

ՀԱՅՈՑ ԼԵՃՈՒ

ՀԱՅԿԱՅԻՆՆԵՐԻ

ԵՏԵՄԱՐԱՆ

2005-2006

Ուսումնական տարի



ԿՊՐՈՑԻ ԱԿԱԴՄԻԱՆ ԵՎ ԲՈՒՀԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ  
ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԳՐԻ ԱՄՈՑԻՆԵՐԸ ԵՎ ՏԵՂԵԳՈՒԿԱԾ Ի  
«ԶԱՆԳԱԿ-97» ՀՐԱՏԱՐԱԿՇՈՒԹՅԱՆ ԱՄՈՒՐՑՑ ԿՆԻՔԸ:  
ՊԱՅՏԵՆԱԶԱՆԿԱԾ ԿՆԻՔՈՎ ԿԱՐԱՄԱՆՑ ԿՆԻՔԻ  
ՏՊԱԳՐԱԿԱԾ ԳՐԵՐԸ ԱՆՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵ:  
ԿՐԱՆՑՈՒՄ ՏԵՂ ԳՏԱԾ ԱՆՈՒՆԵՐԻ ՈՒ ԹՅՈՒՐԻՒՄԹՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ  
ՀՐԱՏԱՐԱԿՇՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԴԵՂԻՆԱԿԱԾԻՆ ԽՈՒՄԸ  
ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՆ ԿՐՈՒՄ:

276.2  
2-561/1  
1995-2



1005-10

3

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

491.99-8

2-28

*Բեյա*

# ՀԱՅՈՑ ԼԵԶԻ

## ՀԱՐՑԱՇԱՐԴԻ ՇՏԵՄԱՐԱՆ

ԴՊՐՈՑԻ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԵՎ ԲՈՒՀԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ  
ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ



Երևան 2005

դրամության  
ունը, մյուս  
վճար տպավ  
միտումով էլ  
յկանաբար,  
ուրբունները

ջակետից և  
ս փոխադրեց

առում երկու  
մք հանդերձ  
1) որն մեկը  
նում, ապա  
կների թիվը  
հաշվարկի

ե նշանների  
ստեղծված է  
և կարող են  
լը լինում է  
մաններում

ւմների (այդ  
որակետը,



06 MAY 2013

ԴՏՀ 809.198.1

ՉՄԴ 81.2 Հ

Հ 282

Կազմեց ՀՀ կրթության և գիտության  
նախարարության հանձնախումբը

Լ. ԵՁԵԿՅԱՆ (նախագահ)

ՅՈՒ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ, ՀՈՎՀ. ՋԱԲԱՐՅԱՆ, Լ. ԹԵԼՅԱՆ,  
Լ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ, Ֆ. ԽԼԴԱԹՅԱՆ, Ն. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,

Գ. ՂԱՐԻԲՅԱՆ, Ս. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ, Բ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Բարեփոխված հրատարակության խմբագրական հանձնախումբ՝

Լ. Եզեկյան (նախագահ)

Ա. Աբրահամյան, Յու. Ավետիսյան, Հովհ. Ջաբարյան,

Լ. Թեյլան, Ս. Մուրադյան, Բ. Ներսիսյան

Հ 282

Հայոց լեզվի շտեմարան: 4-րդ՝ բարեփոխված և լրացված  
հրատարակություն. - Եր.: «Զանգակ-97», 2005. - 320 էջ:

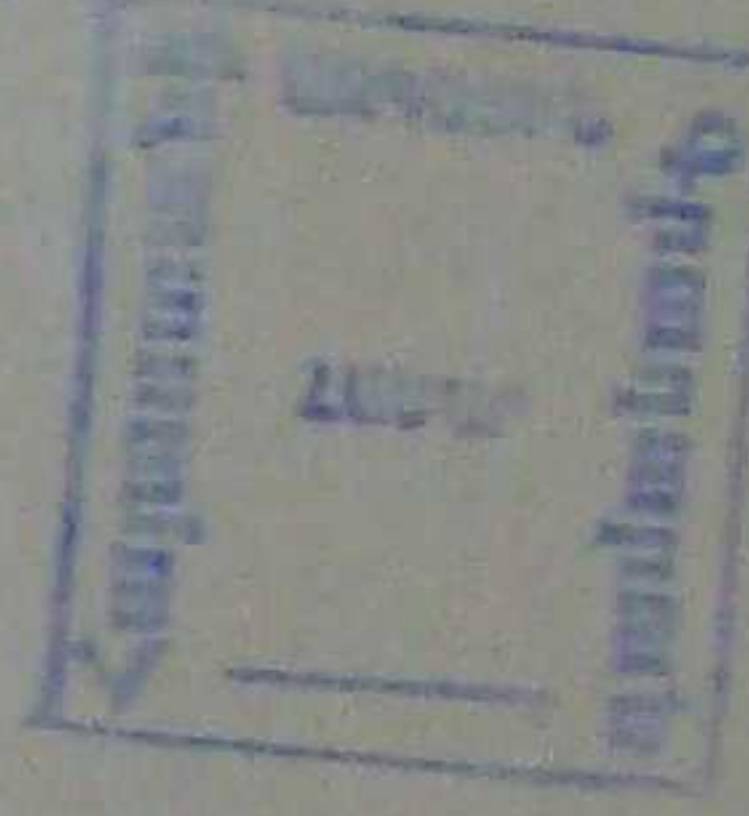
Գիրքն ընդգրկում է հայոց լեզվի գրավոր աշխատանքների հարցաշարեր՝  
նախատեսված դպրոցի ավարտական պետական և բուհի ընդունելության  
քննության հարցաթերթիկներ կազմելու համար:

Հասցեագրվում է դիմորդներին, դպրոցի բարձր դասարանների աշակերտ-  
ներին, հայերենի ուսուցիչներին, առհասարակ հայոց լեզվի մասնագետներին:

Հ 4602020100  
0003(01)-2005 - 2005

ՉՄԴ 81.2 Հ

ISBN 99930 - 2 - 363 - 9



© «Զանգակ-97»

© Լ. Եզեկյան և ուրիշներ



## ԵՐԿՈՒ ԽՈՍԷ

Հայոց լեզվի ինացությունն ստուգելու հարցաքերիկային եղանակի 6-ամյա կիրառության ընթացքում մի կողմից՝ գիտակցվեցին դրա կենսունակությունն ու արդյունավետությունը, մյուս կողմից՝ բացահայտվեցին այն բերությունները, որոնք հետևանք են այդ եղանակի մշակման տվյալ մակարդակի և վերացվելու համար պահանջում են հետագա կատարելագործում: Այս միտումով էլ ստեղծվել է սույն շտեմարանը:

Շտեմարանում ընդգրկված նյութի մեծագույն մասը նորություն է և, բնականաբար, բնությունների ընթացքում չի փորձարկվել: Հնարավոր բերությունների մասին դիտողությունները սիրով կընդունեն հեղինակները:

Սույն շտեմարանը բաղկացած է հինգ հարցաշարից և հավելվածից:

**Առաջին հարցաշարը** (ուղղագրություն և կետադրություն) կազմված է 3 բաժնից:

**1. Կետադրություն և ուղղագրություն ստուգող համը բնագրության տեքստեր:**

Դրանցում բաց են բոլած կետադրական նշանները (բացի միության գծիկից, վերջակետից և կախման կետերից) և ուղղագրական դժվարություն ունեցող որոշ տառեր: Վերջիններիս փոխարեն դրված են վանդակներ:

Վանդակների փոխարեն ըստ ամիսածնշտության կարելի է լրացնել.

ա. մեկ տառ (այդ բխում՝ «ն» կցագիրը),

բ. երկու տառ, երբ դրանք,

– **կրկնակ բաղաձայն են,**

– երկինջուն են,

– երկձայնավոր են,

– «եվ» տառակապակցությունն են,

գ. ոչ մի տառ (օրինակ՝ ապաշխարեմ):

Ամեն առաջարկություն կա վանդակ պարունակող առնվազն տասնինգ բառ: Սույն բառում երկու վանդակ կարող է լինել, երբ առկա է արմատի կրկնություն՝ բնկուզ հնչյունափոխությամբ հանդերձ (օրինակ՝ *ցրտից սառնումալ*): Երբ վանդակավոր բառերից (կամ դրանց բաղադրիչներից) որևէ մեկը առաջարկանքում կրկնվում է կամ հանդիպում մեկ այլ բաղադրյալ բառի կազմում, ապա ներկայացվում է միևնույն բացրությունով (օրինակ՝ *ի՞նչ և տասնի՞ք*): Ուստի վանդակների բիվը առաջարկանքում կարող է լինել տասնինգից ավելին: Կրկնվող դեպքերը սխալների հաշվարկի ժամանակ ենթակա են խնդրափորձան:

Սույն շտեմարանում կիրառված է կետադրությունը երևույթների (դեպքերի), այլ ոչ թե նշանների բանակով հաշվարկելու՝ ավանդական սկզբունքը: Ամեն մի առաջարկանքում նախատեսված է կետադրության տասնինգ դեպք (այլ ոչ թե նշան): Եվ բանի որ ինչ-ինչ երևույթներ կարող են արտահայտված լինել մեկից ավելի նշաններով, ապա նշանների ընդհանուր բիվը լինում է տասնինգ կամ ավելին: Կետադրությունը հաշվարկելիս տվյալ դեպքի սահմաններում խնդրափորձներ կատարելու առումով պետք է նկատի ունենալ հետևյալը:

Մեկ երևույթ (դեպք) պետք է հաշվել.

ա. միջանկյալ բառերի ու բառակապակցությունների, միջադաս տրոիված լրացումների (այդ բխում՝ դերբայական դարձվածների) ու երկրորդական նախադասությունների երկու ստորակետը,



բ. բացահայտիչների, հետադաս ծավալուն կամ բազմակի որոշիչների բուրք և ստորակետը.

գ. ուրիշի ուղղակի խոսքի հետ կապված միջակետը, անջատման գիծը կամ չակերտները, ստորակետ-գծերը.

դ. կոչականի և պատասխանական բառերի (*այո, ոչ*) ստորակետ(եր)ը և շեշտը.

ե. ձայնարկության ստորակետ(եր)ը և բացականչական նշանը (կամ շեշտը).

զ. բազմակի անդամների միջև դրվող ստորակետները.

է. կրկնադիր շաղկապների շեշտները և այդ շաղկապներով միացած բազմակի անդամների միջև դրվող ստորակետ(եր)ը.

ը. միջանկյալ խոսքի բացվող և փակվող փակագծերը.

թ. պայմանական հատուկ անունների և վերնագրերի բացվող և փակվող չակերտները:

Հնարավոր են խմբավորման մաս այլ դեպքեր:

Կետադրության հաշվարկման այս ավանդական սկզբունքը թույլ է տալիս ընդունելու տարբերակային լուծումների (զուգաձևությունների) հնարավորությունը, հաշվառումից դուրս չի բողոքում առոգանության նշանները կամ դրանց հաշվին չի գերազանցում ստուգման համար նախատեսված դեպքերի թիվը:

## 2. Մեծատառերի ուղղագրությունը ստուգող նախադասություններ:

Սրանք տպագրված են միայն գլխատառերով (մեծատառերով), ինչպես սովորաբար գրվում են վերնագրերը, ազդագրերը, ցուցանակները և այլն: Պահանջվում է տրված նախադասությունը ձեռագիր արտագրել փոքրատառերով՝ մեծատառերը բողոքելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում: Ամեն նախադասության մեջ նախատեսված է 4-6 դեպք, երբ անհրաժեշտ է գործածել մեծատառ (չհաշված նախադասության սկզբնատառը): Մեկական դեպք են հաշվվում բաղադրյալ հատուկ անունները, որոնք կարող են պարունակել մեծատառով սկսվող մեկից ավելի բաղադրիչ բառեր: Կրկնվող անունները խմբավորվում են որպես մեկ դեպք: «4-6» թիվը պայմանավորված է նրանով, որ լինում են մաս խարուսիկ դեպքեր, երբ թվում է, թե պետք է մեծատառ գրել, մինչդեռ գործող կանոնները պահանջում են փոքրատառ:

## 3. Միասին, անջատ կամ միության գծիկով գրվող բարդությունների ուղղագրությունը ստուգող առաջադրանք:

Այսպիսի յուրաքանչյուր առաջադրանք պարունակում է 5-ական բառային միավոր, որոնց բաղադրիչները փակագծերից հանելով՝ պետք է ըստ անհրաժեշտության գրել կա՛մ միասին, կա՛մ միության գծիկով, կա՛մ առանձին՝ առանց գծիկի: Ըստ հնարավորին բացառված են այն բառերը, որոնք բառարաններում հանդիպում են գրության մեկից ավելի ձևերով:

**Երկրորդ հարցաշարը** (բառակազմություն) կազմված է ութ ենթաբաժնից: Դրանք պարունակում են տրված բառերը բաղադրիչների վերլուծելու միջոցով տարբեր կազմի նոր բառեր համադրելու առաջադրանքներ: Դրանցից յոթում օգտագործվում են միայն տրված բաղադրիչները: Միայն ութերորդ ենթաբաժնում է, որ անհրաժեշտ է լինում ներգրավել տրվածից բացի այլ բաղադրիչներ:

**Երրորդ հարցաշարը** (իմաստաբանություն) կազմված է երեք ենթաբաժնից: Դրանցում պահանջվում է գտնել հոմանիշներ կամ հակահիշներ, բոլոր բառերը տրված են, և անհրաժեշտ է առանձնացնել հոմանիշ (կամ հակահիշ) գույգերը (կամ եռյակները): Ընդ որում՝ ամեն առաջադրանքում մեկ գույգ (կամ եռյակ) բառեր հոմանիշներ (կամ հակահիշներ) չունեն և տրված են, որպեսզի լուծման վերջին քայլն ինքնրստիքյան չստացվի:

**Չորրորդ հարցաշարը** (ձևաբանություն) կազմված է երեք բաժնից: Առաջինում պահանջվում է նախադասության մեջ անհրաժեշտ ձևերով վերականգնել բաց բողոքած այն չորս բառերը, որոնք իրենց ուղիղ ձևերով տրված են վերջում՝ փակագծերի մեջ: Թույլատրվում է կատարել ցանկացած կարգի ձևաբանական փոփոխություն՝ մնալով տրված բառի սահմաններում (չփոխելով խոսքի մասը, չվերացնելով կամ չպակասեցնելով բառակազմական ածանցներ) և անփոփոխ պահպանելով նախադասության կառուցվածքն ու կետադրությունը: Գոյականները և դերանունները տրված են



եզակի բլի ուղղական հոլովի անորոշ առումով: Դրանք կարելի է հոլովել, հոգնակի դարձնել, որևէ

հոդով գործածել: Բայերը տրված են ներգործական կամ չեզոք սեռի անորոշ դերբայի ձևով: Կրավորական կամ պատճառական ձևով են տրված միայն այն բայերը, որոնք չունեն առանց կրավորական համարժեքներ կամ բառիմաստով լապես տարբերվում են դրանցից: Բայերը կարելի է բայածանցի համարժեքներ կամ բառացնելով օժանդակ բայ, եղանակիչ մասնիկներ, կրավորական, խոնարհել (ըստ հարկի ավելացնելով օժանդակ բայ, եղանակիչ մասնիկներ, կրավորական, պատճառական ածանցներ, տարարմատ խոնարհման դեպքում՝ փոխելով արմատները): Անորոշ դերբայը կամ փոխանվանաբար գործածվող այլ դերբայներ կարող են տեղադրվել հոլովված ձևերով: Փոխանվանաբար կարող են հոլովվել նաև ածականներն ու թվականները:

Տրվորդ բաժնում պահանջվում է տրված բառաշարքից (10 բառ) ընտրել պահանջվող թերականական հատկանիշներով բառերը (5 բառ):

Տրվորդ բաժնում պահանջվում է տրված նախադասության ձևաբանական վերլուծության երեքական պատասխաններից ընտրել ճիշտը:

**Յինգերորդ հարցաշարը** (շարահյուսություն և ոճաբանություն) կազմված է վեց բաժնից: Առաջին երկուսը վերաբերում են բարդ նախադասությունը պարզեցնելու և պարզ նախադասությունը բարդի երկուսը վերաբերում են բարդ նախադասությունը պարզեցնելու և պարզ նախադասությունը բարդի վերածելու փոխակերպումներին: Երրորդը և չորրորդը վերաբերում են ուրիշի ուղղակի խոսքը անուղղակի կամ հակառակը փոխակերպելուն: Յինգերորդում պահանջվում է տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության երեքական պատասխաններից ընտրել ճիշտը: Վեցերորդում պահանջվում է բացել փակագծերը՝ դրանցում տրված երկու բառերից (բառաձևերից) թողնելով այն մեկը, որը տվյալ դեպքում ճիշտն է կամ համապատասխանում է առաջադրվող պահանջին:

**Յակելվածում** տրված են շարադրության վերնագրեր, առաջադրանքների լուծման մեկական մոլուշներ և ցուցումներ առաջադրանքների լուծումներում հնարավոր զուգամտությունների վերաբերյալ:

Քննական հարցադրանքների տարբերակներում կարող են ընդգրկվել շտեմարանի վերոհիշյալ բոլոր կարգի առաջադրանքները:

Շտեմարանի առաջին հարցաշարի առաջին բաժինը կազմել է Բ. Ներսիսյանը, երկրորդը՝ Գ. Զաքարյանը, երրորդը՝ Լ. Խաչատրյանը:

Երկրորդ հարցաշարի առաջինից երրորդ ենթաբաժինները կազմել է Ս. Մուրադյանը, չորրորդը և հինգերորդը՝ Լ. Թեյսյանը, վեցերորդից ութերորդը՝ Զ. Ավետիսյանը:

Երրորդ հարցաշարի առաջին և երրորդ ենթաբաժինները կազմել է Գ. Զաքարյանը, երկրորդը՝ Գ. Ղարիբյանը:

Չորրորդ հարցաշարի առաջին բաժինը կազմել է Ն. Հովհաննիսյանը, երկրորդը և երրորդը՝ Լ. Խաչատրյանը:

Յինգերորդ հարցաշարի առաջին և երկրորդ բաժինները կազմել է Լ. Թեյսյանը, երրորդը և չորրորդը՝ Զ. Ավետիսյանը և Ս. Մուրադյանը:

Վեցերորդ բաժինը՝ Զ. Խաչատրյանը, յոթերորդը՝ Ս. Մուրադյանը և Բ. Ներսիսյանը:

Շարադրության վերնագրերը կազմել են Ս. Մուրադյանը և Բ. Ներսիսյանը:

Յանձնախմբին նյութեր է տրամադրել նաև ուսուցչուհի Ա. Վարդգեսյանը:



## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

### 1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

1. Մածիկոնյան նախարարը հաճեալ ու կողմանց գլեց խոստովին և նորից բոլորը լեռցին: Հայրապետը մտախորշ շուրջն էր նայում և կարծես գլուխը մերթ ևրթականօղջ, որի մեջ հանգչում էին փայտերը, մերթ պատերի մորթիները, մերթ հատակին ճապարղած վագրենին ու բազմաստեղնյան աշտանակը, որի բոլորակ ափսեում սնացել էր ողջ գիշեր յուրի մեջ բարբախկած պատրույթը: Որոնցախորշի գրադարակից նրան էին նայում մատյանները փղոսկրյա կազմով, ոսկեգլած ու ակնագարը: Նայում էր հազարապետը աշխարհ տռանդի ու սուր մտքի տեր այդ մարդը, և սիրտը մեկտում էր թախիծը խեղդում էր կոկորդիլը:

— Ինչ ես խորհում, նրբափելով մտքերից դարձալ նա վարդանին լինելիքը կլինի:

— Վարդանը իայացքը հատակին խոնարհած, մտնտում էր, ասելիքը:

— Տիարք, ժամ չէ դժգոհության: Հաճկերտին պատասխանելը միայն հոգևորների գործը չէ:

2. Երբ արդեն բողել էինք Սոֆիան և մեր ինքնաթիռը թռչնի թեթևությանը սահում էր ինը հազար մետրով չափվող բարձունքներում, ունեկցորդուհին մեզ պարզեց պատկերի մեծությանը մի թուրք վրան երկրագնդի պատկերը, բոլորված ոսկեգլած նախշածապակեմով:

Հարգելի ուղևորներ մենք այս վերիկյանին կտրում ենք հասարակածը և ինքնաթիռի անձնակազմը շնորհավորում է ձեզ ու տալիս վկայագիրը, որպես հիշատակ արծաթահնչձն ծայնով ասաց ունեկցորդուհին:

Հիտափ պահը հանդիսավոր էր: Կյանքումս առաջին անգամ էի անցնում երկրագնդի հյուսիսն ու հարավը բաժանող սահմանագծով, որը միայն հայացքով էի անցել այն էլ իհարկե քարտեզի վրա:

Այդ վերիկյանին ես աշխարհի հետ էի աշխարհի որոն ունի հինգ աշխարհամաս ու հինգ միլիոն բնակչություն, օվկիանոսներ ու երկնաքերծ լեռներ անջրժի ամապատներ ու ջրարժի մարմագետիներ: Եվ ես հյուսիսային կիսագնդի բնակիչս առաջին անգամ երկնքի ոլորտներում մուտք եմ գործում մյուս այսինքն հարավային կիսագնդի սահմանը:

3. Վրկյանա ակեհձգ ծովի դժնի տափաստանով երկարուծիձ օրեր գնում էր հայոց այրուծին: Մձկածյունը ծանր նստել էր և նծույձների շնչաշուրթյան գուրդշին փռվել էր շարքերի վրա: Հեծյալները կիսամերկ կնախքացած օրորվում էին թանքերի վրա սձքսձքում:



1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

7

Առջևից գնում էր Արսենը հետևից Գարեգինն էր որին ուղեկցում էր Արշամ հարյուրապետը: Չափազանց թանձր վճարեց այրուծին քուշան խուժանին հյուրընկալվելու համար: Քուշանները դրսևորեցին իրենց հեղձեղուկ երեքուն բնավորությունը նրանց ուժտն ու դաշինքի երձույնը կամ որևէ պայման միայն մի ժամի համար էր ասված որը մոռացվում էր և նոր վերաբերմունքով փոխարինվում:

Հոճմաբեկ հեծյալների մեջ կային վիրավորներ որոնք նմույսների թամբերին կապված բերանսիվայր պաճկած տմբում էին վերքերի անտանելի ցավից:

Աստված իմ արդյոք վերջ լինելու է մեր այս տառապանքին մեմախոսեց Արսենը:

4. Գարուն էր: Բնությունը ապաքինվող աճախարվածի պես նայում էր թաժախառն ժպիտով: Գարունը նոր էր լցվում նրա երակների մեջ և նա անրուժ էր աչքերը տամկությամբ լի: Հնում էր անհուն տենչանքով: Ծառերը լցվել էին թացությամբ բողբոջները ուռել հողը անհաճ շնչում էր և վարդագույն վանքը ծորափին լռել էր ինքնամոկոսի:

Մի ապաշխարձող վանական խստահայաճ ու թաժոտ ծյունաթճր մորուքով նստած ծորապանկի ժայռին խորասույզ նայում էր ներքև դեպի թզուկ ջրաղացը որի միափեճկ նեղլիկ դռնակից ժրաջան մրջյունի պես ելումուտ էր անում մի կորամեճք մարդ: Վանքի մերձակա բողտիճից դուրս եկավ մի ուրիշ վանական մի պարկ շալակին մագաղաթի ձեռագրեր էր բերում: Վանական ընկերը վերցնելով մագաղաթի փաթեթը սկսեց հետաքճին գճել ինչ-որ տող անվերձանելի էր և խիստ շահագճգճել էր նրան:

5. Վանա լճի հարաճային ափերի մոտ Նարեկ գյուղից փոքր-ինչ հեռու դժվարամատչելի ու բարձրաբերձ ժայռերի վրայի քարակոճ այրերից մեկի առջև արձանացել էր սևասճեմ մի վանական հայացքով դեպի ծովը:

Արշալույսի բոսոր ճառագայթները արտացոլվելով ծովի կանաչ ալյակներից բեկբեկվում էին կոտրատվում ու վազում դեպի այն ափը որտեղ վանականն էր: Վարդագույն կրակներով բռնկված այդ ճառագայթունից կարմրականաչ շղաճներ էին թճթում ծովահայաճ ժայռերի վրա:

Վանականը ափին լուռ արձանացած խորասճ հայացքով նայում էր դեպի հեռունները Արտու լեռան ուճությամբ: Նա գեղեցիկ բարակիրան մի այր էր թաժալի աչքերով ուճածիգ քթով սև ու սուր մորուքով: Թվում էր քարանձավի սառնաշունչ կանարների տակ երկար ճճնելուց մի լուսավոր տառապանք էր իջել մագաղաթի նմանվող նրա դեմքին որը սակայն մի ժպիտ էր ասես թաճցնում իր մեջ:

Գոհար վարդն էր շղարշ առել արփիական վեհ վարսերից մրմնջում էին նրա շրթունքները և այդ մրմունջը ծուլվում էր ելնճող կոճակների թաժանուշ երգին:

6. Հեռվում Վանա լճի ալճետող ջրերի վրա երևաց մի լաստանավ որ հանդիսավոր դանդաղությամբ սահում էր դեպի Նարեկ գյուղը: Լաստախելի մոտ դեկաթիակը բռնած կանգնել էր մի ջլուտ տղամարդ մոտ հիճուն տարեկան արևից ու քանուց թրճված դեմքով ալեխառն մագ-մորուքով: Թեև փչում էր սառը քամի



8

բայց նա սովորականի պես վեր էր քշտել քաժանե շապիկի թևքերն ու անդրապարտի՞ի փոժքերը և կկոցած աչքերով կենտրոնացած նայում էր Աժքամար կղզու ափին արձանացած վանականին: Երևում է սրբատես վանականը համընդժանուր ուշադրության ու երկյուղաժության առարկա էր: Փոքրիկ տղան որ նստած էր լաստի մեջ և ակճնդետ հետժում էր հոր շարժումների տարակուսած հարցրեց

Հայրիկ այդ վանականը ճճնափոր է:

գրիգոր Նարեկացին է տղա ապաշխարժում է թեև ամենասուրբ մարդն է աշխարժում:

7. Վարդանը սիրժնեց աչքերը շողացին մռայլ մի ցլթով և նա վերջին հայացքով մի ակնթարթում կտրեց գորագնդերը: Նայեց նրանց որոնք գնում էին դեպի սիրագործություն որ չունի մահի երկյուր: Ահռելի ուժը իր թիկունքում զգալով վճռեց կռվել մինչև վերժին շունչը:

Շիփ-շիտակ զարկեց գետի մեջ ուղիղ մատյան գնդի վրա: Հայկական այրուձիի գորագնդերը մխրժվեցին պարսիկների մեջ սկսվեց մի ահափոր նախժիր: Մատյան գունդը ընժրկեց և սկսեց հետ-հետ շրջվել իրեն քաշելով պատառոտված ու շփոժված թևերը: Վարդանը մի ակնթարթ տատանվեց բայց իսկույն Նեժ մխրժվեց ամ թևը Մճնյաց ուժտադրուժ գորագնդերի մեջ որոնք չկարողանալով անդրադարժնել այդ հուժկու հարվածը ժամանակ չունեցան սթաժվելու: Մոլեգնել սկսեց ռանկական կրիվը այդ անարվեստ բայց ոժելից կրիվը:

Թվում էր վրիժառու դարերի կուտակված զայրույթն էր պոժթկում բռնակալների դեմ:

8. Արամը կժթնել էր կանաչների մեջ և ակնդետ հետևում էր թժչկոտող հնչժն ծայնով ծիծաղող ծաղիկներիժ պժնկած ընկերուհուն Լիլիթին որի սեժնեժանքից ու ճարպիկ խուսափումից մժկտում էր ընժացքը նոր սևացած պատանու սիրտը: Մի անգամ ձեռքը զգույշ կաժկաժելով փորձեց դիպչել այդ վայրի վիթին բայց սայթաժեց սթափված դիցուհին իսկույն Նեժ շեղեց ճանփան: Սակայն պատանու ամհագուրժ սիրուց թժրտացող սիրտը հուշեց որ գուցե մի ոստյունով բռնի Լիլիթին և նա կարժես դողժողցքի մեջ ընկած շշնջաց վաղուց ի վեր կուտակված խոսքերը Հոգյակս դրախտի ամենաչքնաժ վայրում է իմ տաղավարը թույլ տուր քեզ տամեն այնտեղ:

Իսկ Լիլիթն անտարբեր նայում էր հանդիպակաց ձյունապատ գագաթներից այրմանման ապառաժներից գնբուժտաշող անտառներից:

9. Այդ համարժակ կտրիժ երիտասարդներին սակայն դյուրին բախտ բաժին չժնկավ: Երանցից հմանք ողքան էլ զգույշ ու շրջախայաժ չկարողացան չժնկնել փղերի ոտքերի տակ և ջարդվաժքներից խույս տալ ինչպես պատանի Վահրիժ Պալունին: Սա բերանժսիկայր պառկած սպարապետի հանժնարարությունից ոժտրված մի փղի ջլեղը կտրելուց ու նրան փաժցնելուց հետո նկատեց մետաքսյա

1.1. Լրացն

ուսկեծոժ  
որ ճաժ  
սողաց վ  
կժնկնի  
կտրի

հաժնեա  
թժրտուր

10. Ե

նստած  
տակից  
դու

անժնոր  
իմացած  
Նեղոս

որ դանկ  
միջժ  
պարտա

վանքաւ  
ճժնությ  
հրաման

11. Ը

առնելու  
կիրճով  
Ուղղո

իհնավո  
դա  
քրիստո

Աստված  
Ոչ ոք  
դարձրեց

ճարտար  
Լեռնա  
դեպի ա

տիտուր  
12. Ն

ինչպես ի  
էր արեւո  
Զգուշ



# 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

ոսկեծո՞ծ ծա՞կոցով զարդարված մի փիղ վրան կաշեփուկերով կապած մի ամրոցիկ որ ծա՞կված էր նարնջագույն կերպասե ամպիովանիով: Վահրիճը զգուշորեն սողաց փղի տակ ու հա՞շտապ դաշույնը խրեց նրա փորը: Կարծում էր փիղը կ՞նկնի և ինքը իսկույն նեթ դաշ՞նահար կանի հեծյալին:

Կտրի՞քների մեծ մասը միմյանց օգնելով սողալով ու թաքնվելով կարողացավ հա՞ճեալ հեռանալ անվտանգ տեղեր դիտելու ինչպես էին փղերը ջղագ՞գի՞ք թ՞րտում և կնճիթով փործում շոշափել ջիլը կտրած ոտքը:

10. Երբ բոլորը վեր կացան գիր՞ք ոտքի ելավ նաև կաթողիկոսին դեմ դիմաց նստած Դանիել եպիսկոպոսը: Շոգի պատճառով ուսերին էր գցել պարեգոտը որի տակից երևում էին մազեղեն բուրձը սմբած մաշկը:

Դու ասացիր հայրապետ որ Պապը չի իրագործի իր բոլորիս համար ան՞նդունելի հրամանը սկսեց նա լեռնականի բամ՞ք խ՞պոտ ձայնով սակայն իմացած լինես որ նա արդեն իրագործել է:

Ներսեսը սթա՞կվեց այդ հաղորդումից սփ՞թնեց և դողողոջ՞ն ձեռքով նշան արեց որ Դանիելը շարունակի:

Միջ՞րեին թագավորն ազատ է ար՞ակել սարկավագների կալանավորած պարտազան՞ք շինականներին և մենք այլևս իրավունք չունենք մեր վանքապատկան շինականների վրա: Սա չի նշանակում արդյոք որ աղո՞քով ու ճ՞նությամբ մենք անվերջ ապաշխար՞ելով պիտի ենթարկվենք աստվածըն՞ծն հրամանին եկած ապ՞րինի արքայից:

11. Գարնանը հեղեղների ժամանակ գետակը վարարում է և իր ըն՞ացքի մեջ առնելով մեծ ու փոքր քարեր առաջ է մղում իր աղմկահ՞ձգ ալիքները շառաչում կիրճով մեկ:

Ուղղածի՞ք քարաժայռերից մեկի կատարին սեպածն բարձունքի վրա կա մի հինավուր՞ք մենաստան բնական պարիսպներով գոտ՞որված:

Դա գյուղի հայտնի սր՞ավայրն է Աստվածածինը որ կառուցել են քրիստոն՞ական առաջին հավատացյալները երկնակա՞կա՞ այդ բարձունքից առ Աստված ու՞ելու իրենց սրտաբու՞ւ աղո՞քները գաղտնի անուրջները:

Ոչ ոք չգիտե երբ է կառուցվել այդ տաճարը և որ անար՞ք ձեռքն է ավերակ դարձրել Աստծու տունը ոչ մի գիր ոչ մի հիշատակություն չկա այդ մասին: Միայն ծարարապետական հորինվածքն է որ ինչ-որ բան հուշում է:

Լեռնային մի նեղ արահետ այսօր էլ ջերմեռանդ ու՞տավորին առաջնորդում է դեպի ավերակ մենաստանը որ նա հավատի կե՞ոն վառի անցյալի փառքի այս տխուր մնացորդների վրա:

12. Նայում էր Ոսկանը մոմի հոգ՞արք ապրող թ՞ք՞ացող բոցին և զգում թե ինչպես իր սիրտն էլ է արտասվում ու հալվում այդ միայնակ մոմի պես որից նա լույս էր աղերսում Յայաստան աշխարհի իր վիրավոր հայրենիքի համար:

Զգուշ՞որեն վերցնելով հա՞ճապակե լուսաշո՞ք ափսեմ հուշիկ բայլերով զնաց



1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

9  
ոսկենո՞ծ ծա՞կոցով զարդարված մի փիղ վրան կաշեփուկերով կապած մի ամրոցիկ որ ծա՞կված էր նարնջագույն կերպասե ամպիովանիով: Վահրիճը զգուշորեն սողաց փղի տակ ու հա՞շտապ դաշույնը խրեց նրա փորը: Կարծում էր փիղը կ՞ոնկնի և ինքը իսկույն նեթ դաշ՞ճահար կանի հեծյալին:

Կտրի՞քների մեծ մասը միմյանց օգնելով սողալով ու թաքնվելով կարողացավ հա՞ճեալ հեռանալ անվտանգ տեղեր դիտելու ինչպես էին փղերը ջղազ՞գի թ՞րտում և կնճիթով փորձում շոշափել ջիւը կտրած ոտքը:

10. Երբ բոլորը վեր կացան գիր՞ ոտքի ելավ նաև կաթողիկոսին դեմ դիմաց նստած Դանիել եպիսկոպոսը: Շոգի պատճառով ուսերին էր գցել պարեգոտը որի տակից երևում էին մազեղեն բուրձը սնքած մաշկը:

Դու՛ ասացիր հայրապետ որ Պապը չի իրագործի իր բոլորիս համար ան՞ըդունելի հրամանը սկսեց նա լեռնականի բամ՞ խ՞պոտ ծայնով սակայն իմացած լինես որ նա արդեն իրագործել է:

Ներսեսը սթա՞վեց այդ հաղորդումից սփ՞թմեց և դողողո՞ւն ձեռքով նշան արեց որ Դանիելը շարունակի:

Միջ՞րեին թագավորն ազատ է ար՞ակել սարկավազների կալանավորած պարտազան՞ շինականներին և մենք այլևս իրավունք չունենք մեր վանքապատկան շինականների վրա: Սա չի նշանակում արդյոք որ արդ՞քով ու ճ՞նությամբ մենք անվերջ ապաշխար՞ելով պիտի ենթարկվենք աստվածըն՞եմ հրամանին եկած ապ՞րիմի արքայից:

11. Գարնանը հեղեղների ժամանակ գետակը վարարում է և իր ըն՞ացքի մեջ առնելով մեծ ու փոքր քարեր առաջ է մղում իր աղմկահ՞ձգ ալիքները շառաչում կիրճով մեկ:

Ուղղա՞ծի՞ քարածայռերից մեկի կատարին սեպածն քար՞ունքի վրա կա մի հինավուր՞ մենաստան բնական պարիսպներով գոտ՞որված:

Դա գյուղի հայտնի սր՞ավայրն է Աստվածածինը որ կառուցել են քրիստոն՞ական առաջին հավատացյալները երկնակա՞կա՞ այդ քար՞ունքից առ Աստված ու՞ելու իրենց սրտաբու՞ աղո՞քները գաղտնի անուրջները:

Ոչ որ չգիտե երբ է կառուցվել այդ տաճարը և որ անար՞ ձեռքն է ավերակ դարձրել Աստծու տունը ոչ մի գիր ոչ մի հիշատակություն չկա այդ մասին: Միայն ծարտարապետական հորինվածքն է որ ինչ-որ բան հուշում է:

Լեռնային մի նեղ արահետ այսօր էլ ջերմեռանդ ու՞տավորին առաջնորդում է դեպի ավերակ մենաստանը որ նա հավատի կե՞ոն վառի անցյալի փառքի այս տխուր մնացորդների վրա:

12. Նայում էր Ոսկանը մոմի հոգ՞արք ապրող թ՞ք՞ացող բոցին և զգում թե ինչպես իր սիրտն էլ է արտասվում ու հալվում այդ միայնակ մոմի պես որից նա լույս էր աղերսում Հայաստան աշխարհի իր վիրավոր հայրենիքի համար:

Զգուշ՞րեն վերցնելով հա՞ճապակե լուսաշո՞ ափսեմ հուշիկ քայլերով զնաց



դեպի հանդիսակաւ Կատր: Ասես կիսախաւարը ցրելով տեսիլ Ի պես հայտնվեց իր սանի կերպարանքը Բաւծաւի ժպիտը դեմքին: Ոսկանի ծարմնով սաւծաւ անցավ և նա փղ Եւրկը հագիւ գտելով հեռացավ պատից ու նստեց իր տեղը կաղնեփայտե Բաւծին:

Ոսկանը հանեց Ստեփանոսի արդեն խունացած նամակը և դարձյալ կարդաց նրա տաղնապալի նախագծուշացումները որոնք ապաղ անտեսել էր ինքը: Յիշի՛ր Նոր Զուրաւ Ի տիտուր վաւծանը և մի հապատա ստաիո լուրերին սր Եւրկան կարդում էր նա նամակի վերջին տողերը:

13. Ակսվել էին երկու հարյուր իւսուննեկերուդ օլինպիկան խաղերը՝ երեք հարյուր ութսունհինգ Բվականն էր: Մի քանի ամիս առաջ գարնան սկզբին, արագձտն սուրիանդալկներն Օլինպոսից ուլնիորվել էին կայսրության բոլոր կողմերը նույնիսկ նրա սահմաններից դուրս, ազդարարելու առաւիկկա խաղամրցումների մասին: Խաղերի մրցակարգը, վաղնջապան ժամանակներուն օրենսդիր Լիկուրգոսի ձեռքով գրված, պատվիրում էր մրցումների ժամանակաշրջանում ռազմական գործողությունների դաւարեցում / և պատերազմող կողմերի միջև հաշտությունը տևում էր ակելի քան հարյուր օր: Յետմիջօրի արևի կտր սկսվառաւկը կախվել էր Օլինպոսի վրա, իր ոսկեդեղ ան ճաճանչներով շտայլորեն լուսավորելով նրա, դարերի համար կառուցված վեհապան Եամճարներն ու հուշար անները:

Խաղերին մասնակցում էին ամենքը ուն Եորներն ու չԵալորները կտրի Երոստներն ու նշանավոր գորավարները նաև հասարակ գորավանները:

Երբ ճայնեց եղջերափողը ճանապարհի շրջարարձի վրա երևացին ծիրանագույն հանդերձներով պատանհները հուժկու մարմիններով նրանք տանում էին կայսեր պատգարակը:

14. Երբ Փարիզում էի մի քանի ընկերներից աման Երը շքեղ ռեստորաններից մեկում միասին դիմապիրելու հրավեր ստացա:

Ռեստորանի ընդարձակ դահլիճը փոքր առ փոքր լցվեց հասարակությամբ: Պճնասեր կանայք հագնված ամենագեղեցին նորածնությամբ պճրանքով սեւեւ Եւրկը էին ու մանրիկ ծիծաղում: Նրանց ականջօղերի և մանկկների ապարանջանների ու մատանիների տուտակներն ու արամանդները բյուրավոր աստղերի պես փայլ Եւրկում էին ակնախիղ լույսով:

Դահլիճը լուսավորված էր իւր-տաւը հսկա ջահերով որոնք աստղաբույլերի նման շողշողում էին վերևից:

Ռոտընդոստ երաժշտությունը բնորաց և տեղ-տեղ սկսեցին պարել գույգերը: Յուրաքանչյուր սեղանից ճառագայթում էին հնչ Եւրկը ծիծաղ բոբիջ ու զվար Եւրկը ճայնեց: Ակնդրեա նայում էի շուրջս մոտիկն ու հեռուն բոլորի աչքերի մեջ պայծառ ժպիտ կար ու գոհունակություն: Կարծես այս մարդիկ երբեք չէին տեսել որևէ



1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

11  
տխուր ժամ չէին ունեցել և հիմա հավաքվել էին այստեղ նույն հավատով ընդունելու եկող տարին:

Սպասավորները զայրույթով դուրս էին քշում սովափուկ մանուկներին որ ներս էին խփվել և կփվել դռան մոտ:

Չարհուրելի բան է աշխարհը ասաց ընկերներիցս մեկը քանի դեռ աղքատ կա շուրջդ երջանիկ չես կարող լինել:

15. Երբեք Հաճի աղան քաղաքի նշանավոր մեծատունը այդպես չփերփ չէր փոխել քայլերն իրենց տնից խանութ գնալիս: Այն Հաճի աղան որի հնձրյա փողոցով անցնելն իսկ մի հանդես էր աղայական: Կերպասն շալը վզին փաթաթած ուժտի վիզը առաջ երկարած սապատավոր քիթը ցցած հայաքքը դեպի հեռուն ընթանում էր նա դանդաղ քայլերով:

Ծիսակարփի նման անխուսափելի գործելակերպ ուներ գիտեր որձաքարով սալարկված խորուրթորփ փողոցի ամեն դարուփոս ու պատռվաքք: Արծաթաքքձ գլխով գավազանը լաքծուն ցեխի մեջ դիմար տալով գերագույն խնամքով կանցներ վտանգավոր տեղը: Հաճի աղան թույլ տվեց որ կապույտ մահուդե տաբափի փոքերը ցեխտսվեին մեկ ինը տարի առաջ անդրանիկ որդուն թաղելիս և մեկ էլ այսօր երբ ինացավ որ թուրք գորքը հաթականորեն ճոտենում է իրենց սահմանամերփ քաղաքին: Կյանքի չարին ու բարուն տեղյակ Հաճի աղան լավ գիտեր որ երբեք չես սպասի վտանգը գա ու փեշիցդ բռնի պետք է ժամանակին որսաս խուսափելու պահը:

16. Դեռ աժտորուս չնստած հիշեցի որ Գեղարփի ճանապարփին Ողջաբերդի մոտ է Չարենցի կամարը: Երբ այդ մասին հարցրի վարորդին նրա վափփուն աչքերը փայլեցին ու նա զարմացավ որ Չարենցին գիտեմ: Ասացի որ Ուկրաճնայում վաղուց հայտնի են նրա բանաստեղծությունները:

Երբ աժտորուսը կանգնեց որձաքարե սանդուքներով բլուրն ի վեր լեւսյան բարձրացանք դեպի քարե վարդագույն կամարը և մեր աչքերի առջև բացվեց մի վեհաշուփ աճշեցուցիչ տեսարան աստվածաշնչյան լեռը ձյունաճերմակ Արարատը հպարտորեն վեր էր խոյացել արևով ոսկորված գագաթը ամպերի մշուշաբոդի մեջ: Հաճշտակված այդ անթրինակ գեղեցկությամբ ակնդետ նայում էի: Թափանցիկ մշուշի մեջ փռվել էր Արարատյան դաշտը որտեղ առաջին մարդիկ տնկել են խաղողի որփը և վաղնջական ժամանակներից հողին սերմ հանձնել:

17. Գարուն է մեկն այն անհամար գարուններից որ զարձարել էին երկիրը և որոնցից հարյուրը ասրեց երջանկության ու տխրության բանաստեղծը աշխարհահփչակ Սաադին: Առավոտ վաղ զարփնեց նա իջավ պարտեզ մորից լսելու հավքերի երգը և մորից տեսնելու գարնան հրաշքը: Նայեց Շիրազի դաշտին գարնան շնորհներով ու վարդերով պնկված որ վաղորդփնի միրին էր առնում պարուրված ճերմակաթփր շղափշներով: Նստեց ծափած հասնիկի թփի տակ Սպահանի գորգի վրա և դողդոջփն մատներով բռնեց վարդենու այդ գիշեր փփած



12

բողոքը մոտեցրեց դեմքին: Սիրո կրակով թփփումն հովը վարդերի ականջին

կուսական շնչով սեր էր շնչում որ բերել էր հեռավոր սոխակներից:

Աշխարհը վեճվեում էր ամպածան և սիրական արձեցումով հիշեց Սաադին իր խոսքերը ականջը հավքերի երգին և սպիտակ գլուխը կարմրափփփ վարդերի մեջ թաղած:

18. Ոսկեհանդերը աշուն էր: Անընձմեջ մաղուն էր տափակալի անձրևը: Լստած իր այգու տափակամած քրտիկուն ալեգարքով թափ ընչալքներով ութսունհամյա եղծգար պապը խելացի, աչքերով, խոհուն կիսախուռ պատուհանից լռելյայն նայում էր Արագածի մշուշով երիզված ձյունափառ գազաթներին: Ներանձնացած ինչ էր խորհում, դժկար էր գուշակել: Տասնիցը տարի առաջ, երբ հանկարծամահ եղավ կինը Փիրուզ մայրիկը, նա ներափոփ տարակ այդ վիշտը և թվում էր հագվի մի ամիս դիմանա, բայց դիմացավ, նրան ապրելու ու վշտին դիմակայելու մղեցին անթափումն աշխատանքը՝ հողը ազգին ինչ-որ բանով օժտակար լինելու պատրաստականությունը:

Մեղը արծաթահնչեղ ձայնով սիրում էր խորատել, Մարդը բարությանը է գեղեցիկ: 19. Ալեքսանդր այժմ ապրում էր միակ որդու Բաբելենի ընտանիքի հետ իր պապի կառուցած երեքսենյականոց բնակարանում, բայց վաղուց ի վեր տարվա մեծ մասն անցկացնում էր այգու տնակի փոքրիկ պատվեզանքում, որտեղից, ի դեպ, մի չքնաղ տեսարան էր բացվում: Սիրում էր նստել սանդուղքների վրա և կան ծառի տակ դրված թափախ: Միայնակ նստած, ծխամորթի ծխի միջից ձգվող ծախտով նայում էր իր ծաղկակից այգուն՝ ծայրեծայր մաքուր ու խնամված, և նրան թվում էր կատարյալ դրամա է բնությունը: Գոհ էր իրեն բաժին ընկած բախտից, վայելում էր հողի ոսկեառ արևից պտղավորված պարթևների հրաշալիքները, գույնգույն ծաղիկների բույրը հավքերի քաղցրօրոր դալայով: Արևի պես արդար ծերունին միշտ գայտանում էր երբ փոքրո՞ւ ի հարևանը՝ Կախմուր Մարգարը (այդպես էին կնքել նրան համագյուղացիները), սրբողած գանգատվում էր հարսի՝ գայուրթ առաջացնող առօրեական արարքներից:

20. Դարձիմները կո՞ք կո՞քի բարձրանում էին խորձուբորդ լեռնալանջով որտեղ մի ժամանակ, երևում էր, սալարկված ճանապարհ է եղել: Նրանցից ամեն մեկը մի տարիքի էր, պապը վաթսուներեք, որդին քառասուներեք, թո՞ղ տասնիցը: Չգիտեին քանի տարեկան են, գիտեին պապ, որդի ու թու են:

Նրանք անբաժան մազկցում էին լեռնալանջով, և նրանց հետ ասես մազկցում էր նաև արփին արթամուրդի մուգ կապույտը ցրելու և աշխարհին վերադարձնելու մի գիշերով կորցրած իր գույները:

Դարձիմ Մարգարը Գեղյան որդուն դարձավ և ասաց. - Սանասարին նշանելու ժամանակն է, ինչու որդարձիմն է արդեն: Սանասարը ականջի ծայրով լսեց, որ իր մասին է խոսքը և խոնարհ հետ նայեց, որ ալալներին ունկնդրի:

21.

շարվա գնալու միշտ որ գորտի գինգիտ

վերելա

սեն

գինգիտ

3 հետք

22.

գրույց

ընթեր

Այս

«Ձեռ

գրու

հարա

ցնդե

Օն

բեռն

թառա

թշնամ

23.

հարսն

կիսամ

օտար

անգա

շերտը

Հետ

ապա

ամո

հյուր

անկա

շամն

հի

բո



21. Մեր տան դիմաց՝ Հոհիֆսիների վանքից ոչ հեռու, գորանոցն էր որմնաքարից շարված մի շենք, որ միշտ լիքն էր լինում կտորիք գինվորներով, իսկ գինվորների գնալուց հետո՝ վշտալուկ որմերով: Ամենահաճախ ռուսական բանակի հայտնվելը միշտ ուղևորում էր մեզ: Մենք սիրում էինք նրանց երգի մեղամածոտ հնչյունները, գորախաղերը և ամենից շատ՝ նժույթներն ու սրաշեղք թրերը: Ցերեկը, երբ գինվորներն անցնում էին փողոցով՝ Աստված թաքավորին պահի՛ երգը երգելով մենք՝ երեխաներս վազում էինք նրանց զվարթ շարքերի հետևից և ուրախ-ուրախ կանչում ռուս-ռուս:

Ամենօրյա մի այցելության ժամանակ իմ ծանոթ Իվանը՝ մենք բոլոր ռուս գինվորներին Իվան էինք ասում՝ ինձ տվեց մի գիրք՝ շապկի վրա լերնաքանդ արյան հետքերով, և ասաց, որ դա մի վիրավոր հայ գինվորի գիրք է:

22. Մի լուսօճկա երեկո, երբ պատճաճում ավարտվել էր ընտանեկան առօրյա գրույցը, գեներալը, կաթնած իր գրասենյակին՝ խորասուզվել էր ինչ-որ նամակի ընթերցանության մեջ:

Այսպես էր սկսվում նամակը,

«Ձեզ գրում է բնօրհանից արմատահան եղած տարաշխարհիկ մի հայ կին, որը գլորուգիշեր երազել է գտնել իր եղբորը՝ թուրքական յաթաղանից փրկված միակ հարազատին աշխարհիս վրա: Երկար ժամանակ չէի կարող գրել վախճանում էի հեղուս ցնդեին այն երազները, որոնցով լցվել էր հոգիս այնպես անսպասելիորեն:

Ծնվել եմ վանա ծովի ափամերձ մի փոքրիկ գյուղում: Բոլորը հիշում եմ և մեր երկնակալական միզամած լեռները, և խոր ու խավարլուսին ծորերը, և մեր հուլիսի ու բեքի արտերը, և մեր մշտածուկ լիճը, և Աթաթանարի հնօրյա վանքը՝ կղզու վրա թառած: Կա արդյոք մի ուրիշ չքնաղ երկիր ինչպիսին մերն էր և որից զրկեց մեզ թշնամին: Հիշում եք արդյոք Ղուք այդ ամենը:»

23. Հասնում ենք մի բնակավայրի գեղ՝ կական հյուրճնակալ խրճիթներ ամթխած հարսներ դեմքները ծալած բայց սրտները հյուրերի համար միշտ բաց: Ու կիսամերկ մանուկներ անմեղ հայացքներով որ ակնդետ նայում էին մեզ ի՞նչ օտարականների: Ահա գվարձ մի աղճնակ վառում է թոնիրը և երկիկից ելնող ծուխն անգամ անուշ է ու հարազատ: Նա արագորեն հունցում է խմորն ու գրճնակած անգամ անուշ է ու հարազատ: Թարմ լավաշի բույրն է տարածվում աշխարհով մեկ: շերտը ծեփում թոնրի պատին: Թարմ լավաշի բույրն է տարածվում աշխարհով մեկ:

Հետո հասնում ենք հովիվների վրաններից գամիռի անհյուրճնակալ գլճոցը ապա մտերիմ հաչոցը դիմավորում են մեզ: Աստանդակահի համար ոչինչ այնքան ամուլիչ չէ որքան հայ հովիվների պերճանքից զուրկ կացարաններում հյուրճնակալվելը: Մի երկու կլկտուր հարճուկոր հետո սրտաբաց խոսակցություն անկաշկանդ քրքի՝ հրաշապատում հեքթներ ու սրտառուչ զրույցներ: Եվ այդ ամենի հետ անվերջ հյուրասիրություն պապենական մածոարքոշ թարմ պանրով բրճում ու խորոված:



24. Մեր աչքի առջև էին հինգակուրց ճարտարապետական կոթողները վերապաց գնդեթնեռով տաճարները: Ողբան իմաստուն մտքեր են բռնաբռնել ու ծաղկել նրանց կամարների տակ ողբան մագաղաթներ են գարթարվել մեսրոպյան մարգարիտներով ու անկրկնելի գույնզգույն մանրանկարներով: Այո դա հին ու իմաստուն երկիր էր աճառ սակայն վեհ մի երկիր ողտել գեղջուկի անխոնջ տքնությամբ անջրդի հողերն առատ բերք էին պարգևում ու կյանք տալիս իմաստությանը:

Եվ այդ ամենը հիմա անուրջ է որ հոգս է ցնդել ամալի քուլայի պես: Այդ երկրից մենք հայերս թողել էինք ու հեռացել անգոր մկտալով: Մուգ ու արտասուք եղալ: Հե՛ղկտոցը արեխարձ ճիչերը սիրտ էին կեղեքում կոկորդ: Խեղձում անակնկալ խորձալը մոլեգին իջել էր հինգակուրց երկրի վրա: Անձրեն բռնակալն իր սուրը կաճկաճեց դեպի խոնարի գեղձուկի խեղճ հյուղը և միլձնակոր աճառսիր սրտեր խոճխոճեց: Անթիվ երազներ իսպառ վերացան և անհամար հույսեր նվիրակալան եթերային ի դերս ելան: Հատուկենտ մարդիկ փրկվեցին այդ անձրեն հաշվեհարդարից:

25. Որոշել էինք շրջագայել հալաճել ուշադրության արժանի հինգակուրձ ականդությունները ուսումնասիրել ին՝ հայրենի լեռնաշխարհի հիացնունք պարձնող պատմական հուշարձանները ճարտարապետական կոթողները:

Շրջում էինք ձիերով հաճախարում լեռնաշձառների հոգնություն պատճառող բնական խաշնդդոտները անցնում անդնդախոր ձորերով: Ձիերին ազատ արձակելով նստում էինք բարձունքների վրա ակնապիձ նայում հագիկիագ նշնարվող օձագալար արախետներին դիտում բացատները ողտել լուսնկա գիշերներին կձտարներն էին խայձում արջերն էին մոթնոթում գնում իրենց ողձերը: Ահա փոքրիկ լիճը ակիքների բեկբեկուն արփիափայլով աչքի պես վճիտ տեղաբնակները լոռեցուն հատուկ չափազանցությամբ Օռվեր են անկանել այն: Պատահում էր երբ գիշերը վրա էր հասնում ճանապարհը վստահում էինք ձիերին: Սնքազների թափից պոկվում էին քարեր ու գլորվում և անտառը լցվում էր ահասաձսուձ արձագանքներով:

26. Սոփոր էինք թափուտ անտառների գիշերային ահափորությանը սակայն երբեմն սաձսում էինք երբ բացձթյա գիշերում էինք բացատներում: Երբ արևը ծաձում էր և անտառը խձում շնկշնկան քանու ահ ու սարսափ առաջացնող հագար շրձնով հագար թձթիձով ընթոշխնում էինք գոկարար օղը ունկնդրում ամառային համերգի ելձջները հաձշտակվում երձներանգ ցողաշաղաձ ծաղիկների գորգով ժայռերի տարձրինակ պատկերներով: Հեռագրասյուրների լարերի սկսվոցը հուշում էր որ մոտենում ենք բնակավայրի: Ուձեպարկերից հանելով ուտելիքը ախորժակով նախաճաշում էինք հետո լկացվում արթուրի պաղ ջրով: Տեղանքին անձանոթ էինք և սոփորաբար մեզ ուձեկցում էր երիտասարդ գյուղացիներից որնձ մեկը ու տալիս բացատություններ:



Միջօրեին երբ տապն իրեն զգալ էր տալիս հասանք Լոռի: Սանահինի վանքի մեզ քաջածանոթ զմբեթը փայլվիլուն էր արևի ճառագայթների տակ: Հյուրօրհնակվեցինք ասպնջական հայկական ընտանիքում ըմբոշխնելով սրտաբաց հյուրասիրության հաճույքը:

27. ճրագով անարդն ընագավ առնից իսկ Միքայելը հետևեց նրան դողողոցն քայլերով: Ճանապարհը մութ էր խորուրդոց և Միքայելը շարժվում էր առաջ աչքը պահած առնից լռելյայն ընացող հաթահասակ տղամարդու ոտքերին:

Հեռվում մի թույլ լույս առկայծեց ու կարծես մարեց միթե հա՞կանք եր:

Պարոն հասանք հնչեց ուղեկցող տղամարդու բանը ծայրը:

Ականակիւ խափալը ճեղքելով Միքայելի ականջին հասան ծանոթ երգի հոգին  
թունդ համող խորոխտ հնչյունները:

:ծղճղղ  
տոկեցուցում դժվարի նման լինելով պետք է մտածել զբաղմունքները մեզ համար

Այնքան անակնկալ չէր պանդուկի գոյությունը որքան անակնկալ էր այդ երգը  
օտարության մեջ: Ուրեմն իր սերունդը դարձել է պատմություն դարձել երգ ու  
վիպասանք հասնելով մինչև նոր աշխարհի ակերը: Նա մի վայրկյան սրողաձև  
կանգ առավ: Բնակորույս աստանդականի ներքին ցավից ընթարմացած նրա  
հոգում ինչ—որ բան կարոտագին խլրտաց: Տեսնես ով բերեց այդ երգն այդտեղ: Այդ  
երգը իրողություն էր և ոչ թե գգգված ուղեղի մտաթափոն պատրանք: Եվ այդ երգը  
այսօր օսուիս էր տակնուվրա անելու իր խռովահույժ հոգին:

28. Ինչ լավ է, որ մութ է, և ոչ մեկը չի կարող նկատել իմ արեխարձ արձույնները, ոչ ճրարձը բռնած տղամարդը, որ անընդձատ լուռումունջ առջևից է գնում, ոչ լուսնկա գիշերվա անձիւր երկնականարում կայծկլտացող հակինձ աստղերը, մտածում էր մա: Պանդոկի ճակատին մի նկար կար՝ ինքնամատան առջև կանգնած էր մի հոգնատանջ ճանապարհորդ խայտաճամուձ խուրձինն ուսին գդակը թևի տակ, և

գավազանի կեռ ծայրով կիսամուկի մեջ բախուս էր դուռը։

Որքան նման է իր վիճակը ցուցանակում պատկերված անտերունք ունեւորի վիճակին։ Մթամաք գիշեր էր, և ինքն էլ, մաքաղը ձեռքին, եկել էր բախելու այդ անծանոթ հասանի դուռը։

✓ Ձախիւնը ցուցանում է տարածութեան մասին գիտելիքները:

29. Առաքելը անհողորդ կամքով ուտքի ելավ ու նայեց շուրջը: աշխարհն անդորոյ  
նիրհի մէջ քնած էր, ոչ մի ծայն, ոչ մի ծպտում: Իսկ մի աներևույթ ուժ նրան հրում էր  
առաջ դեպի Արաքսի փոփաղեց ալիքները: Ձայնը հրամայում էր գնա, Առաքել:  
գետը մեղմահնչուն երգում էր, շողշողում լուսնի տակ: Նրան թվում էր  
հազար—հազար աչքեր աստղերի նման նայում էին իրեն բարձունքից, որին այնքան  
կարոտով միշտ նայում էր:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ՔՐԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵԼՈՒՆԵՐԸ



16

Մտալ գետը: Ասող ջուրը հասալ մինչև գոտկատեղը, սալվեալ: Ատամներն սկսեցին կաթկաթել, ասեալ դողլորցքի մեջ լինել: Արդեա հետ դառնալ չէր լինի, և նա թըթացող սրտով ճեղքեց ջուրն ու ամեռունը հասալ գետի մեջտեղը: Պսպրում փայլելում էր ջուրը թույլ ճղկիւն աղլակում նրա ճեղքերի տաքութեամբից:

✓ - Սարդ կես ճանապարհից չախտի հետ դառնալ շշմջալով գոտեպնդեց նա իրեն ու ճիւղ թափելով հասալ մյուս ափը:

2.5

✓ 30. Մի օր դղյակի դուռը բացվեց, և այնտեղից դուրս ելալ մի դեռատի պատանի սրտաշալ նծույգի վրա, ընտիր ասպագնով գոտլորկած: Նրա հետևից երկաթյա նիւնը կնքեցին երկվեղջ դարպասը: Պատանին, վճիտ հայացքը շուրջը ծնելով, ինքանեց նծույգը, սլացալ երկնահուլ՝ լեռներով, անդնդախոր ձորերով, ռոտք դրեց մարդկային աշխարհը: Ինչպես մի փետուր՝ նա ընկալ հողների ու հեղեղների ամենակուլ բերանը: Հյուրընկալվեց վայելքի տաճարներում խնեց աստղափլիում գինին վայելեց խրամճառքներ ու խնձուլքներ անհագուրձ ընթրշխմեց գեղեցիկ պլորտիների և ծեփծեփող գեղութիւնների սերը:

3

✓ Սյապն հոսեց կյանքը, ու երբ արծաթագոծվեցին նրա գեղեցիկ գլուխն ու ընչացքը՝ վերադարձալ և անապատաւ ճալիորդի պես բախեց դղյակի դուռը: Սպանեց, սպանեց և բացող չեղալ: Բախեց նա վերստին, բայց ալմղ, հալիտյան փակ էր դղյակի դուռը նրան ոչ ոք չէր սպասում:

3

31. Ներսում նեղվալ էր թեն առանձնապես կահկարասի չկար մի թալտ էր որի առջև գցած էր կոպիտ գործված կարպետ պատի տակ մի քանի կալածեփ ամաններ էին: Այդլորինակ խորթիթներից մեկում էլ մենք նախաստիներս մի քանի օր ապրեցինք: Առանց հոգուս մեղք անելու ասեմ որ նախ սրտխառնում գգացի ապա երգելու ցանկություն ունեցա դա մի հանգամանք է որ ամբողջ աշխարհի նախաստիների համար հարձածության նշան է: Փոքր-ինչ անց կսկիւրդ պատռելով երգում էինք: Ծերուկ Չովհալեան ինքնամոռալ ծիծաղում էր: Ածուխի պես սևորակ մազերով ու ընչալքով ան հուլումքի նման աչքերով մինչ այդ անվրձով նստած երկձորյակ եղբայրները հարձածությունից գլուխները կողքոստ սկսեցին պարել: Մենք արդեն գծություններ էինք անում: Բանը հասալ նրան որ պատկերացում եք գլուխկոնքի էինք տալիս մեզ երևակայում իբրև դժուրքի դսեր: Մենք սկսեցինք անհարձի վիճել ու թեն հայտնում էինք նախատուն վայել շտայությանբ բանը չհասալ ծեծկռտուքի ու տուրուրմիտի:

32. Կեսարը մի քանի վայրկյան լուռ ու մանրագլին նայում էր մի կետի հետո գիւթ շարժումով վեր կացալ:

Չէ այսօր կեք այդ ամբարտալան նեղմիտներին կպարտադրի կստիպի ճանաչել իրեն ալքա: Ոչ ոք չի հանդգնի դեմ կանգնել իր դուշմանը ժամանակն է այդ թխածող՝ բարբառումները հասկանալ ինչ ասել է Կեսար:

Այո և կարշապի ճանապարհին խստորեն կպատժի ամլորեններին պայմանագիրն ուժադրժորեն խալտելու համար:



և կետադրել:

Ատամներն  
որ լինի և նա  
ը: Պատրում  
ուսնից:

նա իրեն ու

ի պատանի  
g երկաթյա  
որը ձգելով  
կտոք դրեց  
հեղեղների  
ղափշփուռ  
g գեղեցիկ

գլուխն ու  
ապի դուռը:  
հավիտյան

ալտ էր որի  
ի ամաններ  
ապրեցինք:  
այա երգելու  
վաստիների  
րգում էինք:  
մագերով ու  
երկ՝որյակ  
ենք արդեն  
գլուխստն  
արձի վիճել  
ծեծկտուռի

կետի հետո

ուսի ճանաչել  
յնակն է այդ  
այնամագիրն

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Երբ մտաձածին պատկերներն անձացան առօրձական կյանքը նրան առավ իր անհեթեթ հորձանքի մեջ: Ծոնչացող ծննդներով երկփեղ երեխան մեջ հայտնվեց ծառան Բարձուղիմեսը արծաթե մատուցարանը ձեռքին: Ընդոստ շրջվեց և տեսնելով ծառային նշան արեց որ մենակ թողնի իրեն:

Մնալով մենակ նա հապշտապ հանեց գիշերազգեստը հագավ երկար թեզանիքներով բաճկոնը բռնիկ ոտքերը մտցրեց մկերի մեջ:

33. Սոֆիսկան քաղաքամերձ մի չնաշխարհիկ արվարձան էր գոլտրիկ դղակով: Մի ինչ-որ լեհ իշխան՝ Ադամ անունով, որ Նապոլեոնի կռիվներին մասնակցած բարձրաստիճան սպա էր, իննսուն տարի սրանից առաջ կառուցել է այդ դղակը: Աշխարհակալ Նապոլեոնի ճանապարհը փակելու համար կռվի ելած թուրք ենիչերիները ջարձվել էին և նրանց փախուստի ժամանակ Ադամը թուրքի հարեմից մի հարձ էր փախցրել: Հարձը մի հեղեղների էր՝ Սոֆիսկա անունով: Իշխանն այնքան էր սիրել Սոֆիսկային, որ ամենամոլորիկական ճանապարհով՝ հարսանիքով, ամուսնացել էր հետը, դղյակն անվանել Սոֆիսկա: Դղյակը զարգարելով ու կահավորելով՝ հունական դասական ոճով ուզել էր իր սիրելին հայրենաբաղձությունից չտրտմի:

Օ, ինչ անմոռաց անակնկալ էր երբ լուսաբացի աղջամուղիկն պատշգամբ ելա՝ հիանալով վարդերից ստեղծված երգերանգ ուղեգորգով:

34. Սերը եղել է իմ ողբերգության աղբյուրը, օրհներգություն է սերը: Պետք է ներել Աստծու բոլոր մեղքերը, եթե նա մեղքեր ունի, քանի որ նա մարդկանց սեր է մաքրել: պարզել: Ահավոր բան է ուշացած սերը: Եթե փոքրիկ աղեղնավորը՝ Ամուրը բախի քո դուռը, զգուշացիր, որ ստիպված չլինես նրան առաջարկել անդամալույծի քայքայված մարմին: Ստիպված չլինես նրան առաջարկել անդամալույծի բաղկաթոռը՝ որպես գահ: Սերը հաղթահարում է ամեն մի խոչընդոտ, ընկրկում է միայն գառամյալ ծերությունից: Սերը և գառամյալությունը, որքան էլ ցավալի է խոստովանել, հակառակ դեպքում չեն:

Ավաղ, թատրոնից հետո ես ապաշխարող ծննդավոր էի: Ինձ հսկելու համար կինս Թինան, գտել էր Սոֆյային, որ մի բարձրահասակ, այրական խելատ ծայնով որձևայրի էր: Մի չարաբաստիկ ժամացույց էր տվել նրան, որի սլաքներով կառավարում էր իմ կյանքի հանապազմիայ ընթացքը:

35. Կորիուլանն ապստամբեց նա հարձակվեց Հոռմի վրա հոռմիցիներին ստիպելով փախչել:

Նա արձամարդեց ու մերժեց ծերակույտին: Երբ երևաց մայրը Կորիուլանն ընձառաջ գնաց գրկախառնվելու բայց հուզախոռվ մայրը բացականչեց դողող ընձառնով ընդձատ բառերով

Հեռու մնա ինձանից: Դեռ պիտի տեսնեմ արդյոք որդուս մոտ եմ եկել թե

թշնամուս: Միթե ծնել ու սնել եմ որ քեզ ապստամբ տեսնեմ:

Մոր խոսքերը որդու սիրտը շանձահարեցին: Մալմալագ որդին և գայույթն

Համանուն



անցավ մակ՝նթացությունից փոխվելով տեղատվության: Մոր գիրկն ընկավ ա՛կում  
 ու անձնկճելի գորավարը:

Եվ կտրի՛՞ գավակը հակառակորձի ձեռքը հանձնկելով սրախո՛խո՛ եղավ:  
**36.** Տրձատը տեսնում էր բնության բարությունը անպարտելիությունը  
 գոյատևելու անհա՛թահարելի կամքը նրան նմանեցնելով կայծակնահա-  
 բաժան-բաժան սակայն միշտ վերընձձողված խորարմատ իր ժողովրդին: Քանի դեռ  
 հաստատ ու ամուր է ժողովուրդն իր հողին չի սասանվի ոչ մի հողմից և չի երկնչի  
 ոչ մի փոթորկից ու մձիկից մտածում էր նա:

Խորձուբորձ ճանապարհը Տրձատին տանում էր մերթ սաղարձախիտ  
 անտառների կածաններով մերթ փարձան ու հուձթի ջրարձի մարգագետիններով  
 երձներանգ և բուրավետ: Փուձաջան գնում էր Տրձատը դեպի իր բնոձանը  
 Իշխանաց գյուղը որտեղ չէր եղել տասնիինգ տարի: Չենց որ գյուղ հասավ  
 անմիջապես մոտեցավ տաճարին:

Տաճարը շենի մեջ էր և ինչպես սպասելի էր խաչածն հորինկաձքով: Գմբեթը  
 մեղքուստ գեղեցիկ էր ու սյունակամարներով զարձարում արտաքուստ սլացիկ էր:  
 Ներսես Տայեցին էր կառուցել այն իր շենին կենդանի հիշատակ թողնելով  
 երկնակաձկաձ այդ հիպաքանչ կոթողը:

**37.** Չասարակական ժողովասրտաի սպասավորները, սնքատին տեսնելով  
 միմձնցից առաջ ընկան՝ նրա գլխարկն ու ձեռնափայտը վերցնելու: Չաձաքարե  
 ընդարձակ սանդուձքով վեր բարձրանալով սնքատն անցավ մաձմաձե սյուների  
 արանքով և մտավ մի ընդարձակ սրահ, որտեղ մի խումբ զբաղված էր թձթախաղով,  
 մի այլ խումբ՝ զրույցով ու վիճաբանությամբ: Մյուս տեղում գռեհիկ զպկնշտներ էին  
 պատմում միմձնց ուսի խփում: Լսվում էին զանազան անարգական դարձկաձքներ  
 ու արտահայտություններ: Դրանք երեկվա սայլապաններն էին, մրգավաճառները,  
 հաձուսող փոխած, օսլայած օծիձով: Մրահը զարդարված էր փարթան  
 կահկարավով, ողողված էր լամպերի՝ աչք շլացնող փայլիլուն լույսով: Թավշյա  
 բաձկաթոռներին ու բազմոցներին անփույձ ընկողմանած էին նաձթաշխարհի  
 ընչաքաձց տերերի հղձացած որդիները: Անքատն արհամարհանք ու նույնիսկ  
 նոձկանք զզաց դեպի այդ մարդիկ, որոնք, իրեն տեսնելով, պատկառանքով իենտ  
 քաշվեցին, ոմանք էլ խոնարի գլուխ տվեցին:

3/5

**38.** Չամերգը մոտենում էր վաձձանին, իսկ Փափազյանը շարունակում էր  
 սառնասիրտ ու աձբարտապան ոճով, կարծես, աձիանմարիելով հանդիսականներին:  
 Չայտարարվեց վերջին համարը՝ մենախոսություն-Մակբեթ ողձերգությունից: Երկու  
 խոսք էլ չէր ասել և մեկ էլ ամբողջ դահլիճը լարվեց ու շունչը պահած ակնապիձ  
 նայում էր դերասանին: Նրա մի այձը բարացավ, իսկ մյուսը ջղձին ցնցվում էր:  
 Մկանները ջղազձգիձ գողում էին, իսկ աչքը կարծես ծռվել էր և ահա, ուր որ է, դուրս  
 պիտի պոձթվար ակնակապիձից: Տանջաձուկ մի ոձրագործ էր մեր աչքի առաջ:

երկու մար  
 բարձրացր  
 դաշձնը: Լ  
 հանդգնել, ք

39. Ար

ապառաժ  
 անընկճել  
 անհրաժե  
 անձաքա  
 որձանգի  
 արձարտ  
 ամբարտ  
 հարձակ  
 արդունա

Այդու

Իետևում

որոգայթ

ինչ-որ

ճաղընթ

Բայանր

լուր բե

անկար

40. Վ

օրվա

վիպաս

Մորմ

առաջ

կտուրն

նաձթա

հալիտ

Մի ք

կրտեն

Շիրվա

պանդի

Շիրվա

Ռոն

օրեր էլ

41. Վ

Չեն



Երևու մարդ կարգում էրն ժամանակակից մեծ ու համալսարանի ունեւորները: Երբ նա քաղաքացիաց աջ ձեռքը՝ երեսակապական դաշինքը բռնած՝ մարդիկ տեսան ալի դաշինքը: Այն տեսան: Ու թէն զիտեթ նրա ձեռքին ոչինչ չկար ոչ ոք ինձ չէր կարող համեմատել թէ նրա ձեռքին այդ պահին լայնի տակ փայլեղող դաշինքն չտեսաւ: 3

39. Արիւստիտ հայրձորցիները դիպն-ինչ չէին կանխածում որ անմարդկայն ապամարտնչութիւն և կորսեալութիւն ու բրգամէն լեռների միջև ժպարած իրենց արծաւարկը անհնկմեթ է ու անմարդկայն: Երանց նախորդող հայաթիւն էին այն ամենը, ինչ որ անհրաժեշտ էր խաւթի ու մացաթի խրքելը: Երանցած ցրով կանխամեթ, անհեթի որդեաքարեթ: Չէրուզիչէր չէին դարդարում օրհասական գրեթեմարտին ըստ արժանիւթն նախապարտաւորելու ձեռնարկումները: Դէրա ցնդեթին անօրեն ու ամբարտաւական թշնամու՝ մեր խորհաւտ ամբողջ ճրագալուպիւթն անանկալ հարձակումով գրաւելու, բոլոր միւնեթը: Թշնամին անցավ հյրմէիչ պաշարման սպրունաքան անելով Դալիձորը անմարդկայն արծաւարկը:

Անործամարտ Ախիթարը՝ այժեճակալից ուսին, սեւեռն ու ակնդեռ հայաքցով, հետեւում էր անմէրդարութիւն: Մտաւտույզ ու ինքնամեթի նստած՝ նա ծրագրում էր որդայթներ լարել հակառակորդին համկարծակիի բերելու համար: Եւ կնկաւտար ինչ-որ բան մոլտաց, ապա ընդոստ շարժումով ոտքի կանգնեց, կարգադրեց ճեպընթաց տուրհանդակ ուղարկել Տաթև՝ Բայանդուր իշխանի մոտ: Եւ եր Բայանդուր իշխանն իր կտրիւմներով դուրս եկել Տաթևից, երբ երևաց գուժկանն ու լուր բերեց, որ թուրքերը շարժվում են Արարատի կողմից: Իշխանը վճռեց կտրել տակալների ճանապարհը՝ կատեցնելով նրանց առաջընթացը: 4

40. Կիթիսարի բեռնատար ֆուրգոնը, որ վարձել էր հայրը կանցքի փոխարեն, երեք օրվա տաժանակիր ճամփորդությունից՝ հետո՝ նրան՝ ապագա կաշկանչուն

Մորէն գնակով պարսկական ուտնամաններով զավառացի պատանու հայացքի առաջ սփռվում է համայն հույսերի քաղաք Բաքուն՝ հողածառիկ պափակ կտուրներով, խնայապատ փողոցներով, գործարանների ու հանքերի բանձր ծխով: Նախքան որդերի սկանձոռնի անտառով՝ Թվկաց իջնում են մի տեսակ գեղեն և պիտի համկիտյան տանջվեն այդ թանձր ծխի ու մրի մեջ, գրում է հետագայում վիպասանը:

Ար քանի տարի առաջ դիվիտն բախտի քնահալ միլիկը Բաքու էր մետել ման Արտեմ Արեւյանի ընտանիքը՝ հանապազօքյա հաց հայրնայթելու: Կինը՝ Մարիամը՝ Շիրվանզադեի մորաքույրն էր: «Մորաքույրս եղել է իմ երկրորդ մայրը՝

Գրվանզադեի մեջ թէն ոչ հարազատ բայց քնքուշ, հոգատար մայրը՝ գրում էր 4

պանդխտության մեջ թէն ոչ հարազատ բայց քնքուշ, հոգատար մայրը՝ գրում էր 4

Շիրվանզադեն:

Որնէջ աշխատանք գտնելու որոնումները երկար են տևում, կիսաքաջաց բաժնալի օրեր էլ են լինում:

41. Ես սիրում էի նրան:

Չեմ կրկնի այն խոսքերը, որոնք այնքան տալիսկալի են թվում կյանքի հմայքը



20

✓ Կորցրած հոռետեսներին, բայց որոնք մի-մի հայտնություն են դեռափրփի սրտերի համար: Ամեն անգամ, երբ լսում էի նրա կենսաթրթիմ, գկարթ ծիծաղը, որի մեջ կարծես զարնանային չարաթի վտակն էր բրբրում, երբ ունկնդրում էի նրա կուսական կրթի հնթը, ինձ տիրում էր մի խենթ զգացում:

✓ Չափատում էի չէր կենթծում, երբ ասում էր, թե մահն անգամ չի կարող մեզ բաժանել միմեցից: Յեռու հյուսիսում անհյուրեմկալ ուսանողական սենյակում, մտքերի մեջ ընկղմված՝ աշխատությանս վերջին գլուխն էի շարադրում, երբ մի նամակ ստացա, որի մեջ աթշեցուցիչ ու անողոթ անկեթծությամբ գրում էր: Ին՝ սիրո նախկին հավաստիացումները ընդունիր իբրև թյուրիմաթություն. ես ուրիշի կինն եմ լինելու:

25 ✓ 42. Սկզբում կարծում էի, թե կատակ է անում չարաթին: Բայց եթորդ օրն ստացա մի կարծառոտ իեռագիր՝ մնումսնացա:

✓ Մետաբախույս, սիրույդ առարկան կրկնակի սիրելի է թվում, երբ կորցնում ես: Թափառում էի աննպատակ ու անղեկ, առանց իղծերի ու փրկության որևե հուտակվում էր և սպառնում պայթել այն օրիորթի գլխին, որ այնքան անխճորեն անարթել էր ինձ անենամկիրական զգացումները, այդ թույնը սպառնում էր ջաթջաթել բոլոր հույսերս: Առաջ ես բարթունքում սակառնող աթծիկ էի, այժմ թևերը կոտրած ողորմելի ճնճղուկ՝ գետնին ցատկոտող: Միոտս, վրեժի անհագուրթ ծարավով լցված, թթրտում էր: Զգում էի, կյանքի ճահիճը կանաց-կանաց քաշում է ինձ իր խորխորատը, և ես չէի կարողանում այդ ճահճային տիղմից դուրս գալ: Ես մագակական երեսով, օծիթը, կենթտից փայլող վերարկութով հարթեցողս, դարծել էի անճանաչելի:

3 ✓ 43. Մարգվետունի իշխանն այդ օրը զկարթ տեսք ուներ, հաթել էր տոնական զգեստ: Գլխին դրել էր պրթպատյա արծաթագարթ սարակարթ, սպիտակ ցցունքով և նախարարական զինանշանով: Փայլիլում էին պղնձյա լանջապանակը բաթպանները սրունթներին անդացված երկաթախթս զանգապանները և ճտթափոր կոշիկները: Ծանր սուրը արծաթագծ պատյանով ըստ ամենայնի լրացնում էր նրա զինվորական գարթարանքը:

Երբ ամենքն իրենց տեղերը բռնեցին իշխանն առաջացավ դեպի հովանոցի սթնաշարը և կանգնելով մաթմայա սանդութի վերին աստիճանին խորթա ծայնով խոսեց

Ազնիվ իշխաններ և իշխանուհիներ սիրելի զինակիցներ մեր քաջազն արքան Աշոտ Երկաթը անհաջողությունից քաշվել է Կաթակաթերթ և փակվելով անաթիկ անդրոցում սպասում է մեր օգնությանը: Գահը թափուր է ով պիտի մտածի հայրենիքի փրկության համար: Երդվում եմ ինձ հայրենիքի արևով որ չեմ վերադառնա ինձ ընտանիքի գիրկը մինչև վերջին հազարացին չհալածվի Չայաստանից:

44. Խաչատուրը լուռ մոտեցավ պատուհանի կիսաբաց փեթկին: Մութ էր: Դոսից

1.1. Լրացնել բաց բոլորած տառերը և կետադրել:  
 լվլում էր մի  
 ամծղոսացու  
 երկի այն  
 գարնան փո  
 զարնան և  
 վրա ոսպ է  
 կանաց կամ  
 Տիկինն  
 ակթորեստ  
 շրջեր և նա  
 ջնդրե: Բ  
 խուկ կաթ  
 ինջան  
 45. Յս  
 վերաշինակ  
 միյանցի  
 սարական  
 իդրեթ  
 անդուբյո  
 Չարաթա  
 իսկաներ  
 մատուռն  
 արծանն  
 զարթաթ  
 Ներջնու  
 ստացել  
 Չինա  
 46. Ի  
 շթայել  
 Բաթիծը  
 չարն ու  
 միջով ա  
 Ինձ հո  
 արթրոն  
 մեղմառն  
 Այժմ  
 ստեթծա  
 անբողջ  
 Սերը







լավում էր միայն հորվազած անձրևի արմուկը: Չիտորվածից թափվում էր ավազ

անձրևաշուրթը...  
Երևի այն երկրում էլ թվարտ գիշեր է և անձրև է գալիս կամ էլ արվելա գիշեր է գարնան փայլփայտն աստղերով: Տեսնես հիմա ինչ է անում մանին: Երևի թռչում է վրա թափ է փռել և հովիտն աչքերով ցրկում է թափերը: Դանկարժ դասն հետևից ինչը կամաց կանգնի էս եմ մանի որսը բաց:

Ցրկին զգաց որ նա մարդկ հեռու էր: Խաչառուրդ որդորդն ձեռքերը կրվքն ակվաթեռ մարում էր ակամակիվ խավարին: Եթե խաչառուրդ այդ քույրին գտնիք շրջեր և մայիտ տիկնոջը կատաներ այնպիսի հայտնիք անկախ աչքեր որ կնոսանար զնորվը: Բաց նա լուս անշարժ մարում էր խավարվաթն գիշերին: Թմայց քեզ շան խուլ կառված և ասաց

Ինչքան միանման են խաչած շները...

45. Դավիթյան մահապետի այս դաստակերտը, որ Ցրկառի շերտիվ շէտղ վերաշինվելով դարձել էր անասիկ բերվ, Արարատ մահանգի երկու գավառների միջանցից բաժանող գեղատարի գոլմարի հարթության վրա էր: Բարկունցի տարավանդը որի վրա էր որսակը շրջապատված էր խորունկ կիճերով, լեռների խորվեր ու գմբեթարվ գագաթներով: Անորոշ պատասխարված էր քնման անորոշություններով, ինչպես նաև կրկնած ու հեկկած որմաշար ժայռերով: Դարավանդիցյան կորնթարվ բարվանդի տարավանդին կանգնած էին հյուղղակի հսկաները արվանդական հիմակարվող որսակի իր գվարվ կառույցներով ու գոլմարիկ մատուռներով: Ցրկառի հոգակապ հովանոցը վերապաց արմերով ջարձ արձաններով, ջանդակազարվ ձեռնուկով, ազատաբեռն հզուց թխող զարվազանրաններով: Արջորեի տաան անցել էր, լրանկա գոլաշունչ երեկո էր: Ներքևում կրնում անվտարարվող դարսել էր անժվան ճամփորների ժվան կն տառել Արիճանցում, որի խորշից մոտի թթաացող լուս էր երևում:

Դիմակարվ զանու անորոշ արթուն էր միայն թագուհին մահամանուշը:

46. Իմ ասրած կանգը վշտի ու թալմի մասյը լցրեց իմ սրտի մեջ օրենքների շվթայելով իմ լվարտ հովիին, բաց ես ասում ու արվանդանում եմ վիշտն ու թալմից մարդու հովին շվթայող թուր օրենքները: Ես անցին եմ լին լնրունում ջարձ ու բարին պարտքն ու վարձը: Փարնան հովիտում հեղիները իմ հովի միտով անցնելով խորտակեցին թուր շվթաները:

Իմ հովում հիմա այն նույն պայծառ արևն է թոգավարվում: Փարնան զանգակ արքայրների ակամակիվ ջջջան, ինձ որսու եմ կրքում: Ինձ սեր եմ երգում մեղմակնցն արվող շնչնման գեմկուղ աստղերի թվները:

Անձն կանգիս մարամետին ասում եմ ինչքան ու ինաստաթունը մեղքորում արեմազարժ կրվող այդ արաթազարժ զգացումը: Ուզում եմ զարնան ակա գրկի անկողը երկիրը և համբուրել ինչպես կիսանրուրի մի ջնաղ կնոջ:

Անոր կանգի կանգն է սիրել նշանակում է միջնունիք մարմանց կանգով



Հոգիս տիեզերք է, տիեզերքի մեջ ես գտնվում եմ, և ես եմ տիեզերքը։

47. Ակվադրի հետ մենք ոչ զրաջա դա մի հիսպուրի քաղ ի  
բնակիչներ: Երկաթգծի կայաղամնի մատույներուն դա մի հիսպուրի քաղ ի  
խորժուրդը քակերով խարխուլ տներով ու մի քանի տասնամյակ ապրած գաղամ  
ծառերով: Ինը-տասը տարի առաջ քանդեցին այդ քակն ու միմյանց կը քնած  
աղուսն տները:

[illegible]

Իսկ ամռան միջօրեի շոգը մեզ փախցնում էր սենյակ և մենք փեփեղն ամուրի փօքեղ բալկոնի վրա:

Գրականության մեջ իմ փորձերը մեծ ազդեցություն ունենում են իմ համայնության վրա։ Իմ գրքերը հաճախ դառնում են լուրջ քննարկի և քննադատի առարկա։ Իմ գրքերը հաճախ դառնում են լուրջ քննարկի և քննադատի առարկա։ Իմ գրքերը հաճախ դառնում են լուրջ քննարկի և քննադատի առարկա։

48. Նրա աչքի առաջ բացվեց հանկարծ մի կապտաթօղ դաշտ ողը նա սկզբուն հորիզոնը փակող մշուշ կարծեց: Սակայն տիրացուի բացակայանքը նրան: Դենքը գկալօացալ ս սկսեց լիաթոք շնչել զով օղը ըթոշխնել ծովից եկող շնշնաման գեկյուրը: Ուրեմն հասել էր Հայաստանի բնության հրաշալիքներից մեկին պատմական գեղամա ծովակին: Ծագող արևի ճառագայթները ոսկոյոթել էին լեռների գեղադիր բարձունքները իսկ թարմ արափտը գնդուխտե քող փռել լծի վրա:

Սկսանք պաղպաջում ախանափի՝ փոփած է իր առջև: Ինչպես կարելի էր չհոծվել չհաձտակվել այդ իոյակապ տեսարանով: Կանսարյանը ակնդետ ու աձած գիտում էր նուձան օրերից մնացած ծովը որի լաջկարձ ու անկրձով մակերևույթը երբեմն փոխվում էր պարզ փիղուզի իսկ երբեմն գորշ մշուշի կախված կաձքի ինչ ուձուրթյամբ ընթանալուց: Հեռվից նայողին կթվար ծովը միապաղաղ ու անշարժ է թե նրա թափանցիկ հայելու վրա մեղմ պուձից առաջացած բաց կապտավուն ժապավեններ չնշնարկեին որոնք խորխորատների սահմաններն էին ուրվագծում:

49. Ես աղողարի շատ մեացի բացօթյա:

Այս ասելով թափուհին առաջացավ դեպի գնդեթարձ հովանոցի անկյունը և մամաձյա սյուրաշարի մոտ կանգնելով սկսեց դիտել շաճագույն լուսինը որ կամաց-կամաց թուլալից ազատվելով բաղձրանում էր հանդիպակաց լեռան հետևից։ Թեպետ ցուրտն արդեն զգալի էր ու սառածուեցուցիչ և բամին փչում էր երբեմն-երբեմն միլի փոխված բայց լուսնեկա ուշ երեկոյին երկինքը վճիտ էր ու անամպ։ Ոչ մի



թուփայ չէր երևում աստղերն սկսել էին կայծկլտալ լուսնի սկավափակը լուսավորում էր սապատավոր լեռներն ու դրանց լանջերով թավալգլոր վայրօք կատարող քջբան գետակները:

Բարձունքներից գահավիժող Ազատ գետի փփփախառն ալիքները տեղ-տեղ փայլիլում էին լուսնի լույսով արծաթագոծված:

Թագուհին գրավվեց լուսնակա երեկոյով և կրկին խորասուզվեց խորիրթածությունների մեջ: Բայց նաժիշտների ունամայնը սթափեցրեց դիտուհուն: Նաժիշտների հետ գալիս էր նաև Մարգարետունի իշխանուհին տիկին Գոհարը որ տատամսած մոտենալով ականածանքով գլուխ խոնարփեց թագուհուն:

50. Վայրկյօններն անցնում էին: Ձգում էր որ գանձի վրա հենց այդպես կփկված էլ պիտի ընդունի մահը: Գիտակցությունը թույլ չէր տալիս անգգօշ քայլ կատարել: Մինչ խորիրթածությունների մեջ էր ականջի տակ հնչեց մի խլացնող թնդօն սուսկալի հարված զգաց մեփի աջ կողմում չհասցրեց նույնիսկ ուփել և փվեց փոսի մեջ: Հետո մարմինը կրակից բռնկված տերևի նման կփկվեց և նա կրփով խոնարհվեց ոսկով լի ափսեի վրա դենքը հողի մեջ:

Անդրօ իջավ փոսի վրա: Վերևում կրակի կոփին կանգնած էր անծանոթը ատորճանակը ձեռքին: Երկար ժամանակ ակնդետ նայում հետաքփին հայացքով գօում էր փոսում փռված մարմինը կարծես ուզում էր իմանալ մեռած է արդյոք: Ապա ոսկով հափշտակված հափշտակ դեն նետեց ծխախտի մնացորդը ատորճանակը ձեռքին թռավ փոսը ոչ մի վայրկյօն հայացքը չհեռացնելով նրանից:

51. Հռոմօցի գորավար Մարկոս Անտոնիոսը տիրելով Լիբիային և Եգիպտոսին իր մեծաքանակ զորքով արշավանք է սկսում պարօնների դեմ:

Անտոնիոսի մեջ արարիչն ասես կուտակել էր մահկանացուներին բնորոշ բոլոր այգանելի գծերը նա ուփտարդու էր արճախում և փառասեր: Այդ ինքնահավան ու ափարտավան այրը պարօններից մի լավ ջարփ ստանալով զորքերի փրկված մնացորօներով մի կերպ ճողդարում է խուճապահար հասնում Հայաստան օփսան խնդրելով հայոց արքա Արտավազդից: Եթե լինեք խորամանկ դիվանագետ հայոց թագավորն ինքն էլ մի վճռական հարված կհասցնեք և վերջնականապես կջափառեք վաղենի թշնամուն դաս տալով նրա հաջորօներին: Բայց լինելով բանաստեղծ մարդկային կարեօցանքի ու վեհանճնության մարմնացում ոչ միայն չի ջափառում մագապուրօ թշվառականին այլև ապաստան է տալիս ամբողջ ձմեռ կերակրում զորքի սովափուկ մնացորօներին: Մի երեկո Արտաշատի կիսաշրջանաճ ջափառում լեփփեցում էր հանդիսականներով: Այդ օրը բեմադրվելու էր Արտավազդի թափրան Մեծին նվիրված թափրությունը: Դավադիրները հենց թափրասարահուն Տիգրան Մեծին նվիրված Արտավազդին տանելով Ալեքսանդրիա կնոջ և որփիների ձերփակալում են արքային Արտավազդին տանելով Ալեքսանդրիա կնոջ և որփիների հետ միասին:

52. Աշնանային այդ օրը ճրագալուփին դեպի Հռոմ տանող ճանապարհով սուրում էին մի խուճր հեծօլներ որոնց ուփկցում էին երեք հազար թիկնապահներ:

որը և կետադրել:

իկնունյն բալի  
ուրփ թաղ էր  
իմած գափա  
անց կփնած

ննդված բալի  
առույցով էին  
դն սկսում էին

վերն ամրո

որ կահույքը:  
վաղըջական  
ացրած չորս  
որիտուլ բաղը  
դում ամռան

նա սկզբում  
անչությունը  
ընթերցանել  
ի բնության  
սզող արևի  
իսկ թարմ

ի էր չորսվել  
ու աշած  
մակերևութը  
չ կափի ին  
ու անշարժ է  
կապտավուն  
ւրվագծում:

անկյունը և  
լուսինը որ  
ռան հետևից:  
բեմ-երթեն  
նամա:



Առջևից սկսող շքեղաշուժ նծույզների արծարով ու ուկով գարդանալձկած բաձրերին նստած էին փառախեղ կեցկալքով մի կին ու մի տղամարդ: Երիտասարդ էին նրանք գեղեցիկ ու ուժեղ: Թեև դժկարին էր ճանապարհը և արդեն ամիսներ էր որ միայն գիշերներն էին իջնում ձիերից և հանգստանում ճալքփորդական բերն վրաններում բայց հոլմուրյան ուշժլ չկար դենքներին: Տղամարդը հայոց արքա Տրժատ Առաջինն էր կրժքի հեծժլը բազուիին:

Կայսրության հետ հարաբերությունները բարեկամական դարժներու նպատակով նրանք մեկնում էին Յոռն բազարդվելու կայսեր Ներոնի ձեռքով:

Յոռն: Աշխարհի մայրաքաղաք: Ողքան դավեր են նյութվել այստեղ քանի արքա է շնորժագուրկ եղել ինչ ճարտարապետական կոթողներ է ստեղծել այստեղ մարդկային քանժարը ողքան զանձեր են հոսել այդ քաղաքի դարժաններից ներս:

53. Բլուրը ժայռտ էր և լերկ: Ապարածներ ու խարան ուզածիդ չափ: Դեռ այն ժամանակ երբ հայրը Արամանժկը կենդանի էր գործի բերումով անցնելով այդ կողմերով Արամայիսն այդ բլուրը շատ է հավանում: Մոտենում է քարժուրքին կանգնում և ուշադիր զժում տեղանքը: Իսկական անառիկ անոց կառուցելու տեղ է մտածում է նա:

Մի քանի պարժև հսկաների հետ հաժքահարում է սարավանջի վերելքը որ ունի հարժակներ աստիճանների նման իրար հաշորդող: Խտիերով համաժկած կանգնել է հայոց տեղն ու նահապետը կողքից կախած կապարժն ու լայնայինժ արելը նա ասես պատրաստվում է մեն—մենակ դիմագրավելու արժնուշտ ոտժին:

Ինքը բլրի վրա կկառուցի ապարանք ու միժնաբերող որժաքարն քարժրաբերժ պարսպով շուրջը կհավաքի հայոց երկրի մարդկանց և այնտեղից կիշխի իր ընժարձակ աշխարհի ցեղերին:

54. Խռովքի մեջ էր Մեղուժանը կրծրունյաց աժքաստանյալ իշխանը կանգնած հայրենական տան շքանուղթի առաջ: Ամբոն ու նախատինժը խեղժում էին նրան այդ աստիճան արժամարժանք նոժկանք նա չէր սպասում իր ժորից սիրեցյալ կնոջից: Դռան բարձրության վրա կար մի սյունազարժ վերնահարկ որ պատժգածի ձև ուներ: Երբ կերպան վարաժույրները հետ զնացին հայտնվեցին կրծրունյաց տիպինը Մեղուժանի ժայրը կինը երեխաները ամենքն էլ աժակրի հագուստով: Տեսնելով նրանց Մեղուժանն անրողջ ծարմնով սաժնաց սահժկեց:

Նա դողողժնով ցած քապ քաճից այժենակալժը անպույթ դեն նետեց: Ընտանիքը լեկլայն նայում էր նրան: Ակա քժքժում ճայնով որդուն դիժեց պատժգանքի բազրժին հենկան ժայրը դամնացած տանուկ աչքերով:

55. Կրծրունյաց տիպինը Մեղուժանի ժայրը պատժգածի բաժրիքին իենկան տանուկ աչքերով նայում էր իր զավակին որը իաժվել էր անժյան աղյուհադրու ու շողբրոժ քշանու տատ ու պատիր խոստումներից: Նա անա պարժա դեժեց որդուն Պարենական տան դռները փակ են քո առաջ որովհետև դու քո պարժ դռները փակեցիր իաժվող ու հայրենիքիդ առջև: Դու արտասպիրեցիր կրծրունիներին:



և կետադրել:

անաշված  
որիտասարդ  
ամիսներ էր  
ական բեթն  
այոց արքա

պատակով

մի արքա է  
այստեղ  
երից ներս:

ի: Դեռ այն  
նեղով այդ  
արունքին  
նեղու տեղ է

քը որ ունի  
կանգնել է  
նա ասես

րորաբեր  
կիշիսի իր

յ կանգնած  
ն էին նրան  
ց սիրեցյալ  
ատգամբի  
Արծրունյաց  
ազուստով:

նետեց:  
նետեց  
դիմեց

ին հենված  
ունարբու ու  
նեց որդուն  
որդուն  
ծրունիների

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

25  
պայծառ հիշատակը արձանարձելով քո ժողովրդին ու հավատը: Դարձիր չար  
ճանապարհից որոյակ լսիր մորդ թախանձագին ծայնը ես դառն արձունքների մեջ  
դեռ սիրում եմ քեզ: Քո պապերը աղոթել են ու ապաշխարձել այն եկեղեցիներում ու  
վանքերում որ դու քարուքանդ ես արել: Քո որձևայրի մոր ծայնով խոսում է ամբողջ  
վասպուրականը: Անսա սձավոր մորդ ծայնին անդրձուրթյուն բերելով տանջաձուկ  
ընտանիքիդ և գերձարված ժողովրդիդ:

56. Հեռվում ճանապարհի երևացող հատվածում փոշի բարձրացավ: Չհավորներ  
էին փայլիլուն գեներով զարդարուն սաղավարձներով: Առաջին ծիպկորի ձեռքին  
փոփոձում էր հայոց դրոշը վաձվձուն գույներով ինչպես ինքը հեծձլը: Մարդկանց  
անհամբեր աչքերը սրարշավ վարձող խմբի մեջ փնտրում էին մեկին և ամենքը  
նայում էին այնպիսի երկյուղաձությամբ ու անբձիձ հայացքով որ թվում էր  
հայտնվելու է Աստծու Որդին որին նրանք դարերով փնտրելով երկնքում այժմ գտել  
էին երկրի վրա:

Եկողը գեղեցիկ տղամարձ էր բարձրահասակ պարձն: Սևաթձր ու խձիվ մազերը  
ըձբոստ անհնազանդությամբ թափվել էին լայն ուներին: Աչքերում գերբնական  
կայծեր էին շողում որ մեղմանում էին բարի ժպիտով և կարոտակեձ հայացքով  
ուձված դիմավորող բազմությանը:

Այդ հայկազունը Մեսրոպ Մաշտոցն էր:

57. Փոքրասձական եփեսոս քաղաքում պաշտում էին մայրության և  
արձասաբերության աստվածուհուն Արտեմիսին ներձողում նրա շնորձներն ու  
զարմանահիրաշ գեղեցկությունը: Ի պատիվ սիրելի դիցուհու եփեսոսցիները  
որոշեցին կառուցել մի այնպիսի տաճար որի նմանը չի եղել աշխարհում:

Հարյուր քսան տարի տևեց մարմարյա նրձագեղ տաճարի շինարարությունը:  
Կառույցը աձեցնում էր շքեղությամբ շրջապատված էր բարձրաքանդակ  
մույթերով ժանեկազարդ խոյակներով: Որմնաքանդակները Արտեմիսին  
ներկայացնում էին իր ամբողջ պերձանքով նա զարդարված էր բնական քարերով  
հակինձով սուտակով շափուղաձով իսկ աչքերը խոշոր ադամանդներ էին որոնք  
շողարձակում էին նաև ականակիձ խավարում: Եփեսոսի բնակիչները  
հպարտանում էին Արտեմիսի դարերի համար կառուցված տաճարով և քաղաք  
մտած օտարերկրացիներին այնտեղ առաջնորձում տեսնելու հրաշակերտ  
շինությունը աձելու մարդկային հանճարով ամենաստեձծ ու խորաթափանց:

58. Երեք հարյուր հիձունվեց թվականին զարմանալին արևոտ մի օր Եփեսոսի  
խորձուրդդ փողոցներում հանկարծ լվեցին սրտապատաձ բացականչություններ  
Օձնեցեք ժողովուրդ Արտեմիսի տաճարն այրվում է:

Իրոք կրակն արդեն լափել էր բարձրաքանդակ մույթերը ժանեկազարդ  
խոյակները մարդկային բանձարի ստեղծած հրաշալիքը փրկել այլևս անհնար էր:

Այդ ժամանակ եփեսոսում ապրում էր անօրեն ու ողորմելի մի մարձուկ  
Հերոստրատ անունով: Սա ոչ մի լուրջ գործով չէր զբաղվում վատնում էր հորից



մնացած ունեցվածքը և ամբողջ օրը նստած անգործությունից հորանցում ու ծանծախում էր: Նա սակայն փաճատեմ էր ու սնապարձ: Բնությունն ինձ չի շնորհել ոչ փիլիսոփայական խորաբախմանություն ոչ բանաստեղծական քանձար ոչ գրողական ձիրք որոնցով մտնեի պատմության մեջ: Իսկ ես անմաիություն եմ տեմցում ուզում եմ մնալ պատմության էջերում և սերունդների շուրջերին խորիում էր այդ սինկժորը:

59. Չարմանալին մի պայծառ օր երբ լուրձ երկնքում շողարձակում էր արժին և բյուզանդական կղզվյալներից մեկի շուրջը կոհակվում էր Միժերիդական ծովը իր համեստ քովորիկում դանդաղ մեռնում էր մի երիտասարդ հայուհի նա հողձարքի մեջ էր: Զգալով մահվան համբժորը նա մի կերպ երկարեց դալուկ ձեռքը և մոտ կանչեց երկու զավակներին: Երանք կանգնած էին անկյունում աչքերում լաց ու արժույթ: Առանձնեկը տղան տասնիժը տարեկան էր աղջիկը տասներեք:

Տղաս ասաց իրկանդը դիմելով դորում քո խնամքին եմ հանձնում քոօջր երձվիր որ մեմակ չես բողմի:

Միանք մեռնող կնոջ վերջին խոսքերն էին: Լույս պահին դուռը ճոնչաց և մերս մտան բուրբ փաշայի դժբեմ սպասավորներն ու իրխորտալով սկսեցին հարժը պահանջել: Տղան նրանց խնդրեց լսել նշանացի ցույց տալով հողձարք ապրող մոր կողմը:

60. Կրձար և ինաստուն բազավոր էր Ուշինարան անաչաձ էր նա և օտարների և մերձավորների նկատմամբ: Թեև հալուստ էր բայց համեստ կյանքով էր ապրում իր փափկակձ ու շքեղաշուձ կյանքի համար նախասահմանված սրահներում իսկ տան դռներն ու ճուխ սեղանները միշտ բաց էին սովաձուկ աժքատների սրտաքեկ պանդուխտների համար:

Մի անգամ երբ Ուշինարան դահիճում նստած ընձերցում էր սրտապատառ մերս ընկավ մի աղավնի նրան հետապնդում էր անգղը:

Սարսափահար բոլորնը նստեց անաչաձ դատավորի ձեկին և պաշտպանություն տրեղած: Տեսնելով որ Ուշինարան պատապարել է թժրտացող աղավնուն անգղը դիմեց նրան

Դատավոր քաձը տանցում է ինձ: Մեծ մեձք եմ գործում որ քաձցածի ձեռքից խլում ես նրա սնունդը:

Հանկարծ դահիճի գվքեթարձ մեձուկից մի կշեձք կախվեց ոսկեծուլ նժարներով:

61. Փափկակձ ու թեքձամիտ Ակորդիտեն չէր խառնվում աստվածների վարած արդուհանել մարտերին: Աստվածների ու մահկանացուների սրտերում սեր գարձեցնելով տիրում էր անբողջ աշխարհին հայարտանալով իր այդ շնորձքով:

Օ ինարկն ոչ ոք չէր կարողանում խուսափել նրա իշխանությունից միմչև իսկ Օլիմպոսի բնակիչները բայց ամենքն էլ հպատակվում էին նրան սիրով և ինքնամոռաց:



Գեղանի Ափրդիտեն բարձրահասակ մեղմ ալիքվող ոսկեփփուկ վարսերով անանց երիտասարդության մարմնացում էր: Երբ նա քայլում էր իր գլխի՝ գեղեցկությամբ շողալով արձեցնող հանդերձների մեջ արևն ավելի պայծառ էր շողում ծաղիկներն ավելի փարձամորեն էին ծաղկում: Անայլայլ գնում էր դիցուհին վայրի գազանների միջով հպարտ իր ճաճանչափայլ տեսքով և գեղեցկության ու նազանքի դիցուհիները ամենուրեք ուժեղացում էին նրան հավատարմությամբ ծառայում պերձաշուք հանդերձներ էին հաճցնում վարսագեղ գլուխը պսակում աղամանդակուռ թագով կարապի նման վիզը գոհարազարձ մանկով:

62. Ծովի ալիքների ծյունածերմակ փփուկներին ծնված սիրո աստվածուհին Ափրդիտեն երջանկություն էր շնորհում նրան ով հավատարմությամբ ծառայում էր իրեն: Նա երջանկություն պարձևեց նաև Պիզմալիոնին Կիպրոսի մեծ արվեստագետին: Պիզմալիոնն աստված էր կամանց և ապրում առանձնացած խուսափելով ամուսնությունից:

Մի անգամ նա շողշողուն փղոսկրից արտասովոր չքնաղ աղջկա արձան քանդակեց: Թվում էր նա կանչում է իրեն ահա պիտի շարժվի քայլի խոսի: Ժամերով սքանչանում էր արվեստագետն իր չնաշխարհիկ ստեղծագործությամբ և ի վերջո սիրահարվեց անշունչ կերտվաքին: Փղոսկրյա դիցուհուն մեծարժեք ապարանջաններ մամուկներ ու ականջձղեր նվիրեց զուժեց պերճ գեղեստներով գլուխը զարձարեց ծափեպսակով և նրա համար սիրոնյան ծիրանուց մահի՝ պատրաստեց: Հաճախ էր կրկնում Պիզմալիոնը

Եթե դու կենդանի լինեիր ես ինձ չէի համարի աշխարհիս ամենադժբախտ մարդը: Աստվածուհուն կա՛կա՛ելով ձեռքերը շուկով աղոթեց և Օլիմպոսում լսեցին նրա պա՛ռատանքը կենդանություն պարձևելով փղոսկրե արձանին: Ինչպե՛ս էրա՛տագիտության արվեստագետը ոսկեղձ՝ր երինջ գոհաբերեց փփա՛ծին աստվածուհուն:

63. Նեմրուք լեռան ալ կարմիր կակաչներով ծափկած լանջերին հուժի կանաչի մեջ տարածված էր թեղուտը շրջապատված խաղողի որձառուկներով գոտրիկ պուրակներով: Լեռնային թափանցիկ օդը ծյունափա՛ զագաթները դեպի բարձունքները գալարվող կածանները վերններից հոսող փփա՛ղեզ գետակները ստեղծել էին հեքձային բնապատկեր:

Իրենց բնության նման խրո՛տ ու խիզախ էին թեղուտցիները պարզ ու շիտակ մարդիկ գերձ ձևականություններից ու խորամանկություններից: Ցերեկն աշխատում էին գիշերները հավաքվում որև՛ մեկի տանը ու ծայր էր առնում գրույցը համեմված հրաշապատում առասպելներով ու ժողովրդական դյու՛նազներգությամբ: Քանի ազատատենչ պատանիների սրտեր հրդեհեցին այդ գիշերները վրեժով լցրին հերոսացման մղեցին:

Հյուրձնկալ էր թեղուտցի Մարձարի օջախը: Ընտանիքը բազմանձամ էր ապրում էին բոլորը միասին սիրով ու համերաշխ:



22

[illegible]

Վարդի արհեստը: Չկան ոչ գազաամսով ոչ օտար ու քրոջ հետ  
 անցանումը դեր էին ցրվել և սեպան գազաբները դերս էին տալիս  
 չանքարի մեկ անողով արագակորները ուժ ու իշխանությունը և որդին  
 դառնալու աստված Յեփեստունը այս մայր վարդին ուղեկցեցին շքապակապ  
 դառնալու հին և փայլուն ու ռատապարտել էր ճակը:

Թարթուրեց և փակեց դռները, որովհետև չէր ուզում, որ ուրիշ մարդեր ընկնեն նրա տնից։

65. Խտալժի Ջենովա քաղաքի Խուլ արվարձաններից մեկում խաղում էին մի Խոււնք ցնցուղիակոյ մանուկներ։ Երանց մեջ առանձնանում էր գանգուձ մազերով իւլայա մի տղա դուրս ցգլած ծնոտով երկար քրով կեռ հոնքերով։ Ուքերը ծուռ էին իսկ բներն ու ձեռքերի մատները անբնական երկար։ Դենքը չափազանց տգեղ էր բայց աչքերն աճեցնում էին իրենց ամօրինակ փայլով։ Ինչ—որ տարօրինակ բան կար տղայի մեջ դրով ամօիջապես առանձնանում էր խաղձեկերներից։ Նա ամբար երաժիշտ մետոնիո Պազանիոնի դողին Նիկոլո Պազանիոնն էր։

Դաժան մարդ էր Անտոնիո Դազազինին յուրաքանչյուր սխալի համար ծափում էր ուրում սանձում ու չարչարում ստիպելով այնքան պարագել ու ճկազդ հասնել նաստիկուրան:

Եւ թիզ կտրեալսն ճգապի ածիծի կապի գրանւ էր նա որ ծախած եւ  
կտրածայն է ողորկ բաւից նա:

Յետագայում սակայն Լիզոլոն նախապաշտությանը եր հիշուն հոր անձորը հետ՝ որակավորությունը որն էլ իրեն դարձրեց աշխարհահռչակ ջութակահար և երգահան:

66. Մեր գուտը տեղակայած էր Ռուսաստանում հեռավոր ու խուլ մի անբնակ վայրում: շինվողական վարժանքներից հետո հապաքվում էինք բուժք խաղում գինադուրներ սաղթում: Մի մարդ կար միայն որ պատկանում էր մեր հասարակությանը չիմելով գինվորական: Ասում էին հուսար է եղել և անգրիպ որսած: Իր անցյալի մասին երբևից չէր խոսում և ոչ ոք չէր համարձակվում աշխարհ հարցեր տալ: Այդում էր մի անթափելի հյուժակում որի միակ ձեռնոթյունը ստորամասկների ուրուստ հապաքածուն էր տանտիրոջ անթաքույ: Իրականքի և իպարտության առաքելանք:



տառները և կետադրել:

սինք կապակցող  
թանաթ թուկվող  
քնք: Շուրջընդ  
որ 2 ու վիթխարի  
այդ դժնի վայրին  
խոցով փշովելով  
աղիկ:

տառորոշվել էր  
ուրությունը և որդին  
շթալակապ

որ-սուր ծանկերով  
շերուն ածելու էր

լում խաղում էին մի  
անգու մագերով  
: Ոտքերը ծուռ էին  
իպագանց տգեղ էր  
տառորինակ բան  
երից: Նա առքատ

դու ծախված ես

ում հոր անդրջ  
4 շութակահար և

խուլ մի անբնակ  
թ թուկ խաղում  
ոկանում էր մեր  
է եղել և անվտայ  
որ համարծակվում  
ակում որի միակ  
որիոջ անթաքույժ

### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

29  
Մի երեկո էլ երբ թուկ չինք խաղում Միվիոյի այդպես էր նրա անունը և արդեն  
կիսով չափ հարկած մի լեյտենանտի միջև վեժ ծագեց: Սեղանի վրայից վերցնելով  
պոպատե ճրակակալը սպան շարտեց Միվիոյի վրա և վերջինս հագիվ  
կարողացավ խուսափել հարվածից: Մենք չէինք կասկածում հետևանքների մասին  
որովհետև նմանորինակ դեպքերում վեժն ավարտվում էր մենամարտով: Բայց քանի  
որ առքարտական սպան հետագա օրերին ողջ-առողջ շրջում էր զորամասում  
Միվիոյի առքասիր վարքն ընկավ մեր աչքում:

67. Կանաչագարդ փոքրիկ գյուղը փռված է մեր գավառական քաղաքի  
հանդիպակաց բարձունքի փեշերին: Ֆրանսիոյի գեղատեսիլ այդ անկյունը հեռու է  
կենտրոնական ճանապարհներից ապրում է մեկուսի խաղաղ կյանքով փռված է  
ճերմակաթու մարտածաղիկներով ծաղկված մարգագետինների վրա:

Հրաշեկ կեսօր է: Հուկի արտավայրում երևում են ցանուցիւր ոչխարները իսկ  
քիչ այն կողմ կանաչ խոտերի վրա նստած է տասնհինգամյա մի աղջնակ արձառ  
դնքով սև ռակ աչքերով: Դա հոուիին է որ ամեն օր արածեցնելու է բերում հոտը:  
Թեև բարձրահասակ չէ և հագուստն էլ հնամաշ է բայց դիտյական վեհություն կա  
շարժումներում: Անհանգստության նշույլ չկա դեռափիկ օրորդի աչքերում նա  
գիտի ոչ ոք չի համարժակվի մոտենալ մաղած հոտին: Բոլորն են ծանաչում  
խիզախ պարմանուհուն գիտեն բաղկի թափը և մտածում են ավելի լավ է գործ  
չունենալ հետը: Ուժեղ է ու համարձակ հրաշալի հեծուկ է և կարողանում է սուր  
գործածել:

68. Քահանա Մարինինը բարձրահասակ մարդ էր հավատարիմ իր կոչմանն ու  
առաւելութանը:

Հավատում էր Աստծուն և վստահ էր որ հասկանում է նրա կանքը և  
խորհուրդները: Հաճախ էր ապաշխարում թեև իր վարձուբարով ավելի շուտ  
սրակենցաղ հայրերին էր հիշեցնում: Նա այն մարդկանցից չէր որոնք սիրում են  
կրկնել թե անքին են Աստծու գործերը: Ընդհակառակը քահանան վերլուծում էր  
բնության յուրաքանչյուր երևույթ որոնում դրանց պատճառները հաճախ օտվելով  
իր պատից պատ ձվող որմնապահարանի գրքերից: Նա այն կարծիքին էր որ  
Արարիչն ամեն ինչ իր տեղում է ստեծել: Վաղորդները ստեծված է որ մարդկանց  
բարի օր մաթի հորձառատ անձրևը հողը ջրելու համար է իսկ գիշերը քնելու և  
ընթարմացած մարմինը հանգստացնելու: Կար սակայն մի բան որ քահանան չէր  
ընդունում ու մերժում էր կատարելապես: Դա կինն էր և սերը նրա նկատմամբ:

69. Երբ գիշերվա տասը խիեց իմաստասեր քահանան վերցրեց ծեռնափայտը և  
միջանցքի սթան մեջ խորխաւելով մոտեցավ ծագող դռանը: Դուրս եկավ  
պատձառ և հանկարծ կանգ առավ լուսնկա գիշերվա պայծառ լույսով հոցած:  
Ինչ դուրիչ տեսարան: Փոքրիկ պարտեզում որ ամբողովին ողողված էր  
կապտաթու լույսով շարք-շարք կանգնած ծառերը ստեծել էին լույսի և ստվերի







ը և կետադրել:

ստորագրում էր

պես թեթև ու

անվանված այդ

ծնությունը: Չէ

այդ է ստեղծել

նչ պատկերը

ազգրության

փին ծառերի

եցին: Տղան

ջկան: Նրանց

ենդամացավ

կյանքով

սնչելիքները:

ամօացել ու

ուրն մկիրված

վերածման մի

որտացուվելով

անցնում էին

վերներ ոսկու

բուսնեմ ծովի

մակերեսով:

չէր որոշել ոչ

չեց: Հանկարծ

պա երբ գգձ

առվող մարմն

նարձը ծեռքին

դա ցգկամ: Այդ

#### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

31  
ծառաբնին լանպ էր կապված: Նա լամպի մեջ նաթ լցրեց հետո վառեց լուցկին և մոտեցրեց պատրույին:

Կնոջ գլխամոցը սահեց և ես տեսա նրա դեմքը: Գեղեցիկ էր արդյոք չգիտեմ բայց դա այն դեմքերից էր որոնք երբևից չեն մոռացվում:

Նրա մեծ պայծառ աթերում անխաթ հավատ կար այդպիսի աթեր ունենում են տանջաթուկ նահատակները և սիրահարված աղիկները որ ամեն վրկյան սպասում են իրենց սիրելիի գալուն:

Հանկարծ կինը սկսեց ոթնորված երգել: Ես ողջ գիշեր վառ եմ պահում ծրաթը որ լուսավորեմ քո ծաթիան երբ դու գաս սիրելիդ իմ լսում էի երգի պեծախոս բառերը:

73. Հազար չորս հարյուր հիսունմեկ թվականի փետրվարի հինգին Փոքր Ասթարկված ծայտթլ սուրհանդակը սուլթան Մուրադի ավագ որդուն քսանմեկամյա Մահմուդին բերում է հոր մահվան լուրը: Որքան էր սպասել Մահմուդը այդ երջանիկ պահին անրջել այդ օրը: Իր խորհրդականներին և մերծավորներին ոչ մի խոսք չասելով խորամանկ եռանդուն իշխանը թռչում է ոսկեպախուրթ մծույգին և քաթատրոփի սուրում հոր պալատը կանխելու ամեն ոտնծութթուն գահի նկատմամբ: Արծնակից հնարավոր մրցակիցներին նախապես մեթտեղից վերացնելու համար նա հրամայում է լողարանում խեղել անչափահաս եղբորը որից հետո այն աշխարհ է ոթարկում նաև վարթու մարթասպանին: Նստելով գահին նա ծրագրում է նախ և առաջ գրավել Կոստանդնուպոլիսը երծեննի հզոր Բյուզանդի մայրաքաղաքը: Այդ դթվար կլինի կործանելը բայց Մահմուդի համար անկարելի ոչինչ չկա: Որպես հնուտ հոթերան գիտեր ինչով կարող է բորբոքել հսկայական բանակի մարտերում թրծված ոթին:

#### 74. Մոլեգին խելահեղ ցնծություն է բանակում:

Բոլոր կողմերից հնչում են բացականչություններ կողոպուտ կողոպուտ միախառնվելով թմբուկների կարկտահնթն ժխորի հետ:

Այնինչ դատապարտված դթբաթ քաղաքի բնակիչները սարսափում են պարիսպների վրայից դիտելով թուրքերի ցնծությունը:

Արևելքը շառագունում է բացվում է ճակատագրական առավոտը: Պաշարված քաղաքում Կոստանդնուպոլիսում կատարվում է մի սրտահույթ արարողություն քաղաքի ողջ բնակչությունը համթթաց շարծկում է դեպի Մուրթ Սոֆյայի տաճարը: Տաճարի ներսում և մերծ հրապարակում ծնկի են գալիս հազարավոր մարդիկ նրանց հետ կայսրը և թնդագին ու հնչեղ ալիքվելով տարածվում է աղոթքի ձայնը: Դա չքնաղ քաղաքի հոթեհանգստի պատարաթն էր պաշարյալների վերջին պատարաթը: Ապա շթեղահանդերթ կայսրը թռչում է ոսկեպախուրթ մծույգի վրա և սուրում դեպի պարիսպները ոթեշնչելու իր գինկորներին:

Բայց դթխեմ բաթի թողտվությամբ կատարվում է անհավատալիք քաղաքի արևելահայաթ դարպասը որից օգտվում էին հետթտները անրթոնելի մի անփութությամբ բաց էր մնացել:



75. Եթե մանկա կտրի՝ գորակարը Անթանոս Մակերոնացին նվաճում է հնդկաստանը մեկը մյուսի հետևից հնազանդեցնելով ռազմաշունչ ու ռազմատենչ զեւերի: Պաշարելով շենդաշուն՝ բարդքներից մեկը գորակարը հրամայեց փայտամա՝ եղբայրները մոտեցնել պարիսպներին: Մի պահ թվաց նրան գորակարները հապա՞ծում են ուստի վախճով պաշտպանվելով վերևից տեղացող ճեղքերից սկսեց կա՛շելով ծագլցել:

Նա հասավ պարսպի ատամնաշարին ու հանելով վախճանը հնդիկների մի մասին սրակո՛խով արեց խու՛ժապի մատնելով մյուսներին: Ասես իր զինվորներից ԼԲված նա հիանալի թիրախ էր ոտո՞ւի համար որովհետև մի՞ժնաքերդի կողմից ճայք՛նով պանում էին ճեղքերը: Ասպարի ծանրությունից արք՛ի ճախ բնը արդեն հոգնել էր: Ներքևից սրտապատա՝ գոռում էին պահանջում թոչի ցած որտեղ տանայակ ճեղքեր պատրաստ էին բռնելու պաշտելի գորակարին:

Բայց Մակերոնացին չլսեց: Անգամ կատարեց երբև՝ չկված ու չտեսնված անձրիճակ արարեց պարսպի վրայից թռավ թշնամիներով լի բարդաքը:

76. Չազար ինը հարյուր տասնիճեց թվական՝ Վաղարշապատ բարձ անխնա այրող արև: Արիավիթք գալ՝ թականներով լեփ-լեցուն ճանապարհներ:

Աղետալի լուրեր հասան Ռիֆլի՝: Թումանյանի տունը դարձել էր հալվաքատեղի ուր հալվաքվում էին ազգի կա՛կա՛ծում և նշանավոր զավակները բժարկում տիրող իրավիճակը: Մեծ բանաստեղծը այդ ահապա՛ստում՝ օրերին կ՛օկվել էր կորցրել բնատուր գվարձությունը վշտա՛ծուկ դեմքին ի հայտ էին եկել նոր խո՛շոններ: Իր ժողովրդի դ՛իխն ճակատագիրը բ՛կտում էր նրա ազգի ցավելով տառապող զգայուն հոգին: Միտը այնտեղ էր մայր Չայաստանում:

Յունիս ամսին էջմիածինը լեփ-լեցուն էր անթիվ-անհաճար որձ ու անտերունձ երեխաներով Արմենոպոլստանից փախած այլ գալ՝ թականներով: Կուչ եկած այս ու այն պատի տակ նրանք տանջա՛ծուկ հայացքները մի կտոր հաց ստանալու ակնկալությամբ հատում էին անցորդներին: Կանայք ցնցոտիավոր բոկոտն տնից տուն էին գնում մուրում վախճորած պարզելով դողդոջ՛ն ճեղքերը:

77. Թե՛ս գալ՝ թականների ո՛քերգության ահապա՛ստում՝ պատկերները Թումանյանի վրա բողեցին ծայրաստիճան ծանր տպավորություն այնուհանձնայնիվ նա անհապաղ գործի անցավ՝ Վորովված էր որ մերթըն ու հա՛ժուստեղենը այրվախ էլ չէին բաժանվում անձի՛սան մարդկանց: Ինչ էր մտածում վեհափառը:

Ունենալով մեծ վարձ՝ Թումանյանը իր վրա վերցրեց այդ դժվարին գործը: Ինքը գրեթե ոչինչ չէր ուտում ոչ ժամանակ ուներ ոչ ախորժակ: Միակ բանը կոնյակով բռն էր որ խմում էր վարա՛լից գերձ՝ մնալու համար որովհետև մոլեգնում էր ժանտախաղը:

Օգոստոսի տասնի՛ի գիշերն էր խալվարձտին ահագարիոր: Կայծակի օձածն մարդկները ահռելի որոտալով կտրատում էին երկինքը: Յողմ էր շաչում ու սուլում: Քիչ անց մոլեգին ա՛րկին փոխարիճեց իորձառատ անձրեղ: Թվում էր ջուրը

երկնքից թափվում է դուր ծածին գալ՝ թականներով:

78. Նարեկա վանքի տոնախմբություն է: Կա պարձ տղաների պար տնախմբությունը նման թափվում օրերի մեջ նկատվում է թուրի մեջ երիտասարդ թաքախել թ՛լոտալ կրճ ու քանի որ նյարձներ մեղսամած՛րեն թ՛թ մեղսում ու քանի որ մեղքի դիտել արևից արծաթի Բայց ծովակի լաջվա՛կ փշուրների նման թաքձ

79. Քարքարոտ խալվարտել է Աղստը ընդ կարտի կի՛ճը ավելի Աղստի ստեղծելով բնական ճանապարհից հոգնե կածանով: Թվում էր չկա: Բայց կածանը անսպասելի փայլատա հարձություն: Կրոնաա էր կանգ առավ զ՛ոռ Սա հենց այն էր ի լեռների մեջ կորած անարձանքի ու վար ներքո սկիզբ դրվեց հ

80. Գիշեր էր: Չիր թաղված էր խորախոր ապահով շրջան կազ կաթնալույսի մեջ: Անդրձը որ առաջ երևձթական էր: Ուշս փրաններ և գրափալոր



1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Երկնքից թափվում է դուլներով պլուտոն հեղեղի տակ առնելով ամեն ինչ: Այդ ահեղ ժամին գալթականները անձրևի տակ էին բացօթյա և անվճարական:

78. Լարենկա վանքի բակում վարդավառի սիրաբողբոջ տարվանքով լեցուն տոմսամբություն է: Կարմիր ու կանաչ հանդերձներով աղջկաների երգ է թուխ ու պարձև տղամանի պար ջրերի ցայք որը արևի դեմ շողարձակելով կարկաչուն ժիծաղի նման թափվում է վար թրձելով պարմամուհիների հալուստն ու իրանը ասես ցանկանալով ընդգծել նրանց մարմնի գեղեցկությունները: Եվ հանկարծ այդ բոլորի մեջ նկատվում է մեկը անչափ նազելին կապուտաջը զարմանալին:

Ու քանի որ երիտասարդ քահանայի սիրտը շատ է զգայուն սկսում է ուժգնվել և բաբախել թրտալ կրծքում:

Ու քանի որ նյարդերը շատ են նուրբ համարյա մերկ ու անպաշտպան սկսում են մեղսամածվել թթվալ...

Ու քանի որ մեղքի գզացումը շատ է խոր նա փափցնում է հայաձքն ու սկսում դիտել արևից արծաթի պես ցուլացող վառա ծովի կապույտը:

Բայց ծովակի լաջվարձը նման է աղեկա աչքերի կապույտին որոնց մեջ ուկու փշուրների նման թաքուն ծիծաղներ են փայլատակում:

79. Քարջարտ խորդուրդո ճանապարհն անցնում է լեռան տակով: Փարուն է վարարել է Աղստևը ըմբոստացել և կիճը բերում է նրա գոռում-գոլճնից: Քիչ անց Աղստևի կիճը ավելի սեղմվեց: Գլխավերևում միահավելեցին ծառերի խիտ ծյուղերը ստեղծելով բնական ամպիկամի: Մի խումբ հեծվներ լեռնային փոշուտ ճանապարհից հոգնած զգուշությամբ առաջ էին ընձանում անտառային մեղ կածանով: Թվում էր այդտեղ էլ ակարովում է ճանապարհը և առաջանալու տեղ չկա: Բայց կածանը դեպի վեր խոյացավ հետ մնացին քարակալկաճները անսպասելի փայլատակեց լուրձ երկինքը և սարի լանջին երևաց ընձարծակ մի հարձույթուն: Կրոնավորի սճեմով կարծահասակ մարդը նա հեծվների առաջնորդն էր կանգ առավ զձող հայացքով դիտելով շուրջը:

Սա հենց այն էր ինչ ուզում էր: Այստեղ թափուտ անտառների ու բարձրաբերձ լեռների մեջ կորած այս կուսական վայրում կարելի է ազատ գործել չնտածելով անարժանքի ու վարձաբեկվելու մասին: Ու նրա անխոնձ ու խոհուն հայացքի ներքո սկիզբ դրվեց հոյակերտ տաճարի շինարարությանը:

80. Գիշեր էր: Չիրափի ընդարձակ դաշտը, օծված լուսնի անրձային լույսով թաղված էր խորախորհուրդ լուսյան մեջ: Երեք կողմից շրջապատող լեռները ասես ապահով շրջան կազմած հսկում էին մրափած դաշտը և նա մեկտորեն փոփել էր կաթնալույսի մեջ:

Անորձը որ առաջին հայաձքից համատարալ ու հանդերձանուր էր թվում երևձթական էր: Ուշադիր աչքը ականակիձ խավարում կնկատեր բազմաթիվ վրաններ և գրահավոր ու սպաձագեն պահակներ: Դա հայոց հոճնատանց բանակն



էր որը երեք օրվա երկար ծափա կտրելով հասել էր Չիրալ և այժմ ընկղծված էր խոր բնի մեջ: Ու թեև ոչինչ չէր երևում անբափանց խավարում հայերը գիտեին շատ մոտ է պարսից բանակը սաժնազոր, անագործն:

Մի քանի ժամ հետո արյունափեղ մարտն անխուսափելի էր բայց այժմ երկու բանակները հայոց և պարսից հանգստանում էին: Վրանի մոտ փոքրիկ խառուկի շուրջը հավաքվել էին զինվորները և ձեռքերը մեղքընդներ անդոնցնում էին կրակին ջերմացնելու:

Մի սևաչյա գիճկոր գոտուց հանեց սրինգը որ մի վայրկյան փայլեց խառուկի լույսի տակ ու սկսեց նվագել:

**81.** Վրաստանի Ֆերալ արքան պալատական երգչին Մայաթ-Նովային վտարել էր արքունիքից: Վտարել էր բայց կարոտում էր նրա սիրատուջոր երգերին:

Մի օր այնև չհամենելով իր թիկնապահին ուժարկեց նրան գտնելու և պալատ բերելու: Վերջինս երգչին գտավ թիֆլիսի հրապարակներից մեկում: Ժողովորդի համար երգելիս:

Վերադարձավ պալատ ու շարունակեց երգել Մայաթ-Նովան արքունի գեղ խնձուրքներում: Նրա վարդ ու սուսաժբար բուրուր երգերը մարժարտի պես փայլող արցունքներ էին քամում ունկնդիրների աչքերից:

Բայց չգիտեր բանաստեղծը որ իր վաժպիժում հազարերանգ երգերով հորդեիլ է արքայի քրոջ գեղեցկուհի Աննայի սիրտը: Աշխարհումս ախ չեն քաշի քանի որ ջան ես ինձ համար թարգմանում էր քամանչան բանաստեղծի սրտի ելևժըռումները:

Արժշիտ գիմարում է պալատում: Չոտում է վարդակարմիր գիճին փժիժում եղջյուրաբաների մեջ: Գիճի է ընկուն արքան ամենևին չնկատելով քրոջ արտասուժով ողողված աչքերը թթթացող թարթիչները: Բայց սիրո աննդցելի երգիչը կարում է օրիորդի հոգին նրա սիրուն պատանխանելով յուրժրինակ խոստովանությամբ:

**82.** Ամեն հայ մտնում է Սատենարարան որպես սրժատների և խոսում ակնածանքով ու շշուկով:

Այստեղ տասնվեց հազար ձեռագիր մատյան և պատարիկ կա տաճնիժը գրամանոցից մինչև ամենամեծը երկիրքանոց մագաղաթյա հսկան:

Ողջան մնան են հայ ժողովորդի և նրա ձեռքով ստեղծված մատյանների ճակատագրերը: Երբ գալիս էին թշնամիները ձեռագրեր ընդժրինակողը շալակն արած մագաղաթյա ծանր թերթերի կապուցը բանաքը մերկերը և ընդժրինակվող մատյանը գնում էր ժողովորդի հետևից դաժարի պահերին շարունակելով արտագրել:

Գրիչները հիսուն-վաժարում տարի գժուրգիշեր արտագրել են ձեռագրերը իսկ նկարիչները ծաղկել են դրանք առասպելական երևակայական կենդանաժողովներով: Ծաղկած մատյանը գույների մի գոժտրիկ մորիկ է մանրապատկերի շրջանակում փակված: Հարժ եղած դեպքում մատյանները

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

բաժնիք են դժիժնում ու

պայքարել է հանուն

պայքարում: Պատահիժներ

հաստատման: Պատահիժներ

ձեռքից ձեռք փո

հայտնաբերվում էին հա

83. Արևը բարձրանում

պատը օծվում է մար

պատը օծվում է մար

հաջորդությամբ և բռնել

դառնում բափանցիկ: Ե

անհետանում ձեռնահե

բան տեսած ներդաշն

Բացատում էլի ծառ

մտախոհ կան սեժնե

Ի՞նչ խճճիքը բաժանկ

կողքին անհաստատ

փերակ է դրված դրոն

84. Պետեմբերն էր

լողում էր դեպի ծովա

սաժնեժները ցուրտ

մակուկում գտնվող

կրճկի աշտարակա

Ի՞նչ երկար կիժան

Բարձրագիտ սար

ծառատաններ ձի

ամկուկներն հոժե

Երկ երկար կիժան

բամժ ձայն չընդհա

Ի՞նչ կուզես որդյա

Չեսու մայելով եր

վանականի փարժ

85. Քաղաքի եկրոպ

մի երիտասարդ

Եւ հաղթանակում

այլալված էր փ

անգամ չնկատեց



թափացել են դժիւնքն ու բիրտ թշնամուց: Մատյանը եղել է սուր որով ժողովուրդը պայքարել է հանուն ազատութեան ազգապահպանութեան և ինքնութեան հաստատման: Պատահել է մատյանները բաղել են դրանց վրա ուժացել:

Չեռքից ձեռք փոխանցվելով ձեռագրերը երկար գեղեցիկուց հետո հայտնաբերվում էին հանգրվանում իրենց ապահով ու լուսե վերձին օձնանում:

83. Արևը բարձրանում է անտառի վրա և իմ քոձորիկի արևելահայաւ փայտաշեն պատը օծվում է նարնջով: Մի միջատ որը ըստ երևույթին կարող է մույն հաջողութեամբ և թռչել և վազել թռչելով ու վազելով բարձրանում է պատն ի վեր և անհետանում ձեձունին բուսած խոտերի մեջ:

Օրվա այս ժամին վաղորդձին անտառը մուձ կանաչ է իսկ նրանից դուրս բացատում միայնակ կանգնած կեձիներն ասես հալվում են արևի շողերում դառնում թափանցիկ: Մտայլ անտառը նայում է բացատի կեձիներին ինչպես շատ բան տեսած ներողամիտ պապիկն է նայում արևի տակ խայձացող իր թռուների:

Բացատում էլի ծառեր կան վերծիձ կամ լայնաստղարձ ծեր ու երիտասարձ մտախոհ կամ սեձնեձող:

Իմ խձիթը բաժանված է երկու մասի: Առաջնամասում տաձտակե մահճակալն է կողքին անհաստատ ոտքերով սեղանը նաձթի լամպով: Հետնամասում երեք մոր փեթակ է դրված որոնք առաջիկա զարնանը կբնակեցվեն մոր մեղվաձնտանիքներով:

84. Դեկտեմբերն էր ամանձորի նախձորյակը: Մի փոքրիկ մակույկ հանդարտ լողում էր դեպի ծովախոձը որ Վենետիկի հարավային կողմում էր: Թեև ձմեռ էր և սաձսեձնող ցուրտ էր սակայն օդն այնքան մաքուր էր ու թափանցիկ որ մակույկում գտնվող գեղեցկադեմ երիտասարդը չէր կարող չնկատել հանդիպակաց կղզձկի աշտարակավոր շինությունը:

Իձեցողու ինձ կղզու վրա խնդրեց անձանթը ծերունազարձ մակույկավարին: Բարձրադիր սարին կանգնած նա շուրջն էր նայում սաղարթախիտ ծառատաններ ծիթենիներ և կապույտ ծով: Բնության գոձորիկ անկյուն էր դա անկրկնելի հոձեթով գոտձորված աղձսե բարձրաբերձ պարսպով:

Երևի երկար կիիանար իր առջև տարածված հեքիաբային գեղեցկութեամբ եթե մի բանձ ձայն չընդիատեր նրա խորհրդածությունների շձթան:

Ինչ կուզես որդյակ: Դետ նայելով երիտասարդը տեսավ դիմացը կանգնած պատկառելի մի վանականի փարձամ մորուքով ու ծաղատ գլխով:

85. Քաղաքի եվրոպական մասի սակավամարձ նրձանցքներից մեկով քայլում էր մի երիտասարդ ուսերից վար թափվող դարձնագույն զգեստով ճերմակ մուկերով: Նա հաղթանդամ էր փոքր-ինչ ուռած աչքերով ու սկիռձնած դեմքով: Երևում է այլայլված էր ջղազձգիձ նա ընկղմված խառնիճաղանձ մտքերի օվկձնոսում անգամ չնկատեց կողքով անցնող հոռոձցի պարեկներին:

որդան տառերը և կետադրել:

ավ և այժմ ընկղմված էր ուն հայերը գիտեին շատ

նախ էր բաց այժմ երեւ մոտ փոքրիկ խառնիք մուտեցնում էին կրակ:

րկյան փայլեց խառնիք

խայթ-տովային վտանգ որոշոր երգերին:

նրան գտնելու և պալատ մեներից մեկում ժողովոր

թ-տովան արքունի գեձ մարձարտի պես փայլող

որանգ երգերով հորեղել է իս չեմ քաշի քանի որ ջան սրտի ելեձջումները:

պարմիր գիւնին փձիձում նենին չնկատելով քող

որդը: Բայց սիրո անմեղել ուսախառնելով յուրձրինան

ս պրձատեղի և խոտում պատանիձ

պատառորիկ կա տանիձ սոյա իսկան:

ստեձծված մատյանների որ ընդձրինակողը շայան ներկերը և ընդձրինակելով

պահեղին շարունակելով թոձ ծեռագրերը երևակայական երկակա մորիկ է

ելական գոձտրիկ մորիկ է յի մի գոձտրիկ մատյաններ

ած դեպքում մատյաններ



Անցնելով սրագագաթ աշտարակների մոտով դուրս եկավ քաղաքից և քայլերն ուժեղ դեպի դիմացը սփռված անդադանները: զիշերը հորո տեղատարափ ամծոս էր եկել և հողը կակուղ էր լպծուն: Հաղաժային մեղմ այուքը բերում էր եղևնանիների բույրը և այդ քարմ հոսանքից երիտասարդը սթափկեց: Պարծյալ անդդարարծալ օղկա հոգին կրծող նովկալի դեպքերին: Ջղձման զգացումը խեղդում էր և ճա անընդհատ ցնցվում էր ասես ընկած դողժողցքի մեջ: Գրեթե վազելով դուրս եկավ արտից և խորժուբորժ ճանապարհով հիկիս բարձրացավ դարավանդը որի վրա մի հին ազարակ կար գոտժողված բարձրորենշ թխկիներով:

86. Մայր տաճարի դիմաց վեհարանի սենյակներից մեկում սեղանի վրա փռված թժերին հավված գրուցում էին երեք մարդ: Մեկը բարժրահասակ էր խորաթափանժ աչքերով: Մյուսը որ միժահասակից քիչ բարձր էր ուներ կորնթարժ քիթ և աժբարտավան հայաժք: Ի տարբերություն այս երկու անծանց եժորդը աշխարժական էր երկար մազերով խելացի աչքերով և յուրժրինակ հագուստով: Պա Հայաստան աշխարհում ճանաչված ճարտարապետ և շինարար Վրթանես վարպետն էր հայտնի իր կառուցողական արվեստով և քարին շունչ հաղորժելու բացառիկ ունակությամբ:

Կաթողիկոսի խնդրանքով և հաճությամբ Վրթանեսը ծեռնամուժ էր եղել Սուրբ Գրիգոր եկեղեցու շինարարությամբ:

Չանցած երեք ամիս սկսվեց եկեղեցու կառուցումը: Պա նմանը չունեցող եժահարկ հետզհետե նվազող տրամագծով գմբեթարժ հորինվաժք էր հինգ մուտքով: ճարտարապետի մտքի թռիչքը աշխարժականներին աժշեցնում էր իր ճշգրտությամբ տաճարի արտաքինը իր շքեղությամբ:

87. Մեծ հրակերք էր կազմակերպել Մժնյաց հզոր իշխանը նրա ապարանքը լողում էր լույսերի ծովում: Գիմին փժփժում էր կժղաներում սեղանները բեռնկած էին խորտիկներով և համադրան կերակուրներով: Կոչնականները ուտում-խմում էին ավտրծավով ակամջալուր նվազաժուրների մեղեդիներին և հայ դյուժագուրների կյանքը պատմող վիպերգերին: Գիճարբումը խելահեղ և խեճք դառնում էր վայրենի ու անկառավարելի:

Այդ պահին մի սղըժաց ծիավոր հասնելով իշխանի ապարանքի դարպասին ծգեց իր սրաղշավ աշխենի պախուրժը:

Երբ ծառաները նորեկի մասին տեղեկացրին իշխանին վերջինս խորժտ քայվածքով դուրս եկավ խրաժճանքի սրահից եկողը հասարակ սեպուհ չէր այլ հայոց Տիրան բազակորի փեսան Տրժատ Բագդատունին որ հաղթահասակ ու գեղեցկարեն մի տղամարդ էր: Երբ հազեցրեց քաժցը ճեպով դատարկեց գիմու զավը և ներկաներին տեղեկացրեց թե իճչ կա արժուրնժում:

Չեր առջն մատած է մի մարդ որ խույս է տակիս հայոց արքայի ցասումից: Մժնյաց իշխանից միայն այս գիշեր են օժնան խնդրելու իսկ վարդորժին պետք է սուրան առանց հետ նայելու ասաց նա:

88. Երբ ջրերը վարադադարում տեղ-տեղ բնակարանում տակ արևը քաժցում արևի տակ արևը քաժցում շոգժում էին հատակին ճաժժում էր թանձր շերտ և երիտասարդ բնակիչ չէր օգտագործել այդ կավը և Հայրը չէր համոզվում վրա ոլորվում էր սն ընչն իայժում:

Գյուղում օրեցժր ակնեկավազործը հիմք դրեց մի սղահ էր: Բրուտանոցը

89. Սիրում են ձյունը և նստում է վիժխարի հորիզոն:

Նայում ես կյանքիդ ա երբ ձյունը մատել է ոչ թախտեաժ անուրժների վիժ և փակվել են դեպի անուրժներ: Բոլոր ձյուններից հետտու մեծ ձյունը անուրժակն մայրաքաղաքի անբարյուր սեժնեժող արջիկների սև

90. Ջրժրիների միգուր աննայն հայոց Հայրիկ կանգնեց կաժանատույցու անժկալի հյուրը պարժսա շրջապատեցինը նրան և Որտաժորտ ծափերի մեջ չգզալով իճչպես այդը կաժանը իճնից սկսվում մտնում ենը դափլին սակայն խոր և խելացի աչք վիշտը որ բոլորիս վիշտն է



88. Երբ ցրելը վարարում էին ծյան հայրքից կամ հորձաատ անձրևներից դաշտում տնդ-տնդ բնական ավազաններ էին գոյանում: Այդ ավազանները կիզիչ արևի տակ արևը քաճցրացնում է միրգը և արմաներկում վարդը արագորեն չոգձում էին հատակին բողճելով դեղնաթճի կապ: Իսկ կակը չորանալուց հետո ծածծում էր քանձր շնրտերով և հողը պտուղ չէր տալիս վարդը չէր արմաներկում: Երիտասարդ բնակիչներից մեկը Անդրձար քարտաշ Դավթի որդին մտածեց օգտագործել այդ կակը և արձաններ չինել:

Հայրը չէր համոզվում բայց և չէր առարկում որովհետև որդու վերին չոթունցի վրա ուղղվում էր սև ընչաձքը իսկ նրա կնոջ կրճքին արդեն ե՛ծորդ մամուկն էր խայժում:

Գյուղում օրեցճի ավելանում էր Անդրձաի բրձած կակից շինված տների թիվը և կակագործը Ինճց դրեց առաջին բրուտանոցին որ ընդարձակ ցածր առաստաղով մի սրահ էր: Բրուտանոցը գով ու խոնավ էր կակի դուրեկան բույրով հազեցած:

89. Սիրում եմ ձյունը երբ այն իջնում է խոշոր փաթիկներով ծանր ու հանդիսավոր և նստում է վիճիարի մի ժամձկ հյուսելով երկրից մինձև երկինք հորիզոնից հորիզոն:

Լայրած ես կյանցիդ անցած ճանապարհին երբ ծանր են եղել թեթև փաթիկները երբ ձյունը նստել է ոչ թե գլխիդ այլ վշտանորմո՛ւ հո՛ւուդ վրա բոլոր տեսած ու չտեսած անուրձներիդ վրա: Ու թվացել է ձյունն է մեղավորը որ մորմնոց ծանրացել է փակվել են դեպի անուրձներդ տանող ճանապարհները:

Բոլոր ձյուններից հետո և բոլոր ձյուններից ավելի սիրում եմ այս ձյունը այսօրվա մեծ ձյունը անդձավետ օրճրուն ու վարարուն որ իջնում է հիմնավորձ մայրացաղացի անբարեհամբճի բակերի անբարտական ցուցանակների ու գովազդերի լարճում մայթերի դարոց շտապող անհոձ ու թխտեր տղամների ու սե՛ւե՛ծող աղջիկների սև քարճիչների վրա: Թափվիր քափվիր ձյուն...

90. Ջրճրիննեցի միգուցն և Ջատկի օրերն էին: Անրոխը հոգեթճիձ պատում էր ամենայն հայոց Հայրիկի ժամանելուն: Սիա ճնարճաց գնացք փնջացնելով կանգնեց կաձամատույցում ութ-ինը հոգուց հետո սանրուցի վրա երևաց նա մեր անձկալի հյուրը պարձահասակ հաճքակա ինչպես անասավական հերոս: Մենք չորջապատեցինք նրան և նա անձաձտ հավատի ժպիտը դեմքին խաչակնեց մեզ: Ողորձնորստ ժափերի մեջ մեկը ծառով շնորհավորեց ըղձալի գալուստը:

Լուսձնկա գիշեր էր: Մենք միձճեց պատմում էինք մեր տպավորությունները չգզալով ինչպես այդը կամաց-կամաց շաձագունեց:

Ժամը իննից սկսվում է Հայրիկին տեսակցելը և ա՛ձիանբույրը: Խուճբ-խուճբ մտնում ենք դանկիճ ուր ժպիտը դեմքին բազմած է Հայրիկը պատկառելի ու սիրալիր սակայն խոր և խելացի աչքերում պարզապես չողում է բարձր հոգու այն սրձազան վիշտը որ բոլորիս վիշտն է:

Թ տառերը և կետադրել:  
Քաղաքից և քաղաքի  
տնեղատարափ անձր  
ում էր եղևաճիճի  
ծյալ անդրադարձալ  
ը խելորում էր և նա  
վազելով որդւս եկալ  
առախանը որի վրա ք

սեղանի վրա փռվա  
բարձրահասակ ե  
ր էր ուներ կորճաթճ  
րու անձանց եձող  
մանակ հագուստով Զ  
չինարար Վրթան  
ինն շունչ հաղորձալ

ամուսն էր եղել Սուր

Նա նմանը չունեցող  
որդիկվաճք էր Ինճ  
ինն անձեցնում էր Խ

անը նրա ապարմեթ  
սեղանները բեռեկա  
թը ուտում-խմում էն  
հայ դյուձագունների  
թ դառնում էր վարճի

պարտանցի դարձան

ինն վերջինս խոճա  
արարակ սեպուռ չէր ա  
որ հարթահասակ Զ  
պով դատարկեց գնա

այի ցատումից Ա՛ձի  
ային անոց է տալ  
որձնին անոց է տալ



91. Յո՛րդիմնեքից մի քանի ամիս անց գյուղ գնացի պրկված նյարձերս փոքր-ինչ հանգստացնելու: Ապրում էի գյուղից բազմական հեռու ծաղկազարձ սարի լանջին ուր մի քանի բո՛ւսրիկներ կային որոնցից մեկն էլ ինձ էր: Հուրջանակի փոփված են դալար մարգագետինները եզերված սաղարձախիտ անտառներով: Անհուն խորունկ մի անո՛ւթիւթում է սփռված հուժքի դաշտերին ու յանտառներին: Մի կայուն լուսթյուն որով կարծես հագեցած լինի օդի ամեն մի հի՛ւլեն:

Ձգում են ինչպես մեծ քարաքի աղմուկից զձգված ու պրկված ջրերս այս անոթի՛ւթիւթում մեջ ազատվում են լարվածությունից անհագարար շնչում են մա՛լուր օդը և հոգիս ճեղքաշմալվում է բնության հետ: Օրերով քափառում են գծրու՛ծտե մարձագետիններում խորիւմ մեծ ու անհուն բնության մասին:

Արեւ տիեզերքի ամենից հզորն ու գեղեցիկը քնատարած սազառնում է թշելով բու՛լափ բո՛ւի քուլաների նմանվող ծվեմները:

Չրաշագործ բնությունը մարդկանց չնորձել է ուժ ու խելք կտելու իրենց ճակատագիրը:

92. Լուս էր Լալը ու անշարժ ինչպես լուսնիստ և մռայլ հուշարձան: Չեղբջ նրանք էր: Յիմա էլ բոլ Լալը եղագի կարձաղից ծեր բանաստեղծը խաղրուկը գլուխը բեթակի շարժելով:

Եվ մա այդ խորհրձալոր Լալը շուրջը մայեց դեմքը ռժտորված ու վճռական էր: Գործիքը ուսին ինքն վրան բեթկած ինչպես լացող ուռենի հանձարժ ջրուտ ծնոքով քաշեց արեղը լարերի վրայով և սկսեց եղալը: Տարձրիմակ ծայր հանեց ջուրբակը ինչպես սիրտը լցված մարդ որ հագիվ է գալուստ փձուկը: Չեստ դրան պատասխանելով մի ուրիշ ծայր ալեկի ուժեղ ու հնչձն սկսեց արձալո՛ւնել մի տխուր պատմություն: Ծառերի երկնամու՛կ սաղարձները լցրեց բա՛լիծով և տրտմեցրեց երձմերանց ծաղիկներին աշխարձը դարձնելով անամը վշտերի հովիտ: Դա սիրտ ու կարտի հույսի ու սպասումի երգն էր:

93. Տրոյական պատերազմը դաժան բնույթ էր ստացել: Արևածա՛լին Ձևսը հաղթեցեց աստվածներին ու աստվածուհիներին և ահաասա՛սում ծայնով այսպես բա՛րբա՛եց:

Լալ (սեք ով արձարածիս ու ամենատես աստվածներ: Այսօր ձեզանից ով պատերազմի դաշտ գնա և օգնի պատերազմող կողմերից որե՛ւ մեկին ամենախոր անդունդը և կիսակեն դժո՛ւքի երկաթյա դարպասը որպեսզի մա այնտեղ տանջա՛ուկ փձի և այլևս լույս աշխարհի դուրս չգա:

Լեճու՛կ Ձևսի այդ աներկբա սպանակիքը աստվածները մեկ առ մեկ խոնարհվեցին նրա առաջ ի նշան խորին հնազանդության:

Տրոյացիները փոքրաթիվ էին բայց չեմկրկեցին արքայացիների ահրճկեց գործերի առաջ բնդիպատակը հաճախ բաց էին աճում բաղաքի երկաթալուռ դարպասները և այնտեղից հետձան կամ մարտակա՛քներով հարձակվում ուրիսի

վրա դժո՛ւխուր ու բարաքից շատ հեռուս: Խաղաղված ցաքուցի ինչպե՛ս ճանաչարը: Էն իրենց ճանաչարը:

94. Ընկուզենու լուսնի մթնաձա՛լույս էր սփռված արմուկները ի հուշարձանի փոփված են անոթի՛ւթիւթից Այս մանկան լացի պեն անհունությունից: Ը հոգնածությունից: Ը սնվակում խձարտ Ը քալ տեղից: Միթե Ը պատձգամբ: Մրուրբ գգուշորեն բացեց և վրա լսվեց բորիկ կա՛լձեց ծախակալ:

95. Չայոց ուս բուզանդական ի՞նչ Լրանք սիրում էին Ը չիանձնել Ազին: Ուժձ էր Անիի առջև փոփված անձայն ուժգնուս: փորձություններից կանգնած մի՞ճար ծնոնարկություններին: մեծամեծորն են վճաք մարտիկները օրերին:

Չաջորդ օդը վա գուրս իորձեց հաճախ Բշնանու վրա: Չանձնողները միտնվել էին փոփվում Բշնանուց: 96. Հսիանդու՛ն գարնաճը էր պատ կարծես կեխոփված է Ը ու ծաղիկների անուշ:



տառերը և կետադրել:

սարձերս փոքր-ինչ  
լարձ սարի լանջին  
ջախակի փոված են  
վնդին: Անհուն խորունկ  
Մի կայուն

սրկված ջրերս այս  
ր շնչում եմ մաճար  
տում եմ գործունե

ապակառնում է բշկով

սեւ կռելու իրենց

աւ: Չեղբը նրանն էր  
խալկունը գլուխը

լած ու վճռակամ էր  
ձարծ ջրուտ ձեռքով  
այն հանեց ջութակը  
ուրիշ: Չետո զրան  
արձարձել մի տխուր  
իծով և տրտմեցրեց  
զի իրավիտ: Դա սիրո

Արեւածաճին Չետ  
ուն ձայնով այսպես

Այսօր ձեզանց ով  
ներից որնձ մեկին  
ներկայ տարտարով  
որպեսզի նա այնտեղ

մեկ առ մեկ

սյացիների աղբյւր  
ջաղաքի երկաթակա  
լ ի հարձակվում ուրիշ

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

39  
վրա դժուարութիւն ու խառնիճաղախանք գոռում-գոչումներով նրանց հաղթանակով  
բաղաբից շատ հեռու այնտեղի ծովի կողմը: Մահճովան հույները դժիւն բախարհից  
հալածված ցարուցիով ընդհանուր կարգուկանոնը խախտած փախչելով հաշման  
էին իրենց ճանապարհը:

94. Ընկուզենու փայտից պատրաստված գրասեղանին դրված լուսավորիչ  
օթանաճ լույս էր սփռում նրա դեմքին որ դալով էր և հողմատանը: Մտախտի նստած  
էր արծուկները հենած ծնկներին նեղվում էր խեղդող օդից գիշերային  
անդրձուրթունքից: Այդ խորհրդավոր լուսւթյան մեջ լսվում էր օփան ծորիճի բաղձած  
մանկան լացի պես համառ ճիւղը որ գձգձուճ էր նրա առանց այն էլ  
հողմածուրթունքից նվաղած ջրերը և նա չգիտէր ուր փախչի: Անհյուրընկալ  
սենյակում խճարտ հագի ընդհատ ձայներ լսվեցին: Լա ցնցվեց և խկույն մեք վեր  
թռավ տեղից: Միքե այստեղ է մնացել Վահանը սաճսուճով նստածեց ու դուրս գնաց  
պատձաւոր: Մթության մեջ խարխալելով նա մտեցավ ճաշատեսակի դասեր  
գզուշորեն բացեց և վառեց ճրարձը: Լույն բռնեին ինչ-որ բան ճճճճաց և հաստակի  
վրա լսվեց բորիկ ոտքերի բռնեմիւր: Լա դողողձձն ձեռքերով վայրկճնապես  
կաճչեց մահճակալին որ վայր չընկնէ:

95. Չայոց ուսանըր Անին արդեն չուճող օրն էր ինչ պաշտովան էր  
բուզանդական իճը բճը գորքով: Անեցիները պատրաստվում էին հարձակման:  
Լրանք սիրում էին իրենց ուսանըր պատրաստ էին ճիւղս վերջին մարդը գնակել բայց  
չհանձնել Անին: Ուճերն անհավասար էին հայոց ընդաները երեք բճը գորքը կոպելու  
էր Անիի առջև փոված հարթավայրը հեղեղած ոտիւր դէմ: Ճշմարիտ խորհրդարանը  
աճեմայն ուճգնութիւնը խոցում էր Սրշապիւր Վաճարականի տարիներին  
փորձութիւններից բըճված սիրտը: Մարտական վայելչագարձ հանդերձով  
կանգնած միճնաբերդի բարձունքին բճախույզ հետևում էր հակառակորդի  
ձեռնարկումներին: Ինքն իրեն հորդորում էր որ արդարս ոչ բն անճնապաշտ  
մեծամեծերն են վճելու հայոց բաճող այլ ընդաները այս երեք բճը հոճախնդ ու  
բաշ մարտիկները և նրանց մեշ է Անիի ու երկրի փրկութիւնը արհալիրքի այս  
օրերին:

Չաշորդ օրը վարդուճին ուսանի արևմուտք նայող երկաթակառ դարպասից  
դուրս հորձեց հայոց բաճակը և սաճնազորս գոռում-գոչումով հարձակվեց  
բշնամու վրա: Չանկարծախա անօրինակ մարտում ոչ բնեք կային ոչ կեճարուն:  
Լորտերը մխրճել էին օփյանց մեշ և խառնիճաղախանք փոխարեւի մեշ յուրայինը ճիւ  
շուկում բշնամուց:

96. Շահանդուճնը իշխանի դասարը հրաշագեղ էր չքնաղ նրա գեղեցկութիւնը  
գարնանք էր պատմաւորում տեսնողներին: Լալուին բվում էր նյութերն ճէ այլ  
կարծես կերտված է լճուանի նըճանուրձ շորերից արևի բճըճում ճառագայթներից  
ու ճարիկների անուշաբճըր նեկտարից:



լած նյարդներու փոքր  
ողկազարդ տարի լինելու  
Շուրջանակի փոքր  
շեներով: Անհուն խոր  
տառներին: Մի կարգ

ու պրկված ջրերու  
սարար շնչում եմ մտ  
ստիպում եմ գիրք  
ին:

ձ սակառնում է ջրի  
\*

խելք կռելու իրեն

րժան: Դերքը կրանի  
ծղ հալոլունը գրել

ուված ու վճռված է  
մարծ ջրուտ ձեռք  
ծածան հանեց ջրբա  
ծծուկը: Դետ ու  
արժարժել մի տեղ  
իծով և տրամադ  
երի հովիտ: Դա մի

Արևածաղիկն ձեռ  
ուձ ծայրով այս

Այսօր ձեզանց ու  
երից որն՝ մեկ  
երկրյա տնաթաղով  
որպեսզի նա այնտեղ

երը • մեկ առ

ացիների անհնգ  
ողաքի երկաթեմուռ  
արժակվում ոտիս

1.1: Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

վրա դժոխություն ու խառնիժողանք՝ գոռում-գոչաններով նրանց հալածելով  
բաղաքից շատ հեռու ալեծուփ ծովի կողմը: Մահաճկած հույները դժխեմ բախտից  
հալածված ցարուցրիվ ընդհանուր կարգուկանոնը խախտած փառչելով հասնում  
էին իրենց ծածրարը:

94. Ընկուզենու փայտից պատրաստված գրասեղանին դրված լուսավորիչը  
մթանալով լույս էր սփռում նրա դեմքին որ դալուկ էր և հոգնատանջ: Մտախոհ նստած  
էր արմունկները հեմած ծնկներին՝ նեղվում էր խեղդող օդից զիշերային  
անգղությունից: Այդ խորհրդավոր լուսոթյան մեջ լսվում էր միայն ծղրիլի բաղցած  
մանկան լացի պես համառ ծռիճը որ գոգում էր նրա առանց այն էլ  
հոգնածությունից նվաղած ջրերը և նա չգիտեր ուր փառչի: Անհյուրընկալ  
սենյակում խճկոտ հազի ընդհատ ծայներ լսվեցին: Նա ցնցվեց և իսկույն նեթ վեր  
թռավ տեղից: Միթե այստեղ է մնացել Վահանը սափսուփում մտածեց ու դուրս գնաց  
պատճառով: Մթության մեջ խորհափելով նա մտնեցավ ծաշասենյակի դռանը  
զգուշորեն բացեց և վառեց ծրալը: Նույն րոպեին ինչ-որ բան ճճվեց և հատակի  
վրա լսվեց բոբիկ ոտքերի թմկթմկոց: Նա դողողոջն ծեռքերով վայրկյանապես  
կառչեց մահճակալին որ վայր չընկեր:

95. Դայոց ոստանը Անին արդեն չոժող օրն էր ինչ պաշարված էր  
բյուզանդական իժը բժր գործով: Անեցիները պատրաստվում էին հարձակման:  
Նրանք սիրում էին իրենց ոստանը պատրաստ էին մինչև վերջին մարդը զոհվել բայց  
չհանձնել Անին: Ուժերն անհավասար էին հայոց ընդամենը երեք բժր գործը կռվելու  
էր Անիի առջև փռված հարթավայրը հեղեղած ոսոխի դեմ: Ճշմարիտ իրողությունը  
ամենայն ուժգնությամբ խոցում էր Արշակի կամսարականի տարիների  
փորձություններից թրված սիրտը: Մարտական վայելչազարդ հանդերձով  
կանգնած միժնաքերդի բարձունքին քճախույզ հետևում էր հակառակորդի  
ձեռնարկումներին: Ինքն իրեն հորդորում էր որ արդարև ոչ թե անճապաշտ  
մեծամեծերն են վճռելու հայոց բաժնը այլ ընդամենը այս երեք բժր հոճախնդ ու  
քաջ մարտիկները և նրանց մեջ է Անիի ու երկրի փրկությունը արհավիրքի այս  
օրերին:

Դաջող օրը վաղորդունին ոստանի արևմուտք նայող երկաթակուռ դարպասից  
դուրս հորձեց հայոց բանակը և սափսուզորու գոռում-գոչանով հարձակվեց  
քչնամու վրա: Դանկարծափաս անօրինակ մարտում ոչ թե երկային ոչ կենտրոն:  
Կողմերը մխրձվել էին միմյանց մեջ և խառնիժողանք թռուրտի մեջ յուրայինը չէր  
ջոկվում թշնամուց:

96. Շահանդուժնը իշխանի դուստրը հրաշագեղ էր չքնաղ նրա գեղեցկությունը  
զարժանք էր պատճառում տեսողներին: Նայողին բվում էր նյութեղեն չէ այլ  
կարծես կերտված է լուսանի նրճանուրժ շողերից արևի բթուն ծառագայթներից  
ու ծաղիկների անուշաբժր մեկտառից:



Մի օր երբ իշխանավանդ օրը ունեցող խնորհ անցնում էր մի ապատառտա վայրով համկարծ եղևակավանդ բարաժայրի գլխից նրա վրա հարձակվեցին գիւնդներ ահասաւանդ կերպարանքներով բոնրի շաչձն-շառաչձնով: Վայրենաբարո ելուզակները ապարոշները գլխներին փաթաթաժ, սարապի մատնեցին փափկատուն օրը: Եվ որպեսզի չընկնի գայլաբարո այլազգիների ձեռքը որոնք Շահանդոււտի հոչակվաժ գեղեցկության պատճառով կամենում էին նրան համշտակել օրը: Խաչակները և ձիւ հետ բռնում քարաժայրից:

Քանի ուժգին հոսանքով ու աներսույժ գորութայնք նա իր ձիւ վրա նստաժ անվանա իջնում է ձորի խորխորատը: Իշխանադուստր Շահանդոււտը ձորում մի մատուռ է կառուցել տալիս որտեղ ապաշխարելով ապրում է մինչև կյանքի վերջը իսկ ժայրը կոչվում է Շահանդոււտի ժայր:

97. Փարիզում համաշխարհային արվեստի այդ յուրօրինակ բնօրինակ այցելեցի մեր դեսպանին որ շատ բարեխաճրը ու խելացի մարդ էր: Նրա այդ հազվագըտ հայրենասերի միջոցով ինարպիւրութուն ունեցա Շեքսպիրի ուրբերգութուններից մի քանիսը բնադրելու:

Բազմական մեծ բվով հայութուն էր խտացել նաև Լիոնում և Մարսելում: Լիոնի հայերը գրեթե հարյուր տոկոսով տնայնագործ արհեստավորներ էին իսկ Մարսելինը նավահանգստի բանվորներ: Նրանց ինչո մեկ-երկու խոսք փոխանակելիս պարզվում էր որ կողքից են իրենց ծննդավայրը որը Վանը որը Մուշը որը Անատոլիան: Բայց նորաստեղծ Չայաստանի հույսը թաքուն կայծկւտում էր նրանց սրտում: Փայլվող այդ կանթերի ցուլը ինայք տվեց իմ Մարսելում բնադրաժ ինից ավելի ներկայացումներին: Հեռավոր ափերում դեզերող անօրնան ճալփորդի համար օջախի միակ հույսը ապացնական օրնան է և այդ օրնանը ունեկորույս սփյուռքի համար Չայաստան է որին ուղղվաժ է գալթականութայն կարոտակել հայացքը:

Մարսել համնելու հաջորդ օրը առավոտյան հանդիպեցի բաղրոնի տնօրենին և առաջարկեցի երեք բալետարներից Վենետիկի վաճառականը Տիմոն Աբենացի և Օթելլո որն մեկն ընտրել: Նա ընտրեց Օթելլոն և հաջորդ օրը խաղընկերներին հետ միասին մտա բալետարախ:

98. Նա արդարձ ճնկել էր բարի լույս մաղթելու իր ժողովրդին և աշխարհին բայց չտեսալ ոչ բարին ոչ լույսը: Եվ ինեց այստեղ նրա դժբալտութունը կրկնապատկվում է նրան նմանեցնելով մի խորթորդապաշտ որդակի որի բազմաթիվ դուռ-դարձաններից միայն մեկը բաց եղալ: Մինչդեռ մյուս մուտքերով կարող էին ելումուտ անել իրաչքն ու իրաշալիքը: Հավանաբար նաև այս նկատի առնելով նրա ժամանակակիցն ու բալետակիցը Դանլ Վարուժանը տվեց նրա գործի ամենաճշգրիտ բնորոշումը կիկլոպ մըն է քերձողը: Իրականցի է Վարուժանը: Կիկլոպ միաչքանի վիթխարի: Բայց ոչ այն պատճառով որ այդպես էր ճնկել այլ այն պատճառով որ Աստվաժ նրա տարաբալտ ազգին ու երկրին նայում էր

առնձակեցուցիչ մեկ ա  
այսօր երբ նրա  
երկրաշարժներն ընձա  
ժողովրդին այլևս չի  
բանաստեղծ այլևս մ  
առաջնութայն ճանապ  
նա միձնակ ու ապա  
99. Անանյոյի նախի ա  
առլորա աշխատանքա  
նեցարանս հարկադր  
պատճառով այդտեղ  
կառնակալիս վրա երի  
Աբրոի վրա ընկաժ  
սենյակի անցյունում  
դեղնակուն բլթեղի մ  
այդ ամպից հուլիդ որ  
ու փայլուն մազերու  
երիտասարդ էր: Նրա  
նույնիսկ քունն ի վի  
Նորից վերադարձա  
պրպտումներն էի ան  
բաց բերանից այնպի  
գալիս որ ինձ թվում է  
100. Ամեն անձա  
ակնարկ էր գցում նկա  
մարտական էր տրա  
ձայնաշարժեր երգել ա  
ունեցալ իր մեջ ար  
տեսալ երգեհոնախա  
վարպետին:  
Ինչպես եղանակ է դ  
բեթովները նրա կո  
երեկ մտածում էի  
և մուսանդր դեռևս ի  
իսկ հետո քաղաքից դ  
Դանդաղընձաց կա  
փողովը քաղաք որը վի  
երեք ազձալ ան



ողղած տառերը և կետադրել:

ցնում էր մի ապառաժաւ  
րա վրա կրա հարձակվեցին  
2աչձն-շառաչձնով:  
փաթաթած սարսափի  
այլաբարո այլազգիների  
աւտճառով կամենում էին  
քարաժայռից:

մնա իր ձիւ վրա նստած  
ահանդուձող ծորում մի  
ւն է մինչև կյանքի վերջը

յուրօրօրինակ բնօձանում  
լացի մարդ էր: Նրա այդ  
ունեցա Շեքսպիրի

տոնում և Մարսելում: Լիոնի  
ուհեստավորներ էին իսկ  
հետ մեկ-երկու խոսք  
նրավայրը որը Վանը որը  
հույսը թաքուն կայծկւտում  
նայք տվեց ին Մարսելում  
կերում դեգերող անօձան  
օձանն է և այդ օձանը  
ղված է գաթականութան

յեցի թատրոնի տնօրենին և  
տականը Տինն Աբենացի և  
օրը խաղընկերներին հետ

որ ժողովրդին և աշխարհին  
նրա դժբախտութունը  
տեղ նրա թագմաթի  
կաշտ դոյակի որի թագմաթի  
մյուս մուտքերով կարող էին  
ան այս նկատի առնելով նրա  
ուժանը տվեց նրա գործի  
ը: Իրավացի է Վարուժան  
վ որ այդպես էր ծնվել այն  
գին ու երկրին նայում էր

# 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

սահմանվեցուցիչ մեկ աչքով անհեղձուքյան աստիճանի խորական աչքով:

Այսօր երբ նրա հիշատակի ուտագնացներն ենք զոհի փոխարեն  
երկուդաժորեն ընծայաբերենք մեր այն վառ հույսը թե դիտենք բաւտը մեր  
ժողովրդին այլևս չի նայի մեկ աչքով: Որպեսզի այդ ժողովրդի որևէ մարդ  
բանաստեղծ այլևս մեկ աչքով չնայի կյանքին ու Սիամանթոն էլ իր տխուր  
առաքելության ծանապարհին իր հետ տանի բաղձանքներով ակաղձուն սիրտը և  
մնա միմնակ ու ասպետորեն անկրկնելի:

99. Ամանորի նախօրեին դեկտեմբերյան մի ցուրտ օրվա ճրագալույսին երբ  
առօրյա աշխատանքից վերադարձա տուն հոգնած ու ընդարմացած և մտա  
ննջարանս հարկադրական մամակը գրելու ննջարանս միշտ տաք էր որի  
պատճառով այդտեղ էի փոխադրել գրասեղանս ակամա կանգ առա զարմացած:  
Մահճակալիս վրա երեսնիվեր պառկած էր ինչ-որ մեկը և խռմձացնում էր:

Աթոռի վրա ընկած էր ծնեռվա վերարկուն մորթե օձիքով և մաշկած աստառով:  
Սենյակի անկյունում դրված էր մի ջարդված ծառայուկ: Դրա միջից երևում էր  
դեղնավուն թոքերի մի տոցակ: Ակնապիշ նայում էի ու մտածում ով կարող է լինել  
այդ անկոչ հյուրը որ այդպես ազատ-համարձակ տեղավորվել է սենյակումս: Խիտ  
ու փայլուն մազերով սև ընչացքով ու երկար մորուքով կորնթարքով մի  
երիտասարդ էր: Նրա փոքր-ինչ ուռած դեմքի աբարտական արտահայտությունը  
նույնիսկ քունն ի վիճակի չէր եղել մեղմելու: Սրտողած դուրս գնացի խոհանոց:  
Նորից վերադարձա ննջարան և քնախոսյալ նայելով քնածին ապարդյուն  
պրպտումներ էի անում հիշողությանս մեջ: Քնածը շարունակում էր խռմձալ և նրա  
բաց բերանից այնպիսի անբարեհնչող խոսքեր կեկեկում ծայներ էին դուրս  
գալիս որ ինձ թվում էր խեղդվում է:

100. Ամեն անգամ գրասեղանի առջև նստելիս Բեթովները քնախոսյալ մի  
ակնարկ էր գցում նկարի վրա և ապա խորասուզվում աշխատանքի մեջ: Այդ օրը նա  
մարտական էր տրամադրված և տրամադրությունը բարձր պահելու համար սկսեց  
ծայնաշարեր երգել այնքան ուժգին որքան ծայնը կրավականացներ: Նա վերստին  
ունեցավ իր մեջ պոթկացող ուժի բերկրալի գիտակցումը: Այդ վիճակում նրան  
տեսավ երգեհոնահարը որը նախորդ օրը գոգոված տրամադրության մեջ էր թողել  
վարպետին:

Ինչպես երևում է Դուք արդեն լավ եք զգում վարպետ թեթւացած նկատեց նա:

Բեթովները նրա կողմը դարձրեց իր գվարդիանը

երեկ մտածում էի որ կյանքս վերջացած է և ավելի լավ է մեռնեն: Բայց Ապոլոնը  
և մուսաները դեռևս ինձ չեն հանձնել մահի ձեռքը: Միասին գնանք համերգ լսելու  
իսկ հետո քաղաքից դուրս գանք:

Դանդաղընձաց կաթը խորութորք ծանապարդով ցնցվելով նրանց բերեց մի  
փոքրիկ քաղաք որը Վիեննայից ոտքով ընձաններ երկու ժամվա ծանապարդի վրա էր:

Երեք ագձավ անունը կրող պանդոկում նրանք նստեցին թվենու դեղին



101. Մի շաւաթ էր սառել անձիւս էր սաղրուն գտուիլու ու լէն տապալացել էր քի գիտալով ճակատ տեղից ճաք էր տվել: Մի գիշեր ու մի ցերեկ էր անցել և արդէն գերաման գին տեղի տալով տեղի և մոտո քնոթ-քնոթ Լախպել ճաքի շոքից:

Թմնիկը լցված էր նոխրով պառապի մառից ուստի ուղիղ գլուխով և անխափա պառապի տեղից հեռացավ։

Մշուշը անօրկի հետ գրկախառնված բարձունքներից կիօք էր իջել։ Մինչդեռ  
հեռվում Հայոց լեռնապաճում ցրիվ ու գզգզված աճաբերի արանքից ծիկոսակում էր  
արեգակը և նրա թփփումը շուրջփնտրող ծիածաններ էին հյուսում ու բանդում։

Հիշեց Տաղուսի բուքը և աջ ոտքը զգժուրթյանը սառցն հեճակին դնելով բրիչը վերջին անձամբ բաղձրացրեց հաղպածի համար: Սիա և կանգնած է ինքը մեծ լեռան վրա:

103. Մենք բաբնվեցինք ընդհանակաց խիտ եղեգների մեջ և մնացինք անշարժ։  
ճրագալույժ էր։ Հուտով լրիվ մթնեց լուսիկը ցուլցաց պաղպաղումը ջրերի մեջ։  
Համկադրժ լսվեց զգում ու գապված խոնջյուն վարագոցենո էին։ Նրանք մտամ ծանծաղ  
լճակը ու ջրի ճողումը խուլ արծազամբ տվեց։ Հժքա կազմած և դունչնեղով ջրի

714



ապ թողած տառերը և կետադրել:  
սենուն ու հրժվանքով նայում  
րերի վրա ինչպես են ուռչում

հողը ծանրացել էր և գերանը  
անցել և արձեն գերանի մին  
շի շրթից:

մտորոնաձիք է թռնիկը տան  
մ սյունը պետք է կանգնեցնել

ով էր վառել և մոխրի վրա  
ափովի պատի տակ: Ծուխը  
ա: Բայց ինչ կարող է անել  
ից և կկանգնեցնի սյունը:

աակունը: Կացինը վերցրեց և

րից կիրճ էր իջել: Մինչդեռ  
երի արանքից ծիկրակում էր  
ներ էին հյուսում ու քանդում:

յ առնցքը ջարձել որ ոտքի  
ո մուտքին: Մափստակափառ  
ն գունագեղ տարազ հագած  
ր շրջազայում և նրա աչքերը  
էին անեն ինչ:

տոցե հենակին դնելով բրնձ  
կանգնած է ինքը մեծ լեռան

գազաթին: Իսկ իր ունեցածի  
յրապ Մախլուտո և Տիգրան  
նուն մի քարակույտի տան  
երեք: Մեր երեք  
գեզմանի կոթին: Մեր երեք  
ստատի ծայրը հանրություն  
պերից ու աշխարհից բարձր  
ունքներ էին սրտաթթվի

երի մեջ և մնացինք անշարժ  
աց: պաղպաղում ջրերի մեջ  
ն էին: Նրանք մտան ծանծա  
ա կազմած և դունչներով ջր

#### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

տակ ինչ-որ բան փնտձելով առաջ եկան: Նրանք ստեպ-ստեպ դունչները համուն  
էին պտոր ջրից և ագահությամբ ինչ-որ բան խժռում:

Ջարմանալի բան հանկարծ մի խոզ աղեխաձ ծայնով ճղողաց և փութաջանորեն  
ծտում էր ազատվել ստորջրյա թշնամուց: Ինչպես է լոբոն բռնել նրան և ինչու  
պիտի ծուկը խոզ բռնի:

երբ մենք կրակեցինք այդ գերված վարագի վրա և տեղնուտեղը սպանեցինք  
տեսանք որ նրա ոտքը խրվել է լոբոյի բաց երախը կճղակները ծակել-անցել են  
ծկան ստորին ծնոտի թաղանթը և կենդանին մնացել է բռնված ոտքը չի կարողացել  
հանել: Լոբոն էլ իր հերթին բռնված էր այդ կենդանի կաթով և տանջաունկ  
թրտալով ոչ մի կերպ չէր կարողանում ազատել իր ծնոտը ոտքից: Իսկ մեզ հեռվից  
դիտողներին թվում էր ծուկն ու վարագը մենամատում են:

104. Բակն ու այգին թաղվել էին ծյան տակ: Չորս կողմը պայծառ ականախող  
լույսեր էին վառվում թվում էր թե ամանքի գիշեր է ու բոլոր ծառերը եղճիներ են  
դարձել: Թաց ձյունը թառում էր գեղուղեք ծառերին խաղողի նոր-նոր բողբոջած  
մատերին: Գարնանային այգում ձյունամուկ էր: Տաօրինակ ձայներ էին լսվում:  
Թվում էր քաղցած գայլերի ոռնակն է ժամիքները կծտացնում կափկափում  
կապանծում: Ծառերի կատարներից ձեն ժայռեր էին փլվում և ճկվում ու  
կտրատվում էին ճղերը աղեխաձ ծայնի արծակելով: Ամեն ճղ տապալվելու  
խաղողի մատերի ամեն մի ճրթոցի հետ հորս սիրտը ճաք էր տալիս և հեղձանդձուկ  
մի հառաչանք էր պոկվում նրա թրտացող սրտից: Ձյունը թափվում էր անասելի  
աճատությամբ այդ ով էր թափ տալիս երկնքի տանիքը:

Հյուժկած ու լրիվ թրված վերջին անգամ բարձրացավ տուն և համարյա նույն  
պահին էլ կորցրեց իրականության գագույնը: Մշուշված աչքերի առջև հառնեց մի  
բոլորովին այլ պատկեր...

105. Չնայած ինձ զգձացրել էին հեռու մնալ Շամիրամի Ուտի քարերից,  
բայց ես մոլորվեցի և ուր որ է անհետանալու էի Նեմրուքի ավազաբլուրների մեջ:  
Շամիրամ գյուղը Նեմրուք լեռան մի փոքրիկ ձորափովում էր: Կոթին չորս մեծ  
բլուրներ կային ավելի հեռվում հինգեքորոք մի սրածայր բլուր որ վիզը երկարած  
նայում էր Նեմրուքի գազաթին: Իսկական ուտի էր մնանվում: Ինձ թվաց այդ  
հինգ քարացած ուտերը հիմա վեր կկենան ուղղնքաց երով կզան ինձ վրա:  
Այդ մտքից սարսափած արագացրի քայլերս: Իմ անդրավարտի փոքրն  
իրար էին խառնվում ոտնամաններիցս մեկը կորավ ավազների մեջ: Խառնեցի  
ավազները բայց չգտա: Երկղս սաստկացավ ու ես մի պահ զղձացի իմ այդ  
հանդուգն ուսորության համար:

Քաղ-քոտինք մտած հագիվ էի փոքրիշատե հաթախարել ավազափռչին և  
ուտափշերը երբ նոր արվելի հանդիպեցի: Սուլձանի ոստիկանները բռնել էին  
սասունցի մի ծերունու և պարանով կապկպած սարից սար էին քարշ տալիս  
ստիպելով հայտնել հայրուկների տեղը:



**106.** Համկարծ սիրտը քօրտաց դիմացից գալիս էր հյուծափտափորի նման փտիտ մի մարդ աշնանային հին վերադարձին մեջ կօկված: Նրա պօտոր հայացքը մոլոր էր բաց ոչինչ չէր դրոնում սառցակալած մայքերի վրա: Սա չէր դրամապանակի տեղը մտածեց Կոմիտասը և ափսոսանքի փոխարեն բաքուն ուրախություն գգաց: Սրտմաշուք բաօցից հետո նա փողոցում կես մարկ էր գտել ու շփարել: Ձմռան այդ օրը աշխարհում մի մարդ սպասում էր կորցրած դրամապանակի տիրոջը:

Ու եկավ նա: Դեռատի կին էր այդ մարդու բաօկոնով այդ մարդու ոտնամաններով լայնափորք անդրափարտիփով գլխաշորով: Դեռատի կնոջ աչքերում բողոք կար և հույսը կօկտուր լացի պես կախվել էր շուրթերից: Դողփոցքով հիվանդի նման ափսօթում էր: Գափտուկ հայացքը կենտրոնացած էր սակարկին:

Օրփորդ Դուք որևէ բան եք կորցրել:

Այդ դրամապանակս:

Կոմիտասը ձեռքը տարավ գրպանը:

Վերցրեք և մի պահ հապաղելով ավելացրեց վաղը երեկոյան կողմ հայկական եկեղեցում պատարափ կա Ձեզ հրապիրում եմ:

**107.** Օգոստոսյան տափից ճափած ճանապարհին երևաց մի երիտասարդ: Նա կարտուղ նայում էր արեգակի կիզիփ ճառագայթների ներփո սփօկված խաղողի այգիներին դրոնց ոսկեշող ողկօգների մեջ արևն ասես միանգամից էր ուզում իր կենսատու ջերմությունը ներարկել:

Երիտասարդի փոշոտ հագուստներն ու հոփնատանց դեմքը վկայում էին երկար ճանապարհի անցած լինելը: Դեփերելով օտար ափերում վերջապես վերադարձել էր հայրենիք Հայաստան:

Երբ անցավ բուրն օղակող կենմանը փոշու մշուշի միջից նշմարվեց գյուղը: Երիտասարդն արագացրեց քայլերը մրմնջալով Օշականը երևաց:

Անցնելով ամայի գյուղամիփով հասավ մի գոփորիկ մատուռի: Սրտի դողով ներս մտավ և կարտուղ փկվեց որփաքարե տապանաքարի վրա: Երիտասարդի ուսերը ցնցվում էին նա քարփրածայն հեկեկում էր ձեռքերով գրկած պաղ քարը: Տաք արփունքները այրում էին այտերը և նա շշգջում էր Ինչպես անդապնդեմ միտքս ու լեզուս և պարտքս հատուցեմ ուսուցչիս: Մինչ սպասում էր մեր դարձին որ փառափորփի իմ աղվեստով և մենք էլ տարագրությունից շտապ վերադառնալով հույս ունեիք հարսանիքներում պարել այժմ այդ ցնծության փոխարեն գերեզմանի վրա ոփքեր եմ ասում աղիողորմ հառաչելով:

**108.** Քահանա Անդրեասը ժամնա անուճով մի քող աղփի ուներ որն ուրախ ու վափփուն օրիորփ էր շիկահեր լայն ճակատով կիրփ շարժուններով: Խստաքարո մոդերնայրը շատ էր սիրում նրան և ցանկանում էր դաստիփրակել իր ձևով: Բայց երբ փորձում էր խրատներ տալ աղփիկը գոնգուն ծիծաղում էր անհամփերության նշաններ ցույց տալիս ամուր փարվում քահանայի ավեգարփ գլխին և պինդ-պինդ հանքուրում: Օերունին աշխատում էր խուսափել աղփկա գգվանքներից սակայն

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը:  
 Խոփու խորքում մի քափցր  
 ջնած հայրական գգացում  
 Մի օր ժամհարի ունի: Լ  
 ժանան սիրախար ունի:  
 մի պահ շնչահերփ կնեկուն  
 քիչ անց մի փոքր սթալ  
 6շնարիտ չէ Մելանի:  
 Ամբողջ օրը քահանան  
 ննջարանում:

**109.** Երախածողը քն  
 դողողնդոստ շառաչփնու  
 ալիքներն ասես խեփոր  
 սուրում էր տենդագին ի  
 բազմատեսակ հալքերով  
 և այդ տարբեր ձայները գ  
 ծողում:

Առջից գնում էր իշխաա  
 գփփվում էին օդի մեջ տ  
 կտրիփ տղանարդ էր ա  
 տակավին թուխ մագերո  
 Փոքր-ինչ առաջ գնալով  
 պատգարափով բերում  
 քոթնջուրներով ինչ-որ  
 փորձեց կփթնել պատգար

**110.** Վշտալուկ ուփ  
 երկփորյակ եղբայրները ի  
 հետևից: Ի դերփ ելա  
 Դանդաղընթաց ուփտը հ  
 փիծակին ցնցվում էր համ  
 Մախաղը փոկած էր ի ի  
 պանիր կտակատի ձեթով  
 ալրատի մոտ ուզեց մի  
 անտառից արփնթաց դ  
 անակնկալից ցնփված մա  
 ծիպիորները շոջապատեց  
 Դոանք երկփորյակ  
 մոտեցան գերփարկածն  
 ուշաթափված գերեցկուհի



տալիքի նման մեր  
որ հայացքը նոր  
համայնական տեղ  
ուրախություն գրող  
և շվարել: Չմտն ա  
կի տիրոջը:  
րդու ուղևորմանը  
քներում բողոք կար  
քով հիվանդի նմ  
ին:

յան կողմ հայկական

9 մի երիտասարդ: և  
Ո սիրված խաղող  
նգամից էր ուզում

քը վկայում էին երկ  
ապես վերադարձել և

ից նշմարվեց գյուղ  
ունաց:

ուրի դողով ներ  
ուրի: Սրտի ուժով  
երիտասարդի ուժով  
յած պաղ քաղը: Տա  
ամրապնդեն միտք  
յ էր մեր դարձին  
շտապ վերադարձան  
փոխարեն գերեզման

իկ ուներ որն ուրախ  
խտաբար  
ժուձեներով: Խստաբար  
ակել իր ձևով: Բայց եր  
անհամարություն  
յ էր անհամարություն  
գլխին և պինդ-պին  
ո գլխին սակավ  
գգվանքներից

իմ խորքում մի քանիգր ուրախություն էր գգում նրա մեջ արձանում էր սրտում  
քած հայրական գգացումը:

Մի օր ժամհարի կինը քահանայի տնտեսուհին զգալիությամբ հայտնեց նրան որ  
ժամանակ սիրահար ունի: Լուրն այնքան անսպասելի ու անակնկալ էր որ քահանան  
մի պահ շնչահեղձ լինելով կորցրեց խոսելու կարողությունը:

Քիչ անց մի փոքր սթափվելով աղաղակեց  
ճշմարիտ չէ Մելանի:

Ամբողջ օրը քահանան բարկությունից պայթում էր հետուառաձ քայլելով իր  
ննջարանում:

109. Երասխաձորը թնդում էր գարնան աղմուկով հորդացած Արաքսը մի տեղ  
որոտընդուտ շառաչումով եռում էր ժայռերեն հունի մեջ սեռնված և փրփրաղեզ  
ալիքներն ասես խեղդում էին միմյանց ոգորում ամենի մոլուցքով մի այլ տեղ  
սուրում էր տենդազին խոցով: Ափամոտ եղեգնուտներն ու մարգերը լիքն էին  
բազմատեսակ հավքերով ծիչ կռիչ ճուլողձն ու գեղգեղանք խառնվել էին միմյանց  
և այդ տարբեր ծայները գվարթ ու կենսաթթի արծազանքում էին հանդիպակաձ  
ձորում:

Առջևից գնում էր իշխանը շիշխտակ նստած կապույտ մոյզին որի ռունգերը  
գձգվում էին օդի մեջ տարածված տարրինակ բուրմունքից: Նա միջին տարիքի  
կտրիձ տղամարդ էր անհողձող ու քախտյազ հայացքով կորնթարդ քով  
տակավին թուխ մազերով: Հանկարծ բուրդովին մոտիկ ինչ-որ թումոց լսվեց:  
Փոքր-ինչ առաջ գնալով նա հանդիպեց ուխտավորների մի փոքրիկ խմբի: Նրանք  
պատգարակով բերում էին մի գառամյալ ծերունու որը ջանում էր կցկտուր  
քթմնջյուններով ինչ-որ բան հաղորդել ուղեկիցներին: Մի պահ նա մույնիսկ  
փորձեց կթնել պատգարակի վրա սակայն ջանքերն ապարդյուն էին:

110. Վշտալլուկ ուձտազանքները շարունակեցին իրենց ծանապարիը իսկ  
երկձորյակ եղբայրները խռովահույձ ու թախծալի հայացքներով նայում էին նրանց  
հետևից: Ի դերձ ելան յուրայիններին փրկելու նրանց բոլոր հույսերը:  
Դանդաղընթաց ուձտը համաչափորեն օրորվում էր և հիվանդ կինը անգիտակ իր  
վիճակին ցնցվում էր համետի մեջ կապկաված:

Մախաղը փռված էր խրամատի կողքին թարմ փորած հողի վրա վրան հաց ու  
պանիր կտավատի ձեթով տապակած փիփերձ թերխաշ ձվեր: Գաբրիելը հացը որեց  
ակրատի մոտ ուզեց մի բրձում անել նախորդ օրվանից ոչինչ չէր կերել երբ  
անտառից սրճաթաց դուրս թռան մի խումբ ծիպորը մերկացրած աձբարտավան  
անակնկալից ցնձված մաձկալների վրա: Կեռ թրերը զառամյալ հորը:

Դրանք երկձորյակ եղբայրների քողջն առձանգած մարդիկ էին: Նրանք  
մոտեցան գերձարվածներին և դժնի ու լաիրշ հայացքներով տնդեցին  
ուշաթափված գեղեցկուհուն: Գրթ խթանելով երկվարներին շարժեցին առաջ



դեպի գյուղ: Փոքր-ինչ անց երևացին եկեղեցու գմբեթի սրածայր վեղարը այգձետ  
բակերով ծանոթ տները որոնց շուրջը ոչ մի երեխա չէր խաղում:

111. Ես ֆրանսիացիներին վաղձոք խոստացել եմ որ Դուք մի քիչ կնվագեք դա  
նրանց համար ամենափամեղ խորտի՞՞՞ղ կլինի:

Բեթովենի շնչառությունն ավելի է ծանրանում: Կուրձքը համաչափ ելևձյուն է  
մատնելով թժրտացող սրտի ողջ խշուկքը: Նա պատասխանում է

Դուք Չերոյ պայծառափայլություն կարող եք նրանց խոստանալ ոստրե խավձի  
խեցետին կամ գինի բայց ոչ Բեթովեն:

Բայց ա՞՞՞րարտական իշխանը հակված չէ գիձելու: Նա նույնպես զայրույթից  
շնչահեձձ է կնում այս դրչալում տեր է թե ոչ: Ռչի՞նչ չի կարող խոչձնդոտ լինել նրա  
կամքի առաջ կձնկճի այս երածշտին հձրս կցնդեցնի նրա քնահածույքները: Եվ նա  
փորձում է Բեթովենին քաշկռտելով տանել դեպի դուռը: Բայց անա երգահանի  
ուճեղ ծեղքերը գլխից վեր են բարձրացնում ծանր կաղնե աթոռը: Եվս մի վձրկյան և  
նա իշխանի գլուխը կջաձջաձի: Չետո լռություն է տիրում: Միայն ինչ-որ տեղ  
սանդուձքների վրա հուրկված ծայներ են լսվում: Չետո դրանք էլ են լռում:

112. Լացակումած օրիորդը ծեղքերը քնքշորեն երկարեց դեպի երիտասարդը և  
այդ ժամանակ նրձախուս զարդանաձշով քեզամիձները հետ գնացին երևան  
հանելով մարմարափայլ գիրձ բազուկները:

Նա ինձ սիրում է մտքում մեկենդինեկ ցնձաց ֆրիդերիկը տրտմությամբ մտածելով  
իր բնավորության մասին: Նրա հոգում անգիձում պայքար էր տեղի ունենում  
հանապազձրյա կապկածների ու սիրուն կնոջ հմայքին ենթարկվելու միջև սիրուն  
կնոջ դր կամենում էր իրեն աներկբաձրեն դուր գալ ամեն տեսակ դատարկ բաներով  
որոնք սակայն մեծ գին ունեն սիրափարների համար: Նա հիշեց որ նախձրեի իր  
դիտողությունից հետո քե ակնեղենը հարկավոր է միայն թերությունները կոձկելու  
համար կոմսուհին իսկույն նեթ իր վրայից հանեց շաձխուրյա ու աղամանդյա  
մատանիները մանձկներն ու ապարանջանները և կանգնեց նրա առաջ չարածճի  
դենքը շառագունած կենսուրախ ու թռչում իր հմայքին միանձամայն գիտակից:  
Իսկ այսօր էլ պարտեզում որի դռնակի ծձնիների ախտձժալուր ճռինչը լսելի  
դարձրեց իր գալը նա տեսավ ցողաթաթավ կանաչի վրայով բոձիկ ոտքերով իրեն  
դեն հանդիման վազող ծաղկափթիթ կոմսուհուն հագին անպաճույճ զգեստ  
որակի՞ն կուում են նորմանդական գեղձկուհիները:

113. Փոքրիկ շոգենավը դեպի հունական ափերն էր ընթանում: Մենք երկու  
ճանապարհորդ էինք ես ու մի փոքրիկ կապիկ որին մի եթովպացի նկեր էր  
ուղարկում իր հնձաբան ընկերոջը:

Կապիկը որ երկար շձթայով կապկած էր տաձտակամածի վրայի մի նստարանից  
չորեքթաթ դեսուդեն էր ընկնում թձրտում աղիորդն ծձկտում աղեխարշ հեձկլտում  
ինչպես մի մանուկ:

Ամեն անգամ երբ անբաձբաձ անցնում էի նրա մոտով նա պարզում էր ինձ իր

փոքրիկ սև ծեղքը վշտալ  
և նա իսկույն նեթ դարդալ

Շուրջը անդոձ էր անն  
եր չորս կողմը և լսվում  
հարալարնելյան քանուն  
հասնելով մինչև կայն  
հոգնեցնում էր մարդու  
կախ էր ընկած հոգնաթե  
էր կարծրին տալիս:

Ամեն ինչ տնձրինում

114. Շոգենակի քթի  
էին ջրի ուղղատարած  
ծալքերի: Նրանք խռ  
կնճռտվելով վերջապ  
միակերպ ճոճչացող ան  
սպիտակին տալով մեղ  
լինում և կողշում կուլ գ  
ջրի երես բայց նույն վա  
հատակը:

Անդարար ու մեղմա  
Նակապետը փոքր-ի  
ծխում էր իր կարճ ծ  
անսահմանության վ  
սկանա ես դիմում էի  
ցնձագին ուրախությու

115. Արտույտը արև  
տնույն շողերն ակոսու  
Չեղքին բռնած պար  
շիձ-շիտակ կանգնել  
մանրազձին դիտելով  
այն պարզ միտքը որ բ  
ծձնակյացի նման քոճյ  
երիտասարդ սիրա  
բանակիով հարկածել ն  
անդրին: Չանկարճ  
թաղալգուր ընկնելով հա  
ստոված ինձ ինչ արե  
անգզձշ լինել:



թողած տառերը և կետադրել:

Կրթածայր վեղարը այգձեղ

սաղում:

1. Դուք մի քիչ կնկագեք դա

ձեր համաչափ ելնձում է

աանում է

սոստանալ ոստրե խալձի

Եւ նույնպէս գայրույթից

արող խոչձնդոտ լինել նրա

ա քնահաճույթները: Եվ մա

ռը: Բայց ահա երգահանի

ա աթողը: Եվս մի վձրկանս

իիրում: Միայն ինչ-որ տեղ

արանք էլ են լռում:

Կարեց դեպի երիտասարդը և

մները հետ գնացին երևան

Կը տրտմությամբ մտածելով

ար լուսնում

ի ենթարկվելու միջև սիրում

ն տեսակ դատարկ բաներով

Եւ հիշեց: որ մախձի եր

թերութիւնները կոձկելու

ու աղամանոյա

առաջ չարածո

նգնեց նրա առաջ գիտակից

ի միանձամայն

նոյն լսել

ախոձալուր ճոխեց լսել

րայով բոձիկ ոտքերով իրեն

հագին անպաճույճ զգեստ

Եւսնք երև

ն էր ընթանում: Մենք երև

ն էր եթովպացի նկեր է

դին մի եթովպացի

աւամծի վրայի մի նստարար

եձկտու

կտում աղետարոշ հեձկտու

ոտով մա պարզում էր ինձ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

փոքրիկ սև ձեռքը վշտալլուկ հայացքով անբձիք նայելով: Ես բռնում էի նրա ձեռքը և մա իսկույն նեթ դադարում էր նյարդայնանալ:

Շուրջը անդրձ էր ամայութիւն: Արծազույն սփռոցի նման արձետ ծովը փռված էր չորս կողմը և լսվում էր միայն պձտոր ջրի ճոձփյունը: Նալը շարժվում էր հարավարևելյան քանուն հանընթաց: Ծովի երեսը պատել էր թանձր մաձախուղը որ հասնելով մինչև կայսերի ծայրերը իր մեղկ փափկութամբ կուրացնում ու հոգնեցնում էր մարդու հայացքը: Այդ միզամածության մեջ դեղնավուն բծի նման կախ էր ընկած հոգնաբեկ արեգակը որ երեկոյան դեմ ամբողջապէս բոցավառվում էր կարմրին տալիս:

Ամեն ինչ տնձրիմուն էին բնության տաձերային քնահաճ ուժերը:

114. Շոգենալի քթի տակից դուրս թռչելով միմյանց հետևից հաձշտապ վազում էին ջրի ուղղատարած ծալքեր որոնք նման էին մետաքսյա ծանր գործվաձքի ծալքերի: Նրանք խռովահույձ վազում էին և շարունակ լայնանալով ու կնճռոտվելով վերջապէս հարթվում էին հավասարվում և ծիծիփալով չքանում: Միակերպ ճոճչացող անիվների տակ կձկվում էր ուռձացած փձիուձը և կաթի պես սախտակին տալով մեղմ վձալով փշրվում օձագալար հոսանքներով ցիրուցան էր լինում և կորչում կուլ գնալով մառախուղին: Երբեմն ծովաշուշանն էր ելնում ջրի երես բայց նույն վայրկյանին էլ գլխի վրա շուռ գալով սուզվում մեղմահույզ ջրի հատակը:

Անդադար ու մեղմահիւնձն ծնոճնգում էր դեկի մոտ կախված զանգակը:

Նավապետը փոքր-ինչ կքած ուներով արևավառ ու լռակյաց մի մարդ հձտնկայս ծիւում էր իր կարճ ծխամորձը իսկ նրա հեռաքձին հայացքը հաճում էր ծովի անսահմանության վրա: Իմ բոլոր հարցերին մա կձկտուր էր պատասխանում: Ակամա ես դիմում էի իմ միակ ուղեկցին կապիկին: Նստում էի նրա կողքին և մա ցնձագին ուրախութիւնից գլուխկոնձի էր տալիս լարձուն տաձտակամածի վրա:

115. Արտույտը արևածագի մուսետիկը սկսում էր ախորժալուր երգել արեգակի տմույն շողերն ակոսում էին աձպերը հարավ-արևելքում:

Ձեռքին բռնած պարտեզի դռնակի բաղձալի բանալին թախծաղեմ երիտասարդը շիձ-շիտակ կանգնել էր թույլ բոցկտացող բուխարու թձքուն կրակի առջև մանրազձին դիտելով հաձձապակյա թանկագին անոթը: Հանկարծ գլխում ծագեց այն պարզ միտքը որ բրձե սձեմով կեղծ բարեպաշտ քահանան և ապաշխարձող ճձնակյացի նման քրձյա զգեստ հագած խորհրդավոր անձանոթը ստել են:

Երիտասարդ սիրահարը սկզբում մեղմ ապա հետզհետե ավելի ուժգին սկսեց բանալիով հարվածել նախորդ օրն իր սրտնեղության առիթը դարձած հաձձապակյա անոթին: Հանկարծ լսվեց ճտտոց և երկու մասի բաժանված գեղեցիկ սափորը թավալուր ընկնելով հատակին ջարձութուրձ եղավ:

Աստված իմ ինչ արեցիք գոչեց խռովահույձ կոմսուհին միթե կարելի է այդպէս անզգձշ լինել:







տառերը և կետադրել:

երկիկը ահա ինչպես  
էր արտահայտում  
վերայ աշխատում էր

որիզոնի վրա մաշ  
փռվեց ընդարձակ

ացող գինկորները

ապը երբ լսեց այդ

ա մտածում էր թե  
լեւս արել են հույն և  
ուսը անմախարեպ  
պատրաք թափուհուն  
մալակը ոսկեգծ

երբեմն մեղմօրժ  
գձ ծովի մման և

իսկ հաճարի բեժի  
ավուր մառախուղ

արեձակի վերջին  
մի ճովողձ: Միայն  
և մեղմ սյուձից  
էս մայում էր  
աղին: Փայլատակիր  
դեծությանը մտքուն

անհյուրձնկալ  
ու ահասարսուտ:

ու սլանում էր  
ու բան որ սլանում  
էր կամ ձյան պատառ:  
ու կողմից: Թռչելով  
ուի հետևում:

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

49  
Անցավ մի քանի վայրկյան ու դեռ տիրում էր մի՞նչ խիստ լռությունը: Բայց  
նայիր: Այժմ նշմարվում են երկու թաշկինակները ձյան այդ երկու պատամները որ  
հետ են սլանում: Դրանք երկու սպիտակ աղավնիներ են որ թռչում են դեպի տուն:

Սիա վերջապես պայթեց փոթորիկը և տարերձը մոլեգնեց: Սոսկալի քամին  
մռնչում էր ամեն ինչ տակնուվրա էր լինում առեւի գոռում-գոչձնով: Անձրևի  
սարսափելի տարափը ջրային սյուների նման որոտձնորստ տապալկելով ցած էր  
թափվում: Որոտի ընձիատվող դղրձնը ասես թնամոթներից էր արձակվում...

Բայց կտուրի ծաձկի տակ երձիկի կոձքին մտած էին երկու աղավնիներ:  
գուրգուրում էին միմյանց և յուրաքանչյուրն իր գիրձ թևիկներով շոշափում էր դրացու  
թևը:

119. Կառքի մեջ կար երկու ուղևոր: Ուղևորները և թձիկ կառապանը լռելձյն  
նայում էին թե երբ է վերջանալու խցանումը: Դրագումյան հեծելագորի դուխունը  
չդարարած գետի մյուս կողմն անցավ հետձակը և նրա հետևից իսկույն նեձ  
շարժվեցին թնամոթները:

Հենց որ գորքի հոսանքի մեջ ճեձքվածք առաջանա փորձենք խցկվել  
կառապանին դիմեց լռակյաց ու խստահայաց ուղևորը:

Չգելով երասանները կառապանը աննկատելիորեն խփեց աշխետ ձիուն և  
երկվարը ոտքերը գգձ փոխելով սկսեց շարժվել դեպի կամուրջը:

Բոլոր կողմերից նրանց հասցեին հայիոյանք և գոձգոձոց էր լսվում բայց  
աձքարտավան կառապանը անհոձորձոտ առաջ էր ընթանում: Կառքը սայլերի  
արանքով մոտենում էր կամրջին և վերձապես դուրս եկավ ազատ ծանապարհ:

Դեհ պարոններ դժոձքից դուրս թռանք:

Հանկարծ հեռվից խրոձտածայն երգ լսվեց և Լյուվիզը լարեց լսողությունը: Նա  
առաջին անգամ էր լսում այդ երգը: Այնտեղ լսվում էր թմբուկների թնղձն և շեփորը  
գրոհի էր կոչում առույձ խրոձտ ելնեջներով:

120. Անհյուրընկալ լեռան գագաթին վաղորդձն աղձամուղին իր  
բանակատեղին հիմնեց տառայալ ժողովուրդը: Անապական բարձունքը  
հանդիպակաց հնօրյա անտառը քնքձ գեփյուռը որոտձնորստ ծովի ծփանքն  
այնքան էին կենարար որ անագորույն ճակատագրից հալածված մարդիկ կարծես  
այդ ամենից դյուքված մի պահ մոռացության էին տվել գիշերային վայրձքի ու  
վերելքի տառապանքը: Չկային վշտաձուկ ու ընդարմացած դեմքեր կար միայն  
հուզմունք շաղախված անձրեն ու արյունռուշտ ոտձի նկատմամբ ունեցած  
արհամարձանքով: Կարելի էր կարծել թե անգամ ճամբարը տմձրինողները չէին  
ընթռնում իրենց վիճակված դձխեն բախտի ամբողջ ահավորությունը: Բոպեի  
հրատապ հոգսը ծովային մձիկի նման իր տակ ծածկում էր համընդհանուր  
ճակատագրին վերաբերող ամեն մի խորհրդածություն:

Գաբրիելն իրեն զգում էր ժամանակից ու տարածությունից դուրս նետված նա  
երբևէ այսպես անձգնական չէր եղել: Մի ականբարթ ընդունում էր թե դժոձային



գտածատուդ դեռ հեռու է և կարելի է տոկալ բայց մեկ էլ ընկճվում էր չնշմարելով հուտ և ոչ մի շող: Երբ դու մայր ընդհանրապես չգիտես ինչպես մոռնալ և զոհվել էր Լրան հատկապես տանջում էր այն միտքը թե ինքն անուղղելի մեղք է գործել էր հարազատների Մարիամի ու Դանիելի ճկատմամբ նրանց մեկընդմիջտ գրկելով փախուստի հնարավորություննից:

121. Մի օր ճրագալույժին բաժնալիւր դողանքեցին մեր եկեղեցու զանգերը: Հրաշք աղջկա հայտնության օրն էր: Մինչև ես հագուստս հաճշտապ փոխելով հասա եկեղեցի այն արդեն լեժ-լեցուն էր: Բեմի վրա փոժփոժում էր ծերունի Օհանի շուրջադը: Նա մայեց խառնիժաղամն՝ բազմությանը: Ինչքան բարություն աստվածային անմեղություն ավապիր սեր գուր ու կարեկցանք կար այդ աչքերում: Կարծես հենց հիմա այս պահին իջավ երկնքից թեթևացնելու երկրի տանջաժուկ բնակիչների ցավերը: Ձեռքերը կրճքին խաչեց ակճնդես հայացքը հաթեց երկնքին ու շրթունքները սկսեցին մերձահիմնձն արդթք մրնմշալ: Երբ օրոք հոգե՝ ճաղատող Սիրտս թժրտաց սաժսժաց ողջ մարմինս: Հնայված ու ամբողջովին ծոռացած աշխարհն ու ինքս ինձ նայում էի նրան ու դողում էր սիրտս: Սրտախույժ երգում էր մա հայացքը վերապաց լուսաշաղալ: Ժողովուրդը պապանճված լսում էր նրան իսպառ մոռացած աի ու արիավիրք: Բոլորը հոգով վերացել էին երկինք:

122. Երգում էր միամճնուհին ձեռքերը կամարներից կաժկաժած: Գոցում էր լուսեղեն կոպերը բացում խլիկն: Նեղիկ լուսամուտներից նայում էր առկայծող երկնքի ամեզր խորքերը օգնություն ու փրկություն էր հայժում և վերերկրային նրա կերպարանքը մոմի պես թափանցիկ մատները մշուշված հայացքն ու դողոյքն շուրթերը խոստատմում էին ամեն բան բոլորին ուժքեր լսողություն ունեն լսելու հոգի ունեն հապատալու և սիրտ ունեն հուսալու: Ես անշարժ կանգնել էի շունչս պահած:

Համկարժ թվաց թե մա ինձ է նայում խաղաղություն մաթթելով բոլորին: Կկոցեց կապույտ աչքերը: Նուրժ թունգները դողացին... Սիրտս 19վեց երկյուղով: Ինքնաբերաբար փակեցի աչքերս: Ու մտքիս առաջ փոխվեց խորհրժափոր միամճնուհու կերպարանքը: Հագել է մա կապույտ բաժկոն լայն փոժքերով անդրավարտիժ գլխին դրել է երկար հովաքով զղակ որի տակ հավաժել է շեկլիկ մազերը:

Ու համկարժ արելխաժ պոթթկում է սիրտս խնժղվան մի ճիշ է դուրս թռչում կրժքիցս և ես բարձրածայն իեժկլսում եմ:

123. Չորոն ընտրեց գինժեստ խաղողի որժերով ճաժկվան կոկիկ դադալադը: Որժատունկի թառժան ճակատին առաջ գինեբույր տուն էր: Ճնամերժ ծիրաննուր բոնից կախված էին տաքժեղի կարժիո շարուկներ և պստլիկ ու ժիո մի պատալ վար էր առնում շարուկները: Խոսակցություն լսելով մա գիրժ շուտ եկավ Աչքերը կկոցեցով շեղակի ու մանրաքժին մայեց դիմացը շիժ-շիտակ կանգնած երկրացուն:

Այնն էր: Երբ դու մայր ընդհանրապես չգիտես ինչպես մոռնալ և զոհվել էր Լրան հատկապես տանջում էր այն միտքը թե ինքն անուղղելի մեղք է գործել էր հարազատների Մարիամի ու Դանիելի ճկատմամբ նրանց մեկընդմիջտ գրկելով փախուստի հնարավորություննից:

124. Յույսը կա ամենակրթություն: Գոցում էր լուսեղեն կոպերը բացում խլիկն: Նեղիկ լուսամուտներից նայում էր առկայծող երկնքի ամեզր խորքերը օգնություն ու փրկություն էր հայժում և վերերկրային նրա կերպարանքը մոմի պես թափանցիկ մատները մշուշված հայացքն ու դողոյքն շուրթերը խոստատմում էին ամեն բան բոլորին ուժքեր լսողություն ունեն լսելու հոգի ունեն հապատալու և սիրտ ունեն հուսալու: Ես անշարժ կանգնել էի շունչս պահած:

125. Ափ ենա ռաթիկանները գոլուններն էին ապախաբար ընթր իրժյունելով կոխմ կժեպների վրա: Երբ ամբողջը խնժ շենները կուր դալար երեզները Լրանցից մ ճաժկվան կոկիկ դադալադը առնում շարուկները: Խոսակցություն լսելով մա գիրժ շուտ եկավ Աչքերը կկոցեցով շեղակի ու մանրաքժին մայեց դիմացը շիժ-շիտակ կանգնած երկրացուն:



Ալեն էր:

Անսպասելիությունից Ջորոն ցնձվեց ծխից դեղնած ընչափքների տակ ծվարած ծերունական բարակ շրթունքները հետ գնացին իսկ հոգին ներսում փոթորկահույժ արծազանքեց Ալեն...

Ալեն այս անգամ արդեն լսելի մրմնջաց Ջորոն և որքան էլ կփստուր էր այդ մրմունջը պառավել լսեց: Նրա մանրիկ աչքերը կենթամացան ձեռքի շարուկը ցած ընկավ և նա մի անորոշ շարժում արեց դեպի Ջորոն:

Այս վախեցած նայեց շուրջը ուզեց ինչ-որ բան ասել բայց բառեր չգտավ փձկաց և մնաց չվարած: Դեմ հանդիման կանգնած նրանք բռնացնելով տրորում էին կսկծացող աչքերը ու շաղված հայափքներով նայում էին միմյանց:

**124.** Հույսդ կտրիր Լյուսիկ Բեթովեն: Գուցե քո սիրտն ամենաափափուն է ամենակրակոտը: Բայց դա ուն է հետաքրքրում մտածեց նա սրտողած կախեց գլուխը և նրա մատները մեքենափուն վազեցին ստեղծների վրայով: Երաժշտությունը շոնդալից էր բայց խիստ ներդաշնակ: Այն ման էր բարձունքից սրճափաց գահավիժող փձիփաղեզ ջրվեժի որը թեև խափտում է շրջակայքի անդրձր բայց և հաճելի գովություն է սփռում:

Դուռը բախեցին: Դռների մեջ նախ երևաց վարպետի գլուխը պճնազարդված հիսուսով ու ժապավենով: Նա ցնձում էր:

Հեղափոխություն գրեթե գոռաց նա արդիականացող Ֆրանսիան: Ինքնիկներ

ցնձում ու սասանում է հետամնաց եվրոպան:

Լյուսիկը լուռումունջ լսում էր: Լուրերն ափսոսանքից էին: Ջորջը հրաժարվել էր

ափսոսանքների վրա կրակելուց և միանալով նրանք քարուքարդ արել Բաստիլը: Բոննի

ուսանողները ուսուցանում էին Լյուսիկին: Դժնի ահարկու դեմքերով

էին Ֆրանսիայի դրոշի վրա Ազատություն հավասարություն եղբայրություն:

**125.** Ափ մետված ձկնիկների վտափ էր կարծես: Դժնի ահարկու դեմքերով

ոստիկանները հողաթմբին մատուցած իրենց դաշտնեղով դալար եղեգնի

ցողուններն էին տաշտում: Ինչ-որ անցք էին բացում ու մոտեցնում շուրթերին

ազախաբար ըմբռնում կծեպները շարտում երեխաների կողմը որոնք միմյանց

հրմշտելով կոխկռտելով քիթ ու պռունկ ծանկտելով հարձակվում էին զգզված

կծեպների վրա: Սովալուկ ու հյուսիսյան ուսուցիչները աստաները մխրձած

սնգսնգոցը խեղդելով եղեգների մեջ:

Չեններդ կտրեք սպառնալից գոգոնում էին ոստիկանները աստաները մխրձած

դալար եղեգների մաշկի մեջ և ազախաբար ըմբռնում երեխաների տարափ տեղալով մի քանի

Նրանցից մի երկուսը անլուր հայոյանքների տարափ տեղալով ու միայն նրանց

հարվածներ իջեցրին մոտիկ կանգնածների վրա: Հետո լռեցին ու միայն նրանց

Ֆաֆսոցներն էին լսվում ասես խուլ ու անբարեհնչյուն մեղեդիներ էին արձակում

եղեգնյա փողերը: Կեղևներին տիրելու համար ծեծկոտուձը դափառեց բայց

երեխաների աղեխափշ մկտոցը չէր լռում:

Ալեն էր:

Անսպասելիությունից Ջորոն ցնձվեց ծխից դեղնած ընչափքների տակ ծվարած ծերունական բարակ շրթունքները հետ գնացին իսկ հոգին ներսում փոթորկահույժ արծազանքեց Ալեն...

Ալեն այս անգամ արդեն լսելի մրմնջաց Ջորոն և որքան էլ կփստուր էր այդ մրմունջը պառավել լսեց: Նրա մանրիկ աչքերը կենթամացան ձեռքի շարուկը ցած ընկավ և նա մի անորոշ շարժում արեց դեպի Ջորոն:

Այս վախեցած նայեց շուրջը ուզեց ինչ-որ բան ասել բայց բառեր չգտավ փձկաց և մնաց չվարած: Դեմ հանդիման կանգնած նրանք բռնացնելով տրորում էին կսկծացող աչքերը ու շաղված հայափքներով նայում էին միմյանց:

**124.** Հույսդ կտրիր Լյուսիկ Բեթովեն: Գուցե քո սիրտն ամենաափափուն է ամենակրակոտը: Բայց դա ուն է հետաքրքրում մտածեց նա սրտողած կախեց գլուխը և նրա մատները մեքենափուն վազեցին ստեղծների վրայով: Երաժշտությունը շոնդալից էր բայց խիստ ներդաշնակ: Այն ման էր բարձունքից սրճափաց գահավիժող փձիփաղեզ ջրվեժի որը թեև խափտում է շրջակայքի անդրձր բայց և հաճելի գովություն է սփռում:

Դուռը բախեցին: Դռների մեջ նախ երևաց վարպետի գլուխը պճնազարդված հիսուսով ու ժապավենով: Նա ցնձում էր:

Հեղափոխություն գրեթե գոռաց նա արդիականացող Ֆրանսիան: Ինքնիկներ

ցնձում ու սասանում է հետամնաց եվրոպան:

Լյուսիկը լուռումունջ լսում էր: Լուրերն ափսոսանքից էին: Ջորջը հրաժարվել էր

ափսոսանքների վրա կրակելուց և միանալով նրանք քարուքարդ արել Բաստիլը: Բոննի

ուսանողները ուսուցանում էին Լյուսիկին: Դժնի ահարկու դեմքերով

էին Ֆրանսիայի դրոշի վրա Ազատություն հավասարություն եղբայրություն:

**125.** Ափ մետված ձկնիկների վտափ էր կարծես: Դժնի ահարկու դեմքերով

ոստիկանները հողաթմբին մատուցած իրենց դաշտնեղով դալար եղեգնի

ցողուններն էին տաշտում: Ինչ-որ անցք էին բացում ու մոտեցնում շուրթերին

ազախաբար ըմբռնում կծեպները շարտում երեխաների կողմը որոնք միմյանց

հրմշտելով կոխկռտելով քիթ ու պռունկ ծանկտելով հարձակվում էին զգզված

կծեպների վրա: Սովալուկ ու հյուսիսյան ուսուցիչները աստաները մխրձած

սնգսնգոցը խեղդելով եղեգների մեջ:

Չեններդ կտրեք սպառնալից գոգոնում էին ոստիկանները աստաները մխրձած

դալար եղեգների մաշկի մեջ և ազախաբար ըմբռնում երեխաների տարափ տեղալով մի քանի

Նրանցից մի երկուսը անլուր հայոյանքների տարափ տեղալով ու միայն նրանց

հարվածներ իջեցրին մոտիկ կանգնածների վրա: Հետո լռեցին ու միայն նրանց

Ֆաֆսոցներն էին լսվում ասես խուլ ու անբարեհնչյուն մեղեդիներ էին արձակում

եղեգնյա փողերը: Կեղևներին տիրելու համար ծեծկոտուձը դափառեց բայց

երեխաների աղեխափշ մկտոցը չէր լռում:



Ալեն էր:

Անսպասելիությունից Ջորոն ցնձվեց ծիսից դեղնած ընչափքների տակ ծվարած ծերունական բարակ շրթունքները հետ գնացին իսկ հոգին ներսում փոքորկահույ՝ արձագանքեց Ալեն...

Ալեն այս անգամ արդեն լսելի ծրմնեաց Ջորոն և որքան էլ կլկտուր էր այդ ծրմունքը պատավր լսեց: Նրա ծանրիկ աչքերը կենթամացան ծեռքի շարուկը ցած ընկավ և նա մի անորոշ շարժում արեց դեպի Ջորոն:

Ապա վախեցած նայեց շուրջը ուզեց ինչ-որ բան ասել բայց բառեր չգտավ փձկաց և մնաց չվարած: Դեմ հանդիման կանգնած նրանք բռնցքներով տրորում էին կսկծացող աչքերը ու շաղված հայափքներով նայում էին միմյանց:

**124.** Հույսդ կտրիր Լյուդվիգ Բեթհովեն: Գուցե քո սիրտն ամենաափափիրն է ամենակրակոտը: Բայց դա ում է հետաքրքրում մտածեց նա սրողած կախեց գլուխը և նրա մատները մեքենափեն վազեցին ստեղծների վրայով: Երաժշտությունը շոճողակից էր բայց խիստ ներդաշնակ: Այն նման էր բարձունքից սրձնքաց գահավիժող փձկափաղեզ ջրվեժի որը թեև խափտում է շրջակայքի անդո՞ր բայց և հաճելի զովություն է սփռում:

Դուռը բախեցին: Դռների մեջ նախ երևաց վարպետի գլուխը պճնազարդված հձսով ու ժապավենով: Նա ցնձում էր:

Հեղափոխություն գրեթե զոռաց նա արդիականացող Ֆրանսիան: հիմնիվեր ցնձում ու սասանում է հետամնաց եվրոպան:

Լյուդվիգը լուռումունջ լսում էր: Լուրերն աշեցուցիչ էին: Ջորջը հրաժարվել էր աձստամբների վրա կրակելուց և միանալով նրանց բարուբանդ արել Բաստիլը: Բռնի ուսանողները ո՞ւրությունը արտասանում էին այն երեք կրակոտ բառերը որ գրված էին Ֆրանսիայի դրոշի վրա Ազատություն հավասարություն եղբայրություն:

**125.** Ափ նետված ձկնիկների վտափ էր կարծես: Դժնի ահարկու դնքերով ոստիկանները հողաքմբին նստոտած իրենց դաշձներով դալար եղեգնի ցողուններն էին տաշտշում: Ինչ-որ անցք էին բացում ու մոտեցնում շուրթերին ազահարար ընթոշձնում կճեպները շարտում երեխաների կողմը որոնք միմյանց հրծշտելով կոխկոտելով քիթ ու պռունկ ծանկձտելով հարձակվում էին զգզված կճեպների վրա: Սովալլուկ ու հյուժված ուտելու որևէ բան էին փնտրում աղիողորմ սնզնզոցը խեղճելով եղեգների մեջ:

Չեններդ կտրեք սպառնալից գոձո՞ւմ էին ոստիկանները ատամները մխրձած դալար եղեգների մաշկի մեջ և ազահարար ընթոշձնելով նրանց բաձցրահամ հյուրը: Նրանցից մի երկուսը անկուր հայոյանքների տարափ տեղալով մի բանի հարվածներ իջեցրին մոտիկ կանգնածների վրա: Հետո լեցին ու միայն նրանց ֆաֆտոցներն էին լսվում ասես խուլ ու անբարեհնձձն մեղեդիներ էին արձակում եղեգնյա փողերը: Կեղևներին տիրելու համար ծեծկոտու՞ղ դաձարեց բայց երեխաների աղեխաձշ մձկտոցը չէր լսում:



**126.** Ես ամբարտապանորեն ողորմ եի այդ հայաժքները ու բոլորին ստիպում անքերը խոնարհել կամ փախցնել: Ստիպում էի բոլորին բացի նրանք, որոնք անքերի տառապող կնոջից: Դատելով զգեստների շքեղությունից և շուրջբոլորը պատկող նածիշտներից նա բարձրաստիճան տիկին էր: Հիշալի նա տիկին Օմն էր արքայական մեծ տոհմի արքայադուստրը: Առանց դժգոհանքի շփոթվելու ին անքերին էր նայում նա բայց ոչ չարագժ ոխակալությամբ այլ սրտահույժ հիացնունքով: Նա կթնել էր ուկեհուր բարձին իսկ քնքժ մատները խաղում էին գույնզգույն գոտու զարդանաժ ճարմանդի հետ թևի ապարանջանները լիսինջժն գնգում էին:

Անմիժապես վերջ տվեք ողորմներու ձայնով գոչեցի ես ընժանին օգտագործելով այն արտահայտությունը որն ուղղում են սովորաբար ստորադասներին:

Ես ամուր կոկորդ ու լայն կոծքականդակ ունեի և կարող էի այնպես պողպատահնջժն ողորտալ որ մարդկանց թնքկաթաղանթները թթժային: Վստահ են այդպիսի խլացուցիչ հոսանա պալատի սրբագույն պատերի մեջ հնչում էր առաջին անգամ:

**127.** Կեսժրվա տաժին մեծ ժայռին նստած նաժում են հանդիպակաժ սարերին: Մեղունների պարժն աղժամուղժի ցուքերի մեջ վերժին պտույտներն է գործում քարե փեժակների շուրջը:

Գինեկարդ մորաքույրս խաշած ցորեն է փռել տանիքին: Սարի կողքերով շինականներ են իջնում դեպի գյուղ Առաքելոց վանքից են գալիս գնացել են վանք մոմեր վառելու Դավիթ Անհաժթի գերեզմանին: Մորաքույրս ինձ մի օր վանքում տեսնելով ասաց

Ինչու մի մոմ էլ դու չես կացնում Անհաժթի խաշքարին:

Ես մի ծուռ կող ունեի: Այդ պահին ծուռ կողս բռնեց և անմիտ ամբարտապանությամբ բաժրանեցի

Թող տեղեկանքիք կացնեն իրենց գյուղում է ծնվել:

Իսկ դու հայ չես նեղացավ մորաքույրս:

Մի դեղնամոմ վառելով տվեց ձեռքս ու առաջնորդելով դեպի վանքի արժեկալողմը չոժեցրեց ինձ մի հին խաշքարի առաջ:

Ուշ գիշեր է: Ինչ-որ մեկն իր արտն է վարում հանդիպակաժ լանջին: Եզները հոգնած շարժվում են կողմբարդ լեռան կողերով: Գիշերային անդժուրթյան մեջ են տեսնում են նրանց կարծ ու կեռ եղջժորները որ մերթ ստվերի մեջ են ընկնում և մերթ ուժգին փայլում լուսնի տակ:

**128.** Ծնողաների անընդմեջ զարկերը պարկապուկների ելևեջներով ուրեկցված խաժտեցին գարնանային առափուտվա անդժոժն: Հայրենի օժանը վարդուղյան քնից հարձանում էր հետզհետե սաստկացող աղմուկ-աղաղակով: Տոնական հանդերձներով մարդկանց ցնճացող խմբերը քաղաքամերձ բոլոր արվարժաններից գալով փնջվում էին միջնաբերդի մայր դարպասի մոտ պատրաստվելով խնջույքի:

Ընդարձակ հոսա բացժյա տոնախան տեղ գիրժ շարժող տեղ երիտասարդները ամենից շատ նա անքեր փոքրիկ ս վստեղ ու զարդերոտ իրերն ու զարդեր աշխատող մեճճ ակնագործները հասակով կանգնա կժղաները ձեռքն տոնախանության ծափողջույնների բրիչը բանժ ձայն

### 129. Արգիշտ

հագուստներով գեղեցիկ դրասա ծիղանի պա ցնճազին գոռու կեցե իսալո Բարձրացնե

### Հայրենակից

երեբունին հույն երեբունցիներն ինտնորդներին երկնքի տիրու հավաստում է ոտիաների առ հավաստում են էրեբունի տեւ տարի հետո է

### 130. Ագո

խառնիճաղա հաժուստներ հիացնունքու պալատներին Բարիքներին ողորդ արգե







գեղեցիկ ու հապուստ էր Ազուլիսը: Լիսեցով սր խոր վրդուկու աչք տխուր գործում էր ծայրակողմ պարիսպներով: Բաց էր միմյան Արաքս գետի կողմը որը գտնվում էր համայնականությանը: Ենթադրվում էր, որ հորը ամուսնալուծ պարսպով:

131. Քաղաքի կենտրոնում ուր գետի վրա արեղիվում էր հիմնավորով կանոնորդը ծաղկում էր Ագուլիսի մեծ շուկան։ Աշխարհի բոլոր ծայրերում հռչակ էին վայելում Ագուլիսի ճերմակ բուրձը, բաժրապղը, ընտիր մետաքսը, գույնօգույն ու նուրբ կաշիները, որոնցից նույնիսկ եգիպտացի արքաներն էին կոշիկ կարել տալիս իրենց համար։ Աշխարհի շուկաներում հայտնի էին Ագուլիսի կերպասը, այծի դաբաղած մորթին, հապիմբյա գարձերենը և վերջապես որձան կարմիրը։

Վաճառքի արժեքը կազմում է 100 միլիոն դրամ, որից 50 միլիոն դրամը հաշվարկվում է հարկային օգուտի համար, իսկ 50 միլիոն դրամը հաշվարկվում է հարկային օգուտի համար:

Հայկերը զիջելի բառատիրոջ լսվեց որ արժագանքում էր ճանապարհի  
հանդիպակաց կողմի բարձունքից: Հանապազօրյա հսկողությամբ հետևող  
հայտնիքի պես մտածող որ ինքն-ուսուցող հեծյալներ հաջողապես կտրիս մտան  
քաղաքի հարավարևմտյան կողմից: Արանք իրենց հետ բեկում էին կարծախառնակ մի  
բուրբ ծիպակոթի որի ձեռքին փողփողում էր սպիտակ գլուխը:

[illegible]

Երբ մարդը հասնում է 50-60 տարեկան, ապա նրա օրգանիզմը սկսում է փոփոխվել, և նրա օրգանիզմը սկսում է փոփոխվել:

1000

133. Փոքրիկ  
նիւթիւն նույնպէս լոնց է  
ածրողը մարմնով ինչ-  
բարձրացմանով մտապի

134. *Antennaria* Pursh.

*[Faint handwritten text at the bottom of the page]*



սծ տառերը և կետադրել:

նից ողողվեց անմեղ

ի մեջ երեք կողմից  
աքս գետի կողմը որը  
րսպով:

եր խոյանում թույնա  
ուրը զարձարված էր  
անդակազարդ խաչը:  
եղ փողոցներով քաղե  
նեն՝ ռակ ջրերը որոնց

հինավուրդ կամուրջը  
մ հռչակ էին վայելում  
ույն՝ զույն՝ զույն ու նուրը  
կ կարել տալիս իրենց  
պառ այժի դաբաղած

առաքյալի վանքում:  
րևե մեկի պալատում  
իսկ գործը բացովա

պարսպով երկաթյա  
եղկեձկ երկկեձկ

ուն էր ծանապարհի  
կողությունը հետևող  
շտապ Ագուլիս մտան  
մ էին կարծախառնակ մի

ծ պառկեց թա՛սի վրա  
ացքով նայել ցածրիկ

եկ պազած մնացել էր  
քանուց կանացուկ վա՛ր  
րը ծածկելով գգեստի  
ուն սկսեց նիղել:  
ի մեջ գլուխը բարձր

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

ցածր անող աղձկա վրա: արտաբերված ժամը յեղեղ լուսավոր  
եքն քունդ տանում է քնի: արտաբերված ժամը յեղեղ լուսավոր  
Աղձիկը բաց արեց շաղկած աչքերը մի րոպե ակնդեղետ նայեց մոլոր ապա  
սուր-սուր եղունգներով սկսեց քորել գլուխը և լացակումած հեծեծաց  
Հաց եմ ուզում:

ես էլ եմ ուզում թա՛սի ծայրից արտաճնիկ փծկոցով արծագանքեց փոքրիկը  
որ հոր գոճոճոցից զարձնել էր և վերմակի տակից լուռ նայում էր ճրաձին:

133. Փոքրիկն իսկույն նեթ սուս արեց և վերմակը հա՛շտապ գլխին քաշեց:  
Աղջիկը նույնպես լռեց չո՛ւեչո՛ւ՝ գնաց դեպի անկողինը պա՛կելուց առաջ ծնկոտեց  
ամբողջ մարմնով ինչ-որ կ՛կտուր քրթմնջո՛ւ՝ արձակեց: Հետո վերմակի ծայրը  
բարձրացնելով մտավ տակը կուչ եկավ և համարյա նույն րոպեին էլ քնեց:

Դրսում քամին շվշվացնում էր ծծոնում դուռ ու պատուհան նրանց ծակտիկներից  
ու ճե՛քերից ներս թափանցում իսկ ներսում կիսախավարի մեջ լսվում էր քնած  
երեխաների մեղմահնչո՛ւն շնչառությունը և երբեմն-երբեմն Դավթի ականջ ծակող  
խձխձոցը: Դողձրոցքով հիվանդի պես նա դեսուդեն էր ընկնում թ՜րտում մռնչում:  
Սմբողջ օրն իրեն հիվանդ էր զգում մարմինը սա՛սում էր գլուխը քարի պես ծանր  
էր դողդոջո՛ւն ոտքերը հազիվ էին ենթարկվում իսկ ստամոքսի մեջ կարծես մժեղներ  
էին դժվժում: Միայն մի քան էր հասկանում մի քանի բաժակ օդին բավական էր  
որպեսզի այդ հիվանդագին երևույթները անհիշապես հ՜ղոս ցնդեին: Նրա  
երևակայությունը հազար ու մի մտա՛վածին պատկերներ էր ստեղծում օդու և գինու  
շուրջը որոնք հայթայթելու նրա բոլոր հույսերն ի դերն էին ելել:

134. Դռները բացվեցին և հայտնվեց սիգաճեմ ու վեհագնյա տանտիրուհին: Նա  
հազել էր դիպակյա զգեստ որի ք՜լանցքները և թեզանի՞ւները հյուսված էին նուրբ  
դերձաններով: Հազիվ էր նա քաղցրահնչո՛ւն ծայնով ողջունել հյուրերին երբ մի  
գեղեցիկ քերծե կապույտ վզնոցը վզին վազեց ըն՜ունարան իսկ նրա հետևից մտավ  
տասնի՛ք տարեկան մի վառվուռն աղջիկ փոքր-ինչ թմբիկ հաճելի դեմքով: Նրա  
մեջ ամեն ինչ փ՜ուռն էր ծայրը կայծկլտուն աչքերը վարձագույն ձեռքերը: Հայտնվեց  
նաև երրորդ անդամը Աննայի մորաքույրը քստքստացնելով սպիտակ մուճակներ  
հազած ոտքերով: Դա մի փոքրիկ ճմ՜թված պառավ էր կեղձամի տակից փայլող  
աչքերի չար արտահայտությամբ: Իր տարիքին անվայել պ՜րանքով նա իզուր էր  
ջանում իրենից վաղուց հեռացած երիտասարդության հուվեր ընդունել: Հյուրերին  
չթաքցրած արձամարձանքով հազիվ քարնելով նա ընկողմանեց վիճնական  
թավշապատ բազմոցին: Երիտասարդ աղջիկն իսկույն նեթ փոքրիկ արոտակը դեց  
նրա ոտքերի տակ բայց պառավը շնորհակալություն չհայտնեց: Աղջիկը առանց  
դձգն-ինչ վրդովվելու հանդարտ դուրս գնաց: Նա վաղուց ի վեր վարժվել էր  
մարդախույժ պառավի տարձրինակություններին և քստմնելի արարքներին:

135. Երիտասարդ հովիվն ականդետ նայում էր նախագահի և ծիու ոտքերի տակ  
տորոպող սնահողի գուղձերին նրա հայտնվելը համարելով անպատեհ: Փորձում էր



կանել ընկալաբար հայացքը թե՛նք թե՛սի հանդիսակապ ապահովելու բաց արտերև խոսք համայնքի ճի կարողանում: Դուրս խոսքից սիրուն աճանակապ թվարկում էր թե՛նք կառավարի էր կարել կրթական թիթն ապել էր ընդգնել: Կապալար աշխարհ աճանակել էին իսկ շուրթերը ճնշվում էին: Կրտնդորությունից շուր գգաց և գիրվ շարժումով աճանակված ուսերից ճի կործ ձգել:

Կարողանալով ճիտ ապտորցը բնան գալիս էր գերից փորթ-իկ խոսակապ թանգարանայ: Դաստանական ճարվան թերթերով ճոցատարն էր գրեմակրթների աշխարհի ու աշխատակարգի հաշվունենելով ջրարվի ու աճելով իողիթի խախտումներով: Կարողանալով ճիթն տարիքի ճարդ էր: Կրտ թե՛նք թասական գերեցությունն աճանուն էր ուտուցիկ ճակարից ճիթն ընկաճի ճարդ ձգելով աճարթ ապել: Ինչպիս ճիշտ այս աճական էլ ճա հազմական էր աճարարի ճարտարանը ինանցով աղրական աճարակարարվելը ճոնանարար փերանշարից գրու փոճկապ ճուր ճաճանակարյն բաժարից ճարարի փայլուն կրշիկները փայլուն էին իոճանու կնոջ սիրո ճարի:

Առաջիկը լուսարունը իսկճանեց Կարողանալով  
կյա քարերը ճեսաց ինչպիս թերիցի:

136. Չկա իճա հանար ապիլի հաճելի գրադունելը ճան գրապը ճարիս իորճարթվ կաճանելով թե՛նքիկն աճանակելի աճանակապ կրթվճակարթները: Ապա իս աճիոճ առանց իոճիկ կճիլ կան սիրող ճճճճաջիլ ճան առանց ճոճիկ փարիս ճարիս ճանտուգիլու: Կանց իս աճուն որոճիան ճեղ գալարել է կարիաճն ճի առկան որոճիան իողրակարի հաճելի բարձունք իս գրուն առաջնական գիրվոնի թիթից կնոյ: Կրթուն ճար ընդարթունը գրուն ին ճարկարիթի կրթանու կան սերվճիլի բարձունքը կան սրանրիկ աճարան աղյա փարիս ճարվճիլ հոսատարող ճարից: Աճանակն ճարիանարից այր գերիական ինանցից: Կնոջ ճիշտ էլ աթիթ ունի որոճից էլ իր գա: Չեղ աճանելու թերթանցից թվարացող աճարար սիրող ճար ճարիկու աթիթ կարի աթիթորով ինճկարցը բարիկող աթուսուցն ու սիրտարունը աճանակի ճարից իոճիցանը գաճանակներ ին ու աթիթը լուսարունը սիրտունն ին աճակարթունը ու աճանակի կարիլու:

Իսկ իճա կրտալի ին բացճես աճակարցուն աճա գրիցը կոր աճարթ ու լուսանա գրիթերից շոջոլիկի սիս ճեճիան իս ճի ուճարարի սիս կան կճիլուն ունի հաատարուն կարիս խոսքուն գրարով ճեղ կրտալիկ թերթուն աճանակելի ճի ճարիցը:

137. Կրթից կարիլի է ճարտարիկ աճա հաճունը ու գրուն իս կոր հաճարթիլ լուսակն ճեղ հաճարուն գրուն իս իճա ու գրուն և հաճարուն կճիլուն ունի գրիթերից ճարիլի կան ճարիլուն բարիանցունը աճարթից առաջարկան իողրակից:

Կանակն թերթանարար կարտարող այր շոջարարթուններ ճեղ



ամենագրավիչը շրջակա բնությունն է կանաչագարդ անտառները մացառապատ բլուրները թախծալից աղջամուղջը: Մեղմօր զեփյուռը շոյում է խարտյաշ գանգուրները և դրախտային վայրկյաններ պարզևում քեզ սիրտդ ուռչում է հուզմունքից և ընթարմացած պառկում ես ցողափթիք մարգագետնին արեգակի ճառագայթների խուրձերի տակ արբած ուրփի և դաղփի բուրմունքով: Ունկնդրում ես զանգակատան ժամացույցի դողանքը իբրև երկնային համանվագ: Նստում ես քվենու տակից բխող ականակի աղբյուրի մոտ երփներանգ ծաղիկների մեջ: Ծունկի ես գալիս խմում այդ սառնորակ ջուրը քրփելով ընչաօք:

**138.** Խճուղու վիճակի մասին ծափագիրը տափակալի նույնությամբ հաղորդվում էր ամեն օր: Խճուղին լեռնային բարդ ճանապարհ էր որն անցնում էր բարձր լեռնանցքներով գլխապտույտ իջնող սարալանջերով մթին կիճերով փփփաղեգ գետերի վրափով: Այդ ճանապարհով էր տեղ հասնում Միացյալ Նահանգներից մեզ ուղարկվող ռազմական օգնությունը գեներներ մթերքներ հափուստեղեն և այլն այսինքն այն ամենը ինչ պետք էր երկրի պաշտպանության համար: Այդ լեռնային ճանապարհը ամիսներով կարող էր մնալ ձյան տակ հողմերն ու մփկները մինչև ի՞նչ—տասը մետր բարձրությամբ ձյուն կկուտակեփին նրա վրա եթե չլինեփին չգիտես որ հանցանքի համար դատապարտված պալանավորները: Մռայլ ու դժնատես երկրամասը կորչում էր անթափանց մառախուղի մեջ տեսանելիությունը երփենն հասնում էր գրոփի:

Տարվա տասներկու ամսից տասը ձմեռ էր: Այդ նշանակում էր մինչև յոթանասուն աստիճան սառնամանիքներ մփկներ փոթորիկներ: Ճանապարհի ուփեցույց ձողերը կորչում էին մշուշի մեջ եռացրած ջուրը պակասում էր կալանավորների սնունդը կանոնավոր ու որակով չէր: Իսկապես հանգստի պայմաններ չկափին դա ավելորդ պեփծանք էր ժողովրդի թշնամիների համար: Վարորդները քնում էին մեքենափի մեջ կալանավորները քնելու տեղ չունեփին չէին քնում: Բայց ամեն ինչ անում էին որ ճանապարհը չփակվեր նույնիսկ շատ կարճ ժամանակով:

**139.** Հրամանն անընդփատ հիշեցնում էր այն մասին որ նպատակին հասնելու համար ոչինչ խնափել չի կարելի: Ամեն ինչ կարելի է գոհել և այդ ամեն ինչը ամենաթանփ բանն էր մարդը: Թող ձեռքերով ուներով մեքով բարփացնեն ընկած մեքենան և ճանապարհը բացեն բափբափում էր առարկություն չնդունող հրամանը: Այդ իսկա մեքենաները բառատուն տոփա բեռ էին տանում հրանոփներ օփանավեր և այլ բազմատեսակ գեներ ու գրահ: Այնտեղ ափբարձիչ տեխնիկա չկար: Մեր տեխնիկան միակնանի սայլակն էր լինգը բահը և բլունփը իսկ դրանք բանեցնող ուժը կնափք դարձած հազար ու մի հիվանդություն ձեռք բերած ձեր հայրը եղբայրը ամուսինը կինը: Սոսկալի և ցավալի էր տեսնել տանջափուկ կանանց որոնց արտաքինը ոչինչ չէր հիշեցնում նրանց սեփի մասին: Նրանք հափնված էին նույն կերպ ինչ տղամարդիկ: Եվ այս մասին ոչինչ չէր ասվում ոչինչ չէր գրվում:

տառերը և կետադրել:

որ բայց սրտին խուր  
տ քփտում էր դեմը  
: Կապույտ աչքերն  
յ շոգ զգաց և գիր

ոքըր—ինչ խոնարհած  
ն էր գործակողների  
ու անջրփի հողերի  
ուա դեմքի դասական  
չափքի ծայրը ձգվող  
նված էր անբասիր  
թույր վերնաշափիղ  
փայլուն կոշիկները

ուրնք քան ցուպը  
պասելի անակնկալ  
կփծող կամ սիրտը  
ելու: Կանգ ես առնում  
նոս խորովածի հաճելի  
ենն ձեր ընտրությունը  
ուրնք կամ պանրովի  
մեննին չարիամարի՞նք  
ուտեղից էլ հր գա: Չեզ  
մեկնելու առթիվ լսվող  
յուրը այնպիսի քաղց  
ուրն են անձկությամբ ու

երբ անդորր ու լուսնա  
երբ կամ կփվում որ  
կրա կամ անջափսեի մ  
նություն անջափսեի մ  
ուն ես երբ հետմիջոր  
հափճապակյա կփայլող  
արեհամբույր տանտիկող  
նա

նազախույությունների







Հարկել են ամբողջական գինիները: Մինչ այդ տարիներին շրջակային անընդհատ մտրակելով անցավ դիք ծանապարից ապա ընդհուպ մոտենալով ինճավուր ամրոցի երկաթակառ դարպասներին խաբար ծայրով կանկնց:

Հարցանակ... Միթեքար սպարապետը ջարդուխշոր արած պարսից խաներին գալիս է...

Ամբողջ որդեգաց որոտ՝ նորոտ արդարաներից և ցմազին գրուտ-գրչներից:

143. Ամբոյան փողոցը մեկն է այն վտակներից որ գալիս-լցվում են Արուսյան գետը: Նա ունի մակընձացության ու տեղատվության ժամեր: Ես որսն եմ գալիս գրեթե փողոցի ծայրից որ հարում է Կոնդին և քաղում եմ գետի Արուսյան: Ամբողջ առավոտ է:

Ծորցի շենքերը մեկ-երկու հարկանի են չհաշված նկուղային հարկերը որ նախին ալգետեր երևանցիների համար եղել են գինձետ մատաններ: Դիմա էլ կան դրանցից մի քանիսը ու երբ անցնում եմ այդ մատանների գետնակից պատուհանների մոտով մշտապես զգում եմ հին գինիների բնորոշ բուրմունքը: Բնորոշ է նաև որ մեկի հարկանի տները շինված են աղձից խսկ երկաթականները սև տուֆից: Վերցիներա քիվերով են զարնանախշերով: Այդ շենքերն ունեն քանդակազարդ դարպասներ կորնձարդ պատուհաններ որտեղից հաճախ լսվում են դաշնամուրի նվագի կամ որևէ ժանոթ երգի քաղցրահնչձն ելնչներ: Արախի տներում ապրում են քնքձ աղջիկներ ու չարաձի տղաներ սախակ դնեցերով հարդարված մազերով ծյունաթձր օծիձներով: Միա երկու աղջիկներ հավանաբար երկվորյակներ աշխձի են լին-որ բան են փսփսում միմեանց ականցի փոթկում:

144. Այդ ինչ հրաշագործ ծեղեր են կերտել ցուցամուշները: Մի փոքրիկ բարձունքի վրա կանգնած է քարայծի խրձիկակը մեջը հարձ Լցրած: Փափուկ մաշկով ցից պոզերով բնական բայց սառած աչքերով քարայծ է: Նրա հարաձքը հանդուրում է կեցվաձքը խրոձո:

Միա քարերից սարքած մի գոձորիկ գետափ: Քարերի վրա կանաչ մանուշներ են կացրել իսկ արանքներում կանաչ թձերից սարքել են խոտի գմբուձն դաշտ և այդ բնության կտորի մեջ կանգնել է փոքրիկ եղջերուն մատղաշ եղջրներով ու նուրբ կձղակներով գլուխը խոնարձած վիզը երկարած սիրունիկ դուռնը խոտին մոտեցրած: Դժվարությամբ բաժանվելով այս ակնահաձձ պատկերից ես շարժվում եմ առաջ: Միա ծերձի վրա թառած կտուցի-մեջ մի դաշտամուկ թներ կիսաբաց մի թռչուն: Ես մտաբերում եմ իմ իմացած բոլոր գիշատիչ թռչունների անունները արծիվ ցին աձռակ բազե ուրուր... Դրանցից որն է սա:

145. Դատավոր դիմեց անգղը Ուշինարային քաձքը վաղուց ընկծել է ինձ և մեծ

հանցանք է քաձքածի ծեղքից պատառ խլելը: Դետ տուր աղավնին:

Այս անձգնական մաիի սաձսուձով դողողձն թռչունն իմ պաշտպանությամբ դիմեց առարկեց Ուշինարան իմ առաջին պարտքը ինձ հավատացող արարածին

իձկաց

արարական արդեքն հոտաձ



պաշտպանելն է: Չի կարելի վտանգված բույին գրիել օգնությունից բողնել անտերուն: Ես նրան օգնության ծեղք եմ կալուածել:

Ամեն արարած աշխարհում ուտելով է ապրում: Դու իմ ձեռքից խլում ես իմ համապագ, որա ապրուստը: Աղաքնում խնայելով ինձ մահի ես մատնում:

Դու շատ խնայտուն ես խոտում: Բո առն բաց եմ մալանիս դոները: Գնա վերցրու ինչ որ ուզում ես:

Ես ուրիշ միս ուտելու տվորություն չունեմ: Ըստ բնության օրենքի անգղըն աղազնի պիտի ուտի: Կամ էլ նրա փոխարեն բո մարմնից տուր այնքան միս որքան կշռում է աղազնին:

Ուշինարան սրտախոժար համաձայնեց այդ տարօրինակ առաջարկին:

Ես Ինդրան եմ այդժամ ծայնեց անգղըն տիեզերքի իշխանը: Եկա քո առաքինությունը փորձելու: Աշտնանական փալքով պսակվելու ալիակառչյա տվեցիր քո կյանքով փրկեցիր անվճարականին: Պարտքի սրությանը հապատարին եղար: Իրոք դու ալմժանի ես քո պատվին:

#### 146. Պարտեզի դոնակը բացվեց:

Ապիտակ չղարշները իովին տված ներս մտավ Նագիաթը Ասադիի սիրած շիրագուհին որ միշտ այցի էր գալիս ծերունի բանաստեղծին: Նագիաթի գինլետ շուրթերը և իղյանի բների լույս ու կրակը շատ անվան արևազարլել էին Ասադիի անքուն գիշերները: Տխուր էր Ասադին: Հառաչանքը բլքում էր նրա գունատ շուրթերին: Վարձարույր Նագիաթը մոտեցավ բանաստեղծին և բնքուշ ծայնով ողումնեց

Ինչու ես տխուր ով ամենաներլանիկը մալանացուններիս մեջ:

Ասադին լուռ էր:

Ես սիրում եմ քո տխրությունը ով Ասադի իմաստուն է քո բալիծը և դու ասել ես քո աստվածային լեզվով քե մարլարիտը վերքից կծնվի և խունկը այրվելով կբուրի իր անուշ իովին:

Ասադին խորին անձկությամբ նայեց մեկ իր շուրջը բռնկված ինքթ աշխարհին մեկ լուսածկսուն իրաշք-աղջկան և զգաց տաք արլունքի մի կաթիլ իր իին սրտի մեջ: Դողրոցն մատներով բռնելով աղջկա փոքրիկ ձեռքը համլուրեց ու դրեց իր լացող սրտին: Ապա գրեց այս վերլին խոսքերը Օնկում եմք ախանա ապրում եմք գարնացած մեզնում եմք կարոտով:

#### 147. Վրճում էին ձիերը մերթ մետաղաձայն ու խորլտ մերթ երկարածոր ու

դառնանլն: Ինչպես բախձալի երգը կարծես վերքին իրածնշտն էին ուղարկում երկնաքերը լեռներից պաղպաղլն լծերին ծաղկափթիթ տափաստաններին: Բարձրանում էին իեսնի սծրազներին ձգում էին պախուրլը ընլիմանում որպեսզի ջիլնեին այդ անվերադարձ ուղիով:

Երբ ձիավորները անդրապարտիլների փալքերը թաժուն տված տեղ հասան իրապարակում ասեղ գցելու տեղ չկար: Փողոցները արտաձիջյան ճանապարհները

Ինչպե՞ս տնների բակերը և տառերը:

Ես ևս պատին հեռվից է եմ տեսնում ձեթելով լեռնալճքով ճեթելով արագալուստը:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Գնդում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:

Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ: Ես ևս տեսնում եմ օդի մեջ:



ը և կետադրել:

ւնից բողմել

խլում ես իմ  
ում:

Գնա վերցրու

ունքի անգոն  
ան միս որքան

կին:

նը: Եկա քո  
ա՛հա՛հա՛վատյա  
ն հավատարիմ

աաղիի սիրած  
իլիաթի գինձետ  
ել էին Սաաղիի  
նրա գունատ  
քնքուշ ծայնով

նը և դու ասել ես  
այրվելով կրուրի

եք՝ աշխարհին  
թիլ իր հին սրտի  
ուրեց ու դրեց իր  
ամա ապրում ենք

երկարածող ու  
ոթ էին ուղարկում  
ոն էին ուղարկում  
ափաստաններին

Յիմանում որպեսզի  
տված տեղ հասած  
ան ճանապարհները

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

61

նույնիսկ տների բակերը սևացել էին խառնիճաղանձ ամբոխից և ձիերի հարձրավոր  
խմբերից:

Նույն պահին հեռվից երևաց սպիտակ ձին: Խայտալով վազում էր սպիտակ ձին  
լայն կրճքով ճեճքելով լեռնային օդի սառն ալիքները: Փռչի էր բարձրանում գետնից  
և բվում էր թե արագավազ ձիու սմբակները չեն դիպչում գետնին և պայտերը  
գրնգում են օդի մեջ:

Արևը ոսկորել էր ձիու մարմար ճակատը արծաթածույլ ասպանդակները  
պրճապատյա սամձը: Ձիավորը ձիու հետ միածույլ էր: Թվում էր արևմուտքի գորշ  
անպերի պատվանդանից պոկվել էր մարմարե մի հեծյալ և արշավում էր  
մտաձածին հեքիաթների չքմաղ տեսիլքի պես:

**148.** Խոր ճաքերով որձաքարերի միապաղաղ զանգվածը չի շնչում: Թվում է  
ոտքս դնեմ նրա մեճքին կայրվի: Երես առած եղինքի մի ծիլ անձամ չկա: Բայց հայր  
ու որձի որոշել են այստեղ այգի գցել:

Հող չկա իսկ ես տղայիս պիտի ամուսնացնեմ: Ել ինչ գյուղացի որ բակ ու  
բանջարանոց չունենա: Մեզ հող է պետք և կստե՞ծենք ասում է հայրը:

Ա՛շեցուցիչ որոշում է: Վաղորդ՞ն ցրտից կձկված մտածում են Այս գռուզ  
մազերով պատանուն չի հաջողվի մեռած բարագանգվածին շունչ ու շարժում տալ  
հող հայձայնել և նա կհեռանա գյուղից կկորցնի իր նախնիների արմատը կծուլվի  
մի որև՞ խոր՞ զանգվածի:

Հայր ու որձի կոխ են բռնում հողագնդի այս փոքրիկ քարակեղևի հետ ի հե՞ուկս  
անքար աշխարհի: Որ՞ին ծանր քլունգով հարվածում է ժանգակարմիր քարին և  
քարը ցնցվելով վերջապես ճեճք է տալիս: Այդպես վիշապաքաղ Վահագն էր ութ  
հազար տարի առաջ մենամարտում ջուր կլանող սահմձկեցուցիչ վիշապի հետ նրա  
ահասա՞սու՞ երախից ջուր խլում տալիս մարդուն:

**149.** Քասաղի առափնյա քարայրում նա սր՞ողած հիշեց որ Մովսեսի  
ժողովուրդն ա՛րարտական փարավոնից փա՛նչելիս ճաշակել է երկնային մանանա  
ու դրանով կշտացել: Եվ ապա երբ դողձրոցքով հիվանդ էր և ջերմա՞տից  
ընձարմացած գրեց թե տկարամիտ են այն գլուխները որ կարծում են թե երկիրը  
լեռներից է շինված: Լեռներից միայն Հայքն է շինված իսկ մեր ապրած մեծ երկիրը  
արեգակի ներ՞ո մի մեծ տափարակ է և այդ տափարակը վերձանում է մի մեծ ծովով  
և ծովն անվերջ է իսկ հունաց մեծերի բանաձևը անքննելի:

Լուսնկա ու խավարչտին գիշերներին գաղ՞ քարայրի անդո՞ւության մեջ բո՞լիկ  
ուտքերը գետնին նա լռել՞յն գգում էր երկրի անդիմադիր ընձացքը:

Երբ վերջացրեց ծեռագրերի քննությունը դողող՞ն ձեռքերով կցեց մի  
հիշատակարան թե ինքը մի հիվանդ այր է որ տքնել է այգաբացից մինչև  
ճրագալույ՞ շատ հաճախ կերակրվելով հացի հուշով միայն:

**150.** Երբ մազլցում ես Դադիվանքի հանդիպակա՞ լանջն ի վեր բարձունքից







ները և կետադրել:

րծը: Նայում ես  
խոյ պտտվում է

որ եղբայրն է: Նա  
րել մի դժվարին  
թ լայնատարած  
շարունակներ իր  
ի մեջ: Խոցված  
եզ կոճակներով  
կառաժների իր

ր դժխոյական

տնջենական եր  
րոն մահը և  
տներով գուժեց

արա սրտառուչ

թները: Այնտեղ  
ունչ օվկիանն եր  
կխեն բախտի

սրտի հետ մեր  
մ կյանքը: Ինչու  
իրավունք տվե

ղը սմեց ասես

դեն...

սքով նայում եր  
թի նման ցգված  
արքարոտ լեռան  
լանակին հուժի  
ու նման: Իսկ ինքը  
յենական հոլիկ  
րով համեմված  
ների պաղպաղ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

63  
աղբյուրներից յեցողում կանաչ ու խոտ խայտում չարածծի մանկան նման  
կայծկտալով կապտաթույր երկնքի կուրացուցիչ լույսի տակ: Գարնանն այդ քրերը  
վարարում էին գոչգոչալով, գնգալով-գրնգալով հորդում: Էին որոտընդոտ  
շառաչումով թնդացնելով շրջակայքը: Շատ հաճախ հատակի լարում ծիւ ու  
տիղմը դուրս շարտելով պոկոտում էին նախորդ տարվանից մնացած թփերն ու  
մացառները: Այս էլ քանիեորդ անգամն էր, որ նա մտքով անցնում էր այդ  
հարազատ ծամումներով բարձրանում ելնջող ծանոթ կեմաններով...

153. Բարակ լուսինը դողդողում էր և նրա լույսի տակ եզների շողի՞ն օրորվում  
էր արծաթազձծ օղակների նման: Հո՞նած եզները ննջում էին նրանք լուսնյակի  
տակ նման էին մարմարյա արձանների: Եզ արթնացնող ծանոթ կեմաններով...  
ճրագալույ՞ է: Հարձաշաղախ կավով ծեփված խրճիթներից մեկի կտուրին  
հավաքվել են գյուղի հոգնաբե՞ մշակները աղջամուղջի մեջ նրանք ավելի  
հա՞թամարմին են երևում:

Ես բարձրանում եմ կոխկռտվելուց ողորկ դարձած հարթ կտուրը կանգնելով  
երձիկի մոտ: Այստեղ են չորս փոքրիկ աղջիկներ և ծմձփված շորերով մի չարածծի  
տղա: Լեռնցու լայն անդրավարտի՞ն բրդե հյուսկեն գոտիով պնդած մի  
բարձրահասակ մարդ որ ըստ երևույթին նրանց հայրն է դիտում է նրանց խաղը: Նա  
ունի ճերմակ մազեր կորնթարդ քիթ և լայն ծակատ որը լուսնի տակ պղնձագույն է  
երևում: Շա՞մանակագույն աչքերը փայլելու են երիտասարդական ավյունով  
դենքին անհոգ ժպտն է խաղում: Գնդ խոտի քոյ մոտի լեռնա՞

Աղջիկները ծղրտալով հարձակվում են տղայի վրա իսկ տղան անմռունչ բայց  
ջղա՞ն ու գձգձված ընձիմանում է կտրի՞նաբար հետ մղում նրանց: Հանկարծ  
ցավից ճչում է մի աղջիկ և վազում հոր գիրկը: Հայրը ծիծաղում է:

Աղջիկս կռիվը նաև տուրուլմփոց է:

154. Սերունդը փոխված էր իր տեսած առաջվա մարդիկ չկային: Քչերն էին  
մնացել: Նկատեց, թե ինչպես մեկ-երկուսը կձկտուր շնջացին իրար զորավար  
Մախլուտոն...

Հարցախոյ՞ հայացքներով մանրագձին տնտղեցին իրեն ու զրույցի բռնվելուց  
խույս տալով հա՞շտապ հեռացան:

Քուրոսին այլ նայվածք ու քայլք ունեին իր սերնդի մարդիկ: Իսկ այս նորերը  
զարմանալի տարբեր թվացին: Նրանք սաստիկ փութաքայլ էին ուղղածից, իսկ  
աչքերն անցյալից կտրված, կարծես ամբո՞ջովին միտճված էին ներկայի և  
ապագայի մեջ:

Տարձրինակորեն տարբեր էր նաև նրանց խոսքը, նույնիսկ փոքր-ինչ  
անհասկանալի:

Տրտմաշուն՞ համրձնթաց քայլում էր նա, և նրա խձովված հոգին ունկնդիր էր  
միայն հեռու-հեռավոր անցյալի ոտնաձայներին: Ամբողջ Սշո դաշտը իր գլխի մեջ էր  
տուն առ տուն տոհմ առ տոհմ: Գիտե՞ր ում դուռը ում բակի վրա էր բացվում ում



եղդիկից ինչ գույնի ծուխ էր ելնում և օրվա որ պահին: Հայրենի բնօրանը Սասունը  
էր բարձունքներից չորքաց վայր՝ չք կատարող պաղպաղած ջրերով, աղբյուրների  
հանդարտ խոխոջւոնով փօն ալգեստաններիով, սրտաբաց ու հյուրօնկալ  
մարդկանցով:

**155.** Հովարով գլխարկը ձեռքին Ստեփանը ակնդետ նայում էր մերթ դեմ  
հանդիման տաղածված գանգուլ՝ անտառին, մերթ ալպերի սպիտակ շղպշով  
պատած երկնքին:

— Ինչ հրաշալիք: Լսում ու տեսնում ես թե ինչպես է խտղ աճում, հիացումսի  
շնչօնով արտաբերեց նա:

Անտառի վրայից առանց շտապելու, թևերը թափահարեց և սրնոթաց ճալրեց  
բազեն մի ուրիշ թսափոր, մույնպես թռավ մույն ունությանը իսկույն սեմ  
աներևութանալով: Ավելի ցածրից թռան որորներն ու խլափափերը, ոչ հեռու  
վույլույեց բուն և շունը զգձշությանը մի քանի քայլ արեց ու գլուխը թեքելով կոճքի  
վրա սկսեց ականց դնել: Գետակի հակառակ կողմից լսվեց կկկի ձայնը:

— Լսում ես կկկի ձայնը, հարցրեց Ստեփանը դուրս գալով թփի հետևից:

Այո, Լսում եմ պատասխանեց սպան իր բան՝ ձայնով խափտելով անտառի  
խաղաղությունը:

**156.** Վաղես կայսրը որ դավեր էր որոճում հանդուգն թագավորին ասպարեզից մի  
կերպ վերացներ նրան հրավիրում է Կիլիկիայի Տարսոն քաղաքը:  
Քսանհինգ—եթսում օր անցնելուց հետո երեք հարյուր թիկնապահներով իբրև  
կալանավոր պահվող Պապը վորովկած հյուրօնկալողների օրձստօրե ակելի  
բացահայտ դարձող արհամարհակից ալքարտական վարքից հոգնած սրտնաշուն  
մտնում էր ու խորհրդածություններից առանց փոքրիշատե տատանելու արդեն  
համոզվում է որ իրենք խաղողախ հորոմների հերթական խաբեթյան գոհն են:

Եվ ահա մի մթանած օր ճրագալույժին Պապը իր կտրիժ թիկնապահներով  
շրջապատված դուրս է գալիս իրեն հատկացված պալատից քաժատորսի վարձով  
բռնելով հայրենիք տանող ճանապարհը: Դեռ մի քանի փարսախ չանցած նրանց  
հետևից քաժ—քրտիք մտած հասնում են հունական ընտիր գործանաեր սակայն  
արիսկիրտ արքան առանց դձգն—ինչ խուճապի մատնվելու դեմ հանդիման  
ընդունում է մարտը մկկակից թափով հարձակվելով հերոսաբար ոչնչացնում է  
գոռոզամիտ բյուզանդացիների մեծ մասին իսկ կենդանի մնացածները մագապուր  
հետ են փախչում:

**157.** Անտառը լռել էր: Հաճարենցիներն էլ չէին քսվում իրար և շուռ եկած ծառի  
արմատաբուրգին նստած դեղնազժ գլուխը դեսուդեն էր թեքում մոշափաղը: Մեկը  
մի տեղ շունչը պահել էր և Մեսրոփը սիրտ չէր անում նրան տեսնել: Ուրեղն  
ականցների մեջ խշշում էր: Քունքից քրտիք գլորվեց: Արջը շուռ եկած հաճարենու  
մոտ էր: Ականների շրշումով նա կանգնեց հետևի թաթերին կեռվեցին ճանձերը և  
շրշումը լռեց:

խորացնում էր անտա  
խոժովում են ծառերի  
մարում են կաղնիներ  
գայլը մոտենում է եղ  
կտրվելով զգձշացն  
կորինում է գալիք ան  
և վերջին մոշերը հապ  
Կացինը ձեռքին  
աղբյուրներից գուռե  
աղբյուրի մոտ:

**158.** Տարիներ ա  
տեսնելու էի գնացի  
սերում էին սյունիք  
բարձունքին, թառա  
դարձառով:

Ընկերներս ընդուն  
իրենց հորը: Սա մի  
հպարտ կեցվածքու  
ընտիր ձին նստած, ա  
նա վաղորդային ա  
Առափույան մեծ  
և անարատ մեղր:

Նստած էին երկ  
փողկապենը, մար  
Դաիլիճը կահաու  
բազմոցներ օթոցնե  
էին մտքի ու զգաց  
գնեթարձ առաստ  
պատերը գարձար  
բնանկարներով:

**159.** Մոլի ծխող  
սփռվանքն էին օտա  
զինվորները Հայաս  
կար Ուջան գյուղում  
Անդրանիկը բաժ  
դեպի իր բնօրանը  
սկսումն միտքը հա



երը և կետադրել:

Սանը Սասուն  
վաղբյուրների  
և հյուրանկալ

եր մերթ դեմ  
տակ շղափշով

ուն, հիացումի

մթաց ճաշից  
իսկույն նեղ  
երը ոչ հեռու  
եքելով կողքի  
նը:

ից:  
ելով անտառի

սասալաբեզից մի  
ոն քաղաքը:  
առահներով իրև  
մատօրե ավելի  
աճ սրտմաշում  
նաճանելու արդեն  
ն գոհն են:  
կնապահներով  
տրոփ վարձով  
չանցած նրանց  
մասեր սակայն  
իեն համդիման  
ո ոչնչացնում է  
րը մազապուրծ

ուռ եկած ծառի  
որշահավը: Մեկը  
տեսնել: Ուղեղն  
կած հաճախեմու  
ցին ճանձնելով և

### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

65

Նա մտել էր երգեք էլ մայրուի չհասնող մի արահետ որ նրան խորացնում ու խորացնում էր անտառի վայրիության մեջ: Այնտեղ ժայռերը ծերունու նման խոժովում են ծառերի կոճղերը նվագում են կայծակները հրդեհում ու անձրևները մարում են կաղնիների հրդեհը: Առվակը թափում է գայլի փափուկ ոտնափոխը և գայլը մոտենում է եղնիկին իսկ թփու ճղը տեսնում է այդ դավը և ընդոտ կոտրվելով զգալի քաղցում է եղնիկին: Երբ խոր ձյուն է լինում միրիող անտառը հորինում է գալիք ամառվա իր հեքիքը որն սկսվելու է կկականջով և ավարտվելու է վերջին մոշերը հավաքող արջի ինքնամոռացմամբ:

Կացինը ձեռքին ամիսներով մա անտառներում է լինում: Ականակի աղբյուրներին գուռեր է գցում լորու կեղևից պատրաստված բաժակներ է թողնում աղբյուրի մոտ:

**158.** Տարիներ առաջ հազար ինքը հարյուր ինքը թվականին Սյունաց աշխարհը տեսնելու էի գնացել համալսարանական երկու ընկերներիս հրավերով, որոնք սերում էին Սյունիքի հարուստ մելիքների տոհմից: Գյուղի կենտրոնում բլրակի բարձունքին, թառած էր նրանց երկհարկանի տունը՝ քարե պարսպով և հսկա դարձասով:

Ընկերներս ընդունեցին ինձ զվարթ ու գրկաբաց իսկույն նեղ ներկայացնելով իրենց հորը: Սա մի իսկական իշխան էր՝ թավ հոնքերի տակ վառվող աչքերով՝ հպարտ կեցվածքով, բարձրահասակ, միհար, ջլուտ: Ծառաներին հետևը գցած ընտիր ձին մատած, ատրճանակը կողքից կախ, մտրակը ծոքավոր կոշիկի մեջ խրած՝ մա վաղորդային այցելում էր փեթականոցը՝ ամբարները ջրադացները:

Առավոտյան մեծ ու սյունազարդ դահլիճում ընթերցանում էինք դառնահամ սուրճ և անարատ մեղր:

Նստած էին երկնորյակ եղբայրները, հագներին օսլայած շապիկներ ընտիր փոկապներ, մարմարոյա գնդասեղներով:

Դահլիճը կահավորված էր Վիեննայից բերված թանկարժեք կահկարասիով՝ բազմոցներ, օթոցներ սեղաններ, դաշնամուր: Գրադարակներում շքեղակազմ գրքեր էին մտքի ու զգացումների համաշխարհային հսկաների երկերը: Հյուրասենյակի գնդեթարձ առաստաղից կախված էր բյուրեղապակյա ջահը՝ իսկ պատառապատ պատերը զարդարված էին մեծ հայելիներով և գեղեցիկ շրջանակների մեջ առնված բնանկարներով:

**159.** Մոլի ծխող էր Անդրանիկը: Բարկօղին սև սուրճ և ծխախոտը նրա միակ սփռանքն էին օտարության մեջ: Սիրում էր այն ծխախոտը որ ունարկում էին իր զինվորները Հայաստանից: Հատկապես սիրում էր Մշո թուրունը: Իսկ այդպիսի թուրուն կար ուշան գյուղում և մա գնացող-եկողի միջոցով կապված էր այդ գյուղի հետ:

Անդրանիկը բաժանքով հիշում էր Մառնիկի անտառը: Նա միտքն ունում էր դեպի իր բնօրինակ Սուրբ Մարիամ Ստվածածնի եկեղեցու պուրակներով: Նրա սևեռուն միտքը հասնում էր Սասուն վերհիշում Մշո Առաքելոց վանքի նշանավոր



կռիվը: Հայրենիքի կարոտն էր մ□կտացնում նրա սիրտը: Վարդուց լսել էր որ մն

բեքիոր գործերը հետ էին շարտիվել Ալեքսանդրապոլից:  
 Չորակարը հաճախ էր այցելում պանդոկ: Ոչ միայն պանդոկի տն□րենը այլև  
 դռնապանն ու վարսավիրը մշեցի էին: Հենց որ Անդրանիկը մոտենում էր պանդոկին  
 դռնապանը լայն□րեն բաց անելով դուռը և հարգալից խոնար□վելով գոչում էր  
 համեցեք գորակար իսկ գլխավոր խոհարարը հա□ճեպ խորովածի շամ□ուրներն էր  
 դասավորում կրակին:

Չորակարը նստում էր Հրանուշ մայրիկի նկարի տակ: Այդպիսի հազարավոր հայ  
 մամիկներ կային Արևմտյան Հայաստանում: Դրանցից միայն մեկն էր հրաշքով  
 ընկել Ամերիկա և չէր ընկ□վել այդ ամենակուր մի□ավայրում չէր ձուլվել օտարին  
 ըն□իմադիր էր եղել ճնշմանը և կրկնապատկելով իր բազուկների ուժն ու հոգու  
 կորովը պահպանել էր իր ափսոսի տաք հացը և նույնքան տաք մայրենի լեզուն:

**160.** գոթն գալառը Հայաստան աշխար□ի երգեցիկ լարն է: Ինչպես չի կարելի  
 կտրել բամբի□ի լարը և ստիպել որ նա ձայն չհան այնպես էլ չի կարելի գոթնը  
 վերցնել ու տանել Արարատյան դաշտ կամ Աղձնիք Մեծ Հայ□ի նահանգներից մեկը  
 որտեղ Տիգրան Մեծը կառուցել էր իր նոր մայրաքաղաք Տիգրանակերտը: Այդ լարը  
 մեկընդմիշտ կպել էր Մեծ Հայ□ի Վասպուրական և Սյունիք նահանգների միջև  
 տեղակայված գալառներից մեկին արաքսանեղձ այս ձորափովտին և ժամանակի  
 ընթացքում պղկվել նր□ացել: Հայոց քաջամուտ գուսանները այդ երբ հավա□վեցին  
 այդտեղ: Ով է գոթնը դար□րել երգի տոնի մշտական վայր:

Աշնան մի օր արքայից արքան գալառի բոլոր գուսաններին կանչում է Ռսկիորդա  
 պատմելու երբվանից և ինչու են մեր աշխար□ի գուսանները հայտնվել գոթնում:

Սկսվում է մրցույթը: Արքայից արքա Արտակազդն իր շքախմբով տեղակայվում է  
 ապա□ածուտ պատվանդանների կոթքին: Գուսանները երկու խմբի բաժանված մի  
 քանի քայլ իրարից հեռու տեղեր են գրավում միմյանց դեմ հանդիման նստելով:

Տափարակի մյուս մասերում խառնիճադան□ բազմությունն է որ կ□կտուր  
 քրթմնջ□ններով հիանում է արքայի ոսկեհուռ հանդերձներով խրո□տ սիգապան□  
 հայացքով:

**161.** Արքայի կոթքին նստել էր տիկնանց տիկին գեղանի Արաքսան: Թուփիչ էին  
 նրա ճեղմակափայլ աչտերը սևաթ արտանունընձերով երիզված կապտաթ□ր  
 աչքերը ոսկյա օղակներով զարդարված պարանոցը: Ականջների գինդերը վարպետ  
 ոսկերչի ձեռքի աշխատանքն էին վկայում:

Արքայից արքայի շքախմբին մատ□վակները գինի և ուտելիք էին մատուցում: Ահա  
 հնչեցին թմբուկներն ու գալարափողերը ցնծացին ծնծղաները: Ամրոցի  
 դարպասները ծ□նինների անախորժ ճ□ոցով բացվեցին և գուսանների բափոքը  
 քայլեց դեպի տափարակ: Ցնծագին ծափող□ույններով և գոռու□-գոչ□ններով  
 դիմավորեց նրանց ժողովուրդը: Գուսանները տեղակորվեցին մրցադաշտի  
 հանդիպակաց պատվանդանների վրա և քիչ հետո քաղցրահնչ□ն բ□բ□ացին նրանց

բամբի□ները:  
 քով մի գու  
 խոնարիունով

Ող□ույն  
 եր□անկություն  
 ինչպես հայր  
 սրտից բխած

**162.** գիտ  
 մատյաններն  
 միմեյն այգա  
 խր□երին նս  
 չոր խոտի վն  
 վաթսուկն  
 աման□րին

Այնտեղ  
 նկարագիրն  
 ապօրինի տ  
 երկրի կենսա  
 կյանք էին  
 անվեհեր բ  
 նկրտումներ

Կիսով չ  
 գեղարդներ  
 ճարճատյու  
 Չեռագր  
 հարյուր□կ  
 ևա փրկեց

**163.** Հս  
 հետնելով  
 գրվանից  
 Եկարիչ  
 նրա դեմք  
 իսկույն նե  
 մարդուն: Ը  
 մի դեռափ  
 ուներ գուն  
 Աքանջելի  
 վարդուց էր



տները և կետադրել  
թ լսել էր որ Սև

տն՝ լինելը այն  
ւմ էր պանդուկին  
վելով գոչում էր  
շամուրներն էր

ազարավոր հայ  
կն էր հրաշքով  
ծուլվել օտարին  
ի ուժն ու հոգու  
յրենի լեզուն:

նչպես չի կարելի  
կարելի գոթնը  
հանգներից մեկը  
կկերտը: Այդ լարը  
միանգների միջև  
ի հն և ժամանակի  
րք հավաճվեցին

նչում է Ոսկիողա  
նվել գոթնում:  
կ տեղավորվում է  
ի բաժանված մի  
ան մատելով:

ի է որ կկտուր  
ոտ սիգապանձ

սքան: Թովիչ էին  
ված կապտաթ՝  
գինդերը վարպետ

ն մատուցում: Սիա  
սրոցի  
ղա՛մները: Թափող  
սանների թափող  
ուրու՝ գոշ՝ ճներով  
ցին մրցադաշտի  
թ՝ քաջին նրանց

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

67

բանի՞նները: Ասքն սկսվեց: Աջ պատվանդանին մատած արծա՛հայաց կորնթարդ  
քթով մի գուսան ելավ տեղից թեքվեց արքայից արքայի կողմը և շնորհալի  
խոնարհունով գլուխ տալով ասաց

Ողձույն ձեզ թագուհի և թագավոր: Ձեզ ողձունում և աստվածային  
երձանկություն են մաղթում Գողթնի գուսանները: Մեր ողձույնները քա՞ցր են  
ինչպես հայոց խաղողի ո՞կույզների հատիկները անբիծ ու վճիտ ինչպես մեր  
սրտից բխած ա՞րքասիր երգը:

162. Գիտնականը զօրուգիշեր ճգնելով խորագձին ուսումնասիրեց ճնձփած  
մատյանները վերծանեց խունացած գրերը: Խավարչտին ու լուսնկա գիշերներից  
մինչև այգաբաց և նորից մինչև ճրագալույձ նա կարդում էր խոտի փափուկ  
խրձերին մատած: Միայն միջօրեին մի փոքր մնջում էր այգու ստվերոտ քողտիկում  
չոր խոտի վրա:

Վաթսունիմն օր տևեց այդ մանրագձին քննությունը: Նա վերծանելով ամենը  
ամանձրին արդյունքը հայտնեց քրմապետին:

Այնտեղ հայոց Մանասե նահապետի ա՞րքատավան գորքն ուր որ է պետք է իր  
նկարագիրն էր երբ Ասորեստանի ա՞րքատավան գորքն ուր որ է պետք է իր  
ապօրինի տիրապետությունը հաստատեր Հայքում որը նրանք կոչում էին Նաիրի:  
Երկրի կենտրոնախույձ ուժերը անտերունչ թողած իրենց տիրույթները գրձամուլ  
կյանք էին վարում գինարբու՞ններում: Հայաստանին պետք էր մի զգձ2 առաջնորդ  
անվեհեր բայց և ճկուն դիվանագետ որպեսզի հօդս ցնդեցներ Ասորեստանի  
նկրտումները: Վտանգը հայերին դրձեց ասպարեզ հանելու Արա Գեղեցիկին:

Կիսով չափ փձած խունացած այս էջերից լսվում էին ձիերի դոփյուն ու  
գեղարդների շառաչում հարվածների աղմուկ խորտակվող դարպասների շաչյուն և  
ճարճատյուն:

Ձեռագրի վերջում գրված էր Նորընծա արքան իր աշխետ ձին հեծած մի քանի  
հարյուրձկ կտրի՞ններով ազատեց երկիրը սև թուխներից ու պղտոր հեղեղներից:  
Նա փրկեց ժողովրդին գերձարությունից ու հասավ ընդհուպ Նինվե:

163. Հավատացեք ազնիվ խոսքիս պարոն ասաց աղձատը ազա՛հ աչքերով  
հետևելով թե ինչպես է նկարիչը զարձանախշ քսակը հանում թավշյա բաձկոնի  
գրպանից միայն բաձտի չար հեգնամբն է ստիպում որ Ձեզնից օգնություն խնդրեմ:

Նկարիչն ականդես մայեց աղձատին և մի ակնձարձ ինչ—որ ծանոթ բան նշմարեց  
նրա դեմքին: Նկարիչներին հատուկ տեսողական հիշողության պայծառությամբ  
իսկույն նեձ նրա առաջ հա՞նեց այն պահը երբ ինքն առաջին անգամ տեսավ այդ  
մարդուն: Գիտությունների կաճաթի ծխարանում լուսամուտագոձի մոտ կանգնած էր  
մի դեռափձիք կերպարանք որն անփձորեն կձքնել էր պատուհանի գոձին: Նա  
ունեւր գունատ ու ազնավուր դեմք երկար մազեր նուրբ ընչաձք կարճ մորուք:  
Սքանչելի աչքերում շողշողում էին խելք ուշադրություն ու նուրբ ծաղր: Օ որքան  
վաղուց էր դա: Այնուամենայնիվ կձկտուր քրձմնջացող մուրացիկը նա է որի ամուսն



երկար ժամանակ չէր հետևում բոլոր ուսուցչապետերի և ուսանողների լեզվից: Մարդկային ամեն մի դեմքի մեջ կան ինչ-որ առեւժգածային գծեր: Դրանցով տաղ-քսան տարի հետո դարձյալ ճանաչվում է մարդը թեկուզ նա կոխկոտկի ու կյանքի հատակն ընկնի:

**164.** Ներեցեք պարոն նկարչի ականջի տակ հանկարծ լսվեց տղամարդու մի խժարտ ձայն և նկարչի դեմքին փչեց գինու տիած հոտը որից նա կանգ առավ ու ընկրկեց:

Նրա առաջ կանգնած էր անառային քրքրված բաժկոնակով փոճքերը ծվեն-ծվեն եղած ծնկները ծակ անդրապարտի՞ով բո՞ւիկ ոտքերին հնամաշ կոշիկներով մի մարդ: Նա տակալին երիտասարդ էր բայց արդեն կռացել էր թափառաշրջիկների ու մոլորացկանների այն սովորական կորամեջքությանը որ ծնոք է բերվում ցրտից մշտապես կժկվելու և բազուկները կողքերին ու կրծքին սեժմելու սովորությունից: Նրա դեմքը հյուսձված ու աճառված էր ուռած իսկ ներքևում ավելի լայն: Անփայլ ու թաց աչքերի վրա կախված էին տոպրակակոր կուպերը: Շրթունքներն ուռած էին ու ճաքճքած սև մոլուրը կեժտոտ ու մի կողմի վրա թեքված: Այդ մարդը ծնոքին պահել էր պատառտոված գդակը: Սև մազերը որոնց առաջին եղյամը դեռ չէր դիպել ամկարժ թափվել էին ճակատին: Նրա կերպարանքը քստմենելի տպավորություն էր թողնում նայողի վրա:

Դիմում են Չեզ ոչ թե որպես մի արգահատելի թափառաշրջիկ այլ որպես երժեմնի ազնիվ ու կարժին մարդ շարունակեց նա ողժերգական շեշտով և վերամբարժ ոճով: Մի գլացեք հանուն մարդասիրության մի քանի կուպեկ շնորհել գեղարվեստի կայսերական կաճառի նախկին թոշակառուին:

**165.** Առաջին հայը որ գաժթել է Ամերիկա հազար վեց հարյուր տասնութին եղել է Ջոն Մարտին անունով մի գինեկորական: Նա հրափիրվել է մի ամերիկացու կողմից իրենց երկրի բերրի և ջրարժի հողերում ծխախոտագործություն զարգացնելու: Մի քիչ հրապերով Ամերիկա են գնացել երկու պոլսահայ շերամապահներ տնկել առաջին թենիներն այդ նահանգում և պատրաստել առաջին մետաքսը: Այդ նրբաիժս հաշատուր Սերոբյան անունով մի հայ գյուտարար ստեղծել է դոլարի տպագրության ոչ ծխախոտագործ էի ոչ մետաքս մշակող և ոչ էլ կանաչ ներկի գյուտարար: Ընդամենը հաժթանդամ մի երիտասարդ էի որ կարող էր միայն սևագործությամբ արեցի սրա-նրա մոտ հետևյալ տարին տոբակեզ ամռանից մինչև ամառժոր տնդարմակ Կալիֆոռնիժի ազարակներից մեկում: Վերակացուն մի աժբարտավան վրա պատեհ-անպատեհ առիթներով: Յենց երկուրդ օրն ընդժարվելով նրա հետ

դուրս եկա աշի  
ներկայությամբ  
սպաննալից բապ

**166.** Չայիոյր

կարճակոր ծխա

Այլընտրանք

առարկություն է

Իսկ ինչ կլին

իմ երեսին հոխ

Սիա թե ինչ

խաղող ուտել: Ի

այդ ծնով վար

վերակացուի կզ

Նա թափալզու

հավաժվեց պու

սպանելով ուր

վերակացուն

արնաշարախ

խառնիխուռն խ

Վարմունքը ք

**167.** Մեկին

Բիբերը իսկույն

արժակում: Նրա

գոհը սեփական

մղումներ կամ

ենթադրում թե

էր միայն որ իր

գոյանում է մի

ջարժուփշուր

բարեկամության

կամ աժբայի

առանձնանալ

մոլուրով:

**168.** Ընկերո

մետաղամշակա

Բայց ուզում են

ապրելիս են եղել

այդ սովորել են



տառերը և կետադրել:

աանողների լեզվից:  
ուն գծեր: Դրանցով  
ա և նա կոխկուտվի ու

եց տղամարդու մի  
նա կանգ առավ ու

ոքերը ծվեն-ծվեն  
աշ կոշիկներով մի  
փառաշրջիկների ու  
է բերվում ցրտից  
ու սովորությունից:  
ելի լայն: Անփայլ ու  
քներն ուռած էին ու  
արդը ձեռքին պահել  
մը դեռ չէր դիպել  
տպավորություն էր

աշրջիկ այլ որպես  
դակկան շեշտով և  
անի կոպեկ շնորհել

ր տասնութին եղել է  
աներիկացու կողմից  
արգացնելու: Մի քիչ  
միանգի կառավարչի  
ներ տնկել առաջին  
աքը: Այդ նրբահամ  
աքը: Ավելի ուշ  
ջմիածին: Ավելի ուշ  
ղարի տպագրության  
ծումներին: Բայց ես  
ներկի գյուտարար:  
այն սնագործության  
շանորեն մշակություն  
նից մինչև աման  
ուն մի աքարտական  
րներին գոռալ նրանց  
դարվելով նրա հետ

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

69  
դուրս եկա աշխատանքից: Բոլորովին ականջներիս չհավատացի երբ նա իմ  
ներկայությամբ հայիոյեց ամբարփիչի վրա աշխատող մի հայ բանվորի ձեռքն  
սպառնալից թափ տալով:

166. Հայիոյուն էր անգլերենով երբեմն հետը խառնելով որոշ հայերեն բառեր  
կարծակրթ ծխամորրը բերանի անկյունում արձամարփալից խաղացնելով:

Այլընտրանք չկար: Ես թողեցի գործը և վրձովված մոտենալով վերակացուին  
առարկություն չհանդուրժող պողպատահնչն ծայրով պահանջեցի լռել:

Իսկ ինչ կլինի եթե չլռեմ ծխամորրի ծուխն ամբարտավանորեն փչելով ուձակի  
իմ երեսին հոխոձտալով բաքաքեց նա:

Միա թե ինչ կլինի: Մենք ձեզ սովորեցրինք ծխախոտ մշակել թթի ծառեր տնկել  
խաղող ուտել: Իսկ դու քո պապերի անարժան ու հղձացած որդիդ համարձակվում ես  
այդ ձևով վարվել մեզ հետ ասացի ես և կուտի մի ուժեղ հարված իջեցրի  
վերակացուի կզակին:

Նա թավալուր ընկավ իր կանգնած տեղից մի բանի քայլ այն կողմ: Իսկույն նեձ  
հավաքվեց պարապ-սարապների ու բերանբացների խառնիճաղանձ խուտը  
սպասելով ուր որ է պայթելիք փոթորկին:

Վերակացուն ոտքի ելավ թափ տվեց փռչեկուլու շորերը լռեցյալ սրբեց բերանի  
արնաշաղախ լորուները ծխամորրը խցկեց գրպանը և ապա ճեքելով մարդկանց  
խառնիխուռն խուտը մոտեցավ ինձ և ասաց

Վարմունքդ թեև կոպիտ էր բայց բեզ պես հայերին հարգում եմ:

167. Մեկվինը գիրք շարժունով շուռ եկավ և նայեց ամուսնուն հետո հյուրերին:  
Բիբերը իսկույն նեթ փայլատակեցին ասես մանուշակագույն թունավոր կայծեր էին  
արձակում: Նրա տեղը լինեի կխեղդեի սրան մի պահ մտածեց նա մոռանալով որ  
գոհը սեփական ամուսինը պիտի լիներ: Նա չգիտեր թե ինչպիսի գզացումներ ու  
մղումներ կամ չար միտք կարող էին բույն դնել իր խռովահոյձ հոգում: Երբեք չէր  
ենթադրում թե ինքը կարող է կոպիտ լինել ռխակալ ու նենգ: Ինչ-որ բնագողով գզում  
էր միայն որ իրենց միջև մի բան տազնապալից կերպով ճաք ու ճեք է տալիս  
գոյանում է մի անդունդ որի մեջ խլացուցիչ ճայքնով թավալուր ընկնում ու  
ջարուփշուր է լինում իրենց անձակտելի ու անձեռնմխելի ուձտ բվացող  
բարեկամության բաժակը: Ուրեմն անդրինություններ հրահրողն ապաշխարողի  
կամ ամբասիր ուձտավորի տեսք ունեցող իր ընկերն է եղել որը միշտ էլ ձգտել է  
առանձնանալ ամբոխից իր ամպածույժ հազուստներով և բարփոթի արած  
մորուքով:

168. Ընկերոջս ուձված նամակում գրեցի հին հույները սիրելի Վազգեն  
մետաղամշակման գործուն սոսկ ընթրինակողներ են եղել: Չեմ կարծում թե չգիտես  
բայց ուզում եմ հիշեցրած լինել որ երկաթ մշակել են քո և իմ նախապապերը որոնք  
ապրելիս են եղել Վերին Միձագետքում: Անգամ անձրեն ու գոռոգ ասորեստանցիները  
այդ սովորել են նրանցից: Աշխարփի տարբեր բանձարաններում եթե նկատել ես Վանի



արդեստի և ուրարտական քաղաքակրթության հատուկ բաժին կա... Այդտեղ ցուցադրվում են մետաղյա ներքին կապերով ամօրցված քարե արձանիկները բոնգե կամ ռափե իրեր զանազան ծիսական անթքներ ու ամաններ քարե մահարձանների պատառիկներ: Հին հույներից դեռ շատ առաջ մեր փութաջան պապերը կառուցել են քանդակային շենքեր դրվագված ճակատամասերով ու զարդանախշ սյուներով: Անգլիոնի հայտնությունները չորս կարևոր բնագավառներում քարի մշակություն ժայռակոշիկությունները ջրմուղային գործ և երկաթի մշակություն... Էլի թվարկեն հարգելի շինարար:

**169.** Տեսել եմ Ձեր նկարը: Երկար դիտել եմ: Մեծ բազականություն եմ ստացել ու լաց եղել սքանչացած մթնոթյուն էր նա քայլելով նկարչի կոթից և ստեպ-ստեպ մաքից սալահատակ իջնելով որպեսզի ճանապարհ տա հանդիպակալ անցորդներին: Մինչև հոռու խորքը ցնցեց ինձ: Քաղաքային աստիճան: Եվ շատ տարօրինակ ձևով եղավ դա: Անցնում էի տաճարի կոթքով: Մեկ էլ տեսա մոտենում եմ չորս կաթ և կանգ առնում դռան մոտ: Դուրս եմ գալիս ինչ-որ պնդված տիկիներ նրանց հետ երկու հոռի քաղաքացիական հագուստով: Գնացին տաճար: Պահպաններն էլ պարզ է անմիջապես վազեցին նրանց հետևից և ես էլ այդ միջոցին հաշտապ ներս խժկեցի: Այդ ժամանակ մի քիչ հարձած էի ուստի և քաջ: Բախտիցս էլ չորս կոթմում ոչ մի ոստիկան չկար: Մտա տաճար: Նայեցի Ձեր ողմանակարին և դող ընկավ մարմինս: Սառնացի: Ահա կանգնած է նա բարձունքի վրա կարծես ճակրում է օդում: Պայծառ ու հեզ աչքերը նայում են ինձ շեշտակի բայց ոչ զայրացկոտ: Իսկ ես կետտոտ ու քրժոտ հենց նոր էի որջիցս դուրս նետվել:

**170.** Նկարիչը որ մի քանի ընթացակա օդուց հետո վերագտել էր իրեն այսպես սկսեց իր տարօրինակ պատմությունը

Երբ հոռմում առաջին ցնցող տպավորություններից ազատվեցի աստիճանաքար հունի մեջ ընկա արդեն սկսել էի դիպաշար փնտրել նկարի համար: Եվ գտա: Երեսկայեցեք հասունացած սակայն ճակատամարտից տրոբված մի անտ: Այգաբաց է: Արևելքում փռված է հակինձագույն մի շերտ: Լուսինը դակկացել է իսկ ամտում լերձացած արյան լճակներ լարձում ցեխ ջաճակված սայլեր մարդու և ծիու կոխկոտված դիակներ: Հեռվում առկայծում են քանակատեղի լույսերը: Եվ ահա այդ արյան ու արիակիրձի մեջ դանդաղորեն առաջանում է քրիստոսի մշուշային կերպարանքը գլխահառ ու վշտադեմ: Վատ չէ հը:

Լավ է շատ լավ անկեղծորեն գոչեց երիտասարդը:

Ես սկսեցի աշխատել: Ինձնով սկսեցին հետաքրքրվել: Գալիս էին Ակստրոյից Եգեյցարձից: Դրանից հետո սկսվեց պատկերների հեղեղ պատկերազարդումներ որմանկարներ բնանկարներ: Ամեն ինչ արժեցման մշուշով էր պատած:

**171.** Նրա արմակալած աչքերը կիսախամխուլ պատով կամաց գնացին թեքվեցին ու հասան հանդիպակաց ծորաբերանին: Ապամածներին թիկնած մուտքով իջան ծորի խորձուբորձ հատակն ու ելնձլող կեծմաններով բարձրացան

պատկերներն տան շուր մոտեցան ու քսվեցի ալելի հեռու և ներս հոռնատանջ ձիերի եկան և դարձյալ կամո երկու նեղլիկ լուսու պաղլուն: Նրա աչք գնացին և սենյակի Մուրադ կանչեց Մեռելային լուրք էր փլում: Ապա մեր Մեթոն գլուխը գիրք Նա իսկույն սեթ աչք օդովում է: Ականջի մեկը ներսից լինգո

**172.** Մուրադ ինձ Ձայնը խորձիթի լսեց լուրթյան ձայնը 26եր ուզում են արյունարձու: Նրա թուրքերի աչք-ուն թրտիների ու փոշու խորձիթից մի գ տաշտակին որ ընն Ուրեմն Մուրադ տազնապներն արո ոտքերի մկանները անցնի և ախոճ խոնավություն էր բ

**173.** Մարդը ամբոխից բայց ձիթապողի յուղ քու ունեին նրա հագու պրունքներին: Հաջ տաճարի պատին չկոխկոտի իրեն: Միամիտ խաժա էր պակասում:



պատկերներ տան շուրջը եկան հետ մի պահ կանգ առան փլված գոմի մոտ: Հետո մոտեցան ու քսվեցին անհանգիստ սպասումից չարացած զինվորներին քայլեցին ավելի հեռու և ներքև դեպի փոփոխ մարզագետները որտեղ ազատ արձակված հոգնատանջ ծիծերի երանակն էր: Մոթոյի աչքերը նույն ճանապարհով հետ-հետ եկան և դարձյալ կանգնեցին խճիթի պատին որտեղ ծանր դուռ կար ճկիկը վրան և երկու մեղիկ լուսամուտ: Լուսամուտների ապակիները մաքուր էին նույնիսկ այսպիսով: Նրա աչքերը փեղկերի արանքում ճեղք գտան մտքի թելերով ներս գնացին և սենյակի կիսամութում նշարեցին նրան:

Մուրադ կանչեց նա:

Մեռելային լուսություն իջավ խճիթի վրա որ այդ պահին ավելի խեղճ ու միայնակ էր թվում: Սպա մեղմ շնչոց լսվեց սլքն էր խաղում ծառերի տերևների հետ: Մոթոն գլուխը գիրք շարժումով շրջեց և հանդիպեց Սկոյի սափափաղառ աչքերին: Նա իսկույն նեթ աչքերը հետ-դարձրեց տանը և նրան թվաց թե դռան փեղկը թեթևակի օրորվում է: Սկանչին նույնիսկ ծննդների ճոց և ինչ-որ չրխկոցներ հասան: Կարծես մեկը ներսից լինգով դուռը թակեց:

172. Մուրադ խճադտած ծայնով կանչեց Մոթոն գոմն մի ծայն հանիր...

Ձայնը խրճիթի պատին զարկվելով դողողացրեց նրա մարմինը: Նա պարզորոշ լսեց լուսության ծայնը: Դա զարհուրելի ծայն էր: Թվում էր միլիմետր կատաղած շներ ուզում են կապանձել բայց չեն կարողանում և դառնում են ավելի արյունարար: Նրա հույսերն ի դերձ էին ելնում: Նա զգալի շուրջը նայեց և տեսավ որ թուրքերի աչք-ունքից ժանգեր են կախվել: Կարծես չարությամբ արձաններ էին քրտինքի ու փոշու մեջ շաղախված:

Խրճիթից մի գնդակ սուրաց և անցնելով դիրքերի վրայով կապ թիթեյա տաշտակին որ ընկած էր մախորդ տարվանից մնացած չոր լոբածաղիկների մեջ:

Ուրեմն Մուրադն այստեղ է երանությամբ մտածեց Մոթոն: Քիչ առաջվա ծանր տագնապներն արդեն խափանք էին թվում հեռավոր և անիրական: Սիրտը ծիծաղեց ոտքերի մկանները խթթացին մեղքը քոր եկավ: Նա ծռնեց թիկունքը որ քորն անցնի և ախտժեղի զգալի զգաց: Արևը կիսել էր երկինքը և հողից գաղձ խոնավություն էր բարձրանում օդը թթվում էր: Ինչ-որ տեղ ճկնում էր ախտույտը:

173. Մարդը ցնցեց գլուխը ամեն ինչ արեց ազատվելու խառնիճաղանջ ամբոխից բայց ապարդյուն: Քրտինքը ողողել էր նրա արմամխափ աչքերը ծիծապտողի յուղ քսած մազերը փայլում էին: Մի տեսակ անհեթեթ տարօրինակ տեսք ունեին նրա հագուստները որոնց երկար քղանցքները փաթաթվում էին նիհար սրունքներին: Հաջողության չհասնելով նա լռելուն հետ քաշվեց և կիս մոտեցավ տաճարի պատին որպեսզի դուրազանքի ամբոխը անզգալի կերպով հանկարծ չկրկնուտի իրեն:

Միամիտ խաժամում ատամների արանքից վրդոված ֆաղ նա քեզ միայն տոմն էր պակասում:



Մոլեռանդ ամբոխը բալական հեռացել էր: Նա փոքր-ինչ հապաղելով տուն գնաց բացեց պատուհանների ծածկափեղեկները և խոնջացած կթնեց թախտի մեղկ բաղձերին: Անցնում էր դյուրաբեկ հոգնությունը պտորկած միտքն աստիճանաբար պարզվում էր հուսաբեկ տղամարդությունը տեղի էր տալիս և նա ակնհայտ բալականությամբ էր լսում հրապարակը հեղեղած բազմության զվարթ բկկոցն ու պղնձածույլ զանգերի ծորուն դողանքը:

Բայց հանկարծ նա ցնցվեց դռան անսպասելի ճռնչվածից: Գիր շարժումով տեղից վեր թռավ գնաց դեպի միջանցք և անսպասելիությունից նրա կանաչափուն աչքերը չռվեցին:

174. Երբ երևաց կայսեր ծիրանագույն պազարակը հրապարակում անհպարտելի իրարանցում սկսվեց: Տիրակալին ողջունելու էին եկել Փարսալի ճակատամարտին մասնակցած հնամարտիկներ վազվազած զգեստներով մեծատոհմիկներ: Այստեղ էին նաև ծառայությունից ազատ քաղաքացիներ խոշոճամարմին սառնագուր զևադատորներ այլ ստրուկներ:

Հնամարտիկները խորխտ շարքեր կազմած անընդմեջ երգում էին ռազմաշունչ երգեր մյուսները ձայնակցում էին անացած վերացած: Պատգամբներում խմբվածները ծաղկեփնջեր էին թափում ցած: Աշխժ օրիորդները քաղցրախոս մրմնջնով Վենեռա աստվածուհուն աղերսում էին կայսեր նման քաջակրոն խելամիտ ամուսին պարզվել իրենց: Աղքատ պառապները իրենց ցնոտիներում կվկված կվկտուր աղթում էին և երբ պազարակը հասնում էր նրանց խորին ակնածանքով գլուխ էին տալիս երջանկություն մաթելով կայսերը:

Փողոցները թնդում էին որոտնդոտ ծափահարություններից գոռուն-գոչնճներից: Մի հսկա քիվաքար տներից մեկի տանիքից ընկնելով ուր որ է պիտի ճգնել մարդկանց: Աղբյուրի մոտ մեկը համառորեն ձգտում էր ճեղքել ընդհանցող ամբոխը բայց մարդկային հեղեղը նրան անգթաբար հեռու քշեց գլորեց ցած:

175. Նա դուրս էր գալիս թրտացող սրտով և փոքր-ինչ սրտոլած որովհետև ցնծագին հաղթանակի իր վայելքին տարակուսանք էր խառնված բոլորովին վստախ չէր թե որն օգուտ բերեց: Իր բռնած ոչ սովորական դիրքը ոչ մի հիմնավոր փաստարկ չունեց բացի մի ընդհանուր մտահոգությունից: Մանրագլին քության դեպքում դուրս էր գալիս որ երկու կառավարիչ միածանձնակ տնօրինել չեն կարող: Կամա-ակամա պետք է վստահես քո սեփական կառավարչին:

Մի ոստոստուն ծայն կշկչաց իր հետևից

Պարոն խորոդական կարծին ցնցեցիք մեզ Ձեր բռնած տարօրինակ դիրքով:

Նա նախընտրեց չպատասխանել որպեսզի շուտափույթ ազատվի տիան խոսակցից և քայլերն աննկատելիորեն արագացնելով անհոդորդ տեսքով շարունակեց ճանապարհը:

Երբ ոտքը դրեց գետնուրու շարժասանդուքին կշկչան ծայնը հասավ հետևից

Երբև տեսել եք  
Լսելով սայլերի  
ապակիների գրնճ  
մտաթածին դրախտ

176. Կնաքաց  
շնորհ էին աղերսո  
իդ ամքատիկ հա  
հարկածից ստաց  
ու գրույցին: Վերջ  
արձնակուռ սպա  
դրվազված գոտի  
ճառագայթների  
հեռավոր ու տա  
նրագալույծի  
պատվիրեց հաշ  
հանձնված մարդ  
Բարի դրկից  
քինախնդություն  
Ապա փոքր-ի  
խստագույնս

177. Թես ճ  
բուսականությո  
փարձանության  
գոյությունը պ  
անցողորներին ի  
վաղընձական ժ  
մասը և թողել ն  
պատկերներ:

Այդ կախաբոլ  
երկիրը որտեղ  
լեռան ստորոտ  
Իր երիվարի  
սրտով դիտում  
ելած գինեւտ  
ծովը ծաղկա  
178. Ըսիղ ս  
ուտատներին: Եր



որը և կետադրել:  
կաղելով տուն  
թախտի մեղկ  
ստիճանաբար  
նա ականհայտ  
յոր՝ բվկոցն ու

ժուճով տեղից  
ավուն աչքերը

առապարակում  
կկել Փարսայի  
զգեստներով  
աղաքացիներ

մ ռազմաշունչ  
ձգամբներում  
քաղցրալու՜  
ի քաջակորով  
նձոտիներում  
նրանց խորին

րից գոռու-  
ուր որ է պիտի  
եղել ընձինացող  
նց ցած:

ած որովհետև  
որովին վստած  
մի հիմնավոր  
ինք քոության  
նել չեն կարող:

րինակ դիրքով:  
զատվի տիպ  
դո՞ղ տեսքով

սասվ հետևից

#### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

73

Երբև՛ տեսել եք որ որևէ կարիքավոր ուսուցչապետ ցանկանա թագավոր լինել: Լսելով սայլերի դողոյունը որ հասնում էր հանդիպակա՛ զխավոր փողոցից և ապակիների զրնգոցը արևելյան քամուց նա ավելի խորապես էր զգում մի մտա՛ածին դրախտի մեջ ապաստանելու կարիքը:

**176.** Կմա՛քացած ձեռքերը երկինք կա՛կա՛ած նրանք Աստճուց միմիայն մի շնորհ էին աղերսում արևշատություն սիրելի գորավարին: Հնամաշ այծենակա՛ով իր ա՛քատիկ հագուստները ծածկած Սիմոնը որի դեմքն ա՛ճատել էր դաշ՛ճնի հարվածից ստացած վերքի սպին ունկնդրում էր ոտարորիկ ու՛տավորների խոսք ու զրույցին: Վերջիններս քրքրված մա՛ղաներն ուներին հետևում էին հեծյալին որի պղնձակուռ սպարապետական սաղավարտը լանջապանակը մե՛քը պինդ գրկող դրվագված գոտին ոսկեզ՛ծ սրնքակալները կուրացուցիչ փայլվում էին արեգակի ճառագայթների տակ: Մի հեքիաթային կտրի՛ էր երևում նա այստեղ հասած հեռավոր ու տարօրինակ աշխարհից:

ճրագալույ՛ին Մխիթարը երբ ամեն ինչ ստուգել էր երկու մելիքներին պատվիրեց հաշտ ու խաղաղ հարևան լինել արդարությամբ տնձորինել իրենց հանձնված մարդկանց բախտը տեղնուտեղն արմատախիլ անել չարության որոնք:

Բարի դրկիցներ եղեք: Ձեր սրտից հանեք միմե՛նց հանդեպ ունեցած քինախնձությունն ու ոխը:

Ապա փոքր-ինչ հապաղելով ջղային ձայնով ասաց  
հստագույնս կպատժվի նա ով հարևանի մի ծեղին անգամ դիպչի:

**177.** Թեև ճանապարհը խորձուրոր՛ էր բայց ամենուրեք ճոխ հու՛թի բուսականություն էր այդ տարի բնությունը փ՛ում էր մի աննախադեպ փարձամությամբ: Տեղ-տեղ բարձրանում էին սրածայր բլրակներ որոնք իրենց գոյությունը պահպանել էին կարծես միմիայն նրա համար որ ցույց տան անցորդներին ինչ անողորմ խաղեր էր խաղացել բնությունը նրանց հետ դեռևս վաղնձական ժամանակներից: Դարերի անձրևները ողողել էին հողային փափուկ մասը և թողել նրանց կազմության կմա՛քը միայն ներկայացնելով սահմձկեցուցիչ պատկերներ:

Այդ կախարդված քարացած աշխարհից հետո զալիս էր նրա բնո՛ւանը Գողթնյաց երկիրը որտեղ մարդը ծանոթ էր այգեգործությանը այն օրերից երբ Նոյն Արարատ լեռան ստորոտում տնկեց աշխարհի առաջին այգին:

Իր երիվարին հեծած ընձանում էր նա մանրաք՛ին հայացքով և մձձացող սրտով դիտում էր շրջակա տեսարանը անձրեն մարդկանց ձեռքով որձակոտոր եղած գինձետ այգիները ավերված հնձանները և հասունացած ցորենի ոսկեղեն ծովը ծարավից ազագած արտերը հնձած գարու ցրիվ եկած խրձերը:

**178.** Շահը սովորություն ուներ զնալու քաղաքից ոչ այնքան հեռու ընկած մի ու՛տատեղի: Եր՛ն սկսվեց վաղ այգաբացին և տնեց մի բանի ժամ:



Ամենից առաջ շքեղագարդ ուժտերը բարձրագույն ամեն տեսակ ընդերհանով տանում

էին աղքատական նախաճաշիկի պատրաստությունները:

Չեստ գնում էր կանանցը:  
Ծափկած կաղթերի փակված պաճաղակների մի երկար շարք 19րել էր փողոցը: Յուրաքանչյուրի մեջ նստած էր մի-մի դժխտի: Թանկագին մետաքսից ու թափշից կարված նրանց զգեստների նուրբ դերձաններով հյուսված թեզանիքները ընդերգված էին գնդուխտյա աղանանդյա քարերով նույնպիսի քարերով զգնոցներն ու ապարանջաններն զգլխիչ կերպով ցուցադրում էին ճերմակ պարանոցների գիրք բների մերկությունը:

Յուրաքանչյուր կամք շրջապատված էր մի խուսք զինված ներքինիներով որոնք խժպտա ձայներով անընդհատ աղաղակում էին

Կույր եղի... Կույր եղի...

Ամեն մի մահկանացուի աչք պետք է կուրանար ամեն տեսանելիք պետք է փակվեր ոչ ոք իրավունք չունեի նայելու շահնշահի կանանց վրա թեև նրանք անցնում էին կաթերի մեջ:

Ներքինիների սաղսռագրու գոռում-գոչոցները լսելով մարդիկ փողոցի վրա բացված երկփեղկ պատուհաններն իսկույն ներքին փակում էին որևէ ճեղք բաց չթողնելով տանիքների վրայից հաճախ հեռանում էին և բաքնվում դարպասների հետևում:

179. Դիվիջանի սաղարթախիտ անտառները հասնում են գոթեք մինչև Սևանի լեռնանցք որից փոքր-ինչ հեռու ճամփից դուրս կա մի հոնամենի մատուռ: Այստեղից սկսած սարերը մերկանում են բայց նրանց թեև անջրժի սակայն աղգավանդ հողերը ծափկում են գնդուխտյա մարգագետիններով որոնք թափշյա պատառների նման տարածվելով լեռների ալիքավոր բարձունքների վրա հետձիտե ստանում են ավելի ակնհասճ տեսք:

Խորժուրդը ճանապարհը բարձրանում է միշտ դեպի վեր: Հանկարձ երևում է Սևանա լիճը կապտաշող ջրերով և հիսաքանչ եզերքով: Որպես կապտավուն մի հաճելի այն դրված է լեռնային գոգավորության մեջ ծովի մակերևույթից հազար իժը հարյուր մետր բարձրության վրա:

ճրագալույժ էր երբ հասա այստեղ: Չեռվից երևում էին բախանցիկ մառախուղի միջից դուրս ցցված երկնակապճ լեռների անտառածածկ բարձունքները: Հրակարմիր վերջալույսը ճառագայթելով նրանց վրա ոսկժորել էր ամպերը կենսաթթվի բուցերով որոնք հեռվում ծուլվելով անդրդր լճայի մանուշակագույն հարթությանը կազմում էին ամերևակայելի պատկեր որի նմանը գուցե միայն Շվեյցարժում կարելի է տեսնել:

180. Ի՞նչ սայլակն այժմ դղրժոց ու ոճբայի ճոնչոն արձակելով սկսեց լեռնային բարձրությունից ուղորմուր վայրժջ կատարել: Այստեղ ճանապարհը փոքր-ինչ հարթ էր: Ներքսում փճիժաղեզ լճի ափերի մոտ երևում էին Չիբուխու գյուղի տափակ

տանիքներով խորհրդներ տանիքներով լեռն ուսերին այժմնակալներն էին մի այլ տեղ կալսում էին մի այլ մարդիկ հեղձ չէին բայց հանձնայն դեպս անասն սևանա լճի շրջակալ սևանա նորից աշխատ կարծես նորից աշխատ ճերմակ չեն ուզում:

ստառվա տապից խուստից փճել են ուզում:

181. Այդ գարնանա պատմում էին ինչ-որ մտերմիկ դարձան և նա թերեզայի սիրտը խաղաղապարտ ու անակնհաս Յուզաբաբալ մեղե հպարտ: Բարեգուր ճեղքափակիչ մատում ծածկածուի ալիքներու պատասխանի ինքը ու

Հաջորդ օրը հետման հառած Բեքիովենն առես դեռ երբեք այստեղիս է ջինջ է ու մաքրողը տարվել է մտաճառ

182. Տղայի կճկար իսկ պատանին անտեղ սուրժի լսելիքը 19րե կոմիտային հայր սուր փանցի ես ուրախ ուսանողները աճշտ ընկերո՞ւր չէր ճանաչեց կոմիտայը ճերմի փոխարեն կուչ եկա առատադին ակապնց կրճենակ Հաիմուրի կոմիտայը չէր լի հաջորդող կճկարուր



9 բողած տառերը և կետադրել  
տեսակ ընդդեմով տառեր

մի երկար շարք 19րդ և  
20րդ: Թանկագին մետաքսից ու  
հյուսված բեզանիներ  
նույնպիսի քարերով  
ցուցադրում էին ծերերը

մեկված ներքիններով որոշ

ամեն տեսանելիք պետք է  
կանանց վրա բեն կրանք

ով մարդիկ փողոցի վրա  
հիշակում էին որևէ ծեփ բաց  
վաճառքի պատահանների նման  
և թաքցնում դարպասներ

նման են գրեթե մինչև Սևան  
Մանենի մատուռ: Այստեղ  
տասակայն արգակված հողեր  
ավշյա պատահանների նման  
և հետո հետե ստանում մ

ի վեր: Հանկարծ երևում  
էր: Որպես կապտավուն մ  
ով մակերևութից հագնա  
նույն

ին բախանցիկ մառախուղ  
առածաճակ բարձունքներ  
ուրա ոսկւորել էր ամբողջ  
դրո լճակի մանուշակագույն  
որի նմանը գուցե միայն  
որի

արձակելով սկսեց լեռների  
եղ ճանապարհը փոքր-իջ  
ն շիրուխու գյուղի տառա

1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

75  
տանիներով խորհրդերը: Սառնորակ աղբյուրներով հոշակված լեռներից հովիվները  
այծենակաբաններն ունեորին ոչխարներին քշում էին դեպի գյուղ հատելով խճուղին: Մի  
տեղ կախում էին մի այլ տեղ հնձում գյուղական կյանքը եռում էր: Այնտեղ էր որ այդ  
մարդիկ հեղձ էին բայց ինչու էին աբատ: Չի կարելի ասել թե բնությունը ժլատ է:  
Համենայն դեպս ամասնապահության համար այն հրաշալի է:

Սեանա լճի շրջակայքի աշունը շատ նման է գարունքի: Այստեղ բնությունը  
կարծես նորից աշխատում է վերադարձնել իր մանկությունը ասելով ես երբևից  
ծերանալ չեմ ուզում:

Ամառվա տապից խամրած գույնգույն ծաղիկները նորից բողբոջ են արձակում  
նորից փռել են ուզում:

181. Այդ զարմանալիներն հոբեթով հնչնները որ առաջ սոնատում չկային  
պատմում էին ինչ-որ կարճոր բանի մասին: Հետո դրանք մեղմացան ավելի  
մտերմիկ դարձան և նա լսեց Յոհան Սեբաստիան Բախի հանրածանոթ մեղեդին:

Թերեզայի սիրտը խռովահույժ քրտում էր: Չէ որ դա սիրո խոստովանություն էր  
բացահայտ ու անակնկալ: Նա շուրջը նայեց մյուսները հասկանում են արդյոք:

Հուզաթաթալ մեղեդին դանդաղորեն լռեց: Թերեզան ոտքի կանգնեց ցնցված ու  
հպարտ: Բարեգուր ճակատագրի ծայրը երանելի հանգիստ էր խոստանում: Բայց  
եզրափակիչ մասում ծառանում էին ընդհանակաց ուժերը: Կկործանվի արդյոք մարդը  
մկածուկի ալիքներում: Իսկ գուցե նրա ոգին ի վերջո կհաբի: Այս հարցին պետք է  
պատասխանի ինքը ունկնդիրը:

Հաջորդ օրը հետմիջոքներին նրանք հանդիպեցին այգում: Հայացքը հեռուներին  
հառած բեթովենն ասաց

ես դեռ երբեք այսպիսի բարձունքներում չեմ զգացել ինձ: Իմ շուրջը և իմ ներսում  
լույս է ցինջ է ու մաքուր: Մինչև այժմ ես նման եմ եղել հեքթի այն կտրիկ տղային  
որը տարվել է մտաբանության բաներով և չի տեսել կոքին բուսած հոյակապ ծաղիկը:

182. Տղայի կկտուր շնչից նրա ականջների մեջ զրնգաց մի լուսավառ հորիզոն:  
Իսկ պատանին անտեղյակ էր որ բերան բացելու հետ կրթնախի դախիճն ու հայր  
սուրբի լսելիքը 19րդ էր չնաշխարհիկ հնչններով: Նա ահով ու հույսով նայեց  
Կոմիտասին հայր սուրբը հավանեց իր ծայրը: Կոմիտասը շոյեց նրա գանգուները:  
վանեցի ես ուրախ հարցրեց նա:

Ուսանողները առշած միմյանց նայեցին ուրեմն հայր սուրբը տրապիզոնի իրենց  
ընկերոքը չէր ծանաչում: Եվ սրան վանեցի Կարոնին նույնպես իմացավ ծայնից:

Կոմիտասը ձեռքը դրեց հաջորդի ուսին: Տղան շփոթված էր և կանգնելու  
փոխարեն կուչ եկավ ապա շիկնած ոտքի ելավ: Կոմիտասը բեք հայաբքը  
առաստաղին ականջ պահեց ու լսելով տեսավ էլի մի աշխարհ Տարոն աշխարհն էր:

Արժենակ Շահնուրադյանի մասին լսել ես հարցրեց քո հայրենակիցն է:

Կոմիտասը չէր նկատում ուսանողների շփոթմունքն ու խլտոցը: Իրար  
հաջորդող կկտուր ու լիաբերան ծայների հետ նրա կուպերի տակ ծավալվում էին



183. Ընթերցածս գրքերը շուտ տպեցին իմ աշխարհայացքը հոգեկան աշխարհը և քօթից շինված իմ ամիսամարդյակները փուլ եկան հոգուս մեջ։ Իմ նախնիների և դաստիարակության համադրությունն է իմ ներքին մարդը բայց ոչ միաժույղ ամբողջություն։ Եկրոպական դաստիարակությունս արյունակցելով հայ ամենատպալանությանս հետ ինձ պատանեկան շրջանում դարձրեց եկրոպացի անհատականությանս հետ ինձ պատանեկան շրջանում դարձրեց եկրոպացի չբնաճնջելով իմ էությունից Ասոն։ Եթե խորագրին մարդիկ Ասոյուն ինձ եկրոպացի են համարում ապա եկրոպայուն ոչ ոք չնորացավ որ ես ասոցի եմ։ Եվ դա ճշմարտություն է։ Եթե իմ հոգուն հարազատ են ասոական բազմադարյան քաղցրահնչոն մեղեդիները ապա մի՞նքնադարյան տրուբադուրներից մինչև Բախը բեթիովենը նույնպես հարազատ են։ Օ եթե ես միայն ասոկան ոգով դաստիարակված լինեմ շուտով կկլանվեի բուրն կրքերով դրոնց փոթորիկն ու մութիկը կտանեին ինձ շատ անցանկալի հեռուներ կենթկացնեին ու կթուլացնեին։ Որպես Թողգոմա սերմերի շառավիղ ես եղել եմ բուրն կրքոտ դյուրազգի ու դյուրափակատ մի հոգի իսկ որպես եկրոպացի եղել եմ միշտ շրջահայաց Ինտատես խորագրին կշռարդատող։

Հունգարյան մի խստաշունչ երեկի չնայած սառնամանիք էր և շունչս սառչում էր ընչացձիս վրա անթացուպերին հենված բուժքոչ ունեցությանը գնացի թատրոն ոչ սառնամանիքն էի գգում ոչ կարձեր ցավերս: Բուժքույրը շատ անուշիկ օրժիղ էր խաղտիշաինը քաղակիրան գվարձ շարժուձնով: Նա ստեպ—ստեպ հայացքը դարձնում էր ինձ: Իենք է այս մարդը կարեկ էր կարդալ նրա հայացքում որ մահվան կրակից մագապուրձ կրկին վտանգում է կյանքը արձամարձելով մահը:

1.1. Կողմնակ բաց բողոս  
կատարեց և ոսկեգլուխ  
Չնայած այս հապաղող  
իսկ Բշնամու գանգոյ  
Չարմանուն են ինչ  
ճեղագրուն այնքան  
համեմեր:

publ. by the author

186. Փազուշիկ  
այնուամենայնիվ ճա  
նապատությունը ճա  
նապատությունը:

glimpse of the

Մեծ ողբերգակը և  
Բաղդատի պատմությունը

Այդ սրբուհիւ առջ  
Տառ-ճոռուքով: Փայլ

ԱՊՐԱՆՈՒՄ

Stop hwyf drautegh  
Hwyf drautegh

Բժքադրամ և խճկեց  
Երկի այդ պատիհն

187. Կազմնախդ  
Ուղևորները գիտե  
նաջատարան աշխ  
ճամպուրնիմի

quibus huiusmodi hinc inde

Unpublished

Իսկ Երվանդ Բ. թագապետը  
Իսկ Երվանդ Բ. թագապետը

*[Faint handwritten notes in German script]*

[illegible]

...through the ...

...fueron ...

188

... zu Antikenne

Usem buhio



... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

1.1. Լրացնել բաց բոլոր տառերը և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

... անհատական և կենսաբանական...

186. Փափագյանի բոլոր արարքները որքան էլ անդժամանակ  
այնուամենայնիվ աներժագործական ակժեքարժեքներ էին նրա անշուքանակ  
երևակայությունը ճախրում էր տեղեկության անհունի գրկում իսկ անհերք հոգին  
երբևէ չէր միջոցում:

Մի դեպք սակայն չեմ կարողանում առանց սա՛նու՛նի մտաբերել:  
Մեծ ողժերգակը նախան անկերտոս ծառի տակ դերասանների սիրած նատարանին  
գվարձալի պատմություններ էր անում և գվարձացնում դերասաններին:

Մյո ժիշոցին մեզ մոտեցավ ցնցոտիների մեջ պարժեղյան մի քահանա այնպան  
ճագ-մորուքով: Փափագյանը քահանային տեսավ թե չէ խի՜նը սառավ աչքերում  
ձկանները թժե՛լացին աչքերը տամժացան ու երկաթահեղձն ծայնով կանգնեց

Ճեր հայր մոտեցիր:  
Ապա արտորանքով ձեռքը տարավ անդամալարտի՛ի գրպանը հանեց մի բուռ

թժեղարում և խժժեց քահանայի արևայրու՛նից սևացած աչք:  
Երկի այդ պահին մտաբերեց իր վանական հայրերին Միխայիլյաններին:

187. Վագրնախցիկի ճիպե՛լկ դուռը արձակով ու ճեղձնով ինչու գնաց:  
Ուղևորները գիտե՛լին գալիս էին ճամայրուկները ստուգելու: Թուրքական  
ճաքսատան աշխատողները ճանրագժին ստուգում էին գրասաշղիկների  
ճամպրուկներն ու ուսասարկերը: Բոլորը կանգնած նայում էին սրտներում ինչ-որ  
վախ իսկ եթե հուշանվերներից մեկը անթույլատրելի համարեն:

Մի դանդաղեք երիտասարդ ասաց կրկնական թուրք պաշտոնյան:  
Ապա վերցնելով բանալին ինքը բացեց ճամպրուկը: Կախարիչը բարձրացրեց ու  
նրա հոնքերը վեր թռան թարթիչները թժե՛լացին աչքերը չովեցին ու թիչ էր մնում  
դուրս պոթեկային ակնակապի՛ւններից: Երջապատի ճարդկ տատանամա՛լ իրար  
նա՛լեցին: Ճամպրուկն անբողջությամբ ճարկային ոսկր՛ներով էր լցված:

Վանեցի գևորժի թուրք Միհրանը պառկի անձն էր տեղափոխում Դալաստան:  
Վանեցի գևորժի թուրք Միհրանը պառկի անձն էր տեղափոխում Դալաստան:  
Վանեցի գևորժի թուրք Միհրանը պառկի անձն էր տեղափոխում Դալաստան:  
Վանեցի գևորժի թուրք Միհրանը պառկի անձն էր տեղափոխում Դալաստան:

188. Ես բռնեա Արեւում եմ: Գիտե՛լի որ այնտեղ ի՛նչ ճի՛ւղն բնակչությանը  
հորձանք տվող այդ օվկիանոսում կա գործում է իր պեպատույտներն ու իր եղն ունի  
հախական գա՛լուքը: Մովորական ձեռքսե՛նունն այստեղ թիչ բան է նշանակում







191. Գարունը գալիս բարձրանում է վեր անտառը ներքևից շաճանակագույն դարձնելով: Մուռ շաճանակագույնին հետևում է բացը ապա ներքևում թևկների ծորակում բացվում ու ծավալվում է գծրուձուռաշող կանաչը: Չմեղ գնում-կանգնում է կորձեթարդ սարի կատարին: Կատարը թագի պես բոլորած անպաքուլաճի տակ միայն մատանու ակի չափ ծյուն է մնում առնված ջերմ գարնան մեջ: Կկվի կանչով արթնանում է անտառը ու այդ շաղակրամը կկրուն հայտնում է ամեն մի ծառի կանաչով պճնվելը ամեն մի բողբոջի ծնկրտելը արթնանալիս:

Վերձին ծառի կանաչելու հետ անտառի ներքևի ծայրին մճանում է միայնակ հաճարենու տերևը: Ու հենց մուռ կանաչ է դառնում նաև զառիթափի միակ բոխին անսպասելի ելևճ տալով մշուշ են դառնում ամճանում ծեճալի գլխին ամալի տակ մի կերպ ծվարած վերձին ծյունն էլ թագի պես բոլորված ամպն էլ:

Ամառը վերձանում է աշնան սկիզբն է: Լուռ անտառը քրքում է հաճնում:

Չորերի վրա մի անասելի տխուր մեղեդի է կախում անտառը:

192. Գերանդին ուրախ գնգում է: Լեռների ծերձերից արփին շողեր է նետում խոտհարձներին: Պղձալատե գերանդին շողերը հետ է շաճտում և թվում է գերանդին կալավ շողերին ու արծաթահնչձն գնգոցը դրանից եկավ: Հետո գերանդու ու արևի խաղ է լինում մինչև արևամուռ: Եվ դրանից է գուցե որ արևամուռը գեղեցիկ է:

Բարկ կեսօրին խոնձացած հնծվորի մտքով Հով արեք սարեր ջան է անցնում բայց կապտալուրձ երկնքում լողացող ամպերը խոտհարձների վրայով հետձիտեն քաձ են տալիս ստվերները քաձ2 եկող ստվերի հետ թափառում է զովը և ամեն հանդում մի զանգակ աճքյուր կա հնծվորի սիրտը հովացնող:

Քիսքո խոձտացնելով գինարբուձի ու նեկտարածաղկի բույրն է թափառում խոտհարձների վրաձով ինչպես ամպերը անտառի վրաձով:

Եվ այդ բոլորի և գծրուձտ խոտհարձների և զանգակ աճքյուրների և հովի ու զովի և կանաչագեղձ անտառների տերն են զգում քեզ:

193. Եճոր ձեռքը եճոր թիկունքին էր ու երկուսով նայում էին մի կետի: Այդ կետը իրենց ներսում էր: Ուսերով այդպես իրար կճքնած նման էին ընտանեձկան մի լուսանկարի: Ես այդ պահին չկաձի հորս համար ես նրան խորձանում էի որովհետև նա իրենց հին ընտանիքի հետ էր: Չկաձինք մայրս մեծ հորեճբորս կինը ես ու բոլոր թոռները քսան-երեսուն ջղաձին ու անհասկանալի մարդիկ որոնք չգիտես ինչ են ուզում փոխած լինել այս աշխարհում: Եղել էր մեկ ընտանիք իր յուրձրինակ ուզում փոխած լինել այս աշխարհում: Ենձի հարգանքով կրտսերի կատակներով սերերով ու քարեկամությամբ մեձի հարգանքով կրտսերն ու հոգատարությունը: Ապա հոձը ծվատել էր նրա անբաճքաձ սիրո ժանյակներն ու նրբին բարեկամությունը: Լուսնկաձի լուսի մերքո բձոնգի փայլով մարմնում էր հորս դեմքի ուրվանկարը: Միայնակ ծղրիղը երգում էր ցրտող աշխարձի մասին և հայրս որ բան էր ուզում ասել չասաց: Հորեճբայրս լսելի փղձկաց գամված մնալով տեղում իսկ ես միանձամից կարոտեցի: Ուձ... Եվ կարելի էր լալ արձամարձելով ու օրինելով կյանքը:



194. Անի գյուղն ապրում էր իր ծննդավայրին իսկապագայից և պահպանելով մեղակալությանը փակված բարակությունը: Չեղզ մարդիկ չէին կախարհեցիները: Պարձերի շինած ուղանումը ու սղոցով ծայրերի ծերակերից դեռաբողբոց ծառեր էին առկում փայտը շրջելու ահման սայլեր հյուստան գարնանը վաճառելու: Այսպես փառվում էին դեռիս Տիգրան արքայի քրմերի օրհնած կրակները դրանց ծովից բարձրանում էր գյուղի վեց խարդոթ լճառնեկ եղծիկներից: Ծիսի հետ ամեն առավոտ ու երեկո երկինք էր պանում ու օդում անձամբ գնդաբարձ եկեղեցու դռանցը դիմ-դան:

Ծննդաբար ճյուղը մեղձեղով վարժարան են շտապում մի խումբ մանուկներ: Վարժարանի շքամուտքի կամարը մարմարակապ է կղզիներին տանելիքը երկկողմ քեջ է իսկ սուր գնդաբին քիթադա աքաղաղ է տնձված բնականից ալվելի մեծ:

Վարժարանում հձողոթ խարդի դասարաններից մեկում տղա-աղձիկ միախառնու կրկնում են Հայկը ծնեց Արամանյակին Արամանյակը ծնեց Արամանյակին:

Իսկ միոդ պղնձահեղձը դռանց պղնձակեղով արձագանքում է երեխաներին: Լրանց մայրը տանելով դեպի Եփրատի ծալքերը:

195. Կաթակմի գույնը սպիտակ ու կարմիր է սպիտակը պատերին քսած կիրն է կարմիրը կղմնադին տանիքները բարձր խաճախ գնդաբարձ: Գողցնեցում քեկուզ հինգ սայլ բշտ կրձք կրձքի իրար չեն կպել: Կաթակմեցու տունը գուտձողված է ծառերով իսկ տմից քիչ ինչու փարպին է մարանը ակտիվ հացատունը երձիկի կապույտուրք մձեկը գլխին: Տնեղը բարձր պատձգանքներ ունեն կարմիր տաքձերի կարմիր մեղձիկի կարմիր խարդի շարաններով:

Կաթակմի մայր արքայուրը քարն եռակամար խորանի մեջ է և իրձաքուիս ջուրը քարն գուտեղը լցնում է ճյունաթձր փձիկունով:

Խորեն արքայի հյուրձնակա տունը ինեց արքայուրի գլխին է մրդատու ծառերով այգու մեջ: Անոանը կղզիներին կտուրը մձողվում է խիտասաղարք ծառերի կանաչ քանծողությամբ: Հիմա ծնուն է ծառերը խեղճացել են միան երկու ամենազանդ եղևնի ու մի լորատունակ սոճի են կանաչ: Խորեն աղան իր հյուրերին ցույց տալով մշտականալ ծղմնները անթաձույց իպարտողությամբ ասում է

Դոն ապուպապն է իր Լեզունիցու տարին տնկել:

196. Արտակը մտավ տիկնոջ օձնանը և Լրան մենակ տնանելով տիգրեց օրձողը որդի լատ նրա պետք է տիկնոջ մոտ լինելու չկար: Տիկնոջ բարձագակամ դեմքին խարդաց չարանի մի ծախս:

Հանսարձ աննյակի ունեցած վարանձույրը ինտ գնաց և փութկուտ քալելով մեղս մտավ օրձողը: Չենց կաննում էր փախչել տիկինն անմիջապես կանեցեց

Են անմեղս խեղճանցում արտակն ակնեց պատմել իր հունաստան և Եգիպտոս լատարած ճաձկնորությամբ մափն:

Հովան երկնանում լեռն չուրան քեղաղը: Տիկինն ու տղան քեղաղը բերեց բազմա լատարդը խարդերի լատ ու սողերի խարդերի մի փանդատ արձան էր և արտակը ռձողված էր և

197. Ար Լրանակը կուտակելու և ծալքերը ժողորմ լատվելու և ծալքերը առաջնեց մեղձակալելը առաջնեց մեղձակալելը մի մեղ օձանցեց կղմնից ու լեռնային խեղճուրն ու լեռնային խեղճուրն լատձառի գաղթապի օձանում քեթս կրան

պատձանց անտառի ու հատաբետ արմերի տ հալածանարարների պաղղ լատակը պատձանցի կարտիս խորում վեղջին և տալիս Լրան այս վեռա մեղերից խտկարուրձ:

Ծանծա արամանում լատ

198. Աստղերին ճաձկնաղի արքան տակ ու Լրոյի տնանում անանի առձն վերադարձը էր լեռնի շարակաձկան միոդը բարակաձկան միոդը հալածանարար Գալիս էր ծառանում ինչ-որ անծանոթ արքայուրին միայն իմ անձկանիստ արտիս իոզալ: Կարծես Լրա բնակիչները և հինգ

199. Վրաց Արիստոյ պապարդ վերադարձ լատ ևս առույզ ծեղունի էր մի փոքր բախձուտ իր ծիկ կղմնի այն ճանակի մարդապալանից է հա



տառերը և կետադրել:

ագօրյա կյանքով  
կաթակնեցիները:  
ողբոջ ծառեր էին  
աճը վաճառելու:  
որինած կրակները  
կներից: Ծխի հետ  
անում զմբեթարձ

ումբ մանուկներ:  
միքը երկկողմ թեք  
ուլի մեծ:  
ղձիկ միահանումը  
այիսին:

մ է երեխաներին

երին քսած կիրն է  
լոցներում թեկուզ  
նը գոտձորված է  
ցատունը երձիկի  
պարմիր տաքձեղի

հորձաբուխ ջուրը

որգատու ծառերով  
թ ծառերի կանաչ  
մհնազանդ եղևնի  
րին ցույց տալով

ով տխրեց օրձորը  
ձացական դեմքին

ոտ քայլերով ներս  
կանչեց

տան և եգիպտոս

#### 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Հեռվում երկնամուկ լեռների հետևում մարեց տվեցյան լուսատուն և օձնանին տիրեց մթնշաղը: Տիկինն ու օրձորը հագիվ երևում էին մթին ուրվականների պես: Սպասվորը բերեց բազմաստեղյան ծրարարանը և երբ թթագ լույսը Արտակը լույսի ու ստվերի խաղերի մեջ դիտեց Անահիտի օրձովող դեմքը: Դա մարմարձնե մի վեհամիստ արձան էր չնաշխարձիկ ներդաշնակ:

Արտակը ոձևորված էր ու երջանիկ էր զգում իրեն:

197. Այո Արտակը կուզեմար առանձնամալ որ գոնե հնար ունեմար ազատ հուզվելու և մտքերը ժողովելու: Նա խնդրեց որ իրեն օձնան տան:

Սենձկապետը առաջնորդեց նրան ամրոցի ծայրամասի բուրգի օձնանը: Այդտեղից մի նեղ օձանցք մայում էր անդնդախոր վիհին ուր խավարը երբևիցձ չէր ցրվում ու լեռնային խելագաձ գետը որոտալով բերձում ու ծանձտում էր խոխոձատի գամիթաի ափերը:

Օձնանում թեթև կրակ էր վառած: Լեռնային սյուձը փսփսում էր ներս բերում պատուհանից անտառի ու գետի զովությունը: Անտառը մեղմ խձում էր թվում էր նրա հաստաբետտ սյուների տակ շրջում է անտառների մայրը ու նրա շուրջը թթձում է հավերժահարսերի պարը:

Արտակը պատուհանից մայում էր այս չնաշխարձիկ գեղեցկությանը որ ավելի էր կարծես խոցում վերջին իրադարձություններից բձկտված զգայուն սիրտը: Վերք էր տալիս նրան այս վեհատեսիլ գիշերը անտառնելի ծնշում սիրտը հազար ու մի մտքերից խռովահույձ:

Թանձր աղամամուկ էր վեհամիստ հպարտ: Դեռ ուր էր անձկալի լույսը:

198. Աստղերին մաձեցի աղձամուղձը դեռ հեռու էր: Նորից պաձկեցի գլուխս մտքի արջենու տակ ու զգացի նրա սուր հոտը: Աչքերս փակելով ճիձ արեցի որ նորից տեսնեմ Աննաձի կերպարանքը բայց ապարդյուն: Իմ ներքին տեսողության առձն կերպարանք էին առնում ճանապարձը իր դեղմափոշի ժապավեններով լեռների քարակաձկանները ժայռերի մամուռը ժայռձկեց ջրվեժները և Բզմունյաց փիրուզե հավերժահարսը ծովակը:

Գալիս էր ծառանում երձակայությանս առձն մայում ապա ծռմվում հալչում ինչ-որ անծանոթ աղջկա դեմք բոլորովին ոչ նման Աննաձին: Ամենքը աչքիս առջև էին միայն իմ անձկալին չկար: Սրտմաշուձ գիշերը կանգ առավ քարացավ ինչպես սրտիս հոգսը: Կարծես քնած էին այլևս չգարձնելու անխաձտ վճռով և ամրոցը և նրա բնակիչները և հիմնավուրձ անտառը և սևաերախ վիհը:

199. Վրաց Միհրդատ թաձավորը Վարդանի դեսպան սեպուհին ընձունեց պալատի վեհաշուձ դահլիճում մի խորձողականի և մի թարձնանի ներկայությամբ: Նա առույգ ծերունի էր վարձագույն դեմքով արծաթ մազերով: Արթան սրահայաձ և մի փոքր թախձոտ իր մտախտի աչքերը հաձեց սեպուհին: Նա թերևս հասկացավ թե ինչ կլինե՞ր այն նամակի չարագձ թովանդակությունը որ բերել էր դեսպանը:

Սպարապետից է հարցրեց թաձավորը:



Թափափողը նմանակը տեղից հեռացնելով բովանդակությունը պետք է բաղձրածայն առաց ուղերթի բովանդակությունը հասել է արդյոք պարսից արքայի Հազկերտի Տեր արքա վառարանին հասել է ուրանալ բրիտանական կողմը և ընտրել հրովարտակը: Ես պահանջում է ուրանալ բրիտանական կողմը և ընտրել հրովարտակը: Հայերս մերժեցինք ու վամեցինք մեզանից գծը: Անհապաղ գրառաշտը: Հայերս մերժեցինք: Օրհասական է ժամը և հապարդումը կործանարար: Երեկագուր վճիռն ու ամենիք: Օրհասական է ժամը և հապարդումը կործանարար: Երեկագուր վճիռն ու ամենիք: Օրհասական է ժամը և հապարդումը կործանարար:

[illegible]

Քննել էր տղաների ծագումը։

Ահա դարձյալ տեսնում էր ծաղկագավոր դաշտը դաշտում իր Հնաշխարհի ոսկեփայլող սարովին ամբողջովին ճեպ-ճեղմակ ինչպես նոր եկած ձյունը։ Կարծես լսում էր նրա գեղահինքը ձայնն ու փայլվիւրն շրջագետքի շրջունը։ Ձեռքերով շոշափում էր բազյա վարսերը լաջվարձ ապիկը։ Ոչինչ չէր տեսնում շուրջը զգում էր միմիայն նրա դժխոյական անցյալը գեղեցկությունը։ Ահա նա փախչում է իրենից։ Ինքը վազում-հասնում է նրան քնք՝ ձեռքը բռնում անբարբառ ցնծությամբ բաց ու զարնանք բռան մեջ այն վայրկենապես դառնում է արտասուքի մի ջիհջ կաթիլ։ Ինքը խելակիրույս փնտրում է նրան և բվում է ուր որ է կգտնի։

Երազ էր այն աճեցեալ տեսիլը:

**202.** Խա պատկերացնում էր որ հիմա բոլորը ծեղունի հայրը աղան աղջիկը և կինը արդեն բնած կլինեն և սեղանի վրա դրված կլինի իր քաժին ընդորը ճեղմակ

204. Յանը երբեք  
նուրբացրու ին ձի  
գաղաթափանդակ պի  
հաղարձեմ քիչեր  
բու. Այնու ճառին  
ի թիւ ունեզոծ գլ  
Այ ուրաք օր զ  
նա ին. Անդրոն  
Հոգիներն ճորայն  
Այ օրը Աստ  
Յանը ճառը ասեց  
ճառագանջ չիտ  
ճառագանջ չիտ  
Այնու ճառին. Այն  
Այնու ճառին. Այն



## 1.1. Լրացնել բաց բողած տառերը և կետադրել:

անծեօղիկով ծափկված: Նա արդեն ընօրել էր մի տեղ և չէր ուզեմա դրա մասին անծեօղիկով ծափկված: Բայց այսօր շատ ուշ են վերադառնում անցավ մտքով:

Ստեփանը, տարված փայտամած սանդուղքներով բարձրացավ եօղի հարկ գոյնը: Կտտեց բանալին կոփվեցում մտավ խավար միջանցքը գոյնը քայլերով անցավ սեղանատուն և գարնացած կանգ առավ կինն արթուն նստած էր բազմոցին անցավ սեղանատունը հնօրյա կահույքով ու գարնանախշ շրջանակների մեջ

սեղանի վրա ընօրիք չկար: Անշարժ նստած էր շուրթերն իրար

իսկ սեղանի հարցին կինը չպատասխանեց: Անշարժ նստած էր շուրթերն իրար իսկ սեղանի հարցին կինը չպատասխանեց: Անշարժ նստած էր շուրթերն իրար

ամբողջ սեղանատունը հնօրյա կահույքով ու գարնանախշ շրջանակների մեջ ամբողջ սեղանատունը հնօրյա կահույքով ու գարնանախշ շրջանակների մեջ

ամբողջ սեղանատունը հնօրյա կահույքով ու գարնանախշ շրջանակների մեջ ամբողջ սեղանատունը հնօրյա կահույքով ու գարնանախշ շրջանակների մեջ

203. Նա նստեց իմ դիմաց և ամբողջ իրանով հետ ընկավ բափկաթռի թիկունքին: Գլուխը հենած աջ ձեռքին նայում էր դեպի դուրս հետօրելով ամպերի խաղին: Երազուն դեմքը վճիտ աչքերի նայվածքը որում կարծես մեղմիվ փայլկում էր հոօու կրակը պօրուն կեցվածքը հիշեցնում էին վաղորդօն վարդ: Դեղձան մազերը փռվել էին ուտերին ու թիկունքին տալով մրան գիշերային ոօու կերպարանք: Եթե նա մինչև լույս այդպես նստեր դիմացս կմնայի նկարակալի առջև խոստելու կարողությունս կորցրած: Տիրոօ և ստրուկի վիճակի մեջ էինք և տերը նա էր:

Տեսնում ես այն ամպը նա ձեռքը մեկնեց դեպի դուրս նայիր այն կարծես փաօչող այծօն լինի այծօնները միշտ փաօչում են:

Բնության մեջ ամեն ինչ փաօչում է հոօիս:

Նա վեր կացավ ու չարաօի հայացքով նայեց ինձ: Ես վար դրի վրօինս և ժպտալով հետօում էի փերուս գոօրիկ խաղերին:

204. Տանը երբեք չէինք խոսում մեր նափկին կյանքի մասին: Վարդիթեր մորաքույրս էր միայն պատմում անցյալից հիշում էր մեր գեղեցիկ տունը գարդաքանդակ պատշօններով փարթան այգին գոտօրված վարդենու և հաղարօենու թփերով փոքրիկ շատրվանը որտեղից ժայօքում էր վճիտ սառնորակ ջուր: Այգու ծայրին աճած միակ թփու տակ ես մի անգամ բուրդից գաղտնի պահել էի թեյի ոսկեգոծ գօլակները և Բենօմին պապիս արծաթե ծխամորօ:

Մի ուրբաթ օր մեր համերաշխ ընտանիքի բուրդ անդամները անսովոր եռուզեռի մեջ էին: Անկողնում պառկած լսեցի որ մի մարդ էր գալու որին ուղարկել էր տիկին Զոհիսիսին մորաքույր Մարօմին տեսնելու:

Այդ օրը Մարօմը հագել էր մի այնպիսի զգեստ որ թաօցնում էր մարմնի բուրդ Զոհիսիսին մորաքույր Մարօմին տեսնելու: Անբարօցակամությամբ մտածում էի թե նա արժանի չէ շնորօները սանրվածքը առօրօական էր: Այդ մարդուն պարոն կարապետին միանգամից չհավանեցի: Անբարօցակամությամբ մտածում էի թե նա արժանի չէ մորաքույր: Սենյակի մի անկյունում նստած ուսունմասիւրում էի նրա ծաղատ գլուխը խոշոօ քիթն ու սեօ-սն ընչացքը:

Այցելությունը տևեց ընդամենը քառորդ ժամ:

Նա ողախե ծխածաման մի  
աբաց փեփից փչող սառ  
ճանքը շարունակվում էր  
հայրը տղան ընօրիքը  
որ բաժին ընօրիքը



**205.** Պատե՞րազնից առաջ մեր գյուղում թերթ ստացողները երկու-երեք մադր էին: Դրանց մեջ էր նաև գյուղիտոր՝ ողի նախագահը՝ Վաղարշակը՝ որը մեր դրացին էր: Ուշ աշնանն ու ձմռանը մեր ընձաղձակ սրահում երեկոն սկսվում էր քաղաքից ստացած թերթերի ընձերցամությամբ՝ չկար ոչ ձայնասփյուռ ոչ հեռուստացույց ոչ այսօրվա երձևնեկը: Կար լեռան կրձքին ծկարած մի գյուղ աշխարհից կտրված որի համար դրսից եկած ամեն ոք ու ամեն ինչ հայտնություն էր ու հետաքրքրություն: Աշխարհի անցուդարձին գյուղին հաղորձակից դարձնողը՝ Վաղարշակն էր: Վերջինս լիովին գիտակցելով իր ստացած կրթության առավելությունը՝ ջանք ու եռանդ չէր խնայում ընձերցումը հասկանալի ու տպավորիչ դարձնելու համար:

Գյուղացիները Վաղարշակին լսում էին կլանված ու սրահում տիրող քար լռությունը երբեմն-երբեմն խաձտվում էր միայն տարիքավորների բացակամշություններով: Չունենալով տեղեկությունների ուրիշ աձբյուր գաղթ ու եղեձ տեսած այդ մարդիկ անկերպապահորեն հավատում էին թերթերին ու ոգձորվում ռուսն իր արդարության ու խղճի վերաբերյալ կսական չէր թողնում: Մերոնց մտքով չէր անցնում որ հյուսիսի այդ ազնիվ հարևանը ռուսը իրենց սրտի փափաձ ամկատար կթողնի: Շատերն իրենց հավաձքի մեջ այնքան էին առաջ անցել որ ամերկաձա պնդում էին ամիսներ են մնացել երկիր վերադառնալուն:

**206.** Ցամաքը արագորեն հեռանում է իսկ առձևում ավելի է ծավալվում ծովը: Քաղաքն ու նավահանգիստը կորցնելով ուրվագծի հստակությունը՝ հետձիստե փոքրանում են կարծես հալվում են ծիսով լի օդում: Ինչպես վիրավորված երեխաները վազում են մոր մոտ այնպես էլ են ամուր նյարձերով ու կյանքի բովում կրձված չափաիաս մարդս գնում են դեպի ծովը: Ու թվում է նա միայն որ փաղաքում է և ահեղ կկարողանա սձուփել ինձ:

Ես սկսել եմ քիչ-քիչ ապաձիմել ու ավելի հազվադեպ եմ հիշում Զեղինեձին: Միայն մեկ-մեկ երբ ընկերներս խոսում են իրենց սիրեցյալների մասին ինձ համակում է թախիծը ու զանազան հակասական մտքեր կձծում են ուղեղս:

Երբեմն կրձքումս կրակի պես բռնկվում է հետ դառնալու ցանկությունը: Ուզում եմ վերադառնալ այնտեղ ուր թողել եմ իմ երագանքը:

Եվ այդ տվայտանքների պահին ուզում եմ վազելով կտրել տաձտակամածը և պարզապես գոռալ կամիջակին կանգնած անկեիեր ջլուտ կազմկաձքով նավապետի երեսին

Նավապետ ես այլևս չեմ ուզում ծառայել ձեր նավում:

Բայց ոչ թող կրձքումս եռա այդող թախիծը: Մինչև տաձտկալի ու հոգենաշ ուձերթի ավարտը ես չեմ վերադառնա:

**207.** Արդեն ուշ է: Աղմուկը պակասել է երձևեկությունը գրեթե դաձարել: Օրվա հոգսերում եռանդը սպառելով քաղաքը մտնում է գիշերոային բուն: Գարնանային լուսձնկա գիշեր է: Երկնքում դանդաղ լողում են պձտոր ամպերի ծկենները: Սպիտակ ուրվականի պես վեր բարձրանալով խարսձակայանում բռնկվում է

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

205.

Պատե՞րազնից առաջ մեր գյուղում թերթ ստացողները երկու-երեք մադր էին: Դրանց մեջ էր նաև գյուղիտոր՝ ողի նախագահը՝ Վաղարշակը՝ որը մեր դրացին էր: Ուշ աշնանն ու ձմռանը մեր ընձաղձակ սրահում երեկոն սկսվում էր քաղաքից ստացած թերթերի ընձերցամությամբ՝ չկար ոչ ձայնասփյուռ ոչ հեռուստացույց ոչ այսօրվա երձևնեկը: Կար լեռան կրձքին ծկարած մի գյուղ աշխարհից կտրված որի համար դրսից եկած ամեն ոք ու ամեն ինչ հայտնություն էր ու հետաքրքրություն: Աշխարհի անցուդարձին գյուղին հաղորձակից դարձնողը՝ Վաղարշակն էր: Վերջինս լիովին գիտակցելով իր ստացած կրթության առավելությունը՝ ջանք ու եռանդ չէր խնայում ընձերցումը հասկանալի ու տպավորիչ դարձնելու համար:

206.

Ցամաքը արագորեն հեռանում է իսկ առձևում ավելի է ծավալվում ծովը: Քաղաքն ու նավահանգիստը կորցնելով ուրվագծի հստակությունը՝ հետձիստե փոքրանում են կարծես հալվում են ծիսով լի օդում: Ինչպես վիրավորված երեխաները վազում են մոր մոտ այնպես էլ են ամուր նյարձերով ու կյանքի բովում կրձված չափաիաս մարդս գնում են դեպի ծովը: Ու թվում է նա միայն որ փաղաքում է և ահեղ կկարողանա սձուփել ինձ:

207.

Արդեն ուշ է: Աղմուկը պակասել է երձևեկությունը գրեթե դաձարել: Օրվա հոգսերում եռանդը սպառելով քաղաքը մտնում է գիշերոային բուն: Գարնանային լուսձնկա գիշեր է: Երկնքում դանդաղ լողում են պձտոր ամպերի ծկենները: Սպիտակ ուրվականի պես վեր բարձրանալով խարսձակայանում բռնկվում է



փարոսը մերթընդմերթ լույսի խրձեր արձակելով դեպի խավար հեռուները: Լուսնի շողերով շոյված ծովն էլ է հանդարտվել և միայն անհողմ ծձանքը դանդաղ սահուն է ծովի հավված պրձպատի պես փայլող մակերեսով ճոճում մեր թեթև մակուկը:

Հանգիստ ու վստահ թիավարում եմ և ուշադրություն չեմ դարձնում ուր եմք լողում: Շիկնած դեմքով ուձեկցուիս ծովի պես աշխույժ ու քմահաձ ազահությամբ նայում է ծովին:

Ցամաքն այլևս չի երևում և միայն փարոսի բռնկումներն են հուշում որ քաղաքն այնտեղ է վառվող լույսերի օվկիանոսում: Ցամաքը միշտ էլ տեսել եմ ծովից իբրև հեռավոր փափաձ մարմնական զձիձ անուրջ:

Ծովի հետ մտերիմ մարդը դժվար է համակերպվում ցամաքի կյանքին և իրեն մշտնջենական տարագիր է զգում: Չեմ հասկանում թե մարդկանց ճձին կռիվները շահի համար թե նրանց փոքրիկ կրքերի շուրջը ծավալվող հսկայական աղետները: Ցամաք իջնելու օրից անելիքս լինում է ծովի հետևից վազելը:

**208.** Տասնութձորդ դարում ապրած ֆրանսիացի արձելագետը գրում է թերևս անհավատալի թվա եթե ասեմ որ Հայաստանն Ասձիի ամենանշանավոր կաճառն է եղել: Իձից տասներեքձորդ դարերում Հայաստանը կարող էր այս աշխարձամասի ուսուցիչը լինել: Նա այդ ամբողջ ժամանակաշրջանում բոլոր գիտություններին տվել է բազմահմուտ գիտնականներ:

Միավվում է արդյոք արձելագետը:

Հայերենում համալսարան բառը կար վաղնձական ժամանակներից ի վեր: Այն ծվարել էր մեսրոպատառ առաջին մատձնների էջերում և պիտի դառնար իրականություն հենց որ ճակատագիրը խաղաղ կյանքի առավտ բացեր մեր աշխարձում: Երիտասարդները դեգերում էին օտար երկիքների տակ օտար կրձարաններում էին մեղմացնում իրենց ուսման պապաձը միաժամանակ բորբոձելով մայր հողի վրա սեփական համալսարան ունենալու անմար մի տենչ:

Հայրենիքում նրանք պարապ չէին նստում բարձրագույն դպրոցներ էին ստեղծել Ալեքսանդրձյում ու Բյուզանդձյում Հռոմում ու Աթենքում իրենց տեսածների օրինակով: Եվ հայ մանուկներին սովորեցնում էին այն ինչ իրենք էին սովորել ու տուն բերել քաղաքակրթության հեռավոր կենտրոններից: Սովորեցնում էին և այն դասագրքերով որ բերել էին իրենց հետ և նրանցով որ ստեղծել էին մերոնք քերձողահայր Մովսես Խորենացին նրա դասակիցն ու հարագատը Դավիթ Անհաձք ինաստասերը հանրագիտակ Անանձ Շիրակացին:

**209.** Տարբեր ազգեր մարդկությանը նվիրել են իրենց ստեղծած նյութական կամ հոգձոր մշակույթի անկրկնելի որնձ արժեք: Մենք հայերս քաղաքակիրձ աշխարհին նվիրել ենք խաչքար քարի յուրձրինակ մշակման մի բնագավառ գարնանահորաշ անկրկնելի: Այնտեղ ուր ոտք է դրել և իր ակուքի ծուխն է երկինք հանել հայորձին պահպանվել են այդ քարակոթողները: Խաչքարերի համար կարևորը նրանց հեղինակների կատարելության հասնելու ոձեշունն է:

ազ թողած տառերը և կետադրել:  
ագողները երկու-եռու  
դարշակը որը մեր  
րեկոն սկսվում էր  
սփյուռ ոչ հեռու  
յուղ աշխարհից  
յուն էր ու հետաքրք  
յարձնողը վարար  
ան առավելությունը  
վկորիչ դարձնելու համ  
ծ ու սրահում տիր  
միայն տարից  
երի ուրիշ աձբյուր  
ապատում էին բերթ  
երյալ կասկած չի  
հարևանը ռուսը իրեն  
աձքի մեջ այնքան  
երկիր վերադառնա  
ւմ ավելի է ծավալ  
հստակությունը հե  
իճալես վիրա  
նյարձերով ու կյան  
ում է նա միայն որ  
վաղեպ եմ հիշում  
սիրեցյալների  
ներ են ուրեթ  
ներ կձծում  
ոնալու ցանկություն  
յ:  
լով կտրել տաձառ  
վեհեր ջլուտ կազ  
լում:  
ինչն տաձավալի ու  
թյունը գրեթե դաձառ  
գիշերային բուն: գա  
ն պձտոր ամսերի  
սարսձակայամում բ



հաշվարի ոչ մի կրկնություն չկա գարնանալի փաստ քանի որ ոչ մի վարպետ չի կրկնում մ□սին այլ ջանում է ստեղծել իր գեղագիտական պատկերացումների սպառիչ արտահայտությունը: Ավելին քարագործ վարպետը չէր կրկնում իր իսկ ստեղծած որև□ խաչքար և անգամ գարդանախշ:

Քարը երգում ու լույս է ճառագում: Քարը հյուսված է ակնա□տիղ լույսի ու ստվերի գարնանալի խաղերից ու անցումներից:

Դիտելիս թվում է գարդաքանդակը ծա□կված է մի անտեսանելի շղա□շո՛վ որը մութ տեղն էլ պիտի լույս տա: Ինչպիսի նր□ությանը համաչափությանը ու ճ□գոտությանը են հյուսված ժանեկագարդ խաչն ու նույնիսկ ան□ապան թվացող մանրամասները շրջանալի վարդապներն ու արմավենու կան թզենու տերևները: Վարպետի ամնր□ակից ձեռքն է ստեղծել այս քարեղեն մեղեդին:

**210.** Արդեն երկուսուկես դարից ավելի է ինչ Իստալ□յուն Արդիասիկ ծովի եզերքին Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզում հիմնադրվել է հայկական հոգևոր մի կենտրոն Մխիթարյան միաբանությունը որն իր վրա բերելված է պահում քաղաքակիր□ աշխար□ի ուշադրությունը: Հայրենի ժողովրդի լուսավորության և առիասարակ մշակութային զարգացման գործին մատուցած իր աներկքա ծառայություններով այդ ու□տը մի հրաշալի կա□առ է և ար□արև պատիվ է բերում մեր ժողովրդին այս միաբանության սրբակյաց եղբայրների քարեկր□ությունը անկե□ծ նվիրվածությունը բարձր ամժանիքներն ու առաքինությունները պճանչելիորեն ներդաշնակված էին և աշխար□իկ մարդուն համալում էին այն հպատու՛թ թե նույնիսկ այս կյանքում կա մի ուրիշը ավելի լավը:

Սուրբ Ղազարի միաբանությամբ զնա□լված են եղել շատ ճանապարհորդներ: Իսկ անգլ□ցի համճարեղ բանաստեղծ Ջորջ Բայրոնի հետաքրքրությունն ու հիացումը ոչ թե ճա□փողդակյան պատահական այցելության արդյունք էին այլ տևական համակենցության ու համագործակցության ար□ասիք:

Ազատության մեծ երգիչը անկե□ծ ու ջերմ տողեր է գրել հայ ժողովրդի և նրա ճակատագրի մասին թեղիս ողբար է գտնել որև□ այլ ազգի կենսագոություն որն առավել գերծ լինի արատապիտող ո□իդներից քան հայերինը որոնց առաքինությունները խաղաղասիրության ար□ասիք են իսկ թուլությունները բռնադատման հետևանք նրանց հայրենիքը պիտի մնա ամենահետաքրքիր երկրներից մեկը:

**211.** Հազար ի□ը հար□ո մեկ թվականի սե□տեմբերին այցելեցի Սուր□ Է□միածին: Նույն թվի մա□իսին երբ Վենետիկում էի հայր Ղևոնդ Ալիշանը ինձ վրա հաճելի պարտականություն դրեց որ իր անունից կարոտագին ողջ□նեն հայոց վեհափառ Հայրիկին:

Մի երեկո անմոռանալի բա□տ ունեցա Հայրիկի մոտ լինելու և համբ□րելու նրա աջը: Միտոս ուժգին թ□րտում էր հուզմունքից և ուրախությունից:

Առա□արկեց նստել:

1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

վեհափառ հայր Ալիշ

ճանապարհ

Շնոր□ակալ

Լավ է վեհափ

ան□ամ□ամ

քանի հասակ

մեմբ գրիչ

նա անուշ գրիչ

որ առում ինչ էր

212. Ղևոնդ

նր□ամենը հա

Հայրիկը մի է հ

Միշտ նախա

ուրիշ է նա ա□

առվելում է քն

բույր խմում:

Այստեղ Հա

ես վաղը և հ

Հայաստանի ճ

իմպետ հե

միջև հասնել

արդեն վա□ճա

213. Հայե

շրջապատվա

լեննագագաթ

իրնդ հազար

հազար ի□ս

բարձ□ության

են հարա□-ս

հարա□ում Վ

մեղ ավելի ք

Բնությունը

դաստորոմներ

անջր□ի քար

214. Հայր

Կողմ ճորդի

մի□ին հոգիս

ապրելու: Այս



վեհափառ հայրապետ մեծ բաժնետիրություն են զգում որ ինձ վիճակվել է բերել նահապետ Ալիշանի կարոտագին ողջումները Ձեզ ասացի ես:

Շնորհակալ եմ: Ինչպես է հայր Ղևոնդ:

Լավ է վեհափառ հայրապետ այս զարմանք վեներտիկում էի և պատիվ ունեցա մի քանի անձամ լինելու այնպիսի նահապետի մոտ:

Մենք հասակակիցներ ենք խոսքս ընդձատեց Հայրիկը: Ես նրան շատ եմ սիրում: Նա անուշ գրիչ ունի նա շատ է ազդել իմ գրչի վրա և ինձ ներշնչել: Ասա ուրիշ ինչ էր ասում ինչ էր անում:

**212.** Ղևոնդ Ալիշանն ասում էր որ խրիմյան Հայրիկը իրենից հարձր օր ընդձամենը հարձր օր է մեծ: Ասում էր թե ինքը ցնձությունք է լցվում իմանալով որ Հայրիկը ձի է հեձնում և ժողովրձին այցի է գնում:

Միշտ նախանձում էր Ձեզ վեհափառ Հայրիկ նկատեցի ես և ասում էր Հայրիկն ուրիշ է նա աճույզ է մնացել որովհետև մեր հինավուրձ երկրում է ապրում Մասիսի ստվերում է քնում հայոց դաշտերի ծաղկանուձ հովն է շնչում Արաքսի սառնձրակ ջուրը խմում: Դա մեծ բաժնետիրություն է:

Այստեղ Հայրիկը ուրախ և սրտանց ծիծաղեց:

Ես վաղը նեձ կկարձաղրեն որ նրա համար Մասիսի հողից երասի ջրից ու Հայաստանի ծաղիկներից մի քիչ վերցնեն ու փոքրիկ արկղով ուձարկեն վեներտիկ: Ինչպես հետո ինձա Հայրիկը Ղևոնդին ուձարկել էր իր խոստացածը: Բայց մինչև հասնելը հազար իձր հարձր մեկ թվականի նոյեմբերին սիրելի նահապետն արդեն վաձանակած էր եղել:

**213.** Հայերի բնձրդանը լեռնաձին երկիր է ձյունագազաթ բարձունքներով շրջապատված: Արարատյան անդրձ դաշտավայրը՝ հրաբխային երկու երկնառաձ լեռնագագաթների միջև է հարաձում Մասիսը ծովի մակարդակից բարձունքում է հինգ հազար հարյուր վաձսունհինգ մետր: Ինքը դաշտավայրը համարյա հազար մետր հազար իձսունհինգ մետր: Ինքը ղաշտավայրի լճերը մեծ բարձունքությունների վրա բարձունքյան վրա է: Հայկական լեռնաշխարձի լճերը մեծ բարձունքությունների վրա են հարաձարձելքում Ուրմիո լիճը մոտավորապես հազար երեք հարյուր մետր հարաձում վանա լիճը ավելի քան հազար վեց հարյուր մետր հարյուր մետր: Ինձը ավելի քան հազար իձը հարյուր մետր:

Բնությունը հաճախ նույնիսկ մոտակա շրջաններում խիստ տարբեր դրսևորումներ ունի և բարձ խեղձող տապ և մեղմ հոձասուն օդ: Հողերը տեղ-տեղ անջրձի քարքարոտ են որոշ վայրերում ջրարձի սիզավետ:

**214.** Հայոց երկիրն այն է որից սկիզբ են առնում Տիգրիսը Եփրատը Արաքսը Կուրը ճորոխը բայց սովորաբար հայերի ձեռքում են եղել միայն նրանց վերին և միձին հովիտները: Հայերի բնձանն ամեն կողմից գոտձորված է երկնամուձ սարերով: Այսպես Պոնտոսի լեռնաշձքան նրան անջատում է Սև ծովից Տավրոսը:



Վեհափառ հայրապետ մեծ բաժնետիրություն են զգում որ ինձ վիճակվել է բերել նահապետ Ալիշանի կարոտագին ողջօրները Ձեզ ասացի ես:

Շնորհակալ եմ: Ինչպես է հայր Ղևոնդը:

Լավ է վեհափառ հայրապետ այս գարնանը Վենետիկում էի և պատիվ ունեցա մի քանի անձանք լինելու ալեգարձ նահապետի մոտ:

Մենք հասակակիցներ ենք խոսքս ընդձատեց Հայրիկը: Ես նրան շատ եմ սիրում: Նա ամուշ գրիչ ունի նա շատ է ազդել իմ գրչի վրա և ինձ ներշնչել: Ասա ուրիշ ինչ էր ասում ինչ էր անում:

212. Ղևոնդ Ալիշանն ասում էր որ Խրիմյան Հայրիկը իրենից հարձր օր ընդձամենը հարձր օր է մեծ: Ասում էր թե ինքը ցնձությամբ է լցվում իմանալով որ Հայրիկը ծի է հեձնում և ժողովրձին այցի է գնում:

Միշտ նախանձում էր Ձեզ վեհափառ Հայրիկ նկատեցի ես և ասում էր Հայրիկն ուրիշ է նա աձույգ է մնացել որովհետև մեր հինավուրձ երկրում է ապրում Մասիսի ստվերում է քնում հայոց դաշտերի ծաղկանուձ հովն է շնչում Արաքսի սառնձրակ ջուրը խմում: Դա մեծ բաժնետիրություն է:

Այստեղ Հայրիկը ուրախ և սրտանց ծիծաղեց:

Ես վաղը կեձ կկարձարեմ որ նրա համար Մասիսի հողից երասիսի ցրից ու Հայաստանի ծաղիկներից մի քիչ վերցնեն ու փոքրիկ արկղով ուձարկեն Վենետիկ: Ինչպես հետո իմացա Հայրիկը Ղևոնդին ուձարկել էր իր խոստացածը: Բայց մինչև հասնելը հազար իձը հարձր մեկ թվականի նոյեմբերին սիրելի նահապետն արդեն վաձանված էր եղել:

213. Հայերի բնձրանը լեռնաձին երկիր է ձյունագագաթ բարձունքներով շրջապատված: Արարատյան անդոձ դաշտավայրը հրաբխային երկու երկնառաձ լեռնագագաթների միջև է հարաձում Մասիսը ծովի մակարդակից բարձունում է հինգ հազար հարյուր վաձսունհինգ մետր հանդիպակաց կողմում Արագածը չորս հազար իձսունհինգ մետր: Ինքը դաշտավայրը համարյա հազար մետր բարձունքյան վրա է: Հայկական լեռնաշխարձի լճերը մեծ բարձունքյունների վրա են հարաձարձելում Ուրմիո լիճը մոտավորապես հազար երեք հարյուր մետր հարաձում Վանա լիճը ավելի քան հազար վեց հարյուր մետր հյուսիսում Սևանա լիճը ավելի քան հազար իձը հարյուր մետր:

Բնությունը հաճախ նույնիսկ մոտակա շրջաններում խիստ տարբեր դրսևորումներ ունի և բարձխեղձող տապ և մեղմ հոձասուն օդ: Հողերը տեղ-տեղ անցրձի քարքարոտ են որոշ վայրերում ջրարձի սիգավետ:

214. Հայոց երկիրն այն է որից սկիզբ են առնում Տիգրիսը Եփրատը Արաքսը Կուրը ճորոխը բայց սովորաբար հայերի ձեռքում են եղել միայն նրանց վերին և միձին հովիտները: Հայերի բնոձանն ամեն կողմից գոտձորված է երկնամուձ սարերով: Այսպես Պոնտոսի լեռնաշձրան նրան անջատում է Սև ծովից Տավրոսը



Միժերկրականից և լեռնային մի ահռելի գանգոկած նրան մեկուսացնում է այն հովտից որի մյուս կողմում Կովկասյան լեռնաշղթան է:

Հարևան բն վաչկատուն՝ ցեղերը և բն իզոր պետություններն անդաժում փորձել են իրենց գերիշխանությունը հաստատել աշխարհագրորեն կարևոր այս երկրում: Ատրեստանցիներին պարբներին հռոմեաացիներին առաքներին կիսով չափ է հաջողվել այդ բանը: Հաճախ իսկապես անկախ չլինելով Հայաստանը միշտ էլ պահել է որոշ ինքնավարություն և միայն վերձին դարերի ընթացքում հայերը եղել են բուրբերի պարսիկների և ռուսների իշխանության ներքո առանց սակայն ազգային զգացումը դձգն-ինչ կորցնելու: Հայերը պահպանել են իրենց սեփական եկեղեցին իրենց լեզուն իրենց հիմնավոր՝ սովորույթները:

**215.** Ապրում էր մի որձանցում որտեղ կաձին ընտիր նորոձված պատերով միձանցքներ մի ընթարձակ սենյակ քաձասուն մաձակալով ու խոհանոց որտեղ դրված եղև սեղանների շուրջը սնվում էին քաձասուն երեխաներ:

Ինքնամփոձ խաղաղ երեխա էր ոչնչով աչքի չընկնող և դաստձրակչուհիները գոհ էին նրա անտրտունձ պատրաստակամությունից ու բարեխձճությունից:

Տեսորեղ խաչերով քաձակուսիներով ու կեռիկներով լցված միշտ մաքուր էին խնամքով պահպանված ինչպես նրա ձեռագործներն էին լինում:

Ոչ մի հոգս չէր ստեձծում լաց չէր լինում գիշերները կամ իրեն բաձտակից աղձիկների մեծ մապի նման մորը չէր փնտրում նաև անտեղի չէր չարանում դաստձրակչուհիների դեռ որոնք միաժամանակ նաև հոձատար ուսուցչուհիներ էին և որոնց այդ ինքնական աշխատանքն ստիպում էր կարեկցանքի շատ ապելի մեծ բաժին վերապրել քան անհրաժեշտ է լինում սովորաբար:

**216.** Լսել եք անշուշտ այն թաձծալի ճոձոցը որ ծաղկի բուրծուրջին ու կանաչի թարմությանը միախառնված ճաձրում է գարնան դաշտերի վրայով:

Անտարակձս լսել եք: Թերձս այդ ժամանակ մի ծառի կամ թփի տակ պաձկած խորթասուզվել եք լուրձ երկնքի վձիտ խորության բաղցր անուրձների մեջ իսկ չորս կողմը համատարած ծկվոց ու ճոձոց:

Հանդի կամ դաշտի ծղոթից է իր անթիվ-անհամար ընկերներով...

Կամ հիշում եք արդյոք նույն մեղամաձծոտ ճոձոցը որ անառվա երեկոներին խորախորձուրդ ու միակար հնչում է գյուղական խաղաղ տան որևձ անկյունից: Ինչքան դուրեկան է չէ: Ճիշտ է թաձիծ է բերում բայց և միաժամանակ հոձեկան անդոձ հեռավոր ու քաղցր հուշեր:

**217.** Իսկ սա արձեն տան ծղոթից է որ ապրում է ներսի տաքուկ անկյուններում սովորաբար բուխարու կողձին կամ վառարանի հետևում մի որևէ փոքրիկ ճեձքում: Գիշերները իր թաձստոցից դուրս է գալիս հացի պանրի փշրանքներ է փնտձում ուտում: Միանով է ապրում բայց աձքողջ տարին երձում է նրա տան մեջ լինելն ու երձելն մեր տատերը քաձտի նշան էին համարում:

Հին հույները այդ յուրձրինակ միձատներին ծղոթիցներին բռնում էին տեղադրում



1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

89

փոքրիկ վանդակների մեջ կախում իրենց լուսամուտների շրջանակներին: Դժրությամբ են հաշտվում ծղրիղները բռնությամբ ու դարձյալ երբում են:

Գուցե դա նրանով է բացատրվում որ առողջ-փառք սնվում են աղանդներն ու զանազան խորտիվներով: Դա անշուշտ գերություն է բայց և ապահով վիճակ հազար ու մի փորձանքից գեր:

Ու էլի երբում են...

**218.** Աշնան մի թ՝ պամած օր սե՝ տենձերյան մի առավոտ մեր գյուղացի որսորձ Յովսեփը ինձ տարավ որսի: Անցանք ձորերով կի՝ ճերով: Գնում էինք որ գիշերը հյուրձնկալվենք Յովակիմ պապի խորձիթում որ աղամամութիւն հասնենք կուսական անտառները որտեղ եղջերուները արշալույսից առաջ գալիս են աղձյուրից ջուր խմելու:

Մենք գնում էինք այն դաժան հրձկանքով որով միայն որսի են գնում:

Որսը բաձտի բան է ասում էր որսկան Յովսեփը մեկ էլ տեսար ուրուի պես երևաց ու անհայտացավ: Անփորձ մարդը նրան հեշտ չի նկատի կշիռովի մատները կողողողան ու կենձանին կփաձչի: Աչքձ առավ թե չէ պիտի ակձնթարթորեն հրացանդ պայթի: Իսկ եթե ուզես երկար-բարակ նշան բռնել ապա մինչև աչքձ թարթես ուշ կլինի:

Իսկ ինչպես եք Դուք որս անում հարցրի ես կենձանիները միթե չեն լսում Ձեր ոտնածայձերը:

**219.** Լավ որսորձը երկար չի փնտձում ոգձորված պատմում էր Յովսեփը նա պետք է իմանա որսի տեղը թաձստոց մտնի որ որսը զա իր մոտ: Կենձանին եթե նույնիսկ մեղմ սյուձից զգա մարդու հոտը նրա հոտառությունը իհարկե շատ ուժեղ է այլևս անհնար է նրան գտնել:

Այսպես հաճելի գրձց անելով հասանք Յովակիմ պապի քողտիձը:

Որոտում է որսկանի հրացանը անտառը թնդում է և ծանր արձաձանք տալով կարծես թե հառաչ է արձակում իր խոր թափուտներից:

Ահա անլուձ հոգձարքի մեջ է անտառի չքնաձ թաձուհին եղջերուն որսկանի դաժան գնդակից խփված նա վայր է ընկել: Գնդակի տեղից շիթ-շիթ հոսում է արյունը: Յետձետե թնդում է գլուխը և աչքերը կամաց-կամաց այլևս չեն ենթարկվում իրեն: Շուրջը կարծես մեզով է պատվում: Օրհասական ջանքեր է թափում: Ճձնում է պարզել թե ինչ պատահեց: Բայց հիշողության թելը կտրվեց ուշագնաց եղավ...

**220.** Սեղանին դրված ծաղկամանում անուշ բուրում էին գինարբուձները հափրուկները հակիթններն ու երիցուկները:

Սարոն մի անձամ էլ նայեց ստորագրություններին ու կնիքին թուձքը զգուշությամբ պահելով արկղիկում: Շոշափելու չափ պարզ զգաց այն հզորությունը որ ձեռք է բերելու այսուհետև: Նա վաղուց էր մտածել Կարմրաքարում հիմնել տոցարան:

Սենյակից դուրս գալով Սարոն կանգնեց սանդուձքի գլխին և բազրիձին կձթնած



Ինքնաբերական առարկա:  
Հարադրանքներ դեռ չկային արդարաբանի տեղը դեռ կանաչ էր: Բայց ահա այժմեան այն  
հարադրանքներն շտապ կենցեցան արդենքը անկիւն քափով կպտտափ փոփերը հետ ու  
առաջ կկազմեն և հաստաբուն կարենանք ու թփենքը կարգաձախիւնքն ու  
խեղձափոփները կարողին դառնալով բարակ ու լայն տափակներ:  
Եւ ծառն-ցաձառն սալեր ճառալով կտեղափոխեն տափակները գոմօշները  
քարէ կտան ծախ գերանները:

Լուր ու մտք էր գյուղը չկար ոչ սր զլա՛ռ ոչ պր աջա. Գրեթե երկու տարի էր քաղաքում չէր եղել քաղաքացիական պայքարը, քաղաքացիական պայքարը էր լսվում կարծես մրսում էր մի ԼԲԿամ մոռացված շուն: Մեկ էլ հեռից

[illegible]

Եւնը վագեց ռաբոտայի կողմը մի քանի անգամ հաշեց ապա էլի հետ վագեց:

1. Public Libraries

1. The first part of the book is a history of the book trade in the United States, from the early days of the printing press to the present. It covers the development of the book trade, the rise of the book store, and the impact of the printing press on the book trade.

[illegible]

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԼԽԱՎՈՐ  
ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԿԱՆԻ ՄԱՐԶ

417 BLUE SLIPPER

7. THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1. *leucococcus* u

SEP 12 1971



## 1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը\* թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

1. Հինգյոճի ԳԻՇԱՏԱԿՆԵՐՈՎ ՀԱՅՏՆԻ ԱՂԹԱՍԱՐ ԿՂԶԻՆ ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ Է ՎԱՆԱ ԼՃԻ ՀԱՐԱՎԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՄԱՍՈՒՄ. ՆՐԱ ԴԻՄԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՎՐՈՍ ԼԵՌԱՇՂԹԱՅԻ ՄԱՍ ԿԱԶՄՈՂ ԱՌՆՈՍ ԵՎ ԿԱՊՈՒՏԿՈՂ ԼԵՌՆԵՐՆ ԵՆ:
2. ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՅՐԱՐԱՏ ՆԱՀԱՆԳԻ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻՔ ՁԱՎԱՌՈՒՄ՝ ԱՅՆՏԵՂ, ՈՒՐ ՄԱՅՐ ԱՐԱՔԱՐ ԵՎ ԱԽՈՒՐՅԱՆԸ ԽԱՌՆՎՈՒՄ ԵՆ ԻՐԱՐ ԵՎ ԿԱԶՄՈՒՄ ՄԻ ՀԱՐԹ ԹԵՐԱԿՂԶԻ, ՄԵԾԱԶԴԵՑԻԿ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻՑ ՄԵԿԻ ԱՊԱՐԱՆՔՆ ԷՐ:
3. ԱՌԱՎՈՏՅԱՆ ԱՏՏԴԻԿԸ՝ ՏԱՐՈՆԻ ԴԻՑՈՒՀԻՆ, ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՅՈԹ ՆԱԺԻՇՆԵՐՈՎ, ԻՋՆՈՒՄ ԷՐ ՔԱՐՔԵ ԼԵՌԱՆ ԲԱՐՉՈՒՆՔԻՑ՝ ԱՐԱԾԱՆԻ՝ ՀԱՅՈՑ ՍՐԲԱՆ ՁԵՏԻ ԱՐԾԱԹԱԲԱՅԼ ԱԼԻՔՆԵՐԻ ՄԵՋ ԼՈՂԱՆԱԼՈՒ:
4. ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔԻՑ ՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ ՁԵՏԱՌԻ ՉՈՐՈՎ ԿՏՐՈՒԿ ԴՈՒՐՄ Է ՁԱԼԻՍ ՆՈՐ ՆՈՐՔ. ԱՅՂ ՄԱՅՐՈՒՂՈՒՑ ԵՆ ՍԿԻԶԲ ԱՌՆՈՒՄ ՄԱՐԱՇ, ՆՈՐ ԱՐԵՇ ԵՎ ՋՐՎԵԺ ՉԳՎՈՂ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ:
5. ՄԵՐ ԵՐԿԻՐՆ ՈՒՆԵՑԵԼ Է ՇԱՏ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔՆԵՐ՝ ԱՐՄԱՎԻՐ, ԴՎԻՆ, ԱՆԻ, ԱՐՏԱՇԱՏ... ՎԵՐՋԻՆԸ ԵՐԵՎԱՆՆ Է:
6. ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԱՐՈՒՄ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔԻ ՇՈՒՐՋՆ ԱՏԵՂՎԵՑԻՆ ԲԱԶՄԱԹԻՎ ՆՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍԵՐ՝ ՄԵՐ ԿՈՐՑՐԱԾ ԵՋԵՐՔՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՎ՝ ՆՈՐ ԲՈՒԹԱՆԻԱ, ՄԱԼԱԹԻԱ, ՋԵՅԹՈՒՆ, ԿԻԼԻԿԻԱ, ԱՐԱՐԿԻՐ ...
7. ՀԵՐՎՈՒՄ ԵՐԵՎՈՒՄ ԷԻՆ ԱՐՋՈՍՈՒՐ ԼԵՌԸ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԸ, ԻՍԿ ԱԽՈՒՐՅԱՆԻ ԿԻՐՃԻ ՀԱՆԴԻՊԱԿԱՑ ԱԹԻՆ՝ ԱՆԻ ՄԻՋՆԱՔԵՐՈՂԸ, ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՆԵՆՑԻ ՏԱՃԱՐԸ:
8. ԳՐԻԳՈՐ ՋՈՐՉՐԱՐԸ ԿԱՆԳ ԱՌԱՎ ԳՐԱՄԵՂԱՆԻ ՄՈՏ ԵՎ ՀԱՅԱՑՔՆ ՈՒՂԵՑ ԷՂԳԱՐ ՇԱՀԻՆԻ «ՓԱՐԻՋՈՒՀԻՆ ԿԱՌՔՈՒՄ» ՆԿԱՐԻՆ, ԱՊԱ ՆԱՏԵՑ, ԳՐԵՑ ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ՝ «ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԵՆ», ԵՎ ԱԿԱՏՑ ԽՈՐՀԵԼ ՀԱՅԱՏԱՏԱՆԻ ՃԱՎԱՏԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ:
9. ԼԵՌՆԱՇԱՏ ՄՈՏԿԱՆԻ ՇԵՆԻԿ ԳՅՈՒՂԻՑ, ՈՐ ԲԱԶՄԵԼ ԷՐ ՑՐՏՈՒՏ ՁԵՏԻ ԱԿՈՒՆՔԻ ՄՈՏ, ՉՈՐԱՄԻՋՅԱՆ ԿԱԾԱՆՈՎ ԴԵՊԻ ՏԱՎՐՈՍԻ ԲԱՐՉՈՒՆՔՆԵՐՆ ԷՐ ՁՆՈՒՄ ԽՈՂԵՂԱՆԸ:
10. ԵՎ ԱՀԱ ՏԻՎԱՆԴՈՐԻ ԹԱԲԱՆՑԻԿ ՈՍԿԵՓՈՇՈՒ ՄԻՋԻՑ ԽՈՂԵՂԱՆԻՆ ԵՐԵՎԱՑԻՆ ԵՐԿՆԱՔԵՐՉ ՁԱԳԱԹՆԵՐՈՎ ՇՈՎԱՍԱՐԸ, ԱՆԴՈՎԸ, ԲԵՐՂԱԿԸ, ՍԱՐԱՍԱՍԱՐԸ:

\* Չնայած ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2003 թ. հունվարի 14-ի հրամանով հաստատվել են բաղադրյալ հատուկ անուններում մեծատառերի գործածության նոր կանոններ, սակայն նույն հրամանի 2-րդ կետի համաձայն դրանք կրթական ոլորտում ուժի մեջ են մտնելու դպրոցական ծրագրեր և դասագրքեր ներառվելուց հետո: Ուստի առնվազն 2003 թ. դպրոցի ավարտական և բուհի ընդունելության քննությունների ժամանակ կիրառվելու են այն կանոնները, որոնք ներկայացված են դպրոցի գործող դասագրքերում:



11. Այս ծովափն առաջինը զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

12. Առաջինը զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

13. Համայնքի զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

14. Տարածքային զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

15. Քաղաքային զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

16. Զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

17. Դաշնային զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

18. Գյուղատնտեսական զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

19. Դաշնային զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

20. Համայնքային զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

21. Զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

22. Այս համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:

23. Առաջինը զարգացնող համայնքային խորհուրդի անդամներն են, որի թիվերը համապատասխանում է համայնքի ծովափնային շրջանի մասին հրահանգի 1-ին հոդվածին:



24. ԱԿԱՅԵԼ ԲԱԿՈՒՆՏԻ «ՄԹՆԱԶՈՐ», «ՄՊԻՏԱԿ ԶԻՆ», «ՄԵՎ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄԱՅԱՆԸ», «ԱՆՁՐԵՎԸ» ՊԱՏԱՎԱԾԱՆԱԲԵՐԸ ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐԺԵՔՆԵՐ ԵՆ:

25. ՀԱՍՈՒ ՄԱՀՅԱՆԻ «ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ», «ՎԵՐԱՊԱՐԶ», «ԱՅԳԵՊԱՆԸ», «ՄԵՂԱՔՈՒՅԾԸ» ԲԱՆԱՄԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՔԱՐԱԿԱՆ ՋԵՐԱՌԹՅԱՄԲ ԵՆ ԱՐՏԱԴԱՅՏՈՒՄ ԵՐԿՐԻ ՈՒ ՆՐԱ ԿՈՎՈՂ ՈՐԴՈՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԿԱՊԸ:

26. ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ ԳՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԻՄ ՍԻՐՏԸ ԼԵՈՆԵՐՈՒՄ Է», «ԶԵՐ ԿՅԱՆԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԸ», «ՀԵՅ, Ո՛Վ ԿԱ ԱՅՂՏԵՂ», «ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆ» ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԵՐԸ:

27. ՀԱՅՏՆԻ ԵՆ ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ «ՀԱՅՐԻԿ, ԴՈՒ ԽԵՆԹ ԵՄ», «ՄԱՅՐԻԿ, ԵՄ ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ», «ՄԱՐԴԱԿՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ» ՎՊՊԱԿՆԵՐԸ ԵՎ «ՎԵՍԼԻ ՋԵՔՍՈՆԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ» ՎԵՊԸ:

28. ՄԻՋԱՊԱՐԻ ԻՏԱԼԱՏԻ ՆԿԱՐԻԶ ՍԱՆԴՐՈ ԲՈՏԻԶԵԼԻ «ՄՈԳԵՐԻ ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ», «ՍՈՒՐԲ ՍԵՔԱՍՏԻԱՆՈՍ», «ԳԱՐՈՒՆ» ԵՎ «ՎԵՆԵՐԱՅԻ ԾՆՈՒՆԴԸ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՈՒՆԵՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԶՐ ԱՐԺԵՔ:

29. ԱՆՏՅԱԼ ԴԱՐԻ ԻՄՊԱՆԱՅԻ ՆԿԱՐԻԶ ՊԱԲԼՈ ՊԻԿԱՍՈՅԻ ՎՐԶՆԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԱՂՋԻԿԸ ԳՆԴԻ ՎՐԱ», «ՀՈՎՀԱՐՈՎ ՏԻԿԻՆԸ», «ԾԱՂԱԾՈՒԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ» ԵՎ «ԵՐԵՔ ԵՐԱԺԻՇՏ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ:

30. ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ ԼՍԵԼ ԴԱՄԱԿԱՆՆԵՐ ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ, ՖՐԱՆՑ ՇՈՒԲԵՐՏԻ, ՎՈԼՖԳԱՆԳ ԱՄԱՂԵՈՒՄ ՄՈՏԱՐՏԻ, ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑՆԵՐ ՇԱՈԼ ԱՅՆԱԿՈՒՐԻ, ՄԻՇԵԼ ԼԵԳՐԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

31. ՍԵՐՎԱՆՏԵՍԻ «ԴՈՆ ԿԻՒՈՏԸ» ԻՄ ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՔԻԱԹԻ ԼԱԿԱԳՈՒՅՆ ԸՆԿԵՐՆ Է ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄԸ, ԻՆԶՊԵՄ ՈՐ ՇԱՈԼ ՊԵՐՈՅԻ «ԿՈՇԿԱԿՈՐ ԿԱՏՈՒՆ», ՀԱՆՍ ԲՐԻՍՏԻԱՆ ԱՆԴԵՐՍԵՆԻ «ԱՆԱԳԵ ՏՈԿՈՒՆ ԶԻՆՎՈՐԻԿԸ»:

32. ՄՀԵՐ ՍԿՐՏՉՅԱՆԻ ԿԵՐՏԱԾ ԿԵՐՊԱՐՆԵՐԸ «ՄԵՆՔ ԵՆՔ, ՄԵՐ ՍԱՐԵՐԸ», «ՀԻՆ ՕՐԵՐԻ ԵՐԳԸ», «ԵՈՒԱՆԿՅՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐԻԿ» ՇԱՐՔԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՆ ՈՒ ՄՐՏԱՄՈՏ ՅՈՐԱՔԱՆԶՈՐԻ ՀԱՅ ՍԱՐԴՈՒ:

33. ՏԽԵՐԱԴԵՄ ՓԱՌԱՆԶԵՄԸ՝ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԻՇԽԱՆ ՎԱՍԱԿԻ ԿԻՆԸ, ՇԱՂԱՏԻ ԱՍՐՈՑՈՒՄ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԷՐ ՎՊՐԵԼ ՄԻԱՆՉՆՈՒՀՈՒ ՄԱՐԿԱՆՈՒՅՈՒ ԿՅԱՆՔՈՎ՝ ԿԱՐԿԱԼՈՎ «ԱՍՏՎԱԾԱՇՈՒՆԸ» ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՏՅԱՆՆԵՐ:

34. ՄԵՆՔ ՆԱՅՈՒՄ ԷԻՆՔ ԵՐԿԱՔԻՆ ԵՎ ՓՈՐԶՈՒՄ ԳՏՆԵԼ ՄԵԾ ԱՐՅԸ, ԶԿԱՆԵՐԸ, ՀՅՈՒՄԻԱՅԻՆ ՊԱՍԿԸ, ԲԵՐԵՆԻԿԵԻ ՎԱՐՍԵՐԸ ԵՎ ԱՅԼ ՀԱՄԱՄԵՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:

35. ԱՅԴ ՕՐԸ ՆՊԱՏ ԼԵՈՒԱՆ ԼԱՆՋԻՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ՝ ՆԵՐՍԵՍ ՄԵԾԻ ՎՐԱՆՆ ԷՐ, ՔԻԶ ՀԵՈՒՐ՝ ՊԱՊ ԹԱԳԱԿՈՐԻՆԸ, ԻՍԿ ԱՐԱԾԱՆԻ ԱՓԻՆ՝ ՀԱՅՈՑ ԶՈՐԱՐԱՆԱԿԻ ՃԱՐԱՐԻ ՄՈՏ, ՄՈՒՇԵՂ ՄՊԱՐԱՊԵՏԻ ՇԵՂ ՎՐԱՆՆ ԷՐ ՄՈԱՆՉՆԱՌՈՒՄ:

36. ԱՇՆԱՄԱՍՏՈՒՏԻՆ՝ ԶԱՐԵՀԱՎԱՆԻ ԴԵՊԵՐՈՒՑ ՀԵՏՈ, ՊԱՐԱԿԱՍԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՐԸ՝ ԱՐԵՇՈՒ ՈՒ ԱՆՀԱԳ ՇԱՊՈՒՀԸ, ՈՒԴՊԱԿԻ ԴԻՄԵՑ ԴԵՊԻ ԳՈՂՏՐԻԿ ԱՐՏԱԳԵՐՈՒ ԲԵՐԴԸ, ՈՐՏԵՂ ՊԱՏՄԱՊԱՎԵԼ ԷՐ ՀԱՅՈՑ ՓԱՌԱՆԶԵՍ ԹԱԳՈՒՀԻՆ:



24. ՍԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ «ՄԹՆԱՇՈՐ», «ՄՊԻՏԱԿ ԶԻՆ», «ՄԵՎ ՑԵԼԵՐԻ ՍԵՐՄՆԱՑՄՆԸ», «ԱՆՁՐԵՎԸ» ՊԱՏԱՎԱԾԱՆԵՐԸ ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐԺԵՔՆԵՐ ԵՆ:

25. ՀԱՄՈՒ ՍԱՀՅԱՆԻ «ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ», «ՎԵՐԱԴԱՐՁ», «ԱՅԳԵՊԱՆԸ», «ՄԵՂԱՔՈՒՅԾԸ» ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՔՆԱՐԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹՅԱՄԲ ԵՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒՄ ԵՐԱՐԻ ՈՒ ՆՐԱ ԿՈՎՈՂ ՈՐԴՈՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԿԱՊԸ:

26. ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ ԳՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԻՄ ՍԻՐՏԸ ԼԵՌՆԵՐՈՒՄ Է», «ԶԵՐ ԿՅԱՆՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ», «ՀԵ՛Յ, Ո՞Վ ԿԱ ԱՅԴՏԵՂ», «ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆ» ԹԱՏԵՐԱԽԱՐԵՐԸ:

27. ՀԱՅՏՆԻ ԵՆ ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐԴՅԱՆԻ «ՀԱՅՐԻՎ, ՂՈՒ ԽԵՆԹ ԵՆ», «ՄԱՅՐԻՎ, ԵՍ ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ», «ՄՈՐԿԱՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆ» ՎԻՊԱԿՆԵՐԸ ԵՎ «ՎԵՄԼԻ ՋԵՔՍՈՒՆԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ» ՎԵՊԸ:

28. ՄԻՋՆԱԴԱՐԻ ԻՏԱԼԱՑԻ ՆԿԱՐԻՉ ՍԱՆԴՈՒ ԲՈՏԻՉԵԼԻԻ «ՄՈԳԵՐԻ ԵՐԿՐԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ», «ՍՈՒՐԵ ՄԵՔԱՍՏԻԱՆՈՍ», «ԳԱՐՈՒՆ» ԵՎ «ՎԵՆԵՐԱՅԻ ԾՆՈՒՆԴԸ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՈՒՆԵՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐ ԱՐԺԵՔ:

29. ԱՆՑՅԱՆ ՂԱՐԻ ԻՍՊԱՆԱՑԻ ՆԿԱՐԻՉ ՊԱԲԼՈ ՊԻԿԱՄՈՅԻ ՎՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԱՂՋԻԿԸ ԳՆԴԻ ՎՐԱ», «ՀՈՎՀԱՐՈՎ ՏԻԿԻՆԸ», «ԾԱՂՐԱԾՈՒԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ» ԵՎ «ԵՐԵՔ ԵՐԱԺԻՇՏ» ՆԿԱՐՆԵՐԸ:

30. ՍԻՐՈՒՄ ԵՄ ԼԱԵԼ ՂԱՄԱԿԱՆՆԵՐ ԱՐԱՄ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆԻ, ՖՐԱՆՑ ՇՈՒՔԵՐՏԻ, ՎՈԼՖԳԱՆԳ ԱՄԱՐԵՈՒՄ ՄՈՑԱՐՏԻ, ԺԱՄԱՍԱԿԱԿԻՑՆԵՐ ՇԱՌԼ ԱՋՆԱԿՈՒՐԻ, ՄԻՇԵԼ ԼԵԳՐԱՆԻ ԱՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

31. ՍԵՐՎԱՆՏԵՍԻ «ՂՈՆ ԿԻՒՈՏԸ» ԻՄ ՍԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՔԻԱԹԻ ԼԱԿԱԳՈՒՅՆ ԸՆԿԵՐՆ Է ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄԸ, ԻՆՉՊԵՍ ՈՐ ՇԱՌԼ ՊԵՐՈՅԻ «ԿՈՇԿԱՎՈՐ ԿԱՏՈՒՆ», ՀԱՄԱ ՔՐԻԱՏԻԱՆ ԱՆԴԵՐՄԵՆԻ «ԱՆԱԳԵ ՏՈԿՈՒՆ ԶԻՆԿՈՐԻԿԸ»:

32. ՄԴԵՐ ՄԿՐՏՉՅԱՆԻ ԿԵՐՏԱԾ ԿԵՐՊԱՐՆԵՐԸ «ՄԵՆՔ ԵՆՔ, ՄԵՐ ՍԱՐԵՐԸ», «ՀԻՆ ՕՐԵՐԻ ԵՐԳԸ», «ԵՌԱՆԿՅՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐԻՎ» ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՆ ՈՒ ՄՐՏԱՄՈՏ ՅՈՐԻՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ:

33. ՏԻՐԱՐԵՄ ՓԱՌԱՆՉԵՄԸ՝ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԻՇԽԱՆ ՎԱՍԱԿԻ ԿԻՆԸ, ՇԱՐԱՏԻ ԱՄՐՈՑՈՒՄ ՇԱՐՈՒՄԱԿՈՒՄ ԷՐ ՄՊՐԵԼ ՄԻԱՆՇՆՈՒՀՈՒ ՄԱՐԴԱԽԱՈՒՅՍ ԿՅԱՆՔՈՎ՝ ԿԱՐԱԼՈՎ «ԱՍԿԱԾԱՇՈՒՆՉ» ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՏՅՈՆՆԵՐ:

34. ՄԵՆՔ ՆԱՅՈՒՄ ԷԻՆՔ ԵՐԿՆՔԻՆ ԵՎ ՓՈՐՉՈՒՄ ԳՏՆԵԼ ՄԵԾ ԱՐՋԸ, ՉԿՆԵՐԸ, ՀՅՈՒՄԻԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ՄԱՏՅՈՆՆԵՐ:

35. ԱՅՂ ՕՐԸ ՆՊԱՏ ԼԵՌԱՆ ԼԱՆՋԻՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ՝ ՆԵՐՄԵՍ ՄԵԾԻ ՎՐԱՆ ԷՐ, ՔԻՉ ՀԵՌՈՒ՝ ՊԱՊ ԹԱԳԱՎՈՐԻՆԸ, ԻՍԿ ԱՐԱԾԱՆԻ ՍՓԻՆ՝ ՀԱՅՈՑ ՋՈՐԱՔԱՆԱԿԻ ՃԱՔԱՐԻ ՄՈՏ, ՄՈՒՇԵՂ ՄՊԱՐԱՊԵՏԻ ՇՔԵՂ ՎՐԱՆ ԷՐ ՄՈԱՆՇՆԱՆՈՒՄ:

36. ԱՇՆԱՄԱՄՈՒՏԻՆ՝ ՋԱՐԵՀԱՎԱՆԻ ՂԵՊԵՐԻՑ ՀԵՏՈ, ՊԱՐԱԿԱՍԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐԸ՝ ԱՐԲԵՐՈՒ ՈՒ ԱՆՀԱԳ ՇԱՊՈՒՀԸ, ՈՒՂԱԿԻ ՂԻՄԵՑ ՂԵՊԻ ԳՈՂՏՐԻԿ ԱՐՏԱԳԵՐՄ ԲԵՐԴԸ, ՈՐՏԵՂ ՊԱՏԱՊԱՐՎԵԼ ԷՐ ՀԱՅՈՑ ՓԱՌԱՆՉԵՍ ԹԱԳՈՒՀԻՆ:



## 1.2. Արտագրել՝ մեծատառերով բողոքելով ձիայն անհրաժեշտ դեպքերում:

37. ԱՅՅ ԶԵՆԱԳՐԵՐԻ ՄԵՋ ԻՐԵՆՑ ՍՏՔԻ ՈՐ ՎՐԶԻ ԼՈՒՍԱԿՈՐ ՀԵՏՔԵՐՆ ԵՆ ԹՈՂԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ԵՐԿՐԻ ԱՅԱՊԻՍԻ ՀԱՆՃԱՐՆԵՐ, ԻՆՉՊԻՍԻՔ ԵՆ ԴԱԿԻՓ ԱՆՀԱՂՈՏ ՈՐ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻՆ, ՄԱՐԳՐԻՍ ՊԻՃԱԿՆ ՈՐ ԹՈՐՈՍ ՌՈՍԼԻՆԸ:

38. ԱՐՉԱԿԱԳԻՐ ՆԱՐ-ԴՈՍԻ ԳՐԶԻՆ ԵՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԱՆՆԱ ՄԱՐՈՅԱՆ», «ՏԱՆՏԻՈՂՁՍ ԱՂՅՈՒԿԸ», «ՄՊԱՆՎԱԾ ԱՂԱԿՆԻՆ» ՎԻՊԱԿՆԵՐԸ, «ՄԱՅՅ» ՎԵՊԸ, ՊԱՏԱԿԱԾՔՆԵՐ ԵՎ ԱՅՆ ԵՐԿԵՐ:

39. ՎԱՄՊՈՐԿԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՐ ԳԱԳԻԿ ԱՐԾՐՈՒՆԻՆ ՕՐԵՑՕՐ ՀԵՆԱՑՆԱՈՒՄ ԷՐ ՎԱՆԱԼԵԿ ՄՓԵՐՆ ՈՐ ԿՂԶԻՆԵՐԸ. ՄԱՆՎԵԼ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԸ ՆՐԱ ՊԱՏՎԵՐՈՎ ՄՈՐԻՔ ԽԱԾ ՏԱՃԱՐԸ ԿԱՌՈՒՑԵՑ ԱՂՈՍԱՐ ԿՂԶՈՒՄ:

40. ԹՈՂԱԾ ԻՐԵՆՑ ԿԻՍԱԿԵՐ ՈՒՏԱՆԸ՝ ՎԱՅԵՆ ՈՐ ՈՍԿԱՆԸ ԱՆԻԻՑ ԵՎԵԼ ԷՆ ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ՝ ՕԹԵՎԱՆ ՓՆՏՐԵԼՈՒ ՕՏԱՐ ՈՐ ԱՆՀՅՈՐԸՆԿԱՆ ԱՅՅ ԵՐԿՐՈՒՄ՝ ՌՈՒՍԱՏԱՆՈՒՄ:

41. ԱՌԱՎՈՏԱՆ ԳԱՐԻԵԼԸ ԵԼԵԼ ԷՐ ՄՈՒՄԵԼ ԼԵՌԱՆ ԲԱՐՉՈՒՆՔԸ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՊԱՐԶ ԵՐԵՎՈՒՄ ԷՆ ԱՐՋԵՐՈՐԿԱՆ ԾՈՒԿ, ՈՐՈՒՏԱՆԻ ԴԱՇԱԿԱՅՐԸ ԵՎ ՄԻՆԵՎԿ ԱՆՏԻՈՔ ՀԱՄՆՈՂ ԱԼԻՔԱՅԵՎ ԼԵՌԱՊԱՐԸ:

42. ՀՔԵՂԱԳԵՂ ՄԵԾ ՈՐ ՓՈՔՐ ՄԱՍԻՍԵՐԻ ՀԱՅԱՑՔԻ ՆԵՐՔՈ՝ ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇԱԿԱՅՐՈՒՄ ՀՂԱՅՈՒՄ ԳԵՏԻ ՄՓԵՐԻՆ, ՄՔԱՆԵԼԻՈՐԵՆ ՀԱՌՆԵԼ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՂԱՔԱՄԱՅՐԸ՝ ԵՐԵՎԱՆԸ:

43. ԿՈՒՏԻՏԱՆԸ ՀԱՏԱԽՈՒՄ, ԲԱՅԵՆՈՒՄ, ԼՈՒՈՒՄ ԵՎ ԱՅՆՈՒՐ ԼԱՆՑ ՀԱՅԱՔԱՈ՝ ԲՆԵՇԻԱՐԴԻ ԵՐԸ ՀԵՐԿԱՌԻ, ԿԱՐՈՏԱԿԱՈՒ ՀՐՋԵՑ ԱՐԱՐԱՆ ԼԵՌԱՆ ԱՏՈՐՈՏՈՒՄ, ԱՐԱԳԱԾԻ ԶԱՐՈՒՑ ԼԱՆՋԵՐԻՆ:

44. ԱՐԱՔԱԻ ԶԱՆՎԱՅԱԿ ԱՅԱԿ ԱՅԱՑ ԳԵՏԻ ԿԻՐՃԻ ՊՈՆԿԻՆ ԿԱՆԳԱՆԾ ԳԱՌՈՒՄ ԱՄՐՈՑԸ, ՈՐ ԱՎԵԼՆ ՀՔԵՂ ՎԵՐԱՇԻՆՎԵԼ ԷՐ ՏՐՊԱՑ ՄԵԾԻ ՕՐՈՔ, ՎԱՐՂԱՆԱՆՑ ՕՐԵՐՈՒՄ ՄԱՍԱՐԱՎԱԿԵՑ ՄԻՈՐԱՑ ՎԱՍԱԿԻ ԶԵՐՔՈՎ:

45. ՀԱՍՄԵՆԻ ԳԱՌՈՒՄ ԱՄՐՈՑԸ ԱՅՐԱՐԱՑ ՆԱՀԱՆԳԻ ՄԱՅԱՅ ԵՎ ՈՒՏԱՆ ԳԱՎԱՌՆԵՐԸ ՄԻՅԱՆՑԻՑ ԲԱԾԱՆՈՂ ԳԵՂԱՄԱՆ ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԻ ՈՒՏԻ ՎՐԱ Է, ՈՐՆ ԱՅԾՄ ԿՈՉՎՈՒՄ Է ԳԵՂԱՐՈՍԱՐ՝ ԻՐ ԾՈՑՈՒՄ ԾՎԱՐԱԾ ՎԱՆՔԻ ԱՆՈՒՆՈՎ:

46. ՎԱՂՆՋԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԱՂՎԱՆՔԻ ԹԱԳԱԿՈՐԱՆԻՍ ԲԱՂԱՔԸ ԲԱՐԵՋԱՐԻ ՊԱՐՏԱԿ ԷՐ՝ ՏՐՏՈՒ ԳԵՏԻ ՄՓԻՆ, ՈՐՏԵՂ ԱԼԵՔՍԱՐԻ ՎԱՅԵ ԹԱԳԱԿՈՐԻ ՀՈՅԱՇԵՆ ԱՂԱՐԱՆՔՆ ԷՐ. ԲԱՂԱՔՆ ԱՅԾՄ ԱՎԵՐԱԿ Է ԵՎ ԿՈՉՎՈՒՄ Է ԲԱՐՂԱՎ:

47. Ո՛Վ ԷՐ ԵՆ ՊԵՏԵՐՐՈՐԳԻ ՀԱՆՊԱՏԵՍԻ ՀԱՍԱՐ. ՄԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՄԱՆ, ՈՐ ԵՎԵԼ ԷՐ ՀԵՌՈՒ ԿՈՎԱՄԻՑ ԵՎ ՄԱԿԵԾՈ, ՕԹԵԼԼ ՈՐ ՀԱՄԼԵՑ ԽԱՂԱՈՒՄ ԷՐ ՖՐԱՄԱՆԵՐՆԱՎ:

48. ՎԱՆԱ ՀՈՎՏԻ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԿՈՂՈՒՄ ԵՈՒԳԱԳԱՓ ՎԱՐԱԳԱՄԱՐՆ ԷՐ ԵՐԵՎՈՒՄ, ՀԱՐԱԿՈՒՄ՝ ԱՌՈՒՄ ՈՐ ԿՊՊՈՏԿՈՂԸ, ԱՐԵՎԱՌՏՔՈՒՄ՝ ՆԵՐՈՒԾԸ, ՀԱՐԱԿ-ԱՐԵՎԱՌՏՔՈՒՄ՝ ԲԱՐՉՈՐԱԳԱՐ ՄԻՓԱՆԸ:

49. ՀԵՌՎՈՒՄ ՀԱՅԻՎ ՆՀԱՄԱՐՎՈՒՄ ԷՆ ԱՌԿԱՅ ՄԱՐԵՐԸ, ՈՇՏՈՒՅԱՅ ՈՐ ՀԱՏԱԽԻ ԲԱՐՉՈՐԱՔԵՐԸ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐՀԸ, ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՏԱԿՐՈՍԸ՝ ՄԱՐԱԹՈՒԿ ԳԱԳԱՌՈՎ:

## 1.2. Արտագրել՝ մեծ

50. ԱՄԵՆ ԱՆԳԱՆ ՀՐԵՑՆԱՈՒՄ ԷՐՆ ԵՓ ՎԱՆԱ ԼՐԵԸ:

51. ԱՐԱՐ ԶՈՐԱՂ՝ ԱՐԱԿ ՆԵՎԱՂԱՅԻՐ ԷՐ ՄԱՂԱԿ ՄԵՎԱՂԱՅԻՐ:

52. ՊԱՐԵՐ ԱՌՈՒ ԹԱԳԱԿՈՐԸ՝ ՄԵՆՈՒՄ:

53. ՀԱՅՈՐ ԱՇԱԿԱՆՈՐԵՐԻ ԵՎԵՂՅԱՅ ԲԱՇԽՆ:

54. ԸՆՊԱՐՉԱԿԱՆ ՈՐԻ ՄԱՆՈՒՑ ԳԱԿՆ ՏԱՆՈՒՄ՝ ԽԱՌՆԵԼԼԵՆ:

55. ՀԱՅՈՐ ՀՐԱՅՈՐ ՀԱՅՈՐ ԷՐ ՎԱՆԱ ԴՈՂԱՆՋԸ՝ ՏԱՐԱՆՈՒՄ:

56. ՎԱՀԱՆԸ ԶԵՆԱԿ ՀԱՏԱԾՆԵՐԸ:

57. ԵՐԸ ՄԱՂԱՂ՝ ՀԱՍԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ:

58. ՀՈՆ ՀԱՆՈՒՄ ԹԱԳԱԿՈՐՆԵՐԻ ՄԱՎԱԿՈՒՄ ԷՐ ՆԱՐԱՆ:

59. ԼԵՌԱՅԱՆ ԲԱՇԽՈՒՆԸ, ԴՈՒՄ:

60. ԵՐԸ ԱՐԱՂՆԱՅԱՆ, ԱՐԱՂՆԱՅԱՆ:

61. ՀՈՐՈՅԻ ԸՆՊԱՐՉԱԿԱՆ ԱՐԻԼԵՐ:

62. ԱՅՂ ՀԱՆՈՒՄԱԿՈՐՈՒՄ:

63. ԵՐԿԱՆՂԱՆՈՒՄ ԲԱՇԽՈՒՆԻ ԿԱՆԱՆ:



անհրաժեշտ դեպքերում:

րն են թողել շնորհակալ  
ի գրիգոր Լուսինյանի

որոշում», «ՏԱՆՏԻՊՈՂ  
ծքներ եւ մէկ երկու

ուս էր վաղ Լճի սփռ  
ւրջ ՏԱՆՏԻՊՈՂ ԿԱՌԱՐՅՈՒՆ

Լ էին Լոր Լուսինյան  
նուս:

րից Պարթեւ Երեւանի  
ը ԶԱՄԱՆՈՒ ԱՆՔԱՆԻ

ՄԱՅՈՒՆ ԴԱՇՏԱՎԱՅՈՒՄ  
ԱՄԱՅՈՐԻՆ՝ ԵՐԵՎԱՆԸ:

ԱՅՈՒՄՈՒՆ, ԲԱՆԿԱՄԱՐԴԻ  
, ԱՐԱՐԱՏԻ ՉԱՐՈՒՄ

ՈՒՄ ԱՄՈՐՈՒՄ, ՈՐ ԱՅՈՒՄ  
ԱՄԱՐ ԱՎԵՐԿԵՑ ԱՐՈՒՄ

Կ ՈՒՄՆ ԳԱՎԱՄԱՐՈՒ  
ՉԿՈՒՄ Է ԳԵՂԱՐՈՒՄՈՒ

Ե ԲԱՐԵՉԱՐԻ ՊԱՐՏԱՆ  
ՊԱՐՏԱՆՆԵՐ ԷՐ. ԲԱՐՏԱՆ

ԱՄ, ՈՐ ԵՎԵԼ ԷՐ ԶԵՐՈՒՄ

Ր ԵՐԵՎԱՆԻ, ԶԱՄԱՆԱՐՈՒՄ  
ՈՐՏԵՐՈՒՄ՝ ԲԱՐՏԱՆՆԵՐ

ՇԱՄԱՆԻ ԲԱՐՏԱՆՆԵՐ

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

50. ԱՄԵՆ ԱՆԳԱՄ ԲՈՄԲՈՐԻ ՆԵՂՈՒՑԻ ԱՆՊԱՅ ԶՐԵՐԸ, ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՄԱՐԱՆՆԵՐԸ ՆՐԱՆ  
ՉԻՇԵՑՆԱՐԱՄ ԷԻՆ ԵՓՐԱՏԻ ՉՔԱՂԱՓԵՐՆ ՈՒ ՄՈՒՇԻ ԴԱՇՏԸ, ՄԵՂԱՊԳԵՏԻ ՄԵՂԱՄԱՐՅ ԱՆՅԱՆՆԵՐԸ,

51. ԱՐԱՐ ԶՈՐԱՊԵՏ ԲԵՇԻՐԸ ՈՒՂԱՊԵՑ ԴԵՊԻ ՄԵՎԱՆ, ՈՐՏԵՂ ԶԱՆԳՐԱՆԵԼ ԷՐ ԱՇՈՑ ԵՐԿԱՐԸ՝  
ՄԱՐԱԿ ՄԵՎԱՐԱՅԻ ԵՎ ՑԼԻԿ ԱՐԱՄԻ ԶԵՏ ԳԺՏԱԿԸ ԶԱՅՈՑ ԱՐՔԱՆ:

52. ԴԱՐԵՐ ԱՌԱՋ ՎԱՆԱ ԼՃԻ ՇՈՒՐՋԲՈՒՐԸ ՏԱՐԱԾՎԱԾ ԷՐ ԶԱՅՈՑ ԲԻԱՅԱՆ ԵՐԿԻՐԸ, ՈՐԻ  
ԹԱԳԱՎՈՐԸ՝ ՄԵՆՈՒՄ, ԵՐԿՈՒ ՈՐԴԻ ՈՒՆԵՐ՝ ԱՆՈՒՇԱՎԱՆԸ ԵՎ ԱՐԳԻՇՏԻՆ:

53. ԶԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՅԻ ՄՐԵԱՄՈՒՐԲ ԳԵՏԸ՝ ԵՓՐԱՏԸ, ՄԿԻՋԲ ԱՌՆԵԼՈՎ ՄԵԾՐԱՑ ԼԵՈՒՆԵՐԻ  
ԱԿԱՂԲՅՈՒՆՆԵՐԻՑ, ԿՏՐՈՒՄ-ԱՆՑՆՈՒՄ Է ԱՅՈՂՏԿՈՒՆՔԻ ԼԵՈՒՆԵՐԸ ԵՎ ՄՏՆՈՒՄ ԲԱՐՅՐ ԶԱՅԲԻ  
ԵԿԵՂՅԱՑ ԲԱՆԿԱՄԱՐՅԻԿ ԳԱՎԱՐԸ՝ ԵՐՋԱՎԱՅԻ ԴԱՇՏԸ:

54. ԸՆԴԱՐՉԱԿ ԵՐՋԱՎԱՅԻ ԴԱՇՏԸ ՄՐԵՎԱՐՈՒՄՔԻՑ ՇՐՋԱՓԱՎՈՒՄ ԷՐ ԳՐՅԱՆԱՄՔ ԼԵՈՒՆԱՊԱՐԸ,  
ՈՐԻ ԱԿՆՈՎԻՑ ԳԱՐԱԹԻ ՉՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՊՐԿԱՆԵԼՈՎ՝ ԽԵՆԹԱՅԱԾ ԻՋՆՈՒՄ ԷՐ ԱՐՈՒ ԳԵՏԸ ԵՎ ԻՐ ԶՐԵՐԸ  
ՏԱՆՈՒՄ՝ ԽԱՌՆԵԼՈՒ ՄԱՅՐ ԵՓՐԱՏԻՆ:

55. ԶԱՅՈՑ ԶԻՆ ՄՐԵՎԱՐԻ ՎԱՐԱԳԱ ՎԱՆՔԻՑ, ՈՐԻ ՄՈՒՐ ԳԵՎՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԽՈՐԱՆԻ ՏԱԿ  
ԶԱՆԳՉՈՒՄ Է ՎԱՄՊՈՒՐԱՎԱՆԻ ՄԵՆԵՔԵՐԻՄ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐԸ, ԼԱՎՈՒՄ ԷՐ ԶԱՆԳԵՐԻ  
ՂՈՂԱՆՋԸ՝ ՏԱՐԱԾՎԵԼՈՎ ՎԱՆԱ ԼՃԻ ԿԱՊՈՒՑՑ ԶՐԵՐԻ ՎՐԱ:

56. ՎԱՐԱՆԸ ԶԱՅԱՑՔԸ ԶԱՌԵԼ ԷՐ ԱՐՈՒՆԻ ՎԵՅ ԼԱՆՋԵՐԻՆ ԵՎ ԱԿԱՆՋԻՄ ՏԱԿ ՇԵՆՋՈՒՄ ԷՐ  
ՉՔԱՂ ԶԱՏԱՎԱԾՆԵՐ ԶԱՄԱՆԱՐՅԱՅԻՆ ՔԱՐԻՑ՝ ԳՅՈՒՇԵ, ԶԱՅՆԵ, ԼԵՐՄՈՒՏՈՎ, ԴՈՒՐՅԱՆ...

57. ԵՐԲ ՄԱՐԱԿ ՊԱՐԹԵՎԸ, ՄԵՄՈՐՊ ՄԱՇՏՈՑԸ ԵՎ ՄՅՈՒՄ ՄԵԾԵՐԸ ԶԱՅԵՐԵՆ ԷԻՆ ԴԱՐՉԱՐԱՄ  
«ԱՄՏԱՎԱԾՆՈՒՆՉԸ», ԱՅՆՏԵՂ ԶԻՇԱՏԱՎԱԿԱԾ ՕՐԻՈՆ ԶԱՄԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԹԱՐԱՎԱՆԵՑԻՆ ԶԱՅԿԻ  
ԶԱՄԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ:

58. ԶԻՆ ԶԱՅԿԱՎԱՆ ԿԱՂԱՄՈՒ ԵՐԿԻՐԸ, ՈՐԸ ԶԻՇԱՏԱՎԱԿԱԾ Է ԴԵՌԵՎԱ ՄԱՐԵՏԱՆԻ  
ԹԱԳԱՎՈՐՆԵՐԻ ՏԱՐԵԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ, ԿԱՋԱՆԵԼ Է ՄԵԾ ԶԱՅԲԻ ԿՈՐԵԱՅՔ ՆԱՐԱՆԳԸ, ՈՐՆ  
ԱՆՎԱՆԱՎՈՒՄ ԷՐ ՆԱԵՎ ԿՈՐԿԱՆՑ ԱՇԽԱՐՅ:

59. ԼԵՈՒՆԱՇԱՏ ԿՈՐԴՈՒՔԻ ԵՎ ՆՐԱ ԶԵՐՈՄԱՎԱՆ ՓՈՂՈՎՐԴԻ ՄԱՄԻՆ ԳՐԵԼ ԵՆ ՆԱԵՎ ՊԱՏԱՐՉՆԵՐ  
ՔԱՆԿՈՒՆԸ, ԴԻՈՂՈՐՈՄ ՄԻԿԻԼԻԱՅԻՆ, ԱՏՐԱՐՈՆԸ ԵՎ ԱՄԻԱՆՈՒՄ:

60. ԵՐԲ ԱՐԱՄԸ ՄՊԱՆԵՑ ՆՅՈՒՔԱՐ ՄԱՂԵՄԻՆ ԵՎ ԱՄՈՐԵՏԱՆԸ ԶԱՐԿԱՏՈՒ ԴԱՐՉՐԵՑ  
ԶԱՅԱՏԱՆԻՆ, ԱՄՈՐԵՏԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐ ՆԻՆՈՒՑ ՄԵԾԱՄԵԾ ՇՆՈՐՅԱՆԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱԿ:

61. ԶՈՐՈՅԻ ՈՐԴԻ ԶԱՐԱՄԱՅՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆՑ ՏՐՈՅԱՆ ԶԵԿՏՈՐԻ ԵՎ ՆՐԱ ԵՂԱՅՐՆԵՐԻ ԶԵՏ  
ԸՆԴՈՒՄ ԱՐԻԼԵՄԻ, ՈՂԻՄԵՎԱՐ ԵՎ ԶԵԼԵՆ ՄՅՈՒՄ ԴՅՈՒՑԱՊՈՒՆՆԵՐԻ:

62. ԱՅԴ ՓԱՄԱՆԱԿ ԱՄՈՐԵՏԱՆԻ ԵՎ ՄԱՐԱՏԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐ ՎԱՐԱՎԱՅԸ  
ԶԱՆԴԻՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՅԱՏԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐ ՊԱՎԵՑ ՊԱՐՈՒՅՈՒՆ:

63. ԵՐԿԱՆԴ ՄԱՎԱՎԱՅԱՑՔԸ ԿԱՐՈՂԱՑԱԿ ԻՐ ԵՐԿԻՐՆ ԱՆԿԱՆ ՊԱՐԵԼ ՊԱՐԱՎԱՏԱՆԻ ԵՎ  
ՄԱՐԱՏԱՆԻ ԵՆԹԱՎԱՅՈՒԹՅՈՒՆԻՑ. ԱՅԴ ՄԱՄԻՆ ՄԵԾԱՐԺՔ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՆ  
ՔԱՆԿՈՒՆԻ «ԿՅՈՒՐՈՄԱՊԱՏՈՒՄ» ԳՐԵՐԱ:



1.2. Արտագրելով՝ մեծատառերը բողոքելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

95

50. ԵՄԵՆ ԱՆԳԱՄ ԲՈՒՄՖՈՐԻ ՆԵՂՈՒՑԻ ԱՆՄՊԱԿ ԶՐԵՐԸ, ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՄՈՐԱՆՆԵՐԸ ՆՐԱՆ ՎԱՆԱ ԼԻԺԸ:

51. ԱՐԱՐ ԶՈՐԱՊԵՏ ԲԵՇԻՐԸ ՈՒՂՂԵՑ ԴԵՊԻ ՍԵՎԱՆ, ՈՐՏԵՂ ՀԱՆԳՐՎԱՆԵԼ ԷՐ ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԸ՝ ՍԱՀԱԿ ՍԵՎԱՊԱՅԻ ԵՎ ՑԼԻԿ ՎՄՐԱՄԻ ՀԵՏ ԳԺՏՎԱԾ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՆ:

52. ԴԱՐԵՐ ԱՌԱՅ ՎԱՆԱ ԼԾԻ ՇՈՒՐՋԲՈՒԼՈՐԸ ՏԱՐԱԾՎԱԾ ԷՐ ՀԱՅՈՑ ԲԻՅՅԱՆ ԵՐԿԻՐԸ, ՈՐԻ ԹԱԳԱԿՈՐԸ՝ ՄԵՆՈՒՄ, ԵՐԿՈՒ ՈՐԴԻ ՈՒՆԵՐ՝ ԱՆՈՒՇԱՎԱՆԸ ԵՎ ԱՐԳԻՇՏԻՆ:

53. ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄՐԲԱՄՈՒՐ ԳԵՏԸ՝ ԵՓՐԱՏԸ, ՍԿԻԶԲ ԱՌՆԵԼՈՎ ՄԵԾՐԱՑ ԼԵՈՆԵՐԻ ԱՎԱՐԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ, ԿՏՐՈՒՄ-ԱՆՑՆՈՒՄ Է ԱՅԾՊՏԿՈՒՆՔԻ ԼԵՈՆԵՐԸ ԵՎ ՄՏՆՈՒՄ ԲԱՐՉՐ ՀԱՅՔԻ ԵՎԵՂՅԱՑ ԲԱՇԽԱՐՀԻԿ ԳԱՎԱՐԸ՝ ԵՐԶԱԿԱՅԻ ԴԱՇՏԸ:

54. ԸՆԴԱՐԶԱԿ ԵՐԶԱԿԱՅԻ ԴԱՇՏԸ ԱՐԵՎՈՒՏՔԻՑ ՇՐՋԱՓԱԿՈՒՄ ԷՐ ԳՈՀԱՆԱՄՔ ԼԵՈՆԱՄՊՐԸ, ՈՐԻ ԱՎՆՈՎԻՑ ԳԱԳԱՍԻ ԶՅՈՒՆԵՐԻՑ ՊՈԿԿՎԵԼՈՎ՝ ԽՆՆԹԱՅԱԾ ԻԶՆՈՒՄ ԷՐ ՄՂՈՒ ԳԵՏԸ ԵՎ ԻՐ ԶՐԵՐԸ ՏԱՆՈՒՄ՝ ԽԱՌՆԵԼՈՒ ՄԱՅՐ ԵՓՐԱՏԻՆ:

55. ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ՄՐԲԱՏԵՂԻ ՎԱՐԱԳԱ ՎԱՆՔԻՑ, ՈՐԻ ՄՈՒՐ ԳԵՎՈՐԳ ԵՎԵՂԵՑՈՒ ԽՈՐԱՆԻ ՏԱԿ ՀԱՆԳՉՈՒՄ Է ՎԱՄՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՄԵՆԵՔԵՐԻՄ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԹԱԳԱԿՈՐԸ, ԼՍՎՈՒՄ ԷՐ ԶԱՆԳԵՐԻ ԴՈՂԱՆԸ՝ ՏԱՐԱԾՎԵԼՈՎ ՎԱՆԱ ԼԾԻ ԿԱՊՈՒՅՑ ԶՐԵՐԻ ՎՐԱ:

56. ՎԱՀԱՆԸ ՀԱՅԱՑՔԸ ՀԱՌԵԼ ԷՐ ԱԲՈՒԼԻ ՎԵՀ ԼԱՆԶԵՐԻՆ ԵՎ ԱՎԱՆԶԻՄ ՏԱԿ ՇՆՆՉՈՒՄ ԷՐ ԶՔՆԱՂ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՔՆԱՐԻՑ՝ ԳՅՈԹԵ, ՀԱՅՆԵ, ԼԵՐՄՈՆՏՈՎ, ԴՈՒՐՅԱՆ...:

57. ԵՐԲ ՄԱՀԱԿ ՊԱՐԹԵՎԸ, ՄԵՄՐՈՂ ՄԱՇՏՈՐԸ ԵՎ ՄՅՈՒՄ ՄԵԾԵՐԸ ՀԱՅԵՐԵՆ ԷՆ ԴԱՐՉՆՈՒՄ «ՄԱՏՎԱԾՇՈՒՆՉԸ», ԱՅՆՏԵՂ ՀԻՇԱՏԱԿԱԿԱԾ ՕՐԻՈՆ ՀԱՄԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԹԱՐԳԱՆԵՑԻՆ ՀԱՅԿԻ ՀԱՄԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ:

58. ՀԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՂԱՄՈՒ ԵՐԿԻՐԸ, ՈՐԸ ՀԻՇԱՏԱԿԱԿԱԾ Է ԴԵՌԵՎԱ ՄԱՐԵՍԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՒՆԵՐԻ ՏԱՐԵԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ, ԿԱԶՄԵԼ Է ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԿՈՐԵԱՅՔ ՆԱՀԱՆԳԸ, ՈՐՆ ԱՆՎԱՆՎՈՒՄ ԷՐ ՆԱԵՎ ԿՈՐԴԱՑ ԱՇԽԱՐՀ:

59. ԼԵՈՆԱՇԱՏ ԿՈՐԴՈՒՔԻ ԵՎ ՆՐԱ ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԱՄԻՆ ԳՐԵԼ ԵՆ ՆԱԵՎ ՊԱՏՄԻՉՆԵՐ ՔԱՆՈՓՈՒՆԸ, ԴԻՈՂՈՐՈՍ ՄԻԿԻԼԻԱՅԻՆ, ԱՏՐԱԲՈՆԸ ԵՎ ԱՄԻԱՆՈՒՆ:

60. ԵՐԲ ԱՐԱՄԸ ՄՊԱՆԵՑ ՆՅՈՒՔԱՐ ՄԱՂԵՄԻՆ ԵՎ ՄԱՐԵՍԱՆԸ ՀԱՐԿԱՏՈՒ ԴԱՐՉՐԵՑ ՀԱՅԱՏԱՆԻՆ, ՄԱՐԵՍԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՒ ՆԻՆՈՒՑ ՄԵԾԱՄԵԾ ՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱԿ:

61. ՀՈՐՈՅԻ ՈՐԴԻ ԶԱՐՄԱՅՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵՑ ՏՐՈՅԱՆ ՀԵԿՏՈՐԻ ԵՎ ՆՐԱ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻ ՀԵՏ ԸՆԴԴԵՄ ԱԲԻԼԵՄԻ, ՈՐԻՄԵՎԱՐ ԵՎ ՀԵԼԼԵՆ ՄՅՈՒՄ ԴՅՈՒՑԱԶՈՒՆՆԵՐԻ:

62. ԱՅՂ ԺՄԱՄԱԿ ՄԱՐԵՍԱՆԻ ԵՎ ՄԱՐԱՄԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՒ ՎԱՐԲԱԿԵՈՒ ՀԱՆԴԻՄԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՄԲ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԹԱԳԱԿԸ ՊԱՍԿԵՑ ՊԱՐՈՒՅՐԻՆ:

63. ԵՐՎԱՆԴ ՄԱԿԱՎԱԿՅԱՑԸ ԿԱՐՈՂԱՑԱԿ ԻՐ ԵՐԿԻՐՆ ԱՆԿԱՆ ՊԱՀԵԼ ՊԱՐԱԿԱՄԱՆԻ ԵՎ ՄԱՐԱՄԱՆԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԻՑ. ԱՅՂ ՄԱՄԻՆ ՄԵԾԱՐԺԵՔ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՆ ՔԱՆՈՓՈՒՆ «ԿՅՈՒՐՈՍՄՊԱՏՈՒՄ» ԳՐԲՈՒՄ:



**64.** ԵՐԱՅԱՆԻ ՍԱՀԱԿԱԿՅԱՑԻ ՈՐԴԻՆ՝ ՏԻԳՐԱՅԷ, ԳՈՐԾԱԿՅՆՔԸ ԼՈՎ ԱՊՐԵՒՄԻՆ՝ ՀԱՅԿԵՆՑ ՍԱՐԿԱՏԱՆԸ ԵՎ ՍԵՐ ԵՐԿՐԻ ՍԱՀՅԱՆՔԵՐՆ ԸՆԴՈՐՁԱԿՔԸ ԶԱՍՏԻՐԵՑ ԱՐԱՄԻ

65. ՊԱՅՈՑ ԱՐԲԱ ՏԻՊԱՆԵ ԶՈՐԱՅԻՆ ԵՄԵՐՈՍԻՄԻԱՆ ԱՄՅՐԱԲԱՐԱՔԻ ԷԿԲԱՏԱՆԻ:

**66.** Պատասխանում եմ հարցին՝ կոչվա՞նք ՀՀ-ի ներքին գործերի նախարարությանը մեղադրելու համար, որ «Կառավարություն» զբաղվում է բացառապես իր սեփական շահերի պաշտպանությամբ:

67. ԲԱՅԱԶՈՒՆ ԿԱՅՆ ԳՅԱԿԱՆ ԲԱՌԱՍՈՒՆԳԱԲԱՐԱՆՈՑ ՀԵՅԵԿԱԿԻԿ ԵՎ ՅՈՒՅՎԱԲԱՐԱՆՈՑ ՀԵՃԵԱԲԱՐԱՆՈՑ ԴԱՐԱՆԱՍԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՐ ԴԱՐԵՅ ԵՐՈՐՈՐԴԻ ԶՈՐԱԲԱՆԱԿԻ ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑ

68. ԵՐԾ ՎՊՈՍԱՆ ԱՆՔԱՄԱՂԻ ՀՐԿԱՆԶՈՒԹՅԱՆ ԶԳՈՒՄ ԷՐ ԹԻՖԼԻՍԸ, ՈՐՏԵՂ

[illegible]

70. ԱՆԿԱՆՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱԿՈՒ ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹՈՒ ՄԻՈՒԿԵՂԵԱԿԱՆ ՄԱՏԻՆԻՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԷԼԵՄԵՆՏԱՐԻ, ԳՈՐԾԱՆՈՒՄԻ ՏՈՒՆԸ, ՑԼԻԿ ՄԱՏԻՍԻՆ ԵՎ ՀԵՆՑ ԻՐԵՆՑ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ՈՒ ՄԱՏԻՍԱՆԻ:

71. ՄԵԿՈՐԴԱՅ ԻՇԽԱՆ ԳԵԿՈՐԳԻ ԳԵՂԵՑԿՈՒԴԻ ՊՈՒՏՏԻԸ՝ ԱՄԴՐԱԾԵԼ, ՂԱԴՆՈՒՄ Է ՑԼԻԿ  
ԱՄՐԱՄԻ, ՄԱՅԱԿԱՆՈՒՅՑ ԹԱԳՈՒԴՈՒ ԽԱՆՂԻ ԵՎ ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԻ ՄԻՐՈ ՉՈՐՃ՝ ԱԿԱՄԱՆԱՍԵԼՈՎ  
ԽՈՒԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾԱԿԱԼՄԱՆԸ:

72. ՆԱՐԴՈՒՄ «ՄԵՐ ԹԱՆՈՒՄ» ՀԱՐՔՈՒՄ ԶԵՏԵՎԱԾ ԵՆ «ԻՆՉՊԵՆ ԲԺՇԿԵՑԻՆ», «ՍԱՔՈՒԼՆ ՈՒՆՏ ՔԵԱՑ», «ՀՊՊՈՒՆ ԿՐԻՄ ԶԱՄԱՅ», «ՀՊՊՈՒՄ» ԵՎ ԱՅՆ ՊԱՏՆԱԿԱԾՔՆԵՐ:

73. ԿԵՆՏԱՆԱՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆԵՐԻՑ ԵՆ ԵՐԿԱՈՐՅԱԿՆԵՐԸ, ԽԵՅՁԵՏԻՆԸ, ԿՇԵՌՔԸ, ԻՆՉՊԵՆ ՆԱԵՎ ԿՈՒՅԱԸ, ԱՂԵՂՆԱԿՈՐԸ:

74. ՕՏԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԻՍՏՂԱԿՅԱՆԸ ԱՅՐՎՈՒՄ ԷՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿԱՐՊՈՏՈՎ. ՆԱ ՀԱՏԱՍԻ ԷՐ ԿԵՐԱԴՈՒՆՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՇՐՋՈՒՄ ԶԱԿԱԽՔԻ ՈՒ ՄՐՑԱՍԻ ԳՅՈՒՂԵՐՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ, ԱՐԵՎՍՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԿԱԳՆԵՐԸ, ՇՓՎՈՒՄ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԵՏ:

75. ԱՇԾ ՔԱՆՈՒՐԻՐՈՒ ԱՎԵՏԻՔ ԻՍՏԱՅԱԿՅԱՆԻ ԿՐԸ ԱՆՋԵՔԸՆԻ ՏՊԱԿՈՒՈՒԹՅՈՒՆ ԵՆ ԹՈՂԱՆ ԽԱՇԱՏՈՒՐ  
ԱՓՈԿՅԱՆԻ «ՎԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ», ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆԻ, ՄԻՔԱՅԵՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ:

76. ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԵԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԱԿԵՏԻՔ ԻՍՏՅԱԿՅԱՆ ԸՐՋԱԳԱՅՈՒԹՅԱՄԲ ԵՂԵԼ Ե ՖԻՆԱՆՍԱՐԻԱԿԱՅՈՒՄ, ԵՎԵՅՅԱՐԻԱԿԱՅՈՒՄ, ԻՏԱԼԻԱԿԱՅՈՒՄ, ՀՈՒՆԱՍՏԱՆՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼՈՒՐ:

77. «ԱՐԵՎԻԼ», «ՄԵՂՈՒՆԵՐԸ», «ՆԱԿԱԿԱՆԵՐԸ», «ՍԻՐԵՐԳ», «ԱՔԱՍԻԱՆԵՐՈՒ ՀՈՒՔԻՆ ՏԱԿ»  
ԳԵՂԵՑԻԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ ԵՆ ՄԻԱՔԲ ՄԵԾԱՐԵՆՑԻ ԳՐԶԻՆ:



1.2. Արտագրել՝ մեծատառերով թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

97

78. Միող, թահածի եւ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ թեստերն բւժոյս ճշտօղակորոյններով ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ ԵՆ ՎԱՅԱՆ ՏԵՐՅԱՆԻ «ՄԹՆՇԱՂԻ ԱՆՈՒՐՋՆԵՐ», «ԳԻՇԵՐ ԵՎ ՀՈՒՇԵՐ», «ՈՍԿԻ ՀԵՔԻԱԹ», «ՈՍԿԵ ՇՂԹԱ» ՇԱՐՔԵՐՈՒՄ:

79. ՆՇԱՆԱՎՈՐ ԱՎԱՐԱՅՐԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ՀԵՐՈՍ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ԵՂԲՈՐՈՐԴԻՆ ԷՐ ՎԱՅԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԸ, ՈՐԻՆ ԳԱՅԼ ՎԱՅԱՆ ԷՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ, ԱՅԼԵՎ ՀԱՐԵՎԱՆ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ:

80. ՀԱՅԵՐԸ ՄԵՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳԵՂՈՒՄ ԱՐԱՔՆԵՐԻ ԴԵՄ ՏԱՐԱԾ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՎ ՈՒՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆ ԷՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԻ ԳԼԽԱՎՈՐՈՒԹՅԱՄԲ, ԻՍԿ ԲԵՇԻՐԸ ԳԱԼԻՄ ԷՐ ԴԵՊԻ ՈՍՏԱՆ ԳԱՎԱՐԸ:

81. ՄՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿԸ, ԱՅԱԻՆՔՆ՝ ԱՐԳԻՇՏԻ, ԱՐՔԱՆ, ՏԱՐԱՎ ԲԻԱՅՆԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆԱԽՈՇՈՐ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ, ՆՎԱԾԵՑ ԲԱԶՄԱԹԻՎ ԵՐԿՐՆԵՐ, ՄԻԱՎՈՐԵՑ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ, ԿԱՌՈՒՑԵՑ ԵՐԵՎԱՆՆ ՈՒ ՄՐԱՎԻՐԸ:

82. ԱՐԳԻՇՏԻԻ ՕՐՈՔ ԲԻԱՅՆԱՅԻ ՄԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՑԻՆ ԱՄՈՐԵՍԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ԿՈՒՐ ԳԵՏԸ, ՄԵՂԻԱՅԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ԺՈՐԱՏԻ ԱՓԵՐԸ:

83. ԵՐԿՈՒ ՀԱԶԱՐԱՄՅԱՎ ԱՌԱՋ ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔ ԱՐՏԱՇԱՏՈՒՄ ԵՂԵԼ Է ԹԱՏՐՈՆ, ԵՎ ԵՎՐԻԴԻԴԵՍԻ «ԲԱՔՈՍՈՒՀԻՆԵՐԻ» ԲԵՄԱՂՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԲԵՄ Է ՀԱՆՎԵԼ ՀՈՈՄԵՏԵՑԻ ԶՈՐԱՎԱՐ ՄԱՐԿՈՍ ԿՐԱՍՈՍԻ ԳԼՈՒԽԸ:

84. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԱՂ ԱՆՑՅԱԼԻՑ ՄԵՋ ԵՆ ՀԱՄԵԼ ՄՈԽԱՐԱՔԼՈՒՐԻ ԵՎ ՄԵԾԱՄՈՐԻ ԲԱՐՁՐ ՔԱՂԱՔԱԿՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԵՏՔԵՐԸ, ԷՐԵՔՈՒՆԻ ԲԵՐԴՆ ՈՒ ԿԱՐՄԻՐ ԲԼՈՒՐԻ ԲԵՐԴԱՔԱՐԱՔԸ, ԱՆԱՀԻՏԻ ԲՐՈՆՋԵ ԱՐՁԱՆԸ:

85. ՄԵՐ ԳՐԵՐԻ ԱՏԵՂԾՈՂԸ՝ ՄԵՄՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԸ, ԱՋԱՅԻՆ ՄԵԾ ԵՐԳԱՅԱՆ ԿՈՄԻՏԱՄԸ, ԱՅԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ, ԵՎ ՄԵԾ ԲԱՆԱՄՏԵՂԾ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԸ ՄԻՐԵԼԻ ՈՒ ՊԱՇՏԵԼԻ ԵՆ ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐԻ ՀԱՄԱՐ:

86. ԲՈՒԼՂԱՐԻԱՅՈՒՄ, ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՎ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԱԳԵՐՈՒՄ ԱՊՐԵԼՈՒ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ ՀԱՃԱՆ ՎԵՐՀԻՇՈՒՄ ԷՐ ՄԱՄՈՒՆԸ, ՄՈՒՇԸ, ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՎԱՆՔԻ ՆՇԱՆԱՎՈՐ ԿՈՒՎԸ:

87. ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՇԱՆՄԱՏԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԻ ՓԱՌՔԸ ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆՆ Է, ՈՌԻԱՄՏԱՆԻՆԸ՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱԼՅՈՒՆԻՆԸ, ԿՈՒՔԱՅԻՆԸ՝ ԽՈՍԵ ԿԱՊԱՔԼԱՆԿԱՆ:

88. ԳԵՂԱՏԵՄԻԼ ՎԱՆԱ ԼՃԻ ՀԱՅԵԼԱՓԱՅԼ ԿՐԾՔԻՆ ԿԱՐՄՐԻՆ ԷՆ ՏԱԼԻՍ ԼԻՄ, ԿՏՈՒՑ, ԱՌՏԵՐ ԵՎ ԱՂԹԱՄԱՐ ԿՂԻՆԵՐԸ՝ ԱՐՏԱՑՈԼԵԼՈՎ ՄԱՅՐԱՄՈՒՏԻ ՄՐԵՎԻ ԲՈՍՈՐԸ:

89. ՀԱՐԱԶԱՆ ՄԵՔԱՄՏԻԱՆ, ՄԱԼԱԹԻԱՆ, ԻՍԿ ՀԵՏՈ ՆԱԵՎ ՆԻԿՈՍԻԱՆ ՄԱՑԻՆ ԾՈՎԻ ՄՇՈՒՇԻ ՄԵՋ, ԵՐԲ ՄԻ ՕՐ ԶԱՔԱՐԻԱՆ ԻՐ ԸՆՏԱՆԻՔՈՎ ՀԱՍՏԱՏՎԵՑ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ:

90. ՔԱՎԱՂ ԳԵՏԸ ՄԿԻԶԲ Է ԱՌՆՈՒՄ ՓԱՄՔԱԿԻ ԼԵՈՆԵՐԻՑ, ԻՋՆՈՒՄ ԱՊԱՐԱՆԻ ԲԱՐՉՈՒՆԵՆԵՐԻՑ, ՀՈՍՈՒՄ ԱՇՏԱՐԱԿԻ ՈՒ ՕՇԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՎ ԵՎ ՄԻԱԽԱՆԿՈՒՄ ՄԵԾԱՄՈՐ ԳԵՏԻՆ:

91. ԵՄ, ՄԵՐ ՀԱՐԵՎԱՆՆԵՐ ՀԱՄԵՍԸ, ՄԱՆՈՒՇԱԿԸ, ՄԵՐ ԴԱՄԱՐԱՆՑԻՆԵՐ ԶՎԱՐԹԸ ԵՎ ԵՐՋԱՆԻԿԸ ՈՐՈՇԵՑԻՆՔ ԳՆԱԼ ԱՐՋԱՐՔՅՈՒՐ:







1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը բողմելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

99

106. ՄԱՍԻԿՈՆԵՑ ՏԻԿԻՆԸ ՂԵՎՈՆԴ ՔԱՅԱՆԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹՅԱՄԲ ԴԱՐԱԿԻՑ ԻԶԵՑՆԵԼ ՏԿԵՑ  
ՍՈՒՐԲ ԳՐԲԵՐԸ ԵՎ ՍԿՍԵՑ ՀԱՏԱԿԱԾՆԵՐ ԿԱՐԴԱԼ ՄՈՎԱՄԵՍ ԽՈՐԵՆԱՑՈՒ «ՀԱՅՈՑ  
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ». ՀԱՓՇՏԱԿԿԵՑ ԴՅՈՒՑԱԲՈՒՆ ՀԱՅԿԻ ԵՎ ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԴՐԱԿԱՆԵՐՈՎ:

107. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ ՄԱՅՐՑԱՄԱՔՆԵՐՈՎ ԲԱԺԱՆԱԿԱԾ Է ՄԱՄԵՐԻ, ՈՐՈՆՑԻՑ  
ՄԱՆԱՄԵԾԸ ՄԵԾ ԿԱՄ ԽԱՂԱՂ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄ Է, ԱՊԱ՝ ԱՏԼԱՆՏԱՆ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ, ՀԵՏՈ՝ ՀԱՂԱԿԱՆ  
ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ ԵՎ ՀՅՈՒՄԻՄԱՅԻՆ ՄԱՌՈՒՑԱԼ ՕՎԿԻԱՆՈՒՄԸ:

108. ՀԱՅՏՆԻ Է, ՈՐ ԿՏՈՒՑԸ ՎԱՆ ԼԵՐ ԶՈՐԱ ԿՐԶԻՆԵՐԻՑ ՄԵԿՆ Է, ԵՎ ԱՅՆՏԵՂ Է ԳՈՐԾԵԼ  
ԿՏՈՒՑԻ ԱՆԱՊԱՏԸ, ՈՐԻ ԶՈՐԱ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻՑ ՊԱՀՊԱՆԱԿԵԼ Է ՄՈՒՐԲ ԿԱՐԱՊԵՏԸ՝ ԿԻՑ ԳԱՎԹՈՎ:

109. ԲԱՐԶՐԵՆՈՆԱՅԻՆ ԱՐՓԻ ԼԻԾԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՄԵԿՆ Է, ՈՐԻ  
ՄԱՌՆՈՐԱՎ ԶՐԵՐՈՎ Է ՀԱԳԵՑՎՈՒՄ ԱՐԱՐԱՏԱՆ, ԱՊԱՐԱՆԻ ՈՒ ՇԻՐԱԿԻ ԴԱՇՏԵՐԻ ԾԱՐԱՎԸ:

110. ՄԱՐԻՐԴԱԼԱԹ ԱՄԱՍԻԱՑԻՆ ՈՐՔԱՆ ԶԱՄԲ ԵՐ ԹԱՓԵԼ ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑՈՒ, ՀԱՂՈԲ ՄԵԾԻ,  
ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵԶԻՆԻ ՈՒ ՎԱՀՐԱՄ ԿՐՏՏԵՐԻ ԳՐԲԵՐԻ ՎՐԱ:

111. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՐՈՇ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐ ՈՌՈԳԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ԿԱՌՈՒՑՎԵԼ ԵՆ ԱՐՓԻ,  
ԱՊԱՐԱՆԻ, ՄԱՍՆԱՇՆԻ, ՄԱՆԹԱՇԻ, ՎԱՐԴԱՔԱՐԻ ԵՎ ՄԻ ՇԱՐՔ ԱՅԼ ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐ:

112. ՄԵՐ ՊԱՊԵՐԸ ԹՈՂԵՑԻՆ ԱՅՐՎՈՂ ԱՆԻՆ, ՀԱՅՐԵՆԻ ԿԱՐԱՆ ՈՒ ՄՈՒՇԸ, ԿԱՊՈՒՏԱԿ ՎԱՆԱ  
ԾՈՎՆ ՈՒ ԴՐԱՆՏԱՅԻՆ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ ԵՎ ՑՐՎԵՑԻՆ ԱՇԽԱՐՀՈՎ ՄԵԿ:

113. ԵՂԵՆԻՑ ՄԱՔԱՊՈՒՐԾ ՀԱՅԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՀԱՆԳՐԱՎԱՆԸ ԳՏԱՆ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՖՐԱՄԱՍԻԱՅԻ,  
ԱՐԳԵՆՏԻՆԱՅԻ, ԿԱՆԱՂԱՅԻ, ՄԱՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԱԿԱՆԻ ԵՎ ԱՅԼ ԵՐԿՐԱՆԵՐԻ ՄԵԾ ՈՒ  
ՓՈՔՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՄ:

114. ԵՍ, ՀԱՄԱԿԱՆ ԵՎ ԳԱՆԱԿԱՆ, ՄԵՎԱՆԻ ԼԵՆԱՄԱՑՔԻՑ ԴՈՒՐԱ ԳԱԼՈՎ, ՀԱՄԱՔ ԾՈՎԱԳՅՈՒՂԻ  
ՀՅՈՒՄԻՄԱՅԻՆ ԲԱՐԶՈՒՆՔԻՆ, ՈՐՏԵՂԻՑ ԲԱՑՎՈՒՄ ԵՐ ՄԵՎԱՆԱ ԼԵՐԻ ՀԻԱՄԱՔԱՆՉ ՏԵՄԱՐԱՆԸ:

115. ԳԵՂԵՑԻԿ Է ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏԸ, ՈՐԻ ՄԻ ԿՈՂԱՄՈՒՄ ԲԱՐԶՐԱՆՈՒՄ Է ԶՅՈՒՆԱՔԱՐԻ  
ԱՐԱՐԱՏԸ, ՄՅՈՒՄ ԿՈՂԱՄՈՒՄ՝ ՔԱՌԱԳԱԳԱԹ ԱՐԱԳԱԾՔ, ԿԵՆՏՐՈՆՈՎ ՀՈՍՈՒՄ Է ԱՐԱՔԱՆ, ՈՐԻ ԱՓԻՆ  
Է ԽՈՐ ՎԻՐԱՊԻ ՎԱՆՔԸ:

116. ԵՐԱՅԱՆԱՅԻԳ ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏԻ ԵՐԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՈՒՐՅԱՆ ԳԵՏԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՄԵՂՈՒ  
ԿԻՐԾԸ ԵՐԿՈՒ ՀԱՐՅՈՒՐ ԿԻԼՈՄԵՏՐ Է, ԻՍԿ ԼԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԱԳԱԾԻ ԵՎ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄՏՈՐՈՏՆԵՐԻ  
ՄԻԶԵՎ՝ ՔԱՌԱՄՈՒՆ ԿԻԼՈՄԵՏՐ:

117. ԲԱՑԻ ՄԵԾԱՄՈՐ ԵՎ ՔԱՄԱՂ ԳԵՏԵՐԻՑ՝ ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏԸ ՈՌՈԳՈՒՄ ԵՆ ԳԵՂԱՄԱ  
ԼԵՈՆԵՐԻՑ ՄԿԻԶԲ ՄՈՆՈՂ ԱՋԱՏ ԵՎ ՎԵՂԻ ԳԵՏԵՐԸ:

118. ՊՐՏՈՐ ԱՐԱՔԱՆ, ՄՐԵՆԹԱՑ ԻԶՆԵԼՈՎ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆԱ ԼԵՈՆԵՐԻՑ, ՀԱՆՂԱՐՏ ՄՏՆՈՒՄ Է  
ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏ, ԶՈՒՐ ՏԱԼԻՄ ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ԵՎ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ՃԱՄՓԱՆ  
ՆԱԽԻԶԵՎԱՆՈՎ ԴԵՂԻ ԿԱՄԱՊԻՑ ԾՈՎ:

119. ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ ԵՂԵԼ ԵՆ ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԳԼԽԱԿՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻՑ ԱՐՏԱՇԱՆԸ,  
ԱՐԱՄԱԿԻՐԸ, ԴՎԻՆԸ, ՎԱՐԱՐՇԱՊԱՏԸ:



120. փոփոխան գեՏԸ, սկիժք տոնելով աՐՓԻ ԼեՌԻՑ, ՇՈՒՏՈՎ ԱՏԱՌՄԷ Է ԽՈՐ ԿԻՐԵԻ ՄԵՋ, անթաճ անի ԿԻՐԵՅԻՆԻՐԻ ՄՈՏՈՎ, ԱՅՆՈՒՅԵՏԵՎ ՄՈՏԵՆԱՆՈՎ ՄՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇԻՆ՝ ԲԱԳԱՐԱՆ, ԳՅՈՐԴԻ ՄՈՏ ԽԱՄԵԿՈՒՄ ՄԱՅՐ ՄՐԱՔԱՆԻ:

121. ՀԻՍՏՈՐԻՔԻ ՓՇԱՔԱՂԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԷՐՆ ԱՌԱՋԱՆՈՒՄ ՄՇՈ ԴԱՇԻ, ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՎԱՆՔԻ, ՄՈՐԵ ԿԱՐԱԿԵՏԻ ԵՎ ՄԱՄՈՒՆԻ ՀԵՐՈՄԱԿԱՆ ԴՐԱԳԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԶՈՐԱԿԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՀՈԳԵՏՈՒՆՑ ԴԱՏԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ:

122. ԼԵՈՆԱՅԻՆ ԱՐՑԱԽԻ ԳԼԽԱԿՈՐ ՔԱՂԱՔ ՇՈՒՇԻ ԲԵՐԴԵ ՀԻՄԵԱԴՐԵԼ ԵՆ ՔԱՋԱԿՈՐՈՎ ԱԿԱՆ ՀԱՐՅՈՐԱԿՆԵՏԸ ԵՎ ՎԱՐԱՆԴԱՅԻ ՄԵԼԻՔ ՇԱՀՆԱՋԱՐԸ 17-18-ԴԴ ԴԱՐԵՐՈՒՄ:

123. ԼԵՈՆԱՅԻՆ ԱՐՑԱԽԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆԸ 1827 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՀԻՄԱԿՐԵԼ ԵՆ ՇՎԵՑԱՐԻԱՅԻՑ ԵԿԱԾ ԲԱՐՈՔՐԵՆԵՐ Ա. ԴՐՏՐԻԽԸ ԵՎ Ֆ. ՋԱՐԵՍԲԱՆ ՇՈՒՇԻ ՔԱՂԱՔՈՒՄ:

124. 1891 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՇՈՒՇԻ ԹԱՏՐՈՆԸ, ՈՐԻ ԴԵԿԱԿԱՐԸ ՄԿՐՏԻՉ ԽԱՆԴԱՍԻՐՅԱՆԸ ԷՐ, ԲԱՑԵՑ ԻՐ ԴՈՆԵՐԸ ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆԵՐԻ ԱՌՁԵՎ՝ ՆԵՐԱԿԱՅԱՆԵԼՈՎ ՄԵԾ ՎԻՊԱՄԱՆ ՄՈՐԱԿԱՆԻ «ՈՐՔԱՆ» ԴԱՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՆ:

125. ՄԻՆԵՎ 1920 Թ. ԱՐՑԱԽՈՒՄ ԼՈՒՅՍ ԷՐ ՏԵՆԱՆՈՒՄ ՔԱՆ ԱՆՈՒՆ ԴԱՐԵՐԱԿԱՆ, ՈՐՈՆՑԻՑ ԵՆ «ՆԵՏՈՒՎ», «ՆՈՐ ԿՅԱՆՔ» ԹԵՐԹԵՐԸ, «ԱՋԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ», «ՀԱՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ» ՀԱՆԴԵՆԵՐԸ:

126. ՀՆԱՄԵՆԻ ՎԱՆԸ՝ ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԻՅԱՆԱՆ, ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ՎԱՄԴՈՒՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԵՐԵՑԿՈՒԴԻՆ Է՝ ՓՈՎԱԾ ԲԵՆՈՒՆՅԱՑ ՇՈՎԻ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԱՓԻՆ:

127. ՎԱՆԸ ՀԻՄԱԿՐԱԿԵԼ Է ՄՈՏ ԵՐԿՈՒ ՀԱՋԱՐ ԻՆԸ ՀԱՐՅՈՐ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԱՐԴՈՐ ԱՌԱՋԻՆ ԱՐՔԱՅԻ ԿՈՐԱՅԻՑ ԵՎ ԺԱՄԱԿԻ ՀՈՆԼՈՎՈՒՅԾՈՒՄ ՈՐԵՑԵԼ Է ՆՄԵՎ ՏՈՒՇՊԱՆ, ՏՈՄՊ, ՇԱՐԻԱՄԱԿԵՐՈՏ, ԵՐԱՆԴԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅՆ ԱՆԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

128. ՈՐՔԱՆ ԺԱՄԱԿԻ ԷՆ ԱՆՑԻ, ՎԱՆԵՑԻՆ ՉԻ ՄՈՒԱՆԱ ԱՅԳԵՏԱՆԸ, ՎԱՐԱԳԱ ՈՒ ՆԱՐԵԿԱ ՎԱՆՔԵՐԸ, ԿԱՐԱՐԱԿՈՐԸ, ՎԱՆԻ ՀՆԱՄԵՆԻ ՄԻՋԱԿԵՐԴԸ, ՎԱՆԱ ԼԻՃԸ:

129. ՀՆԱԳՈՒՅՆ «ԱՏԱՎԱԾԱՇՈՒՆ» ԱՏԱՅԱՆՈՒՄ ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱԾ ԶՐՀԵՂԵՂԻՑ ԵՎ ՆՈՅԻՑ ՀԵՏՈ ԱՌԱՋԻՆ ԶՅՈՐԵ ՄԱՍԻՆԻ ՎՐԱ ՀԱՅՏԱԿԵԼ Է ՀԱՅԿ ՆԱՀԱԿԵՏԻ ՀԱՅՐ ԹՈՐԱԳՈՒՄ ԺԱՄԱԿԱՆԵՐՈՒՄ:

130. ՀՐԻՆ ՀՈՒՆԱՏԱՆԻ ՀԱՆԿԱՌԱՄԱՄ ՔԱՂԱՔԸ ՀԱՅՏԻ Է ԵՂԵԼ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԱԿՎՈՐ ԴԱՐԱՐԱՄԱՌՎ ԵՎ ԴԱՏԱԿԱՅՐ ՀԵՐՈՐՈՏՈՒՄ ՇՆՆԱԿԱՅՐԸ ԼԻՆԵԼՈՎ, ԱՅԵՎ ԴԱՏԵՐԱՋԱՐ ԱՏԱԿԱԾ ԱՐԵՍԻ ՏԱՃԱՐՈՎ:

131. ԵՂԵՆԻԱՅԻՑ ԵՎ ՄԱՄՈՒԱՏԻՑ ՀԱՅԱՏԱՆ ՎԵՐԱԴԱՌԱՆԱՆՈՒՄ ՀԵՏՈ ՄԵՍՐՈՐԻ ՄԱՇՏՈՑԸ ԻՐ ԱՇԿԵՐՏԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԽԱՐԻՆ ՈՒՄՈՒՑԱՆԵՑ ԲԱՐՉՐ ՀԱՅՔ ՆԱՀԱԿԻ ՇԱՂԱԳՈՒՄ ԳԱԿԱՌՈՒՄ:

132. ԾՈՎԱՆԱԿԱՐԻՉ ՀՈՎՀԱՆԵՆ ԱՅՎԱՌԱԿԱԿՈՒ ՏՈՒՆԸ ԹԵՐՈՐԱՍԻԱՅՈՒՄ ԵՂԵԼ Է ՄԻ ՅՈՐԾՐԻՆԱԿ ՈՒՆԱՏԱՏԵՂԻ, ՈՐՏԵՂ ՀՅՈՐԸՆԱԿԱԿԵԼ ՈՒ ԵԼՈՒՅԾԵՐ ԵՆ ՈՐԵՑԵԼ ՄԵԾ ԴԵՐԱՄԱՆ ԴԵՏՐՈՒՄ ԱՐԱՅԱՆԸ, ԵՐԱԿԱՆ ԱՆԵՐԱՄԻՐ ՍՊԵՆԴԻԱՅԱՆԸ, ԶՈՒԹԱԿԱՅԱՐ ՀՈՎՀԱՆԱՆԵՆ ՆԱՐԱՆԱՅԱՆԸ ԵՎ ՈՐԻՇԵՐԸ:

133. ՄԵՍՐՈՐԻ ՄՐԱՐԱՏՅԱՆ, ԳՐԵՐԻ ԱՏԵՂՇՈՐԻՐ,

134. ՀԱՅՈՑ ԹԱԳԱՐԱՆԵՐԻՑ Լ ԴԱՐԱԿԱՏԱՆԻ ԵՎ ԴԱՐԱԿԱՏԱՆԻ ԵՎ

135. ԵՐԵՎԱՆԸ ԴԱՇՈՒՄ՝ ՀՐԱՋԱՐԱՆ ԱՐԱԿԱԾ ՄԱՐԵՐԸ:

136. ՄԵԾՆ ՀԱՄԱԿԱԳԱՆԵՐԻ, Լ ԻՆԵՂԵՍ ՆԱԵՎ «ԼԻ

137. ԴԵՐ ՀՆՈՒ ԳՅՈՐԻ ԵՎ ՆՐԱ ՄԵ

138. ԴԵՎՈՆԴ «ԱՆԿԱՐԱՆԻ», «ԱՆ

139. ՈՐՈՏԱՆԻ ԼՈՐԸ, ԳԵՏԱԹԱՂԸ:

140. ԿՅԱՆՔԻ ԱՅՈՐԱԽԵՐՈՒՄ, ՏԵՍՈՒՆԵՐԱՆԵԼ ՄԵՋ ԵՎ ՏԵՆԵԼ ՄԵՋ

141. ԵՐԳԻՉ ՎՆԱՆ ԴԱՐՉԵԼ ԷՐ ԿՈՒՄ ԵՆԱԿԱՏԱՄՈՐՏԻՆ:

142. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԱՏԱՆ ԶԱՆԻ ՆՇԱՆԱԿՈՐ Հ

143. ՀԱՅԱՏԱՆ ԷՐԱՐԱԾԻ ԵՆԱՐԱՐԱՆ

144. ՉԵՆԻԱՅԻ ՎԵՐՋԵԼԻ «ՄՈՒՄԱՆ Լ ՀԱՅԱՏԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆ

145. ՄԵԾ ՀԱՅՔ ԻՇԽԵԼ Է ՔՐԻՍՏՈՐ ԴԵԿԱԿԱՐԱՆԵԼՈՎ ՀԱՅՐ



շտ դեպքերում:

1. Կիրճի Մեջ,  
ՏԻՆ՝ ԲԱԳԱՐԱՆ

ՔԵԼՈՑ ՎԱՆՔԻ,  
ԱՆԳՐԱՆԻԿԻ

ՋԱԿՈՐՈՎ ԱՎԱՆ

ԶԻՆԱՊՈՐԵԼ ԵՆ  
ՔՈՒՄ:

ԱՄԻՐՅԱՆ ԵՐ,  
ՄԵԾ ՎԻՊԱՄԱՆ

ԱՎԱՆ, ՈՐՈՆՑԻՑ  
ԱՎԱՆ ԱՇԽԱՐՀ:

ԱՎԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

ԴՐՈՐՈՐՈՐ ՍՈՒՅԻՆ  
ԴՐՈՐՈՐ, ՏՈՒՊ,

ԱՎԱՆ ՈՒ ՆԱՐԵԱՎ

ԵՎ ՆՈՅԻՑ ԴԵՏՈ

ՄԱՍԱՆԵՐՈՒՄ:

ԻՎԱՆ ՄԱՎՈՐՈՐ  
ԵՎ ՊԱՏԵՐԻՄՈՐ

ԴՐ ՄԱՇՈՐՈՐ ԻՐ  
Ք ՊԱՎԱՌՈՒՄ:

ՈՐ ԵՂԵԼ Է ՄԻ  
ԵՆ ՄԵԾ ՊԱՇՏԵՄ  
ԴՐ ԴՈՎՅԱՆՆԵՍ

1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

101

133. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՈՐՈՐՆ՝ ՏԱՐՈՆԻ ՀԱՏԵԿԱՑ ԳՅՈՒՐԻ ՇԻՆԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ՈՐՈՐԱՆ՝ ԻՐԻՇՎ ՀԱՅՈՑ ԳՐԵՐԻ ՄՏԵՂԾՈՐԻ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ՄԱՅԱԿ ՊԱՐԹԵՎԻՆ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՐԻՔ ՇԱՏ Է ՊԱՐՏԱԿԱՆ:

134. ՀԱՅՈՑ ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐՔԱՆ՝ ԱՐՇԱԿՈՒՆՅԱՑ ՀԱՐՏԱՌԹՅԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԹԱԳԱՎՈՐՆԵՐԻՑ ՄԵԿԸ, ՄՊԱՐՄՊԵՏ ՎԱՍԱԿ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ՀԵՏ ՋԱՆՈՒՄ ԷՐ ՂԱՄԱԳՐԱԿԵԼ ՊԱՐՍԿԱՍԱՆԻ ԵՎ ԲՅՈՒՋԱՆԴԻԱՅԻ ՈՏԵՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ:

135. ԵՐԵՎԱՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔԸ, ՓՈԿԱԾ Է ՄԱՐԱՍՏԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ՝ ՀՐԱՋԴԱՆ ԳԵՏԻ ԱՅ ԵՎ ՋԱՆ ԱՓԵՐԻՆ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՀԻՄԱՆԻ ԵՐԵՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱՐԱՍ ԵՎ ԱՐԱԳԱԾ ՄԱՐԵՐԸ:

136. ՄԵԾՆ ՎՈԼՖԳԱՆԳ ԳՅՈՐԹԵՆ ՇԱՊԵՑ ԶՄԱՅԼԱՆՔ ԱՐՏԱՅԱՅՏԵԼ ԲԵԹՅՈՎԵՆԻ ՀԱՄԱՎԱԳՆԵՐԻ, ԱՌԱՆՉՆԱՊԵՍ ԵՐՐՈՐԴԻ՝ «ՀԵՐՈՍԱԿԱՆԻ», ԵՎ ՎԵՏԵՐՈՐԴԻ՝ «ՀՈՎԱԵՐԳԱԿԱՆԻ», ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ «ԼՈՒՍԻ ՍՈՆԱՏԻ» ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ:

137. ԴԵՐ ՀՆՈՒՑ ԱՎԱՐԱՅՐ ԵՆ ԿՈՉՎՈՒՄ ՎԱՄՊՈՒՐԱԿԱՆ ՆԱՅԱՑԻ ԱՐՏԱՉ ԳԱՎՈՒ ՄԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂ ԵՎ ՆՐԱ ՄԵՐՉԱԿԱ ԴԱՇՏԸ, ՈՐՈՆՔ ԱՐԱՔԵՐ ՏՂԱՌԻՑ ՎՏԱԿԻ ՀՈՎՏՈՒՄ ԵՆ:

138. ԴԵՎՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ ԲԱՆԱՍԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՊՈԵՄՆԵՐԸ ԼՈՒՅ ԵՆ ՏԵՄԵԼ «ՄԱԿՈՒՆԻ», «ՄԱՂԹՈՒՆԻ», «ԲՆՈՒՆԻ», «ՀԱՅՐՈՒՆԻ» ԵՎ ԱՅԼ ՇԱՐՔԵՐՈՎ:

139. ՈՐՈՏԱՆԻ ԼՈՐԱԳԵՏ ՎՏԱԿԻ ԱՓԵՐԻՆ ՑՐԱԿԱԾ ԵՆ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՀԻՆ ԳՅՈՒՂԵՐԻՑ ՎԵՐԻՆԹԱՐԸ, ԼՈՐԸ, ԳԵՏԱԹԱՐԸ:

140. ԿՅԱՆՔԻ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ ԱՎԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿՅԱՆԸ ՑԱՆԿԱՑԱԿ ՃԱՄՊԱՐՀՈՐԴԵԼ ՍՅՈՒՆԻՔՈՒՄ, ՏԵՄԵԼ ՏԱԹԵՎԻ ՀՈՅԱԿԵՐՏ ՎԱՆՔԸ, ՈՒՆԿԱՂԵԼ ՈՐՈՏԱՆԻ ԳԱՉԱՉԱԾ ՍՈՆՉՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՄԵԼ ՄԱՉԵ ԿԱՄՐՋԻ ՀՐԱՇՔԸ:

141. ԵՐԳԻՉ ՎԱՅԱՆ ՏԵՐ-ԱՐԱՔԵԼՅԱՆԸ, ՈՐ, ԷՋԱԿԱՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ ԱՎԱՐՏԵԼՈՎ, ԴԱՐՉԵԼ ԷՐ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԵՐԳՉԱՆԱՔԻ ՄԵՆԵՐԳԻՉԸ, 1918-ԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑ ՄԱՐԴԱՐԱՊՈՍԻ ՃԱԿԱՍՄԱՐՏԻՆ:

142. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԲԱՆԱՄԵՐ ՄԱՆՈՒԿ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ՃՆՎԵԼ Է ՆԱԽԻՑՎԱՆԻ ԱՍՏՊԱՍ ԳՅՈՒՂՈՒՄ, ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ՄՏԱՑԵԼ ԷՋԱԿԱՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ԱՅՆՈՒՅԵՏԵՎ՝ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ՀԱՄԱԼԱՐԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

143. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԻ ԱՆԴԱՄ ՄԱՆՈՒԿ ԱՐԵՂՅԱՆԸ ԴԱՄԱՎԱՆԵԼ Է ԷՋԱԿԱՆԻ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ, ՇՈՒՇԻ, ԹԻՖԼԻՍԻ ԴՐՈՐՈՑՆԵՐՈՒՄ, ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԱՐԱՐԱՆՈՒՄ: 144. ՉԵԽԻԱՅԻ ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՔ ՊԱՅԱՅՈՒՄ ՃՆՎԱԾ ԱՎԱՐԻԱՑԻ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԳՐՈՂ ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՋԵԼԻ «ՄՈՒՍԱՆՈՒՄ ՔԱՌԱՄՈՒՆ ՕՐԸ» ՎԵՊԻ ՄԱՍԻՆ ՄՈՒՅԻՆ ԱՆԳԱՄ ՆԱԵՏԻ ՓԱՐԻՉՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐԱՆԱԼՈՎ՝ ԿԱՐԴԱՑԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԱՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ:

145. ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՐՏԱՇԵՍ Ա ԲԱՐԻ ԹԱԳԱՎՈՐԸ՝ ԱՐՏԱՇԵՍՅԱՆ ՀԱՐՏԱՌԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՊԻՐԸ, ԻՇԽԵԼ Է ՔՐԻՍՏՈՒՄ ԾՆՆՈՒՑ ԱՌԱՋ 189 ԹԱՎԱԿԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ 160 ԹԱՎԱԿԱՆ՝ ԻՐ ԵՐԿՐԸ ԴԵՎԱԿԱՐԵԼՈՎ ՀԱՅՈՑ ԹԱԳԱՎՈՐԻ ՄԱՐԱՑ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՈՒ ՕԳՆՈՒԹՅԱՐ:



1.2. Արտագրել՝ մեծատառերով բողբելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

146. ԱՐՏԱՍՅԱՅԱՆՈՒՄ ԱՎԵԼԻ ՔԱՆ ՎԵՑ ՄԻԼԻՈՒ ՅԱՅԵՐ ԵՆ ՄԴՐՈՒՄ, ՈՐՈՒՑ ԶԻՄՆԱԿԱՆ ՋԱՆԳԱԾԸ ԿԵՆՏՐՈՆԱՅԱԾ Է ՈՐԻՍԱՏԱՆԻ ԴԱՇՆՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՄԵՐՈՒԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱԶԱՆԳԱՆՈՒՄ, ՖԻՍՏԱԽԱՅՈՒՄ, ԼԻԲԱՆՆՈՒՄ, ԻՐԱՆՈՒՄ:

147. ԲԱՄԲՈՒԿԸ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՏԱՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Է ԳՐԱԿՈՒՄ ՃԱԿՈՆԻԱՅՈՒՄ, ՀՆԴԱՍՏԱՆՈՒՄ,

ԶԻՆԱՏԱՆՈՒՄ, ՎԻՇՆԱՄՈՒՄ, ՄԱԼՅԱՆ ԿԴՋԵԽՄԲՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼՈՒՐ:

148. ՏԱՐԻՆԵՐ ԱՆՑ ԵՂԻՇԵ ԶԱՐԵՆՑ ՄՐԴԵՆ ԶԱՐ, ԲԱՅՑ ԿԱՐ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐԸ՝ ԳՈՐԳԵՆ ՄԱՅՈՒՆ, ՈՐԸ ԶԱՐԵՆՑԻ ՊԵՍ ԴԱՐՁԱԿ ՄԵՐՈՒԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱԶԱՆԳԱՆԻ ՖՐԵՋՆՈ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

ԲԱԿԱՊՂ ՎԻՅԱՄ ՄԱՐՈՅԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄԸ:

149. ՊԱՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՅՐԱՐԱՏ ՆԱԶԱՆԳԻ ՈՒՏԱՆ ԳԱԿԱՌՈՒՄ Է ԵՂԵԼ ԱՐՏԱՇԱՏ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ, ՈՐԻ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴԻ ՏԵՂՈՒՄ Է ԿԱՌՈՒՑԱԿԱԾ ԽՈՐ ՎԻՐԱՊԻ ՎԱՆՔԸ:

150. ՎԻՅԱՄ ՄԱՐՈՅԱՆԸ ՄԵԿՆՈՒՄ ԷՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՑ, ԵՎ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵՑԻՆ ՈՒՂԵԿՑԵԼ ՆՐԱՆ ՄԻՆԶԵՎ ԹԵԼԻՍԻ, ՈՐՏԵՂԻՑ ՆԱ ՄԵԿՆԵԼՈՒ ԷՐ ԲԱԹՈՒՄ, ՄՊԱ ԾՈՎՈՎ՝ ՀՈՒՆԱՏԱՆ ԵՎ ԱՅՆՈՒՅԵՏԵՎ՝ ԱՄՆ:

151. ԹՈՐՈՍ ՏԱՐՈՆԱՅՈՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳՈՒԹՅԱՄԲ ԶԲԱՂՎԵԼ ԵՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՀԱՅԱԳԵՏԱՆԵՐ՝ ԴԵՎՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԸ, ԱՐՇԱԿ ԶՈՂԱՆՅԱՆԸ, ԳԱՐԵԳՈՆ ՀՈՎԱԾՓՅԱՆԸ, ՄԻՐԱՐԺ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԸ ԵՎ ՈՐԻՇՆԵՐ:

152. ԵՂԵՄԻԱՅՈՒՄ ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐԵՐԱ ՆՏԵՂԾԵԼՈՒՑ ԴԵՏՈ ՄԵՍՐՈՂ ՄԱՇՏՈՑԸ ԳՆԱՑ ՄԱՄՈՍԱՏ ԵՎ ՀՍՈՒՑ ԳՐԱԳԻՐ ՀՈՊԹՄՆՈՒՆ ՀԱՆՋՆԱՐԱՐԵՑ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ ԴՐԱՑ ԳԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ, ԻՍԿ ԻՆՔԸ ՀՈՎԱԾՓ ՊԱՐԱՅՈՒ ՀԵՏ ՍԿԱՅՑ ԹԱՐԳԱՆԵԼ ՄՈՂՈՄՆԻ ԱՌԱԿՆԵՐԸ:

153. ՄԵՍՐՈՂ ՄԱՇՏՈՑԸ ՄՈՂՈՄՆ ԻՄԱՏՈՒՆԻ «ԱՌԱԿԱՑ ԳՐՔԻՑ» ԹԱՐԳԱՄԱՆԵՑ ԵՎ ՀՈՊԹՄՆՈՒՆ ՊԱՏՎԻՐԵՑ ԳԵՂԱԳՐԵԼ «ՃԱՄԱՇԵԼ ԶԻՄԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԶԽՐԱՏ ...» ՀԱՅՏՆԻ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ:

154. ԿԵՆԱԳԻՐ ԿՈՐՅՈՒՆՆ ՍՄՈՐԻՔԻՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂ ՄԵՍՐՈՂ ՄԱՇՏՈՑԻՆ ՀԱՄԵՍԱՏՈՒՄ Է ՄՈՎԱՄԵՆ ՄԱՐԳԱՐԵԻ ՀԵՏ, ՈՐԸ ՄԻԱՅՈՑ ԻՋԵԼ, ԻՐԱՅՆԵԼՑԻՆԵՐԻՆ ԷՐ ՏԱՆՈՒՄ ՄԱՏԱԾԱՊԱՐԳԵՎ ՓՐԱԿԱՐԱՐ ՕՐԵՆՔԱՆԵՐԸ:

155. ՄԱՇՏՈՑԱՄ ԳԻՐԸ ՄԵԾ ԱՐԱԳՈՒԹՅԱՄԲ ՏԱՐԱԾՎԵՑ ԱՄԲՈՂ ՀԱՅԱՏԱՆՈՒՄ, ՈՐՈՎՅԵՏԵՎ ԹԱԳԱԿՈՐ ՎՈՄԱՇԱՊՈՒՀ ԱՐՇԱԿՈՒՆՈՒ ԵՎ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱԶԱԿ ՊԱՐԹԵՎԻ ՄԵՆԱԳՈՐԾՈՒՄ ԱՅԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԴՊՐՈՑԱՆԵՐ ԲԱՑՎԵՑԻՆ ԵՐԿԻ ԲՈԼՈՐ ԳԱԿԱՆԵՐՈՒՄ՝ ԾՈՓՔԻՑ ՄԻՆԶԵՎ ՈՐՏԻՔ:

156. ԲԱՐՁՐԱԿԻՐ ՀԱՅԱԿԱՆ ԼԵՈՆԱՇԽԱՐԴԸ ՈՐԻ ԻՉ ՄԻԱՅՆ ՄԵՎԱՆԸ, ԱՅԼԵՎ ԱՆՈՒՇԱՅԱՆ ԶՈՂՎ ԲԱՄԱՄԹԻՎ ՄԱՐԼԵՐ, ՈՐՈՒՑԻՑ ԵՆ ԱՐԺԻՆ ԱՇՈՑՔՈՒՄ, ԾՈՎԱԿԸ ՎԱՆԱՆԴՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼԱ:

157. ԼԵՈՆԱՅԻՆ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ԼԵՏԻՑ ԵՆ ԱՐՃԱԿԸ ՎԱՄՊՈՒՐԱԿԱՆՈՒՄ, ԳԱՅԼԱՏՈՒՆ ԿՈՐԱՎԻՏՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼԱ:

158. ՄԵՐ ԵՐԿՐՈՒՄ՝ ՀԱՅԱԿԱՆ ԼԵՈՆԱՇԽԱՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒՄ ԷՆ ՆԱԽԻՋԵՎԱՆԻ, ԿՈՂԲԻ ՈՒ ԿԱՂՋԱՆԻ ՀԱՅՏԱՆԻ ԱՂԱՅԱՆՔԵՐԸ, ՈՐՈՒՑ ՀԱՆՈՒՅԹՈՎ ՀԱՅԱՏԱՆԻ ՄՊԱՀՈՎՈՒՄ ԷՐ ՀԵՌՈՒ-ՄՈՏԻՎ ԲԱՄԱՄԹԻՎ ԵՐԿՐՆԵՐԻ:

159. Մ.թ. ՈՐԱՐՏՈՒՄ, ՏԱՐԵՐ ԶԵ

160. ԲԻՆ ԶԱՂՈՐ ԽՈՐԵՆԱՅՐ

161. ՎԱՆ ՀԱՅԵՐԻՆ ԱՐԲԱԿԱՆ

162. ԲԱՄԱՐԱՄ ՀՅՈՒՄԻՍ՝ ԳԵՏԻՆ:

163. ՄԵՐԶԱԿ ԱՐԱԾԱՆ

164. ԱՆԶԵՎԱՆ ՄՊԱՏԱՆ

165. ԵՐԲ ԼՈՒ ՆԵՐԽՈ

166. ԿՈՏԱԿ ԼՈՐՊԼ

167. ԲԱՓԱԿ ԴՐԱՆԱԿ ԳԵՏԻՆ

17







1.2. Աղբյուրներ, մեծատառերով բողոքնույժ միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

171. ԿՈՏԱՅՔԻ ՄԱՐԻ ՄԲՈՒՅՑԱՆ ՔԱՂԱՔԻՑ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԵՐԱՊՈԼԻՏԻԿԱԼ ՄԱՅԱՆՔԻ ՆՈՐ ՆՈՐՔՈՎ  
ՊՏԱԿԵՑԻՔ ՄԲՈՒՅՑԱՆ ՊՈԼԻՏԻԿՈՎ ԵՎ ՀԱՄԱՆՔ «ԱՅՐԱՐԱՏ» ԿԻՆՈՔԱՏՐՈՆ:
172. ԳԵՂԱՄԱՆ, ԿԱՐԴԵՆԱԻՄԻ, ՄԵՎԱՆԱՆ, ԱՐԵՂՈՒՆՅԱՆ ԼԵՈՆԻԴՈՍ ԸՆԴՈՔՆԵԼ ԵՆ ՄԵՎԱՆԱՆ ԼԻԵԸ, ՈՐԻ  
ՔԱՂԱՔԱԶՄԻ ԶՈՒՐԸ ՄԻԱՅՆ ՄԻ ԵՔ ՈՒՆԵՆ՝ ՀՐԵՂՈՒՄՆ ԳԵՏԸ:
173. «ԾԻԾԵՈՆԱԿ» ԱՄՍԵՂՐԻ ԿԱՔՄԻ ՎՐԱ ՏԵՂ ԷՐՆ ԳՏԵԼ ՊՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐ ԲԱԳՐԱՑԻ  
«ԱՐԱՐԱՏԱՆ ԴԱՇՏԸ», «ԱՐԱՔԱԾ ԼԵՈՆ» ԵՎ ԳՈՂԱՐԻԿԻ «ՄԵՎԱՆԱՆ ԼԻԵԸ» ՆԿԱՐԵՐԸ:
174. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԳՐՈՂՆԵՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՆ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԸ, ՆԱՐ-ԴՈՄԵ, ՂԱՔԱՐՈՒՄ ԱՂԱՅԱՆԸ, ՊԵՐՏ  
ՊՈՒՇՅԱՆԸ ԲՆԱԿՎՈՒՄ ԷՐՆ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ԹԻՖԼԻՍ ՔԱՂԱՔՈՒՄ:
175. 1939 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԱՌԱԿԱՅՈՒՄ ԱՌԱՅԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀՆԶԵՑԻՆ ԱՐՄԵՆ ՏԻԳՐԱՆՅԱՆԻ  
«ՄԱՌՈՇԸ», ՄԻՆԵՐԴԻՄՈՒՅԱՆԻ «ԱՆՄԱՍՏԸ» ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԳՈՂԱՐՆԵՐ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ-ՊԱՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄՈՒՅԹԻ ԿԱՏԱՐՄԱՄԲ:
176. ՄԵՂԱՆԻ ԳԼԽԻՆ՝ ՓԱՌԱԿՈՐ ԲԱՔՄՈՑԻ ՄԵՉ, ՆԱՏԵԼ ԷՐ ՏԱԾԱՏՈՒՀԻՆ՝ ՎԱՀԱՆ  
ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ԿԻՆԸ, ՆՐԱ ԿՈՂՔԻՆ՝ ՄԱՀԱԿ ՊԱՐԹԵՎԻ՝ ՆԵՐՄԵՆ ՄԵԾԻ ՈՐԴԻՆ, ՊԻՄԱՑԸ՝  
ՎՈՒՄԵՆՇԱՊՈՒՀ ՄՐՔԱՆ:
177. ԱՅՂ ԺԱՄԱՆԱԿ ԳԱՐԴՄԱՆԱՆ ԻՇԽԱՆԸ՝ ՄԱՀԱԿ ՄԵՎԱԿԱՆ, ԵՎ ՈՒՏԻՔԻ ՏԵՐԸ՝ ՅԼԻԿ ԱՄՐԱՄԸ,  
ՄՐԱՏԱՄԲՈՒՅՑԱՆ ՊՐՈՇ ԷՐՆ ԲԱՐՁՐԱՅՐԵԼ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅԻ՝ ԱՇՈՏ ԵՐԿԱՅԻ ՊԵՆ:
178. ՈՂԵՐՈՎԱԿԱՆ ԱՎԱՐԱՅՐԻ ԵՎԱՏԱՄԱՄՐՏԻՑ ՀԵՏՈ ՎԱՐՂԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ԱՅՐԻՆ՝ ՏԻԿԻՆ  
ՔԱՐՈՒՀԻՆ, ԻՐ ՔԱՎԱԿԱՆԵՐԻ ՀԵՏ ՄՐԱՏԱՆԵԼ ԷՐ ՏԱՅՔՈՒՄ՝ ԵՐԱՅԱՆԻ ԲԵՐՂՈՒՄ:
179. ԳՐԵԹԵ ԲՈՒՐՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ՝ ԲԱԳԱԿԱՆԸ, ԿԱՐԻՆԸ, ԵՐԿԱՆԴԱՇԱՏԸ, ՎԱՐԱՐՇԱՊԱՏԸ,  
ՆԱԽԻՉԵՎԱՆԸ, ԼՅՎԱԾ ԷՐՆ ՀԱՅՈՑ ՔՈՐՔԵՐՈՎ:
180. ՏԱԿՐՈՒՄԻ ԼԵՈՆԱՇՂՈՔԱՅԻ ՄԻ ԲԱՐՁՐԱՆՔԻ ՎՐԱ Է ՀԱՅԳՈՒՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՄԱԳԵՆԵ  
ԵՐԿՐԻ ԱՆՏԻՈՔՈՍ ԱՌԱՅԻՆ ԵՐԿԱՆԴՈՒՆԻ ԹԱԳԱԿՈՐԻ ԿԱՌՈՒՑԱԾ ՄՐԱԿԱՅՐԸ՝ ՀԵԹԱՆՈՍ  
ՄԱՏՎԱԾՆԵՐ ՄՐԱՄԱՔԴԻ, ԱՐԵԳԻ, ԱՐՏԱԳՆԵՍԻ ՀԱԿԱ ՔԱՆԴԱԿՆԵՐՈՎ:
181. ՀԱՅՈՑ ԱՐՇԱԿ ԹԱԳԱԿՈՐԸ ԵՎ ՄՐԱՐՄԻՊԵՏ ՎԱՄԱԿ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ՄԱՆԵԱԽՈՇՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԵՄՔԵՐԸ, ՄԵԿԱՆԵՑԻՆ ՏԻՉԲՈՆ՝ ՊԱՐՍԿԱՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ:
182. ԱՅՆՔԱՆ ՄԵԾ Է ԵՂԵԼ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅՈՒ՝ «ՄԱՏՅԱՆ ՈՂԵՐՈՎՈՒՅԱՆ» ՊՈՆԵՍԻ ՀԱՄԱՅՔԸ,  
ՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՈՐԴՈՒՆ ԱՅՆ ՊԱՇՏԵԼ Է ՈՐՊԵՆ ՄՈՒՐԲ ԳՐԻՔ՝ ԱՆՎԱՆԵԼՈՎ «ՆԱՐԵԿ», ԻՍԿ  
ԲԱՆԱՍՏԵՐԾԻՆ ԴԱՄԵԼ Է ՄՐԲԵՐԻ ՇԱՐՔԸ:
183. ՀՈՒՄԱԿԱԾ ՈՐ ՈՂԵՎՈՐԿԱԾ ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՆ ԽՆԴՐՈՒՄ ԷՐ ԿՈՄԻՏԱՄԻՆ ԵՐԳԵԼ «ԿՈՌՆԱԿ»  
«ԽՆԿԻ ԾԱՌ», «ԾԻՆԱՐ ԵՆ», «ԼՈՐԻԿ»...
184. ՄՐԱՐՏԱՅԻ ԹԱԳԱԿՈՐ ՄԵՆԵԼԱՄՈՒՆ ՀՅՈՒՐ Է ԳԱԼԻՍ ՏՐՈՅԱՅԻ ԾԵՐՈՒՆԱՔԱՐԴ ԱՐՔԱ  
ՊՐԻՄՈՒՄԻ ՈՐԴԻՆ՝ ՔԱՅՔԱՆ ՊԱՐԻՄԵ, ԵՎ ՀԱՓԵՏԱԿՎԵԼՈՎ ՀԵՐԻՆԵՐ ԳԵՂԵՑԿՈՒՅԱՄԲՈՅՄՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄ  
Է ՏՐԻՄԱՆԱՆ ՆՐԱՆ:

1.2. Աղբյուրներ, մեծ

185. ԲԱՔՈՒՄԻՆ ԼԻԵՆ ՈՐ ՄԱՄԻՆԸ, Լ  
186. ՇՍՏ 6ՇԳ  
1654  
ՈՒԹԱԿԱՆԿ  
ԱՊԱԹԱՆԱԳԵՂՈՒՄԻ,  
187. 1881 ԹՎԱՆ  
ՀԱՐՅՈՐ ՏԱՐԵԿԱՄ  
188. ՊԱՏԱՄԲ  
ՀԱՄԱՆԱՐԱՆՆԵՐՈՐ  
ՄԵԾԵՐԻ:  
189. 1970 ՄԵ  
ԾԱՂԱՆՑ ԵՎ ՀԱՅ  
190. ՎԱՆԱՆ  
ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ ՆԱՄԱ  
191. ՄԵԾ ՀՈՐ  
ՊԱՀՐԱՆԵԼԻՆ  
ԿՈՒՄԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒ  
ՓՈԽԱՐՔԱՆԵՐ ԷՐ  
192. ՀԱՅԱՍՏ  
ԾՈՓԵՐՈՒՄ ԵՎ ԱՅ  
193. ՀԱՅԿԱԿ  
ԳԵՐՄԱՆ ԾՈՎԱԿ  
194. ԱՅՏԵԼԵ  
ԵՐԿԱ ՏԱՐԱՄՑ ՔԱ  
195. ԱՐԵՎԱՍ  
ՀՅՈՒՄԱՅԱՅԻՆ ԼԼ  
196. ԳԱՌՈՒՅՈՒ  
ՊԱՄՈՅԻ «ԲԱՐԵՆ  
«ՀՐԱԾԵՇՏ ՔԵՆԱ  
197. ԲԱՐՁՐՈՐ  
ԼԵՆԻՆԵՐՈՎ, ԱՐԵՆ  
198. ՀԱՅԿԱՆ  
ՀԱՆԻՄԸ:



185. ԲԱՌՈՒՄԻ ԼԵՈՆԱՇՂԹԱՅԻ ՄԱՅՆԵԿ ՊԱՐԶ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՆ ՄԵՎԱՆԱԿ  
ԼԻՔՆ ՈՒ ՄԱՍԻՍԸ, ԱՐԱԳԱԾԻ ՀՅՈՒՄԻՍՏԱՅԻՆ ԳԱԳԱԹԸ, ՋԱՎԱԽՔԻ ԼԵՈՆԵՐԸ:

**186.** ըՍՏ ՃՇԳՐՏՎԱԾ ԲՆԱԳՐԻ՝ ՆԵՐՍԵՍ ՇՆՈՐՀԱԼՈՒ «ՎԻՊԱՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ» ԿԱԶՄՎԱԾ Է ՈՒԹԱՎԱՆԿ 1654 ՏՈՂԻՑ, ՈՐԻՑ 452-Ը ՇԱՐԱԴՐՎԱԾ Է ԸՍՏ ԽՈՐԵՆԱՑՈՒ, 141-Ը՝ ԸՍՏ ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՒՄԻ, 73-Ը՝ ԸՍՏ ՄԵՍՐՈՊ ՎԱՅՌՋՈՐԵՑՈՒ ԵՐԿԵՐԻ:

187. 1881 թվականին էջմիածնի գումարանում ՀԱՆԳՐԱՆԵԼԻՍ ԱՅԴ ՉԵՐԱՔԻՐԸ ՄԻՐԵՆ ԻՆԸ ՀԱՐՅՈՒՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ԷՐ, ԵՐԿԱՐ ԳՆԱՄՊԱՐՅ ԱՆՑԱԾ՝ ԲԱՐԵՇ, ԿԱՐՈՆ, ՄԻԱԼԵՅԻԱ, ԷՏՄԱԾԻՆ:

188. Պատմաբան Հովհաննես Մանուկյանը տպագրել է «Ենթադրյալ», «Մարտի 1918-ի հայկական հեղափոխությունը», «Ենթադրյալ», «Ենթադրյալ» և այլ գործեր, որոնցում նա անհերքելիորեն ցուցաբերում է իր անհիմնական և անօրինական քննադատությունը հայկական հեղափոխության նկատմամբ:

**189.** 1970 ՄԵՏՐ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅԱՆ ԿՐԱ՝ ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՍԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԴԱՐՈՒՄԻ ԾԱՂԿԱՆՑ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՎՐՈՍԻ ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ Է ՊԱՐՓԱԿԱԾ ՎԱՆԱ ԼԻՏՐ:

190. ՎԱՆԱ ԼՃԻ ԱՓԻՆ ԵՆ ԱՐԾԿԵ, ԿԼԱԹ, ԴԱՏՎԱՆ, ՈՍՏԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ՔՆԱԿԱԿԱՄՅՈՒՐ, ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ՝ ՆԱԵՎ ԱՐԳԵՇ ՔՍՊՈՒՔԸ, ՈՐ ՄՆԱՑԵԼ Է ԶՐԻ ՏԱԿ:

[illegible]

192. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐՁՐԱՂԻՐ ԼՃԵՐԻՑ ԵՆ ՍԱՂԱՄՈՆ ՈՒ ՓԱՐԿԱՍԱՆ ԶԱԿԱՆՔՈՒՄ, ԾՈՎՔԸ ԾՈՓՔՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼՆ:

193. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇՆՈՐԻՔԻ ՄԵԾ ԼՃԵՐՆ ԵՆ ՊՈՒՆ ԿԱՐ ԲՅՈՒՆՅԱՑ ԾՈՐԸ: ՄԵՔՐԸ ԿՈՒՆ  
ԳԵՂՈՒՄԱՆ ԾՈՒԿԸ ԵՎ ԿՄՊՈՒՏԱՆԸ:

194. ԱՅՑԵԼԵԼՈՎ ԵՂԵԳՆԱԶՈՐ: ԱՐԺՈՒՅԹԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՊԱՏԿԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ  
ԵՂԱՎ ՑԱՂԱՑ ՔԱՐԻ ԿՈՒՂԻՄ ԿԱՐԵՍՏԻՆԻԱՆՈՒՄԻՆ ՏԵՄԻՍԿ ԳՈՍՏՈՐԻ ԿԱՆՔՆ ՈՒ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ:

195. արեգմսն շնչասանի բիթլիսի գալառի թերոյս գօրդը ներդառն  
 ճօրհասանիս Լաճերիս էր՝ հաւթ քաղաքից ոչ չաճ ճերոյ:

196. Գտնվողի պրշնիս ես ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ «ԵՐԿՐԱՆՈՒՄ ԴՐԱՆՏ» ՆԿԱՐԱՇԱՐԸ, ԺԱՆ ՖԻԼԻՊՈՒՄԱՆՈՅԻ «ԲՈՒԵԿԻՐԹ ՀՆԴԿԼԵՐ» ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑԱՆ ԲԵՄԱԿԱՐՆԵՐԸ, ԷՈՆԱՏ ՀԵՄԻՆԳՐԵՅԻ «ՀՅՈՒՄՈՐ ՁԵՆԻՆ» ԳԻՔԻ ԼԿԱՆՈՒՄՈՒՄԻ ԴՐԱՆՏԸ:

197. ԲԱՐՉՐԱՊԵՏԻ ՄԵՎԱՆԱ ԼԻՃԸ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ Է ԳԵՂԱՄԱ ԵՎ ՎԱՐԴԵՆԻՍԻ ԶՐԱԲԽԱՅԻՆ ԼԵՈՆԵՐՈՎ, ՍՐԵԳՈՒՆԻ. ԲԱՏՈՒՄԻ ԵՎ ՄԵՎԱՆԻ ԼԵՈՆԱՇՐՋԱՄՆԵՐՈՎ:

198. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՆԱՆՇԱՆԱՐԴԻ ՄԵԾ զԵՏԵՐՆ ԵՆ ՏԻԳՐԻԱԸ, ԵՓՐԱՏԸ, ԱՐԱՔԱԸ, ԿՈՒՐԸ ԵՎ  
ՀԱՆԿՈՒԸ:



199. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՈՒԱՇԻԱՄԱՐԻ ԲԱՐՋՐ ԳԱԳԱՐՆԵՐՆ ԵՆ ՄԵԾ ՄԱՍԻՍԸ, ՄԻՓԱՆԸ, ԱՐԱԳԱԾԸ, ԿԱՊՈՒՏՋՈՂԸ, ՄԵՔԵԼԱՆԸ:

200. ՆՇԱՆԱԿՈՐ ԽՈՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԱՆՔԻՑ ՄԵՆՔ ՈՒՂԵՎՈՐԿԵՑԻՔ ԴԵՊԻ ԿԱՅՈՑ ԶՈՐ, ՈՐ

ԱՅՅԵԼԵՑԻՆՔ ՆՈՐԱԿԱՆՔ, ՄԱՐԱՏԱՐԵՐՈՂ ԵՎ ՄՐԱՏԵՍԻ ԿԱՆՔ:

201. ԴԵՌԵՎԱ ԿԱՐՆՋԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻՑ ՀԱՅՈՑ ԵՐԿԻՐԸ ԲԱԺԱՆԿԱԾ Է ԵՂԵԼ ՄԻ ՔԱՆԻ

ՀԱՏԿԱԾՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՀԱՅՔ, ՓՈՔՐ ՀԱՅՔ, ԾՈՓԷ, ԿՈՄԱԳԵՆԵ, ԿԱՊԱՂՈՎԿԻՍ ԵՎ ԱՅԼՆ, ՈՐՈՄՔ ՄԵՎ

ՄԻԱՄԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՄՈՒՄ ԵՂԵԼ ԵՆ ԿԱՐԴ ԺԱՄԱՆԱԿՀԱՏԿԱԾՆԵՐ:

202. ԾՈՓԷՐ ԹԱԳԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈՒՄԵԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՐԶԱՆՈՒՄ ԲԱԺԱՆԿԵՑ ԿԵՑ ԻՆՔՆԱԿԱՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԾՈՓԷ, ԱՆԳԵՂՏՈՒՆ, ԱՆՁԻՏ, ԸՆՀՈՒՆՅԱՑ ԾՈՓԷ, ՀԱՇՏՅԱՆՔ ԵՎ ԲԱՆԱՀՈՎԻՏ:

203. «ՔԱՆԻ՝ ԱՆԳԱՄ ԵՄ ԶԵՋ, ԱՄԵԼ՝ ՄԻ՝ ԱՂՄԿԵՔ,— ՀԱՆԴԻՍԱՆԵՑ ՏԻԿԻՆ ԱՆՄԱՍՏԸ ՈՒՄԱՂՈՒՆԵՐԻՆ, ՄԻՂԱ ԴԱՆԱՆԱԼՈՎ ԶՈՒՑԱԿՑԻՆ՝ ԱՄԱՑ,— ԵՄ ԶԵՋ ԽԱՂՈՒՄ ԵՄ ՄԻԱՄԵԼ ՄԻՆԶԵՎ ԴԱՄԻ ԱԿԱՐՏԸ, ՈՐԻՑ ՀԵՏՈ ԵՄ ԵՎ ԴՈՒՔ ԿՊԱՐՔԵՆՔ ԲՈՒՐՈՐ ՀԱՐՑԵՐԸ»:

204. ՊՈՐՏՈՎԱԿԱՆՈՒ ԾՈՎԱԳԱՆՑ ՄԱԳԵԼԱՆԻ ՄՐՇԱԿԱՆՈՒՄԸ 16-ՐԴ ԴԱՐՈՒՄ ԵՎՈՐՊԱՅԻՑ ՄԵՎԵՑ ԱՐԵՎԱՄՈՒՏՔ, ԱՆՑԱԿ ՀՈՒ ԵՐԿԻՐԻ ՄՈՏՈՎ, ԿՏՐԵՑ ԽԱՂԱՂ ՕՎԿԻԱՆՈՄԸ, ԵՎ ՀԻՆԳ ՆԱԿԵՐԻՑ ՄԻԱՅՆ ՄԵՎԸ, ԸՐԶԱՆՑԵԼՈՎ ՄԱԵՂԻ ՀՐԿԱՆԴԱՆԸ, ԿԵՐԱԴԱՐՁԱԿ ՏՈՒՆ:

205. ՀԱՊԱԿՈՒՄՆԵՐԸ, ՈՐ ԼԻՆՈՒՄ ԵՆ ՏԱՌԱՅԻՆ, ԿԱՆԿԱՅԻՆ ԵՎ ԽԱՌԸ ՏԻՊԻ, ՆՈՒՅՆԱԿԵՆ ԲԱՌԵՐ ԵՆ, ՕՐԻՆԱԿ ԼՂՂ, ԲՈՂ, ԲՈՒՀ, ԶԵԿ, ՄԻ-ԸՆ-ԸՆ, ՈՒՄՄԱԿԱՐ, ՀԱՅԻՆԱՅՐԱՆԿ ԵՎ ԱՅԼՆ:

206. ԱՌԱՋԻԿԱՅՈՒՄ ԱՐԶԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏՐԱՊԱՅՔԱՐԻ ՄԵՋ ԿԱՏԱՆ «ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ» ԴԱՇԽԱՔԸ, ՀՅՂ-Ն, ՕԵԿ-Ը, ՀՀԸ-Ն ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՅԼ ՈՒԺԵՐ:

207. ՀԱՅՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ 1920 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅՆԱՅԿԵՑ, ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՎ ԸՆԴՐՈՎԿԵՑ ԽԱՅՂ ԿԱՐՄՈՒ ՄԵՎ ԻՐԵՎ ՀԻՄՆ, ԻՍԿ 1991-ԻՆ ԱՆԿԱՆԱՆԱՆՈՒՑ ՀԵՏՈ ԴԱՐՁԱԿ ԱՂԴ ԱՆԴԱՄ:

208. ՀՀ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՈՒՆԱՐԱՄՈՒՄ ՀԱՆԴԻՊԵԼՈՎ ՆԿԵՐԻՆ ԱՐՇԱՆՈՒՅԱՆ ԿՈՎՅԵՑ, ՈՐ ՆԱ Է ԻՐԵՆ ՄԻԱՄՈՂԸ, ԵՎ ՄՈՏԵՆԱԼՈՎ ԴԻՄԵՑ ՆՐԱՆ. «ՔԱՐԵՎ ԶԵՋ, ԵՍ ՓՈԽՆԱԽԱՐԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՅԱՆՆ ԵՄ, ԻՆԶ Է ԶԵՐ ԱՐԳԱՆՈՒՆԸ»:

209. ՀԻՇՈՒՄ ԵՄ, ԹԵ ԻՆՇՊԵՆ ԶԿԱՐԹ ՄՈՐԱՔՈՒՅՐԸ ԿԱՂ ԳԱՐՆԱՆԸ ԱՐԱՏԻ ՄՓԻՆ ԻՐ ՊԱՐՏԵՐՈՒՄ, ՀԱՄԵՏԻ ԵՎ ԱՐՆԻԿԻ ՀԵՏ ՀԱՄՄԻԿԻ ԵՎ ԵՂՐԵՎԱՆՈՒ ԹՓԵՐՆ ԷՐ ԷՏՈՒՄ:

210. ԱՀԱ ՊԱՐՄԵՐԻԿ ՔԵՌԻՆ, ՈՐ ԳԱՐՆԱՆԸ ԾԱՂԻԿՆԵՐԻ ՍԱԾԻՆԵՐՆ ԷՐ ՏՆԿՈՒՄ ԿԱՐՊԱԿԱԿԱՅ, ՀԻՐԻԿ, ՀԱԿԻՆԹ, ԹՐԱՇՈՒՇԱՆ... ՄՅՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆԵՐԸ ՄՈՒԱՑԵԼ ԵՄ, ԹԵՎ ԳՐԵԼ ԵՄ ԱՐՇԱԿԻՐ ԹՈՐՈՍՅԱՆԻ «ՀԱՅՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՂԱՐՈՒՅՆԵՐԸ» ԳՐՔԻ ԿԵՐՋՈՒՆ ԷՋՈՒՆ:

211. ՆԱԽԿԻՆՈՒՄ ՕՏԱՐ ԱՆՈՒՆԵՐՈՎ ԿՈՇԿՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԵՐՆ ԱՅԺՄ ՈՒՆԵՆ ՆՈՐ ԱՆՈՒՆԵՐԸ, ՈՐՈՄՔ ԿԱՐՄԱԿԱԾ ԵՆ ՀԱՅԵՐՆ ԱՐՄԱՏԱՆԵՐԻՑ ԱՂԱԿԱՏՈՒՆ, ԳԵՏԱՓ, ԱՆՏԱՌԱՄԵՋ, ԱԿՈՒՆՔ ՄԻԱՅՆ ՄԻ ՔԱՆԻՄՆ ԵՆ ՄԱՅՑԵԼ ՕՏԱՐ ԱՆՈՒՆԵՐՈՎ:



1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

107

212. գրվածություններից գտնի՝ լեզուները, որոնցից մեկը «Փոքրիկ հեռագրի», մյուսը՝ «Բնական զգացումները» է:

213. Միջնադարում թագավորներն ու հեռագրները մեծ տառերով տպագրվել են, մյուսը՝ «Փոքրիկ հեռագրի», մյուսը՝ «Բնական զգացումները»:

214. 1943 թվականի սեպտեմբերի 1-ին, երբ Պառլամենտը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի, թերապիայի և զենքի արտադրության գործունեության փակման մասին որոշում էր կայացրել, որի մեջ ներառված էր հետևյալը...

### 1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

1. Կողք (կողքի), երեք (հարյուր) ամյա, մուգ (կարմիր), (գլուխ) գլուխ, ինչ (որ) բան:
2. Հրամ (կազմ), հինգ (վեց), վեց (անկյունի), ուս (ուսի), մարդ (մուրդ):
3. Համ (երկրացի), այսօր (վաղը), արագ (արագ), գլուխ (տալ), մեք (մեքի):
4. Մինչև (ամբողջ), չար (որակ), (ծանոթ) անձանք, հյուսիս (արևելյան), հինգ (հազար) վաթսու:
5. Հնուց (ի) վեր, հարյուր (ամյա), հյուսիս (արևելք), մամ (մունք), ձեռք (տալ):
6. Մեծ (մեծ), ըստ (որում), առաջ (փառք), ձեռք (ձեռքի), պար (ուսույց):
7. (8) պահանջ, ամեն (մի), անցնող (դարձող), (լեզ) լեզուն, առ (այժմ):
8. (Հարգել) պատվել, մոր (գեղամոլական), (ի) սկզբանե, ձեռք (բերում), վերջ (տալ):
9. Փոխ (մախազահ), հարյուր (հինգ) ամյա, վեր (կենալ), ունկն (դրել), գույգ (զույգ):
10. Ամեն (ինչ), մաս (մաս), վաթսու (վեց), ոտքի (կանգնել), (հյուսիս) արևմուտք:
11. (Մեկից) մեկ, շաքար (ավազ), երամ (երամ), խորդ (ու) բորդ, ուշ (ուշ):
12. (Հիմ) շիտակ, տնից (տուն), (առ) ձեռն, բարձր (աշխարհիկ), ձեռք (բերել):
13. Փոքր (ի) շատե, տաք (տաք), հին (ավուրդ), տասը (քսան), ակամջ (դնել):
14. (Պատեհ) անպատեհ, երես (տրիչ), (ի) գիտություն, (ծուն) իջնել, (ընդ) դն:
15. (Ծախ) ծիծաղ, (ի) դեմ, (հատիկ) հատիկ, վաղ (էջ), (սարից) սար:
16. Ամեր (որդի), երեք (չորրորդ), (մագ) մորուք, օր (օրի), ձեռք (սեղմել):
17. Հարյուր (հինգ), (կաս) կարմիր, վաղը (ներ), տաք (տաք), վեր (վեր) թռչել:
18. (Սերմի) սերմունք, (ի) ծնե, աման (չաման), բարե (դարյան), վեր (վեր) թռչել:
19. (Նետ) աղեղ, (համով) հոտով, (սարից) սար, խելք (խելքի) տալ, պատ (շար):
20. Օրն (ի) բուն, դն (դիմագ), (երկու) հարյուր, (առ) քառ, դեպք (դեմից) խոսել:



## 1.3. Բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

21. Ոչ (ոք), (մուգ) կարծիք, ծուղից (ծուղ), ալան (բալան), հարապ (արևմտյան):
22. սննդ (ոք), այր (ու) ձի, աչքով (ունքով), (ըստ) այն, ամառ (ծմեռ):
23. (Յ) մահ, հինգ (վեցերորդ), խոսքի (մաս), ցուցահանդես (վաճառք), խուլ (հանդ):
24. (Ծափատ) ծափատի, ծանր (ծանր), ց (տեսություն), հեռու (մոտիկ), միտք (ամեն):
25. (Մեջ) բերում, (կանաչ) կարմիր, (սարեն) սար, (մեկ) մեկ, (առ) այն:
26. (Դ) գեղ, (ոտքից) գլուխ, (գողեն) գող, հաց (մաց), ինքսուն (անյա):
27. (Աղմուկ) աղաղակ, (հօդս) ցնդել, խելք (խելքի) տալ, (ոյուսիս) արևմտյան, հաշվեն (գետ):
28. (Կանաց) կանաց, բառատուն (հինգ) անյա, փայտ (փորիկ), ոտքի (ելնել), ուտող (խմող):
29. Բաղք (մեղք), շուրջ (պար), առ (այժմ), (դռնեն) դուռ, սարից (սար):
30. (Տուն) թանգարան, (բաց) կանաչ, (կաս) կարմիր, միջ (օրեն), (արագ) ընթաց:
31. (Քսան) երեսուն, (Սայաթ) Նովա, գլուխ (գլխի), (քարեն) քար, (ի) սրտեն:
32. (Ֆրանս) պրուսական, (գիտ) խղիղություն, (մեղքից) ձեռք, (երեք) հազար, հողմ (աղաց):
33. (Ինչ) ինչ, (բերնեն) բերան, (բաց) դեղին, (հինգ) վեց, տան (ու) տեր:
34. (Ափեն) ափ, քահ (քահ) ծիծաղել, ուրախ (զվարթ), (ի) հեծուկս, գլուխ (կոտրուկ):
35. Ուր (ոք) է, մանր (մունր), (գիշ) ամառ, մինչև (իսկ), առատ (առատ):
36. (Աշխարհից) աշխարհ, (ակաս) պակաս, (ոտքից) գլուխ, (երկրեն) երկիր, հինգ (հարյուր) անյա:
37. (Սեփ) սե, (երկրից) երկիր, ազգ (օգուտ), (աշխարհեն) աշխարհ, արի (լեղի):
38. Նար (դոս), ըստ (իս), (փոխ) գնդապետ, երեսուն (ութ), (մեղքից) ձեռք:
39. Քուլա (քուլա), (իյուր) ընկալություն, թեթև (քաշային), ծայրից (ծայր), հողոտ (մողոտ):
40. Օրն (ի) բուն, (տեղի) ամստեղի, օրոր (շորոր), (առ) նվազ, (մեն) միայն:
41. (Կարեն) կարկատել, (քաջ) առողջություն, (ի) նշան, (ափեն) պակաս, մուսա (լեռցի):
42. Հագիլ (թե), վաթսուն (անյա), անցած (գնացած), ազատ (արձակ), հարյուր (մեկ):
43. (Չյուն) ձմեռ, (վառ) կարմիր, բերան (բաց), վեց (հարյուր), արժաթ (երանգ):
44. (Կիլովատ) ժամ, միտք (ամեն), կինո (աստղ), գիշեր (ու) ցերեկ, գլուխ (գլխի):
45. (Կենաց) մահու, (դեն) տալ, գանգ (ոսկր), ըստ (այսմ), բեռով (բարձով):
46. (Հարապ) ամերիկյան, (իւր) հրեղեն, ամեն (մեկը), դուրս (զգեն), թռն (որդի):
47. (Ծովից) ծով, դուրս (հանել), (վառ) կարմիր, (ինտ) պատերազմյան, առ (ն) տուր:
48. (Ունկն) դիր, (քարից) քար, (ըստ) կարելիւյն, այսօր (վաղը), բաց (օթյա):
49. Կռել (կոփել), հյուսիս (կողկասյան), հափուր (պատշաճի), բարձ (ի) թողի, (դափ) դատարկ:
50. Լույս (ընծայել), (առ) միշտ, մեր (օրյա), բաժան (բաժան), դուռ (լուսամուտ):
51. (Մո) նվազ, ծվեն (ծվեն), (ափեն) ափ, ափ (հանում), բերան (բաց):
52. Խառն (ի) խուռն, (գիտա) հանրամատչելի, տաղ (բսան), երանի (թե), երկու (երրորդ):
53. (Աշխարհեն) աշխարհ, (բաղաբից) բաղաբ, (իա) վրացական, երանգ (երանգ), (ի) շահ:

## 1.3. Բառերը

54. (բուլ)
55. (գալ)
56. քալ
57. Ազգ
58. (Ընկ)
59. (Կու)
60. (Ժա)
61. բեր
62. (Դո)
63. (Չո)
64. (Որ)
65. Լուս
66. քալ
67. (Դո)
68. Ու
69. (Տ)
70. (Դ)
71. Առ
72. Կռ
73. (Տ)
74. (Ը)
75. Կռ
76. Կռ
77. Մի
78. Մի
79. Դո
80. Եր
81. (Կռ)
82. Դո
83. (Դո)
84. Կռ
85. Դո
86. (Ը)



### 1.3. Բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

109

54. (Բուժ) սպասարկում, (խաչ) եղբայր, մեկ (մեկ), հուրի (փերի), հազար (վեց) հարյուր:
55. (Գավառից) գավառ, հազար (ամյա), բար (ընկեց), (կանաչ) կարմիր, ողջ (ողջ):
56. Քսան (հինգ) ամյա, կարծես (թե), (իլու) հնազանդ, (սև) սպիտակ, (դափնե) վարդ:
57. Ազգ (ընտիր), (փոխ) արքա, (դեպքից) դեպք, (երանգ) երանգ, լավ (վատ):
58. (Ընկեր) բարեկամ, (թև) ածել, (ի) լրումն, (ժուկով) ժամանակով, (դարից) դար:
59. (Կուժ) կոտրուկ, (բառ) գիրք, (ծորից) ծոր, (հայ) արաբական, (հանովի) դնովի:
60. (ժամ) պատարագ, ծունր (իջնել), լինել (չլինել), (պարզից) պարզ, իրար (անցում):
61. Բերանքս (ի) վայր, (տխուր) տրտում, հարյուր (քսան) մեկ, մինչև (իսկ), (վառ) դեղին:
62. (Դյուր) ընթերցելի, կամաց (կամաց), (մուգ) կանաչ, (ուր) հարյուր, դեղ (դարման):
63. (Ձույզ) գույզ, հարյուր (տասը), (վառ) կարմիր, արևմտա (եվրոպական), (ժող) գործիքներ:
64. (Ողջ) առողջ, (հարավ) արևմուտք, հարավ (աֆրիկյան), ինչ (որ) է, ծովից (ծով):
65. Լույս (ընծայել), կիսատ (պռատ), վայր (ի) վերո, հինգ (հարյուր), մանր (մունր):
66. Քամի (դեռ), գնացող (եկող), խորդ (ու) բորդ, տեղի (անտեղի), հարյուր (հազար):
67. (Դյուր) ընթերցելի, գույն (զ) գույն, բերանից (բերան), հարյուր (ուր), որոշիչ (որոշյալ):
68. Ուսուցիչ (ուսուցչուհի), (ի) սկզբանե, փոքր (ինչ), տարուց (տարի), գիշեր (ցերեկ):
69. (Տեր) տիրական, երգ (արվեստ), առաջ (ընթաց), հալվել (մաշվել), հարյուր (մեկ):
70. (Դափնե) պսակ, (թև) թիկունք, հայ (պարսկական), գիտ (քարտուղար), բարից (բար):
71. Ավար (առնել), (վաթսուն) մեկ, (ըստ) պատշաճի, գրական (գեղարվեստական), (մի) երկու:
72. Կես (բերան) ասել, (ի) պաշտոնե, ասել (խոսել), հեռու (հեռու), գործ (ընկեր):
73. (Ջարդել) փշրել, թփից (թուփ), (ի) վերջո, գեր (ծանր), (վեր) վեր բռնել:
74. (Շին) վարչություն, հարյուր (ուր), բաշել (բաշքշել), երգիչ (երգչուհի), ռազմա (ծովային):
75. Կողք (կողքի), ոտքը (ոտքին) գցել, (հայ) հունական, ռազմա (բաղաբական), շիթ (շիթ):
76. Վաղուց (ի) վեր, (ի) շահ, ազգ (ու) տակ, կիսատ (պռատ), ռուս (ճապոնական):
77. Մի (մի), (ի) հեծուկս, ներս (առնել), առ (տնին), դուրս (մղել):
78. Մուգ (կապույտ), հակման (հանվանե), իմնսուն (ուր), գետ (անցում), ծուռ (ծուռ) նայել:
79. Դժվար (ընթաց), հարյուր (երեսուն) մեկ, (դարից) դար, (գունդ) գունդ, գործ (ընկեր):
80. Եռ (ու) գետ, փերթ (փերթ), (զին) զրքույկ, ըստ (իս), (դափ) դատարկ:
81. (Կիլովատտ) ժամ, հայ (պարբնական), (մերձ) արևադարձային, հարյուր (ուր), լույս (ընծայել):
82. Հազար (հինգ) հարյուր, կերած (խմած), կանգ (առնել), ափ (հանում), դյուր (ընկալ):
83. (Դեմ) դիմաց, երկար (բարակ), փայտ (փորիկ), հարյուր (չորս), ասած (չասած):
84. Խնդում (երես), (հարավ) արևելք, հեռու (մոտիկ), վաղուց (ի) վեր, կոհակ (առ) կոհակ:
85. Հարավ (արևելյան), չորս (հինգ), վաթսուն (ուր), կոհակ (կոհակ), դուրս (քշել):
86. (Թավալ) գլոր, (վեր) ընթաց, բոշնել (բառամել), գող (գող), խոսք (տալ):



87. (Շին) հրապարակ, արյուն (բրտինք), ինչպես (թե), (ծնա) ընթաց, աչքով (ունքով):
88. Սեջք (մեջքի), (դեղնա) կարմիր, տնով (տեղով), ի (ծնե), (բառ) մասնիկ:
89. Բարդ (բարդ), ամենա (իզոր), մի՞ (թե), իրոք (որ), քիթ (քիթ):
90. Հարյուր (երեսուն) վեց, սպիրտ (այրոց), համարյա (թե), գազ (այրիչ), (բուք) բորան:
91. (Շենքով) շնորհքով, (առ) երևույթ, մեկ (ընդ) միշտ, գլուխ (թերեկ), հայ (ռուսերեն):
92. Լո՞րիկ (մեջիկ), մարտ (արվեստ), խաղք (խայտառակ) լինել, արի (բուրի), (ծառից) ծառ:
93. (Բաց) կանաչ, ծայն (ծպտուն), (պատե) պատ, փունջ (փունջ), ծայրե (ի) ծայր:
94. (Աղմուկ) արաղակ, (ի) գիտություն, (այն) ինչ, ծիլ (ծաղիկ), հարավ (արևմուտք):
95. Վեր (կենալ), միստ (ու) կաց, անցնող (դարձող), անտեր (անտուն), սակավ (առ) սակավ:
96. Պարապ (սարապ), անց (ու) դարձ, վեց (հազար), անտեր (անտերունչ), անդր (օվկիանոսյան):
97. Կողք (կողքի), դեղնա (կարմրավուն), գյուրից (գյուր), իննսուն (ինը), գուգել (գարդարել):
98. Ինչ (որ) բան, ինչ (ս) է, քսան (քսանհինգ), ձեռք (ձեռքի), (գյուրե) գյուր:
99. Սո (ու) ծախ, արան (որդի), Արփա (Սևան), հազար (քսան), (ի) վերջո:
100. Ասել (խոսել), առքով (փառքով), քար (կոծել), (Հրո) երկիր, բան (ինաց):
101. Քար (կապ), քարե (քար), առք (փառք), (սե) մութ, վարդուց (ի) վեր:
102. Դո՞նե (դուռ), հարավ (արևմուտք), (Մայր) արոռ, (քանի) քանի, իս (ի) իս:
103. Մեծով (փոքրով), մաս (առ) մաս, գետ (եզր), ծայն (ծուն), խելքից (պատուհաս):
104. Մեծից (փոքր), տուն (թանգարան), հորով (մորով), գնացած (եկած), (բուժ) քուր:
105. (Բուժ) միակողմ, հիսուն (վաթսուն), դիցուք (թե), (մորե) մերկ, գույն (գույն):
106. Գոռալ (գոռգոռալ), հազար (հինգ), գիր (գրականություն), գյուղ (խորհուրդ), բնակ (կարծ):
107. Անուն (ազգանուն), մեկ (մեկ), օդ (ուղի), գահ (ընկեց), գոռուն (գոչյուն):
108. Ուտքով (զվխով), ուշ (ուշ), երկու (հազար) վաթսուն, (մի) միայն, փոխ (ծովակալ):
109. (Հին) հունարեն, ստեպ (ստեպ), (գորե) գոր, ել (ու) մուտ, քիթ (քիթ):
110. Ոսկե (դարյան), որ (ս) իցե, ձեռքից (ձեռք), անգլերեն (հայերեն), ինչ (որ) մեկը:
111. Հարյուր (տասն) մեկ, (ի) դեպ, տալ (առնել), ալել (պակաս), աստված (ընտրյալ):
112. Զոր (ընթաց), օրն (ի) բուն, անջատ (անջատ), այսօր (վաղը), հեռու (մոտիկ):
113. Աղբյուր (հուշարձան), երկինք (գետին), գառ (ի) վեր, էջ (առ) էջ, (ըստ) արժանկույն:
114. Հոգով (ու) մարմնով, դույզն (ինչ), մանր (մանր), բրոնզե (դարյան), լավ (կատ):
115. Ցուցահանդես (վաճառք), հյուսիս (ամերիկյան), քայլ (առ) քայլ, ծառից (ծառ), հինգ (հինգ):
116. Հատ (ընտիր), հատիկ (հատիկ), (ըստ) արժանակույն, փոքր (ինչ), հազիվ (թե):
117. Յուրաքանչյուր (որ), ուս (ուսի), մեծ (բրիտանական), ծայն (ծպտուն), տասնուր (աճյա):
118. Նար (Մոս), հաց (մաց), հազար (երեք) հարյուր, հարավ (կորեական), հայ (ազգի):
119. Մեղր (աճիս), ընկեր (բարեկամ), համել (դմել), թն (առնել), շերտ (շերտ):

120. Զեռքով (
121. Վար) օր
122. Մեծ (քս
123. Լո՞րիկ (մե
124. Բրոնզե
125. Պատե
126. Երկինք
127. Բարդ (
128. Անտես
129. Դույզն
130. Ռազմա
131. Սս (ու)
132. Ժամ (ս
133. Ընկած
134. Գրակու
- (քի):
135. (Ծովի
136. Բարա
137. Պարզ
138. Հոգով
139. Թելի
140. Արագ
141. Ազդր
142. Անպ (
143. Այդ (օ
144. Այնու
145. Ասող
146. Արև (
147. Բարձ
148. Պարա
149. Գազ (
150. Պաշտ
151. Պառն



կամ գծիկով:  
վ):

րան:

ն):

g) ծառ:

):

սակավ:

ավիհանդայան):

վարդարել):

աս):

բույր:

ն):

բնակ (վարձ):

սակավ):

յեկը:

տղայվ):

նկ):

ոժանվույն:

վատ):

ամ), հինգ (հինգ):

(թե):

ասնուք (ածյա):

յ (ազգի):

### 1.3. Բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

111

120. Չեռքով (ոտքով), ծաղկից (ծաղիկ), տեսակ (տեսակ), (խուռն) երամ, մեծ (մասամբ):  
121. (Վառ) օրոք, ծիւ (ծաղիկ), հարավ (աֆրիկյան), բաց (ղեղին), գույգ (գույգ):  
122. Մերծ (քաղաքային), տարե (վերջ), մեկ (վեցերորդ), մեկ (մեկու), բաց (կապույտ):  
123. Լռիկ (մեջիկ), (պետ) կրկես, քառասուն (չորս), գլուխ (գլխի), հարյուր (հինգ):  
124. Բրոնզե (դարյան), ռուս (լատիներեն), հազար (հարյուր) մեկ, հորոտ (մորոտ), հոր (եղբայր):  
125. Պատե (պատ), հայր (սուրբ), գեր (բնական), հատ (ընտիր), կում (կում):  
126. Երկինք (գետին), հենց (որ), այր (ու) ձի, բարձր (ուղեշ), աղմուկ (աղաղակ):  
127. Բարդ (բարդ), աշխարհից (աշխարհ), հարյուր (տասը), առ (այժմ), այս (ինքն):  
128. Սնտես (անհայտ), տան (տիկին), դուրս (մղել), դուռ (լուսամուտ), պարզ (պարզ):  
129. Ղույզն (ինչ), ապրեմ (չապրեմ), կուչ (զալ), գողե (գող), բուժ (օգնություն):  
130. Ուղղա (ծովային), հինգ (վեց), ձեռք (բերում), (ի) գեն, հե՛յ (հե՛յ):  
131. Սա (ու) լիս, առ (հասարակ), գլուխ (համել), գլուխ (կոտորուկ), ժող (գործիքներ):  
132. Ժամ (պատարագ), բոռն (որդի), հազար (հինգ) հարյուր, հույն (պարսկական), բուժ (բույր):  
133. Ընկած (ելած), (ընդ) առաջ, գունդ (գունդ), տեղի (տալ), անցած (գնացած):  
134. Գրական (գեղարվեստական), բնակ (վարձ), գիսակ (առ) գիսակ, հարյուր (քսան) ինը, քիթ (քի):  
135. (Ծովից) ծով, (բարդ) բարդ, (առ) հավետ, մեղր (ամիս), արյուն (արցունք):  
136. Բարակ (ծարակ), (մաս) մաքուր, (ուրիշ) գլուխ, հույս (ապավեն), ութ (ոտնուկ):  
137. Պարզ (ու) հատակ, ութսուն (ինը), խեթ (խեթ), բրոնզի (դար), գոռալ (գոռոգոռալ):  
138. Յոգով (մարմնով), ազգ (ուրաց), (բերնե) բերան, այստեղ (այնտեղ), (անց) կենալ:  
139. Թելիկ (մելիկ), չորս (հինգերորդ), գիրկ (ընդ) խառն, գլուխ (կոտորուկ), ծյուն (ծնո):  
140. Արագ (ուտն), արյուն (արբու), (ըստ) ամենայնի, ծափ (ծիծաղ), աչքով (ունքով) անել:  
141. Ազգր (ուկր), աղաչանք (պաղատանք), ամեն (ոք), ակամջ (օղ), աղի (լեղի):  
142. Անկ (հովանի), այստեղ (այնտեղ), այս (կերպ), ամեն (ամիս), այթ (ու) բեն:  
143. Այր (օրինակ), անթիվ (անհամար), կոտր (ընկնել), այլ (սա), աներ (ծագ):  
144. Այնու (հանդերձ), անել (դնել), աշխարհ (ընկալում), առաջ (բերել), ատամ (փորիչ):  
145. Ասող (խոսող), արդ (ու) զարդ, արքայից (արքա), արև (այրուք), արմանք (զարմանք):  
146. Արև (կող), քառարան (տեղեկատու), բաց (թողնել), բերանքս (ի) վայր, ափալ (թափալ):  
147. Բարձր (աշխարհիկ), քանի (որ), բողոք (դիմում), բաց (անել), գլխ (ի) վայր:  
148. Գառան (դմակ), գազ (ապաստարան), գիշեր (գերել), գլխ (ի) կոր, գոռում (գոչյուն):  
149. Գազ (օջախ), ծայր (ծայրին) հասցնել, գնալ (գալ), գլուխ (կոնծի), գիշեր (երգ):  
150. Դաշտ (ն) այգի, դանդաղ (ընթաց), դափնե (տերև), դեղ (դարման), դեռ (նա):  
151. Դառն (աղի), դեմ (անել), դեսից (դենից), դեր (ծովակալ), դովար (թե):



152. դեն (հանդիման), դիրք (դրոշում), դող (էրոցք), դուրս (ամեն), դուրզն (ինչ):
153. Դուրս (ընկած), դեն (զգեմ), ել (ս) էջ, եղինջ (ապուր), ետ (ետ) գնալ:
154. Դուրս (պոծուկ), դեն (առնել), երգի (պարի) համուրք, երթ (ս) եկ, երկաթ (գիծ):
155. Դուրս (հանել), դեղնա (կանաչ), երես (առ) երես, գուգկած (զարդարված), երկ (բնեռ):
156. Երկաթ (ուղի), երևան (զալ), երկ (կենցաղ), եփող (թափող), գրուց (ընկեր):
157. Ընդ (հակառակ), բան (ապուր), բել (սանդ), բերի (բարձրագույն), բեր (ս) դեն:
158. Թանկ (արժեք), ըստ (այդն), թռի (վռի), թեթև (սղիկ), թև (թևի):
159. Ընդ (իուպ), բել (պանիր), բեր (խաշ), թքել (մոել), բույլ (սովություն):
160. Թե (չէ), բել (աման), ընկած (եւած), բույլ (տալ), ընդ (սմին):
161. Ըստ (կարգի), լի (առատ), թրև (զալ), ի (զուր), իրեն (իրեն):
162. Ընդ (դուր), ինքն (ըստ) ինքյան, ինչ (ս) է, լրացում (լրացյալ), խաչ (քար):
163. Իբրև (թե), ի (հարկեմ), լի (իրապ), լոս (անջնեցի), լեփ (լեցուն):
164. Ի (զարման), տիկնանց (տիկին), (այտ) ոսկր, կորած (մոլորած), ծառս (լինել):
165. Խաղաղ (օվկիանոսյան), ի (թիպ), խաղ (ընկեր), կազմ (պատրաստ), խոտ (հունծ):
166. Ի (նկատի) ունենալ, խաղող (օրինեք), ծիկ (ծաղիկ), խոտ (հարք), կան (ընտիր):
167. Ի (զորու) լինել, խոսք (արվեստ), կամա (ակամա), կաղամբ (ապուր), (ոչ) մեկը:
168. Ի (լուր) ամենքի, կոճ (զան), կիսով (չափ), կետ (ստորակետ), կրակ (մարիչ):
169. Կոճ (արմատ), ի (կատար) ածել, կով (կիթ), կոշտ (կոպիտ), հայր (սուրբ):
170. Հանկարծակի (զալ), հագած (կապած), հայր (իշխանություն), (ի) հաշիվ, հետ (կանչ):
171. Հայերեն (ֆրանսերեն), հավիտյանս (հավիտենից), հատակ (մաքրիչ), (ի) սպառ, հանձն (առնել):
172. Հետ (գրություն), հնուց (ի) վեր, հոգե (դողի), հարգել (պատվել), հողմ (արգել):
173. Հյուր (քամիչ), հնդ (եփուպական), (օրը) ցերեկով, հետ (կանչել), հլու (հնազանդ):
174. Հետ (միջօրե), հող (օգտագործում), ի (մի) բերել, ձեռքով (ոտքով), մայր (իշխանություն):
175. Հետ (ծաշիկ), ձայն (երիզ), Մասիսն (ի) վեր, մեկ (երկու) հատ, մակ (երիկամ):
176. Մանր (է), ճակատ (ճակատի), ձեռն (ունայն), ճեփ (ճեղմակ), ի (չիք) դառնալ:
177. Հետ (մոլել), ձորե (ձոր), (ի) փառս, մահ (արձան), ձայն (ծպտուն):
178. Մայր (ցամաքային), ի (վիճակի) լինել, մեն (մենակ), միայն (թե), մինչ (դեռ):
179. Մեն (երզ), մեջ (մեջ) անել, մի (փոքր), (ի) պատիվ, մախ (ուտեստ):
180. (Ի) պատասխան, մի (առ) ժամանակ, մոտ (մոտ) անել, (յուր) օրինակ, շին (ջոկատ):
181. Մեն (միակ), ի (սպաս) դնել, նալ (եզր), շարժ (ու) ձև, ներս (քաշել):
182. Նախ (քան), (ի) վերուստ, (մի) գուցե, շաքար (եղեգն), շատից (բշից):
183. Ներքո (իշյալ), (ի) տարբերություն, շուտ (շուտ), (մի) անգամյա, (նախ) օրոք:



մ գծիկով:

բնեռ):

մնծ):

տ (կանչ):

սպառ, համն

մնդ):

սանուքյուն):

ջոկատ):

դոք:

1.3. Բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

113

184. Շանթ (արգել), (մի) բանի, (ի) տրիտուր, ողջ (առողջ), ոսպ (ապուր):  
185. Ի (ցույց) դնել, մի (և) նույն, որպես (զի), որդան (կարմիր), ոտքով (գլխով):  
186. (Մի) միայն, (ի) նշանավորումն, որպես (թե), չորեք (թաթ), ողջ (առողջ):  
187. Ոչ (մի), չոր (թան), (ի) կատարումն, պահել (պահպանել), (չափ) երիզ:  
188. (Ի) տնօրինություն, (ոչ) միայն, (պահ) մտոցի, ջրմուղ (կոյուղի), պար (եղանակ):  
189. (Պետ) պատվեր, (ի) կատարումն, սեղան (նստարան), պարզ (որոշ), ջարդ (ու) փշուր (անել):  
190. Ծովասարն (ի) վեր, (պար) ընկեր, սրա (մրա), (սև) քարեցի, սիսեռ (ապուր):  
191. Սարդ (ոստայն), ստորակետ (գիծ), սև (դրակ), սրբություն (սրբոց), վայր (ընթաց):  
192. Սեղան (ատամ), տուսիկ (փուսիկ), սև (ծովյան), Ի (դերև) ելնել, վագե (վագ):  
193. Սոխ (ապուր), (ի) բարօրություն, վագբ (ուղի), սև (սպիտակ), վատ (առողջ):  
194. Ջարդ (ու) բուրդ (անել), վարդ (ագգի), տակից (գլխից), միջ (մայր) ցամաքային, (ի) հաշիվ:  
195. Վեր (ելք), վրա (տված), տարած (ետ) բերած, տափ (օղակ), (ի) սպառ:  
196. Վեր (վերի), (ի) տես, (վերո) հիշյալ, տասից (տասնհինգ), քաշել (քաշքշել):  
197. Վերջ (երգ), (ի) գուր, վրեժ (խնդիր), տեղը (տեղին), խաբս (տալ):  
198. Վեց (օրյակ), տարե (g) տարի, տեղից (տեղ), ուզած (չուզած), (ի) հարկե:  
199. Տեղն (ու) տեղը, (մի) անգամ, քաջ (առողջ), քչից (շատից), փոխ (խոսմակ):  
200. Տնե (տուն), տեղիք (տալ), ունա (ունա), փլավ (քամիչ), փոքր (ի) շատե:  
201. Քաջ (արի), քաղաք (պետություն), տասն (օրյակ), Ի (չիք) դառնալ, g (այդ) երգ:  
202. Տուն (տեղ), քանի (դեռ), փութ (եռանդ), օրե (g) օր, քար (հանք):  
203. Փոխ (գիշուն), քաջ (ագն), բուն (դաղար), օր (ըստ) օրե, տեղ (տեղ):  
204. Քարոզ (արշավ), քափ (բրտինք), (ի) սպառ, օր (ապուր), (կուչ) եկած:  
205. Անեղ (որդի), անթիվ (անհամար), աս (ու) լիս, առ (ճակատում), Ի (սպաս) դնել:  
206. (Ի) գուր, (մեջ) ընկնել, բութ (բորան), երգի (պարի) համուք, օղ (ուղի):



ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

2. 1. Կազմել 6 բաղոց բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

|    |   |    |   |    |   |    |  |    |   |    |  |    |  |    |  |    |  |    |  |    |  |    |  |    |   |    |   |    |  |    |                                |    |                                       |     |                               |     |                               |
|----|---|----|---|----|---|----|--|----|---|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|---|----|---|----|--|----|--------------------------------|----|---------------------------------------|-----|-------------------------------|-----|-------------------------------|
| 1. | Տըրտալի<br>բաղձանք<br>եղուկություն<br>սպարսկություն<br>շիզանակ<br>մրգատու | 1. | Խաչել<br>դրսդրո<br>վաճառք<br>կարտել<br>գործարար<br>ճկարիչ | 2. | Անճաքուր<br>անճեմաքնքուշ<br>կարմրադերիկ<br>ալիք<br>աշուն<br>մոնակալ | 3. | Կարկուտ<br>ճարակազուկ<br>արիմուտ<br>խնկանդիկ<br>մարդկային<br>զերակշռել | 3. | Ծակոց<br>շղթայագերծ<br>մտաբերել<br>անդամագործ<br>օծանելիք<br>իդաշանմանկ | 4. | Անճեմաճիս<br>բարեկամ<br>տաճիկ<br>ճարտաշիվ<br>դաշտանակ<br>իծծ | 4. | Կշտաքար<br>խաղվածային<br>դերասեր<br>ուղտապան<br>վճարովի<br>սրտակերեք | 5. | Պսուղ<br>խաղաղամեր<br>արթակայր<br>խրձարեզ<br>բուժօգնություն<br>անուշ | 5. | Գաղութ<br>փրկույթ<br>կերակուր<br>կարտազին<br>բուրմուկ<br>մեղամատան | 6. | Դաշտանակ<br>դափնի<br>մեկնորդիշտ<br>անճեմուրիկ<br>իդարձակ<br>մաշկել | 6. | Աչազեղ<br>զանգ<br>բազկադր<br>զանգուր<br>ճգողություն<br>խճանկար | 7. | Զուարթն<br>խաչապաշտ<br>սրգռել<br>իռզուր<br>օղջոցեշ<br>քրոջական | 7. | Փափկանդր<br>խաղմատես<br>անգական<br>կոկոսակ<br>դրսրտակատ<br>թերղաքարաք | 8. | Ըռտափույթ<br>արտերիկոր<br>բուրավես<br>իճաք<br>խեղդանախ<br>փրկույթ | 8. | խնկանան<br>խրձարեզ<br>մեծաիռզի<br>ջանադի<br>զնդանդ<br>զալլակեր | 9. | Տարակույս<br>կուրիչ<br>սալորիկ | 9. | Էդուճանդիկ<br>արտադրություն<br>կցական | 10. | Թախիծ<br>գործեմական<br>սալորդ | 10. | բարություն<br>գետնակ<br>դիմակ |
|----|---|----|---|----|---|----|--|----|---|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|--|----|---|----|---|----|--|----|--------------------------------|----|---------------------------------------|-----|-------------------------------|-----|-------------------------------|



## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

### 2. 1. Կազմել 6 բաղոց բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

|  |  |
|--|--|
| 1.   | 2.   |
| Ջրոսպի<br>բաղձանք<br>դյուրություն<br>պարախուժ<br>շիդածուկ<br>մրգատու     | հալձել<br>ոլոտոր<br>վաճառք<br>կարոտել<br>գործարան<br>նկարիչ                |
| 3.   | 4.   |
| Կարկուտ<br>ճարպագունդ<br>արևմուտք<br>խնկածաղիկ<br>մարդկային<br>գեղակշռել | ծանրոց<br>շղթայագերծ<br>մտաբերել<br>ասեղնագործ<br>օծանելիք<br>հրաշամանուկ  |
| 5.   | 6.   |
| Պտուղ<br>խաղաղասեր<br>սրբակյո<br>խրձարեզ<br>բուժօգնություն<br>ամուշ      | գաղութ<br>փրկիւր<br>կեղակուր<br>կարոտագին<br>բուրմունք<br>սեղանատամ        |
| 7.   | 8.   |
| Ձտաբյուն<br>խաչապաշտ<br>գրգռել<br>հոգևոր<br>օղջնդներ<br>բրոջական         | փափկամորթ<br>հարսմատես<br>անգլակակ<br>կոլոկակ<br>դյուրահավատ<br>բերդաքաղաք |
| 9.   | 10.  |
| Տարակույս<br>կուրծք<br>սպորին  | ձյունանորիկ<br>արտադրություն<br>կցական<br>Թախիծ<br>գործնական<br>սայլորո    |

2. 1. Կազմել 6 բաղոց բառ՝  
արձակել  
ազատակատեր  
երանգապանակ

11.

Կրկն  
մեղմանան  
բարեհույս  
քաղքենի  
ընկաքաղց  
կրել

13

Լեռնային  
թունիկ  
գարուն  
նուռ  
բիկունք  
ամենաբարի

Խոնակ  
մտալիություն  
ճենապակի  
նախանձ  
հայրական  
եղբորորդի  
տոհմածառ

խուլ  
սեզ  
բեռ  
մասնիկ  
խոժոռ  
միջուն

Ցուցանակ  
կողմ  
անդուկ  
խորասույզ  
պտույտ  
մատնահետք

Միջանակ  
զբոսանք



2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

115

|               |                |              |             |
|---------------|----------------|--------------|-------------|
| արշավել       | սանամայր       | թուք         | չափազանցում |
| ագարակատեր    | նրբանուրբ      | ոսկեջուր     | օրապահիկ    |
| երանգապնակ    | ոսկրածուծ      | գանձարան     | նշագեղծ     |
| 11.           |                |              | 12.         |
| Կթվոր         | կծվահամ        | Գումավոր     | պահպանակ    |
| մեղրաման      | օձածուկ        | արժանապատիվ  | ծնապաշտ     |
| բարեհույս     | մայրական       | ծու          | խոսուն      |
| քաղքենի       | նավաբեկություն | մեղու        | ավետաբեր    |
| ընչաքաղց      | ուղտաբեռ       | ցայգալույս   | սրճաղաց     |
| կրել          | ոչ ոք          | դասընթաց     | մայրամուտ   |
| 13.           |                |              | 14.         |
| Լեռնային      | խառնուրդ       | Աչալուրջ     | ելնել       |
| թռնիկ         | մուտքագրում    | շքահանդես    | վեհապանծ    |
| գարուն        | աթոռակերիվ     | իջվածք       | բարի        |
| նուռ          | տիրակալ        | կարգավորում  | բեռ         |
| թիկունք       | գնացք          | մորթագերծ    | մտավորական  |
| ամենաբարի     | քարակարկառ     | կրավորական   | թույլ       |
| 15.           |                |              | 16.         |
| Նոնակ         | բնափայտ        | Քինք         |             |
| մտավախություն | վառման         | արդարություն | կինոխցիկ    |
| ճենապակի      | խաչավոր        | ավարտուն     | ակնահաճո    |
| նախանձ        | ցողապատ        | գետափնյա     | խաղավերջ    |
| հայրական      | քույրական      | ամենալուռ    | կեցություն  |
| եղբորորդի     | ծաղկել         | բանտային     | մերձավոր    |
| տոհմածառ      |                |              | 18.         |
| 17.           |                |              |             |
| Խուլ          | խոտհարք        | Արձանագրել   | գայլային    |
| սեզ           | հանդակ         | սնունդ       | մարդկային   |
| բեռ           | արծվաբույն     | մանուկ       | մարտնչել    |
| մասնիկ        | դիմակահանդես   | կաթնուկ      | փափուկ      |
| խոժոռ         | երաշտահավ      | գոտի         | վեմ         |
| մրջյուն       | անտանելի       | շուն         | կերակուր    |
| 19.           |                |              | 20.         |
| Ցուցանակ      | գծավոր         | Վերք         | գինի        |
| կողմ          | նավակ          | հետամտել     | կապոց       |
| անդուլ        | գորգագործ      | տնակ         | դարավոր     |
| խորասույզ     | կցորդ          | գուժկան      | կթվորուհի   |
| պտույտ        | զարտուղի       | վահանածուկ   | հիշաչար     |
| մատնահետք     | շուրջառ        | վիպասան      | լսել        |
| 21.           |                |              | 22.         |
| Արձածուկ      | ուսում         | Բարիք        | օղեթորում   |
| գրոսանք       | ագդակ          | թիկնոց       | նավաստի     |

յշխարհ  
անքս  
րտակներք  
տցել  
փծփալ  
աքրել

շռաքար  
արվածային  
եղարույս  
լուտապան  
ծարովի  
րտակներք

յչագեղ  
յանգ  
յաջվարդ  
յանգուր  
յգողություն  
յճանկար

յնկաման  
յրծարեզ  
յնծահոգի  
յանարդիր  
յանասեղ  
յնդակեր  
յայլակեր

բարություն  
գետածի  
դիմակ



|               |                |              |             |
|---------------|----------------|--------------|-------------|
| արշավել       | սամամայր       | թուք         | չափազանցում |
| ագարակատեր    | նրբանուրբ      | ոսկեջուր     | օրապահիկ    |
| երանգապնակ    | ոսկրածուծ      | զանձարան     | նշագեղծ     |
| 11.           |                |              |             |
| Կթվոր         | կծվահամ        | Գունավոր     | սպահանակ    |
| մեղրաման      | օձածուկ        | արժանապատիվ  | ծնապաշտ     |
| բարեհույս     | մայրական       | ծու          | խոսուն      |
| քաղքենի       | նավաբեկություն | մեղու        | ավետաբեր    |
| ընչաքաղց      | ուղտաբեռ       | ցայգալույս   | սրճաղաց     |
| կրել          | ոչ ոք          | դասընթաց     | մայրամուտ   |
| 13.           |                |              |             |
| Լեռնային      | խառնուրդ       | Աշալուրջ     | ելնել       |
| թռնիկ         | մուտքագրում    | շքահանդես    | վեհապանծ    |
| գարուն        | աթոռակոխվ      | իջվածք       | բարի        |
| նուռ          | տիրակալ        | կարգավորում  | բեռ         |
| թիկունք       | զնացք          | մորթազերծ    | մտավորական  |
| ամենաբարի     | բարակարկառ     | կրավորական   | թույլ       |
| 15.           |                |              |             |
| Նոռակ         | բնափայտ        | Քիմք         |             |
| մտավախություն | վառման         | արդարություն | կինոխցիկ    |
| ճենապակի      | խաչավոր        | ավարտուն     | անհաճառ     |
| նախանձ        | ցողապատ        | գետափնյա     | խաղավերջ    |
| հայրական      | քույրական      | ամենալուռ    | կեցություն  |
| եղբորորդի     | ծաղկել         | բանտային     | մեծավոր     |
| տոհմածառ      |                |              |             |
| 17.           |                |              |             |
| Խուլ          | խոտհարք        | Արձանագրել   | գայլային    |
| սեգ           | հանդակ         | սնունդ       | մարդկային   |
| բեռ           | արծվաբույն     | մանուկ       | մարտնչել    |
| մասնիկ        | դիմակահանդես   | կաթնուկ      | փափուկ      |
| խոժոռ         | երաշտահավ      | գոտի         | վեժ         |
| ծրջուն        | անտանելի       | շուն         | կերակուր    |
| 19.           |                |              |             |
| Ցուցանակ      | գծավոր         | վերք         | գինի        |
| կողմ          | նավակ          | հետամտել     | կապոց       |
| անդուլ        | գորգագործ      | տնակ         | դարավոր     |
| խորասույզ     | կցորդ          | գուժկան      | կթվորուհի   |
| նարույտ       | զարտուղի       | վահանածուկ   | հիշաշար     |
| մատնահետք     | շուրջառ        | վիպասան      | լսել        |
| 21.           |                |              |             |
| Արձածուկ      | ուսում         | Բարիք        | օղեքորում   |
| զբոսանք       | ագդակ          | թիկնոց       | նավաստի     |

աշխարհ  
ցանց  
սրտակերպ  
կտցել  
ծփծփալ  
մաքրել

կշռաքառ  
հարկահան  
դեղաբույ  
ուղտաբեռ  
վառարմ  
սրտակերպ

աշխարհ  
զանգ  
քաղվար  
զանգաթ  
ձգորթաթիվ  
խճանաթ

խճանաթ  
խղճաթի  
մեծաթի  
ջանաթ  
զնորաթ  
զայլաթ

բարեբախտ  
գետաթ  
դիմաթ



2.1. Կազմել 6 բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
| ինքնասածի<br>գիտուն<br>գովեստ<br>քախտտ | ապուր<br>դրվից<br>հնձվոր<br>այգեկետ                                  | մատնաբուր<br>տիրական<br>բուրբ<br>տեսական | սրտագին<br>գորական<br>համդրիսակոր<br>խաղասկիզբ                               |
| 23.                                    | փոխադրա<br>ստորական<br>անհույս<br>անճնական<br>պարտապան<br>ծածկույթ   | 24.                                      | նյութապաշտ<br>վերջնագիր<br>պերճանք<br>մարտազկա<br>բուրբ<br>երկար             |
| 25.                                    | աներես<br>սեզ<br>բերովի<br>դպրոց<br>գիտուն<br>ցողիկ                  | 26.                                      | մեկընդմիջտ<br>գիտնական<br>հրագունդ<br>տնամերձ<br>հավատացյալ<br>քաղցրահնչյուն |
| 27.                                    | քաղցկեղ<br>ասացվածք<br>արամաբուզ<br>լուսադեն<br>խաբուսիկ<br>երթուրի  | 28.                                      | աստված<br>հուզական<br>նկատառում<br>խուսափուկ<br>բխում<br>եռածանի             |
| 29.                                    | հարկաբաժին<br>ախտածետ<br>ուղեկալ<br>հացբուխ<br>վառվառուն<br>ուղտածագ | 30.                                      | բեռնակորել<br>պնդաճակատ<br>ծպտալ<br>խայտալ<br>կրթություն<br>թուլանալ         |
| 31.                                    | ծագուկ<br>ապուշ<br>Ջլուտ<br>նյութական<br>ծաղիկ<br>կուտակում          | 32.                                      | շաղքային<br>արածել<br>դառնալ<br>մոլեռանդ<br>անուշ<br>փորձնական               |
| 33.                                    | շաղվել<br>անոթ   | 34.                                      | գործել<br>կանաչ  |

2.1. Կազմել 6 բառ

փորձանք  
դրանդի  
հաղթել  
երկինք  
երկայրկյա  
փայլելուն  
սկիզբ  
ծննդական  
վերակրել  
անկշիռ

2.2. Յո  
ն

1. Նախ  
ապ  
ստոր  
գեղ  
մակ  
ընդ  
3. Թե  
տղամ  
տար  
ենք  
ապ  
վեր  
5. Նախ  
2 ապ  
3 ընդ



2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

| ինքնաածի<br>գիտուն<br>գովեստ<br>քախտտ                            | 23.  | ապուր<br>դրկից<br>հնձկոր<br>այգեկետ                                 | մատնաբուր<br>տիրակալ<br>բուրք<br>տետական                                     | 24. | սրտագին<br>գորական<br>հանդիսակոր<br>խաղասկիզբ                                |
|--|--|---|--|-----|--|
| Ձյուն<br>տիրակալ<br>ակնդետ<br>անքեկանակի<br>նկիրական<br>նստակալ  | փոխադրա<br>ստորակետ<br>անհույս<br>անձնական<br>պարտապան<br>ծածկույթ | գոմշացուլ<br>խեղդուկ<br>տնական<br>հեռակոր<br>շքանուրք<br>հոյաշեն    | մեկընդմիշտ<br>գիտնական<br>հրագունդ<br>տնամեղձ<br>հակատացյալ<br>քաղցրահնչյուն | 26. | մեկընդմիշտ<br>գիտնական<br>հրագունդ<br>տնամեղձ<br>հակատացյալ<br>քաղցրահնչյուն |
| Քաղցրակուր<br>ատյան<br>պանծակի<br>լեզվագար<br>թաթախել<br>պաշտելի | 25.  | անեղես<br>սեզ<br>բերդկի<br>դպրոց<br>գիտուն<br>ցողիկ                 | Սին<br>ցրել<br>փորձառու<br>դալարուն<br>երփնեղանգ<br>գինի                     | 28. | աստված<br>հուզական<br>նկատառուն<br>խուսափուկ<br>բխուն<br>եռածանի             |
| Յեքիաթ<br>չու<br>ինչք<br>տեղս<br>տխուր<br>անհույս                | 27.  | քաղցկեղ<br>ասացկածք<br>աղանաթուզ<br>լուսաղեն<br>խաբուսիկ<br>երթուրի | Ալեկետուն<br>վախկոտ<br>մարդկային<br>հաշիվ<br>կողմնակի<br>ոսկեհուր            | 30. | բեռնակորել<br>պնդանակատ<br>ծպտալ<br>խայտալ<br>կրթություն<br>թուլանալ         |
| Բրդաթել<br>գարի<br>դյուրին<br>մորապապ<br>ոսկոր<br>ծեղուն         | 29.  | հարկաբաժին<br>ախտածետ<br>ուղեկալ<br>հացթուխ<br>վառվուր<br>ուղտածագ  | Ընդմիշտ<br>բարեխառն<br>գոտի<br>ուղեկից<br>մորթապաշտ<br>շիկակարմիր            | 32. | շարքային<br>արածել<br>դառնալ<br>մոլեռանդ<br>անուշ<br>փորձնական               |
| Պնդողակ<br>փորձանք<br>կատու<br>դիրք<br>ծերունի<br>փունջ          | 31.  | ծագուկ<br>ապուշ<br>ջլուտ<br>նյութական<br>ծաղիկ<br>կուտակում         | Կյանք<br>դառը<br>ստեղծակոր<br>գառ<br>անցնել<br>ծուխ                          | 34. | գործել<br>կանաչ  |
| Շրահակոր<br>լուսումնուր  | 33.  | շաղկել<br>անոր  | Կապույտ<br>մեղր  |     |  |



2.1. կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ:

|             |            |           |          |
|-------------|------------|-----------|----------|
| փորձանք     | արժարապատ  | պատեպատ   | ծնունդ   |
| դրանդի      | արշավանք   | մեղք      | սպառել   |
| հաղթել      | հավել      | ախտավոր   | մոմ      |
| երկինք      | բռնակցել   | շունչ     | շարել    |
| 35.         |            |           |          |
| Երկվայրկյան | ծնիալ      | խոտածարակ | անտառ    |
| փայլփլուն   | քարկոծել   | սղաճ      | դրածո    |
| սկիզբ       | պատճառավոր | եռակողմ   | կուսակալ |
| ծննդական    | սլաքավար   | ունկն     | սրբագրել |
| կերակրել    | խառնիխուռն | թվական    | ամսավերջ |
| անկշիռ      | ծարխոտ     | հատիչ     | ծուխ     |

36.

## 2. 2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ:

|    |      |              |                  |
|----|------|--------------|------------------|
| 1. | Լախ  | ուշագնաց     | վերադարձ         |
|    | ապ   | հասարակարգ   | աշխարհապիլուռ    |
|    | ստոր | ծայնափող     | անվանակոչություն |
|    | գեր  | հանրամատչելի | զուգարածանում    |
|    | մակ  | դիպված       | թունավորել       |
|    | ընդ  | բայական      | կարգաբերել       |
| 3. |      |              |                  |
|    | Թեր  | հռչակագիր    | կանոնավոր        |
|    | տրամ | ցուցամուկ    | հիմնախնդիր       |
|    | տար  | գծապատկեր    | արքայական        |
|    | ենթ  | կատարյալ     | հավիտենական      |
|    | ապ   | դարձդարձիկ   | արծակուրդ        |
|    | վեր  | բացակա       | բանական          |
| 5. |      |              |                  |
|    | Լախ  | երասան       | բայական          |
|    | ապ   | հպանցիկ      | փականք           |
|    | ընդ  | սպայակույտ   | մարդկային        |
| 6. |      |              |                  |
|    | Գեր  | կանոնավոր    | բայական          |
|    | բաց  | հիմնախնդիր   | փականք           |
|    | տրամ | արքայական    | մարդկային        |
|    | փոխ  | հավիտենական  |                  |
|    | պար  | արծակուրդ    |                  |
|    | առ   | բանական      |                  |



2. 2. Յուրաքանչյուր սրունակից ընտրելով մեկական նախածանց  
և արձատի կազմել 6 նախածանցաբառ բառ:

1. Ենթ  
2. Խակ  
3. Խամ  
4. Գազապատարան  
5. Խնչորություն  
6. Դոնապան

7. Ենթ  
8. Խակ  
9. Խամ  
10. Գազապատարան  
11. Խնչորություն  
12. Դոնապան

13. Ենթ  
14. Խակ  
15. Խամ  
16. Գազապատարան  
17. Խնչորություն  
18. Դոնապան

19. Ենթ  
20. Խակ  
21. Խամ  
22. Գազապատարան  
23. Խնչորություն  
24. Դոնապան

25. Ենթ  
26. Խակ  
27. Խամ  
28. Գազապատարան  
29. Խնչորություն  
30. Դոնապան

31. Ենթ  
32. Խակ  
33. Խամ  
34. Գազապատարան  
35. Խնչորություն  
36. Դոնապան

37. Ենթ  
38. Խակ  
39. Խամ  
40. Գազապատարան  
41. Խնչորություն  
42. Դոնապան

43. Ենթ  
44. Խակ  
45. Խամ  
46. Գազապատարան  
47. Խնչորություն  
48. Դոնապան

49. Ենթ  
50. Խակ  
51. Խամ  
52. Գազապատարան  
53. Խնչորություն  
54. Դոնապան

55. Ենթ  
56. Խակ  
57. Խամ  
58. Գազապատարան  
59. Խնչորություն  
60. Դոնապան

61. Ենթ  
62. Խակ  
63. Խամ  
64. Գազապատարան  
65. Խնչորություն  
66. Դոնապան

67. Ենթ  
68. Խակ  
69. Խամ  
70. Գազապատարան  
71. Խնչորություն  
72. Դոնապան

1. Ենթ  
2. Խակ  
3. Խամ  
4. Գազապատարան  
5. Խնչորություն  
6. Դոնապան

7. Ենթ  
8. Խակ  
9. Խամ  
10. Գազապատարան  
11. Խնչորություն  
12. Դոնապան

13. Ենթ  
14. Խակ  
15. Խամ  
16. Գազապատարան  
17. Խնչորություն  
18. Դոնապան



2. 2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց  
և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ:

119

|     |               |     |               |
|-----|---------------|-----|---------------|
| տ   | մշտավառ 1     | բաղ | աներեսություն |
| դժ  | մրուր 2       | տ   | մասնավոր      |
| պար | ինքնական      | առ  | մարտողական    |
| ներ | գեղեցկություն | ենթ | համակարգ 1    |

|     |             |             |            |     |          |
|-----|-------------|-------------|------------|-----|----------|
| 17. | ենթ         | դիրքավորվել | 18.        | Նախ | ուժանակ  |
| բաց | եղերաբախտ   | g           | արծակագիր  | զ   | գահընկեց |
| համ | միջնակետ    | բաց         | գլխագին    | պար | խեղդամահ |
| ապ  | հայտնապես   | ներ         | երջանկաբեր |     |          |
| տ   | հակակրել    |             |            |     |          |
| մակ | հասունացում |             |            |     |          |

|     |            |             |            |     |               |
|-----|------------|-------------|------------|-----|---------------|
| 19. | ենթ        | անկյունագիծ | 20.        | Գեր | լրացում       |
| նախ | շրջադարձ   | առ          | բազմաշնորհ | համ | ծնականություն |
| հար | գլխագին    | տ           | մարտավակ   | հակ | կղզիաբնակ     |
| արտ | կցակառույց | թեր         | առատածեռն  |     |               |
| վեր | մշտավառ    |             |            |     |               |
| առ  | սահմանապահ |             |            |     |               |

2. 3. Սյունակներում դեմ դիմաց գրված բառերից  
ընտրելով մեկական արմատ և տրված  
վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

|                |             |          |
|----------------|-------------|----------|
| 1. Բնագետ      | խճանկար     | ենի      |
| արևամուտ       | շրջադարձ    | ուլթյուն |
| հրաշամանուկ    | արհեստավարժ | ան       |
| երկրագունդ     | առատածեռն   | իչ       |
| նորավեպ        | հեքիաթասաց  | ային     |
| ամանոր         | հնակարկատ   | որդ      |
| 2. Արժանահավատ | թանկագին    | իչ       |
| հարդագող       | ծկնաբույժ   | ային     |
| կրակահերթ      | մարմնել     | որդ      |
| վիրաբույժ      | փողկապ      | եք       |



2. 3. Սյունակներում դեն դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արձատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցազոր բառ:

|   |   |  |
|---|---|--|
| վեհամձն<br>անվարդ   | վկայագիր<br>հեծելագոր   | արան<br>ուրյուն                              |
| 3. Վերիուշ<br>հովասուն<br>հանցապարտ<br>նենգադավ<br>դյուրավառ<br>ծյունածածկ      | վերջնագիր<br>ամպագորգոր<br>դավադիր<br>մաքսատուրք<br>ընթերցասրահ<br>ծիսնելույզ | անի<br>անք<br>որեն<br>ուրյուն<br>ուրք<br>ելի |
| 4. Բանտապետ<br>քաջագործ<br>ծովացու<br>ակնաբույժ<br>վարամեռիկ<br>հոգեհաց         | ակնարկ<br>հերոսամարտ<br>գունամկար<br>խորհրդածել<br>ստախտ<br>գիշակեր           | ուրք<br>անք<br>ուկ<br>յալ<br>իկ<br>իշ        |
| 5. Դյուրահավատ<br>եռամեծար<br>հեռուստացույց<br>մեկնարկ<br>վերնատուն<br>արժետոմս | քննախույզ<br>երկարատտ<br>օղաչու<br>բազմականկ<br>օրինաբանել<br>դիտակետ         | անի<br>ակ<br>ուն<br>ան<br>իշ<br>եք           |
| 6. Վաղախաս<br>թղթադրան<br>արնակարմիր<br>գրածանաչ<br>հինգշաբթի<br>մեղմաիունչ     | մեռելատուն<br>բախտակից<br>գինարբուք<br>սրբասուրբ<br>ամանոր<br>քաղցրալեզու     | ուրյուն<br>ու<br>իշ<br>յա<br>յուն<br>իկ      |
| 7. Երեսպաշտ<br>հեռագնաց<br>արմաքան<br>հնարճ<br>խածակն<br>կողմնացույց            | երկբեն<br>ուխտադրուժ<br>բրնձափլակ<br>ուկերդար<br>բուժօգնություն<br>օղաչու     | ուրյուն<br>անի<br>արան<br>ակ<br>յան<br>իշ    |
| 8. Բազմագգ<br>հրաշամանուկ<br>վեհասիրտ<br>տոհմածատ<br>հանրակարք<br>երկարաշունչ   | դրկից<br>վերամբարձ<br>հոգեառ<br>բարձրաբերձ<br>ինքնավար<br>հազարամյակ          | ուշ<br>ական<br>ուկի<br>իշ<br>յա<br>իկ        |
| 9. Խածակն<br>ճկաթոռ   | թևածել<br>հեզասահ   | ույց<br>անք                                  |



2. 3. Սյունակներում դեմ դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արմատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

բերուս  
մետածիգ  
ամանոր  
մտահոգ

ինքնական  
հրակարծիր  
խաղակես  
վերամբարծ  
մայրամուտ  
տիեզերանավ  
ասերգ  
սառցալեռ  
հանրակարք  
հետախուզական

ուն  
ու  
արան  
յակ

10. Արևադարձային  
գիսասող  
ճարտարապետ  
անցարուդք  
փորձագետ  
մերարկիչ

որդ  
յան  
ան  
ակ  
ու  
ք

11. Չինամբերք  
հոգեորդի  
կուժկոտորուկ  
դարազլուխ  
միաբջիջ  
ավանդավեպ

բար  
իչ  
անք  
ան  
ային  
ուրյուն

12. Մերան  
այլահավատ  
ուսադիր  
գյուղամեջ  
միջադաս  
փայտածուխ

ային  
ք  
ուկ  
ական  
ի  
յալ

13. Արջորս  
գեղաչ  
դիասայլ  
սրտակից  
վաղահաս  
երկրաշուրջ

ան  
իկ  
որեն  
արան  
իչ  
յա

14. Միջադիր  
պերճաշուք  
խաժակն  
մեճատեր  
գլխադաս  
նկարագիր

ք  
ական  
ուհի  
ո  
իչ  
ուկ

15. Մոլախաղ  
ցանուցիր  
ապակեքել  
ողբանկազ  
խելայակերպ  
արքայամայր

լուսնաշուրջ  
խմորագունդ  
բյուրեղանոթ  
երգահան  
վախչակազն  
քաղաքադուռ

որդ  
իչ  
ան  
ե  
ային  
ակ



2. 3. Մյունսկներում դեմ գիծաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արձատ և տրված վերջածանցներից մեկը կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ:

|   |  |   |
|---|--|---|
| 16. Բարձրակարգ վիճակի գիշերերը ատամնաբույժ բաղաբանայր կազմախոսություն | ուսադիր իրիկնապահ խաղակես մեծահոգի ներաշխարհի հնադար             | ոց<br>իկ<br>ացի<br>ային<br>արան<br>իչ       |
| 17. Մասնավճար ամենատես բարձրախոս դասարուլ բնագետ ազգանվեր             | շինանյութ մեղրամիս արևմտահայ երկրագործ հանրակառք ինքնաթիռ        | արան<br>ուն<br>բ<br>յա<br>ություն<br>(ա)վոր |
| 18. Ստահող ձոներդ ողնուղեղ օրաթերք ծանրաշարժ ընտանեմեր                | ասուլիս խեղկատակ շարքացան հանդապակ էլեկտրական մարդախույս         | ակ<br>ան<br>իկ<br>(ա)վոր<br>(ա)բար<br>իչ    |
| 19. Գովազդ եզրագիծ խստասիրտ ազգադավ բազմառանգ փորձագետ                | օրենսդիր ծովակալ թերմաշ ծովակատու որմնադիր մանրամասն             | յա<br>որեն<br>ուկ<br>ուն<br>ակ<br>ի         |
| 20. Թաղապետ հողաբաշխ հազարաթերք կծաբերան երթնեկ տնանկ                 | կայսերապաշտ էլեկտրակայան բազմաթիվ շաքարկուտորիչ գետնուղի միջանցք | իչ<br>ուկ<br>ական<br>անոց<br>յալ<br>ային    |
| 21. Դասագիրք կեսգիշերային գեղատես բարենսիրտ նրբազգաց աշխարհամաս       | ուղեծիր անօթևան մեծատուն կարծրամիտ վերջալույս ջրբաժան            | ին<br>ային<br>ուն<br>իկ<br>անք<br>ուն       |

2.4. Յուրու վերջու

1. գովաբանել անուրդ դաշտավայր տարեկերջ կայսերապակ մտախոհ
3. գեղաշուք հարգարժու համերաշխ ծաղկածի ավերակ այլազգի
5. Ծառտաբեր տնատեր ստուգաա հոգևատ անջնջել ջարակն
7. Մահագ նրբազգ գրոսիս ակերակ հեռախն ավերիս
9. Բարձր անսպիտ մեղրաա անմա անփո գագու



## 2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ:

|   |  |   |   |
|---|--|---|---|
| 1. Գովաբանել<br>անուրդ<br>դաշտավայր<br>տարեվերջ<br>կայսերապաշտ<br>մտախոհ  | ուն<br>ի<br>ուհի<br>ույթ<br>եստ<br>ուկ   | 2. Իրապատում<br>օրհներգ<br>որբանոց<br>հրածին<br>ծաղկազարդ<br>փետրաթափ   | ոն<br>ունդ<br>վածք<br>յալ<br>ուկ<br>ուն |
| 3. Գեղաշուք<br>հարգարժան<br>համերաշխ<br>ծաղկածիծաղ<br>ավերակ<br>այլազգի   | կոտ<br>ություն<br>իչ<br>իք<br>ի<br>եղ    | 4. Նրբահյուս<br>անկում<br>դանդաղամիտ<br>ճաշացուցակ<br>քարաղ<br>ծովահարս | իչ<br>վածք<br>ացու<br>յալ<br>կոտ<br>ի   |
| 5. Փաստաբան<br>տնատեր<br>ստուգատես<br>հոգնատանջ<br>անջնջելի<br>ջարպետու   | արք<br>անի<br>ոց<br>ացի<br>ացու<br>անք   | 6. Քեռակին<br>գեղեցիկ<br>արգելակ<br>պատվիրատու<br>եզմայլոժ<br>չափերիզ   | կան<br>ածո<br>ացի<br>անի<br>ան<br>ոց    |
| 7. Մահագույժ<br>նրբագաց<br>գորահավաք<br>ալեբախում<br>հեռախոս<br>ամբոխավար | ոն<br>ույթ<br>ակ<br>կան<br>ածու<br>ուն   | 8. Տխրածոր<br>վարձակալ<br>ելևջ<br>նրբանկատ<br>խեցգետին<br>ազգաջինջ      | եղեն<br>ոց<br>ին<br>ուստ<br>ու<br>ան    |
| 9. Բարձրարժեք<br>անսփոփ<br>մեղրածոր<br>անմատչելի<br>անփույթ<br>զազրածայն  | ելի<br>ույթ<br>ույց<br>անք<br>ուն<br>կոտ | 10. Թռչնորս<br>մենախուց<br>թավրնչացք<br>հնկարան<br>գործավար<br>ագդագիր  | ուտի<br>ոն<br>ու<br>ուտ<br>իկ<br>կան    |



2. 4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ  
և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցազուրկ բառ:

|   |  |
|---|--|
| 11.<br>Սարսափաբ<br>գայտադրյուր<br>փառապանծ<br>բանկոր<br>ուրեկից<br>սղած               | որդ<br>ուրդ<br>ուկ<br>բ<br>ակ<br>ուն       |
| 13.<br>Ցանցաբարանբ<br>խաչագող<br>կալվածատեր<br>բսայուր<br>հալելակճար<br>կովկիբ        | ուբ<br>ան<br>ոն<br>յալ<br>կեն<br>ույբ      |
| 15.<br>Կահկարասի<br>գայրագոչ<br>հաճախարեպ<br>մայրուղի<br>խորանուխ<br>օտարանուտ        | ուկ<br>ոտի<br>ոց<br>(ա)վոր<br>ույբ<br>ույբ |
| 17.<br>Պարտադիր<br>պատահական<br>սնապարծ<br>բարեհունչ<br>գանձանակ<br>վերադարծ          | արան<br>անք<br>ար<br>յալ<br>ույբ<br>եղ     |
| 19.<br>Շրջապատ<br>ինքնաթափ<br>իրատես<br>նրբահյուս<br>տախտակամած<br>ազգընտիր           | ուկ<br>ոկին<br>ուն<br>ոն<br>կեն<br>եղեն    |
| 21.<br>Անեկանելի<br>մարդակայել<br>մասնաբաժին<br>փլատակ<br>ճեղնամարտ<br>հավակնություն  | ուչ<br>ունք<br>ուստ<br>ոց<br>ուտ<br>վածք   |
| 12.<br>գահավեժ<br>կարգալույծ<br>մատնաչափ<br>խորունկ<br>բաղցրաբույր<br>ոսկետառ         | ածո<br>ույբ<br>անուտ<br>բ<br>ացի<br>յան    |
| 14.<br>Բոցակեզ<br>բազմակարծիք<br>ծերակույտ<br>մանրավաճառ<br>այտամոռուտ<br>շարկապ      | ոց<br>ուբ<br>ուց<br>անուտ<br>ակի<br>ունի   |
| 16.<br>Վրեժխնդիր<br>ընտրատարածք<br>այլակերպություն<br>փուրաջան<br>սնահավատ<br>վագրածի | ոկի<br>ենի<br>ոտի<br>ար<br>անք<br>կոտ      |
| 18.<br>Ուժագիծ<br>կաթնանշուշ<br>ռամկավար<br>կնատյաց<br>փառատենչ<br>մեծագրեցիկ         | ելի<br>եղ<br>ակ<br>անք<br>եղեն<br>որդ      |
| 20.<br>Խրամուրդի<br>սիգապատ<br>հեռակա<br>ապօրինի<br>գողաբիակ<br>ծանծաղանիստ           | ական<br>ստան<br>ուտ<br>նոց<br>ատ<br>ափետ   |
| 22.<br>Անակնկալ<br>կուսական<br>ջարդարար<br>բառատրոփ<br>մրափոն<br>կատարելատիպ          | եղ<br>ար<br>անոց<br>ոն<br>յուն<br>ոց       |

2. 4. Յուրաքանչյուր  
և վերջածանց

|   |  |
|---|--|
| 23.<br>Խառնակիչ<br>իռիզ<br>շերկաբ<br>լծակից<br>արծաթածո<br>պիտույք      |  |
| 25.<br>Կենտրոնի<br>հյուսկածք<br>սիգաճեն<br>աստղափն<br>ընծուրդ<br>քնախաճ |  |

2.5. Յուրաքանչյուր  
սյունակից

|   |  |
|---|--|
| 1.<br>Յան(ա)<br>առ<br>տաղ(ա)<br>ան<br>մալ<br>առոր<br>3.<br>Տար<br>ապ<br>համ<br>անդր<br>9<br>առոր<br>8<br>վեր(ա)<br>բաց<br>1 |  |
|---|--|



2. 4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ  
և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ:

|     |   |   |     |   |   |
|-----|---|---|-----|---|---|
| 23. | հառնակիչ<br>հրծիգ<br>շեղաչք<br>լծակից<br>արծաթածույլ<br>ափսույք   | ակի<br>ածո<br>ան<br>ակ<br>անի<br>ուրդ     | 24. | գետածի<br>միածույլ<br>ատամնացավ<br>թիկնագոր<br>վայրկենասլաք<br>թզաչափ   | արան<br>(ա)բար<br>ալի<br>ոց<br>(ա)պան<br>իչ |
| 25. | Մեծահոգի<br>հյուսվածք<br>սիգածեն<br>աստղահմա<br>ընծուղտ<br>քմահաճ | ույք<br>(ա)պան<br>իչ<br>արան<br>կեն<br>ակ | 26  | Կիսադեմ<br>նորահարս<br>կաթնատու<br>աղմկահույզ<br>ատաղձագործ<br>ամրակուռ | եղեն<br>ակ<br>մունք<br>ոց<br>ացու<br>արան   |

2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց,  
արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ:

|    |   |   |   |    |   |   |   |
|----|---|---|---|----|---|---|---|
| 1. | Համ(ա)<br>առ<br>տար(ա)<br>ան<br>մակ<br>ստոր | տնային<br>կուսակից<br>լսողություն<br>գետին<br>լայնահուն<br>երկկամունք | անք<br>արան<br>յա<br>ային<br>որեն<br>ին | 2. | Տար(ա)<br>տ<br>համ(ա)<br>ան<br>առ<br>վեր(ա) | վաճառել<br>բախտավոր<br>աջիկ<br>պետություն<br>գիջել<br>մարդկային   | ական<br>ի<br>ուն<br>բար<br>ք<br>ին        |
| 3. | Տար<br>ապ<br>համ<br>անդր<br>g<br>ստոր       | օրենք<br>անցորդ<br>շիրին<br>ազգական<br>տեսուչ<br>գետնամած             | յան<br>ություն<br>յա<br>ի<br>ային<br>իկ | 4. | Առ<br>ապ<br>գեր<br>արտ(ա)<br>դժ<br>վեր(ա)   | կորչել<br>կայծակ<br>համածին<br>բախտավոր<br>սահմանապահ<br>ազգամուն | ուն<br>ունդ<br>բար<br>յան<br>ուստ<br>ային |
| 5. | վեր(ա)<br>բաց<br>չ                          | դրածո<br>վաճառել<br>բնեռել  | ային<br>ակ<br>ք                         | 6. | Արտ<br>ենթ(ա)<br>ապ                         | նեխում<br>երկրային<br>պահեստ                                      | (ա)ցի<br>իկ<br>ին                         |



2. 5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արձատ  
 և վերջածանց ընտրելով կազմել 6 բառ:

| 126                   |   |   |                            |  |   |
|-----------------------|---|---|----------------------------|--|---|
| անդր<br>բար(ա)<br>պար | խոսել<br>ունելի<br>առնել                                    | իշ<br>իկ<br>կան   | բար(ա)<br>հակ(ա)<br>վեր(ա) | առնել<br>բաժան<br>ծայնավոր                               | ույթ<br>ուրթյուն<br>իշ  |
| 7.                    | անցում<br>գծել<br>շրջել<br>կրոնավոր<br>կցել<br>հսկողություն | ան<br>ուրթյուն<br>թ.<br>իշ<br>որեն<br>ական                      | 8.                         | Ստոր(ա)<br>արտ(ա)<br>հակ(ա)<br>տար(ա)<br>անդր<br>տրամ(ա) | օվկիանոս<br>բանասեր<br>փոխել<br>անօդ<br>հայտնագործել<br>դասավորել |
| 9.                    | ենթ(ա)<br>փոխ<br>արտ(ա)<br>վեր(ա)<br>առ<br>բաց(ա)           | յա<br>իկ<br>ան<br>իշ<br>ական<br>պես                             | 10.                        | Ապ<br>տար(ա)<br>գեր<br>ներ<br>վեր(ա)<br>բաց(ա)           | նիստուկաց<br>հայտնել<br>զարկերակ<br>լարոփի<br>անտեսել<br>երախտիք  |
| 11.                   | Հակ<br>արտ(ա)<br>նախ(ա)<br>համ(ա)<br>ամրո<br>մակ            | վածք<br>ական<br>յան<br>ուն<br>յա<br>ուստ                        | 12.                        | Ենթ(ա)<br>վեր<br>փոխ<br>տար(ա)<br>առ                     | աներես<br>արժանի<br>ելուստ<br>բարեկան<br>կարծել<br>ստամոքս        |
| 13.                   | 2<br>նախ(ա)<br>անդր<br>վեր(ա)<br>դեր<br>համ(ա)              | բնեռ<br>խոսափող<br>ծեռք<br>բացովի<br>կարծել<br>մակբայ           | 14.                        | Առ<br>մակ(ա)<br>ենթ(ա)<br>ընդ<br>գեր<br>տար              | գրավոր<br>մաշկել<br>գետին<br>աշխարհաբար<br>ինքնին<br>բնատուր      |
| 15.                   | Աակ<br>ենթ(ա)<br>արտ(ա)<br>առ<br>գեր<br>տրամ                | հոսել<br>ընթանալ<br>շահել<br>անտեսել<br>ինքնուրույն<br>երկաթգիծ | 16.                        | Ապ(ա)<br>ենթ(ա)<br>տար<br>գեր<br>դեր<br>նախ(ա)           | անամուր<br>չբեր<br>անզգա<br>պաշարել<br>նստացույց<br>համախորժ      |

2. 5. Յուրաքանչյուր  
 և վերջածանց

|     |  |
|-----|--|
| 17. | ափամ<br>վերափ<br>բացառ<br>մտաբ<br>բեռնա<br>բարեի |
| 19. | անդա<br>զգաց<br>ստու<br>հանր<br>ամեր<br>ուշագ    |

2.6. Տրված  
 արձատ  
 (առան

1. Մեծարգո,  
 հագնալ, մահակ
2. Առողջացու  
 տկարություն, մտ
3. Հասնիկ, գ  
 մտախայեցություն
4. Ուխտադրո  
 միջազգային, շնոր
5. Նետահարե  
 համարել, կախյալ



2. 5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ  
և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ:

127

|     |                |           |        |                |      |                |      |
|-----|----------------|-----------|--------|----------------|------|----------------|------|
| 17. | Հար            | ափամերձ   | անք    | 18.            | Ան   | վերերկրային    | ուժ  |
| հակ | վերահաս        | ական      | տար    | տունդարձ       | ակ   | տունդարձ       | ակ   |
| առ  | բացասական      | որեն      | արտ    | կամակատար      | ալի  | կամակատար      | ալի  |
| տ   | մտաբերել       | ուն       | դժ     | չուննոր        | ելի  | չուննոր        | ելի  |
| ան  | բեռնակիր       | յա        | առ     | ոյուրընթեռնելի | որեն | ոյուրընթեռնելի | որեն |
| գեր | բարեհաճություն | ելի       | ընդ    | ծեռնարկում     | ացի  | ծեռնարկում     | ացի  |
| 19. | Վեր            | անդառնալի | ուն    | 20.            | Մակ  | վերջակետ       | ք    |
| հակ | զգացմունքային  | ելի       | հակ    | բարունակ       | արան | բարունակ       | արան |
| ապ  | ստուգայց       | պես       | ընդ    | դնել           | որեն | դնել           | որեն |
| մակ | հանրային       | ույթ      | արտ    | ցուցլալ        | ուն  | ցուցլալ        | ուն  |
| ընդ | աներևակայելի   | իչ        | տար    | դառնալ         | ույթ | դառնալ         | ույթ |
| գեր | ուշագնաց       | ություն   | փոխ(ա) | երեսպաշտ       | բար  | երեսպաշտ       | բար  |

2.6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան  
արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ  
(առանց երկրորդ ածանցի):

- ան նախածանցով
1. Մեծարգո, խստագույն, գրականություն, համալիր, ախորժակ, հունական, բժավոր, հազենալ, մահակ, բանակ, գետնատարած, վրիպակ:
  2. Առողջացում, պատեհապաշտ, կայունման, գիրուկ, զինամթերք, համույթ, զանցանք, տկարություն, մտերմաբար, հեծելագոր, բանել, ափսոսանք:
  3. Հասմիկ, գթահայաց, համարժեք, արվեստանոց, զովասուն, անվանարկում, ոթել, մտահայեցություն, սպառնագին, վերելք, գերագույն, լալագին:
  4. Ուխտադրուժ, երախտիք, անուշադիր, կարողանալ, հնգակի, արանք, երասան, միջազգային, շնորհաշատ, անառիկ, հովվերգական, ցուցադրաբար:
  5. Նետահարել, աջհամբույր, միջանցք, ածուխ, ապարանջան, ձերբազատվել, բնատուր, համարել, կախյալ, մշտադալար, երեսպաշտ, երևութական:

ան  
նախ  
ծան  
ցով

ան  
նախ  
ծան  
ցով



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

արտ նախածանցով

6. Ազահանդերծ, պարտատեր, ժամանակ, քուրք, երկրապահ, նկարչական, կարգազանց, մտապատկեր, գնաբույս, գաղթօջախ, տեղապահ, շատակներ:

7. Հագուստ, սոփորական, հրացուք, անարժույթ, բացահայտիչ, կապույտ, հերթափոխ, աշխարհամարտ, փափուրք, տպարան, անսահմանություն, նավագնացություն:

գեր նախածանցով

8. Օանդաձող, վտարանդի, անցաբառ, ժողովրդավար, ոգեվարել, հարածուն, սաղարթախիտ, հողմած, կարծախապակ, գնահատել, խնդրագիր, անվակեր:

9. Երեսանց, կշռաքար, շահութաբեր, անբասիր, ստորադաս, դրական, բնածայնություն, կատարելատիպ, թերագնահատել, շնորհակ, անմարդկային, հագեցած:

ենթ նախածանցով

10. Երջանակարտ, մասնաբաժանուն, կետորսանակ, արարողակարգ, կայարան, գիտակցություն, մնայուն, սպասարկել, հարկահանություն, խնթավար, մեծավարպետ, տեսակամի:

ընդ նախածանցով

11. Առաջնորդ, հանդամատչելի, խորհրդածուղով, հպանցիկ, մտանդլոր, դիմադարձ, ունակություն, արձակուրդ, օրինակել, մշտաբորբոք, հակառակ, հուսահատ:

մակ նախածանցով

12. Դարձերես, դնել, փորագրություն, նշան, թռչնաբուծարան, փոխանկանաբար, արդիական, պարուկ, ամերիսուրթ, հապաղել, տողադարձել, բայախիմք:

նախ նախածանցով

13. Ազահորեն, պատվարծան, ընդերք, հորերբայր, նյութապաշտ, բանակատերի, վերստեղծել, բավերեն, դիպվածաբար, զգուշացում, անձալ, մարդատյաց:

14. Քաղաքադուռ, ամենական, երգահան, ածանցագուրկ, բանասեր, հիմքայնություն, բազկատարած, ճիրան, դնովի, հաջրորդ, գահակալ, այնուամենայնիվ:

ներ նախածանցով

15. Արտաշնչել, հակառակորդ, անփոփոխ, կայարանապետ, ուժանակ, ածական, դրվածք, գործելակերպ, բողբոջ, տնտեսական, անձալ, անհունորեն:

16. Աշխարհացունց, հակինթ, ստանձնել, դրախտ, մուծում, անփոփոխ, բանական, համագորդ, քնաշոր, փականք, խածանուծ, դաշնակից:

վեր նախածանցով

17. Անդամակիրեն, չափահասություն, ստորադասական, մեծատուն, ներդնել, հակիչ, ելականման, հուշամատյան, հանդիսակի, հոգեպահուստ, վաճառք, ինքնահարկում:

2. 6. Տրված ածանց

կազմել 6 ածանց

18. Կարողություն

գերեցկատես, ձևա

19. Երգահան

կուսակալ, կրկնա

20. Գրաբարաս

վերջնարկ, գնացք

21. Անհուսակիչ

դարձվածք, անշա

22. Օրդին

գերեցկատես, բռն

23. Երկրագուր

իտղ, կողք, մահ

24. Ավարառու

դանդաղկոտությո

25. Բանբիշ, բ

թյուրակոր, ազդ

26. Անախոր

իանակազ, որդե

27. Հենացուս

ինքնաբար, հնե

28. Անրոցամե

կտրվածք, եղան

29. Սիխուկ, և

մենատան, ժան

30. Հնավան

բազմերան, հար

31. Վարչարու

թաղգնանչությու

32. Փախուս

պատանի, ճիսնի,



տ նախածանցով

18. Կարողություն, տղամարդ, գետեզր, ոհմակ, հաճոյախտություն, իրական, բզզալ, գեղեցկատես, ձևամոլություն, սնանկ, պարանախաղ, հասանելի:
19. Երգահան, վերջնական, կարգապահ, դրամապանակ, գիրանալ, կցակառույց, կուսակալ, կրկնասեռ, նախահարձակ, ծնույթ, տեսականի, համակերպել:
20. Չրաբարազետ, շրջանավարտ, ժամերգություն, ականակիտ, ընթանալ, վերադարձ, վերջնարկ, գնացք, կուսական, բարեբախտաբար, հարաքերություն, ընթերցում:
21. Անկուսակցական, ոգելից, կենտրոնացում, ուղեկից, լուծում, միտումնավոր, ընդերք, դարձվածք, անջատողական, աշխարհիկ, լեզվագագողություն, դարամուտ:

ակ վերջածանցով

22. Օղահեն, հոգեհանգիստ, անվանական, առվույտ, գրչություն, թռչնաբուծական, գեղեցկադեմ, բռնակալ, տարալեզու, համամիություն, սարահարթ, գլխատառ:
23. Երկրագունդ, կրափոշի, ետմադուռ, աղյուսաշեն, արձանագրություն, բուժօգնություն, հյուղ, կողք, մահազույժ, կատվառյուծ, վտիտ, ընդունելի:
24. Ակարառու, նվիրաբերել, խառնամբոխ, հնչաբառ, գիսավոր, սևազգեստ, արձագանք, դանդաղկոտություն, առհավետ, արգելել, աղավնի, անվիատ:
25. Բամբիշ, բանազնաց, պուտահողմ, քաղցրածոր, պատմագետ, ունելի, ժամանակակիցաբյուրավոր, ազդրոսկր, անտարբեր, պահեստամաս, փոխառու:
26. Անախորժություն, ազդեցություն, առվեգերք, զավթողական, շահեն, ջրասույզ, համանվագ, որդեգիր, զրագետ, ժամանում, խաժ, բանական:
27. Հեմացուպ, ավազան, թիրախ, ծաղկազարդում, թերակղզի, հյութալի, փոխանցում, հերոսաբար, հնեաբան, խտաղեն, եզնալուծ, կոծգամ:
28. Անրոցամերձ, թշնամի, թիավարել, համբույր, ծովահեն, ալեծուփ, նույնաման, թռչուն, կտրվածք, եղան, շաքարավազ, մանկապատանեկան:
29. Սոխուկ, ելումուտ, զավեշտալի, այնուհետև, դարձդար, բարդի, մեխել, սարահարթ, մենաստան, ժամացույց, լողակազան, կողոպուտ:
30. Հնավանդ, չմահավան, պարբերաբար, վարկառու, խոլընթաց, սրվել, հարգել, բազմերամ, հարսմատես, ովկե, վարդաբույր, դաշնադրություն:

ական վերջածանցով

31. Վարչարարություն, երկրորդ, վերջնարկ, մարդպետ, նույնություն, կիրակնօրյա, թարգմանչություն, անզգա, դպրոցահասակ, թռչնաբուժարան, մարտյան, անտարական:
32. Ծախուտ, մարտավարություն, լապտեր, այրուց, բարձրանում, ծանիորդություն, պատանի, ծխնի, ուղենշային, տարալեզու, հարակից, անխոհեմ:



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

33. Երեսունհինգերորդ, գործունեություն, հոգևոր, տարեվերջ, վարորդուհի, ուղիղ, նախակվա, ջրամկարիչ, բեռնատար, ծխանորճ, քարայր, բանտապան:
34. Ազնվայր, անգո, պարբերություն, ուղեգրիզ, տարաբախտ, սակավապետ, կուսակալ, ընդմիշտ, ամսեամիս, համայնապատկեր, տպարան, աշխարհասփյուռ:

**ակի վերջածանցով**

35. Մայրուղի, մասնավորեցում, բազմազանություն, եռակցել, շեղաչք, հինգերորդ, եզրույթյան, հոգեկերւածական, երկկրոյակ, ապակեփեղկ, հանքառաջացում, տարորոշում:
36. Ուղղորդել, անապակ, առանձին, սրաշերք, հանակիր, հախճաասալ, հանակողմանի, երրորդ, հարաշնշություն, երկարավուն, անհոգնական, քառատրոփ:

**ային վերջածանցով**

37. Բազմաթիվ, գիտխորհուրդ, թանձրավիշ, խոսափող, նրբաքինք, պնդաշիղ, թաղում, ընդհանուր, պարունակություն, աղաչանք, մրցանակաբաշխություն, դիրքավորում:
38. Զուգապար, թաղապետարան, մշակույթ, յուրօրինակ, հանքահոր, շոջանառու, ուծապատ, առաջնել, հարկադրանք, բանականորեն, փողփողալ, բարեկամաբար:

**ան վերջածանցով**

39. Լացակումած, մեղձօրոր, պետապատկեր, գերազնահատել, փաթօց, շարքացան, ոլորել, աշուն, ընդոստ, ամառնամուտ, անծիր, ինքնակա:

**անակ վերջածանցով**

40. Կիսաունկ, հերթափոխություն, նույնքան, աշտենակիր, հանգաբառարան, անգուսպ, արտասանություն, այսօրինակ, ծոճք, արտածանյա, մրցապայքար, համեր:

**անի վերջածանցով**

41. Մեծանուն, նորընտիր, միալեզու, գեղջիուհի, միջնադար, միակ, հեզանագ, ամպեղեքական, հնգատող, սոխառած, տեսակավորել, ավագագույն:
42. Նրբագեղություն, ընտանեկան, պետաիրավական, մեծարժեք, հովհարածն, լակագույն, ազատամարտիկ, հրետակոծել, ակարկոտաբար, անապատ, անվախեղք, նամակաբեր:

**անք վերջածանցով**

43. Հայրենատենչ, երկասիրություն, ոսկեծուփ, կանազուրկ, ածխալիան, սնապարծ, բեկարույժ, սգահանդերձ, համակրելի, կահավորում, անքանահրելի, արտադրամաս:
44. Տարակույս, այլադավան, մերշնչել, գուրգուրել, պատասխանատվություն, փակուղի, փրկագին, շարադրություն, սիգապանծ, պատարագ, արհամարիել, հակակրել:
45. Տառապալի, մարդպան, անպաճույճ, պճնամոլ, նախերգակ, պատառոտել, կահավորել, պերճուհի, հերյուրել, խայթել, առատաիոս, ապարաշերտ:

2. 6. Տրված ա  
կազմել

46. Պախու  
խաղապետ, փ

47. Ցայ  
տաղասաց,

48. Ընդոր  
սիգանեն, ել

49. Սնն  
առողջանալ

49. Ցալ  
անհաշտուի

50. Խել  
անդրածին,

51. Նա  
անմեկին, ք

52. Առե  
գրագետ, հի

53. Թա  
րոպեակնճա  
անհավանա

54. Ապր  
կարոտարա

55. Անս  
տղտմաշուք

56. Բալ  
ռակերեղին



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արժատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

131

ատ վերջածանցով

46. Պահանջ, անքուն, նվազագույն, ծաղավանդակ համեմունք, ընդհանուր, երկարաթև, խաղակես, փայլվիլուն, երկարապոչ, գրկաբաց, գանգոսկր:

արան վերջածանցով

47. Ցայգանվազ, սառցապատ, առողջություն, հոտավետ, առարկա, վեհապանծ, տաղասաց, զոհաբերում, օդահեն, ելականոց, ասուլիս, ուսումնական:

48. Ընդունելություն, վառել, խորհուրդ, գրադարակ, առաջնորդ, տաղանդաշատ, հենք, սիգաճեն, ելեւջում, անընթեռնելի, դյուրագգաց, խառնիխուռն:

արար վերջածանցով

49. Սննդամթերք, գովազդ, անտնտեսվարություն, կենսագիր, աղոթատեղի, վարչություն, առողջանալ, այլատեսակ, բավիղ, անհին, հոնեղ, վերանորոգչական:

49. Ցանցկեն, հոնագգի, ընտրագանգված, վանկատում, համագործակցություն, փրկիչ, անհաշտություն, բանաստեղծական, անբավ, հետևորդ, հոսանքակիր, համադրական:

ացի վերջածանցով

50. Խելահեղ, ուխտատեղի, տողամիջյան, աստառ, գեղեկական, հետամտել, կնաբարո, անդրածին, առնականություն, երկրորդաբար, վրանք, նպաստել:

51. Նավախել, ստեղնաշար, բարբառախոս, հորատող, տառադարան, փաստարկում, անմեկին, քաղքենի, համերկրային, արտագնա, դիմակ, ծայրագավառ:

(ա)բար վերջածանցով

52. Առևտրամիջնորդ, մորեգույն, թշնամապաշտ, փոխարքա, շարունակ, նախագահ, գրագետ, հեզմանք, ավանդատու, այգետեր, փոխադարձելի, դրամապանակ:

53. Թագածառանգ, գոյականակերտ, թարգմանիչ, փոխադարձորեն, դժբախտություն, ռոպեավճար, մորենական, աշխարհական, պարբերական, ենթադրյալ, գրաստ, անհավանական:

(ա)գին վերջածանցով

54. Ապրանքատեսակ, անդառնալի, ահա, անտառապատում, էժանացում, թախանձանք, կարոտաբաղձ, հիվանդանոց, ցնծություն, լացակումած, սպառողական, ցավագերծում:

55. Անահ, բարեսիրտ, սակարկել, ցնցում, երկնասլաց, թախծապարուր, ջերմեռանդ, տրտնաշուք, սպառնալից, գուլալ, փրկողակ, բաժանորդ:

(ա)գույն վերջածանցով

56. Բարձունք, խորախորհուրդ, գերեվարել, խտականաց, դառնաթախիծ, հնադար, ոսկեղեղին, մարմնամարդիկ, վարդավառ, ծայրահեղ, խելացնոր, անագնիվ:



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

57. Աղյուսածն, մանուշակ, խոշորացույց, նվազաբանություն, ամանոր, նրբանկատ, շագանակենի, վերադառնալ, մոխրակույտ, երկնաքեր, լավորակ, վեհաշուք:

եղ վերջածանցով

58. Ահագրու, նորագույն, հավակնոտ, հեղափոխել, ասացող, գորակար, սկսիոն, թիկունք, վերջալույս, փափկամարմին, քաշքշուկ, խուժել:

59. Հյութալի, մարմարիոն, համահարթեցում, ննամահունչ, շնչահատ, երգեհոն, աղահանք, ուղեվճար, մեծաշուք, բարձրածայն, գունամկար, գործատուն:

եցի վերջածանցով

60. Ողբալ, արծվաբույն, հարաբարդ, կանեփածք, ինձուրինձ, հորեղբայր, ժամադրավայր, ապաքաղաքական, չնուշկ, այծուտնուկ, նախորդ, թախծանուշ:

61. Միամորիկ, ինձ, վերելակ, երախտամոռ, լաջվարդ, խնկարկու, գետնանուշ, վազդակերպ, լայնատերև, փթթում, բորբոքել, մշկաբույր:

ի վերջածանցով

62. Վայրենություն, լիաբուռն, կանաչապատ, տարկետուն, եռանկյուն, մոլազար, հայրենական, կրկնակ, աղեկտուր, որթատունկ, ծիրանագույն, ծերունական:

իկ վերջածանցով

63. Նախամարդ, գնդակահարություն, ազնվատոհմ, ներաշխարհ, հաստաբուն, սանդղակ, ծկնապուր, երթուղի, մարզպանություն, երդմնադրուժ, տաղանդավոր, բանալի:

64. Մանրախնդիր, գերդ, թիկնաբարձ, մահաքեր, համաստեղություն, տաղասաց, մարդամոտ, շուրջառ, սիրունատես, գրագետ, երախտամոռ, տարափոխություն:

65. Բազմաստեղեյան, թռչնավանդակ, անբարտապան, աթոռանիստ, անտապանագիր, անընդհատ, կռիվամարտ, դուստր, բանտախուց, ցածրախոս, տնարդի, խաղամուր:

ին վերջածանցով

66. Հետագիծ, հեշտընկալ, լռակյաց, ինքնահավան, բնավեր, առանձնահատուկ, վավերացում, խորտկարան, գետնամած, դյուրընթեռնելի, ծնեռնամուտ, ստորացուցիչ:

67. Պատն ի վեր, խորաթափանց, կաղնուտ, նրբանցք, կիսամութ, տիկնիկ, բավական, առաջամարտիկ, գետաբերան, վացարան, այստեղ, գյուղանեջ:

իչ վերջածանցով

68. Լուսավորվածություն, բաղադրատոմս, խորաքնին, արևակեզ, ալեհույզ, շոգեջնություն, ինքնուսույց, մարզպանական, զանգահարել, մտացիր, էլեկտրագողում, վերապիրել:

69. Մարզագեցատ, գոռգոռալ, վարակազերծում, հոգեհնա, հրաշապատում, մատնահետք, սպանակիք, գերհագեցում, արտահայտություն, վարագույր, միավորում, շարժասանդուղք:



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

133

**իք** վերջածանցով

70. Համերաշխորեն, հավաստել, վառելափայտ, աղուտ, բարունակ, դարձկար, հավատալ, ընթերակա, կեղծամ, ավետաբեր, կարծեցյալ, տարեգիրք:

71. Ալեծուփ, հայրենադավ, բուրուննավետ, օծածն, տարընթերցում, հետևաբար, հիշաչարություն, թաղապետ, տանուտեր, ամկեղծանալ, ընթերել, հոգեգալուստ:

**կան** վերջածանցով

72. Մահագույժ, լացուկոծ, խռովահույզ, թուխս, անդամալույծ, աշխատավարձ, հոգեհարազատ, հարսանիք, ընտանիք, տարեկից, ականորսիչ, ծնախախտում:

**կոտ** վերջածանցով

73. Պարծենալ, ցատունալի, խորաքնին, ծիծաղախիտ, միալար, մտացածին, մտավախություն, երազահան, տատասկափուշ, մեղապարտ, շուտափույթ, դանդաղընթաց:

**մունք** վերջածանցով

74. Համենել, բազմագբաղ, խորհրդաժողով, փետրվար, հիմնավորում, ուսուցչապետ, ավեհույզ, հազարաբույր, զգայախաբություն, անասնակեր, ավարատենչ, անբաժանելի:

**յալ** վերջածանցով

75. Ինքնուսուցում, ցախավել, հեծծալ, դառնություն, աղեկտուր, կաթնատու, ամհիշաչար, փոխառություն, բաղադրատուն, տարորշում, վաղանցիկ, բարձրություն:

76. Կորուստ, անեծք, զառանել, հեծանվադող, բացահայտում, անդրադառնալ, նախադրություն, ջրօրհներ, սառցակալում, աստվածատուր, դիտավորություն, սպառագեն:

**ոն** վերջածանցով

77. Գեղգեղանք, ոսկեծամ, գործնացություն, բանակ, աստղալից, դրվագ, գրագողություն, զազագած, բեռնաթափում, շատակեր, շնչակտուր, մեղմաբար:

78. Լուսազգայուն, սալարկ, ջարդարար, բնական, լիաբուռն, պարարվեստ, թափանցիկ, մակար, սիգախոտ, միլիարդ, շաբաթաթերթ, ծամծմված:

**ովի** վերջածանցով

79. Բազմահնար, տափակ, մանկապարտեզ, նորաբանություն, կորով, այգաբաց, յուրովսանն, կարեվեր, չարամիտ, հարյուր, հանդիսատես, ուղեվճար:

**ովին** վերջածանցով

80. Հնարագետ, հիմնարկություն, բազմերանգ, շուրջբոլոր, ուժեղագույն, արտասովալից, դիպաշարային, դժկամորեն, արծաթաշող, դարազլուխ, փականագործ, ազգական:

**ոտ** վերջածանցով

81. Վերընծյուլվել, խափշիկ, խանդավառություն, արագակար, անքեն, աղտեղություն, ստորաքարշ, ուղտաբուրդ, ծնծղա, նրբախավ, փայտածուխ, մտածական:



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

134

82. Հավաքում, դառնաբախիծ, ցորմանրիկ, արտաքին, ուղտափուշ, արմավուր, անկիրք, դիմափոշի, խափարածիտ, քննակալ, ծնրաղիք, ստորաքաժանում:

որդ վերջածանցով

83. Շարակցական, խորագին, վարչական, ծանրամարտ, ամծրևաբեր, ծայներիզ, աղամախնձոր, բնագիր, միջնապատ, չափազանց, նախատինք:

84. Նախահիմք, մնայուն, միջնործ, ճանապարհաշինություն, եռախարկ, սալապան, վարամուտ, քառասունբերկու, ընդհակառակը, մեղմագին, շնալուծ, դեպանատուն:

85. ժառանգագուրիկ, բնատնտեսություն, երեսունչորս, նախնի, վարսահարդար, օրինակ, քանջարավոր, մականաթո, հավելագրում, հեռաղիտակ, գնացք, լողակ:

որեն վերջածանցով

86. Անկթար, կուրամալ, հիմնակի, դառնածայն, տնտեղ, սերտածուր, տրամագիծ, անգույթ, ընդհանուր, ցորմանրիկ, անգույշ, ամենախիստ:

87. Օռյկ, որոշակի, մեղմահնչյուն, ծայնագրառում, համարձակ, փոխնախագահ, նեմգաղալ, վերադառնալ, մեծակարպետ, համըրնթաց, սկզբունք, թշնամիանալ:

ոց վերջածանցով

88. Թիկունք, բազմատաղանդ, այրական, աշխարհասփյուռ, կրակապաշտ, թռչնանուն, կապակոր, չրը՛խ, փողածուղություն, խուճապարար, ծխածածկույթ, լժանանալ:

89. Հրայրք, հիվանդանալ, բազմել, թանկանալ, երկնամուկ, հիսուն, ականակիտ, տպարան, ատենադպիր, թռչնակ, ամրակ, գզիր:

(ա)վոր վերջածանցով

90. Բանաստեղծ, եկնտագետ, արտասուք, խորհրդատու, բարեհոգի, ագեկագ, ամենաուղիղ, գերազանց, իրավախախտ, աղանդախալած, ալեհեր, այնուամենայնիվ:

91. Միևուճար, աղանդեր, իրասայլ, գերագույն, սպասյակ, արժանահիշատակ, առաջամարտիկ, վիրահայություն, ակնոց, բանալեպան, խալարամիտ, անշնորհք:

ություն վերջածանցով

92. Միջգերատեսչական, անմեղսունակ, անգործնական, անկայուն, ծայնածեղուսացուն, նստակյաց, ծակալայնորեն, մերողամտաբար, վերալիցքավորում, ամբարձիշ, իսմահարաբերական, ջուրակահար:

ուկ վերջածանցով

93. Բազեակիր, թզաչափ, գիրանալ, բանբաժայն, հեղինակագրիկել, պչրաստյաց, անբան, իովկերություն, ջերմախտ, տախտակամած, խնդություն, բղավել:

94. Տոնավաճառ, ենթամնա, ծածկալեզու, պատճենանկար, անձնագոհ, հեղեղափուռ, փափկակյաց, շնչահեղձ, արդուզարդ, դիպակազգեստ, մարդաբնակ, իշատեղ:

2. 6. Տրված ածանցով կազմել 6 ածանցավոր բառ

95. Թզենի, ծնրաղիք, արմավուր, շոշոն

նախատուր, 20չն

96. Ափսուռ, սերմափոխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

97. Անհամար, վերելք, գետնակ, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

98. Բարակ, նախագավիթ, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

99. Վարակ, խելացնոր, ծառ, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

100. Ցած, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

101. Կենս, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

102. Հագ, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

103. Կար, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

104. Մու, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

105. Տո, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

106. Անգի, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

107. Չեր, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

108. Կար, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

109. Կար, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

110. Կար, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն

111. Կար, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն, անբուխություն



2. 6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արժանատիքով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

95. Թզենի, գորշություն, ապաշավանք, հավաստագիր, երկաթակուռ, համենայն դեպս, նավասարդ, շնչակտուր, կատակերգություն, արյունահեղություն, անհատնում, ցախավել:

96. Սփյուռքահայություն, բանվորական, երգչախումբ, պարագիծ, ուսուցչապետ, սերնդափոխություն, նկարչատուն, գեղեցկատես, ինքնասպասարկում, անթագակիր, պչրատյաց, հրեերեն:

97. Անհամաձայն, ծառաբուն, շահադիտական, հասկաքաղ, աշխատասեր, հակասականություն, վերելք, գետնախորշ, գաղտնածածուկ, սարավանդ, դատավարություն, եզնայլուծ:

98. Բաղաձայն, վարանել, դրասանգ, անհասանելի, տարեվերջյան, արժեքտոմս, նախագավիթ, ակներևաբար, բազմաբարդ, անդթխած, խելապակաս, ծվածն:

99. Վարարուն, պարտատեր, տարրալուծել, ցերեկային, պարբերաբար, հասմիկ, խելացնոր, ծաղկափիթ, աղանամուր, տեղահանում, անբնական, վերադիր:

100. Ցնածայն, անկարգել, ուստայնածն, մական, դերանվանական, սերզատ, ցողաշաղախ, հանդիպակաց, մտասենե, զգացմունքայնություն, շուրջառ, արթմնի:

101. Կենսաժպիտ, մշտամնա, համածո, երեսնամյա, հոլովակ, արծվաթռիչ, բարեհունչ, եռանիշ, բուրումնալից, ուրացող, դեռափիթ, շատախոսել:

102. Հագնել, ապրիլյան, գալարափող, երկրամաս, սահմանական, կորչել, ելևելում, առուփախ, վայրիվերո, հոգեպես, մտապահել, արծնապակի:

103. Կաղնեփայտ, հմտանալ, շաքարավազ, հնդկեղեգ, ապագայնացում, թավալլոր, աղեխարշ, կարկտաբեր, ծանծաղամտություն, անխախտ, ջլապինդ, հաղարջաթուփ:

104. Մտավախություն, նշանադրել, թռչնավանդակ, ավետիս, քերթված, սակարան, անելանելի, տարփողել, գնալ, վարդապետ, հայրենի, անասնաբույժ:

105. Տարեվճար, կամարանման, կրավորական, երբև, հենասյուն, քուրա, ավագակախումբ, եզրակար, հավանաբար, հավատալիք, փաստարկում, խորհրդատու:

106. Անփառունակ, նեղվածություն, հակահետախուզական, հնասպառ, նախախնամություն, ծովահեն, վարուժան, համապագությա, շարական, հավակնոտ, հոգեհմա, աղոտանալ:

107. Չերբազատվել, միակտուր, արտահանում, հավաստիանալ, չարաբաստիկ, փողանուլ, անկարգել, որսասար, թիավարություն, լոռեցի, կապալառու, կառափնարան:

1. 2. արնակուլ, անկողն

ամառ, անծրեպել

առաիարկ, սալազան

առաիարդար, օրհնակ

տրամադրում, տրամադրի

պի, փոխնախագահ

միանալ:

ապաշտ, թռչնանում

մանալ:

իսուն, ակամակիտ

սրեհոգի, ագեվա

ամենայնիվ:

արժանահիշատակ

նշնորիք:

ծայնամեկուսացում

դում,

ամբարձրի

պչրատյաց, անբան

ազդի, հեղեղախոս

տեր:



## 2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

1. Ակնախառոչ – փաստարկել  
խոհեմաբար – աչալուրջ  
անջրդի – սուրգանակ  
մտավորական – մանկություն  
հանդիսանել – հետևաքիմք  
մեջախաղ – լռակյաց
2. Արծակագիր – գանգրահեր  
շքանուշք – գարնանային  
համաստեղություն – գիտական  
խաղաշրջան – հանդիպակաց  
թղթականակ – անցուդարձ  
հեզասահ – դաշտային
3. Անփառունակ – սնանեջ  
ինքնուրույն – սիրահար  
թուլական – լիակատար  
պատռվածք – քաջասիրտ  
սնահավատ – փոփոխանիտ  
փոխարքա – մստակայր
4. Ղահածառանգ – ջրվեժ  
սառցալեռ – ալյունադրու  
ծառուղի – խճանկար  
դատարկամիտ – ստրկություն  
կիզանուտ – հրածին  
կշռադատել – հավասարաբուն
5. Կամակատար – բարոություն  
կարգազանց – ծիսակատարություն  
ծայնասիրտ – աշխարհակալ  
կարգադրել – դասամատյան  
սոհա – չափազանց  
ջրանիշ – բազմակարծություն
6. Համակցություն – սառնասիրտ  
խաղաքարտ – հյուրամեծար  
անբեկանելի – լիախոյս  
խնդրագիրք – թանաքաբիծ  
ինքնաբերաբար – հավանական  
ափամերձ – դեղատուն
7. Տեղաբնակ – որևէ  
կոփածո – ժայռաբեկոր  
սիրասուն – տոչորվել  
կտրվածք – շնչասպառ  
մտամոլոր – միաձայն  
շնչախեղձ – ջրանցք
8. Անստույգ – տեսակցություն  
հյութալի – մրգաքաղ  
ցուցարար – վաղածան  
շնչասպառ – երկարակյաց  
վարսակալ – երկաթուղի  
ապաշնորի – հողագուրի
9. Մեծատար – մտամոլոր  
դրվածք – թագածառանգ  
հրափիրատոմս – սուսերամարտ  
հուշայուն – որմնադիր  
առատաձեռն – ալեհույզ  
շարժասանդուղք – արագակազ
10. Տաաներիւ – անհողմնակալ  
կամակատար – կողմնեջք  
վեհապանձ – բազմանիստ  
ժողովածու – ամենագետ  
դռնփակ – ուղեգորգ  
բարձունք – ձայնագրություն

2.7. Տրված գույգ  
կազմել մեկ

11. Փողկալ – շնչալ  
եռանյա – ձեղնա  
լարագույժ – քա  
կապակցել – վիդ  
թշնաբուծություն  
տոմսարկղ – մա
12. Արևակառ – դյո  
ձեռնունայն – գ  
հայախալած –  
գիտածողով –  
անդուլ – դաս  
գրախանութ –
13. Մարտաշունչ  
հանդիսատես  
նակապետ –  
հանածո – պս  
խոտաբույս –  
կետարդություն
14. Անդառնալիք  
կիսանաշ – հ  
պտտահողմ  
երեսպատել  
մարդապարտի  
փոշեկուլ – դ
15. Կշտադատել  
միջբարեկ –  
տպարան –  
ծգան – մետ  
ճուլածո – դ  
անառնամու
16. Հարկադրում  
հյուրամենյս



2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արձատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

137

11.

Փողկապ – շնչապատ  
 եռանյա – ձեղնահարկ  
 չարագույժ – քաշքշուկ  
 կապակցել – վիրահատել  
 քոչմաբուծություն – ինքնահավան  
 տոմարվող – մարտահրավեր

12.

Արևակառ – դյուրընթեռնելի  
 ձեռնունայն – գործագուրկ  
 հայախալած – պտտահողմ  
 գիտաժողով – գեղափրիթ  
 անդուլ – դասասենյակ  
 գրախանութ – նորավեպ

13.

Մարտաշունչ – անձեռնմխելի  
 հանդիսատես – գեղագարդ  
 նավապետ – ջերմաչափ  
 համածո – պատառաքաղս  
 խոտաբույս – հնձվոր  
 կետադրություն – ելարան

14.

Եննդամբերք – փափկակենցաղ  
 կիսամաշ – հոգեհարազատ  
 պտտահողմ – դարագլուխ  
 երեսպատել – սևագգեստ  
 մարզասրահ – սիգաճճ  
 փոշեկուլ – դիմակահանդես

15.

Կշռադատել – ծանրաշարժ  
 միջադեպ – սնափառ  
 տպարան – հնագույն  
 ձգան – նետահար  
 ձուլածո – ոսկեգույն  
 անառնամուտ – աստղաբույս

16.

Ֆարկադրանք – օրինապահ  
 հյուրասենյակ – օրապահ

բազմարնույթ – գրչատուփ  
 գնահատել – փրկօղակ  
 զարդանախշ – շարասյուն  
 երեսսրբիչ – քաղցրածափտ

17.

Չինավուրց – օրական  
 նվագարան – ողբասաց  
 հարցաշար – համերգ  
 ծուլարան – միաբանություն  
 արվեստասեր – գեղեցկություն  
 սրամիտ – մեծարանք

18.

Մտավախություն – պարզաբանել  
 տիեզերք – կնամեծար  
 տեսադաշտ – լրատվական  
 դրամաշորք – ստվարաթուղթ  
 բուրյան – խնկարկել  
 ուսումնատենչ – ինքնամեծար

19.

Վերահաս – առատածեռն  
 կլանել – այնուամենայնիվ  
 ինքնամեծար – տնարար  
 անդառնալիորեն – վազանց  
 դավադրական – համատիրություն  
 պաշտոնաբող – դարձերես

20.

Չայնագրել – դասամատյան  
 տոնահանդես – անփառունակ  
 լուսահորդ – անփոփազիր  
 թռիչքադաշտ – ուղղություն  
 բարյացակամ – կրթօջախ  
 կապավոր – լեռնաշղթա

21.

Ակնածանք – քարբիչ  
 համտեսել – հոտավետ  
 ճակատագիր – մարտադաշտ  
 ձերբազատում – մտավախություն  
 մարտունակ – կարգապահ  
 վաճառատուն – մանրադիտակ



2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բառ (ընդամենը 6 բառ):

22.

Հաղորդակցություն – մայրուղի  
մկատառում – նրբերշիկ  
ախտանիշ – զանգուսկր  
դրժել – ուխտավայր  
պահակակետ – երկրագունդ  
տնամերձ – վերջնախաղ

23.

Ժամակճար – ճգնավոր  
երկիծել – օրացույց  
ամպամած – խաղատախտակ  
ծայնապնակ – քառադրոփ  
դյուրագրգիռ – մարտություն  
ջանասեր – շուտափույթ

24.

Խոհական – այլատարր  
զմայլելի – մեծահոգի  
նախագահել – բարձրաբերձ  
դրամապանակ – հիմնավոր  
արշավախուճ – հաղթական  
պատկարժան – ինքնամեծար

25.

Պատկերասրահ – սրբապիղծ  
եզրանալիշ – լայնալիճ  
ծաղկաթերթ – արևակեզ  
հոգեզմայլ – մեծահասակ  
միջակետ – ակնդետ  
անկողննակալ – ցուցամատ

26.

Տեղաբնակ – ուխտադրուժ  
հաղթավայր – սարալանջ  
բազմաքանակ – նույնօրինակ  
գագօջախ – բարեկիրթ  
տնամերձ – մանրադրամ  
ազատամիտ – ուսումնաստենչ

27.

Մրգատու – հարկահան  
թխվածք – գարեհաց  
պաշտամունք – բարյացակամ

սերնագիր – ախորժաբեր  
սուրսայր – տաներիւր  
մերձավոր – երկնապալաց

28.

Թիկնակետ – պահապան  
կանազուրկ – պատկախնդիր  
շրջագայություն – կալանավոր  
փոփոխական – դավանանք  
ոգեշունչ – փոքրամարմին  
հնչյունային – քաղցրալուր

29.

Գործընկեր – անընկալունակ  
հազարերանգ – բուրավետ  
կենսահաստատ – սիրահոծար  
սքանչելագործ – հիացնունք  
երբեմն – անեական  
չափորոշիչ – այդպիսի

30.

Թանկարժեք – թղթադրամ  
հանքանյութ – պաշտամունք  
ողբանկազ – վարչաիրամայական  
բնաբան – հանապազօրյա  
մահասարսուռ – տնամերձ  
տեղաբնակ – անվանացանկ

31.

Զարդատուրի – մտապատկեր  
արևմտամետ – ամանոր  
եռանկյուն – սնահավատ  
համերգասրահ – խաղողօրհներ  
սահմանագիծ – առաջադրանք  
ծառատունկ – տոհմացեղային

32.

Էջմիածին – նույնքան  
գրագետ – տարեվերջ  
անընդհատ – շնչասպառ  
անդառնակի – զանցանք  
զգայապաշտ – ցնցանկար  
այլուրեքություն – անենագնաց

2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բառ (ընդամենը 6 բառ):

33.

Չափաբաժին – այսր  
կամակատար – բար  
գիտահանրամատչել  
անդառնակի – տարր  
ամկանք – հեռագիր  
կարգազանց – աշխ

34.

Ամենուր – այլազան  
վատարան – սպառ  
այսօրինակ – տեղ  
խաղընկեր – բարբ  
բանբեր – անմիօրին  
մերթալալել – խեն

35.

Ողջախո – այլըն  
ինքնաշարժ – նոր  
հակաքատերի – ս  
միանյա – նորահա  
ենթակայական –  
զգայապաշտ – բն

36.

Տանջանահ – մտ  
վիժանուտ – գաի  
ցայգանկազ – բա  
բեկարյժ – դաս  
կցակառույց – բա  
բնավեր – արժեկա

37.

Ծովահայաց – փ  
փոխադրա – խնձ  
թղնորս – ուղղա  
լուսարձն – անո  
օձապտույտ – ձկ  
կալվածատեր – ռ

38.

Չկնկիթ – անուշա  
բուքումուր – հոն  
անկաղող – հեծե



2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

139

33. Չափաբաժին – այսուհանդերձ  
կամակատար – բարեբեր  
գիտահանրամատչելի – ամենամյա  
անդառնալի – տարեմուտ  
անկյանք – հեռագրասյուն  
կարգազանց – աշխատունակ
34. Ամենուր – այլազան  
վառարան – սպառազեն  
այսօրինակ – տեղահանություն  
խաղընկեր – բարբառայնություն  
բանբեր – անմիօրինակ  
ծերբակալել – խելահասություն
35. Ողջախոհ – այլընտրանք  
ինքնաշարժ – նորածնություն  
հավաքատեղի – ալեծուփ  
միանյա – նորահայտ  
ենթակայական – անհեռատես  
զգայապաշտ – բնատուր
36. Տանջամահ – մտամուլոր  
վիժանուտ – զահակալ  
ցայգանվագ – բացախսություն  
բեկարույժ – դատավճիռ  
կցակառույց – բարեբախտություն  
բնավեր – արծվահայաց
37. Ծովահայաց – փղոսկր  
փոխադրա – խնծորուտ  
թռչնորս – ուղղահայաց  
լուսադեմ – անդառնալի  
օծապտույտ – ձկնապուր  
կալվածատեր – գահավորակ
38. Չկնկիթ – անուշապուր  
թուքունմուր – հոնքատակ  
անվաղող – հեծելագոր

- հրաձգարան – ինքնօրինակ  
աթուակրիվ – մատակյաց  
ընձենավոր – ուղտապան
39. Ձերբազատվել – փոխափություն  
վերարկու – փաստաբան  
սղագրել – սերտածուծ  
շարքացան – տեսաժողովածու  
հանրագումար – լիառատ  
զմանկում – սակարկել
40. Հարվածախին – հեռուստականուրջ  
բարեկեցիկ – նստացույց  
զրուցասեր – ճեպընթաց  
զործակից – վարորդական  
հիշաչար – կամակատար  
արգելապատնեշ – շանթահար
41. Պսակադրություն – ցայգալույս  
հնադար – արևմտահայ  
հնեաբան – մանրախնդիր  
բնօրրան – մեղմահնչյուն  
տնտեսվար – զինեվետ  
անձեռակերտ – վերարկու
42. Լռակյաց – մնջախաղ  
վճարունակ – զործուղում  
դյուրընթեռնելի – շարժասանդուղք  
ամտարակույս – կցակառույց  
ընչաքաղց – ոչուփուչ  
թևաբախում – անակնկալ
43. Պաշտոնաթող – իրավագետ  
կալանավայր – կուսակից  
խորհրդատվություն – ծերմակաբուրդ  
կորամեջք – բարեկամ  
գարնաճամուտ – հետաքննություն  
սիրահարված – անհեռատես



2. 7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բառ (ընդամենը 6 բառ):

44. Ցանափրար – շուտափույր

հնայագիտ – բարեհոգի  
օրերույր – անամակիտ  
բազմոտամի – արագակազ  
վիպասան – ամանորյա  
բոբափաղ – կիճորատուրոն

45.

Չիտական – կարգաբերել  
ուժանակ – ասպազեն  
տիեթառչակ – գրապահոց

դրամաշնորհ – հանդիսակար  
երիզորդ – բաղաձայնույթ  
մրցանակակիր – հոգեկարծ

46.

Առտոնին – դիմագրավել  
անգիտակից – ընդամենը  
գորթաց – ծյունածածկույթ  
հանգաբառարան – առանցքակալ  
հավաքակալան – ակեպետել  
հարածուն – սղոցածուկ

2.8. Կազմել մեկական բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձմեկով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

1. Լյութապաշտ  
մոտակա  
դաշտավայր  
փետրազարդ  
թռչնաձև  
հուսախար

2.

դիտակետ  
աստիճանացույց  
սպառնալից  
գնդակոծել  
գթափրտ  
տիրապետություն

3.

հյուսանցություն  
անշափախապ  
վառել անեղուկ  
հարամատն  
շնչատապառ  
նվիրագործել

4. Դիրքորոշում  
պատկերապրահ  
հավաքատների  
ծննդավայր  
անցաթուրթ  
ոսկրախտ

5.

խեղդամահ  
դարձերես  
դարաշրջան  
շնդրիագրիկուն  
խաբեպատիրո  
օղակաձև

6.

Շողարձակ  
պահակակետ  
սուգամալ  
օրավարձ  
միջնորձ  
պարահանդես

7. Վերջնագիծ  
շարքացան  
երանգապակակ  
բացուխուփ  
տնօրեն  
գոլթաներ

8.

Ցավատանջ  
մտավայրություն  
տեսագրություն  
վարագրութանի  
հոգատար  
մեմգամիտ

9.

Վարչակարգ  
խնդրագիրք  
սիրատենջ  
տարուբերում  
նկարազարդ  
լսափող

10.

եզրագիծ  
ուղեկիշ  
բուսակալել  
կարգապիճակ  
մարդաներ  
նստատեղ

11.

գեապատկեր  
բուժանոթ  
ափամեղծ  
հանգապար  
անհրաժեշտ  
հեղաշրջում

12.

Չեղբայրատ  
նշխարաշրջ  
արդարափա  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ

13.

նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ

14.

նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ

15.

նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ  
նշխարաշրջ



2. 8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

10. Եզրագիծ  
ուղենիշ  
բուսական  
կարգավիճակ  
մարդասեր  
նստատեղ
11. գծապատկեր  
բուժանյութ  
ափամերձ  
հանքավայր  
ամփոփագիր  
հեղաշրջում
12. Ձերբագատվել  
մորթապաշտ  
արշավախումբ  
ճրագալույց  
շքանուշ  
հողմադաց
13. Նավավար  
ուսումնատենչ  
խտաբույս  
կրօջախ  
հոգեհանգիստ  
մերձարևադարձային
14. Գաղթավայր  
արվեստագետ  
ցուցադրական  
ողոշարկում  
դրած  
ճտքավոր
15. Քննաշրջան  
թղթակույտ

16. ղրանաշորթ  
ճեմասրահ  
սնկածն  
վարդագույն
17. Անսրտացավ  
արգելապատնեշ  
հողագործ  
ծաղկափիթ  
ջրահարս  
գագաթաժողով
18. Աթոռանիստ  
տնկարկ  
դրնիակ  
ախտահարել  
կնատյաց  
ծիարշավ
19. Տանջամահ  
դիմանկար  
հնձատեղ  
կետագիծ  
աշխարհամարտ  
պաստառապատ
20. Ժպտերես  
ծածկագիր  
զուճագարդ  
սյունագարդ  
արճաններկ  
փորձադաշտ

21. Անհսկական  
խմբակցություն  
հայասեր  
քայլերգ  
ծառագարդ  
ակնդետ
22. Հերարծակ  
ծկնկիթ  
աչագեղ  
ճեմասրահ  
հրաբորբ  
հորատանցք
23. Ողեգրել  
փայլաթիթեղ  
հորեղբայր  
շղթայակապ  
կերակուր  
արծակագիր
24. Լուսառատ  
մղանել  
վերջնագիր  
հակահեղափոխական  
որսասար  
խղճահարվել
25. Առատածռն  
բանաստեղծ  
վազանց  
հաշվենկատ  
խուսանավել  
մահագույժ
26. Ջանգակատուն  
անկումային



աշխուժաբաշ  
լնտդարշալ  
հատապտուղ  
վիպասան  
27. Ցլամարտ  
հարկաբաժին  
բախտորոշ  
բնավեր  
կրողունակ  
վարձատրություն  
28. Չարթավայր  
վաճառատուն  
անվադող  
չափաբաժին  
հավաքածու  
պարահանդես  
29. Խոսքաշար  
վաստակաշատ  
կամակատար  
վարքագիծ  
բառատեսր  
վստահամիտ  
30. Փնջան  
պտտահողմ  
ականջող  
սրբավայր  
լրագիր  
անուշահոտ  
31. Ցանքատարություն  
ծգծգել  
խաղընկեր  
ծայնարկություն  
վայրընթաց  
վերագործարկում

32. գումարահատկացում  
աղուհաց  
մկնդել  
ծրագրացանկ  
անընդդիմադրելի  
նշան  
33. Մուտքագրում  
անտնտեսվարություն  
ծառանգաբանություն  
նույնարմատ  
թափահարում  
տեղահանություն  
34. Շարժասանդուղք  
փոփոխույզ  
թիթեղածածկ  
առնտրանակ  
հնասպառ  
լրջմիտ  
35. Հեռուստացույց  
անջրանցիկ  
վերակազմակերպում  
փութաջան  
պնդերես  
հարթարշալ  
36. Կցակառույց  
սերանապետ  
նմանածայնություն  
բջջանյութ  
մնջախաղ  
հարկատու  
37. Սահարաշտ  
ներտնտեսական  
կարգազանց

հոսքագիծ  
խնամարկու  
երթուղի  
38. Կիսալուսին  
բաղադրատուն  
գերազնահատուն  
բռնադարձ  
ազնվայր  
ծեծկռտուք  
39. Անվանաթեղթ  
անմիջապես  
թևատարած  
համտեսել  
երկկողմանի  
կիզակետ  
40. Անշահութաբեր  
մեծամտություն  
մթնահայաց  
աղեկտուր  
մարտահրավեր  
հնգաթև  
41. Անհավասարակշիռ  
այրուծի  
լնչաքաղց  
դեռահաս  
ձևաբանություն  
նշանող  
42. Խառնաշփոթ  
անուսումնասեր  
անեանալ  
ցամաքահով  
տաշտշել  
հնչյունաբանություն



2. 8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

43. Ենթագիտակցական  
կայարանապետ  
տեղապատույտ  
շատախոս  
կալանավաճիկ  
հաճոյախոսություն

44. Եղբայակապ  
զուգակշիռ  
լվացքատուն  
հմայագեղ  
եռակցել  
թմբաշար

45. Թարթիչագեղ  
ընծայագիր  
եղեգնապատ  
հանգաբառարան  
գուլպայագործ  
դողերոցք

46. Գորգապատ  
տաղանդաշատ  
վկայագիր  
դողագործ  
փեսատես  
ավանդապահ

47. Լրակազմ  
համագազութուն  
հողվածագիր  
արտահայտչանկ  
օրինակագրում  
աներևակայելի

48. Հակամետ  
արկածախնդիր  
անդրիսխումբ  
ալլակերպություն  
ինքնանկար  
համրիչանման



## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

### 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

1. գալաթ, տենդ, մստվածք, գոն, թել, մախասրախ, գալիթ, դերձան, գահույք, փարախ, ընկամակ, մրուր, դողելոցք, գլան:
2. Դրասանգ, մծույգ, մախճիր, եղևանի, դիպակ, յասաման, սյուք, եղեռն, եղեգն, եղերեղգ, շամբ, երիկար, ծաղկաշղթա, զեփյուռ:
3. Անտարբեր, համր, արտառոց, անհրապույր, անիրավ, տիան, անդարար, անապական, անարդար, անբարբառ, անսպիտի, մաքուր, անդուլ, անհեթեթ:
4. Ջտարյուն, անհողդողդ, անխառն, դժնի, անսահման, անգո, անըստզյուտ, բարձիթողի, անիրական, անտերունչ, անվերջ, աներեդ, անագորույն, անշեջ:
5. Առինքնել, բոլել, սփրթնել, բուծել, գռփել, աղճատել, թալանել, դաջել, խարկել, դրոշմել, գունատվել, հսկել, աղավաղել, թոլել:
6. Ծնել, զօծել, ենթարկել, տարորոշել, շարել, հպատակեցնել, երկնել, զանազանել, պատել, խծումել, կապակցել, երկմտել, տարակուսել, զուգորդել:
7. Գիտակ, կարապետ, ընկնակող, առաջնորդ, քաջք, գոտեմարտիկ, գեղապաշտ, կատարածու, դշխո, դև, ընբիշ, թագուհի, զզիր, դիվահար:
8. Մերժում, բերկրանք, բնօրրան, երաշխիք, բաղձանք, բռնկում, շրջադարձ, առիակատչյա, իղձ, բացարկ, հրճվանք, բնագո, բեկում, հայրենիք:
9. Անխինդ, ապաշնորհ, անպատկառ, ակնհայտ, տարտամ, անձիղք, անվնաս, անամոք, անհարիտ, անբաքույց, անսպիտի, անխաթար, անամոթ, անորոշ:
10. Միակար, անհատույց, անարգ, կարկառուն, անսայթաք, ապիկար, անկեզ, անգայթ, անճարակ, անտեսված, ստոր, անընդհատ, բարձիթողի, անվանի:
11. Ակնածել, սարսափել, աղեղվել, ասպատակել, ճարակել, հարգել, այլասերել, պսակվել, ծաղրել, ահաբեկվել, կորանալ, արշավել, բարոյագրվել, հեգնել:

3.1. Առանձնաց  
(իոմանիշ) և

12. Թախան
13. Անիճ, ի
14. Ակուժ,
15. Առանձ
16. Ջիստ
17. Ուռտ
18. Դրկ
19. Դար
20. Ծա
21. Կտ
22. Ժա
23. Աստ
24. Ար
25. Դր
26. Ան



## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

### 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

1. զալաթ, տենդ, նստկածք, գոն, թել, նախասրտի, գալիթ, դերձան, գահույք, փայտիս, ընկանալ, մրուր, դողեղոցք, գլան:
2. դրասանգ, նժույգ, նախճիր, եղոխանի, դիպակ, յասաման, սյուք, եղենոն, եղեգն, եղերերգ, շամբ, երիվար, ծաղկաշղթա, գեկիյուռ:
3. Անտաղբեր, համր, արտառոց, անհրապույր, անիրապ, տիհաճ, անդարար, անապական, անաղդար, անբարբառ, անսպիտի, մաքուր, անդուլ, անհեթեթ:
4. Ջտադյուն, անհողդողդ, անխառն, դժնի, անսահման, անգո, անըստզյուտ, բարձիթողի, անիրական, անտերունչ, անկերջ, աներեր, անագորույն, անշեջ:
5. Առիւնքնել, բուլել, սփրթնել, բուժել, գռփել, աղճատել, թալանել, դաջել, խարկել, դրոշմել, գունատիւել, հսկել, աղականել, թուլել:
6. Ծնել, գոծել, ենթարկել, տարորոշել, շաղել, հպատակեցնել, երկնել, զանազանել, պատել, խծուծել, կապակցել, երկնտել, տարակուսել, գուգորդել:
7. Գիտակ, կարապետ, ընկնափոր, առաջնորդ, քաջք, գոտենադտիկ, գեղապաշտ, կատարածու, դշխո, դև, ըմբիշ, թագուհի, գզիր, դիկահար:
8. Մերծում, բերկրանք, բնօրրան, երաշխիք, բաղձանք, բռնկում, շրջադարձ, առիակատյլա, իղձ, բացարկ, հրճկանք, բնագդ, բեկում, հայրենիք:
9. Անխինդ, ապաշնորհ, անպատկառ, ակնհայտ, տարտամ, անձիրք, անկնաս, անանդք, անհարիր, անթաքույց, անսպիտի, անխաթար, անամոթ, անորոշ:
10. Միալար, անհատույց, անարգ, կարկառուն, անսայթաք, ապիկար, անկեզ, անգաթ, անճարակ, անտեսված, ստոր, անընդհատ, բարձիթողի, անվանի:
11. Ակնածել, սարսափել, աղեղվել, ասպատակել, ճարակել, հարգել, այլաներել, պսակվել, ծաղրել, ահաբեկվել, կորանալ, արշավել, բարոյագրկել, հեգնել:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

145

12. Թախսանծել, անրջել, ժխտել, գանահարել, երևակել, խարագանել, բացասել, երազել, անվանարկել, գոտեպնդել, աղերսել, քաջալերել, փոխարկել, վարկաբեկել:
13. Անիծ, խուճբ, գավաթ, հենակ, բռունցք, ագարակ, անթացուպ, բույլ, ժխոր, վահան, կռուփ, ասպար, բաժակ, աղմուկ:
14. Ակութ, բար, բմբուլ, գեղմ, բազե, փետուր, բուրդ, տարագ, հողակոշտ, օջախ, գուղծ, հանդերձ, պտուղ, բեմեզր:
15. Առանձնահատուկ, կեղծ, արբեցնող, ամենի, որոտածայն, ուրույն, բռնագբոսիկ, զգլխիչ, ամպագոռզոռ, աղիողորմ, բեղուն, լալագին, արգասավոր, ազնավուր:
16. Զիստ, բազին, ագուգա, ազդակ, հանդ, լաբիդինթոս, անդաստան, բավիղ, զոհանեղան, ազդր, բանակ, խթան, ապար, զորք:
17. Ուռուցք, ապակեն, ակոս, այծ, ապառաժ, նոխագ, ճաշ, այտուց, այրոց, ապուր, վեմ, ապաշխարանք, պաշտպան, քավություն:
18. Պրկել, հառնել, սփուկել, ամբաստանել, հրժվել, առնանգել, մեղանդել, բարգավաճել, հափշտակել, ակնախկել, ամոքել, փթթել, բերկրել, բարձրանալ:
19. Պարտադրել, գժղմնել, բաղձալ, խրախուսել, առարկել, համեմատել, հեկեկալ, ստիպել, արտասվել, հերկել, խոժոռվել, բաղդատել, գոտեպնդել, տենչալ:
20. Ծավի, խոպան, առանձին, առտմին, աղոտ, թեժ, բանուկ, ալ, բորբ, բոսոր, դժգույն, բիւ, մեկնուհի, անմշակ:
21. Կտրիճ, արամբի, անբարտավան, պարկեշտ, արի, մեծամիտ, ազդեցիկ, առույգ, զգոն, ալևոր, կայտառ, աչալիւրջ, զառամյալ, առաքինի:
22. Ժայռ, արոտավայր, վաղորդայն, նախճիր, անեծք, ատոմ, նզովք, սրունք, հյուլե, աղորթ, հանդ, ապառաժ, արևածագ, արյունահեղություն:
23. Ասպախտումբ, անբարտակ, ախոռ, շավիղ, ասպարեզ, պատմեշ, արահետ, ածանց, պալատ, ակյուն, այրիճի, եռանդ, ապարանք, բնագավառ:
24. Արատավորել, տրոհել, անբացնել, ակնածել, փայլիլել, աղանձել, պատկառել, ասմունքել, առկայծել, կռահել, աղարտել, բովել, արտամանել, ազուցել:
25. Պրծնել, հմայվել, ահաբեկվել, պճնվել, փաղաքշել, շաղախվել, զարդարվել, զարհուրել, զգվել, մխրճվել, անգատվել, հուզվել, դյուբվել, ալեկոծվել:
26. Անակնկալ, ամուլ, զանազան, արդիական, ստերջ, արատավոր, ազդեցիկ, տխեղծ, այլալի, բեղրի, հոյակապ, արգավանդ, ժամանակակից, հիանալի:



3.1. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

27. Աղեկեզ, գոռ, արտաքին, հորի, այլանդակ, իզուր, ծյունագես, վարենի, ամուլ, հնամյա, ահեղ, ակեհեր, սրտակեղծք, ապարդյուն:
28. Մթնշաղ, արտ, բախանձանք, աղորիք, աղյուս, երկանք, անտառանյութ, աղջանուղջ, ատաղձ, արարողություն, ակումբ, հանդ, ծես, աղերսանք:
29. Պնակ, աճյուն, ցել, աստան, այծյամ, ժանիք, ագաթ, կիստար, ափսե, մախաթ, արշալույս, արտ, ծեզ, ասեղ:
30. Բուրյան, ակներև, բազմապիսի, ստույգ, ախտածին, հախուռն, բացահայտ, հոտակետ, այլազան, հիվանդաբեր, ինքնակա, պտղաբեր, բուռն, բարունակ:
31. Սիրկածուփ, ասկյա, ակեհույգ, բրդե, տարօրինակ, արգականդ, արտառոց, հուռթի, արդի, ասօրինի, աղեկեզ, զեղծ, ամփոփ, այծմյան:
32. Աղանդեր, վաղորդայն, քաղցրեղեն, ատաղձ, առափոտ, ջրամբար, փայտանյութ, ակազան, ամպրոպ, ապաստան, ականդալեպ, պատսպարան, ածու, ասք:
33. Պարագլուխ, գյուղացի, աշխարհակալ, նաժիշտ, առաքյալ, նվաճող, կնքահայր, արեղա, քաղոզիչ, առաջնորդ, զեղջուկ, քափոր, ազատարար, աղախին:
34. Պապանձվել, զայրանալ, շեղվել, փատվել, փողփողալ, կասկածել, ակաղել, լռել, ընկճվել, մակարդվել, ծածանվել, երկբայել, սրտմտել, լեռդանալ:
35. Սքողել, ընդարձանալ, թափել, խայթել, խճողել, ոստոստել, ոթել, լկկել, թաքցնել, կծել, թռչկոտել, տնտղել, թնիլ, տանջել:
36. Բռկոտն, ողոտընդոտ, ինդզ, բյուր, երփնափառ, բարձրածայն, բորիկ, բազուն, գույնզգույն, կիզիչ, հուռթի, հանդարտ, բերքատու, բարկ:
37. Կարմիր, ամբողջ, կորնթարդ, փափուկ, բոսոր, գիրթ, անշուք, առկա, գիրզ, հանուր, մտափոզ, շեշտակի, գնբեթածն, հասարակ:
38. Սլզաբաց, անդրափարտիք, ամոթ, ամանոր, արգասիք, նափասարդ, արփի, ակնարկ, փափագ, արդյունք, բաղձանք, արեգակ, արշալույս, տաքատ:
39. Չայրենարայ, ազնվագարծ, սանձարձակ, աչալուրջ, ամուրի, քաջագուն, ուշադիր, աղքատ, ազգուրաց, ճերմակահեր, ակնկոյր, ապերասան, ընչագուրկ, ակեզարդ:
40. Գոռոզամիտ, գեղանի, տիսնար, ամբարտապան, խանդակաթ, հնազանդ, նժրեհ, բրամիտ, թունդ, գիրուկ, վայելչակազմ, աստանդակալան, գորոկալի, բնրկի:
41. Տրտմութուն, հանդիմանություն, տենչանք, բրոց, լորձունք, զամբյուղ, լինդ, պանդոկ, նախատինք, իջևանատուն, ինչք, բախիծ, շողիք, իղծ:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

42. Լապտեր, լեղի, լաստ, քուրջ, ինքնաթիռ, մտրակ, քուղ, լուսարձակ, լախտ, սավառնակ, լուսան, մաղձ, լար, լաթ:

43. Մերթընդներթ, արդարև, համակ, գեթ, վերուստ, հիրավի, երբեմն, ամբողջովին, փոխադարձաբար, իզուր, հաճախակի, լոկ, երկուստեք, ապարդյուն:

44. Հակառակ, իսպառ, վաղօրոք, ի հեճուկս, վերջնականապես, իրավամբ, մշտապես, իզուր, անմիջապես, ի ծնե, իսկապես, հավիտյան, իսկույն նեթ, կանխավ:

45. Սին, գոլ, գեղաշուք, տիհաճ, ձախորդ, գարշելի, համր, դատարկ, գոս, մտասույգ, չոր, պերճ, գաղջ, մունջ:

46. Ժլատ, դյուցազն, հեգ, գծուժ, թշվառ, կուզեկուզ, խարդախ, երախտամոռ, խանդակաթ, դիմացկուն, ուրացող, քաջագուն, տոկուն, մենգադավ:

47. Սողուն, երամ, ծննդաբերություն, զանգ, մատակ, ջահ, կոչնակ, երդիկ, երկունք, զգեստ, կանթեղ, զեռուն, հանդերձ, զամբիկ:

48. Ավագ, ծաղկող, միապետ, միջնորդ, երեց, զուգընկեր, ծաղրածու, ինքնակալ, ելուզակ, հովիվ, խեղկատակ, նկարիչ, խաշնարած, բարեխոս:

49. Անծիր, անխաբ, անթարթ, մունջ, անառիկ, անբարետես, դաժան, անկուշտ, տգեղ, անագորիւյն, անծայն, ակնդետ, ընչաքաղց, անհուն:

50. Գծուժ, փութաջան, եսամուլ, մանրախնդիր, սգազարդ, դաժան, նշանավոր, եռանդուն, ինքնահավան, երևելի, շողքորթ, դժխեմ, ծուռվիզ, երեսպաշտ:

51. Մածուկ, գրպարտություն, զամբյուղ, հանգույց, բլուլ, թանձրիկ, սալ, պճմանք, կողով, թնջուկ, գնդան, հերյուրանք, բերուկ, զարդարանք:

52. Ոստյուն, դաշույն, զմուռս, թաս, տոհմ, գավաթ, թռիչք, զարմ, թուր, ժամիք, զբոսայգի, մատուռ, պուրակ, ժամատուն:

53. Ներհակ, լուսավոր, հեղձուցիչ, թեական, սնուկ, բամբ, կապույտ, կասկածելի, խեղդող, պայծառ, թխաթույր, թավշե, լաջվարդ, իրարամերժ:

54. Ձեխ, կակազ, կապուտաչ, սակավապետ, խաբեբա, շվայտ, սիրակեզ, խեթ, ժուժկալ, խոժուռ, թոթով, ստախոս, անհագուրդ, խաժակն:

55. Նահատակ, դերուսույց, հոգեզավակ, դրկից, թշնամի, մելիք, քահանա, եռապետ, երեց, ոսոխ, իշխան, որդեգիր, զոհ, հարսնան:

56. Բնօրրան, փոս, գիրք, ծննդավայր, զմբեթ, գավաթ, գավազան, մատյան, գորով, վիրապ, սկահակ, գայիսոն, խանդաղատանք, գոգնոց:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստով իրար մոտ  
(հոնանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

57. Դալկանալ, երկմտել, ընբոշխնել, ընբոստանալ, կանխել, ընկրկել, ճաշակել, գիջել, սփոթնել, կսպածել, բախանծել, ընդկզել, մերզծել, պաղատել:
58. Մոլեզնել, խայտալ, գերծել, խոկալ, գայրանալ, ցանկանալ, եղծել, շնորհել, խուսափել, քոչկոտել, ընծալել, ըղծալ, շոջանցել, խորհել:
59. Աշխույժ, դաժան, լքյալ, վայրագ, մատղաշ, արի, դիվախար, կայտառ, նրբիտան, լկտի, դեռախաս, լպիրշ, ցավագար, խիզախ:
60. Թանձր, հինավուրց, բազում, միացյալ, խիտ, կատարի, բերրի, անդրոր, արգականդ, խաղաղ, համաչափ, անթիվ, վայրագ, վաղնջական:
61. Հանգույց, պախուրց, բանտ, վեն, եղջերու, սերուցք, ժայռ, սանձ, շիվ, պախրա, հանդերձ, կալանատուն, ընծյուր, հագուստ:
62. Նախդապան, բնորոդ, արքա, վտարանդի, հովանավոր, հռետոր, գահակալ, կաճառական, իտտաղ, ստեղծող, ճարտասան, աջակից, արարիչ, աստանդական:
63. Ի մի բերել, բոթափել, սափրել, ընբոշխնել, խեղաթյուրել, պառակտել, գժտեցնել, ամփոփել, վայելել, ածիլել, գովել, մրափել, աղճատել, դրվատել:
64. Առողջանալ, սխալվել, դեղնել, տարածվել, փղծկալ, հարատնել, փռվել, հօղս ցնդել, ապաքինվել, վեղանալ, խորշոճնել, կնճռոտվել, հեծկտալ, վրիպել:
65. Սասամբ, սակալ, մանրամասն, հիրափի, հանգամանակից, հազվադեպ, իտոնկայս, ամեննին, իսկապես, հաճախ, մերձակա, կանգնած, ստեպ, մոտ:
66. Իսկույն նեթ, հանգույն, տակալին, առանձին, այլուր, միշտ, քիչ, նման, զատ, սակալ, հավերժ, դեռնս, վայրկեցնապես, քանիցս:
67. Խիտ, շիտակ, լուսացայտ, կտրուկ, մոլեզին, գեղաշեն, հեռավոր, բարեկեղտ, խելահեղ, ճիշտ, թալ, արդիական, գիրթ, նոր:
68. Լուռ, փոր, մոլի, մերդաշնակ, անբարբառ, առույգ, խիզախ, սիրալիր, անվեհեր, ամերես, կատաղի, բարեհաճ, խոհուն, լպիրշ:
69. Կանթ, բողսրիկ, կեռման, ունկ, խրճիթ, հագուրդ, կում, ուրդան, ուտիճ, փեշ, տուրք, ցեց, ունկ, բղանցք:
70. Քաղցրավենիք, գառանցանք, դրվատանք, շտեմարան, բանդագուշանք, մանրութ, հրուշակեղեն, ամոթանք, բանաստեղծություն, գովք, հայացք, քերթվածք, նախատիճք, անբար:
71. Գող, բոսոր, դաժան, կուզիկ, սրտանձնիկ, խափադշտին, գաղշ, մթին, գաղթափ, տմույն, դժնեմ, կարմիր, բեք, արեկեզ:

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստով իրար մոտ  
(հոնանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

72. Թե  
վառ, բանի  
73. Թ  
մատունք,  
74. Թ  
ապարան  
75. Ը  
շոթքորթ  
76. Լ  
հնազան  
77. Լ  
աստան  
78. Լ  
ուտելիք  
79. Լ  
պատկա  
80. Լ  
մեջծեճ  
81. Լ  
խայր, 2  
82. Լ  
խորխոր  
83. Լ  
պարզա  
84. Լ  
տրտնել  
85. Լ  
անհիշա  
86. Լ  
փափկա



### 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

149

72. Թեժ, ստահող, անագորույն, հիմնավոր, դժնյա, ոյուրին, մատղաշ, թավ, շինծու, երկնային, վառ, բամբ, հեշտ, դալար:

73. Թառանգ, խռչակ, արշալույս, պարույկ, գեփյուռ, կթղա, թուխա, հառաչ, վաղորդայն, մասունք, գավաթ, կոկորդ, սյուք, մառախուղ:

74. Պղպեղ, գավառ, վիթ, սկզբունք, նահանգ, այծյամ, դղյակ, ոստ, տաքդեղ, գեկույց, ապարանք, թիրախ, շիվ, նշանակետ:

75. Ընչագուրկ, հեղգ, սևավուն, ագահ, թշվառ, ընչաքաղց, մեղապարտ, անաչառ, ծուլ, կտրիճ, շողորթ, առյուծասիրտ, արդարամիտ, կեղծավոր:

76. Անպարկեշտ, վախկոտ, իմաստուն, լաիրշ, աստանդական, առինքնող, հլու, հնայիչ, հնազանդ, պանդուխտ, արի, ռխերիճ, քաջ, երկչոտ:

77. Ենթակա, կողակից, բնակիչ, նժդեհ, զոհ, դշխ, հպատակ, գեղջուկ, ճեմարանական, աստանդական, ամուսին, բամբիշ, նահատակ, շինական:

78. Սթնշաղ, խառնաշփոթ, բաժինք, հեղինակություն, պատուհաս, պանդուխտ, փորձանք, ուտելիք, աճուրդ, վարկ, աղջամուղջ, քառս, վտարանդի, պարեն:

79. Կտցել, արհամարհել, տրորել, լսել, տիրել, հատուցել, վարկաբեկել, հեկեկալ, պատվագրկել, քամահրել, կոխկռտել, իշխել, ունկնդրել, հեծկլտալ:

80. Սորնոքել, պայքարել, ծաղկել, զղջալ, երկյուղել, մաքառել, շտապել, երկնչել, ողորձել, ծեքծեքել, փթթել, աճապարել, կսկծալ, ապաշխարել:

81. Մեգ, շղարշ, դոփյուն, բեղ, դարման, քող, մարգագետին, ընչաքց, արոտ, կցորդ, արշալույս, հարդ, շամանդաղ, ծեգ:

82. Այծյամ, էտոց, օթոց, լուսատտիկ, բաղրիջան, կխտար, կայծոռիկ, սմբուկ, հողված, խորխորատ, ծածկոց, շաղախ, վիրապ, խյուս:

83. Բասրել, փլուզել, գանահարել, վարագուրել, հմայել, քողարկել, կործանել, թովել, պարգաջրել, խարագանել, հատուցել, կոխկռտել, ճգմել, ցայել:

84. Թախծել, երերալ, տրոփել, կատաղել, ցնծալ, տատանվել, սմքել, նողկալ, ուրախանալ, տրտմել, տռզել, գարշել, մոլեգնել, ուռչել:

85. Չնայելի, գորեղ, չնաշխարհիկ, գուրկ, գորովագուր, խարդախ, հուժկու, ծերատ, անհիշաչար, ստահակ, կաթոգին, վշտահար, տխուր, ներողամիտ:

86. Հավասար, հանրաճանաչ, բնբուշ, ոճրագործ, կամակոր, պերծ, մեղսապարտ, հոռի, փափկասուն, խորթ, վատթար, ականավոր, շքեղաշուք, քմահաճ:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ

(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

72. Թեժ, ստահող, անագորույն, հիմնավոր, դժնյա, դյուրին, մատղաշ, թավ, շինծու, երկնային, վառ, բանք, հեշտ, դալար:
73. Թառանգ, խոչակ, արշալույս, պարույկ, զեփյուռ, կթղա, թուխա, հատաչ, վաղորդայն, մասունք, գավաթ, կոկորդ, սյուք, մառախուղ:
74. Պղպեղ, գավառ, վիթ, սկզբունք, նահանգ, այծյամ, որյակ, ոստ, տաքղեղ, զեկույց, ապարանք, թիրախ, շիվ, նշանակետ:
75. Ընչագուրկ, հեղզ, սևավուն, ագահ, թշվառ, ընչաքաղց, մեղապարտ, անաչառ, ծույլ, կտրիճ, չողոքորթ, առյուծասիրտ, արդարամիտ, կեղծավոր:
76. Անպարկեշտ, վախկոտ, իմաստուն, լպիրշ, աստանդական, առինքնող, հլու, հմայիչ, հնազանդ, պանդուխտ, արի, ռիսերիմ, քաջ, երկչոտ:
77. Ենթակա, կողակից, բնակիչ, նժդեհ, զոհ, դշտ, հպատակ, գեղջուկ, ճեմարանական, աստանդական, ամուսին, բամբիշ, նահատակ, շինական:
78. Մթնշաղ, խառնաշփոթ, բաժինք, հեղինակություն, պատուհաս, պանդուխտ, փորձանք, ուտելիք, աճուրդ, վարկ, արջամուղջ, քառս, վտարանդի, պարեն:
79. Կտցել, արհամարհել, տրորել, լսել, տիրել, հատուցել, վարկաբեկել, հեկեկալ, պատվագրկել, քամահրել, կոխկռտել, իշխել, ունկնդրել, հեծկլտալ:
80. Մորմոքել, պայքարել, ծաղկել, զղջալ, երկյուղել, մաքառել, շտապել, երկնչել, ողորքել, ծեքծեքել, փթթել, աճապարել, կսկծալ, ապաշխարել:
81. Մեզ, շղարշ, դոկիյուն, բեղ, դարման, քող, մարգագետին, ընչացք, արոտ, կցորդ, արշալույս, հարդ, շամանդաղ, ծեգ:
82. Այծյամ, էտոց, օթոց, լուսատիկ, բաղրիջան, կխտար, կայծոռիկ, սմբուկ, հողված, խորխորատ, ծածկոց, շաղախ, վիրապ, խյուս:
83. Բասրել, փլուզել, գանահարել, վարագուրել, հմայել, քողարկել, կործանել, թովել, պարզաջրել, խարնգանել, հատուցել, կոխկռտել, ճգմել, ցայել:
84. Թախծել, երերալ, տրոփել, կատաղել, ցնծալ, տատանվել, սմբել, նողկալ, ուրախանալ, տրտմել, տռգել, գարշել, մոլեգնել, ուռչել:
85. Չմայլելի, գորեղ, չնաշխարհիկ, զուրկ, գորովագուր, խարդախ, հուժկու, ծերատ, անհիշաչար, ստահակ, կաթոգին, վշտահար, տխուր, ներողամիտ:
86. Հավասար, հանրաճանաչ, քնքուշ, ոճրագործ, կամակոր, պերծ, մեղսապարտ, հոռի, փափկասուն, խորթ, վատթար, ականավոր, շքեղաշուք, քմահաճ:



87. Ոգեշնչել, սնգուրել, կռահել, կողոպտել, նախագգալ, խտտորել, հուսադրել, կարեկցել, ճնլել, կոծկել, շորբել, գթալ, պարտակել, տրորել:

88. Սնել, բաժանել, կեղտոտել, հափշտակել, հերյուրել, գրախոսել, մասնատել, առնանգել, բտել, ապականել, շաղափել, խարագանել, հունցել, ձաղկել:

89. Կծովի, վճիտ, խատուտիկ, բացահայտ, հատուկ, բուրավետ, ականակիտ, ակնքախ, երփներանգ, փարբամ, փուչ, ունայն, պարարտ, անուշաբույր:

90. Զել, գողտրիկ, պաղպաջուն, սրտածնկիկ, զանազան, գեղանի, տառացի, դատարկ, արելարշ, սնամեջ, դիմավոր, շողշողուն, այլատեսակ, արբշիռ:

91. զաղափար, տրել, տանիք, ծիծաղ, դիպկած, խինդ, կտուր, սալաքար, սաղափ, պատմունձան, ոտնաման, պարեգոտ, պատահար, վեճ:

92. Երրորդութիւն, հրահանգ, մայրամուտ, բռնկում, շշուռջ, փորձանք, տիկ, դժոխք, վերջալույս, ցուցում, գեհեն, ցերեկ, աղետ, փսփսոց:

93. Բաջարի, քնքուշ, բունավոր, ազնվագարձ, բուլամորթ, միհար, չքավոր, նազելի, տնանկ, անցյալ, վտիտ, մեղկ, բարձրատիմիկ, աներկյուղ:

94. Շղթայածլ, ցայտուն, տարաշխարհիկ, վաղեմի, վեճ, ունայն, վատահամքալ, վեհ, հինավուրց, օտարոտի, ակնքախ, տխրահռչակ, դատարկ, բնակելի:

95. Բերկրել, հուսահատվել, խարխափել, տվայտել, շաղփաղկել, գոհվել, նահանջել, ընկրկել, նահատակվել, շատախոսել, տառապել, փատվել, ցնծալ, մազլցել:

96. Կուտակել, համակել, փնտրել, թալանել, պարզնել, պարսպակել, որոնել, նախատել, շնորհել, կողոպտել, ոճավորել, տոգորել, հալաքել, թորել:

97. Ապուշ, անառակ, պնդակազմ, բնատուր, տխմար, միամորիկ, հեգ, նուրբ, սառուցյալ, տոփուն, քնքուշ, ողորմելի, միմունձար, պազշտ:

98. Մխապատ, պապակ, պերճ, կիսամերկ, սակալ, պատշաճ, խիտ, սուր, պատեհ, ծխամած, տուչոր, շքեղ, արմածոր, ստվար:

99. Հետևորդ, կայսր, գուշակ, ուստր, գնչու, տղա, բանքեր, մարտիկ, կախարդ, մարգարե, վիուկ, ռազմիկ, սուրհանդակ, գահակալ:

100. Տրցակ, պատառ, հիշոց, ծննդակայր, պարույր, ցատկ, գալալ, ոստյուն, սոսափ, փերթ, հերյուն, խտրճ, օրթան, շրշյուն:

101. Ստորել, հարձակվել, տեղեկացնել, պչոնել, ծիկրակել, հոճվել, խաթարել, ծանուցնել, գորել, խուժել, խորհել, ձախեղել, ցնծալ, նայել:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

151

102. Անթեղել, կարկամել, կարել, ապսպրել, կոկել, կողոպտել, խորհրդածել, խոշտանգել, խոկալ, թալանել, հղկել, ւլկել, մզկակել, պապանձվել:

103. Չոն, ծիգ, հեղեղ, ողբ, տարագ, քանքար, հանգարան, սահանք, ծիրք, համագգեստ, կական, տարափ, ջանք, ներքող:

104. Շինական, մոգ, ռաիվիրա, ծանրորդ, մարտիրոս, մամիկ, հարձ, առաջնորդ, քուրմ, վայրենի, վարձակ, տատ, նահատակ, ռանչպար:

105. Համրել, վտարել, շնորհել, մխիթարել, պարսավել, կռահել, նախագգալ, նշավակել, սփռվել, օժտել, պրպտել, տոչորել, որոնել, վռնդել:

106. Քաջք, վագ, ընծենի, որթ, պոգ, շաղ, որովայն, պատ, շլինք, չարք, որմ, փոր, ցող, եղջյուր:

107. Մանվածապատ, բիլ, ուշադիր, լուրթ, ծիգ, հավաստի, փարթամ, սպիտակափայլ, մշտագվարթ, ծյունափառ, հուռթի, ստույգ, պիրկ, խճճված:

108. Շրջահայաց, մուլեգին, ճղճիմ, միտամի, նենգ, հեգ, փոքրոգի, եսասեր, վայրագ, խոնարհ, խարդախ, ինքնահավան, լուսաբուխ, լայնախոհ:

109. Գանձանակ, վիհ, փչակ, նվագարան, խորխորատ, զամբյուղ, խոռոչ, խուրձ, ալիք, թրթուր, սակառ, որդ, կոհակ, տրցակ:

110. Ծիր, խորտիկ, խաբկանք, երգիծանք, ծվլոց, խնդրանք, խոշտանգում, պատրանք, առապար, կտտանք, հայց, ճռվողյուն, ուտեստ, հետագիծ:

111. Ծածուկ, խոժոռ, ոլորապտույտ, երևութական, խարտյաշ, գույնզգույն, դեղծան, թվացյալ, օձագալար, սևաթույր, անէ, թուխ, երփներանգ, մռայլ:

112. Խենք, զարտուղի, գվարթ, թեական, կուզիկ, այլատեսակ, կենարար, փոքրոգի, կազդուրիչ, զանազան, երկբայելի, կայտառ, խոտոր, խելառ:

113. Մրրիկ, մշուշ, մուշտակ, սկուտեղ, գուրգ, մագիլ, մատուցարան, քուրք, շամանդաղ, ծիրան, վզնոց, տուրք, մանյակ, փոթորիկ:

114. Մուժ, փող, մտրուկ, տորմիղ, քուռակ, տապակ, սատար, կռուփ, շեփոր, բեկում, նեցուկ, բռունցք, նավախուրձ, մեզ:

115. Միակցել, կոծկել, որոճալ, փխրել, ծամել, կնքել, խորհել, գրոհել, քողարկել, խուժել, ճախրել, մտածել, մկրտել, շաղկապել:

116. Շնկշնկալ, կայծկլտալ, խունանալ, ծվարել, տամկանալ, ալեվետել, հեկեկալ, խոնավանալ, խամրել, դեգերել, հեծկլտալ, ծփալ, փայլել, սոսափել:



117. երաշխիք, կայք, կուլա, լծող, անդունդ, տանիք, փաթաթան, ծուղակ, կտուր, բարուր, վիհ, որոգայթ, գալ, ումեցկածք:

✓ 118. Ապաստան, հիմք, խաբկանք, ապացույց, օթևան, կտակ, հրայրք, փաստարկ, պատրանք, ավանդ, շունչ, լուծարք, հազագ, հենք:

119. Փարկել, ողբալ, շողարձակել, տրոհել, սաղրել, խոյանալ, նպատակադրվել, հոսել, մասնատել, ճառագել, հեծծալ, հորդել, ձգտել, սուրալ:

120. Մերսել, ձաղկել, համալրել, մաքառել, հանդիմանել, հարկադրել, հաթել, հղկել, պարուրել, ստիպել, կշտամբել, մարտնչել, խաղազանել, շփել:

121. Մեզ, ձկնկիթ, գուրձ, մերթան, ճիրան, ձորձ, տանիք, ձեղուն, ցնցոտի, ճանկ, ոտնատակ, ստինք, խափիար, մշուշ:

122. Մածուկ, մասնիկ, կռան, մաղձ, հարկ, մաքս, մուրճ, տարր, սպանդ, սամուն, արատ, մրդիկ, նախճիր, քսուք:

123. Համեստ, մեծամիտ, խոնարհ, խոհեն, խաղողախ, խանդավառ, թոթովախոս, նրբագեղ, վայրիվերո, խառնիխուռն, թլկատ, ոգևորված, մենզ, շրջախայաց:

124. Ինքնուրույն, հստակ, հարակեզ, ուժգին, խորիմաստ, հուժկու, հարմար, ծափ, հուռթի, լուրթ, պատշաճ, բերդի, մշտավառ, պարզ:

125. Հայթայթել, կշտամբել, կաշկանդել, հարստահարել, մեծարել, կարեկցել, կեղեքել, խղճնդոտել, խղճալ, սմել, հարադրել, կերակրել, հանդիմանել, ճարել:

126. Մաշկել, հեծել, զննել, սատարել, տնտղել, հորատել, կքել, տաշել, տառապել, հաթել, օտարել, կողանալ, փորել, քերթել:

127. Հակոտնյա, հոլանի, հոյակապ, մերդաշնակ, խորասույզ, հանգանանակից, հախուռն, համաիունչ, վեհաշուք, մերկ, տարերային, մանրագնին, մշտադալար, մերհակ:

128. Ջրիակեր, համախոհ, կանազուրկ, շողոքոթ, իլու, գանգրահեր, հեզաբարո, կեղծավոր, մեղկ, գաղափարակից, մարմնեղ, բազմաղետ, հաղթիոան, մակաբույծ:

129. Կորիզ, կիսալուսին, գավառակ, կերակրանան, կուզ, կնգուղ, փական, մահիկ, կուտ, կապար, կափուր, վեղար, սապատ, կաթսա:

130. Հարևան, հոմանի, կախարդ, քենակալ, մանկկակիկ, հոգաբարձու, հայդուկ, վիուկ, սիրեկան, դրկից, տարեգիր, ֆիդայի, խնամակալ, սպասավոր:

131. Շաղակրատ, ինքնասեր, թիկնեղ, սակրավոր, լոջմիտ, կտրիճ, խրոխտ, հաղթանդան, պատվախնդիր, շատախոս, ալլաանո, հպարտ, խիզախ, ողջախոհ:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

153

132. Հստակ, կարծր, ծավի, էական, հատու, խատուտիկ, խոտոր, բիւ, ծուռ, պուտավոր, վարսեղ, սուր, պինդ, վճիտ:

133. Ելուտ, հյուղակ, կուլա, սակառ, արգասիք, կողով, արդյունք, կահույք, բով, փարչ, հնոց, կարասի, քաղցու, քողտիկ:

134. Հեղինակություն, դյուրություն, պարծանք, տենչ, հայրենիք, պատվիրան, գորավիզ, վարմունք, սատար, մարմաջ, հպարտություն, վարկ, պատգամ, ոստան:

135. Կամակոր, կռապաշտ, կեղծավոր, նորահնար, մտածկոտ, վայելուչ, մեծաշոինդ, շողոմ, հեքանոս, ինքնասածի, կաթոգին, կոկիկ, խոհուն, գորովալից:

136. Հասակավոր, մեղսագործ, արմատական, փոփոխական, հեղհեղուկ, հանցապարտ, լայնախոհ, պարթև, միահամուռ, այլազգի, համատեղ, հաղթանդամ, խելացի, տարեց:

137. ճրագ, գույք, փառատոն, հուռութք, ժապավեն, ծործ, ծամթել, ինչք, կանթեղ, ընդերք, վարսակալ, ցնցոտի, երիզ, հմայիլ:

138. Սպասավոր, շինական, հեծյալ, դպիր, զարմիկ, ծիավոր, ռամիկ, ծառա, անդրանիկ, պանդուխտ, փաստաբան, վտարանդի, առաջնեկ, ազգական:

139. Շրջուն, վայելուչ, լերկ, ակներև, խրթին, բացահայտ, խաղաղ, կիզիչ, գեղատեսիլ, բուսագուրկ, գողտրիկ, այրող, անդորր, պատշաճ:

140. Արդարադատ, բռի, իրազեկ, հեզաբարո, շվայտ, կեղծարար, պնդերես, ցոփ, տեղյակ, անտաշ, անպատկառ, խաբեբա, խարտյաշ, անկողմնակալ:

141. Փրկանք, հայիոյանք, զուբ, խնջույք, թուլանք, մխիթարություն, հրապույր, խրախճանք, խղճմտանք, անծկություն, զարմանք, կարոտ, սփոփանք, լուտանք:

142. Շող, համբավ, մրրիկ, ծոր, կնճիռ, մեխ, դրոշմ, խռիվ, կնիք, կիրծ, հողմ, ցուք, գամ, խորշոմ:

143. Երկուստեք, լիուլի, հավետ, այնինչ, անպատեհ, մեկուսի, կանուխ, հավերժ, լեփ-լեցուն, փոխադարձաբար, այսինքն, վաղ, առանձին, անհարկի:

144. Շարունակ, հանուն, հաստատ, ակամա, անդին, զուցե, անհապաղ, ակնդետ, ինքնաբերաբար, ստույգ, անբեքիք, շուտափույթ, թերևս, անվերջ:

145. Խլեզ, շանթ, շեղջ, խսիր, կույտ, կայծակ, ականջող, ցուպ, արահետ, կածան, մսուր, ձեռնափայտ, գինդ, մողես:

146. Դաշինք, տազնապ, կայազոր, գորավիզ, առիթ, բալան, աղետ, խուճապ, մորմոց, ուխտ, արհավիրք, կողոպուտ, պատրվակ, աջակից:

147. Ավետել, սպասել, պարսավել, նշմարել, հակասել, նվաճել, աղավաղել, դաստիարակել, նկատել, բարեկրթել, եղծել, զավթել, նախատել, հայտնել:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

154

148. Ատել, հյուսել, գննել, գայթակղել, դոստորել, փայփայել, կշռադատել, համարել, առինքնել, տնտղել, խորիել, գգվել, արտահայտել, հակակրել:

149. Բյուր, քաղցրահնչյուն, ծյունաբույր, անշուք, կաթոգին, հասարակ, սպիտակ, ակսործալուր, անհամար, հրատառչոր, թերխաշ, ճկուն, բոցակեզ, առածգական:

150. Չուսպ, դալուկ, կորովի, նրբակազմ, բացաշ, կոպիտ, թափփիկած, խեղանդան, բարեծև, անդամալույծ, անփույթ, անտաշ, ուժեղ, գունատ:

151. Քարայր, արփի, գագաթ, առագաստ, բաթախյուն, գես, վաղորդայն, կատար, ջրապտույտ, արևազալ, վարս, գարի, արեգակ, անծալ:

152. Ցանց, հեծելագոր, բերան, բուշտ, լնպանակ, ծվեն, բածակ, երախ, այրուծի, նոթ, ցաքուտ, գրառում, պատառ, ոստայն:

153. Բանսարիւր, աղքատ, մեծարգո, վաչկատուն, արժանապատիվ, բկիկ, աշքածակ, մեղուշ, չնախական, թշվառ, բծախնդիր, ազահ, որկրանդ, զրպարտիչ:

154. Ակնհայտ, ամեհի, գաճաճ, հոգեթով, թզուկ, վիթխարի, արտակարգ, նեղ, բյուր, անգոր, բացառիկ, ստվարաթիվ, անձուկ, պարզորոշ:

155. Դրախտ, վիզ, թևք, պատմեշ, ունելի, խանձարուր, բարուր, պատվար, թեզանիք, խորխորատ, ապուխտ, անդունդ, պարանոց, եղեն:

156. Բաճբասանք, բաղձանք, ապակեն, գինարբուք, գծություն, դիպկած, խնջույք, պատահար, երկպառակություն, տարագրություն, արդյունք, գաղթ, սատար, ասեկոսե:

157. Վերահապ, բիրտ, գեղ, փոքրոգի, համառ, գծուծ, ունևոր, գուսպ, անտուն, պարարտ, տնանկ, ժուժկալ, մեծատուն, դածան:

158. Լռելյայն, անդուր, անբացատրելի, անշտապ, անմեկին, անախորժ, անաղմուկ, անջինջ, անկողնապահ, անառիկ, անճնվեր, անմատչելի, անաշառ, ինքնամոռաց:

159. Դավանանք, փափագ, կորուստ, մտորում, հակատանք, ելունուտ, խոհ, քափություն, ցնծություն, բոթ, հրճկանք, ապաշխարանք, գույժ, տենչ:

160. Համահարգ, միապետ, ակսոյան, խոսնակ, հակառակորդ, կայսր, ձեռնածու, հոկանավոր, ծծնայր, իմաստասեր, թիկնապահ, փիլիսոփա, խնամարիւր, աճպարար:

161. Անկողով, դողդոջ, անապակ, աննկատ, փաղաքուշ, աննշմար, դարավոր, դեռափթիթ, չնաշխարհիկ, հինավուրց, գեղեցիկ, նորածիլ, անարատ, խաղաղ:

162. Լղպոր, ամայի, ուրույն, խթանիչ, բնորոշ, բոսոր, այլազան, մատղաշ, Իրատապ, առաջնահերթ, դալար, տարբեր, հրագույն, անշեն:

3.1. Առանձնաց  
(իոնանիշ) 1

163. Հեղատու

164. Սկիռել

165. Շատու

166. Ուրույն

167. Սկիռն

168. Անսա

169. Անսա

170. Բեղու

171. Աքցա

172. Չու, ն

173. Հոկա

174. Հուս

175. Պապ

176. Պատ

177. Երկ

178. Երկ



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

155

163. Հիպոտակվել, հրաժարվել, տողանցել, ուրանալ, առարկել, թովալ, տատանվել, փակցվել, աշխատել, բանել, վարանել, խայտալ, ընդդիմախոսել, հնազանդվել:

164. Սփռել, դյութել, խարդախել, վարսել, նենգափոխել, ապաշխարել, աջակցել, պարսավել, բռնել, առիներնել, նախատել, օգնել, քավել, կառչել:

165. Շատախոս, պանդուխտ, խանդավառ, թափառական, թերուս, խոհեմ, թխակն, լկտի, չափահաս, ողջամիտ, իմաստակ, անպարկեշտ, սնաչյա, շաղակրատ:

166. Ուրույն, սխալ, անդրիչ, թյուր, խոպան, կապույտ, թաց, հոծ, ծավի, անմշակ, խիտ, տտիպ, տամուկ, յուրատեսակ:

167. Սվինահարել, ընկղմել, ամոքել, հատուցել, ապաքինել, մեղադրել, խողխողել, մեկնել, գոցել, համդիմանել, ծանուցել, սուզել, կարկառել, հայտնել:

168. Անսալ, փթթել, չքանալ, փայլփլել, սավառնել, համտեսել, շողշողալ, վերանալ, ճախրել, տարակուսել, սոսափել, վարանել, ծաղկել, լսել:

169. Անսանձ, քինախնդիր, ժրաջան, կարճատես, չափավոր, ժուժկալ, փութեռանդ, ոխակալ, կասկածամիտ, կծծի, սնափառ, ժլատ, թերահավատ, ապերասան:

170. Բեղուն, մռայլ, ծանծրալի, տարասեռ, շինծու, թռուցիկ, սնեռուն, միապաղաղ, նրբահյուս, խոժոռ, ակնապիշ, հարևանցի, բռնագրոսիկ, արգասավոր:

171. Աքցան, տաղտուկ, խուճապ, գինարբուք, մորմոք, խրախճանք, արգելք, ահ, գուրգուրանք, երկյուղ, խոչընդոտ, գորով, տազնապ, ծանծրույթ:

172. Ձու, նեցուկ, ճաճանչ, պայտ, թարթիչ, վիհ, աշտանակ, արտևանունք, օժանակ, ճրագակալ, անդունդ, ճառագայթ, հավկիթ, հենարան:

173. Հովաշունչ, թաքուն, ինքնաբավ, ծածուկ, թափուր, լաջվարդ, գարշելի, ծուռ, զովասուն, պոչատ, շեղ, զագրելի, բիլ, դատարկ:

174. Հուսահատ, տեղացի, ինքնահավան, ալեխոփ, իրագել, երկչոտ, ներհակ, շրջահայաց, խելացի, ընդդիմադիր, վեհերոտ, տեղյակ, մեծամիտ, բնիկ:

175. Պապակ, թակարդ, նպաստ, կայծակ, կրունկ, մայրաքաղաք, դազգահ, հաստոց, շրթներկ, ոստան, գարշապար, փայլակ, որոգայթ, ծարավ:

176. Պատառ, մեղվաբույն, խայտ, փեթակ, բրդուճ, պարան, կողով, ծամ, կաշի, թուկ, մորթի, բացատ, վարս, քթոց:

177. Երկվորյակ, հպարտ, ժանտ, խոնարհ, ինքնուս, զգաստ, ճարպիկ, հեզ, վայրագ, սեզ, համաճին, լիահույս, հնարագետ, աչալուրջ:



3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստույկ իրար մոտ  
(հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույք):

156

178. Հոգեբույժ, հուրքի, խոտոր, անողք, գանգուր, կիսավեր, գավենշտալի, միաբան, խայրիտու, խուճուճ, ժամտ, շեղ, պտղաբեր, ծաղրական:

179. Կեղտ, գութ, եղեգնուտ, խիղճ, ավար, թախիժ, կարծիք, օրոքան, մորմոք, թալան, ինաստ, հայրենիք, տեսակետ, արտ:

180. Սերգատ, սամձ, ծամ, խրամատ, վարս, երասան, ուռիկան, գավազան, ճոճք, պոչ, թարի, ագի, ճլղթի, ցուպ:

181. Կավագործ, արքա, գրի, բուտ, անուսին, ախոյան, ակնաբույժ, վանական, մրցակից, սպասուհի, աբեղա, կայսր, նահատակ, աղախին:

182. Հագուրդ, տրտմություն, բերկրանք, երկյուղ, քնքշանք, գորոպ, ահ, խինդ, հոգնություն, կիրք, ապաշավանք, հրայք, խոնջանք, բավարարություն:

183. Մորմոք, նշակակ, հողմ, վկայագիր, մթնշաղ, այգեկութ, խուճապ, բերքահավաք, աղջամուրջ, փոթորիկ, թիրախ, վերջնարկ, իրադանցում, կսկիծ:

184. Հեշտ, անթաթ, դյուրին, ախորժալուր, անինաստ, ուժգին, անակնկալ, ականակիտ, անսքող, քաղցրածայն, վճիտ, հանկարծակի, սաստիկ, անհեթեթ:

185. ճոռոն, անկրեպ, փայլիլուն, նախահարձակ, պաղպաջուն, հակիտենական, անջրդի, ջրակյաց, ցանցատ, պապակ, մշտնջենական, նոսր, դիպուկ, վերամբարձ:

186. Տոչորվել, ապստամբել, շտապել, սավառնել, սքանչանալ, գայթել, առանձնանալ, տարակուսել, աճապարել, ընդզգել, երկմտել, մեկուսանալ, սայթաթել, զնայլվել:

187. Չքվել, համակվել, խորիել, թառամել, խամրել, թերանալ, գալարվել, խունանալ, թոշնել, մտնտալ, տատամնել, ուրիվել, տոգորվել, վերանալ:

188. Ջատել, պատառտել, բանասարկել, տնտղել, նզովել, ապականել, պղծել, բանադրել, գրպարտել, բզկտել, ահաբեկել, տատանել, վախեցնել, առանձնացնել:

189. Հագենալ, գլանալ, շշմշալ, պատկառել, սրդողել, սավառնել, բարկանալ, ակնածել, թերանալ, թևածել, վոնջալ, վարանել, խրխնջալ, կշտանալ:

190. Անողք, հուզառատ, սառը, աննաքուր, մեղմասահ, աղտոտ, պաղ, դեղձան, սքանչելի, պակաս, դեղնավուն, սակալ, աննման, անագորույն:

191. Պարկեշտ, կայուն, ուրախ, համախոհ, զկարթ, երախտամոռ, կարոզին, ընքոստ, միևնուժար, ամհողդողդ, համեստ, անհնազանդ, գորովակից, անշնորհակալ:

192. Ողորկել, համակրել, սնգուրել, հրահրել, շպարել, նզիռել, մերարկել, մսխել, սեղմել, ընծայել, ծամել, վատնել, սրսկել, հարթել:

193. Շիշ, սայր, ընթրիք, շեղք, խուփ, շենք, շիվ, նյարդ, կապարճ, սեն, կափարիչ, ջիղ, ոստ, սրվակ:



### 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել ինքատուկ իրար մոտ (իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

178. Խոզերով, խուրի, խուտոր, անողորք, գանգուր, կիսակեր, գալիքշտակի, միաբան, խարխուլ, խուճուճ, ժանտ, շեր, պտղաբեր, ծաղրական:
179. Կեղտ, գուր, երեզնուտ, խիղճ, ակար, բախիժ, կարծիք, օրրան, մորմոք, բալան, ինաստ, իայրենիք, տեսական, աղտ:
180. Սերգատ, սանձ, ծամ, խրամատ, վարս, երասան, ուռիկան, գալազան, ճոճք, պոչ, քարի, ագի, ժողով, ցուպ:
181. Կապագործ, արքա, գոհ, բրուտ, անուսին, ախոյան, ակնաբույժ, վանական, մրցակից, սպասուհի, արեղա, կայր, նահատակ, աղախին:
182. Ֆագուրդ, տրտմություն, բերկրանք, երկյուղ, քնքշանք, գորով, ահ, խինդ, հոգնություն, կիրք, ապաշափանք, հրայրք, խոնջանք, բավարարություն:
183. Մորմոք, նշավակ, հողն, վկայագիր, մթնշաղ, այգեկուր, խուճապ, բերքահավաք, աղջամուղջ, փորորիկ, բիթախ, վերջնարկ, իրարանցում, կսկիծ:
184. Ֆեշտ, անբարք, դուրին, ախորժալուր, անիմատ, ուժգին, անակնկալ, ականակիտ, անբող, բաղցրածայն, վճիտ, հանկարծակի, սաստիկ, անհերք:
185. Ճոտն, անգիւնպ, փայլփլուն, նախահարձակ, պաղպաջուն, հալիտենական, անջրդի, ջրակյաց, ցանցառ, պապակ, մշտնջենական, ճուր, դիպուկ, վերամբարձ:
186. Տոչորվել, ապստամբել, շտապել, սափառնել, սքանչանալ, գայթել, առանձնանալ, տարակուսել, աճապարել, ընդդիմել, երկնիք, մեկուսանալ, սայրաքել, զնայլվել:
187. Չքվել, համակվել, խորիւն, բառանել, խամրել, բերանալ, գալարվել, խուճանալ, թոշնել, ժամտալ, տատամնել, ոլորվել, տոգորվել, վերանալ:
188. Չատել, պատառտել, բանասրկել, տնտղել, նգովել, ապականել, պղծել, բանադրել, գրպարտել, բզկտել, ահաբեկել, տատանել, վախեցնել, առանձնացնել:
189. Ֆագենալ, գլանալ, շշմջալ, պատկարել, սրդողել, սավառնել, բարկանալ, ակնածել, քերանալ, քնածել, վիմջալ, վարանել, խրիմջալ, կշտանալ:
190. Անողորք, հուզատատ, սառը, անմաքուր, մեղմասահ, աղտոտ, պաղ, դեղձան, սքանչելի, պակաս, դեղնավուն, սակավ, անձան, անագորույն:
191. Պարկեշտ, կայուն, ուրախ, համախոհ, զվարք, երախտամոռ, կարոզին, ընրոստ, միմուճար, անհողորդ, համեստ, անհնազանդ, գորովակից, անշնորհակալ:
192. Ողորկել, համակրել, անգուրել, հրահրել, չպարել, նվիրել, ներարկել, մսխել, սեղծել, ընծայել, ծածկել, վատնել, սրվել, հարքել:
193. Շիշ, սայր, ընթրիք, շերք, խուփ, շեմք, շիճ, նյարդ, կապարճ, սեմ, կափարիչ, ջիդ, ոստ, սրվակ:

### 3.2. Առանձնացնել (իոնանիշ)

1. Խոթ, կտի, ազն
2. Խոթալ, մեծամի
3. Խոթալ, կիրք,
4. Խոթալ, փակքերու
5. Խոթալ, վերանձն
6. Խոթալ, դեռակիթ
7. Խոթալ, դեռակիթ
8. Խոթալ, լեռնալ
9. Խոթալ, լեռնալ
10. Խոթալ, լեռնալ
11. Խոթալ, լեռնալ
12. Խոթալ, լեռնալ
13. Խոթալ, լեռնալ
14. Խոթալ, լեռնալ
15. Խոթալ, լեռնալ
16. Խոթալ, լեռնալ
17. Խոթալ, լեռնալ
18. Խոթալ, լեռնալ
19. Խոթալ, լեռնալ
20. Խոթալ, լեռնալ
21. Խոթալ, լեռնալ
22. Խոթալ, լեռնալ
23. Խոթալ, լեռնալ
24. Խոթալ, լեռնալ
25. Խոթալ, լեռնալ
26. Խոթալ, լեռնալ
27. Խոթալ, լեռնալ
28. Խոթալ, լեռնալ
29. Խոթալ, լեռնալ
30. Խոթալ, լեռնալ
31. Խոթալ, լեռնալ
32. Խոթալ, լեռնալ
33. Խոթալ, լեռնալ
34. Խոթալ, լեռնալ
35. Խոթալ, լեռնալ
36. Խոթալ, լեռնալ
37. Խոթալ, լեռնալ
38. Խոթալ, լեռնալ
39. Խոթալ, լեռնալ
40. Խոթալ, լեռնալ
41. Խոթալ, լեռնալ
42. Խոթալ, լեռնալ
43. Խոթալ, լեռնալ
44. Խոթալ, լեռնալ
45. Խոթալ, լեռնալ
46. Խոթալ, լեռնալ
47. Խոթալ, լեռնալ
48. Խոթալ, լեռնալ
49. Խոթալ, լեռնալ
50. Խոթալ, լեռնալ
51. Խոթալ, լեռնալ
52. Խոթալ, լեռնալ
53. Խոթալ, լեռնալ
54. Խոթալ, լեռնալ
55. Խոթալ, լեռնալ
56. Խոթալ, լեռնալ
57. Խոթալ, լեռնալ
58. Խոթալ, լեռնալ
59. Խոթալ, լեռնալ
60. Խոթալ, լեռնալ
61. Խոթալ, լեռնալ
62. Խոթալ, լեռնալ
63. Խոթալ, լեռնալ
64. Խոթալ, լեռնալ
65. Խոթալ, լեռնալ
66. Խոթալ, լեռնալ
67. Խոթալ, լեռնալ
68. Խոթալ, լեռնալ
69. Խոթալ, լեռնալ
70. Խոթալ, լեռնալ
71. Խոթալ, լեռնալ
72. Խոթալ, լեռնալ
73. Խոթալ, լեռնալ
74. Խոթալ, լեռնալ
75. Խոթալ, լեռնալ
76. Խոթալ, լեռնալ
77. Խոթալ, լեռնալ
78. Խոթալ, լեռնալ
79. Խոթալ, լեռնալ
80. Խոթալ, լեռնալ
81. Խոթալ, լեռնալ
82. Խոթալ, լեռնալ
83. Խոթալ, լեռնալ
84. Խոթալ, լեռնալ
85. Խոթալ, լեռնալ
86. Խոթալ, լեռնալ
87. Խոթալ, լեռնալ
88. Խոթալ, լեռնալ
89. Խոթալ, լեռնալ
90. Խոթալ, լեռնալ
91. Խոթալ, լեռնալ
92. Խոթալ, լեռնալ
93. Խոթալ, լեռնալ
94. Խոթալ, լեռնալ
95. Խոթալ, լեռնալ
96. Խոթալ, լեռնալ
97. Խոթալ, լեռնալ
98. Խոթալ, լեռնալ
99. Խոթալ, լեռնալ
100. Խոթալ, լեռնալ



### 3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

1. Խորթ, լկտի, ազնիվ, սնապարծ, վեհապաճ, սիրակեզ, անպատկառ, անփույթ, ոխակալ, անկեղծ, շիտակ, մեծամիտ, անզգամ, գոռոզ, սեզ, քինոտ, հպարտ, հիշաչար:
2. Մեծահոգի, կիրթ, լուռունունջ, անճարակ, գաղտնապահ, ապիկար, անբարբառ, անկարող, սանձարձակ, փակբերան, անխոս, սեթևեթ, ապերասան, անգուսպ, ամենագետ, լայնսիրտ, ծածկամիտ, վեհանձն:
3. Կակազ, դեռափթիթ, դալուկ, դեղծան, գեղանի, ճերմակահեր, անմազ, կորամեջք, գունատ, մանկահասակ, չնաշխարհիկ, դեղնաթույր, դժգույն, ծաղկահասակ, ծյունագես, խարտյաշ, այեզարդ, չքնաղ:
4. Ցուփ, չարախոս, կտրիճ, գթասիրտ, գործունյա, սրտացավ, անգիջում, բանասրկու, տմաքանդ, անհաղորդ, շվայտ, կամակոր, գեխ, սրտոտ, գրպարտիչ, կարեկից, համառ, խիզախ:
5. Անարդար, անտաղանդ, անամոթ, անվեհեր, անօթևան, անագորույն, անզարմ, քաշ, կողմնակալ, անխաբ, դժխեն, անապաստան, տնանկ, աչառու, անողորմ, լպիրշ, աներկյուղ, անպատկառ:
6. Ազնվագարմ, թագազարդ, թիկնեղ, հարևան, առաջնեկ, անժառանգ, մեծատուն, մարմնեղ, խաբեբա, առաջնածին, բարձրատոհմիկ, դրկից, հարուստ, անդրանիկ, ունևոր, հաղթանդամ, դրացի, քաջագուն:
7. Թափառական, լավատեղյակ, անզգա, ստոր, շատակեր, անհողորդ, պանդուխտ, բոլորանվեր, անկուշտ, նվաստ, անձնուրաց, վաղածին, ինքնագոհ, բանիմաց, աստամդական, որկրամուլ, գիտակ, անարգ:
8. Նենգ, աժդահա, կայտառ, չքավոր, մեղսիրտ, լայնառունգ, դատարկամիտ, անխելք, ծխախեղդ, տխմար, աղքատ, կենսախինդ, խարդախ, փոքրոգի, ընչազուրկ, խաբեբա, աշխույժ, ճղճիմ:
9. Շողոքոթ, քրիստոնյա, մուեգին, մեծամիտ, ուշադիր, կիսահարթ, վայրագ, գծուծ, քծնող, տիրանենգ, զգաստամիտ, ժլատ, ինքնահավան, կատաղի, կծծի, աչալուրջ, ամբարտապան, քսու:
10. Երեսնամյա, բարեհամբույր, անսովոր, փափկակյաց, լայնաբիթ, ապերախտ, քաղցրաբար, փութեռանդ, սիրալիր, անվարժ, բանիմաց, անշնորհակալ, թուլամոթ, իրազեկ, անընտել, մեղկ, տեղյակ, անաղուհաց:
11. Քաջատեղյակ, նորընծա, առատածեռն, գիժ, եղկելի, կենսուրախ, շռայլ, մերիուն, ձեռնբաց, զվարթ, հուսախաբ, գագրելի, խելագար, խնդուն, արհամարիելի, խենթ, մտահոգ, գիտակ:







3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

159

24. գրավել, կթել, հայտնել, դաստիարակել, զգվել, կտրել, լավացնել, կրթել, տիրել, շփոթել, ամբքել, խանդաղատել, ծանուցել, դարմանել, նվաճել, վարժեցնել, տեղեկացնել, գործել:

25. զագագել, մղկտալ, վնգստալ, ցնցվել, ծիկրակել, սպրդել, դիվտել, կաղկամծել, չնչկել, մոլեգնել, տատանվել, խիզախել, սողոսկել, ոռնալ, խցկվել, կսկծալ, երեբալ, մորմոքել:

26. Մատչելի, հրճվալի, ցանկալի, մողկալի, վիճելի, արգավանդ, տենչալի, հրաշագեղ, երկսայրի, բերրի, բերկրալի, հիանալի, հուռթի, գարշելի, անձկալի, խայտալից, գագրելի, սքանչելի:

27. Փուչ, աներկբայելի, ընտանի, սպիտակափայլ, կոպիտ, դժվար, հավաստի, կոկ, խարխուլ, ծերմակ, բարդ, սին, ողորկ, խրթին, ստույգ, հարթ, ծյունափառ, դատարկ:

28. Փնտրել, առնանգել, վավերացնել, փչացնել, պաշտել, կորզել, առաքել, պրպտել, խեթել, եղծել, երկրպագել, ուղարկել, աղավաղել, հաստատել, հղել, որոճել, հավաստել, աստվածարել:

29. Կոկել, պղծել, ձաղկել, կարեկցել, պաղատել, սրսկել, ծաղրել, վշտակցել, ապականել, շտկել, ցավակցել, ծանակել, աղերսել, մտրակել, կեղտոտել, թախանձել, խարագանել, հեգնել:

30. Օղակել, մեղադրել, պտուտակել, աղավաղել, տեղավորել, լլկել, շահատակել, զետեղել, բեկել, աղճատել, դատապարտել, շրջապատել, խեղաթյուրել, պաշարել, տանջել, ամբաստանել, դասավորել, չարչարել:

31. Շուլալել, ծանակել, թրծել, շնորհել, ողորկել, խլել, վռնդել, մզդակել, տարագրել, երկտակել, հղկել, նշավակել, նվիրել, կոկել, խայտառակել, կարել, վտարել, ընծայել:

32. Ախորժ, պապակ, բերքաշատ, մուրբ, կեղծ, հարգի, թաց, բարեբեր, բարակ, ծարավ, տղմոտ, խոնավ, անուր, շինծու, բեղուն, տամուկ, բռնագրոսիկ, տոչոր:

33. Հորդածուկ, հարակից, անփայլ, անհնարին, թույլ, անվայել, արփենի, առատահոս, անախորժ, անելանելի, մոտիկ, տկար, մերձակա, արևահայաց, անկարելի, լիաբուխ, նվաղ, արեգնադեմ:

34. Շքեղաշուք, առաթուր, հնամուլ, խրթին, մտացածին, առլեցուն, պիտանի, փառահեղ, ոյուրահալ, կրնկակոխ, երևակայական, լի, խճճված, ոտնատակ, մանվածապատ, ակաղծուն, զարդարուն, հնարովի:

35. Ստասույգ, գլխիկոր, ասպնջական, անոթի, սրտապինդ, աշխատասեր, ժանտ, ծախորդ, սովյալ, ժրաջան, դժնյա, ամոթահար, վանաստուր, փութեռանդ, հյուրընկալ, քաղցած, ակնկոր, չարաբարի:

36. Արագ-արագ, բուլորովին, երբեմն, ապարդյուն, շտապ, շնչապառ, հիրավի, փոխադարձաբար, առաթուր, արդարև, հիմնովին, շնչակտուր, ընդունայն, ամբողջովին, հնրին, հապճեպ, իզուր, իրոք:



3.2. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստույժ իրար մոտ  
(իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եղյակ):

37. Աստղ, բեժ, ալանակիտ, պիրկ, հավերժ, շեշտակի, սքանչելի, ամուր, պար, շոնդակի, կտրուկ, բովիչ, ծիգ, վճիտ, գիրք, ցուրտ, հստակ, զգլխիչ:
38. Խեղդող, բազմաբույր, շքեղ, հոգեշարժ, հասարակ, դատարկ, արդի, տղթ, համեստ, սին, խայտաբղետ, փառահեղ, հեղծուցիչ, պարզ, պերճ, ունայն, գույնզգույն, արքմնի:
39. Երկուստեք, նախապես, երբեմն, շուտ-շուտ, վերստին, մեկ-մեկ, սոսկ, դանդաղորեն, լոկ, ստեպ-ստեպ, նորից, կանխակ, հիմնովին, դարձյալ, վաղօրոք, մերթընդմերթ, միայն, հաճախ:
40. Կարապետ, բխանողթ, ռանչկար, սպասուհի, կայսրուհի, մարգարե, մշակ, քենակալ, դշխ, կանխապա, մաժիշտ, առաջնորդ, հողագործ, մենակատար, նախագուշակ, աղախին, քագուհի, ռահիլրա:
41. Դիմախարդար, չաչանակ, մարտիրոս, ինքնակալ, հսպիտ, ստրուկ, երեց, շաղակրատ, գոհ, խաղամոլ, ծաղրածու, տերտեր, նախատակ, արքա, քահանա, շատախոս, խեղկատակ, միապետ:
42. Հրժկանք, պատրանք, լուտանք, երկնտանք, տառապանք, խանդաղատանք, սեթեթանք, սփոփանք, հայիոյանք, չարչարանք, խաբկանք, փաղաքշանք, պչրանք, հիշոց, գոյովանք, ճագանք, տանջանք, ցնորք:
43. Գրակշություն, սահանք, նախատինք, կերուխուր, տենչանք, զղջում, խորշանք, խրախճանք, այսանություն, ապաշխարանք, բաղձանք, բոկչանք, տարակուսանք, իղձ, ամոթանք, գինարբուք, հմայք, ափսոսանք:
44. Տող, փոթորիկ, վերջակույս, շրշյուն, արևածագ, միջօրե, մեզ, սոսափ, շար, ցայգ, մշուշ, բորան, վաղորդյան, եղյամ, խարշափյուն, լուսաբաց, մուժ, հողմ:
45. Աղջանուղջ, ճառագայթ, արշակույս, սառնամանիք, մառախուղ, մթնշաղ, ստվեր, արևագալ, շող, մեզ, հերեր, խափարում, շամանդաղ, տարափ, ճաճանչ, այգ, ճրագակույց, անձրև:
46. Ագի, եղջյուր, ազդր, քթանցք, ծիրան, վարս, մկան, ռունգ, պոչ, կոտոշ, մագիլ, անութ, ճանկ, ձետ, գես, պինչ, պոզ, մագ:
47. Միջնորժ, տանիք, թակարդ, կիրճ, փշուր, արահետ, որոգայթ, լողափ, կտոր, շափիղ, վիհ, միջուկ, կածան, ծածկ, բեկոր, ծուրակ, խորխորատ, կտուր:
48. Կակվածք, փարախ, ճկուղ, անդունդ, պատվար, դղյակ, ձեղուն, վիրապ, ագարակ, ապարանք, հոլիկ, փոս, պատմեշ, պալատ, գոմ, պարիսպ, հողատիրույթ, ախոտ:
49. Հանդարտություն, ճեղքածություն, ջերմախտ, մորմոք, կական, ճինջ, անձկություն, խոնջանք, տենդ, դողեղոցք, տպակորություն, անվորովություն, ճիրի, ողթ, սրտմեղություն, քուն, լաց, անդորություն:
50. Հակասություն, կոտորած, պատճառ, բոհորոհ, վերիուշ, բացարկ, երաշխիք, իրարանցում,

3.2. Ատանձնացնել և կողք կողքի գրել ինաստույժ իրար մոտ  
(իոնանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եղյակ):

37. Աստղ, բեժ, ալանակիտ, պիրկ, հավերժ, շեշտակի, սքանչելի, ամուր, պար, շոնդակի, կտրուկ, բովիչ, ծիգ, վճիտ, գիրք, ցուրտ, հստակ, զգլխիչ:
38. Խեղդող, բազմաբույր, շքեղ, հոգեշարժ, հասարակ, դատարկ, արդի, տղթ, համեստ, սին, խայտաբղետ, փառահեղ, հեղծուցիչ, պարզ, պերճ, ունայն, գույնզգույն, արքմնի:
39. Երկուստեք, նախապես, երբեմն, շուտ-շուտ, վերստին, մեկ-մեկ, սոսկ, դանդաղորեն, լոկ, ստեպ-ստեպ, նորից, կանխակ, հիմնովին, դարձյալ, վաղօրոք, մերթընդմերթ, միայն, հաճախ:
40. Կարապետ, բխանողթ, ռանչկար, սպասուհի, կայսրուհի, մարգարե, մշակ, քենակալ, դշխ, կանխապա, մաժիշտ, առաջնորդ, հողագործ, մենակատար, նախագուշակ, աղախին, քագուհի, ռահիլրա:
41. Դիմախարդար, չաչանակ, մարտիրոս, ինքնակալ, հսպիտ, ստրուկ, երեց, շաղակրատ, գոհ, խաղամոլ, ծաղրածու, տերտեր, նախատակ, արքա, քահանա, շատախոս, խեղկատակ, միապետ:
42. Հրժկանք, պատրանք, լուտանք, երկնտանք, տառապանք, խանդաղատանք, սեթեթանք, սփոփանք, հայիոյանք, չարչարանք, խաբկանք, փաղաքշանք, պչրանք, հիշոց, գոյովանք, ճագանք, տանջանք, ցնորք:
43. Գրակշություն, սահանք, նախատինք, կերուխուր, տենչանք, զղջում, խորշանք, խրախճանք, այսանություն, ապաշխարանք, բաղձանք, բոկչանք, տարակուսանք, իղձ, ամոթանք, գինարբուք, հմայք, ափսոսանք:
44. Տող, փոթորիկ, վերջակույս, շրշյուն, արևածագ, միջօրե, մեզ, սոսափ, շար, ցայգ, մշուշ, բորան, վաղորդյան, եղյամ, խարշափյուն, լուսաբաց, մուժ, հողմ:
45. Աղջանուղջ, ճառագայթ, արշակույս, սառնամանիք, մառախուղ, մթնշաղ, ստվեր, արևագալ, շող, մեզ, հերեր, խափարում, շամանդաղ, տարափ, ճաճանչ, այգ, ճրագակույց, անձրև:
46. Ագի, եղջյուր, ազդր, քթանցք, ծիրան, վարս, մկան, ռունգ, պոչ, կոտոշ, մագիլ, անութ, ճանկ, ձետ, գես, պինչ, պոզ, մագ:
47. Միջնորժ, տանիք, թակարդ, կիրճ, փշուր, արահետ, որոգայթ, լողափ, կտոր, շափիղ, վիհ, միջուկ, կածան, ծածկ, բեկոր, ծուրակ, խորխորատ, կտուր:
48. Կակվածք, փարախ, ճկուղ, անդունդ, պատվար, դղյակ, ձեղուն, վիրապ, ագարակ, ապարանք, հոլիկ, փոս, պատմեշ, պալատ, գոմ, պարիսպ, հողատիրույթ, ախոտ:
49. Հանդարտություն, ճեղքածություն, ջերմախտ, մորմոք, կական, ճինջ, անձկություն, խոնջանք, տենդ, դողեղոցք, տպակորություն, անվորովություն, ճիրի, ողթ, սրտմեղություն, քուն, լաց, անդորություն:
50. Հակասություն, կոտորած, պատճառ, բոհորոհ, վերիուշ, բացարկ, երաշխիք, իրարանցում,



3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

ջարդ, գրավական, ժխտում, ոգորում, եղեռն, առիթ, խառնաշփոթ, մերժում, պատրվակ, առիավատչյա:

161

51. Պախուրց, նոխագ, գազաթ, արև, հովատակ, հովագ, կատար, արփի, երիվար, ջահ, հակինթ, կերոն, երասան, սանձ, մոմ, արեգակ, ծայր, նժույգ:

52. Գավազան, մթերք, բուստ, աղամանդ, կույտ, բալասան, ցող, գոհար, պարեն, ապարանջան, մական, դեղ, սպեղանի, դեզ, նպար, ցուպ, շեղջ, շողակն:

53. Լապտեր, ընպանակ, հաթ, գահավորակ, փերթ, խմորիչ, պարեգոտ, ճրագ, կտոր, շիվ, բաժակ, ոստ, կանթեղ, պատառ, ընծյուղ, գավաթ, թիկնօթոց, բազկաթոռ:

54. Խուրձ, խնայողություն, հանդիմանություն, ուրդ, ցատկ, հալածանք, արյունահեղություն, ավյուն, մեղադրանք, գալար, կապուկ, ոստյուն, նախճիր, թռիչք, պարսավանք, սպանդ, տրցակ, պարույր:

55. Խարդախ, ծաղկող, քուրմ, սավառնորդ, խմբապետ, ոսոխ, խաշնարած, գեղծարար, իշխան, պատկերահան, պարագլուխ, հովիվ, օղագնաց, առաջնորդ, օղաչու, խաբերա, հոտաղ, նկարիչ:

56. Նկատմամբ, ըստ, նույնպես, հօգուտ, թեկուզ, հանդեպ, ընդդեմ, հենց որ, ի շահ, վերաբերմամբ, համապատասխան, էլ, ի հեծուկս, հանուն, հակառակ, համածայն, ման, քանի դեռ:

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

1. Բերկրալից, փութկոտ, կանուխ, համակ, բիրտ, դանդաղկոտ, ուշ, քնքուշ, թախծոտ, երկչոտ, թեժ, ձախողակ, մարմանդ, համարձակ:

2. Պատվարժան, պարփակ, կողմ, տհաժ, ժուժկալ, անարգ, թավ, թեթևասահ, հրաշեկ, դուրեկան, անգուսպ, դեմ, ծամրաքայլ, նոսր:

3. Տերևագուրկ, հեզիկ, սինլքոր, վեհանձն, երանգավառ, սնանկ, կիրթ, սաղարթախիտ, խորդուբորդ, չոր, դժգույն, ողորկ, տանուկ, անտաշ:

4. Գլխահակ, տգեղ, առնական, բշխոս, չնաշխարհիկ, կանացի, պատահական, իրական, նյութական, թափառական, օրինաչափ, շաղակրատ, նստակյաց, երևակայական:

5. Դրվատել, պաղել, քանդել, պարպել, աղանձել, հրավիրել, հանդիմանել, միավորել, պրկվել, լիցքավորել, արտաքսել, կառուցել, կառչել, տարանջատել:



3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

161

ջարդ, գրավական, ժխտում, ոգորում, եղեռն, առիթ, խառնաշփոթ, մեծում, պատրվակ, առեղծված

51. Պահիւրք, նոխազ, զագաթ, արև, հովատակ, հովազ, կատար, արհի, երիվար, ջահ, հանիք, կերտ, երասան, սանձ, մոմ, արեգակ, ծայր, նժույգ:

52. զավազան, մթերք, բուստ, աղամանը, կույտ, բալասան, ցող, գոհար, պարեն, ապարանջան, մակաճ, դեղ, սպեղանի, դեզ, նալար, ցուպ, շնղջ, շողակմ:

53. Լապտեր, ընպանակ, հար, զահավորակ, փերթ, խմորիչ, պարեգուտ, ճրագ, կտոր, չիվ, բաժակ, ոստ, կանթեղ, պատառ, ընծյուղ, գավաթ, թիկնօթոց, բազկաթոռ:

54. Խուրձ, խնայողություն, հանդիմանություն, ոլորք, ցատկ, հալածանք, արտանախնայություն, ակուն, մեղադրանք, գալար, կապուկ, ոստյուն, նախճիր, թոխք, պարսպանք, սպանդ, տրցակ, պարույր:

55. Խարդախ, ծաղկող, քուրմ, սավառնորդ, խմբապետ, ուտի, խաշմարած, գեղծարար, իշխան, պատկերահան, պարագլուխ, հովիվ, օղագնաց, առաջնորդ, օղաչու, խաբերա, հոտաղ, նկարիչ:

56. Նկատմամբ, ըստ, մույնպես, հօգուտ, թեկուզ, հանդեպ, ընդդեմ, հենց որ, ի շահ, վերաբերմամբ, համապատասխան, էլ, ի հեճուկս, հանուն, հակառակ, համաձայն, ման, քանի դեռ:

3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

1. Բերկրալից, փութկոտ, կանուխ, համակ, բիրտ, դանդաղկոտ, ուշ, քնքուշ, թախծոտ, երկչոտ, թեժ, ձախողակ, մարմանդ, համարձակ:
2. Պատվարժան, պարփակ, կողմ, տիաճ, ժուժկալ, ամարգ, թավ, թեթևասահ, հրաշեկ, դուրեկան, անգուսպ, դեմ, ծանրաքայլ, նոսր:
3. Տերևագուրկ, հեգիկ, սինլքոր, վեհանձն, երանգավառ, սմանկ, կիրթ, սաղարթախիտ, խորդուբորդ, չոր, դժգույն, ողորկ, տանուկ, անտաշ:
4. Գլխահակ, տգեղ, առնական, քչախոս, չնաշխարհիկ, կանացի, պատահական, իրական, նյութական, թափառական, օրինաչափ, շաղակրատ, մատակյաց, երևակայական:
5. Դրվատել, պաղել, քանդել, պարպել, աղանձել, հրավիրել, հանդիմանել, միավորել, պոկվել, լիցքավորել, արտաքսել, կառուցել, կառչել, տարանջատել:



6. Բուրավետ, գառամյալ, ապարիկ, կոկիկ, վախկոտ, դեռատի, գարշահոտ, խոստում, մեղկ, պինդ, փխրուն, կանխիկ, խիզախ, մունջ:
7. Հեղքում, բախիժ, բերկրանք, կոբուստ, կեղծամ, միացում, հաստատում, վայրէջք, ելք, նոխազ, մուտք, վերելք, ձեռքբերում, անջատում:
8. Վաղեմի, հետապիտ, լեռիկ, կոբոլի, գարդարուն, լեփ-լեցուն, գեղանի, նոր, մերձակոր, անգոր, տգեղ, դատարկ, ժպիտի, անպաճույճ:
9. Պղտոր, բղջախո, մեծամիտ, փութիտ, սերժ, համեստ, ականակիտ, փորձառու, համերաշխ, լուսաբաղձ, ծանրաշարժ, ծակալուն, պառակտիլած, անվարժ:
10. Տնանկ, հակիրճ, փափուկ, ձեռնտու, ընդարձակ, գարդարուն, անուժ, կարծր, անշահափետ, գորեղ, իրագեկ, անտեղյակ, անպաճույճ, հուսաբեկ:
11. Ջլատել, պարսպակել, հեկեկալ, դրվատել, վաստակել, համախմբել, գոհել, ձգտել, վստահել, հյուրընկալել, խուսափել, արտաքսել, վատնել, ծիծաղել:
12. Ուղղագիժ, անշուք, անտեղի, բեկբեկուն, բարեսիրտ, ստորին, ջինջ, գարդարուն, պատշաճ, ծույլ, գերագույն, անհապաղ, պղտոր, ջանասեր:
13. Անցողիկ, արատափոր, ուղղակի, հակիտենակալ, դանդաղկոտ, անփորձ, թերաբարձ, անբասիր, կողմնակի, անբարեհամբույր, մտազբաղ, դյուրաշարժ, վարժ, սիրալիր:
14. Խաղաղ, պիրկ, ազնիվ, ծածուկ, սառը, վրդովված, խոնավ, ջերմ, բացահայտ, մենզ, երբեք, չոր, միշտ, վստահ:
15. Հիվանդանալ, հետամտել, պրկել, խուսափել, ձերբակալել, ազատել, հանգցնել, վիատեցնել, հերկել, փառաբանել, ապաքինվել, կիզել, ծաղրել, քաջալերել:
16. Վճիտ, անհրապույր, պիրժ, ծանծաղ, մուգ, գեղատեսիլ, պղտոր, բաց, սուրբ, հետադարձ, թույլ, գեղ, վտիտ, հզորագոր:
17. Զուրկ, պարկեշտ, հազվադեպ, ուժեղ, անգոր, երեքուն, աչագեղ, անամոթ, մռայլ, մարմնեղ, ստեպ-ստեպ, գվարթ, վտիտ, կայուն:
18. Վատաբանել, հոգնել, սպորել, ընդկզել, երկրպագել, միավորել, ենթարկվել, հանգստանալ, դրվատել, թոշնել, պառակտել, ատել, սահմռկել, փթել:
19. Բազմազան, հեշտ, ապերջանիկ, բաց, միօրինակ, խրթին, գառիվեր, գծուժ, սիրագեղ, ամկախ, երկչոտ, առատածեղմ, գոց, բախտափոր:
20. Արգասափոր, չքանդ, ունակ, խրթին, գեղանի, անկարող, անպտուղ, անցողիկ, դյուրին, ստորին, ամճոռնի, արտաքուստ, ներքուստ, մշտնջենական:
21. Հեղինուկ, անդուր, համր, համեստ, փոքրոգի, խոսում, դալուկ, հմայիչ, կայուն, մարդալայաց, վեհանձն, անպատկառ, նկատ, մարդասեր:

22. Հավիտ, փս
23. Հաճել, արժանալի, պարծառել, պարծառել, պարծառել, պարծառել
24. Անպատ, անպատ, անպատ, անպատ
25. Անկանալ, անկանալ, անկանալ, անկանալ
26. Եռանգ, եռանգ, եռանգ, եռանգ
27. Անկեղ, անկեղ, անկեղ, անկեղ
28. Խոջը, Խոջը, Խոջը, Խոջը
29. Կուտու, Կուտու, Կուտու, Կուտու
30. Ընդալ, Ընդալ, Ընդալ, Ընդալ
31. Լայն, Լայն, Լայն, Լայն
32. Վճիտ, Վճիտ, Վճիտ, Վճիտ
33. Ծանձ, Ծանձ, Ծանձ, Ծանձ
34. Բճալ, Բճալ, Բճալ, Բճալ
35. Սեկնել, Սեկնել, Սեկնել, Սեկնել
36. Օրինակ, Օրինակ, Օրինակ, Օրինակ
37. Սեղձ, Սեղձ, Սեղձ, Սեղձ



3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հակառիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ):

22. Հակիրճ, հնաժողով, յուրային, բանհիմաց, պարտադիր, օտար, երկար, օրինաչափ, անտեղյակ, կամավոր, փառահեղ, սակավ, բազում, անկանոն:

23. Հաճելի, տեսական, արևկող, նենգ, դեռահաս, մշակովի, հնազանդ, տարեց, ազնիվ, կարճատև, պերճ, ըմբոստ, խոպան, անդուր:

24. Անպտուղ, տմարդի, գոգավոր, բարունակ, կակուղ, գիտուն, տարաբախտ, մռայլ, ուռուցիկ, վեհամեծ, իմաստակ, քնահաճ, երջանիկ, պայծառ:

25. Ակնաշող, զառանյալ, գաճաճ, բնական, հնազանդ, միաբան, դեռատի, աժդահա, շատախոս, արմաքան, լռակյաց, արհեստական, կամակոր, տարանջատ:

26. Եռանդամ, կամային, անվարժ, ամբարտավան, հմուտ, գլխավոր, թուլամորթ, անսիրտ, ուրախ, զթառատ, տրտում, հոճեղ, համեստ, անեական:

27. Ավերակ, պաղ, նայ, հնարամիտ, սքողված, հակիրճ, շեն, քերձ, ամճար, ստեղծ, երկարաշունչ, տարածամ, անթաքույց, բեղմնավոր:

28. Խոջընդոտել, կռահել, հարծակվել, հերքել, պախարակել, նահանջել, գժղմնել, ընկնել, նպաստել, ժպտալ, բարձրանալ, ապացուցել, գովաբանել, թոճել:

29. Կուտակել, հաշտվել, առինքնել, վատնել, գժտվել, շտապել, սաստկանալ, վանել, հապաղել, մաղթել, խտանալ, բերկրել, նոսրանալ, թուլանալ:

30. Ընդարձակ, ամբարտավան, սրատամ, թույլ, հարազատ, հեզ, սեղմ, անդորր, կորովի, օտար, երկնասլաց, հուճ, գետնամած, փոթորկված:

31. Լայն, համերաշխ, գժտված, ամրակուռ, թխածամ, լռակյաց, կրտսեր, խախտ, շաղակրատ, երեց, կոպիտ, կթան, սիրալիր, անծուկ:

32. Վճիտ, հոգևոր, տարտամ, բերրի, աշխարհիկ, ընդդեմ, պղտոր, անհրապույր, որոշակի, ոխերիմ, վեհերոտ, գեղաշուք, անպտուղ, անվախ:

33. Ծանծաղ, քաղցրալեզու, տնոյն, սովորական, խորունկ, չարախոս, բարձրահասակ, համեստ, լիակազմ, բացառիկ, գաճաճ, ոռոգելի, անջրդի, սնապարծ:

34. Բնավ, ուղղամիտ, նենգ, ճապուկ, լայնախոհ, շնչեղ, նեղմիտ, միանման, ժպտադեմ, միշտ, ճիշտ, խոժոռ, այլազան, թյուր:

35. Մեկնել, ենթարկվել, շտապել, միջնորդել, վերադառնալ, ապականել, մարել, ընդվզել, լծորդել, հապաղել, պարպել, մաքրագործել, հրկիզել, լիցքավորել:

36. Օրինանք, աղանդեր, ոսոխ, միացում, անդորր, դաշնակից, անեծք, աղմուկ, հերքում, տիվ, ճարձմանդ, պառակտում, ապացույց, ցայգ:

37. Սեղմ, կայտառ, չափավոր, վտիտ, ճապաղ, գեր, ծայրահեղ, տրտում, ուսյալ, տամուկ, փառասեր, գեղանի, համեստ, տգետ:



4 3 2 1 8 4 5 6 7

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

1. Եվ օր օր հայացքը օր օր՝ արշալույսի մեջ թաթախուն, օր օր մեջ օր թռչուններին:

(ծախսը, շոջն, երկինք, կապույտ)

3. Խորշումած ճակատը սեղմած , ձեռքերը  միոկածե՛ծ գլխի վրա<sup>3</sup>՝  
 իռգնած ու իուսաբեկ ընկալ  առջև և սպասեց դրա :

(Մտտե՛լ, սպասե՛լ, վերադառնա՛լ, դնե՛լ)

4. Ի վերջո կըմբռնի, որ     դուրս ելնել, այլապես պիտի     և     պատերի ու     ծանր գերամենքի տակ:

(բացել, ծունկ, դուռ, հյուսել)

5. Քույր ու եղբայր վաղուց նստած են    հին տան առջև՝ կենտրոնի    ծառի տակ, որի դժգույն    մեղմորեն    նրանց վրա:

(Քաղեմ, ստիպեմ, ձեղում, ջախջախեմ)



6. Գնացիք դանդաղ սահեց, իսկ կառամատուրցին ☐☐☐ երիտասարդը, ձեռքերը ☐☐☐ , ոտքերը ☐☐☐ , աճապարհեր ☐☐☐ երբա աստիճանաբար ակազաացող  
ընթացքը:

7. Պաժան էր    հրամանը. խիստ    սպառնալիքով հրամայեց՝ պատերի քարերն այնպես   , որ երկու քարերի միջև անհնար    նույնիսկ ասեղ խրել:

(դիտել, կանգնել, բացել, գրպան)

8. ☐☐☐ ասել՝ ինչքան ժամանակ է անցել նրա ☐☐☐ հետո. ժամանակի շարունակությունը ☐☐☐ և այլս ☐☐☐, քե ինչ պիտի անեմ առանց նրա:  
(կորչել, դժկամանալ, պատկերանալ, գնալ)

4.1. Գնահատել

9.  

10. — n

11

հոգնակ

12. ՄԵՆՔ

13. Зуби

14-3

17. —  
Swyng, — □

15.  $U_{\text{CPW}}$

16. 2wpu

17

11. Unqu  
nhanh, pò h



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

165

9. Հայրը, □□□ խոսքը, հարցական հայացքը □□□ որդու աչքերին, □□□ ներքին մի □□□ պղտորվել էին:

10. — Ո՛վ □□□, երկնքից ձեր □□□ միշտ □□□ ոտքերի տակ է,— □□□ բանաստեղծը:

(որ, ընդհատել, սարսափ, բնեռել)

11. □□□ ոտքի էին կանգնում, □□□ պատերին, խոնարհ □□□՝ ընկրկելով փողոցով □□□ քաղաքապետի առջև:

(ես, մրմնջալ, խնդրել, մարդ)

12. Մենք խուսափում էինք նրա □□□ արարքի մասին որևէ □□□, թեև ինքը պահանջ էր գգում □□□ մտքերն □□□:

(անցնել, մարդ, գլուխ տալ, կաշել)

13. Հաճախ նա գիշերները □□□ խայթվածի պես, գալարվում □□□ մեջ, ճշում հրդեհում □□□ մման, հետո լռում □□□:

(ինքը, գործել, արտահայտել, հարց տալ)

14. — Հո □□□,— սրտագին ծայնով հարցրեց նա ինձ և □□□ ուշադիր □□□ նայեց,— □□□ տեղն է, միայն տխուր ես երևում:

(սարսափել, անկողին, վեր թռչել, այրել)

15. Անթառ իսկապես Լիլիթը շարունակ □□□ սողունին, սակայն օձը, ի վերջո □□□ նրա հայացքի □□□, սուլեց և մի □□□ անհետացավ:

(աչք, գույն, հիվանդանալ, մոտենալ)

16. Չարմանում էր, որ Լիլիթին □□□ վայրկյանից սիրտը լցվել էր մի քաղցր □□□, և այդ □□□ սկսած՝ դրախտը հազար անգամ ավելի գեղեցիկ □□□:

(տեսնել, օր, դառնալ, զգացում)

17. Ադամը, խելքը բոլորովին □□□, իսկույն □□□ Լիլիթի դիմաց և □□□ սկսեց դիտել, թե ինչպես է նա քնքուշ □□□ խաղում գոհարների հետ:

(տեղավորել, մատ, ապշել, կողջել)

18. Նա □□□ նայեց ինձ և ապա խոսեց զանազան □□□ մասին, որոնք բնավ □□□ իմ □□□:

(ասել, բան, առնչվել, տարակուսանք)

19. Ադամը, □□□ ծանր զամբյուղով, □□□ հսկիս □□□ լճակին, ուր Լիլիթն անհամբեր սպասում էր իր □□□:

(հասնել, բեռնավորել, սիրելի, վերջապետ)



Feb 2003

(Իսայի, Բարձրանալ, Լեռ, Վերջանալ)

(ունկնդրել, կանգնել, մատուցել, հովիտ)

(պատել, ընկնել, բացատ, կոռձել)

(Նյութաբանական, փոխադրված, փոխադրված)

(ուղևոր, գնալ, գործընկեր, ժամ)

(ԱՊ, Կադրան, Ժողովուրդ, Լսել)

(ծայն, նամակատեղ, հազալ, նամակ)

(տեսնել, կին, ունենալ, ծերություն)

(Խառնել, հրապարակ, գործանց, հասնել)

(սկսել, թիթեղագործ, առափուտ, աղմուկ)


31. ☐ ☐ ☐ կարող

32. Այլ  
տամբ,  
կարծիք  
երես առեւ, որ

33. Վարժարան  
մեծահասակների  
ճամբարի և

34. Ուսանող  
24դարում, իսկ  
դրանի ☐ ☐ ☐ բա

35.  $\square\square\square\square$   $\square\square\square\square$   
այնպիսի դրույթ

36. Կյո՛ւնս  
այնքան   
տանում էր զե

37. Եվ խոսքս, որ պատահեց, որ

38. Հանելու

39. U<sup>235</sup>, U<sup>238</sup>, Th<sup>232</sup>, Pu<sup>239</sup>, Pu<sup>240</sup>, Pu<sup>241</sup>, Pu<sup>242</sup>, Pu<sup>243</sup>, Pu<sup>244</sup>, Pu<sup>245</sup>, Pu<sup>246</sup>, Pu<sup>247</sup>, Pu<sup>248</sup>, Pu<sup>249</sup>, Pu<sup>250</sup>, Pu<sup>251</sup>, Pu<sup>252</sup>, Pu<sup>253</sup>, Pu<sup>254</sup>, Pu<sup>255</sup>, Pu<sup>256</sup>, Pu<sup>257</sup>, Pu<sup>258</sup>, Pu<sup>259</sup>, Pu<sup>260</sup>, Pu<sup>261</sup>, Pu<sup>262</sup>, Pu<sup>263</sup>, Pu<sup>264</sup>, Pu<sup>265</sup>, Pu<sup>266</sup>, Pu<sup>267</sup>, Pu<sup>268</sup>, Pu<sup>269</sup>, Pu<sup>270</sup>, Pu<sup>271</sup>, Pu<sup>272</sup>, Pu<sup>273</sup>, Pu<sup>274</sup>, Pu<sup>275</sup>, Pu<sup>276</sup>, Pu<sup>277</sup>, Pu<sup>278</sup>, Pu<sup>279</sup>, Pu<sup>280</sup>, Pu<sup>281</sup>, Pu<sup>282</sup>, Pu<sup>283</sup>, Pu<sup>284</sup>, Pu<sup>285</sup>, Pu<sup>286</sup>, Pu<sup>287</sup>, Pu<sup>288</sup>, Pu<sup>289</sup>, Pu<sup>290</sup>, Pu<sup>291</sup>, Pu<sup>292</sup>, Pu<sup>293</sup>, Pu<sup>294</sup>, Pu<sup>295</sup>, Pu<sup>296</sup>, Pu<sup>297</sup>, Pu<sup>298</sup>, Pu<sup>299</sup>, Pu<sup>300</sup>, Pu<sup>301</sup>, Pu<sup>302</sup>, Pu<sup>303</sup>, Pu<sup>304</sup>, Pu<sup>305</sup>, Pu<sup>306</sup>, Pu<sup>307</sup>, Pu<sup>308</sup>, Pu<sup>309</sup>, Pu<sup>310</sup>, Pu<sup>311</sup>, Pu<sup>312</sup>, Pu<sup>313</sup>, Pu<sup>314</sup>, Pu<sup>315</sup>, Pu<sup>316</sup>, Pu<sup>317</sup>, Pu<sup>318</sup>, Pu<sup>319</sup>, Pu<sup>320</sup>, Pu<sup>321</sup>, Pu<sup>322</sup>, Pu<sup>323</sup>, Pu<sup>324</sup>, Pu<sup>325</sup>, Pu<sup>326</sup>, Pu<sup>327</sup>, Pu<sup>328</sup>, Pu<sup>329</sup>, Pu<sup>330</sup>, Pu<sup>331</sup>, Pu<sup>332</sup>, Pu<sup>333</sup>, Pu<sup>334</sup>, Pu<sup>335</sup>, Pu<sup>336</sup>, Pu<sup>337</sup>, Pu<sup>338</sup>, Pu<sup>339</sup>, Pu<sup>340</sup>, Pu<sup>341</sup>, Pu<sup>342</sup>, Pu<sup>343</sup>, Pu<sup>344</sup>, Pu<sup>345</sup>, Pu<sup>346</sup>, Pu<sup>347</sup>, Pu<sup>348</sup>, Pu<sup>349</sup>, Pu<sup>350</sup>, Pu<sup>351</sup>, Pu<sup>352</sup>, Pu<sup>353</sup>, Pu<sup>354</sup>, Pu<sup>355</sup>, Pu<sup>356</sup>, Pu<sup>357</sup>, Pu<sup>358</sup>, Pu<sup>359</sup>, Pu<sup>360</sup>, Pu<sup>361</sup>, Pu<sup>362</sup>, Pu<sup>363</sup>, Pu<sup>364</sup>, Pu<sup>365</sup>, Pu<sup>366</sup>, Pu<sup>367</sup>, Pu<sup>368</sup>, Pu<sup>369</sup>, Pu<sup>370</sup>, Pu<sup>371</sup>, Pu<sup>372</sup>, Pu<sup>373</sup>, Pu<sup>374</sup>, Pu<sup>375</sup>, Pu<sup>376</sup>, Pu<sup>377</sup>, Pu<sup>378</sup>, Pu<sup>379</sup>, Pu<sup>380</sup>, Pu<sup>381</sup>, Pu<sup>382</sup>, Pu<sup>383</sup>, Pu<sup>384</sup>, Pu<sup>385</sup>, Pu<sup>386</sup>, Pu<sup>387</sup>, Pu<sup>388</sup>, Pu<sup>389</sup>, Pu<sup>390</sup>, Pu<sup>391</sup>, Pu<sup>392</sup>, Pu<sup>393</sup>, Pu<sup>394</sup>, Pu<sup>395</sup>, Pu<sup>396</sup>, Pu<sup>397</sup>, Pu<sup>398</sup>, Pu<sup>399</sup>, Pu<sup>400</sup>, Pu<sup>401</sup>, Pu<sup>402</sup>, Pu<sup>403</sup>, Pu<sup>404</sup>, Pu<sup>405</sup>, Pu<sup>406</sup>, Pu<sup>407</sup>, Pu<sup>408</sup>, Pu<sup>409</sup>, Pu<sup>410</sup>, Pu<sup>411</sup>, Pu<sup>412</sup>, Pu<sup>413</sup>, Pu<sup>414</sup>, Pu<sup>415</sup>, Pu<sup>416</sup>, Pu<sup>417</sup>, Pu<sup>418</sup>, Pu<sup>419</sup>, Pu<sup>420</sup>, Pu<sup>421</sup>, Pu<sup>422</sup>, Pu<sup>423</sup>, Pu<sup>424</sup>, Pu<sup>425</sup>, Pu<sup>426</sup>, Pu<sup>427</sup>, Pu<sup>428</sup>, Pu<sup>429</sup>, Pu<sup>430</sup>, Pu<sup>431</sup>, Pu<sup>432</sup>, Pu<sup>433</sup>, Pu<sup>434</sup>, Pu<sup>435</sup>, Pu<sup>436</sup>, Pu<sup>437</sup>, Pu<sup>438</sup>, Pu<sup>439</sup>, Pu<sup>440</sup>, Pu<sup>441</sup>, Pu<sup>442</sup>, Pu<sup>443</sup>, Pu<sup>444</sup>, Pu<sup>445</sup>, Pu<sup>446</sup>, Pu<sup>447</sup>, Pu<sup>448</sup>, Pu<sup>449</sup>, Pu<sup>450</sup>, Pu<sup>451</sup>, Pu<sup>452</sup>, Pu<sup>453</sup>, Pu<sup>454</sup>, Pu<sup>455</sup>, Pu<sup>456</sup>, Pu<sup>457</sup>, Pu<sup>458</sup>, Pu<sup>459</sup>, Pu<sup>460</sup>, Pu<sup>461</sup>, Pu<sup>462</sup>, Pu<sup>463</sup>, Pu<sup>464</sup>, Pu<sup>465</sup>, Pu<sup>466</sup>, Pu<sup>467</sup>, Pu<sup>468</sup>, Pu<sup>469</sup>, Pu<sup>470</sup>, Pu<sup>471</sup>, Pu<sup>472</sup>, Pu<sup>473</sup>, Pu<sup>474</sup>, Pu<sup>475</sup>, Pu<sup>476</sup>, Pu<sup>477</sup>, Pu<sup>478</sup>, Pu<sup>479</sup>, Pu<sup>480</sup>, Pu<sup>481</sup>, Pu<sup>482</sup>, Pu<sup>483</sup>, Pu<sup>484</sup>, Pu<sup>485</sup>, Pu<sup>486</sup>, Pu<sup>487</sup>, Pu<sup>488</sup>, Pu<sup>489</sup>, Pu<sup>490</sup>, Pu<sup>491</sup>, Pu<sup>492</sup>, Pu<sup>493</sup>, Pu<sup>494</sup>, Pu<sup>495</sup>, Pu<sup>496</sup>, Pu<sup>497</sup>, Pu<sup>498</sup>, Pu<sup>499</sup>, Pu<sup>500</sup>, Pu<sup>501</sup>, Pu<sup>502</sup>, Pu<sup>503</sup>, Pu<sup>504</sup>, Pu<sup>505</sup>, Pu<sup>506</sup>, Pu<sup>507</sup>, Pu<sup>508</sup>, Pu<sup>509</sup>, Pu<sup>510</sup>, Pu<sup>511</sup>, Pu<sup>512</sup>, Pu<sup>513</sup>, Pu<sup>514</sup>, Pu<sup>515</sup>, Pu<sup>516</sup>, Pu<sup>517</sup>, Pu<sup>518</sup>, Pu<sup>519</sup>, Pu<sup>520</sup>, Pu<sup>521</sup>, Pu<sup>522</sup>, Pu<sup>523</sup>, Pu<sup>524</sup>, Pu<sup>525</sup>, Pu<sup>526</sup>, Pu<sup>527</sup>, Pu<sup>528</sup>, Pu<sup>529</sup>, Pu<sup>530</sup>, Pu<sup>531</sup>, Pu<sup>532</sup>, Pu<sup>533</sup>, Pu<sup>534</sup>, Pu<sup>535</sup>, Pu<sup>536</sup>, Pu<sup>537</sup>, Pu<sup>538</sup>, Pu<sup>539</sup>, Pu<sup>540</sup>, Pu<sup>541</sup>, Pu<sup>542</sup>, Pu<sup>543</sup>, Pu<sup>544</sup>, Pu<sup>545</sup>, Pu<sup>546</sup>, Pu<sup>547</sup>, Pu<sup>548</sup>, Pu<sup>549</sup>, Pu<sup>550</sup>, Pu<sup>551</sup>, Pu<sup>552</sup>, Pu<sup>553</sup>, Pu<sup>554</sup>, Pu<sup>555</sup>, Pu<sup>556</sup>, Pu<sup>557</sup>, Pu<sup>558</sup>, Pu<sup>559</sup>, Pu<sup>560</sup>, Pu<sup>561</sup>, Pu<sup>562</sup>, Pu<sup>563</sup>, Pu<sup>564</sup>, Pu<sup>565</sup>, Pu<sup>566</sup>, Pu<sup>567</sup>, Pu<sup>568</sup>, Pu<sup>569</sup>, Pu<sup>570</sup>, Pu<sup>571</sup>, Pu<sup>572</sup>, Pu<sup>573</sup>, Pu<sup>574</sup>, Pu<sup>575</sup>, Pu<sup>576</sup>, Pu<sup>577</sup>, Pu<sup>578</sup>, Pu<sup>579</sup>, Pu<sup>580</sup>, Pu<sup>581</sup>, Pu<sup>582</sup>, Pu<sup>583</sup>, Pu<sup>584</sup>, Pu<sup>585</sup>, Pu<sup>586</sup>, Pu<sup>587</sup>, Pu<sup>588</sup>, Pu<sup>589</sup>, Pu<sup>590</sup>, Pu<sup>591</sup>, Pu<sup>592</sup>, Pu<sup>593</sup>, Pu<sup>594</sup>, Pu<sup>595</sup>, Pu<sup>596</sup>, Pu<sup>597</sup>, Pu<sup>598</sup>, Pu<sup>599</sup>, Pu<sup>600</sup>, Pu<sup>601</sup>, Pu<sup>602</sup>, Pu<sup>603</sup>, Pu<sup>604</sup>, Pu<sup>605</sup>, Pu<sup>606</sup>, Pu<sup>607</sup>, Pu<sup>608</sup>, Pu<sup>609</sup>, Pu<sup>610</sup>, Pu<sup>611</sup>, Pu<sup>612</sup>, Pu<sup>613</sup>, Pu<sup>614</sup>, Pu<sup>615</sup>, Pu<sup>616</sup>, Pu<sup>617</sup>, Pu<sup>618</sup>, Pu<sup>619</sup>, Pu<sup>620</sup>, Pu<sup>621</sup>, Pu<sup>622</sup>, Pu<sup>623</sup>, Pu<sup>624</sup>, Pu<sup>625</sup>, Pu<sup>626</sup>, Pu<sup>627</sup>, Pu<sup>628</sup>, Pu<sup>629</sup>, Pu<sup>630</sup>, Pu<sup>631</sup>, Pu<sup>632</sup>, Pu<sup>633</sup>, Pu<sup>634</sup>, Pu<sup>635</sup>, Pu<sup>636</sup>, Pu<sup>637</sup>, Pu<sup>638</sup>, Pu<sup>639</sup>, Pu<sup>640</sup>, Pu<sup>641</sup>, Pu<sup>642</sup>, Pu<sup>643</sup>, Pu<sup>644</sup>, Pu

40.  $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$







4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

41. Պարսից գորբերը, ☐☐☐ այդ, գալիս, բանակ են զարկում բերդը ☐☐☐ ձորերում, իսկ բերդում ☐☐☐ հույսը դնում են տեղի ամրության և բերդի ☐☐☐ վրա: (պաշարել, ինձնալ, անառիկություն, շրջապատել)

42. ☐☐☐ մեծ մասը ☐☐☐ բալ՝ շաբաթօրյակի, մյուսները մնացել էին լսարաններում, որ ☐☐☐ սակայն նրանց ուշադրությունը դուրսում ☐☐☐ հետ էր: (աշխատել, ուսանող, դաս անել, իջնել)

43. Այս իրադարձությունների ☐☐☐ իշխանները ☐☐☐ վանքի մոտակա ☐☐☐ և մարդ են ուղարկում ամրոց, որ ☐☐☐ հարձակման անցնելու իրանան տրվի: (գործք, ընթացք, ծորակ, թաքնվել)

44. Սիեղ և Երևելի էին հեթանոս աստվածները. նրանցից ☐☐☐ իսկա ☐☐☐ որոնք ընթուստանում են՝ ☐☐☐ կառուցել Բաբելոնի աշտարակը, որպեսզի ☐☐☐ երկինք: (վճռել, սերել, հասնել, դյուցազուն)

45. Աստծու ☐☐☐ վիթխարի հողը է բարձրանում, կործանում աշտարակը. նրա ☐☐☐ յուրաքանչյուր մարդ և իսկա սկսում է խոսել ☐☐☐ անհասկանալի լեզվով, և իրարանցում ☐☐☐ նրանց մեջ:

46. Շատ կտրիճներ ☐☐☐ թագավորի իրանանը կատարել, բայց ☐☐☐ չի հաջողվում անմար հուր բերել. բոլոր ☐☐☐ էլ ընկնում են կրակի մեջ, ☐☐☐: (կանք, մյուս, ընկնել, ցատում)

47. Երբ ☐☐☐ առաջին անգամ վարդը թառանում է, տիխակը վշտից սկսում է ☐☐☐ դայլայել, և լուսինը, ☐☐☐ տիխակի սրտածնկի վիճակը, լուռ արտասպում է. լուսնի արցունքներից էլ ☐☐☐ ցողը: (գնալ, ոչ ոք, այրել, փորձել)

48. Ասում են՝ աստղերը երկնքի ☐☐☐ են, որոնք իբրև ջահեր առանց պարանի ☐☐☐ անայուն ու անգերա ☐☐☐ երկնային ☐☐☐ առաստաղից: (տեսնել, դրախտ, տրտմություն, առաջանալ)

49. Նախադարը պատգամավորներ է ուղարկում թագավորի մոտ՝ ☐☐☐ այն ամենը, ինչ նա կանենա, միաժամանակ առաջարկում ☐☐☐ հաստատված դաշինք կնքել, որպեսզի ☐☐☐ հետո իրենց կտրիճները այլևս ☐☐☐ միմյանց տարածքները: (տաճար, կախել, կանքեղ, կառուցել)

50. Իր բացառիկ ☐☐☐ Տիգրան Մեծը բարձրացնում է հայոց ազգի հարգն ու պատիվը, և Յայքը, որ մինչ այդ օտարների ☐☐☐ տակ էր հեծում, ☐☐☐ օտարների վրա ☐☐☐ և հարկապահանջ երկիր:

(լուծ, արիություն, գերիշխել, դառնալ)



41. Շահագործում արված շատերը անդադրելով նախադասությունից մեջ լսող  
անհրաժեշտություն ունենալով նախադասությունից փոփոխությունները:

51. Իսկին բազմակի՝ նա արտաբանում էր, 000 000 էր նախանշում, 000 էր  
արժանանում էր 000, միշտ 000 բոլորի վրա տարածել իր ինքնակամ ու  
նովանակությունը:

52. Երբ 000 նախադասություն արդ կենց պիտ 000 բարձր ասաց, աշխարհը 000  
լայնարձակ մի ծով, և սիրտս 000 ծովին:

53. Յետևան մենք փոքր ազգ ենք շատ ամենախաղ 000 և շատ անգամ 000,  
բայց և այնպես 000 աշխարհում էլ երջանակության արժանի շատ գործեր 000:

54. Երբ բանին ցում է ամպերը, ծորերում 000 ամպի 000, և երևում են անթողի  
աշտարակի 000 գլուխը և 000 չափ հորի մեջ խրված պարիսպները:

55. Դաջորդ 000 մարդը 000 արջի նման 000, նրա ծեղերը սերմերին ծանր  
մահակը, որը նա անասելի բախով 000 բիկունցիս:

56. Այդ մի՛ տքն էր նրան 000, բե՛՛ հոգնությունը, բայց 000 դեմքը մաղ էր, նա  
զազազած էր, ինչպես 000 որսի 000 սոված արջ:

57. Եւ հասավ առաջին վրանին, ոտքով 000 շանը, որը, արջը 000, առաջ էր  
վազել՝ 000 դիմադրելու, ապա 000 տակից հանեց մանգաղը:

58. Եոզ 000 գյուղում կանչում է աքլորը, կանչի հետ պատավ մի շինական  
երանջում է տան 000, ձեռնափայտով ավազի վրա նշաններ գծում, 000 հետ  
փորվում 000 անցածը:

59. Եւ բարձրացավ 000 վրա և երբ բուրգի 000՝ քարի վրա, տեսավ փորագիր  
խուցեր, գլուխը 000 բուրգի 000 ու բարձր կանչեց:

60. Անծանոթ մարդկանց ներս գալը 000 անչափ 000, չիմացավ՝ արդյոք  
սունկը 000 կրակի վրա և վազի մոր 000, թե սունկն էլ հետը տանի:

61. Ինչպես 000 ասել է մեկը, 000 մահը մահ է, գիտակցված մահը՝  
անմահություն, և լավ է 000 կույր լինել, քան 000 կույր:

(միտք, գիտակցել, հին, աչք)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

62. Թագավորը ինաստությունն ☐☐☐ արժապից պիտի ունենա, որովհետև միայն իր համար չէ պատասխանատու, այլ բոլոր ☐☐☐, ովքեր ☐☐☐ իր երկրի ☐☐☐:  
(ճա, ապրել, ինքը, սահման)

63. Տե՛ր, ☐☐☐ նրանց, ովքեր դատում են մեզ, ☐☐☐ նրանց դեմ, ովքեր ահա մարտնչում են ☐☐☐ դեմ, քո զենքով ու ☐☐☐ օգնի՛ր մեզ:  
(հավատ, կռիվ ելնել, ես, դատել)

64. Ծերունին լաց էր լինում, ☐☐☐ արցունքները ☐☐☐ նրա ☐☐☐, իսկ երկինքը ☐☐☐ վրա մաղում էր մանուշակագույն մոխիր:  
(թափել, այրել, աչք, աշխարհ)

65. Աշունն ուշ էր հեռանում մեր ☐☐☐, համառում էր, մինչև աղքատ ☐☐☐ վերջացնելն իրենց կիսատ գործերը, և մինչև տանիքների վրա ☐☐☐ արևով պատրաստվող բոլոր ☐☐☐:  
(կին, երկիր, չորանալ, քաղցրավենիք)

66. Գալառական այդ ☐☐☐ տարօրինակ էր կյանքը, և ամենատարօրինակը՝ Ամերիկայից ☐☐☐ մարդիկ էին՝ ամերիկահայերը, որոնք ☐☐☐ հետ բերել էին միայն արտաքին տարագ, մի քանի անգլերեն բառ և ☐☐☐ բերաններ:  
(ծամածռել, վերադառնալ, քաղաք, ինքը)

67. Փողոցի երկու ☐☐☐ մարդիկ կանգ էին առնում, դիտում համառ ☐☐☐, որ ☐☐☐ քայլում էր՝ աչքերը ☐☐☐ հորիզոնին:  
(հառել, ուղտ, կողմ, օրորել)

68. Մենք դիտում ենք ձյունը և ☐☐☐, բայց ցուրտ ու ձմեռ ☐☐☐ անապատի մարդուն ☐☐☐ ձյան առաջին փաթիլները, և նա փակում է աչքերը ջղային ☐☐☐:  
(սարսափել, շարժում, հրճել, տեսնել)

69. Մեծ ☐☐☐ պահած արաբական ձին ☐☐☐ մեր տանը, նրա սմբակները երբեք ☐☐☐ հարափի տաք ալպազների մեջ, բայց նրա աչքերի ☐☐☐ և նրա վրնջյունի մեջ մենք զգում էինք անհուն անապատների կաոտը:  
(ծնել, խորություն, եղբայր, մխրճել)

70. ☐☐☐ ուղտի պահապանը քնում է այն ☐☐☐, որ մինչև ինքը ☐☐☐, ուղտի պիտղը կքնքշանա, պինդ-պինդ նստած տեղից վեր կկենա, և երեկոյան ինքն ու ուղտը ☐☐☐ քարավանին:  
(հույս, համառել, արթնանալ, հասնել)

71. Պարտեզի ծառերը դեղնում էին և կարմրում, տերևները ծուլորեն ☐☐☐՝ արևի ճառագայթներից ☐☐☐ և նմանվելով ☐☐☐ մեծ բոցերից կտրված ☐☐☐:  
(որդեհ, լուսավառվել, օրորել, լեզու)

4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

72. ☐☐☐ նրա ☐☐☐ մեծ առումը ☐☐☐:  
(մեծ, ապրել, ինքը, սահման)

73. Նա լմն ☐☐☐ կշտով ☐☐☐ կրպակությունն ☐☐☐:  
(կրպակ, կշտ, կրպակություն)

74. Պապ ☐☐☐ երբեք ☐☐☐ միայն ☐☐☐:  
(պապ, երբեք, միայն)

75. ☐☐☐ ամենագոր ☐☐☐:  
(ամենագոր, ամեն)

76. Կուշտ ☐☐☐ և ամեն քայլա ☐☐☐:  
(կուշտ, քայլա)

77. Մտրակ ☐☐☐ ճյուղերը, ☐☐☐:  
(մտրակ, ճյուղեր)

78. Չիպակ ☐☐☐ արցունք երևա ☐☐☐:  
(չիպակ, արցունք)

79. Արախտ ☐☐☐ բույսերի էին ☐☐☐:  
(արախտ, բույսեր)

80. Նա կան ☐☐☐ շարունակ ☐☐☐:  
(նա, կան, շարունակ)

81. ☐☐☐ ձին ☐☐☐ տվող ☐☐☐:  
(ձին, տվող)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

171

72. □□□ նա սիրում էր նստել պատշգամբի առաջ □□□ պարտեզում, □□□ անցնում էր մեծ առուն. այն գալիս էր ընդարձակ հովիտը շրջապատող □□□ և գնում դեպի դաշտերը:

(սար, փռել, ամառ, որտեղ)

73. Նա լռեց ոչ թե այն պատճառով, որ □□□ պատասխանել, այլ որովհետև □□□ դառը վշտով. գերագույն □□□ ծառայել էր այդ □□□, և հանկարծ՝ այդ անլուր կոպտությունը:

(կարողանալ, հավատարմություն, տուն, լցնել)

74. Պապս իր ողջ □□□ այդպես էլ □□□ իր ոչ մի սխալը, որովհետև □□□, որ ինքը երբեք միտալ □□□:

(գործել, ընդունել, կյանք, համոզել)

75. □□□ ահարկու պայքարը աշնան □□□ և արևի միջև, և վերջիվերջո անենագոր արևը □□□. կամաց-կամաց □□□ անգութ մի սառնամանիք:

(քամի, սկսել, շարունակել, տեղի տալ)

76. Կուշտ □□□ մեր ծիերը արագ □□□ լեռն ի վեր օժապտույտ □□□ նեղլիկ □□□ և ամեն քայլափոխի փնջում:

(ծգել, ուտել, արահետ, քայլել)

77. Մտրակի ծայրով զարկում էի ծառի տերևներին կամ թափահարում ծառի □□□ ճյուղերը, և □□□ ցողը անձրևի նման □□□ ձիու վրա, գլխիս և □□□:

(գիշեր, ուս, թափել, կախ ընկնել)

78. Ձիապանի կանչը ինձ □□□, որ ժամանակն է հրաժեշտ տալու. իմ □□□ արցունք երևաց, արցունքների □□□ մի անգամ էլ □□□ դպրոցը, այգու դռնակը, թթենին:

(մեջ, հիշել, տեսնել, աչք)

79. Արահետով □□□ միշտ հետ էի նայում. դաշտում □□□ գործ անող կանայք թռչունների էին նման, և այդ երամից մեկը ավելի հաճախ էր ձեռքը դնում □□□, որ տեսնի հեռվում □□□ արահետը և միայնակ անցորդին:

(ծակատ, հալել, կռանալ, բարձրանալ)

80. Նա կանգնում էր դռան □□□՝ աչքը բլուրներին, որոնք անսահման □□□ կապույտ երկնքին □□□ և կազմում եզրը այն աշխարհի, որտեղ յոթանասուն տարի շարունակ □□□ ինքը:

(ծուլել, հեռու, ապրել, շեմ)

81. □□□ ձին մտրակի ամեն □□□ մի քիչ □□□ քայլերը, ապա նորից գնում իր □□□ սովոր գյուղական ձիու ծանր քայլերով:

(արագանալ, բեռ, հոգնել, հարված)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

82. Ամայի ☐☐☐ դրա լանջին փռված դեղնակարմիր անտառի և ☐☐☐ արտերի վրա ☐☐☐ մի պայծառ տխրություն, արևի ծիրը խոնարհվել էր, և ջինջ օդի սառնության մեջ արդեն ☐☐☐ առաջին ձյան շունչը:

(գգալ, հնձել, ծոդ, իջնել)

83. Նրանք ☐☐☐ ընկերներ էին, և նրանց վաղեմի սերը ☐☐☐ նույնքան աննկատ,

ինչպես մի ☐☐☐ ընթացքում մուգ մանուշակն ☐☐☐.

(գիշեր, մանկություն, բացել, ծնել)

84. Նրա ծննդակայրը ☐☐☐ բարոտ Աստուրն՝ այդ խուլ ☐☐☐ ամենախուլ անկյունը, որտեղ ծորերը անդնդախոր կիրճեր են, ☐☐☐ զազաթները՝ սուր ☐☐☐ ապառաժներ:

(երկիր, լեռ, ծայր, լինել)

85. Վարդանը, բուրդովին ☐☐☐ սաստիկ հոգնությանը, մեկ-մեկ ստուգում, զննում և

ապա միայն ☐☐☐ գորագործերը, ☐☐☐ գնում, կանգնում էին ☐☐☐ տեղերում:

(նշանակել, որը, բաց թողնել, նայել)

86. Մեծ ☐☐☐ նրան ☐☐☐ ժպտալ. ☐☐☐ ի պատասխան՝ հորեղբայրը սոսկալի ծանծաճեց դեմքը, և նա հասկացավ, որ, ցավոք, այս անգամ էլ ☐☐☐.

(դա, դժկարություն, բախտը բերել, հաջողել)

87. ☐☐☐ այդ մասին՝ Շամիրանն իսկույն ☐☐☐ Արտուս ☐☐☐ մոտ, իր ոսկեթել ☐☐☐ պարսատիկ հյուսում ու մի քանի մեծ ժայռեր է նետում ծովի մեջ:

(ծամ, ինձանալ, լեռ, գալ)

88. Մի հովիվ էին ☐☐☐՝ Նեմրուքի ☐☐☐ իր ոչխարներն ☐☐☐ ձեռքի գալվազանը պատահմամբ գցում է լեռան խառնարանում ☐☐☐ լճի մեջ:

(արածել, ժամանակ, տեղակորել, կատար)

89. Ասում են՝ մի աղջիկ ☐☐☐ տղային երկար ☐☐☐ մտածնունքից կռացել, ուրենի ☐☐☐ գլուխը կախ՝ կանգնած է գետակի ☐☐☐ վրա և լուռ հեկեկում է:

(դառնալ, սիրել, ջուր, սպասել)

90. Գյուղացիների ☐☐☐ այս վանքն իր անունը ☐☐☐ համանուն ☐☐☐ ողը դեռ հնագույն ժամանակներում տեղացիների կողմից Գանձասար ☐☐☐ արծաթի հանքեր ունենալու համար:

91. Որոտանի ծորափովիտներից ☐☐☐՝ ճամփեզրի՝ մոտ, կան մի քանի ☐☐☐ ժայռեր, որոնցից մեկը ☐☐☐ արծառացած մի մարդ, մյուսը՝ ☐☐☐ հացահատիկի մի կույտ:

(կալսել, բեքել, մեկ, հիշել)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

92. Անարժան և արժանավոր <sup>անարժան</sup> մասին բանաստեղծը վաղուց <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup>, որ մարդ կա՝ <sup>անարժան</sup> շալակն աշխարհի, մարդ կա՝ աշխարհն է <sup>անարժան</sup> տանում:

93. Ի վերջո, դժվարին կյանքս ու <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> սերերս էին, որ ինձ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> այն, ինչ կամ, ու <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> ասել, և թող սա ինքնագոհություն <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup>, ես ինձ դուր եմ գալիս:

94. Երբ ծառը <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> գանգատվեց <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup>, թե <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> կտրում է, Աստված ասաց. «Կոթը հենց <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> է»:

95. Միսաք Մանուշյանի կինը երբեմն <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> մնում էր <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> մոտ, մինչ նա անհետանում էր՝ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> կնոջը տագնապալից վիճակում և ամեն անգամ վերադառնում էր այնպես, ասես հենց նոր <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> բալ՝ մաքուր օդ շնչելու:

96. Այդ երեկո, արցունքներն աչքերին, Ազնավուրը <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> կանգնել էր <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> տարափի ներքո՝ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> ինչ անել. այդ օրը նա <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> Փարիզը:

97. Շատ դառնություններ եմ ճաշակել <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> ճանապարհին՝ երեսիս <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> դռներ, ծաղր ու հեզմանք, <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> իի ժպիտներ, կատակով <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> չարախոսություններ:

98. Փարիզը, <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> Սենի կղզում, սկզբում տարածվեց գետի ափերի <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> և միայն ավելի ուշ, խիստ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> բարձունքների և գետի միջև, <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> գրոհել լանջերը, գրավել մոտակա բլուրները:

99. Ասում են, թե Պաիլավունյաց տոհմի իշխանագլուխ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> մեկի <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> այս գեղեցիկ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> ամրոցի կողքին, <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> մի շքեղ ծաղկանոց:

100. Բայց մի անգամ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> կատաղի բամին ավերում է նրա ծաղկանոցն ու ծաղիկները ցրում <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> մեկ. ծորահովիտը <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> Ծաղկածոր:

(Լցնել, գարուն, կոշիկ, ծոր)

101. Նա այդ խոսքից վիրավորվեց, բայց <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> ընկերոջ <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> լեզվից՝ լռեց և ոչ մի <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> իր դժգոհությունը <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup>:

(խայթել, արտահայտել, զգուշանալ, ականարկ)

102. Հին <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> անացած <sup>անարժան</sup> <sup>անարժան</sup> հարուստ նաիրյան այս բաղաբը, որ առաջ







4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

175

113. Թեև արդեն [ ] մի քանի շաբաթ, բայց կարծես ոչ ոք [ ] ինձանով չէ տաքորթել. այդ անտարբերությունն ինձ երբեմն [ ], սակայն բնավ [ ] իմ տրամադրության վրա:

(ազդել, անցնել, անհանգստանալ, ուզել)

114. Ջայրույթի ու [ ] ահասարսուռ ալիք իջավ [ ] այդ [ ], և մասամբ չփոթնունքս էր պատճառը, որ հիմա [ ] նամակի առաջին նախադասությունները:

(խոսք, հիշել, ցատուժ, դեմք)

115. Մութ էր, երբ ես ու եղբայրս, [ ] տնից, գնացինք՝ [ ] գետին նայելու. կարծես երկնքին ծուրս էին քսել, և այն ցած էր հոսել [ ] ու ծածկել քաղաքը, փողոցներն ու [ ]:

(վարարել, վերև, փախչել, մարդ)

116. Ես ավելի անուր հպվեցի [ ]՝ գրկելով նրա ոտքը. մեր շուրջը [ ] մարդիկ [ ] և ավելի խտանում՝ ահագո՛ւ աղմուկ [ ]:

(շատանալ, եղբայր, բարձրանալ, հավաքել)

117. Կարծիր ծին շարունակ [ ] այն [ ], որ [ ] թշնամի կար, բայց այդ թշնամին այդպես էլ [ ]:

(երևալ, բան, շրջակայք, գայրանալ)

118. Կողակն առանձնակի [ ] էր նայում [ ]. իբրև [ ] զավակ՝ նա մասնագիտական [ ] զննում էր նրանց:

(նժույգ, աչք, հետաքրքրություն, ախտապետ)

119. Այդ օրվանից [ ] երգը, ու երգի միջոցով հուզվեցին քար [ ], և այդ օրվանից սերը [ ] հետ [ ] մարդկանց կրծքերում:

(սիրտ, բույն դնել, վիշտ, աշխարհ գալ)

120. Մարդկանց [ ] դեպքում աշխարհը [ ] այլ ուղղությամբ, անձնական տարաբնույթ [ ] դժնդակ [ ] չէին կապի մարդու գարշապարդ գոյության ճանապարհին:

(խաչածնում, ընթանալ, շահ, փոխըմբռնում)

121. Երվանդ թագավորի օրոք արքունիքը [ ] նոր վայր, որովհետև [ ] Արմավիրում խստաշունչ քամիներ էին լինում, վտակը գրեթե [ ], և թագավորանիստ քաղաքում խմելու ջուր [ ]:

(ծմեռ, փոխադրել, ծարել, ցամաքել)

(ծմեռ, փոխադրել, ծարել, ցամաքել)

122. Հետո ալիքները [ ] իրենց ընթացքը, ևսինս [ ] միմյանց ուսի բարձրացան ու [ ] զարնվեցին առափնյա ցից-ցից [ ]:

(ժայռ, առաջանալ, շառայուն, շտապել)



176

123. ☐ ☐ ☐ մեջ բալկանին ☐ ☐ կային, և ընչացքները նոր ☐ ☐ ☐ տղաները, փոխանակ մարտական դրոշմերով գաղղարված խորանին նայելու, գլուխները շրջում էին դեպի բազմությունը՝ հագիկ ☐ ☐ ☐ ժպիտները:

(գապել, գեղեցիկ, կին, սևանայ)

124. Մշուշը, ☐ ☐ ☐ հետ գրկախառնված, ☐ ☐ ☐ կիրճն էր իջել, բալկալզուր ☐ ☐ ☐ ձորը, մինչդեռ ցրիկ ու գգգզկած ☐ ☐ ☐ աղանքից արդեն ծիկխակում էր արեգակը:

(ամպ, բարձունք, լցնել, անձրև)

125. Ճանապարհորդը, բախճանշուշ աչքերը ժամանակ առ ժամանակ ☐ ☐ ☐ նվիրական բարձունքին, ☐ ☐ ☐ դեպի լեռան գագաթը՝ ☐ ☐ ☐ աստիճաններ փորել ☐ ☐ ☐ վրա:

(սառույց, ձգտել, ջանաս, հատել)

126. Բայց ահա ☐ ☐ ☐ բաժանվում են ինը նալակներ. յուրաքանչյուրում կան ☐ ☐ ☐ ոչ պակաս տղամարդիկ, որոնք պատրաստվում են ☐ ☐ ☐ կռվել վայրենի բազմության դեմ, որն իրենց է սպասում լճի ☐ ☐ ☐:

(նիզակ, կղզի, տասը, ափ)

127. Ըոգից ☐ ☐ ☐ գինգիորը, այլևս չհամբերելով, ընդոստ ☐ ☐ ☐ տեղից և մի ոստյունով ☐ ☐ ☐ գետի փրփրադեզ ☐ ☐ ☐ մեջ:

(վեր բռնել, ալիք, խեղդել, ընկղմել)

128. ☐ ☐ ☐ ակնբախ հակասությունները շատ անգամ ☐ ☐ ☐ արիթ էին տալիս, այս կամ այն նախարարին դրդում գարտուրի ☐ ☐ ☐ գաղտագողի ☐ ☐ ☐ թշնամու հետ:

(գործակցել, շահ, ճանապարհ, երկպառակություն)

129. Ցավալին այն էր, որ հայոց մելիքները ոչ մի կապ չունեին միմյանց հետ. ☐ ☐ ☐ ոմանք ☐ ☐ ☐ կատարել մշտապես ☐ ☐ ☐ ընչաքաղց ☐ ☐ ☐ նուղկալի պահանջները:

(նա, շահ, ստիպել, հոխորտալ)

130. Իր սառը, մարդախույս ☐ ☐ ☐ օրիորդը հեռու էր մնում աշխարհիկ ☐ ☐ ☐ միջավայրում ☐ ☐ ☐ խուսք ու գրույցներից և իր անհողդողդ ☐ ☐ ☐ կարծես ինչ-որ մի այլ բան էր ուզում ասել:

(ընդունել, կին, բնավորություն, կեցվածք)

131. Կորնբարդ ☐ ☐ ☐ կառապանը օգնեց ☐ ☐ ☐ ճամպուրիկը և դանդաղընքաց հետևելով գեղատես ☐ ☐ ☐ անշտապ ☐ ☐ ☐ դարպասն ու մտալ բակը:

(անցնել, իջնել, բիթ, կին)

132. Դռնապանի կցկտուր ☐ ☐ ☐ մի ցնձագին ալիք խլրտաց ☐ ☐ ☐ հոգում, ☐ ☐ ☐



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

2ուրթերը հետ գնացին, և նա բռնկվեց մի վարակիչ ծիծաղով,    ցնցվում էր ողջ մարմինը:

(որ, կծկել, բրթմնջուն, ծաղրածու)

133. Նա, մանկությունից սկսած,    լճափին ցրված այդ ժեռ   վրա, և անդնդախոր ծորերում արծազանքել էին    գեղջկական պարզ  :

(երգ, քարափ, խաղալ, պատանի)

134. Այս    Արաքսը    ելնում է իր ափերից, վարար ջրերը տիղմ    լայն տափարակի վրա, և առափնյա եղեգնուտները    կանաչ կղզիներ:

(դառնալ, կողմ, փռել, գարուն)

135. Սեֆյան հարստության մայրաքաղաքը ննջում էր հետճաշյա   . իհարկե, եթե կենդանի    Շահ-Աբաս Մեծը, վտանգավոր    նախօրեին այդպես չէր ննջի «աշխարհի կես»    այդ քաղաքը:

(ծակատամարտ, քուն, հորջորջել, լինել)

136.   ՝ գառնիում    ժամանակ նա ցանկություն հայտնեց գործակցելու արքայի հետ, բայց դա    առանց ինքն իրեն հաշիվ տալու, մի ներքին   :

(լինել, Մարգպետունի, ամել, մղում)

137. Դա տարվա այն հազվագյուտ    էր, երբ լճի ջինջ    անդրադառնում էին խառնիխուռն    ափամերձ ժայռերը, մռայլ լեռները, երկնքով    ամպերը:

(շարք, սահել, օր, ջուր)

138.    մեջ ես տեսա մի հին   , և սիրտս մղկտաց   . Նա տարիների բեռան տակ   , նիհարել, փոքրացել:

(խղճահարություն, աշխատել, կուչ գալ, ծանոթ)

139. Թեև    նրա ատամները    միմյանց, բայց նշածն    փայլում էին մանկական   :

(աչք, ցուրտ, բերկրանք, գարնել)

140. Փողի անուն    պես իսկույն նեթ մի    հասավ դռանը և    գայլի նման    երեխային:

(քաղցել, թռիչք, վրա ընկնել, լսել)

141. Հանկարծ դուռը    ծեծեցին, և    ամուսինը, որը դժնի հայացքով լռելյայն    կնոջը, սակայն    ծայն-ծպտուն չհանեց:

(ներս մտնել, վերջին, բափ, խեթել)

142. Վերսներում ընդարձակ    կան՝ լեռան կրճքի մեջ վերքի պես    խորխորատներ, որոնք    կախարդանքով քաշում են դեպի    խորքը:

(ինքը, քարայր, նայել, մխրճել)







4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններ:

179

154. Հանապազօրյա հսկողությանը ☐☐ հարյուրյակի պետը ☐☐, որ մի խումբ ☐☐ հապշտապ ☐☐ քաղաքի հարավարևմտյան դարպասից ներս:

(մտնել, նկատել, հետնել, հեծյալ)  
155. Մատների արանքից սահելով՝ ծանրորեն ☐☐ արծաթե մի շղթա՝ ☐☐ իրար ☐☐ փոքրիկ ☐☐՝ եզրերը կանաչավուն ակոսով պատած:

(ազուցել, զրնգալ, կազմել, սկավառակ)  
156. Ոչ մի բան ☐☐ Մարգարյանի մանրախույզ ☐☐, թեև փոքր-ինչ մարդախույս է և այնքան էլ ☐☐ սրա-նրա ☐☐ խառնվելու:

(հայացք, գործ, վրիպել, հակվել)  
157. Բակում ☐☐ փոքր ճանաչում էին նրան, և զարմանալին այն է, որ թե՛ տարեց մարդիկ, թե՛ ☐☐ նրան միշտ ☐☐ նույն ☐☐:

(տեսնել, մեծ, հագուստ, կրտսեր)  
158. Նկարիչը հանդարտ ☐☐ ծառուղու երկայնքով, խոր ☐☐ ուղղեց հոգնած կուրծքը՝ երանությամբ ☐☐ վերահաս ☐☐ անձնատուր եղող քաղաքին:

(երեկո, շարժել, նայել, շնչառություն)  
159. Նկարիչն այցելուին ☐☐ համար այնպես էր նստել, որ իր և ☐☐ միջև ☐☐ սեղանին ☐☐ լուսամփոփը:

(նա, դնել, ընկնել, շփոթել)

160. Գերանը վաղուց ☐☐՝ դեռ անցյալ ☐☐ հաճախադեպ տեղատարափ ☐☐ ժամանակ, գուցե և ավելի առաջ, բայց պապը նոր միայն ☐☐:

(ամծրև, նկատել, գարուն, տեղաշարժել)

161. Ինչ-որ վատ նախազգացումից ☐☐ հոգով ու թարտացող սրտով ես հետևում էի հապշտապ առաջ ընթացող ☐☐՝ հազիվ ☐☐ երկար նստելուց ընդարմացած ☐☐:

(ընկեր, ոտք, խռովել, քարշ տալ)

162. Հանկարծ հարևան ☐☐ նախ ինչ-որ հուզված քչփչոցի կցկտուր ծայներ ☐☐, հետո ինչ-որ բան ☐☐, և ապա ամեն ինչ միանգամից լռեց ☐☐ պես:

(թրմփալ, սենյակ, լսել, նախկին)

163. Այնուամենայնիվ, ☐☐ խորքում կար մի դատարկ անկյուն, որտեղ ☐☐ տխրության որդը, և թերևս այդ էր վերջերս ☐☐ համակած հեղեղորակ մտքերի և նույնիսկ ☐☐ տարօրինակության պատճառը:

(բույն դնել, ես, հոգի, այսօր)

164. ☐☐ մյուս ☐☐ երկինքը երբեք այնպես շքեղ ու կենդանի ☐☐, ինչպես



180

ամռանը, տոբ գիշերներին աչքերիդ առջև քաղաքի տեսարանը:

(լինել, եղանակ, փոել, տարի)

165. Ըստ քաղաքի, որը վկայում է խորհրդային, հայ քաղաքացիները հայկական հայրենիքը:

արմեններ անվանումը քաղաքի մեկի՝ Արմենի հետ:

(ծառայող, ակադեմիկոս, կապել, ժողովուրդ)

166. Հայ ժողովուրդը, որը հնուց է վեր ապրել է հայկական լեռնաշխարհում՝ Արևելքի ու Արևմուտքի քաղաքներում, դժբախտություն քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ, որի հետևանքով քաղաքը քանդակվեց:

(ենթարկել, խաչմերուկ, ունենալ, տեղաշարժ)

167. քաղաքական անցել էր, երբ կիրճի կողմից արմուկ քաղաքը. քաղաքը խակուն քաղաքի տեղում:

(քնել, կեսգիշեր, վեր թռչել, լսել)

168. — քաղաքը ձեռքերը քաղաքը, — գիտություններին հրամայեց խստապաշտ քաղաքը, որ երկրի հարյուրամյակ էր. նա քաղաքը մյուսներից իր քաղաքը շքերդությամբ:

(մեջք, տարբերել, հագուստ, կապել)

169. Հարյուրամյակի քաղաքը գիտությունները մոտեցան քաղաքը ապստամբներին և սկսեցին դժգոհ քաղաքը տնտեսական անհանգիստ միայնակ կույր եկած քաղաքը:

(գերեզման, գերեզմանի, նշան, հայացք)

170. Մենք քաղաքը հանդիպական ձորակի քաղաքը բխող պար աղբյուրի մոտ. քաղաքը դրել էինք ջրի մեջ, որ քաղաքը:

(պուլիկ, սառնել, հալաքել, լանջ)

171. Դեղին որձաքարից քաղաքը վանքը դժկարամատույց բարձրականդակի վրա էր՝ քաղաքում քաղաքը, որ քաղաքը նրան մի անառիկ բերդի նմանություն էին տալիս:

(պարիսպ, շինել, դուրս, շրջապատել)

172. Հրջակա բույր քաղաքը, որոնց սրածայր գագաթները քաղաքի անառիկ մեջ, քաղաքը խուլ, անանցանելի քաղաքը:

(անտառ, լեռ, պատել, կորչել)

173. Երբ Աստված մի ժողովուրդի քաղաքը այնպիսի երկիր, որ ամեն հարմարություններ ունի քաղաքը հարձակումներից պաշտպանվելու համար, այդ ժողովուրդն ինքն է մեղավոր լինում, եթե քաղաքը օգուտ բերել իր քաղաքը:

(կարողանալ, տալ, ունենալ, բշտակել)

174. Ինձ արդեն քաղաքը այն մասին, որ այդ փոքրիկ քաղաքը ես օտար աղապստ էի, և ամեն քաղաքիս քաղաքը համար բակարդ էր քաղաքը:

(գգուշանալ, քաղաք, ես, լարել)

175. Գ...

176. Մի...

177. Գ...

178. Վ...

179. Գ...

180. Գ...

181. Գ...

182. Գ...

183. Գ...

184. Գ...

185. Գ...



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

181

175. Գյուղացիները ☐☐ թայտացող սրտով, շունչը ☐☐ հետևում էին կապտավուն հրաշք ☐☐, որի ☐☐ վարզը կատաղի մորիկի էր նման:

(նժույգ, հուզմունք, հմայել, պահել)  
☐☐ պոկված չորացած մի մասրենի ☐☐ և չոր ճյուղերով կտցահարում վարարած գետի ☐☐:

(ալիք, կոթնել, ծոծել, լանջ)  
177. Քարի չլմփոցի վրա շունը, գլուխը ☐☐, կաղկանձեց, հետո աստիճանաբար ☐☐, բայց նրա ☐☐ դեռ արծազանքում էր ☐☐ կանչը:

(հովիվ, ցցել, ականջ, համրանալ)  
178. Նա քայլելով անցնում էր այդ խառնիճաղանջության ☐☐, և առավոտյան նրա հոգին պատած մռայլն աստիճանաբար ☐☐, շուրթերը ինչ-որ երգ էին մրմնջում, իսկ փոքր-ինչ առաջ ☐☐ ձեռքը ☐☐ համաչափ հետ ու առաջ էր անում:

(մեկնել, մեջ, երաժշտություն, տեղի տալ)  
179. Վարժապետը նայում է ☐☐ տղային, շոյում ☐☐ սևացած վիզը և մխիթարում. «☐☐, սիրելի՛ս, ☐☐ ժամանակ, երբ մարդիկ կսիրեն միմյանց»:

(զալ, արևայրուք, հուզել, համբերել)  
180. Անակնկալից մի պահ ☐☐, բայց և, միանգամից ☐☐, ամուր ☐☐ մացառներին, ☐☐ դեպի առաջ և շարունակեց վերելքը:

(ոգի առնել, մղել, ընկրկել, կառչել)  
181. Երեք շաբաթ էր, ինչ հայտարարությունը ☐☐ գորանոցի, կառավարչատան և ☐☐ մյուս ☐☐՝ փողոցին ☐☐ պատերին:

(նայել, շենք, փակցնել, թաղամաս)  
182. Նա աղիողորմ ☐☐ կորած ☐☐ համար. երկար, սրտնաշուկ որոնումները նրան ☐☐ քարափին ☐☐ անտառամերձ այդ գյուղը:

(քույր, ծվարել, լալ, հասնել)  
183. Այդ հոգեհարազատ, փոքր-ինչ ☐☐ մեղեդին թախիծով պարուրեց ☐☐ դաժան ☐☐ կարծրացած հոգին և ☐☐ նրան:

(տխրել, մոռանալ, զինվորական, մարտ)  
184. Քաղաքը սև էր, ինչպես կախարդական մի աշխարհ, որ ☐☐ աստվածային ☐☐ դրոշմը. գործարանների ☐☐ օդ ու գիշեր մթնոլորտ ☐☐ մուրը ներկում, ապականում էր ամեն ինչ:

(արտանետել, անձօք, կրել, ծխնելույզ)  
185. Դա առաջին գարունն էր, որ Արցախի և Սյունիքի ☐☐ դիմավորում էին



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

182

անկախ պարսից անագորույն լուծը ☐☐☐. այլևս ոչ մի օտարական չկար ☐☐☐ լեռնաշխարհում, և երկրի գերագույն իշխանությունը Ղափի-Բեկի ☐☐☐ էր: (նա, ձեռք, բոթափել, հայ)

186. Շրջակա գյուղերից ☐☐☐ նախօրոք խոնկել էին քաղաքի մայր ☐☐☐ արջի, մյուսները ☐☐☐ մոտակա փողոցներում, ☐☐☐ տանիքներից:

(եկեղեցի, շենք, գալ, կուտակել)

187. Փողոցներում այնքան մարդ էր հավաքվել, որ ☐☐☐ անգամ տների բակերում փակված առեւի ☐☐☐. բոլորը ջրագոգիւ, ☐☐☐ սրտով սպասում էին ինչ-որ արտակարգ ☐☐☐:

(գամփռ, բոթռալ, պապանձփել, նորություն)

188. — Հենց որ գործի հոսանքի մեջ ճեղքվածք ☐☐☐, անհապաղ առաջ շարժվեք, — ☐☐☐ դիմեց խստահայաց ուղևորը, և նա էլ ☐☐☐ արեց՝ ի նշան ☐☐☐:

(կառապան, առաջանալ, համաձայնություն, գլուխ)

189. Անհյուրընկալ ☐☐☐ գազափն, վաղորդյան ☐☐☐ սկսած, աճապարանքով իր բնակատեղին ☐☐☐ տառապալ, ☐☐☐ հալածված ժողովուրդը:

(աղջամուղջ, ծակատագիր, լեռ, հիմնել)

190. Լեռան գլխից ☐☐☐ հրաշալի տեսարանը, ☐☐☐ ծփանքը, մայրիների առողջարար ☐☐☐, քնքուշ զեփյուռը փախստականներին անմիջապես ☐☐☐ գիշերային տառապանքները:

(մոռանալ տալ, ծով, բացել, բուրմուռք)

191. Խառնիխուռն ☐☐☐ ելևէջներից թուլություն գգաց, ծովն ու ցամաքը ☐☐☐ նրա շուրջը պտույտ գալ, և աշխարհը ☐☐☐ կարուսելի նման ☐☐☐ սկսվառալ:

(սկսել, միտք, դառնալ, պտտել)

192. Ժողովուրդը ☐☐☐ լսում էր իմայիչ ☐☐☐ երգը՝ իսպառ ☐☐☐ ահ ու արհալիրք, դժնի ☐☐☐ ու հարկահալաք:

(մոռանալ, ասպատակել, քար կտրել, պատանի)

193. Փոքրիկն օգնության ☐☐☐ ձեռքը մեկնեց ☐☐☐, բայց անբարտապան ու ☐☐☐ մարդիկ ☐☐☐ նրան:

(մեծատուն, արհամարհել, ակնկալիք, հղփանալ)

194. Դեռ աղջամուղջ էր, երբ ուրդին ☐☐☐ ու անարտահայտիչ, սառը ☐☐☐ հայտնեց ☐☐☐ քաղաք գնալու իր ողորձան մապին. մայրը բնալ ☐☐☐:

(ծայն, ընդդիմանալ, մայր, վեր կենալ)

195. Նախքան իրենք ☐☐☐ դեպի խճուղին, տների մութ, խստադեմ ☐☐☐ միախառնված թեթև ☐☐☐ միջից մի անգամ ևս տեսան իրենց ձեռքով անող ☐☐☐:

(ուրվագիծ, աղջիկ, թեքել, մուծ)

196. Մ

լեռան ☐☐☐

197. Կ

ողկանակ

198. Որ

199. Բ

200. Ը

ժանգոտ

201. Ը

202. «

203. Բ

բախվեցի

204. Ն

արծաթալ

205. Դ

զրոյող նա

206. Ա



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

183

196. Մի աստղիկ ☐ Մեղրու լեռնաշղթայի ժայռերին և ☐ նայում է Սիմ լեռան ☐ իրեն ժպտացող մի ուրիշ ☐:

(շունչը պահել, աստղ, դեմ առնել, գլուխ)

197. Վանքն ասես մի գեղեցիկ պսակ ☐ լեռնային բարձրավանդակի վրա՝ հովանավորված ծառաստանով, որի ☐ ,մեջ ☐ խմբերգը համահունչ էր. արեղանների՝ ☐ ուղղված օրհներգին:

(լինել, անդորրություն, Աստված, թռչուն)

198. Ուղղածիզ ժայռի ☐ կային բնական ☐. դրանց մուտքը քողարկված էր ☐ , որոնց փնջերը ծտերի բների նման մշտապես ☐ անդունդի վրա:

(պատատուկ, ծոց, կախել, քարանձավ)

199. Թովմա ☐ վանքի մայր տաճարի դուռը ☐ փղոսկրով, դրվագված մի քանի շարք նուրբ ☐ , իսկ ☐ շողշողում է քանդակագարդ վիթխարի խաչը:

(դրասանգ, առաքյալ, գմբեթ, գարդարել)

200. Գյուղի տները փայտաշեն ☐ էին, որ ամեն անգամ ☐ երգում էին ժանգոտած ☐ նույն ոչ դուրեկան, ☐ ճռնչյունով:

(բացել-փակել, ականջ ծակել, դուռ, ծխնի)

201. Փոքր-ինչ անց, դույզն-ինչ ☐ կղզու վրա մոլեգնող ձնաբքին, երգում էինք՝ բնավ ☐ , որ ☐ Աստծու կողմից ☐ մի վայրում:

(արհամարհել, ուշադրություն դարձնել, հայտնվել, անհանգստանալ)

202. «Ակսել եմ երազել և այնքան խոր մտասուզվել, որ ☐ ինչպես ☐ ժամերը. ուրեմն ծերանում եմ», — ☐ մեջ իրեն զննելով՝ ☐ մտածում էր Կեսարը:

(թռչել, նյարդայնանալ, զգալ, հայելի)

203. Հակառակորդ բանականների երկու ☐ խելահեղ ☐ նման իրար բախվեցին, և կռվի դաշտը վայրկենապես ☐ փոշու անթափանց ☐:

(շղարշ, ալիք, ծածկել, զորագունդ)

204. Նա ☐ դիպակյա զգեստ, որի ☐ և թեզանիքները ☐ ոսկեփայլ և արծաթափայլ նուրբ ☐:

(օձիք, դերձան, հագնել, ասեղնագործել)

205. Պապը անկողին ☐ հանկարծակի, ☐ խոտի նման, երբ դեռ ☐ երրորդ նամակը գրել քաղաքում ուսանող ☐:

(թռ, հնձել, ընկնել, հասնել)

206. Ամեն երեկո հավանական ☐ ցուցակ էր կազմում, վաղ ☐ սկսում էր







4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

185

217. Նա այն հազվագյուտ ☐☐☐ մեկն էր, որ, ☐☐☐ Ամերիկա, այդ ամենակույժից ավայրում ☐☐☐ օտարին և կրկնապատկելով ☐☐☐ կորովը՝ պահպանել էին իրենց օջախի տաք հացն ու նույնքան տաք մայրենի լեզուն:

(հոգի, ծուլել, ընկնել, հայ)

218. Կատաղի քամին ☐☐☐ առաջին ☐☐☐ անգգույշ ճանկորդի գրակը, ծեծում էր դռներն ու պատուհանները, ☐☐☐ մանրավաճառի խանութի ☐☐☐ փակցված ցուցանակը:

(քիվ, թռչել, տարուբերել, պատահել)

219. ☐☐☐ առաջ համալսարանական ☐☐☐ սիրալիր ☐☐☐ գնացել էի՝ Սյունյաց աշխարհը ☐☐☐.

(հրավեր, տարի, տեսնել, ընկեր)

220. Գողթնյաց ☐☐☐ բնակիչներն ☐☐☐ զբաղվում էին՝ ☐☐☐ այն ժամանակից, երբ Արարատ լեռան ☐☐☐ Նոյը տնկեց առաջին այգին:

(ստորոտ, երկիր, սկսել, այգեգործություն)

221. Նա բնավ էլ գաղտնի ☐☐☐ նավ, ինչպես կարծում էի ես. ուղղակի կառչել էր ☐☐☐՝ թախանձագին ☐☐☐, որ ☐☐☐ Հայաստան տանեն:

(բազրիք, ինքը, մտնել, խնդրել)

222. ☐☐☐ ընդունեցին գրկաբաց և իսկույն նեթ ☐☐☐ իրենց մորը. նա մի իսկական տիրուհի էր՝ թավ հոնքերի տակ ☐☐☐ աչքերով, իշխանական ☐☐☐.

(կեցվածք, ներկայանալ, ես, վառել)

223. Առվակը ☐☐☐ գայլի փափուկ ոտնափոխը, և գայլը մոտենում է եղնիկին, իսկ ☐☐☐ չոր ծյուղը տեսնում է այդ դավը և սրտի ցավից ☐☐☐՝ ☐☐☐ եղնիկին այդ մասին:

(կեչի, զգուշանալ, թաքցնել, կոտրել)

224. Երբ խոր ծյուն է լինում, մինչև գարուն ☐☐☐ անտառը հորինում է գալիք ☐☐☐ իր հեքիաթը, որն ամեն անգամ ☐☐☐ կկականչով և ավարտվում վերջին մոշերը հավաքող արջի ☐☐☐.

(ամառ, մոթմոթոց, նիրհել, սկսել)

225. Դողդոջուն ☐☐☐ անվերջ տնտղուն էր բաճկոնի ☐☐☐ խորքը՝ ☐☐☐, թե միգուցե դրանցում ☐☐☐ մի քանի դրամ կգտնի:

(գրպան, հուսալ, մնալ, մատ)

226. ☐☐☐ գետինը ☐☐☐ նման կարծր ☐☐☐ և տեղ-տեղ ճաքճքել էր գիշերվա ☐☐☐.

(դառնալ, սառչել, ցուրտ, հախճապակի)

227. Ճաքճքած ☐☐☐ փոշու ամպ ☐☐☐՝ հեծյալ ☐☐☐ մի հարյուրյակ քառատրոփ ☐☐☐ մոտենում էր ճամբարին:

(բարձրանալ, վարդ, գետին, գինվոր)



(Երդիկ, ով, օր, բացել)

(ԲՈՒԼՈՒ, ԵՊՉԵԼ, ԵՐԿՅՈՒՂԱԾՈՒՄՅՈՒՆ, ԵԼԱՆԶ)

(Թաղել, վաղողոյայն, լաճը, պարզել)

(տեգ, բացել, ցցել, կախողանալ)

(օրորել, լեռ, եղանակ, պշրուհի)

(բացել, դիտել, բարձրացր, ան)

(Կոհակ, ՃԸՀԵԼ, ԽոցԵԼ, արգելակԵԼ)

(դա, հիշել, եղկինք, փախչել)

(Խանել, ապաւնուող հետո ուղղակի)

(Ձեռագիր, կեղևի ձև, ակադեմիկ, այգաբույս)

(Նոյն պիղոյաճը, գեղարկ, լսելի լինել)

6. *Enthalpy*

11

... ..

1000

ပိပပ 'ပိပပ'ပိပပ

Եւ իսկ իցաւ իմ

Անունը և գրանցումը

[illegible]

1. *Phyllanthus*

0 71 0

100



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններ:

182

239. Չոր մագաղաթի  սպասուհին , հետ նայեց և փոքր-ինչ  ուղղվեց՝ պատրաստակամ նայելով :

240. Արտույտի երգն այլևս . գուցե նա ձորի  էր, որտեղով հոսում էր լեռնային  և պաղ աղբյուրներից  գետակը:

241. Հենց որ լեռները կապույտի ու  երանգներով , վրանաբնակները վազեցին դեպի կղմինդրե տանիքներով մոտակա  վառելիքի մի քանի նոր  բերելու:

242. Գյուղում դեռ  շերտեր կան, իսկ վերևում՝ սառույցներ. սարավանդներն ակոսող  խենթացած ջրեր  հավերժ  աղմուկ-աղաղակով:

243. Արեղան մի ականթաթ , ապա հանեց  տրցակը,  ահագին կողպեքը, որը քարշ էր ընկած երկաթե :

244. Երկփեղկ մեծ դուռը նրա ոտքի  հետ գնաց, և նա հանգիստ . հայտնվելով դռան  իր  ամուր կողպեց դուռը:

245. Ոչինչ դույզն-ինչ . ամրոցում ամեն ինչ  պես իր  էր, ամեն ինչ կազմ ու պատրաստ էր, միայն խստադեմ  չկային:

246.  յուրաքանչյուրն իսկույն նեթ լարեց ՝ ավելի լավ  համար  չարագուշակ կռինջը:

247.  սրտի մրմունջները ՝ նա ամեն զիշեր դշխյական  վառում էր ամրոցի բոլոր աշտանականները, որպեսզի արյունուշտ թշնամին , թե բերդում դեռևս մարդիկ կան:

248. Երկու ձի  աղեխարշ , և թանձր  միջից մի պահ  նրանց վիրավոր փորատակները:

249. Երկաթյա բազմաթիվ  դարպասը ծռնչաց գինվորների  և, միանգամից , աղմուկով  պատին:

(զարմել, նիզ, բացել, ծնշում)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ներառելով համապատասխան փոփոխությունները:

250. Ղա Վաղես ☐☐☐ նամակն էր՝ արքայական կնիքով ☐☐☐, որում գրված էր, որ անհրաժեշտ է ☐☐☐ հարևան երկրի բազմափորին, որը ☐☐☐ բաղաբնոր գրավել և ձգտում է բացարձակ անկախ լինել:

(կայսր, հանդգնել, վերամալ, դրոշմել)

251. Տեսնելով ☐☐☐ գինգիլին՝ նա կտրուկ ☐☐☐, իջավ ☐☐☐ և ճանաչելով իր սիրելի ընկերոջը՝ դուրսգլուխ ☐☐☐ գրկեց արմաշաղախ գլուխը:

(կանգ առնել, վիրավորել, ծնոր, ծի)

252. Մասամբ խոտով ☐☐☐ խորդուբորդ ճանապարհը ոլոր-մոլոր ☐☐☐ անցնում էր բլուրներով՝ երբեմն ☐☐☐ տեղ-տեղ աճած գաճաճ ☐☐☐ մեջ:

(թփուտ, պտույտ, կորչել, ծածկել)

253. Փոքր-ինչ հեռու ահռելի ☐☐☐, գլուխներն առջևի բաբերին ☐☐☐, պտուկել էին և զգույշ, խորամանկ ☐☐☐ սնեռուն նայում էին ձորակի հանդիպակաց ☐☐☐:

(ափ, դնել, գամփո, այք)

254. Տեսնելով ☐☐☐ շները վրա վազեցին և անշուշտ պատտառ-պատտառ ☐☐☐, եթե նա չիլեր սայլի կողքին ☐☐☐ փայտը և դրանով ☐☐☐:

(պաշտպանել, տղամարդ, ընկնել, անել)

255. Լսելով ☐☐☐ կանչը՝ շունը իսկույն ևեթ ☐☐☐, բայց նրա հաչոցը դեռ մի կես ☐☐☐ ավելի ☐☐☐ հանդիպակաց բարձունքներում:

(ծան, արձագանքել, հետ բաշել, տեր)

256. Ի շարս այլ տեսարժան ☐☐☐՝ պատվափոր հյուրերին ☐☐☐ տարան՝ ☐☐☐ մեծահամբավ ջրվեժը, որի տարերային և խղճական թափը ☐☐☐ նրանց:

(գարնանալ, վայր, ցույց տալ, շքախոմբ)

257. ☐☐☐ սարսուռն էին ☐☐☐ ջրերի անընդմեջ ☐☐☐, չնայած կանգնած էին ☐☐☐ բալական հեռու:

(գահապիժել, ցայտ, դիտել, ջրվեժ)

258. «Ինչո՞ւ արդեն երեք օր է՝ կայսրը ☐☐☐ անգամ հայտնել, թե երբ ☐☐☐ կան ինչ ☐☐☐ է կանչել ☐☐☐ Հոռն», — մտածում էր գորապետը:

(ընդունել, ես, բարեհաճել, խնդիր)

259. Գերված իույնի կցկտուր ☐☐☐ Պապը հասկացավ, որ նա ☐☐☐ գինգիլների բացօթյա ☐☐☐ մոտ նրանց ☐☐☐:

(կացարան, բոնել, պատասխան, լրտեսել)

260. Ըստ ☐☐☐՝ հայերը բրիտանոնություն ընդունելիս ☐☐☐ եփրատում. հնագույն, դեռևս նախաբրիտանական ☐☐☐ սկսած և այժմ էլ այն ☐☐☐ սրբազան գետ:

(իամարել, ավանդություն, շրջան, մկրտել)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

189

261. Տայքը Հայաստանի հյուսիսային    մեկն էր.    ժամանակ քաղաքները հաճախ    այդտեղ և անմատչելի տեղանքի շնորհիվ թշնամուն    առաջ գնալ:

262. Տիկինն ակնդետ նայում էր ամրոց    միակ ճանապարհին, որ    խորունկ կիրճից և    գետի վրա    կամրջով՝ բարձրանում ամրոց:  
(սկիզբ առնել, աղեղել, բերել, անցնել)

263. Չափածորը, բարձր    վրա   , անառիկ էր ու մեկուսի, և միայն ժայռեղեն բնական կամրջակն    նրան    աշխարհի հետ:  
(դուրս, ժայռակղզի, կապել, լինել)

264. Այդ    նա սաստիկ   , սիրտը կարծես    խողխողեցին, ողջերոցըով հիվանդի նման սիրթենց և    բազրիքին՝ կծկվեց թիկնոցի մեջ:  
(ընկճել, կռքնել, միտք, դաշույն)

265. Մի անսովոր երևույթ    նրա ուշադրությունը. մի խումբ    մոտենում էին բերդին, և որքան նրանք մոտենում էին, այնքան    իրենց    ընթացքը:  
(երիվար, գրավել, շտապել, ծիակոր)

266. Մի օր՝   , գայլն անցավ գետն ու    գյուղ. շներն իսկույն հոտն   , կաղկանձեցին, ռոնացին, իբրև՝ եթե գայլը փախած չլիներ,   :  
(բռնել, ծրագալույց, մտնել, առնել)

267. Կորած    գտան մեծ սարի գյուղահայաց   ՝ խեղդված գայլի մոտ. նա գյուղ    պատռված   , կաղին տալով:  
(կուրծք, շուն, վերադառնալ, լանջ)

268. Բարձրահոն աչքերի հայացքի հպարտությունը զուցե և գոռոզություն    եթե    մի   , որ ստեպ-ստեպ խաղում էր նրա   :  
(շուրթ, բվալ, ժպիտ, ընդմիջել)

269. Վիթխարի    մեջ    շինություններն այնքան ընդարձակ էին, որ վտանգի    կարող էին պատսպարել շրջակա    բնակիչների մեծ մասին:  
(ժամ, շրջապարիսպ, գյուղ, առնել)

270. Ավանդությունը պատմում է, որ Լենկբեմուրը վառողով    վանքը, և մի    այն փլատակների   ՝ վաղեմի փառքից բողնելով միայն   :  
(նշխար, պարել, վերածել, անթարթ)

271. Զինվորները    վանքի պարիսպներին, սակայն փակ գտնելով բոլոր    գայրացել էին.    այդպիսի հանդգնություն չէին սպասում մի խումբ   :  
(խառնել, նա, դարպաս, եղևորական)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

190

2772. Նայելով իր ☐ ☐ ☐ շիփ-շիտակ նստած առաջին ծիպկորի ☐ ☐ ☐՝ ամենևին դժվար ☐ ☐ ☐ կռահել, որ նա պատկանում է արքայական ☐ ☐ ☐:

(ապագան, պահպագունդ, երիկար, լինել)

2773. Շատ էր մտածում Քազուհին և մի տեսակ տրամուրքյան ☐ ☐ ☐՝ օրերով ☐ ☐ ☐:

(գրոսնել, անձատուր լինել, ծառուղի, փակել)

2774. Արժան կատարության կրակը ☐ ☐ ☐ նրա մռայլ աչքերում. նախարարների անդադար ☐ ☐ ☐ վերջնականապես ☐ ☐ ☐ նրան, և պատերազմ հայտարարեց նրանց՝ ☐ ☐ ☐ պատժել անհնազանդներին:

(ցանկանալ, բոցավառել, ծանծրանալ, խռովություն)

2775. Օրիորդը ☐ ☐ ☐, որովհետև իր սրտով չէր ☐ ☐ ☐ այդչափ հոգացողությունը, ուզում էր, որ նա ☐ ☐ ☐ իրեն իր վշտերի հետ, ☐ ☐ ☐ իր գործերին:

(խառնել, հորեղբայր, տանջել, հանգիստ բողնել)

2776. Ահագնորեն ☐ ☐ ☐ արահետի վրա ☐ ☐ ☐ այդ ժայռերի ☐ ☐ ☐՝ ամեն վայրկյան կարող է անցորդի ճամփան կտրել ☐ ☐ ☐ գինգած ելուզակը:

(կտնել, դաշույն, դուրս բռնել, հետև)

2777. Միգապանձ լեռների երբեմնի տիրակալը այլևս ☐ ☐ ☐ պայքարին և ոչ էլ առաջնորդում է հոտը. դաժան ծերությունը ☐ ☐ ☐ կրակ ու ձգտում նրա մեջ, ☐ ☐ ☐ խլրտուն հոսքը դանդաղել է նրա ☐ ☐ ☐:

(երակ, մասնակցել, արյուն, հանգչել)

2778. Վանքի անշո՞ք ☐ ☐ ☐ մեկում, որը ☐ ☐ ☐ ծառայել էր ☐ ☐ ☐ համար, նեղլիկ սեղանի վրա մտասույզ ☐ ☐ ☐ գորապետը:

(նախկին, կռանալ, խուց, ապաշխարել)

2779. Լուսամուտի գոգին ☐ ☐ ☐ մարիան իր բոբռուն ☐ ☐ ☐ էր սփռել վանականի ☐ ☐ ☐ գլխի վրա, որ փայլվում էր ☐ ☐ ☐ կծուժի պես:

(շող, ջնարակել, այրել, ածիլել)

2780. ճրագալույցին գյուղը ☐ ☐ ☐ կենդանիների ու մարդկանց աշխույժ ☐ ☐ ☐, լեռներն ու խորխորատներն ☐ ☐ ☐ դրանց, իսկ խաղաղ լուսնյակը նայում էր աստղալից ☐ ☐ ☐:

(ձայն, լցնել, երկինք, արծազանքել)

2781. Որսը նոր ☐ ☐ ☐, երբ ☐ ☐ ☐ մի այնպիսի կարկուտ, որի նմանը ☐ ☐ ☐ ոչ ոք երբևէ ☐ ☐ ☐:

(վրա տալ, տեսնել, սկսել, լեռնակած)

2782. Զրեբը, մետաղաձայն ☐ ☐ ☐, ծառս էին լինում, ձգում էին պախուրոցը, ☐ ☐ ☐ որպեսզի ☐ ☐ ☐ այդ անկերպարած ☐ ☐ ☐:

(իջնել, խլիսնցալ, ուղի, բնորոշմանալ)

4.1. Փակագծ  
անհրաժեշտ

283. Չայր  
մի մի մի ձ

284. Երբ  
մի ☐ ☐ ☐ գալ

285. Երկ  
նոգնարեկ ն

286. Զու  
այնպես ☐ ☐ ☐

287. ☐ ☐ ☐  
ծեղը՝ հենց

288. Շախ  
դեռ վարդրո  
պարել են:

289. Այդ  
չպտում էի

290. Տա  
արեկվներ ☐ ☐ ☐

291. Տա  
իմեն ☐ ☐ ☐

292. Երբ  
պարկիրեց

293. Միջ  
մի պանձ  
պղնձաբուլ ☐ ☐ ☐



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

191

283. Հարթավայրին □□□ առաջ ճանապարհը մերթընդմերթ □□□, ապա մտնում □□□ լի մի ձոր, □□□ երևում էր երկնքի միայն մի կապույտ շերտ:

(խորդուբորդություն, ուլորել, որտեղ, հասնել)

284. Երբ □□□, թվաց, թե ինքը ոչ թե □□□ է պառկած, այլ լարծուն □□□ գոյացած մի □□□ զազաթին:

(բլուր, գետին, սթափվել, խխունջ)

285. Երկար □□□ հետո աննկուն ճամփորդը □□□ առաջ □□□ ձյան սահմանին. հոգնաբեկ նայեց աջ. Փոքր Մասիսն □□□ ցածր էր մնացել:

(կեսօր, ինքը, մաքառել, հասնել)

286. Ձուկն ու վարազը ոչ մի կերպ □□□ պոկվել իրարից, իսկ մեզ՝ հեռվից □□□, այնպես □□□, թե նրանք □□□:

(թվալ, կարողանալ, մենամարտել, դիտել)

287. □□□ կարծիքով, քանի որ թոնիրը մեր տան □□□ է, առաստաղի ճաքն ու ճեղքը՝ հենց թոնրի □□□, ուրեմն հենասյունը կարելի է □□□ հենց թոնրի մեջ:

(կանգնել, քեռի, գլուխ, կենտրոն)

288. Շահի մասին □□□, թե չար աչք ուներ, և մի օր արքունի սպասավորները, դեռ վաղորդայնը □□□, ործաքարե վեմեր են բռնել նրա առաջ, և նրա □□□ այդ □□□ պայթել են:

(քար, ասել, հայացք, բացել)

289. Այդ □□□ էին ուզում բռնել զինվորները, որոնք, երկար □□□ թևներին □□□, շարտում էին գերության օղակը, հենց որ նա □□□ իրենց:

(պարան, մոտենալ, ծի, փաթաթել)

290. Տարրական □□□ մեկն էլ այն է, որ ամեն մի քարտաշ զվարթնոցյան արծիվներ □□□ չէ, և սա է այն անջրպետը, որով □□□ արհեստն □□□:

(ստեղծել, արվեստ, ճշմարտություն, սահմանազատել)

291. Տարբեր □□□ խոսող գաղթականները, հող □□□, լիաբերան օրհնում էին իրենց □□□. իշխանի անբասիր վարքը նրան □□□ ժողովրդի աչքում:

(բարբառ, կուռք դառնալ, ստանալ, փրկարար)

292. Երբ ամեն ինչ մինչև վերջին մանրուքը ստուգել, □□□, Մխիթարը □□□ պատվիրեց □□□ տնօրինել իրենց □□□ մարդկանց բախտը:

(հանձնել, մեկիք, վերջանալ, արդարություն)

293. Միջօրեին հոգնաբեկ ուղևորները հորիզոնի վրա նկատեցին պարիսպներ և □□□ սրածայր □□□, ապա նրանց առջև □□□ ընդարձակ մի քաղաք՝ զինվետ այգիներով □□□:

(փռել, վեր ցցել, շրջապատել, բուրգ)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

294. □□□ ճռռոցը գրգռում էր նրա □□□, և նա չգիտեր՝ ուր □□□, որ ազատվի այդ անտանելի ձայնը □□□:

(լսել, ջիդ, փախչել, ծղրիդ)

295. Քեռի թորույը □□□ շնչահեղձ էր լինում, բայց նրա միտքը □□□ մնացած իր □□□ էր, որի □□□ մղկտում էր սիրտը:

(կարոտ, երկիր, հուզմունք, հեռու)

296. Ծեր արքայի □□□ լուրը արագորեն տարածվեց ամենուր. հայոց իշխաններն ու նախարարները □□□ երազգալիորս՝ ներկա □□□ նոր արքայի □□□:

(լինել, մահ, թագադրում, փութալ)

297. Մենք անցնում էինք մարմարակերտ □□□ միջուկ. սյուների վրա քանդակված էին □□□ ձկներ, խաղողի □□□, □□□:

(ողկույզ, սյունաշար, խայտալ, նուռ)

298. Ուղևորը □□□ նայեց արագորեն □□□ պատուղ □□□ և արագացրեց քայլերը, որ շուտ □□□ գյուղ:

(ամպ, հասնել, երկյուղել, երկինք)

299. □□□ ճերմակ □□□ գնդերի պես հալկում էին աստղերը, □□□ արևելքը, արևի առաջին □□□ խաղում էին ամպերի հետ:

(շառագունել, շող, լուսաքաց, ծյուն)

300. Մի քանի օր հետո նա □□□ արդեն թեթևացած էր զգում և □□□ որոշ □□□ կարողանում էր □□□ հասնել մինչև մոտակա ձորակը:

(զբոսնել, օր, ինքը, ժամ)

301. Զյունամրդիկը □□□ մեր շուրջը, ձիերը, □□□ գոլորշի արծակելով, □□□ մեր ճոճոսն սահնակը ձյունածածկ □□□:

(ճանապարհ, պարել, թռչել, բերան)

302. □□□ ժամանակներ, երբ □□□, ուղտեր հեծած, կտրել են անապատներ, գնացել □□□ քաղաք և բնակ □□□, թե ինչ է հոգնությունը:

(ինձանալ, մարդ, քաղաք, լինել)

303. Երբ թագավորական շքախումբը □□□ անտառից, հեռվում՝ □□□ վրա, երևաց իշխանի դղյակը՝ □□□ կանաչազաղի □□□:

(ծառ, բարձունք, շրջապատել, դուրս գալ)

304. Ամեն □□□ հանդիպում են լայնատերև □□□, որոնց սաղարթները մեղմորեն □□□ քամուց՝ անտառը լցնելով հուժկու □□□:

(օրորել, քայլափոխ, շաչյուն, թխկի)

305. Կարող են □□□ չլինել այնտեղ, սակայն □□□ հետ է նա՝ իր գողտրիկ □□□,

4. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

306. □□□ նրա ձայնը □□□:

(լսել, ջիդ, փախչել, ծղրիդ)

307. Մի քանի տարի անց □□□ լուրը արագորեն տարածվեց ամենուր. հայոց իշխաններն ու նախարարները □□□ երազգալիորս՝ ներկա □□□ նոր արքայի □□□:

(լինել, մահ, թագադրում, փութալ)

309. □□□ ձկներ, խաղողի □□□, □□□:

310. Ուղևորը □□□ նայեց արագորեն □□□ պատուղ □□□ և արագացրեց քայլերը, որ շուտ □□□ գյուղ:

(ամպ, հասնել, երկյուղել, երկինք)

311. Ամեն օր հետո նա □□□ արդեն թեթևացած էր զգում և □□□ որոշ □□□ կարողանում էր □□□ հասնել մինչև մոտակա ձորակը:

(զբոսնել, օր, ինքը, ժամ)

312. Զյունամրդիկը □□□ մեր շուրջը, ձիերը, □□□ գոլորշի արծակելով, □□□ մեր ճոճոսն սահնակը □□□:

(ճանապարհ, պարել, թռչել, բերան)

313. Երբ թագավորական շքախումբը □□□ անտառից, հեռվում՝ □□□ վրա, երևաց իշխանի դղյակը՝ □□□ կանաչազաղի □□□:

(ծառ, բարձունք, շրջապատել, դուրս գալ)

314. Ամեն □□□ հանդիպում են լայնատերև □□□, որոնց սաղարթները մեղմորեն □□□ քամուց՝ անտառը լցնելով հուժկու □□□:

(օրորել, քայլափոխ, շաչյուն, թխկի)

315. Կարող են □□□ չլինել այնտեղ, սակայն □□□ հետ է նա՝ իր գողտրիկ □□□,



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

հինավուրց անտառներով, □□□ վանքերով ու բերդերով:

193

306. □□□ նման մի միտք անցավ նրա □□□, փայլատակեց ու □□□ նույն □□□:

(մամռակայել, տարի, պարտեզ, ես)

(հանգչել, թողնել—հեռանալ, վայրկյան, գլուխ)

307. Մի քանի ժամ ևս, և պիտի շարունակեինք ճանապարհն ու □□□ Ճաղկածոր՝ այդ երանապետ վայրում □□□՝ □□□ քաղաքի □□□ օդը, ժխորն ու աղմուկը:

(վարակել, հանգչել, գնալ, թողնել)

308. Ամաի բրդյա □□□ իջել էին մինչև ընդարձակ □□□ խորքը և այժմ ալիքներ □□□ սահում էին շրջակա □□□ ի վեր:

(տալ, հովիտ, լեռ, ծվեն)

309. □□□ քայլում էի՝ □□□ գտնել □□□ ուղին, որ կորել էր իմ չար □□□:

(փորձել, բախտ, վախենալ, հետդարձ)

310. Որքան մոտենում էինք, այնքան ավելի մշմարելի □□□ գյուղի □□□ ու այգիները, □□□ ելնող □□□ սյուները:

(երդիկ, դառնալ, ծուխ, տուն)

311. Անհնարին □□□ մեջ □□□՝ կանգնել էր Մերուժանը հայրենական □□□ շքամուտքի առջև՝ □□□ խեղդվելով:

(ամոթ, տատամսել, խռովք, տուն)

312. Արևի □□□ հետ բացվում էր □□□ ցողով □□□ անտառը՝ ազատվելով հետզհետե □□□ թուխպերից:

(ողողել, ցրել, բարձրանալ, գիշեր)

313. — Երբեք □□□ ժողովրդիդ, □□□ քո հավատը, անսա՝ սգավոր □□□, անհապաղ □□□ մոլորությունիցդ, — ասաց մեծ տիկինը:

(մայր, արհամարհել, հարգել, հրաժարվել)

314. Ես □□□ կտրիճ գորավար էի պատկերացնում. խաչենագետի աջափնյա □□□ մտովի □□□ էի բերում իմ «գորքը»՝ □□□ այն դեպի ռազմաճակատ:

(տանել, դարավանդ, ես, մարտակարգ)

315. Վախենում էր, թե օրիորդը □□□ կամ բնավ □□□ լսել իրեն, մինչդեռ ինքը կանենում էր ասել այն ամենը, ինչ շարունակ □□□ վերջին շաբաթվա □□□:

(ցանկանալ, ընթացք, ընդհատել, մտածել)

316. — Դու □□□ վսեմ □□□ հայտնի □□□ տոհմիդ՝ □□□ պայծառ հիշատակը, ուստի դու այլևս խորթ ես, օտար, — ասաց մայրը Մերուժանին:

(Արծրունի, արատավորել, բաջագործություն, դառնալ)



317. «Ճիշտն ☐☐☐՝ ծիծաղելի է մի աղքատ օրիորդի ☐☐☐ այսչափ ☐☐☐ ու գուրիը ☐☐☐».— խորիւմ էր Միքայելը:

(հափշտակել, կորչել, ասել, հրապույր)

318. — Եթե դու իրենց սխրագործություններով հայտնի դարձած ☐☐☐ ճշմարիտ ժառանգն ես, ☐☐☐ քո իոգին, գնա՝ եկեղեցի, գլջա՝ ☐☐☐, այնժամ բոլոր դռները ☐☐☐ քո առաջ,— հորդորեց մայրը:

(մաքրել, բացել, մեղք, նախահայր)

319. Խոնկած մտքերը այդպիսի խառնաշփոթ ☐☐☐ անընտել ☐☐☐ դժկար ☐☐☐ առաջ ☐☐☐:

(կին, կանգնել, երկընտրանք, վիճակ)

320. — Հայրենական տան դռները փակ են քո առաջ, ուղիներն դու ☐☐☐ ճշմարիտ ☐☐☐, քո սրտի աչքերը փակեցիր ☐☐☐ առջև և ☐☐☐ հայրենիքդ:— ասաց մայրը:

(խիդճ, շեղել, ուրանալ, ուղի)

321. Այդ թշվառականը դեռ ☐☐☐ սոփոր էր միշտ ☐☐☐, շողոքորթելու, քծնելու ☐☐☐ հաղուստների, ☐☐☐ միշտ երկյուղում էր:

(ինքը, խոնարհել, որ, մանկություն)

322. ☐☐☐ պետք էր քաղաքագետի ճկուն ☐☐☐ մի անվեհեր առաջնորդ, որը ☐☐☐ Աստղեստանի նվաճողական ☐☐☐:

(Հայք, նկրտում, հօրս ցնդել, միտք)

323. Լիլիթի վեր ☐☐☐ իոգին չէր երկնչում ոչ մի ☐☐☐, ձգտում էր դեպի երկնասլաց ☐☐☐ նմանվող ժայռերը, տենչում լեռների երկնամներձ ☐☐☐:

(այում, խոչընդոտ, սլանալ, բարձունք)

324. ☐☐☐ կենտրոնախույս ☐☐☐ գլխավորող նախարարները, անտեղունչ ☐☐☐ իրենց ☐☐☐, անվերջ զբաղված էին գինարբուքներով:

(թողնել, երկիր, տիրույթ, ուժ)

325. Անուշաբույր ☐☐☐ ծաղկափթիթ ճյուղերը արտացոլվում էին ☐☐☐ արծաթափայլ ☐☐☐ ակնախտիղ ☐☐☐:

(հայելի, լիճ, եղյսանի, ջուր)

326. Անչափ ☐☐☐ նրան՝ ժողովուրդը նրա ☐☐☐ կոչեց Ծաղկունցաց ☐☐☐ փոքր-ինչ հարապ ☐☐☐ միայնակ գազաթը:

(լեռ, սիրել, ընկնել, անուն)

327. Խորտն այստեղ չտեսնված համեղ էր, բուրավետ, բայց հանդապահը, ուր որ է ☐☐☐, պիտի ☐☐☐ կարկամած ☐☐☐ վրա, թե ինչու են ապօրինի ☐☐☐ ուրիշի խոտը: (արածել, գոռալ, հայտնվել, նախադասել)



317. «Ծիշտոն օօօ»՝ ծիծաղելի է մի արքատ օրիորդի օօօ այսչափ օօօ ու գլուխը օօօ», — խորիւմ էր Միքայելը:

(իպիշտակել, կորչել, ասել, հրապուր)

318. — Եթե դու իրենց սխրագործություններով հայտնի դարձած օօօ ճշմարիտ ժառանգն ես, օօօ քո հոգին, գնա՝ եկեղեցի, գղջա՝ օօօ, այնժամ բոլոր դրոնքը օօօ քո առաջ, — իորդորեց մայրը:

(մաքրել, բացել, մեղք, նախախար)

օօօ:

(կին, կանգնել, երկընտրանք, փնձակ)

320. — Հայրենական տան դռները փակ են քո առաջ, որովհետև դու օօօ ճշմարիտ օօօ, քո սրտի աչքերը փակեցիր օօօ առջև և օօօ հայրենիքդ, — ասաց մայրը:

(խիղճ, շեղել, ուրանալ, ուղի)

321. Այդ թշվառականը դեռ օօօ սուգոր էր միշտ օօօ, շողորթորթելու, բծնելու օօօ հարուստներին, օօօ միշտ երկյուղում էր:

(իճքը, խոնարհել, որ, մանկություն)

322. օօր պետք էր քաղաքագետի ճկուն օրր մի անվեհեր առաջնորդ, որը օրր Ասորեստանի նվաճողական օրր:

(Հայք, նկրտում, հօրս ցնդել, միտք)

323. Լիլիթի վեր օրր հոգին չէր երկնչում ոչ մի օրր, ձգտում էր դեպի երկնապաղ օրր նմանվող ժայռերը, տենչում լեռների երկնամներձ օրր:

(այում, խոչընդոտ, սլանալ, բարձունք)

324. օրր կենտրոնախույս օրր գլխափորող նախարարները, անտեղունչ օրր իրենց օրր, անվերջ զբաղված էին գինարբուքներով:

(թողնել, երկիր, տիրույթ, ուժ)

325. Անուշաբույր օրր ծաղկափրփր ճյուղերը արտացոլելում էին օրր արծաթափայլ օրր ակնախառնիղ օրր:

(հայելի, լիճ, եղրնանի, ջուր)

326. Անչափ օրր նրան՝ ժողովուրդը նրա օրր կոչեց Ծաղկունյաց օրր փոքր-ինչ հարապ օրր միայնակ գազարը:

(լեռ, սիրել, ընկնել, անուն)

327. Խոտոն այստեղ չտեսնված համեր էր, բուրապետ, բայց հանդապահը, ուր որ է օրր, պիտի օրր կարկաճած օրր վրա, թե ինչու են ապօրինի օրր ուրիշի խոտը:

(արածել, գոռալ, հայտնվել, նախադալան)



թուրմունք էլիմ սփռում, և բուրմունքի հետ ☐☐ մի քաղցր թախիծ:

10

329. Արդեն զգացվում էին մոտալուտ   նախանշանները՝ ցրտաշունչ քամու պորթկումներ՝ ծյան՝ շրջակա   եկող  , մինչև մարդու ոսկորները     խոնավություն, երկար գիշերներ:

330. երբ վերջապես դուրս եկանք ուղղաձիգ ժայռերի , մեր առջև   
բնության անձեռակերտ հրաշալիքը՝  ահեղ  օլիպիկեթոսը

**331.** Հանդիպակաց □□□ լանջից մեծ □□□ ցած էր սուրուն հայոց □□□ երկու  
հարյուրյակ՝ □□□ բեկուն մտցնել կռվի ընթացքի մեջ:

(Կործնել, բլուր, հեծելագոր, աղմուկ)

332. □□□ կարծիքով՝ ով գեղարվեստասեր է, բնավ իրավունք □□□ Լևոնին □□□, քանի որ նա □□□ ճշմարիտ արվեստագետ է:

(Էություն, ես, ծանաչել, ունենալ)

333. Շքեղ հագուստներով    ծառայի    նա    ոտքերը և շատ գգույշ    ընդարձակ դահլիճը:

(սրբել, մտնել, նշան, պճնել)

334. □□□ □վաց, թե այդ հնչուն ձայնը □□□ ոչ թե մարդկային □□□, այլ մի կախարդական □□□:

(բիսեւ, ես, կուրծք, սրիւնգ)

335. Կարծես մարդկանց  վրա  ջութակը՝ դառնալի արցունքներ  նրանց :

(1999, 2000, 2001, 2002)

336. Ես կարծում եմ, որ նրան [ ] [ ] [ ]  
[ ] [ ], դրա համար էլ խուսափում է [ ] [ ] [ ]:

(ամենքը, կողջել, վախենալ, բացահայտել)

337. Մի □□□, ես մի կերպ □□□ այդ □□□, բայց ստիպված □□□ հեռանալ  
բաղադրից և առհասարակ մոռանալ այդ ամենը:

(ղուրս արձնել, լինել, խոսք, պատմություն)

338. Նախարարական , լսելով Մարգարետունու հաջողությունները մասին և , որ նա գործում է  հրամանով,  և միացան նրա զորքին:

(գալ, իմանալ, գործախուսը, արքա)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթադրելով համապատասխան փոփոխություններ:

339. Դիվանը ☐☐☐ դեղին տերևները, թաղվում խաշամի ☐☐☐ մեջ, սայթաքում ու ճյուղերից ☐☐☐ շարունակում էր ☐☐☐ ճամփան:

(բռնել, շեղք, ինքը, կոխկոտել)

340. ☐☐☐ նա գաղտագողի մեր տուն ☐☐☐ մեզ օգնելու, որ մի կերպ ☐☐☐ փրկենք անագողուն ☐☐☐:

(ծողոպրել, գալ, ճրագալույց, թշնամի)

341. Միրիալը, հանգիստ ☐☐☐, փոխում էր արնագուն տոտիկները և ☐☐☐ թրքում ☐☐☐ փափուկ, արդեն ☐☐☐ տերևները:

(լորենի, թուշուշ անել, դեղնել, կտուց)

342. Բայց հանկարծ ☐☐☐ միրիալը. հանդիպակաց ժայռին դեռ ☐☐☐ լսվեց հրացանի պայթյուն. դեղին ու կարմիր ☐☐☐ ցողի կաթիլներ ☐☐☐ գետնին:

(ընկնել, թռչել, տերև, հասնել)

343. Աշնանային թխստ ☐☐☐ մեկն էր. անպամած երկնքից անընդհատ ☐☐☐ անձրևը, օդը ☐☐☐ մինչև ոսկորները թափանցող անախոթ ☐☐☐:

(մաղել, խոնավություն, հագնակ, օր)

344. Լեռներից ☐☐☐ մեղմ գեփյուղ և գեղեցիկ բնապատկերը նրա ☐☐☐ մեջ վայրկենաբար ☐☐☐ Եփրատի իռլտի չքնաղ տեսարանները, և նրա սիրտը հաճելի ☐☐☐ սկսեց թրթռալ:

(հիշողություն, ելեւջում, իջնել, վերակենդանանակ)

345. Այցելում բռնեց ☐☐☐՝ գոհարագարդ ☐☐☐ օղակված ձեռքը և ☐☐☐ պապակած ☐☐☐:

(իպել, շուրթ, տիկին, ապարանջան)

346. ☐☐☐ համար են դողանջում անհամար ☐☐☐ զանգերը, եթե ☐☐☐ խոսքը ☐☐☐ չի մնացել այլևս:

(հասկանալ, ո՞վ, Աստված, տաճար)

347. Հանդիպակաց ափին զանձասարն է՝ ☐☐☐ զաճաճ ☐☐☐ ծածկված, ապա ☐☐☐ մեկը մյուսին ☐☐☐:

(թուփ, լեռ, թիկնել, մոշ)

348. Հիշեցե՛ք, որ ☐☐☐ առաջ էլ ☐☐☐ մարդիկ, որոնք ☐☐☐ կյանքի դժկարություններին և ☐☐☐ ամեն ինչ՝ դրանք հաղթահարելու համար:

(լինել, ամել, դու, բախել)

349. Մրդկածուփ ☐☐☐ ահարկու ալիքները ☐☐☐ վեր ու իսկայական թափով ☐☐☐ ցած՝ ջարդուփշուր լինում ահարկու ☐☐☐:

(շառաչում, ընկնել, օկկիանոս, բարձրանալ)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

197

350. Թափվում էին □□□ հալածված □□□, և դրանց շրշյունից սիրտս □□□ անուշ □□□:

351. Այդ ժեռուտ □□□ միշտ □□□ ալեծուփ ծովը և մինչև Անտիոք □□□ լեռնաշղթան, որ իր մեծ ու փոքր □□□ մխրճվում էր երկնի կապույտի մեջ:

352. Հայ ժողովուրդն □□□ բազմադարյան պատմության □□□ պայքարել է հանուն □□□՝ դրա մեջ □□□ իր գոյատևման միակ երաշխիքը:

353. Այս տարի նա, առաջին անգամ □□□ ծովը, զնայվեց հզոր, մոլեգին □□□, հիացավ նրա ամեհի □□□ և □□□ նրա երդվյալ սիրահարը:

354. Ներս գալով՝ □□□ իր տեղը, □□□ հոնի կարմիր □□□ և, եթե գրուցընկեր չունենար, ինքնիրեն կխոսեր ու □□□ տակ կժպտար:

355. Եթե □□□ ինձ □□□ լսել, ես □□□ քեզ ամբողջ □□□:

356. Հեռվում □□□ երասխ գետը, նրա ափերին □□□ եղեգնուտ էին այրում. □□□ միջից երևում էր Արարատ □□□ ծյունածածկ գագաթը:

357. Մի որբ մանուկ էր ապրում այդ □□□ մեջ. նա □□□ բոլորի աչքի առջև, իսկ երբ պատանի □□□, թողեց քաղաքը և □□□ դեպի անհայտություն:

358. Լուսադեմին այլևս □□□ և □□□ ազատվողի պես իրեն □□□ հնձանից ու □□□ մտավ այգի:

359. Ինչ-որ բան □□□՝ հապշտապ □□□ բլրից, քայլերն ուղղեց դեպի Աղթամար □□□ հայտնի քարայրը՝ նեղ արահետն անցնելով այծյամի □□□:

360. Կիսով չափ ցամաքած □□□ գերեվարված □□□ արշավում էին սուզանավակների նման՝ կապտավուն երակներ □□□ պղտոր □□□ մեջ:

361. Հանկարծ □□□ լուրջան մեջ նրա ականջին □□□ ինչ-որ երգի մեղամաղձոտ □□□, որ ասես սրտի □□□ էին գալիս:

(թախիժ, քամի, լցնել, տերև)

(գագաթ, հասնել, բարձունք, երևալ)

(ընթացք, ազատություն, ինքը, տեսնել)

(ալիք, դառնալ, տեսնել, ուժ)

(կռթնել, մահալ, նստել, քիթ)

(համբերություն, իմանալ, խոստանալ, պատմել)

(լեռ, մոլեգնել, ծուխ, հովիվ)

(մեծանալ, ծամփա ընկնել, դառնալ, մարդ)

(գույնը գցել, համբերել, դուրս նետել, խեղդել)

(ծարպկություն, ցած իջնել, կղզի, հիշել)

(ջուր, ծուկ, լիճ, առաջանալ)

(խորք, հասնել, գիշեր, ելևէջ)



4.1. Գաղափարում տրված բաները տեղադրել համապատասխան մեջ՝ ըստ անորոշարարյան ենթադրելով համապատասխան փոփոխությունները:

362. Լեռնակաճը, որի հազին դարբարած ԸԸԸ տրեխներ կ'իմ, ԸԸԸ բարձրարիտ լեռան կատարին և ԸԸԸ ճասեց ժայռի ԸԸԸ:

(պռունկ, կաշի, հասնել, խոնջանալ)

363. երբ երանց ԸԸԸ քարանձավը, ԸԸԸ կանգ առան, շուտով երանց աչքերն ԸԸԸ արտ լուսին, և երանց տեսան ԸԸԸ անձնավերտ իրազայիցները:

(քնույթուն, շփոթել, մտնել, լճառել անալ)

364. Աճափում բացնված ԸԸԸ չէին կարողանում իրենցից վանել ԸԸԸ այն թախիժը, որը ԸԸԸ պես ժանրանում էր ԸԸԸ պրտերին:

(խցը, կին, կապար, միայնություն)

365. Այցր ԸԸԸ ներս ԸԸԸ աղջն ԸԸԸ վարդերի բուրբաստանը, շուրջը՝ իտապնա տուսանբարձեր բնչյան վրտար ԸԸԸ:

(ափ, մտնել, որտ, փռել)

366. Ես ԸԸԸ քալում էի անտառամիջյան կանձանով և հազիվ ԸԸԸ երկար ծանապարից ԸԸԸ ուղեքրա, երբ արտախտը հանկարծ ԸԸԸ:

(անհետանալ, քարշ տալ, կարալ, իրզնել)

367. Հանկարծ ԸԸԸ դեմքը պայծառ փայլ ԸԸԸ նա ամփոփեց ուժերը, ԸԸԸ մի պահ՝ աչքերը հառած ԸԸԸ լեռներին:

(Հանգնելու, ստանալ, վիրավոր, աշխուժանալ)

368. Մեր ժողովուրդը իր աննճորյա ԸԸԸ մեջ ժանձանակ չունի կյանցի գտն ու բուրբ ԸԸԸ սակայն նա անկարող է ԸԸԸ վարդը՝ ԸԸԸ ժայռիկը:

(սեր, տեմուխյուն, մոռանալ, վախել)

369. Բուրբուրին ԸԸԸ, թե ինչպես երթից ԸԸԸ, և ես, գլուխս ԸԸԸ քարին, ԸԸԸ:

(քնել, իարջել, գգալ, գնել)

370. Ես ԸԸԸ, հետո ԸԸԸ գրասենդանի մոտ և քախձուտ աչքերը ԸԸԸ ճրագի կարծկտացող ԸԸԸ սկսեց խորիժել:

(սենեռել, բոց, ճատել, վեր կենալ)

371. ԸԸԸ իրենց հետապնդող միավորներին՝ երանց կարկանդակն վախից, սակայն ԸԸԸ իրենց կյանցին սպառնացող վտանգը՝ ԸԸԸ քալելից և ԸԸԸ անտառի խորքը:

(խոնջել, տեսնել, գգալ, արագանալ)

372. Միայն մի բան էր խախտում ԸԸԸ անորդրը՝ ԸԸԸ միջոթնակ խոշորցը, որ գայիս էր ԸԸԸ մրսաճանիկի կողմից, երկրեցը խաղաղ էր, և տարօրինակ էր թվում ԸԸԸ հարձակման ինսարավորությունը:

(գիշեր, եղիս, բշտանի, ռետո)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

199

373. Աշխատում էր համոզել ☐☐☐, թե այդ վախը ☐☐☐ արդյունք է, բայց ☐☐☐ ճնշվել ամբողջ հոգով և թաքցնել ☐☐☐ բույն դրած երկյուղը:

(սիրտ, նախապաշարում, ինքը, շարունակել)

374. Նա առողջ ☐☐☐ արագությամբ ☐☐☐ տեղից և վազքով ☐☐☐ դեպի լճի ափը՝ ☐☐☐ լողալու:

(մետել, պատրաստել, պոկել, մարդ)

375. Սամվելն առերևույթ ☐☐☐, երբ մայրը հայտնեց, թե ինքն արդեն ☐☐☐ ասպախումբը, և գիտակցաբար ☐☐☐ նրան, որպեսզի կասկածների ☐☐☐.

(հակառակել, տեղի տալ, կազմել, տեղիք տալ)

376. Ոստանա հովիտը մի երկայնածիզ ծորադաշտ էր՝ ☐☐☐ Արտուս լեռան ☐☐☐ որտեղ ☐☐☐ բազում պատմական ☐☐☐.

(հուշարձան, գիրկ, սեղմել, սփռել)

377. ☐☐☐ դռնակը ճռռաց, ու հանկարծ ծառերի տակ ☐☐☐ կնոջ կապույտ գլխաշորը, լաջվարդ շապիկը. հիլանը մի պահ մայեց ու հապշտապ ☐☐☐ դռան ☐☐☐.

(երևալ, հետև, այգի, պահել)

378. Սպարապետը թրծված էր բազում մարտերում, ☐☐☐ միշտ ☐☐☐ էր դուրս եկել՝ ☐☐☐ իր ազատատենչ հոգու ☐☐☐.

(հագուրդ տալ, պոռթկում, որ, հաղթանակ)

379. Այդ գյուղի ☐☐☐ վարքն ու բարքը, նիստուկացը, երգն ու պարը ինձ ամեն անգամ ☐☐☐ ընդմիշտ ☐☐☐ մի ժողովուրդ, ☐☐☐ սերել էի ես:

(հիշել, կորչել, մարդ, որ)

380. Ներսես Մեծի ☐☐☐, ունից ակնածում էին մինչև իսկ Հռոմի ☐☐☐ մերծավորները, արյունահեղությունը դադարեց, և ☐☐☐ անհագ ☐☐☐ եռացող նախարարների մտադրությունները:

(զայրույթ, կայսր, ծախողել, միջնորդություն)

381. Փառանձեն տիկինը շարունակում էր ապրել ☐☐☐ մարդախույս կյանքով. ☐☐☐ խելացի և զարգացած կին՝ իր վիշտը խեղդում էր ☐☐☐ և զավակների դաստիարակության ☐☐☐.

(ընթերցանություն, միանձնուհի, հոգս, լինել)

382. Երբ Աշոտ Երկաթը լսեց ☐☐☐ բարբարոսական ☐☐☐ բոքը և Սյունյաց ☐☐☐ գերեվարման պատմությունը, իջավ Բագրևանդ՝ վառված վրեժխնդրության ☐☐☐.

(կրակ, հայր, մահ, տիկին)



200

383. □□□ բիչ ձախ եռահարկ քարաշեն տունն էր, որի դարպասը □□□

հեռանալուց հետո մի քանի տեղից □□□ երկաթյա □□□:  
(Շիգ, անկյունադարձ, ամրանալ, տանտեր)

384. Արագածից անընդհատ □□□ սառը քամին անարգել □□□ նեղլիկ փողոցներով, սրբաբացնում այստեղ-այնտեղ ծվարած թափառաշրջիկ □□□ կիսամերկ □□□:

(երեխա, գալ, մարմին, անցնել)

385. □□□ միայն □□□ տակ □□□ որսորդը լսեց □□□ տերևների խաղաղափայլուն և տեսակ հրաշագեղ գազանին:

(թաքնվել, արևածագ, չորանալ, թուփ)

386. Այդ պահին, երբ պետք էր վճռական լինել, ես □□□ ո՛չ □□□ և ո՛չ գազաններից, միայն □□□ հպարտությունն □□□ ինձ:

(ես, երկյուղել, տանջել, ցուրտ)

387. Հետո նա հանկարծ □□□, մոտեցավ □□□ մոտիկ լուսամուտին, իբր □□□ օդի պակասությունից՝ □□□ այն:

(ինքը, վեր կենալ, նեղել, բաց անել)

388. Այդ □□□ բոլոր դեպքերը՝ ուրախ և տխուր □□□, այնքան էին գրգռել ինձ □□□, որ ես այդ պահին ամենևին ախորժակ □□□ ուտելու:

(ունենալ, օր, տպակոտություն, ջիտ)

389. Թեև ես շատ անգամ □□□ վարմունքի մեջ □□□ թաքցրած □□□ նշաններ, բայց և այնպես դարձյալ □□□ և հապաղում:

(կասկածել, տիկին, սեր, զգալ)

390. Չնայած վտանգին՝ օրիորդը բոլորովին □□□ սառնասրտությունը և □□□ ամենայն □□□ պահում էր □□□ վրա՝ պինդ բռնելով նրա պարանոցից:

(թաքցություն, ձի, կորչել, ինքը)

391. Մի վայրկյան □□□ այնպես □□□, թե նա ինձ կողքին է, թե շուտով □□□, իր լուսակիր հայացքով պիտի մայի ինձ □□□:

(աչք, ես, խոսել, թվալ)

392. Թագակոյրը, աչքերը □□□, լսում էր □□□, մինչդեռ □□□ զգացումից □□□ նրա սիրտը, արագանում էր շնչառությունը:

(իշխան, փակել, փոթորկել, կարոտ)

393. Նա միանգամայն □□□, որ եթե ինքն՝ այս անգամ էլ □□□, ապա հակառակորդը այլևս □□□ հնարակությունն □□□ ոտքի կանգնելու:

(վրիպել, համոզել, ինքը, տալ)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

201

394. Ամբողջ օրը թափառել էր ծորում,    հարևան    շրջակայքում, ծորի աղբյուրն   , բայց չէր տեսել   .

395.    եկող    փաթիլները հանդարտ իջնում էին ուշ աշնան դաշտերի վրա՝ աստիճանաբար    տիկնոջ    խռովքը:

(Սոնա, այգի, իջնել, լինել)

396.    սքանչելի լեռնաշխարհի զավակն էր նա, ինքն էլ ասես այդ    մի մասնիկը լիներ՝    պես հպարտ,    պես ամրակուռ:

(հոգի, ծյուն, առավոտ, մեղմել)

397. Իմ իշխաններն    միայնակ և ամոթահար   , այդ    ես մտա Սևանա վանքը՝    մոռանալ դրսի աշխարհը:

(ժայռ, արծիվ, բնություն, ճակատք)

398. Այդ օրը    ոչ մեկը    որևէ օգտակար գործ ձեռնարկել. բոլորս    զխապտույտ    ընթացող դեպքերից:

(ծգնել, ես, պատճառ, բողոքել)

399. Սարերում հանկարծակի    առատ    պատճառով փակվել էին դեպի ձմեռանոցներ տանող   , և հովիվները բնավ   , թե ինչ անեն:

(արագություն, ես, շփոթել, կարողանալ)

400. Եթե նրանք    իրենց տանը, ապա այդպիսի մանր-մունր հոգսերը երբեք չգալ   , տարածայնությունների   , և կյանքն ավելի խաղաղ   .

(ծյուն, կողմնորոշել, ծանապարհ, տեղալ)

401. Մինչև պատահաբար նա    աչքի    մի մարդ էր՝ հոգսերի մեջ    և պարտքերի ծանրությունից   .

(առիթ տալ, բնակվել, պատճառել, ընթանալ)

402.    ծիերի    սպիտակ    ամպի միջից երևաց    զարմացած դեմքը:

(կքել, ոչինչ, ընկնել, խրել)

403. Փակ    առջև   ՝ մտածում էր    անպատասխան    մասին:

(սեր, կանգնել, դուռ, ինքը)

404. Գյուղացին    սայլը,    շոյեց    մեջքը և    ոտքը բարձ տալով՝ տուն մտավ:

(բնջություն, ուռչել, եգ, կանգնել)

405.    իր մեծ հաջողությունից՝ նա շտապ    տուն և երջանկությունից    դեմքով սկսեց    պատմել ներկայացման մասին:

(հասնել, ամուսին, ոգևորել, շողալ)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

406. Դեռ  գրկված  կենելով ծնողներից,  սիրո և բնքշանքի՝ նա ամեն անգամ ահով  վաղվա :

(կարոտ մնալ, սպասել, օր, մանկություն)

407.  չափ գինուցած  ուրախ տրամադրությամբ իջան  հենց  ապարանքի մուտքի առջև:

(ծի, կես, պալատական, արքա)

408. Երկարատև  հետո  ցամաք տեսնելու վերջին հույսը՝ , այլ ելք չունենալով,  եղան դիմելու ծայրահեղ միջոցի:

(հարկադրել, սպասում, կորչել, մայր)

409.  մի խուճբ անպաշտպան  այնտեղ, ինչպես անմեղ  հոտը արյունուշտ որսորդներով ու  շրջապատված:

(կանգնել, երե, քերծել, վանական)

410. Չափի տարբեր  առջև  այդ  անսահման հավատի և սիրո խորհուրդ ունեն  մեջ:

(դնել, որոճասյուն, խաչքար, ինքը)

411. Մենք վաճառ  այն , երբ վարդապետը, արևային ժամացույցին  վերջին զանգակի թելն :

(քաշել, պահ, մտնել, նայել)

412. Պատանին երդվեց բոլոր  անուններով, որ ոչ մի մարդու երես  որ  ինքը :

(մերս մտնել, սուրբ, կնեկ, տեսնել)

413. Արևի  մեղմորեն  ծառերին, և քոթոթը  ալեկի կույզ եկավ քնած  ոտքերի մոտ:

(վախ, մայր, դիպչել, ճառագայթ)

414. Ափերից  գետն ահարկու որոտում էր՝  իր երախն  բոլոր խարխուլ :

(քանդել, դուրս գալ, ընկնել, տուն)

415. Նա մի  բաց արեց իրեն  թիկնոցի ճարձմանը և խոյացավ հակառակորդի վրա՝  իր նպաստավոր :

(դիրք, ծեռք, օգտվել, խանգարել)

416. Բոնցքամարտիկը  հակասարակշռությունը և . բրտինքը  պես հոսում էր,  աչքերը:

(ատու, ծնկի գալ, կորչել, լցնել)



417. Վշտաբեկ □□□ տխրադեմ □□□ մի քանիսը □□□ նրա □□□ շուրջը և փորձում էին մխիթարական խոսքեր ասել:

(հարս, խմբել, անկողին, այրի)

418. □□□ նոր □□□ բաղիկները, մոր □□□ ներքո շորորալով, զբոսնում էին քջջան գետակի □□□:

(ափ, ծու, հովանի, դուրս գալ)

419. Ժայռերի բարձունքին □□□ արահետը, □□□ ժամանակին □□□ միայն ուղտերի քարավանները, այդ օրերին արտակարգ բանուկ □□□:

(երթնեկել, դառնալ, կառչել, որ)

420. □□□ թվաց, թե ինչ—որ ստվերներ □□□ և ճանապարհի մի □□□ հապշտապ □□□ մյուսը:

(հայտնվել, եզր, ես, անցնել)

421. Գահ □□□՝ նորընծա արքան իր մի քանի հարյուր □□□ մաքրեց երկիրը պղտոր □□□ և ցրեց նրա շուրջը □□□ սև թուխպերը:

(կուտակել, հեղեղ, կտրիճ, բարձրանալ)

422. □□□ պես աղջիկն էլ հոգեմաշ □□□ լիովին □□□ մոր □□□ էր, բայց միայն արտաքուստ:

(պատճեն, հույզ, հակառակ, բզկտել)

423. Միքայելը օրհորդի □□□ մեջ տեսավ այն խոչընդոտը, որ բաժանում էր իրենց □□□, և առանց □□□ որևէ պատասխանի □□□ հեռացավ:

(սպասել, ընկճել, սառնասրտություն, միմյանց)

424. Ազատությունն ինձ դեռ բնավ □□□, ես չեմ ուզում □□□ նրանց □□□, □□□ կախված է իմ ապագան:

(ով, գործ, խառնել, ծանծրանալ)

425. Ամեն անգամ նրան □□□ օրհորդի հպարտ պահվածքը, և նա, հուզախոտվ □□□ մեջ □□□, չէր կարողանում □□□ թելը գտնել:

(ընկղմել, շփոթել, միտք, զգացմունք)

426. Հագնելով □□□ ժառանգած թագավորական □□□՝ նորընծա արքան սանձահարեց բոլոր կամակոր □□□ և ձեռնամուխ եղավ երկրի սահմանների □□□:

(ծիրանի, հայր, ընդարձակում, իշխան)

427. Երիտասարդը □□□ չափ վախենում էր օրհորդի □□□ և այժմ մինչև □□□ խորքը □□□:

(մերժում, վիրավորել, մահ, հոգի)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

428. Անուր ☐ ☐ բրտնակուր ☐ ձիու ☐ ☐ Արտակը սկսում էր փոշու մեջ ☐ ☐ ճանիով՝ ցանկանալով ժամ առաջ ☐ ☐ լինել:

(տուն, կաշե, կոշե, պարանոց)

429. Ծերունին ձեռքի հրացանը ☐ ☐ խոնավ ☐ ☐ և անհանգստացած սկսեց նայել ☐ ☐ մեղմորեն ☐ ☐ ծառերին:

(օրորել, դնել, բամի, գետին)

430. Հակասական ☐ ☐ խախտել էին ☐ ☐ անդորրը, և խեղճը ☐ ☐ բանականության ու ☐ ☐ հակոտնյա թելադրանքների միջև:

(տանջել, միտք, խիղճ, որբնայրի)

431. ☐ ☐ տակ արջի ☐ ☐ կային. դրանք ☐ ☐ արշավախմբի ղեկավարին, և նա, երեխաներին ☐ ☐ իր շուրջը, շտապ խարույկ վառեց:

(հպաքել, տանձենի, հետք, անհանգստանալ)

432. Նուրբ ☐ ☐ հպկելով ☐ ☐՝ արջիկը ☐ ☐ սկսեց նկագել իր ☐ ☐ մեղերին:

(հորինել, մատ, հափշտակություն, ստեղծ)

433. Այդ ☐ ☐ սկսած՝ Միքայելի ☐ ☐ շարունակ հնչում է օրիորդի ☐ ☐ ձայնը. «Որքան զանազանություն կա Ձեր և Ձեր ☐ ☐ միջև»:

(եղբայր, ակամջ, օր, հանդիմանել)

434. ☐ ☐ թե՛ պահին ☐ ☐ շենին երևաց ինձ անձանոթ մի կերպարանք. ոչ ոք առաջին պահին ☐ ☐ նրան բացի ☐ ☐:

(նկատել, զկարծություն, ես, դու)

435. ☐ ☐ ծանոթ էին անտառապատ ☐ ☐ անցնող բոլոր կածանները. նա ծնվել ու ☐ ☐ խոնավ ծնակների ☐ ☐ մեջ:

(մթություն, ձիակիր, լեռ, մեծանալ)

436. Ողջ գիշեր բուքը ☐ ☐ քարականի վրա, իսկ առափուտյան, երբ իրար թիկնած ☐ ☐ հետևից ☐ ☐ արևը, ամենատարբեր ☐ ☐ սկսեցին քաղցր դողանջներ կերկեցիների զանգերը:

(ելնել, ոռնալ, ձայն, լեռ)

437. ☐ ☐ պարիսպներին ☐ ☐ հենելով, ☐ ☐ դրանցով ներխուժել ամրոց. իսկ մի քանիսը իսկա ☐ ☐ ջանում էին կոտրել դուռը:

(փորձել, գերան, գինկիր, եկարած)

438. Տոնական ☐ ☐ արբեցած ☐ ☐ լեփ-լեցուն ☐ ☐ մոլեգնում էր ասես երբեք ☐ ☐ չուրջաբար:

(լնդիատել, տրամադրություն, փողոց, մարդ)



439. Թեև   սովալուկ   պես մազլցում էին պարիսպներն ի վեր, սակայն  
նրանք նետահար   վերջին շնչում   իրենց չար բախտը:

(անիծել, ընկնել, ելուզակ, գայլ)

440. Երբ նվազը վերջացավ, և օդի մեջ դեռ    վերջին     նա խուլ խշշոց  
  թվաց՝ շատ հեռվում   ծովը:

(շառաչել, մարել, լսել, ելնել)

441. Սեդան տեղից   և բազուկները   իր   թագուհու գեղեցիկ գլուխը  
և սկսեց ջերմ   ծածկել գեղեցիկ ճակատը:

(գիրկն առնել, տարածել, բարձրանալ, համբույր)

442. Նա մի հայացք    իր    հազուստին, նայեց կոշիկների   ծայրերին  
և   սենյակից:

(ծոմռել, դուրս գալ, գցել, հնամալ)

443. Մենք կամաց-կամաց   գիշերվա տիրակալի՝   կոնչոցին, և այն  
  այլևս  :

(բու, ես, ընտելանալ, սարսափել)

444.    մի կին,    հրելով, առաջ անցավ այնքան     որ ժամանակ  
չունեցավ   ներողություն խնդրելու:

(տագնապել, ծերանալ, որևէ մեկը, ամենքը)

445. Նա    մի    պայուսակ էր գցել, որի մեջ հապշտապ խցկել էր     
պատկանող բոլոր  :

(գործարանատեր, ուս, բուղթ, մաշել)

446. Սոնան պատմել էր, որ իր    այգում կարմիր    մի մեծ թուփ     որի  
մասուրից պատրաստած թեյով շատերն  :

(բուժել, հայր, լինել, մասրենի)

447. Անհագուրդ սիրո մեջ    պատանին մի    բռնեց Լիլիթին և    ասաց  
վաղուց ի վեր    խոսքերը:

(ոստյուն, շշնջալ, թաղտալ, մտածել)

448.    մեջ նա անգուսպ    թռվում էր՝ բարձրուղեշ ծառերի համատարած  
  դույզն-ինչ    միջօրեի կիզիչ արևի բարկությունը:

(զգալ, հրճվանք, ստվեր, երանություն)

449. Միայն    տապին փոքր-ինչ ննջում էր    ստվերախիտ մի     
ծառերով    հովիկում:

(քողարկել, հետմիջօրե, այգի, անկյուն)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ բառանոցները անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխություններ:

450. Հապասական ☐☐☐ մեջ ընկած Միքայելը դարձյալ ☐☐☐ իր դեմ, թե ինչու պիտի ինքը այսչափ ☐☐☐ ինչ—որ մի օրիորդի անբացատրելի ☐☐☐:  
(վրդովել, միտք, հմայք, տանել)

451. Մեր ☐☐☐ կառքը ☐☐☐ գլորվում էր ☐☐☐ լի ☐☐☐:  
(ծածռալ, խճուղի, դարուփոս, ջարդոտել)

452. — Տեղ ☐☐☐ քիչ է մնացել, — մերթընդմերթ ☐☐☐ մեզ ☐☐☐ կառապանը, —  
ինձնց որ ճից քարն անցնենք, ☐☐☐ հարթությունը:  
(սկսել, մխիթարել, հոգնել, հասնել)

453. Վանքի ☐☐☐ պատերն ու ☐☐☐ մի քանի ☐☐☐ ի միջի այլոց ☐☐☐ հետո գտանք գյուղ տանող մի կածան:  
(դիտել, տեղահան անել, մամուռոտել, խաչքար)

454. ☐☐☐ նրանց մռայլ ☐☐☐՝ Մերուժանն անբողջ ☐☐☐ սարսռաց,  
տրամադրությունն ☐☐☐:  
(ընկնել, տեսնել, մարմին, կերպարանք)

455. ☐☐☐ վեր կար մի վերնահարկ, որ ☐☐☐ ձև ուներ, իսկ առջևից ☐☐☐ կերպանե  
☐☐☐:  
(ծածկել, շքամուտք, վարագույր, պատշգամբ)

456. Այդ հարուստ երիտասարդը դեռ ☐☐☐ ինքն իրեն ☐☐☐, որ ☐☐☐ իրավունք  
չի տրված ☐☐☐ իրեն:  
(հապատալ, պարսպակել, մանկություն, ոչ ոք)

457. Շրջապատի ոսկերչեն ծառերից ☐☐☐ փխրոժակ ☐☐☐ քաղցր պտուղներ,  
բյուրավոր ☐☐☐ բխում էին ատամները ☐☐☐ չափ սառնորակ ջրեր:  
(ցափել, գրգռել, կախել, աղբյուր)

458. Խոր ☐☐☐ մեջ նախրապանը ☐☐☐, թե ինչպես գունեշը ճեղքեց եղինջի ☐☐☐  
պատած մոշուտը, և մոշենու ☐☐☐ արնոտեցին նրա մոռուքը:  
(լսել, թուփ, փուշ, լռություն)

459. Դրախտի մշտապես ☐☐☐ պուրակներում ☐☐☐, եղևնիները և մյուս  
մշտադալար ծառերը ☐☐☐ մեղմորեն ☐☐☐ լծակները:  
(բուրոել, ծաղկել, գիհի, ճողկալ)

460. Բարձրադիր ☐☐☐ դեռ ծածկված էին ☐☐☐, բայց արդեն երևում էին արևի տափ  
տաքացող ☐☐☐, որոնք քարից քար ☐☐☐ և եղջյուրները քսում քարերին:  
(քարայծ, լեռնահովիտ, ձյուն, բռնկոտնել)

461. Տխուր ☐☐☐ ձայն  
շրջակա ☐☐☐:

462. Շրջակայք  
բազմաբերում էր հ

463. Օրն արդեն  
հավաքավորորի ☐☐☐

464. Մի երեկո  
☐☐☐ մեջ:

465. Հեռվից  
☐☐☐ ճեղքում էր

466. Կրկին  
ընկան ☐☐☐

467. ☐☐☐ բ  
անպերի մեջ, ի

468. ☐☐☐ ս  
նա երբև

469. Ին ա  
☐☐☐ ու ☐☐☐

470. Կինը  
արմատափսիս

471. Պա  
☐☐☐ դեպի հ



450. Հակասական ☐ ☐ ☐ մեջ ընկած Միքայելը դարձյալ ☐ ☐ ☐ իր դեմ, քե ինչու պիտի ինքը այսչափ ☐ ☐ ☐ ինչ—որ մի օրիորդի անբացատրելի ☐ ☐ ☐:  
(վրդովել, միտք, հմայք, տանել)

451. Մեր ☐ ☐ ☐ կառքը ☐ ☐ գլորվում էր ☐ ☐ ☐ լի ☐ ☐ ☐:  
(ծոծռալ, խճուղի, դարուփոս, ջարդոտել)

452. — Տեղ ☐ ☐ ☐ քիչ է մնացել,— մերթընդներթ ☐ ☐ ☐ մեզ ☐ ☐ ☐ կառապանը,—  
(սկսել, մխիթարել, հոգնել, հասնել)

453. Վանքի ☐ ☐ ☐ պատերն ու ☐ ☐ ☐ մի քանի ☐ ☐ ☐ ի միջի այլոց ☐ ☐ ☐ հետո գտանք գյուղ տանող մի կածան:  
(դիտել, տեղահան անել, մամռոտել, խաչքար)

454. ☐ ☐ ☐ նրանց մոայլ ☐ ☐ ☐ Մերուժանն ամբողջ ☐ ☐ ☐ սարսուռաց, տրամադրությունն ☐ ☐ ☐:  
(ընկնել, տեսնել, մարմին, կերպարանք)

455. ☐ ☐ ☐ վեր կար մի վերնահարկ, որ ☐ ☐ ☐ ձև ուներ, իսկ առջևից ☐ ☐ ☐ կերպան ☐ ☐ ☐:  
(ծածկել, շքամուտք, վարագույր, պատշգամբ)

456. Այդ հարուստ երիտասարդը դեռ ☐ ☐ ☐ ինքն իրեն ☐ ☐ ☐, որ ☐ ☐ ☐ իրավունք չի տրված ☐ ☐ ☐ իրեն:  
(հակատալ, պարսափել, մանկություն, ոչ ոք)

457. Շրջապատի ոսկեղեն ծառերից ☐ ☐ ☐ փխորժակ ☐ ☐ ☐ քաղցր պտուղներ, բյուրավոր ☐ ☐ ☐ բխում էին աստամները ☐ ☐ ☐ չափ սառնորակ ջրեր:  
(ցափել, գրգռել, կախել, աղբյուր)

458. Խոր ☐ ☐ ☐ մեջ նախրապանը ☐ ☐ ☐, քե ինչպես գոմեշը ճեղքեց նդինջի ☐ ☐ ☐ պատած մոշուտը, և մոշենու ☐ ☐ ☐ արնոտեցին նրա մոուրը:  
(լսել, բուփ, փուշ, լուրջում)

459. Դրախտի մշտապես ☐ ☐ ☐ պուրակներում ☐ ☐ ☐, եղևնիները և մյուս մշտադալար ծառերը ☐ ☐ ☐ մեղմորեն ☐ ☐ ☐ լճակները:  
(բոլորել, ծաղկել, գիհի, ճողփալ)

460. Բարձրադիր ☐ ☐ ☐ դեռ ծածկված էին ☐ ☐ ☐, բայց արդեն երևում էին արևի տակ տաքացող ☐ ☐ ☐, որոնք քարից քար ☐ ☐ ☐ և եղջյուրները քսում քարերին:  
(քարայծ, լեռնահովիտ, ձյուն, բաշկոտել)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

207

461. Տխուր ծայնով անվերջ □□□ ծորագլխի հինավուրց □□□ գանգերը՝ լսելի □□□ շրջակա □□□:

(գյուղ, եկեղեցի, դողանջել, լինել)

462. Շրջակայքը □□□ թռչունների ճշվողյունով, ծաղկած ծառերի □□□, իսկ քամին բերում էր հորովելի □□□, որոնց միջից □□□ ծանոթ բառեր:

(գատել, լցնել, բուրմունք, պատահիկ)

463. Օրն արդեն երեկոյանում էր, երբ □□□ դուրս եկան □□□, որոնց □□□ ճշտել հակառակորդի □□□ դասավորությունը:

(հանձնարարել, կենտրոնակայան, զորամաս, հետախույզ)

464. Մի երեկո գորավարը նստել էր □□□ և □□□ կռթնած՝ □□□ ինչ-որ նամակի □□□ մեջ:

(ընթերցանություն, պատշգամբ, խորասուզել, գրասեղան)

465. Հեռվից □□□ վազում էր սպիտակ ծին. քամին □□□ նրա բաշը, և ծին լայն □□□ ճեղքում էր □□□ սառն ալիքները:

(օդ, խայտալ, կուրծք, փոփռալ)

466. Կրկին □□□ որոտման խուլ □□□, և □□□ հետ անծրևի խոշոր կաթիլներ ընկան □□□:

(երկինք, լսելի լինել, դա, հնչյուն)

467. □□□ բարձունքին □□□ բերդի ատամնավոր պարիսպները □□□ սպիտակ ամպերի մեջ, իսկ ներքևում □□□ գետը:

(որոտալ, լեռ, կորչել, կառչել)

468. □□□ սիրտն սկսեց □□□ թարտալ. իր որսորդական երկարուծիգ տարիների □□□ նա երբևէ այդպիսի □□□ չէր եղել:

(հուզմունք, ընթացք, ծերունի, հոգեվիճակ)

469. Իմ աշխետը □□□ նրա սևուկին, և մենք □□□ դուրս եկանք լեռնային մեղ □□□ ու □□□ կանաչագարդ հովիտը:

(կածան, հետևել, իջնել, հաջողություն)

470. Կինը □□□ պոկոտում էր քարերին □□□ բաղեղը, փայտի սուր □□□ արմատախիլ անում խաշամի տակից □□□ մանուշակը:

(ծլել, ծայր, մատ, փաթաթել)

471. Պատանին □□□ լայնեզր գլխարկը, ճակատից □□□ ոսկեփայլ մագերը՝ □□□ դեպի հեռուն □□□ ծանապարհին:

(ծգել, հետ զցել, վերցնել, նայել)



472. Ամեն մարդ իր  է մոտենում ՝ ընդունելով կամ  նրա  խնդիրները:

(առաջադրել, կյանք, հայեցակետ, ժխտել)

473. Իրար գլխի  կակաշեն  սպիտակության մեջ իրենց սևությանը  միջնաբերդի ործաքարն :

(աչքի ընկնել, տուն, պարիսպ, կուտակել)

474. Հանկարծ դրսից  անհասկանալի , որոնք որքան , այնքան ավելի սարսափազդու :

(դառնալ, մոտենալ, լսել, բացակաանություն)

475. Ես ոչ մի կերպ , թե առանց  ինչպես կարող է մարդ հանգիստ վայելել  կարողությունը՝ բաժին չհանելով :

(ուրիշ, ինքը, բարեգործություն, պատկերացնել)

476. Եռօրյա ուխտն , և  առաջ իրենց պարտքը  ուխտավորները, ուղտերին , վերադառնում էին տուն:

(նստել, ակարտել, Աստված, կատարել)

477. Երկու  արանքում՝ նեղ իռլտի վրա, որի մեջտեղով  լեռնային գետը,  այն քաղաքը, դեպի ուր գնում էին  ու ձիերի շարքերը:

(մարդ, լեռնաշղթա, գլորել, ընկնել)

478. Երբ  հյուրին, մի դող անցավ  մարմնով. շտապ  հայելուն, մազերը, հագուստը ուղղեց և նստեց բազմոցին՝ , թե իոզնած է:

(ցույց տալ, նա, մոտենալ, տեսնել)

479. Երբ  դուռը ահագին  շուռ եկավ, և գորքը բարձրագույն ներս խուժեց, բոլոր  խուճապահար  դեպի գավիթը:

(փախչել, ամրոց, կին, ծարձատյուն)

480.  անցնում էին, և նա դեռ հետ ու առաջ  մերթ ականջ դնելով  արձուկին, մերթ լուսամուտից  դուրս:

(նայել, շոգեմեքենա, գնալ, ժամ)

481. Մենք  իրար, և աշխարհի  մեր  ներս չեն մտնում՝  սիրուց, իսկ ցավերը խուսափում են, վշտերը՝ հալածվում:

(դուռ, վախենալ, անիրավություն, սիրել)

482. Մանուկ հասակում  լսել էի, որ ամեն  աջ ուսի վրա իրեշտակ կա , ծախ ուսի վրա՝ սատամա. նրանք շարունակ  իրար հետ:

(մայր, կռիվել, մարդ, նստել)

483. Հեռվից , թե դա խաչ չէ, այլ մի արագիլ, որը փորձել է բռնել, բայց հանկարծախա  ոտքերը  գմբեթին, և այդպես քարացել է՝ սպիտակ թևերը  անդունդի վրա:

(տարածել, սառնամանիք, կաշել, թվալ)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

209

484. Մեր □□□ մի □□□ հաստաբուն բարդի կար, որը կարծես իր □□□ վրա □□□ կապույտ երկինքը:

(պահել, երկճյուղել, բակ, ուս)

485. Մորաքույր Աննայի՝ այդ բարեհոգի □□□ ներկայությամբ ես □□□ այստեղ ավելի լավ էի զգում, քան ամեն ինչով լիքը, բայց օտար ու թշնամական այն □□□, որտեղ □□□ օրեր առաջ:

(տուն, հյուրընկալել, ես, կին)

486. Բարդու վրա □□□ առաջ բույն էին հյուսել □□□, և ամեն տարվա □□□ նրանք, վերադառնալով հարավից, □□□ իրենց բույնը:

(նորոգել, գարուն, տարի, արագիլ)

487. Քանի նա չէր դավաճանել □□□, ես մի արծիվ էի՝ հոգով ու մտքով □□□ սավառնող, այժմ □□□ թևերը կտրած մի ճնճղուկ, որ □□□ գետնի վրա:

(ցատկոտել, ես, դառնալ, բարձունք)

488. Հիմա □□□ գերանդիները, լողը □□□ խոտերի □□□, և լեռնային կաքավը կկարդա □□□ կանաչ սաղմոսը:

(ինքը, դուրս թռչել, մեջ, զրնգալ)

489. Կրծքից □□□ գղջման հառաչանք՝ դողդոջուն □□□ տխուր շարժում էր անում՝ կարծես □□□ հեռացնելով □□□ գեղանի կերպարանքը:

(ինքը, օրհորդ, արծակել, ձեռք)

490. Աղախինը, տարիներ ի վեր վկա □□□ ընտանեկան անվերջ □□□, գիտեր, որ □□□ ցանկությունը կարող է դուր չգալ իր □□□:

(պառալ, տիրուհի, խռովություն, լինել)

491. Երբ □□□ հալոցքից կամ հորդառատ անձրևներից գետի □□□ վարարում էին, □□□ միջև □□□ դաշտավայրում տեղ-տեղ լճակներ էին գոյանում:

(սեղմել, ջուր, ձյուն, լեռնաշղթա)

492. Աջ □□□ նստած մի գուսան □□□ բարձրացավ, □□□ արքայի կողմն ու շնորհալի □□□ գլուխ տվեց:

(տեղ, խոնարհում, օրյակ, թեքել)

493. Աթոռներ □□□ նա □□□ հիշում էր հայրենի անտառների կաղնեփայտը, և հայրենիքի կարոտը □□□ առանց այն էլ □□□ նրա սիրտը:

(վշտամալ, բախժ, խոցոտել, շինել)

494. Ամառանոցի դարպասի մոտ կտրուկ □□□ մի շքեղ ինքնաշարժ, և վարորդը, դուրս □□□ իր □□□, դռնակը □□□ մեծապատիվ ուղևորի առջև:

(բացել, կանգ առնել, տեղ, թռչել)



495. Ընկերս ☐ տրորեց ճակատն ու աչքերը, ասես ուզում էր ☐ այն դեմքը,  
որ տարիների ☐ ժպտում էր ☐ այնքա՜ն տխրագին:

(ինքը, ծեղք, խորք, հեռանալ)

496. Այդքան հուզիչ ☐ լայնճակատ, թխաթույր աչքերով մի մարդ էր, որ ☐  
դարպիւր կաղնու բնին և գլուխն ☐ մեջ առած՝ ☐ երգին հանընթաց:

(օրորել, երգել, հենել, ափ)

497. Չլխահակ ծաղիկները, առափնույան հովին ☐ իրենց գլուխները, նայում  
էին ☐, որ կեսօրին, երբ արևը ☐, նորից ☐:

(խոնարհել, բարձրանալ, երկինք, թեժանալ)

498. Նա գնում էր մշուշապատ ☐ և թվում էր՝ այս սար ու ☐ մառախուղ  
☐ չէ, և արեգակն այլևս ☐:

(հայտնել, ճանփեզդ, հեռանալ, մոլ)

499. ☐ ոտքերը հագիվ քարշ տալով՝ գնաց ու ☐ իր շքեղ ողյակի առաջ,  
☐ դուռը, սակայն ☐ չեղավ:

(բախել, հոգնել, բացել, կանգնել)

500. Ծառերին ☐ վազերն օրորվում էին ☐. հնձանի դռնակը ևս մերձ  
ճնշում էր, և ☐ ծխնիները ☐ մի հնօրյա սիրերգ:

(երգել, փաթաթել, քամի, ժանգոտել)

501. Ուրբ-մոլոր ☐ եզրերին կառուցված ☐, որոնցում ապրում էին ☐,  
հաճելի տպավորություն ☐ ճամփորդների վրա:

(թողնել, տուն, խճուղի, հովն)

502. ☐ հիվանդ ☐ տակավին կարիք ունեին ☐, սակայն արձակուրդս  
արդեն ☐ վրա էր:

(վերջանալ, հանգիստ, ես, նյարդ)

503. ☐ այդ դաժան ☐ մեջ մենք ոչինչ ☐ կորցնելու, և ոչ էլ որևէ բան ☐  
հույս կար:

(խաղ, կյանք, գտնել, ունենալ)

504. ☐ թեժ արևից ☐ սալահատակն ու քարե պարսպապատերը դեռևս  
առատ տաքություն ☐ , թեև ☐ զովն արդեն զգալի էր:

(շիկանալ, արձակել, միջօրե, երեկո)

505. Թվում էր անբողջ ☐ դուրս է թափվել փողոցները՝ ☐ երեկոյի ☐  
զովք, որն առավել հաճելի էր ☐ տապից հետո:

(վախել, բաղաք, կեսօր, պարզվել)

506. Զեյրն շունչ ունեւ տունը, բոնրի ☐ տաք էր, ☐ կախված ☐ չքացել

507. Պապ բազալ

508. Մարտիրոս

509. ☐ հետ

510. Դաշտու

511. ☐ ու

512. ☐ ս

513. ☐ և

514. «Լեզր

515. ☐ և



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

էին, մուր ու փոշի չկար պատուհանի ապակու վրա, և շեն ու երդիկին արևի վերջին շողերն ☐☐☐:

(թրթռալ, տարդուտայն, շուրթ, առատատը)

507. Պապ թագավորը կրճատում է ☐☐☐ զանձվող եկեղեցական տուրքերը, ☐☐☐ անկելանոցներն ու կուսանոցները, ձգտում է նվազեցնել ☐☐☐ իշխանությունը, հաստատել ☐☐☐ մենհիշխանություն:

(փակել, արքունիք, ժողովուրդ, եկեղեցի)

508. Մարտիրոս Սարյանը թոթովենցի մասին գրել է. «Դեմքի ☐☐☐ մեջ և վճիտ ☐☐☐ ցոլանում էին մանկական անմիջականությունը և ազնվությունը, հոգու հուզական բացառիկ խորությունը և ☐☐☐ սրությունը, անսահման սերն ☐☐☐ հանդեպ»:

(աչք, արտահայտություն, միտք, աշխարհ)

509. ☐☐☐ հետո աղջիկը սարվորների համար տնից ☐☐☐ մածուն բերեց և խոնավ ☐☐☐ մեջ ☐☐☐ մի կապոց լավաշ:

(փաթաթել, սրբիչ, արվիկ, կեսօր)

510. Դաշտում բանջար ☐☐☐ մի խուճբ ☐☐☐ նախշուն զգեստների ☐☐☐ վետվետում էին մեղմ ☐☐☐:

(քամի, աղջնակ, քղանցք, հավաքել)

511. ☐☐☐ ու տխուր էին պառավի ☐☐☐, բայց դրանց ☐☐☐ չարածճի ժպիտի ☐☐☐ կայծեր կային:

(մարմրել, աչք, հոգնել, խորք)

512. ☐☐☐ անկյունում, իր ☐☐☐ նպտած, նախշուն փաթեթը ☐☐☐, քեռի թորոսը սուսուփուս ծխում էր՝ հայացքը ☐☐☐ անորոշ մի կետի:

(ծունկ, կոճղ, դարբնոց, հատել)

513. ☐☐☐ հողե ☐☐☐ խնամքով ☐☐☐ տաք ☐☐☐ պառկած էր Դավիթ:

(հատակ, փռել, խորժիթ, անկողին)

514. «Լեզուն է ամեն մի ☐☐☐ ազգային գոյության ու ☐☐☐ ամենախոշոր փաստը, ինքնուրույնության ու հեռավոր ☐☐☐ կախարդական բանալին, հոգեկան կարողությունների ամենածոխս ☐☐☐, հոգին ու հոգեբանությունը», — գրել է Զոփիանենս Թումանյանը:

(զանձարան, ժողովուրդ, անցյալ, էություն)

515. ☐☐☐ Տղմուտ գետը՝ Վարդան Մամիկոնյանը իր գորագործ ☐☐☐ պարսից գործի աջ ☐☐☐ վրա և մեծ կորուստներ ☐☐☐ հետ մղեց բշնամուն:

(թև, պատճառել, հարձակվել, անցնել)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

516. Հայ ժողովուրդը ազատագրական ☐☐☐ ելակ, և 8-9-րդ դարերը նշանակորկեցին արաբական ☐☐☐ դեմ ☐☐☐ մյուսի ☐☐☐ բռնկվող ապստամբություններով ու ահեղ մարտերով:

(մեկ, հետև, պայքար, տիրապետություն)

517. Մեպրոպ Մաշտոցի ☐☐☐ կոչյունը, «Վարք Մաշտոցի» գրքով ապագա ☐☐☐ հանձնեց իր ☐☐☐ կյանքի ու ☐☐☐ պատմությունը:

(ուսուցիչ, սերունդ, գործունեություն, աշակերտ)

518. Մոսկես խորենացին, ☐☐☐ բազմաթիվ գրավոր ☐☐☐, անբողջական ☐☐☐ շարադրեց հայոց պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև Արշակունիների ☐☐☐ անկումը:

(թագավորություն, ձև, օգտագործել, աղբյուր)

519. Ղափի Անհաղթը, որն այդպես է կոչվել Աթենքի ինաստասիրական ☐☐☐ մշտապես անպարտելի ☐☐☐ համար, բացի իրյն տարբեր ☐☐☐ գործերի բազմաթիվ ☐☐☐, գրել է «Սահմանք ինաստասիրության» նշանակիր աշխատությունը:

(բանալեծ, մեկնաբանություն, ինաստասեր, մեղ)

520. Բագրատունիները փորձում էին Հայաստանը ☐☐☐ մեկ միասնական պետության մեջ, սակայն տեղական իշխանությունների կենտրոնախույս ☐☐☐ ալելի գործը եղան, և երկիրը ☐☐☐ մի քանի մասեր ☐☐☐:

(ձգտում, միավորել, տրոհել, թագավորություն)

521. Շիրվանզադեի հայրը դերձակ էր, բայց գրողի ☐☐☐ տարիներին զբաղվում էր ☐☐☐ առևտրով և ☐☐☐ մեծ մասը բացակայում էր ☐☐☐:

(տարի, մանկություն, տղոն, տուն)

522. Հոփանենս Թումանյանը ☐☐☐ կողմից բարձր ☐☐☐ է արժանացել իր ☐☐☐ դասական պարզության ու խորության, ազգային ☐☐☐ ինացության ու անսահման ինաստության շնորհիվ:

(գնահատություն, տարերք, բերքություն, ժողովուրդ)

523. Թիֆլիսում ապրելու ☐☐☐ հատկապես «Վերնատան» ☐☐☐ Թումանյանն ☐☐☐ շուրջն է համախմբում գրական ուժերին, կազմակերպում արևելահայոց գրական ☐☐☐:

(կյանք, տարի, միջոց, ինքը)

524. Ավետիք Իսահակյանի հայրենի բնությամբ ☐☐☐ անկեղծ ու անմիջական ☐☐☐, նրա քնարական-ինաստասիրական պոեմներն ու ☐☐☐ հայ ☐☐☐ անթառամ արժեքներ են:

(գրականություն, արձակ, ներշնչել, քնարերգություն)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

213

525. Կան գրողներ, որոնք դժկարությամբ ☐☐☐ գրական ☐☐☐ բայց ☐☐☐ փառքն արդեն դառնում է նրանց ☐☐☐ մշտական ուղեկիցը:

(ծանաչում, նվաճել, հասնել, անուն)

526. Ծիծաղում է ☐☐☐ բյուրավոր արևներ առած իր ☐☐☐ մեջ, շորորում է նազանքով, ☐☐☐ ափի ավազների վրա և ☐☐☐ համբուրում է այն ժայռի ստորուտը, որի վրա վեհորեն կանգնած է միջնադարյան Հայրավանքը:

(հայտալ, ալիք, ակնածանք, լիճ)

527. Որսորդներից ☐☐☐ վայրի ոչխարները հեռավոր վայրերն ☐☐☐ իսկ ☐☐☐ թաքնվել են բարձրաբերձ ☐☐☐ անմատչելի խոռոչներում:

(քարայծ, փախչել, հալածել, ժայռ)

528. Լուսինը ողողել էր Արաքսի հովիտը, ծորի վրա ☐☐☐ ժայռերը ննջում էին ☐☐☐ անդորրի մեջ, իսկ ներքևում՝ գույգ ☐☐☐ մոտ, իր հավերժ երգն էր շնչում ժայռի բազում ☐☐☐ բխող աղբյուրը:

(կռանալ, ուռենի, ճեղք, գիշեր)

529. ☐☐☐ վերադառնում էին անասունները, և բազմաթիվ ☐☐☐ մայունն ու հորթերի բառաչը նրա հոգում ☐☐☐ հեռավոր ☐☐☐ քաղցր հուշեր:

(մանկություն, արթնանալ, ճրագալույց, գառ)

530. Միջին ☐☐☐ Հայաստան այցելած եվրոպացի ☐☐☐ պատմել են ոչ միայն ☐☐☐ աչքով ☐☐☐ իրողությունների մասին, այլև հաճախ անհավատալի, զարմանահրաշ դիպաշարեր՝ բազմազան ու մեզ համար անսպասյա հետաքրքրական:

(ինքը, տեսնել, դար-ուղեգիր)

531. Լիալուսինը ☐☐☐ կաթնագույն լույս էր սփռում և իր շողերով ☐☐☐ բակով ☐☐☐ առվի մանրիկ ☐☐☐ հետ:

(ալիք, անցնել, վերև, հաղալ)

532. Վարորդը արդեն ալեհեր մի մարդ, ականջի ☐☐☐ լսում է ☐☐☐ խոսակցությունը և մերթնդներթ աչքի ☐☐☐ նայում ☐☐☐ մեջ:

(հայելի, ուղևոր, արդ. ծայր)

533. Հեռվում լեռներն են՝ մանուշակագույն ☐☐☐ մուգ կանաչ անտառակույտերով, իսկ ավելի մոտիկ՝ իրար հպված ☐☐☐ վրա, դեղին ☐☐☐ են փոփած, ճիշտ և ճիշտ այնպես, ինչպես Սարյանի բազմաթիվ ☐☐☐

(կտավ, արտ, բլուր, առվեր)

534. Ցերեկը անձափներում ☐☐☐, գիշերը զգուշությամբ առաջ շարժվելով վերջապես բուրդ հովիվների ☐☐☐ և ☐☐☐ իմանալով մոտակա հայկական գյուղի տեղը ☐☐☐ ուղղեցի այն կողմ:

(քալլ, նա, թաքնվել, հանդիպել)



535. գառների բաղճր ☐☐☐ սովոր, ալ ու ալվան ծաղիկներով ☐☐☐ մեր սարերը այնպես էին ամայացել, այնպիսի բախժոտ լժություն ☐☐☐ այդ ☐☐☐, որ սիրտս լցվեց:

(գարդարել, մայուն, կողմ, տիրել)

536. Քաղաքի խեղդուկ ☐☐☐ հետո մի՞թե հաճելի չէին անտառի ախորժակուր ծայները, ցողաթաթախ կանաչը, հանդիպակաց ☐☐☐ անփույթ ☐☐☐ հովվական փրանները և ☐☐☐ օրորվող խոտաբույսերը:

(կոթենել, տոթ, բամի, բարձունք)

537. Սիրելի՛ ուսուցիչ, Ձեզ ☐☐☐ Ձեր խոնարհ աշակերտը. հնարավոր է՝ ☐☐☐ լինեք ինձ՝ ☐☐☐ մեկին, բայց ես չեմ կարող ☐☐☐ Ձեր բարի խորհուրդներն ու մեղծ ծախտը:

(հազարապիտ, մոռանալ, գրել, հիշել)

538. Կիսատ ☐☐☐ գործը՝ վերցրեց սեղանին նետված ☐☐☐ մի մասը և շտապ ուղղելով սև ☐☐☐ օձիքը՝ իջավ փողոց ու մտավ սրճարաններից մեկը, որտեղ սովորաբար ☐☐☐ պոլսահայ մտավորականների մի խումբ:

(հալաքվել, վերարկու, թողնել, թուրթ)

539. — Վեհափառը լուր է ուղարկել, որ ☐☐☐ որևէ ☐☐☐ առավել ☐☐☐ էջնիածին ☐☐☐ տանեն,— և վարդապետի հայացքը կանգ առավ Սողոմոնի դենքին:

(մեկը, ուսանել, շնորհակի, դու)

540. Գյուղի հարապային ☐☐☐ անցնում էր Հայկական լեռնաշխարհի խոշոր ☐☐☐ մեկը՝ հայոց սրբազան Արածանին, և ☐☐☐ հոսում էր լեռն ի վայր՝ ☐☐☐ կուսական բնության անդրորդը:

(կարկաչյուն, կողմ, գետ, խախտել)

541. Նրա ցանաքած ☐☐☐ մի հոսանք էր անցնում, և ☐☐☐ օրերի կարողը թրթռում էր ☐☐☐ հիշողության ☐☐☐:

(անցնել—գնալ, երակ, ծալք, մարմնիել)

542. Բացի մի քանի ☐☐☐ ոչ ոք այդ մասին չգիտեր, քանի որ դեպքը վարուց ☐☐☐ Հակոբն ☐☐☐ պարտքն էր համարել լժություն պահպանել հարազատների ☐☐☐:

(տեղի ունենալ, միջավայր, ինքը, ընկեր)

543. Նա ☐☐☐ գյուղ տանող ճանապարհից, ☐☐☐ անցնում էին արտերից ☐☐☐ հողմած կանաչք, նկատեց միայնակ ու անշտապ մոտեցող իր ☐☐☐:

(որ, հեռու, դուստր, վերադառնալ)

544. Ապա ☐☐☐, դժկարությամբ շալակեց ☐☐☐ ոստերի և ցողունների կապը. հողմած ոտքերը ☐☐☐ հուշիկ բայլերով փոխեց դեպի ☐☐☐ դռնակը:

(այգի, ծերունի, չորանալ, կռանալ)



545. Քանին □□□ տանիքի մեջ, անակնկալի եկած շները □□□ խարխուլ գոմի □□□, գրնգացին պատուհանների ապակիները, որից ավելի □□□ Հարությունի հոգին:

(սարսռալ, ոռնալ, կպչել, դուռ)

546. — Տեսել եմ □□□ տաճարները, Տրդատ ճարտարապետ, և դրանք ինձ հիացրել են,— ասաց կայսրը.— չեմ տարակուսում, որ այստեղ՝ աշխարհի մայրաքաղաքում, նույնպես □□□ աստվածատուր շնորհքովդ, ու □□□ սուրբ տաճարիս գմբեթը՝ հաճույք □□□ Բարձրալի:

(վերաշինել, պատճառել, կառուցել, փայլել)

547. Ես, □□□ սանձը պինդ □□□, աչքս չէի հեռացնում փակ □□□. երբ քիչ անց □□□ աղմուկով բացվեցին, երևացին մի քանի ձեռքեր, իրար խառնված մարմիններ: □□□ (դուռ, դա, ծի, բռնել)

548. Վաղ □□□ զինագործ Ասատուրը ուն ասես չէր հանդիպել, □□□ ասես հորդորներ □□□, բայց դեռ չգիտեր՝ ինչ □□□, ինչից պետք է սկսեր: □□□ (ով, լսել, առավոտ, անել)

549. Բարձր □□□ վրա պարզորոշ երևում են մի քանի □□□, որոնք հանրացած ու անբարբառ նայում են □□□ դեմքերին, կարծես □□□ լինեն, թե նրանց համար միշտ կմնան անվերծանելի: □□□ (ուսումնասիրել, քարածայռ, արձանագրություն, ասել)

550. Հայացքս գամվել էր քեռուս □□□, որը տարիներ առաջ □□□ օրվա առթիվ նա նվեր □□□ մեր գյուղում շատ հայտնի մի □□□՝ Սահակից: □□□ (ստանալ, վանեցի, վերարկու, ծնունդ)

551. Այն հետաքրքրությունը, որ նա ցուցաբերում էր դեպի այդ մի քանի տասնյակ □□□, ենթադրել էր տալիս, որ նա երբևէ □□□ այդ վայրերում, գալիս էր շատ □□□ և անտեղյակ էր □□□ բարքերին: □□□ (լինել, հեռու, տեղ, հանքահոր)

552. Ամեն աշնան ձորը □□□ կարծես □□□ լիքը մի թոնիր, □□□ ծանր-ծանր բարձրանում էր շիկացած օդը, իսկ □□□ գետը ծառս էր լինում ժայռերի դեմ: □□□ (կրակ, դառնալ, որ, խեղդել)

553. Եվս չորս աղբյուր □□□ նա կարծեց, թե ինքը երբեք չի հասնի □□□, և սկսեց զղջալ, որ տարիներ առաջ, □□□ երբեմնի □□□ ոգևորված, երգվել էր կառուցել քառասուն աղբյուր: □□□ (կառուցել, վարպետություն, վերջին, ինքը)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

554. — Վահան,    ինչ է նրա   , ինչու է այս ուշ ժամին մեզ անհանգստացնում, իր բան ու գործը    մեր դուռն   , չի գլացել:

(գալ, տեսնել, ուզել, թողնել)

555. Թվաց, թե    եկան, զգուշությամբ սահելով    տանիքի վրա՝ ահ ու սարսափով    Սաքոյի՝ առանց այն էլ ահից    սիրտը:

(կանգ առնել, լցնել, կուչ գալ, ոտնաձայն)

556. Պառավը, առանց աճապարանքի ուսերից    շալը, նստեց դռան մոտ ամրացված նստարանին՝ հայացքը    փողոցի մյուս ծայրին հպարտորեն    ապարանքին, որտեղից հապճեպ դուրս էին գալիս մի խումբ   .

(վերցնել, հառել, մեծատուն, հառնել)

557. Աղջիկներին վաղուց    լինելով և կնոջից    Ներսեսն ահա երկու տարի է՝ միայնակ   , ուստի սրտին մոտ որևէ խոսակից չունենալու պատճառով հաճախ գալիս է Նազոյի մոտ՝   .

(գրույց, ամուսնանալ, գրկել, եմ)

558. Մեկ շաբաթ շարունակ    մի մեծ խումբ կարողացավ հերոսաբար պաշտպանել այդ բարձունքը՝ թշնամուն   ՝ մի քայլ անգամ    իրենց    դիրքերին:

(մոտենալ, ֆիդայի, գրավել, թողնել)

559. Դաշտով մեկ    զանազան    երբեմնի բարեբեր այգին գրկել էին բերքից, և    այնպես էր թվում, թե աշխատավոր մարդու ձեռքը տարիներ շարունակ    այդ փոքրիկ հողակտորին:

(դիպչել, սփռել, մոլախոտ, նայել)

560.    միշտ հետաքրքրությամբ ենթ լսում հայ    պատմության հերոսական դրվագներին վերաբերող պատմությունները, փորձում    բոլորիս համար ուսանելի դասեր քաղել   .

(աշակերտ, մենք, ժողովուրդ, դա)

561. Անկասկած է, որ դուք՝   , քաղաքական իրավիճակի լրջությունը անհրաժեշտ չափով   , և ժողովրդի մեջ անհարկի իրարանցում    բորբոքելով հասարակական կարծիքը. մեղադրվում են բոլորովին անմեղ   .

(պատկերացնել, ստեղծել, մարդ, լրագրող)

562. Հայոց պատմության    ցանկությամբ այդ օրը դասը    կամ Վահանը, կամ Հակոբը,    հետևելու էին նրանց՝ հարկ    դեպքում շարունակելու համար: (պատասխանել, մյուս, ուսուցիչ, լինել)



4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

217

563. Հեռվում կանգնած՝ նա ☐ ☐ հայացքն ուղղեց մայր Արաքսի ☐ ☐ ալիքներին, և ամբողջովին ☐ ☐ նախորդ օրերի միտք ☐ ☐ տխուր անցուդարձը, պալատական խարդավանքը:

564. Կատուն ☐ ☐ Հագրոյի նիհար ☐ ☐, տխուր ☐ ☐ և հոնքերի տակից հետախուզում մտահոգ հայացքը իր տիրոջ, որի սիրտը ☐ ☐ հայրենի հողի կարոտից:

565. Հանձինս լեռը ☐ ☐ ☐ նա ճանաչեց իր վաղեմի բարեկամներից ☐ ☐, որոնց վաղուց ☐ ☐ չէր հանդիպել, բայց ☐ ☐ պատեհ թե անպատեհ միշտ հպարտացել էր:

(որ, մի քանի, բարձրանալ, եմ)

566. Ծնծղաները ավետում էին հաղթանակ, ☐ ☐ մարդիկ, մեկ էլ ջութակների քնքուշ մեղեդին ☐ ☐ մարդկանց, ☐ ☐ կյանքը գեղեցկանում էր, ծնվում էին մտացածին պատկերներ՝ սիրտ ☐ ☐, անըջածին:

(առիմքնել, ցնծալ, ամոքել, աղճատել)

567. Տիգրան Մեծը, քաջություն ☐ ☐ ☐, մեր ազգը բարձրացրեց, ☐ ☐ լծի տակ ☐ ☐, շատերի վրա լծադիր և հարկապահանջ ☐ ☐ ☐, բոլոր կանանց ու տղամարդկանց համար առատացրեց ոսկյա և արծաթյա զարդերը:

(ցուցաբերել, դառնալ, ես, լինել)

568. Գիշերվանից բավական ☐ ☐ ☐, արդեն աստիճանաբար ծագում էր ☐ ☐ ☐ աստղը, և արևելքում խավարն սկսում էր լույսից անջատվել. կրակները՝ վաղուց ☐ ☐ ☐, և շարժումն ու շուկը ☐ ☐ ☐:

(առավոտ, հանգչել, դադարել, անցնել)

569. Պահակները, գուսաններին ☐ ☐ ☐, անմիջապես բարեհոգի տեսք ☐ ☐ ☐ ☐ ինչպես լինում է հաճելի կամ գվարձալի որևէ բան ☐ ☐ ☐ ☐, և «Նվագողներ՝ իմ, նվագողներ՝ իմ» ☐ ☐ ☐ շրջապատեցին նրանց:

(տեսնել, ընդունել, ծանաչել, բացականչել)

570. Մինչ պարսիկ հարկահանների՝ վանքի մառանները ☐ ☐ ☐ հոգևորականները շտապով ☐ ☐ ☐ մագաղաթյա մատյանները, թեև ☐ ☐ ☐ ☐, որ պարսիկներին ավելի հետաքրքրում են ոսկյա և արծաթյա ☐ ☐ ☐:

(իր, դատարկել, թաքցնել, համոզել)

571. ☐ ☐ ☐ պաշտոնական ☐ ☐ ☐ Ֆրանսիայից և Մեծ Բրիտանիայից ժամանած մի խումբ պետական ☐ ☐ ☐ ցանկություն հայտնեցին այցելելու Հայաստանի տեսարժան ☐ ☐ ☐ մեկը՝ Գեղարդ:

(այց, օր, այր, վայր)







## 4. 2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը:

### 4.2.1. I. Առանձնացնել ԿԱ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օր, քույր, ծանոթ, ամառ, Անի, թուփ, տարի, հույս, մահ, անգամ:
2. եղբայր, ժամ, գարուն, շաբաթ, բարձր, գիշեր, տարեցտարի, կեսօր, վաղը, գագաթ:
3. Աշուն, այսօր, երեկ, օրեցօր, ուրբաթ, վայրկյան, ժամանակ, քաջություն, առաջ, ամիս:
4. Կեսգիշեր, գորուգիշեր, ցերեկ, երեկո, երբ, վաղուց, մեղրամիս, հետո, դար, առավոտ:

### II. Առանձնացնել Ի հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աղջիկ, ծաղիկ, ծի, քաղաք, գիտություն, կրակ, տարի, պահեստ, ամառ, ձնհալ:
2. Առու, մայր, ծու, ամուսին, բարայր, լավություն, ընկեր, աշակերտ, գիշերել, ուսուցիչ:
3. Արքա, լռություն, բարակել, ջուր, կատու, ժողովածու, աշխարհագրություն, Գրգորենք, մանկավարժ, մարդ:

4. Դասատու, ուռենի, Եղիշե, պատմություն, այսօր, մեղու, տիրակալ, տղա, վարդանանք, երեկ:
5. Բանվոր, աշխատել, տոնածառ, Մարո, մենություն, ծիքենի, թագավոր, մորաքույր, միմյանց,

ոչ ոք:

6. Երեխա, երեկո, թագուհի, լուսաբաց, վաղը, ծովախորշ, մեծություն, սովորել, հալածել, փոքորիկ:

7. Ծիրան, ծիրանենի, խոնջանք, ծաղրել, վիրակապ, հանգստություն, արփի, մերոնք, արքա, մատանի:

8. Վերարկու, հոգնակի, ամառ, տանտիկին, տմետեսուհի, տանուտեր, հորեղբայր, մախամարդ, վաչկատուն, քացախաբբու:

### III. Առանձնացնել ՈՒ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Ամուսին, արարում, պատանի, ծունկ, գարուն, թագուհի, Սոչի, ոչ ոք, աշխատել, մարդ:
2. Թռռ, քեռի, պապ, ոսկի, եղեգ, գարի, արկան, ձկնորս, ուսուցչուհի, բորենի:
3. Ներքինի, էտոց, անկողին, ուսուցիչ, արարել, արարում, կսկիծ, սարեցի, ոստան, նռնենի:
4. Օդ, տատ, ծիքենի, օագիս, ուխտատեղի, բանբրվենի, ծի, ընկերուհի, լեռ, բարդի:
5. Դեղծենի, խճուղի, ուղղաթիռ, դեկանիվ, մավաստի, տաղասաց, կաղին, ընտրանի, սոճի, տատի:
6. Անարգել, փաթաթել, անվայել, կարթաթել, շանթաթել, վկայել, ափել, նավախել,

նավել:



## 4. 2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը:

### 4.2.1. I. Առանձնացնել ՎԱ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օր, քույր, ծնեռ, ամառ, Անի, թոպե, տարի, հույս, մահ, անգամ:
2. եղբայր, ժամ, գարուն, շաբաթ, բարձր, գիշեր, տարեցտարի, կեսօր, վաղը, գագաթ:
3. Աշուն, այսօր, երեկ, օրեցօր, ուրբաթ, վայրկյան, ժամանակ, քաջություն, առաջ, ամիս:
4. Կեսգիշեր, զօրուգիշեր, ցերեկ, երեկո, երբ, վաղուց, մեղրամիս, հետո, դար, առավոտ:

### II. Առանձնացնել Ի հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աղջիկ, ծաղիկ, ձի, քաղաք, գիտություն, կրակ, տարի, պահեստ, ամառ, ձմեռ:
2. Առու, մայր, ձու, ամուսին, քարայր, լավություն, ընկեր, աշակերտ, գիշերել, ուսուցիչ:
3. Արքա, լուծություն, բարակել, ջուր, կատու, ժողովածու, աշխարհագրություն, գրիգորենք, մանկավարժ, մարդ:
4. Դասատու, ուռենի, եղիշե, պատմություն, այսօր, մեղու, տիրակալ, տղա, վարդամանք, երեկ:
5. Բանվոր, աշխատել, տոնածառ, Մարո, մենություն, ծիթենի, թագավոր, մորաքույր, միմյանց,

ոչ ոք:

6. երեխա, երեկո, թագուհի, լուսաբաց, վաղը, ծովախորշ, մեծություն, սովորել, հալածել, փոթորիկ:

7. Ծիրան, ծիրանենի, խոնջանք, ծաղրել, վիրակապ, համգստություն, արփի, մերոնք, արքա, մատանի:

8. Վերարկու, հոգնակի, ամառ, տանտիկին, տնտեսուհի, հորեղբայր, նախամարդ, վաչկատուն, քացախաթթու:

### III. Առանձնացնել ՈՒ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Ամուսին, արարում, պատանի, ծունկ, գարուն, թագուհի, Սոչի, ոչ ոք, աշխատել, մարդ:
2. Թոռ, քեռի, պապ, ոսկի, եղեգ, գարի, արկան, ձկնորս, ուսուցչուհի, բորենի:
3. Ներքինի, էտոց, անկողին, ուսուցիչ, արարել, արարում, կսկիծ, սարեցի, ոստան, նոճենի:
4. Օղ, տատ, ծիթենի, օազիս, ուխտատեղի, թանքովենի, ծի, ընկերուհի, լեռ, բարդի:
5. Դեղձենի, խճուղի, ուղղաթիռ, դեկանիվ, նավաստի, տաղասաց, կաղին, ընտրամի, սոճի, տատի:
6. Անարգել, փաթաթել, անվայել, կարթաթել, շանթարգել, վկայել, ավել, նավախել, նավել:



#### IV. Առանձնացնել ՈՁ հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Սյուն, ամեր, սկեսուր, գարուն, ընկեր, դուռ, քույր, քեռակին, մախկին, տիկնիկ:
2. Տաճար, տանտիկին, սկեսրայր, հասցեատեր, լապտեր, տեգր, մեղր, կին, մայրամուտ, դարձնիք:
3. Հորաքույր, գործարան, գործարանատեր, խաղընկեր, այգաբաց, հորեղբայր, կրկին, կալվածատեր, տիկին, հույս:
4. Տալ, հարսնաքույր, վարագույր, խնամի, անձեկին, տերտեր, երիցակին, գուգընկեր, մկնկեր, բաժնետեր:

#### V. Առանձնացնել ԱՆ ադտաքին հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Աշուն, հեռագրասյուն, գառ, հոտ, եգ, մորաքույր, ծուկ, հույս, փախուստ, գարուն:
2. Շարժում, բախտախնդիր, արարում, արկած, հանգիստ, բուռ, ուսում, լեռ, օրորոց, կերուխում:
3. Դուռ, մանուկ, գալուստ, ծանրություն, լիություն, բեռ, տիեզերք, ծունկ, ճառագայթ, թռչ:
4. Հմտություն, խնծորենի, լուծում, ծուռ, ձմաքուք, մրդիկ, դրոնում, գիշեր, ուսում, զենուցում:
5. Մուկ, կաքավ, կեռասենի, նուռ, գումարում, ամծրկ, ամառ, սարականջ, ձմեռ, հաղթակայր:
6. Անուն, անկյուն, անհատում, մահ, ընդմիջում, Մանուկ, օձածուկ, սառցալեռ, օրոր, ծիաբեռ:

#### VI. Առանձնացնել Ա ներքին հոլովման ենթարկվող 5 բառ:

1. Օրհներգ, տուն, անկյուն, տնտեսություն, շարժում, վարարում, քակություն, արձուկ-աղաղակ, բարկություն, մահ:
2. Արյուն, տափաստան, գարուն, շուն, ձյուն, աշուն, ուրախություն, եղբայր, աշակերտություն, աստղանկար:
3. Սյուն, ամուն, խոխոջյուն, հնչյուն, հեռագրատուն, եռանկյուն, ապաստարան, խորամանկություն, մահկանացու, ջրվեժ:
4. Դուխուն, խիզախություն, դղրդյուն, հայրանուն, շարասյուն, լոդ, բազմանկյուն, ծուկ, դաշտածուկ, ուրախություն:
5. Անկյուն, շուն, փոստատուն, ձմեռ, շնածուկ, հաստատություն, պախուրց, ուսուցում, մանուկ, ինչություն, բազուկի:
6. Ամառ, լուսանկարչատուն, անձկություն, հաստատուն, երբ, ջրշուն, անպետք, կոդյուն, թողտվություն, շարասյուն:



#### 4.2.2. I. Առանձնացնել 5 գոյական, որոնք հոգնակին կազմում են -եր վերջավորությամբ:

1. Ուտնածայն, հեռագիր, կողմնացույց, աստղ, հեռագրասյուն, սպունգ, սպտմագիր, հատակագիծ, լեզվաբան, անտուն:
2. Անցաթուղթ, դուրահավատ, հողաթումբ, դրամահատ, շարասյուն, դուետր, թաղամաս, ակնաբույժ, գրասենդան, մարտավկա:
3. Բեռնակիր, քաղաքադուռ, գործատեր, նախագիծ, հանքահոր, հանքահոր, օդանավ, պարերգ, ընչացք, սպա:
4. Կոծակ, քարանձավ, վերնատուն, վաչկատուն, հացատուն, ուսապարկ, պատմաբան, միլիոնատեր, տունկ, վիպասան:
5. Ուս, զարթուցիչ, գոչուն, օրինագիծ, բազկոսկր, երաժշտախումբ, հորաքույր, սառցահատ, գորախաղ, հողմացույց:
6. Լիցք, դաշնագիր, դեղահաբ, բնանկար, օրհներգ, մարտադաշտ, դավադիր, դարպասապահ, սպի, պատճեն:
7. Հետնախորշ, հարթաչափ, ուտնաչափ, կողաթև, սրունք, թռչնաբույժ, մկան, ծաղկեփունջ, վերնագիր, ենթասպա:
8. Ուտր, կին, մարդ, պարոն, պահեստամաս, կնիք, կիլոմետր, ճամփեզր, երկրապահ, քարայծ:
9. Տղամարդ, խաղամուկ, շարժանկար, լողաթև, նստացույց, դաշտամուկ, գործավար, դրամատուն, վարդաջուր, վիպաս:
10. Հրամանագիր, հրահանգ, ջահակիր, ենթակետ, որթատունկ, գործագուրկ, մառան, գիսաստղ, խմբերգ, գրաբեր:
11. Կոճղ, ծպտուն, կայսր, պարթև, ջրաներկ, սակավապետ, գյուղագիր, հուշագիր, հուլունքաշար, արնամներկ:

#### II. Առանձնացնել 5 գոյական, որոնք հոգնակին կազմում են -ներ վերջավորությամբ:

1. Պատգամախոս, գծանկար, կողակից, երիզագիծ, պարտավորագիր, սկզբնատառ, եզրանախշ, մարգպան, հայագետ, պարերգ:
2. Կնքահայր, գրչատուփ, ծառաշարք, խաչքար, դասալիք, հրթիռ, ուղեկցորդ, արջաբույն, վիպագիր, ժամանակացույց:
3. Երկտող, միջնապատ, նավավար, ժանր, որմնադիր, մարդակեր, նոթատետր, պատմունդ, թափառախումբ:
4. Հորեղբայր, արծվաբույն, ծառաբուն, հրացան, վագր, քանքար, ասուլիս, հողամաս, վիրաբույժ, աշխատավարձ:



5. Ազդր, խաչակիր, նորածին, ընչացք, մեղկարույծ, եզր, նախամարդ, սարսուռ, ծեռնափայտ, անասնակեր:

6. Մանկավարժ, գործարք, փոքրատատ, գրագիր, պահանջատեր, աշխատատեր, սարսկանջ, ջրակազան, արժեքուղք, նիզակակիր:

7. Սկանջօդ, բուժք, գիմետուն, բանաքարիծ, լեռնագնաց, ժամագործ, ցուցափեղիկ, օրենսդիր, վարկատու, կարծրախայտ:

8. Բնագիր, ավանդատու, մենապար, գործատեր, սանր, մերդիր, ուղեցույց, սարդոստայն, ոստրե, սարսկանջ:

9. գերծայն, նախամուղ, հերթապահ, սկյուռ, անվաղող, խաղալենդ, առանձնատուն, լեռնագործ, հյուրախաղ, հացբուխ:

10. Կիրք, տպատառ, ծովախորշ, տեղեկագիր, կավագործ, աստամնաբույժ, պղջորս, խարդավանք, տիկին, ջրափոս:

11. Տրանաչափ, պատտառ, ճամփեզր, բանածն, սվին, կղմինդր, հարս, լսափող, ծվեն, գանձարկղ:

#### 4.2.3. I. Առանձնացնել ներգործական սեռի 5 բայ:

1. վազել, ուտել, ճանկել, լողալ, թվալ, աղանձել, կաղկանձել, ծուլանալ, տանել, քնեցնել:

2. Փորփրել, մրմռալ, գոռգոռալ, թռցնել, արշավել, երկնել, հորանջել, կարդալ, լինել, մեկնել:

3. Լռել, սովորել, հասնել, հիշել, նստել, նրբանալ, նախշել, բերել, կառուցել, վախենալ:

4. Իմանալ, վերհիշել, մտնել, բրտնել, աճել, պատմել, հավաքել, դողալ, պահանջել, փոքրանալ:

5. Արտասանել, հանգրվանել, բացատրել, լողանալ, գնել, վառվառալ, բռնել, ամաչել, գրկել, կռվել:

6. Տրտնջալ, բրջել, ծիծաղել, երկյուրել, բաց անել, ճերմակել, գայրացնել, մրմնջալ, խրխնջալ, կեռակրել:

7. Հուզել, վաճառել, հեռանալ, տիրել, դրսալ, թռիռալ, բրթալ, գտնել, բարձրացնել, սավառնել:

8. Զանդել, նորոգել, առարկել, վիճարկել, ցատկել, ճախրել, գլորել, սարսափել, համբարնալ, ավարտել:

9. Ննջել, մաքրել, շողալ, բլբլացնել, գետնացել, աշտանակել, սեթևեթև, աղալ, շարժել, անեցնել:

10. Տողանցել, կռանալ, անջատել, մոտեցնել, համբուրել, երթնել, պարծենալ, սեղմել, ոտտոտել, մտածել:

11. Զարդարել, հավատալ, գմուխել, գրավել, պրկել, ֆշշացնել, շոջանցել, կարկաչել, գարբնել, ճեմել:

12. Գոկարանել, նահանջել, գործարկել, կարկատել, ընդդիմանալ, նավարկել, փորձարկել, մաքրանել, մեկնարկել, մտատանջել:



## II. Առանձնացնել կրավորական սեռի 5 բայ:

1. Բովել, գովել, կառուցվել, հնազանդվել, ճեղքվել, չքվել, քանդվել, լքվել, հիասթափվել, սպանվել:
2. Ջատագովել, գլորվել, գրվել, պրկվել, զանգատվել, նորոգվել, խելագարվել, երգվել, քավել, ավարտվել:
3. Սիրվել, ծածանվել, գծվել, սխալվել, ամփոփվել, առաջադրվել, զգվել, մեկնվել, թոթվել, բնակվել:
4. Վիճակվել, փառաբանվել, կասեցվել, նզովել, կանչվել, թոթվել, կոտորվել, թաքնվել, մշակվել, պապանձվել:
5. Վհատվել, մոլորվել, պրկվել, ազատվել, շարժվել, օրորվել, հակառակվել, կաքավել, խզվել, հոլովել:
6. Ավերվել, նկատվել, նետահարվել, խելագարվել, ժողովել, հարձակվել, ապահովել, քշվել, զբաղվել, քննարկվել:
7. Զգվել, անջատվել, սեղմվել, փնտրվել, տարվել, այրվել, հաջողվել, համբարձվել, գրողվել, արձակվել:
8. Ծածկվել, նշվել, սովել, խռովել, բղավել, մերժվել, հրաժարվել, հրճվել, գրկախառնվել, ազատագրվել, կոտորվել:
9. Ուսումնասիրվել, ստեղծվել, մլավել, թալանվել, չվել, խուսամանվել, կործանվել, կազմվել, գծվել, բարելավվել:
10. Ողողվել, ծարավել, զարկվել, շրջապատվել, ներգրավվել, կախարդվել, համարձակվել, հաշտվել, ցնորվել, թեքվել:
11. Ընդհարվել, զինաթափվել, երեսապատվել, հարմարվել, անպատվել, համարվել, ուշաթափվել, ճարահատվել, բեռնաթափվել, մխիթարվել:

## III. Առանձնացնել չեզոք սեռի 5 բայ:

1. Պաղպաղել, խաթարել, կարկամել, երերալ, խորհել, խորովել, երկբայել, ծածանել, ճանապարհորդել, փշրել:
2. Մեկնվել, գալարել, դառնալ, հագնալ, վարարել, շոյել, պարուրել, սփռվել, փութալ, բուժել:
3. Թռչել, մտաբերել, դիմագրավել, հպարտանալ, գերել, կայծկլտալ, արագացնել, խորշոմնել, նկարահանվել, հորջորջել:
4. Գիտակցել, գազազել, մոռնալ, պարսավել, կատաղել, խեղդել, ապավինել, հերոսանալ, ջրել, տալ:
5. Բաբախել, շարտել, բարձել, մոլեգնել, մարտնչել, ջլատել, զվարճանալ, հակաճառել, յուրացնել, առաջնորդել:



## II. Առանձնացնել կրավորական սեռի 5 բայ:

1. Բովել, գովել, կառուցվել, հնագանդվել, ճեղքվել, չքվել, քանդվել, լքվել, հիասթափվել, սպանվել:
2. Ջատագովել, գլորվել, գրվել, պրկվել, զանգատվել, նորոգվել, խելագարվել, երգվել, քավել, ավարտվել:
3. Սիրվել, ծածանվել, գծվել, սխալվել, անփոփվել, առաջադրվել, զգվել, մեկնվել, թոթվել, բնակվել:
4. Վիճակվել, փառաբանվել, կասեցվել, նգովել, կանչվել, թոթովել, կոտորվել, թաքնվել, մշակվել, պապանձվել:
5. Վիատվել, մոլորվել, պոկվել, ազատվել, շարժվել, օրորվել, հակառակվել, կաքավել, խզվել, հոլովել:
6. Ավերվել, նկատվել, նետահարվել, խելագարվել, ժողովել, հարծակվել, ապահովել, քշվել, զբաղվել, քննարկվել:
7. Գզվել, անջատվել, սեղմվել, փնովել, տարվել, այրվել, հաջողվել, համբարծվել, գորովել, արծակվել:
8. Ծածկվել, նշվել, սովել, խռովել, բղավել, մերժվել, հրաժարվել, հրճվել, գրկախառնվել, ազատագրվել, կոտորվել:
9. Ուսումնասիրվել, ստեղծվել, մլավել, թալանվել, չվել, խուսաճանվել, կործանվել, կազմվել, գծովել, բարելավել:
10. Ողորվել, ծարավել, զարկվել, շրջապատվել, ներգրավվել, կախարդվել, համարծակվել, հաշտվել, ցնորվել, թեքվել:
11. Ընդհարվել, զինաթափվել, երեսապատվել, հարմարվել, անպատվել, համարվել, ուշաթափվել, ճարահատվել, բեռնաթափվել, մխիթարվել:

## III. Առանձնացնել չեզոք սեռի 5 բայ:

1. Պաղպաջել, խաթարել, կարկամել, երեղալ, խորիել, խորովել, երկբայել, ծածանել, ճանապարհորդել, փշրել:
2. Մեկնվել, գալարել, դառնալ, հագնալ, վարարել, շոյել, պարուրել, սփռիել, փութալ, բուժել:
3. Թոչել, մտաբերել, դիմագրավել, հպարտանալ, գերել, կայծկլտալ, արագացնել, խորշոմնել, նկարահանվել, հորջորջել:
4. Գիտակցել, գազազել, մոնչալ, պարսպալ, կատաղել, խեղդել, ապավինել, հերոսանալ, ջրել, տալ:
5. Բաբախել, շարտել, բարծել, մոլեգնել, մարտնչել, ջլատել, զվարճանալ, հակաճառել, յուրացնել, առաջնորդել:



6. Փարատել, հերքել, մերժեմալ, մասնակցել, վերանալ, գարգանալ, առնչակցել, ակնկալել, արտասկակալել, պախարակել:

7. Երևալ, բարձրանալ, հեռանալ, հասկանալ, տեսնել, մուտքագրել, ընթանալ, արտաշնչել, մեկնել, տարուրերել:

8. Սիրահարվել, ջնջել, բնօրել, գայրանալ, գարիել, ծագել, մեղմանալ, խորանալ, արթնացնել, ծկատել:

9. Ջառանցել, գրուցել, հալել, կոծոտել, ծեծել, դիվիտել, պայտել, այցելել, ակնածել, ընդգրկել:

10. Սայրաքել, ցնցել, հայցել, հանդգնել, գահակալել, գուժել, դատապարտել, հորատել, խարխափել, մեղանջել:

11. Շղափել, խուսափել, մրափել, շաղափել, սոսափել, թափել, թոթափել, կափկափել, շաղիաղիել, ամփոփել:

#### 4.2.4. I. Առանձնացնել սահմանակաճ եղանակի 5 բայաձև:

1. գրում եմ, գրեն, գրում ենք, կգրեն, չեն գրելու, պիտի գրեն, գրել եմ, գրի՛ր, գրեցի, չեն գրի:

2. խաղացող, խաղացել եմ, կխաղամ, չխաղաս, չեմ խաղում, խաղալու եմ, խաղացի, խաղաց, խաղա՛:

3. Նստելիս, նստել եմ, նստող, նստի՛ր, նստում եմ, չեմ նստելու, նստեն, կնստեն, նստում էի, նստեցի:

4. Կանգնող, կանգնում ես, կանգնի՛ր, կանգնեն, կանգնում եմ, կանգնելու եմ, կանգնել եմ, պիտի կանգնեն, չկանգնեցի, կանգնած:

5. Չեմ շարժվի, շարժվում եմ, շարժվելու եմ, շարժվելիս, շարժվի՛ր, չէի շարժվում, շարժվել եմ, շարժվեցի, կշարժվեն, պիտի շարժվեն:

6. Հագցնում եմ, հագցնող, հագցնելու եմ, չեմ հագցրել, հագցնելիս, հագցրի, կհագցնեն, հագցրու՛, հագցրինք, չեն հագցնի:

7. Կոտրատելիս, կոտրատեցի, պիտի կոտրատեն, կոտրատում եմ, կոտրատելու եմ, մի՛ կոտրատի, կոտրատել եմ, կոտրատեցինք, կոտրատող, կոտրատելու:

8. Սիրող, սիրած, սիրում եմ, կսիրեն, սիրելու եմ, չեմ սիրել, պիտի սիրեն, սիրեցի, սիրի՛ր, սիրում էինք:

9. Կարողացող, կարողում եմ, կարողացի, կարողալու եմ, կարողա՛, մի՛ կարողացեք, կարողացինք, կարողում էինք, կարողացած, չեմ կարողա:

10. Թռչելիս, թռչում եմ, չեմ թռչի, չէի թռչում, թռչելու էի, թռա, թռի՛ր, թռանք, կթռչեն, պիտի թռչեն:



## II. Առանձնացնել ըղծական եղանակի 5 բայածև:

1. Երգում եմ, երգեմ, չեմ երգի, չերգեմ, երգի՛ր, երգենք, երգեի, երգեի՛ն, երգած:
2. Մոտեցա, մոտեցի՛ր, մոտենամ, կմոտենամ, չմոտենամ, մոտենալիք, մոտենաս, մոտենայիր, մոտենալիս:
3. Չեմ մեծանա, մեծանամ, մեծանալիք, չմեծանա, մեծացող, մեծանալիս, մեծանանք, մեծանալու ենք, մեծանայի, պիտի մեծանամ:
4. Ընկա, չեմ ընկնի, ընկնեմ, կընկնեմ, ընկնեի, ընկնեի՛ր, ընկնեիր, ընկնեիր:
5. Փախել է, փախչեմ, փախավ, փախչենք, փախչի, փախչի՛նք, փախչեմ, չփախչեի, չփախչեիր, փախչեի՛նք:
6. Գրվել է, կգրվի, գրվի, պիտի գրվի, գրվենք, գրվեք, չգրվեք, գրվեիք, գրվելիս:
7. Փախցնում եմ, կփախցնեմ, փախցնեմ, փախցնեիր, չփախցնեիր, չփախցնեի, փախցնելիս, փախցնի:
8. Կտրատեցի, կտրատի՛ր, կտրատելիս, կտրատի:
9. Առնեք, առել եմ, առնեմ, առե՛ք, առնի, չեմ առնի, պիտի առնեմ, առնելիս, չառնեի:
10. Ասացի, ասենք, չասեմ, կասեմ, չեմ ասի, ասեի, չասեիր, ասա՛, ասե՛ր:

## III. Առանձնացնել ենթադրական եղանակի 5 բայածև:

1. Կսովորեմ, սովորում եմ, չեմ սովորի, կսովորենք, սովորելիս, չենք սովորի, չեմ սովորել, սովորելու եմ, կսովորի, սովորող:
2. Չեմ խաղա, կխաղամ, խաղալու եմ, խաղամ, խաղալիս, կխաղայի, կխաղանք, խաղացել ենք, պիտի խաղար, չէր խաղա:
3. Չի մերժեմա, պիտի մերժեմա, կմերժեմա, մերժեմա, մերժեմալու է, կմերժեմար, մերժեցել եմ, չիմք մերժեմա, կմերժեմայի, մերժեմալիս:
4. Չէր հագնա, հագնեմաք, կհագնեմար, կհագնեմաք, հագնեմալու է, պիտի հագնեմար, հագնեմա, հագնեցած, կհագնեմայի, չի հագնա:
5. Չենք մտնի, մտնենք, կմտնի, մտնելու է, մտի՛ր, կմտնենք, պիտի մտնի, կմտնելիս, մտնեիր:
6. Կփախչի, չի փախչի, պիտի փախչի, կփախչենք, փախչելու է, փախավ, կփախչի, փախչելիս, փախանք, կփախանք:
7. Կշարժվի, պիտի շարժվի, չի շարժվի, շարժվի, կշարժվեք, շարժվե՛ք, շարժվելու եմ, կշարժվեմ, շարժվող:
8. Չի նստեցնի, նստեցնի, կնստեցնի, կնստեցնենք, չենք նստեցնել, չենք նստեցնելու, կնստեցնեիր, նստեցնելու եմ, նստեցրի, նստեցրած:



9. Բերե՛ք, չի բերի, կրերեմ, պիտի բերեմ, կրերենք, չենք բերի, բերեցի, բերած, կրերեիք, բերեմ:  
 10. Կտամեմ, տա՛ր, չենք տամի, չէր տամի, կտամեր, կտամի, պիտի տամի, տամեմու է, տարած, տարալ:

#### IV. Առանձնացնել հարկադրական եղանակի 5 բայածև:

1. Պիտի սոփորեմ, պետք է սոփորենք, սոփորի՛ր, չպիտի սոփորի, սոփորե՛ք, պիտի սոփորեմ, մի՛ սոփորիր, պիտի սոփորեի, մի՛ սոփորեք, չսոփորեք:
2. Կլողանամ, պիտի լողանա, կլողանա, չպետք է լողանար, պիտի լողանայինք, չէինք լողանա, չպիտի լողանային, չի լողանա, պիտի լողանային, չեմ լողանա:
3. Պիտի հագնվեմ, չպետք է հագնվես, հագնվի՛ր, պետք է հագնվենք, չհագնվես, պետք է հագնվես, մի՛ հագնվիր, չհագնվեք, հագնվե՛ք, պիտի հագնվեմ:

#### 4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

1. Պամբարանը կառուցող ճարտարապետները օգտագործել են հունական ճարտարապետության բոլոր երեք ոճերը:  
 Պամբարանը (տոլղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով), կառուցող (հարակատար դերբայ, վաղակատար դերբայ, ենթակայական դերբայ), ճարտարապետները (տոլղական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով), օգտագործել են (անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա, անցյալ կլատարյալ), հունական (տրական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ):
2. Մշուշն հարսնաքողն աստիճանաբար պարուրում է լեռնագագաթները:  
 Մշուշն (գոյական, հարաբերական ածական, որական ածական), հարսնաքողն (տոլղական հոլով, բացառական ածական), աստիճանաբար (մկի մակբայ, չափ ու քանակի մակբայ, ժամանակի մակբայ), պարուրում է (անկատար ներկա, անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա), լեռնագագաթները (տոլղական հոլով, գործիական հոլով, բացառական հոլով):
3. Շապուի թագավորը բանախոսներ ուղարկեց Արշակ արքայի մոտ:  
 Թագավորը (տոլղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով), բանախոսներ (ածական, գոյական, ենթակայական դերբայ), ուղարկեց (անցյալ անկատար, անցյալ կատարյալ, անցյալ վաղակատար):

1. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:  
 Մեղուշտ (գոյական, հարակատար դերբայ, վաղակատար դերբայ), ճարտարապետները (տոլղական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով), օգտագործել են (անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա, անցյալ կլատարյալ), հունական (տրական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ):
2. Մշուշն հարսնաքողն աստիճանաբար պարուրում է լեռնագագաթները:  
 Մշուշն (գոյական, հարաբերական ածական, որական ածական), հարսնաքողն (տոլղական հոլով, բացառական ածական), աստիճանաբար (մկի մակբայ, չափ ու քանակի մակբայ, ժամանակի մակբայ), պարուրում է (անկատար ներկա, անցյալ անկատար, վաղակատար ներկա), լեռնագագաթները (տոլղական հոլով, գործիական հոլով, բացառական հոլով):
3. Շապուի թագավորը բանախոսներ ուղարկեց Արշակ արքայի մոտ:  
 Թագավորը (տոլղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով), բանախոսներ (ածական, գոյական, ենթակայական դերբայ), ուղարկեց (անցյալ անկատար, անցյալ կատարյալ, անցյալ վաղակատար):



4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

արքայի (ուղղական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով),  
մոտ (կապ, դերանուն, մակբայ):

227

4. Դեղնաշող արեգակը, ինչպես արյունով լցված աչք, սրբաթում էր ամպերի կեղտագույն կարկատանների մեջ:

Դեղնաշող (որական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),  
լցված (դիմավոր բայ, անդեմ բայ, ածական),  
սրբաթում էր (անկատար ներկա, անցյալ անկատար, ապակատար ներկա),  
ամպերի (գոյական, դերբայ, վերաբերական),  
մեջ (գոյական, կապ, մակբայ):

5. Բակ մտավ քահանանների մի խումբ՝ բուրվառներից ծխի կապույտ քուլաներ արծակելով:

Քահանանների (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, տրական հոլով),  
խումբ (ուղղական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով),  
բուրվառներից (տրական հոլով, բացառական հոլով, գործիական հոլով),  
կապույտ (որական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),  
արծակելով (անորոշ դերբայ, անկատար դերբայ, ենթակայական դերբայ):

6. Երեխաները, անշուշտ, կխեղդվեին փոշու թանձրության մեջ, եթե նրանց օգնության չհասնեին:

Անշուշտ (գոյական, վերաբերական, ծայնարկություն),  
կխեղդվեին (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),  
թանձրության (գոյական, ածական, մակբայ),  
մեջ (շաղկապ, կապ, տեղի մակբայ),  
եթե (կապ, համադասական շաղկապ, ստորադասական շաղկապ):

7. Մաշտոցը տառերը երկնեց նրա համար, որ այդ գրերով հայրենի հողը պաշտպանեն:

Տառերը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),  
երկնեց (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),  
համար (շաղկապ, կապ, գոյական),  
գրերով (գոյական, մակբայ, կապ),  
պաշտպանեն (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ):

8. Հագարացիների մասին կցկտուր լուրեր էին պտտվում, որ նրանք մոտենում են Գարդմանա ամրոցին:  
Հագարացիների (հասարակ գոյական, հատուկ գոյական, ածական),  
կցկտուր (որական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),  
պտտվում էին (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),  
մոտենում են (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, հարկադրական եղանակ),  
ամրոցին (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով):

9. Արևը քամում էր մզլած տերևներով հագեցած մածուցիկ-տիղմը:  
Արևը (հատուկ գոյական, հասարակ գոյական, որական ածական),  
քամում էր (ներկա ժամանակ, անցյալ ժամանակ, ապառնի ժամանակ),



- մզլած (ածական, դերբայ, գոյական),  
մածուցիկ (դրական ածական, հարաբերական ածական, մակբայ),  
տիղմը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
10. Երբ նայում էի եղնիկի անապական աչքերի մեջ, տեսնում էի այնտեղ մի թախծակի և անիուն կարոտ:
- Նայում էի (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),  
անապական (ածական, մակբայ, վերաբերական),  
այնտեղ (դերանուն, մակբայ, գոյական),  
թախծակի (հարաբերական ածական, դրական ածական, վերաբերական),  
կարոտ (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
11. Վանքի բակում սաստիկ իրարանցում էր. անընդհատ գալիս էին գաղթականների նորանոր խմբեր:
- Բակում (գործիական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),  
սաստիկ (դրական ածական, ծկի մակբայ, չափ ու քանակի մակբայ),  
իրարանցում (անկատար դերբայ, գոյական, փոխադարձ դերանուն),  
գալիս (դիմավոր բայ, անդեմ բայ, ժամանակի մակբայ),  
գաղթականների (ուղղական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով):
12. Առաջին կարգի մեկական մրցանակ ստացան մաթեմատիկայից բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած երկու ուսանող:
- Առաջին (քանական թվական, հարաբերական ածական, դասական թվական),  
մեկական (դասական թվական, բաշխական թվական, կոտորակային թվական),  
ստացան (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),  
առաջադիմություն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):
- ցուցաբերած (վարկատար դերբայ, հարկատար դերբայ, ենթակայական դերբայ):
13. Արեգակի հրեղեն գունդը աստիճանաբար գնում էր դեպի մայրամուտ, և հորիզոնը վառվում էր շլացուցիչ գույներով:
- Աստիճանաբար (ածական, մակբայ, վերաբերական),  
դեպի (մակբայ, կապ, վերաբերական),  
մայրամուտ (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),  
վառվում էր (անկատար ներկա, անկատար անցյալ, անցյալ կատարյալ),  
շլացուցիչ (ածական, դերբայ, մակբայ):
14. Փողոցներում, ինչպես արյունակի ծակատամարտից հետո, լսվում էին ողբասացության մեղթ խուլ, մերթ ահագնորեն ուժեղացող աղաղակներ:
- Փողոցներում (գործիական հոլով, տրական հոլով, ներգոյական հոլով),  
արյունակի (ածական, մակբայ, դերբայ),  
լսվում էին (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, հարկադրական եղանակ),  
ահագնորեն (ածական, մակբայ, վերաբերական),  
ուժեղացող (ածական, դերանուն, դերբայ):



4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

15. Երեք օր էր, ինչ հայերը, վախենալով գազանացած ամբոխից, փակվել էին իրենց տներում:

Ինչ (հարաբերական դերանուն, շաղկապ, գոյական),  
վախենալով (դերբայ, դիմավոր բայ, մակբայ),  
գազանացած (ածական, դերբայ, մակբայ),  
փակվել էին (վաղակատար ներկա, անցյալ վաղակատար, անցյալ կատարյալ),  
իրենց (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):

16. Կաքավաբերդի գլխին տարին բոլոր ամպ է նստում, բերդի ատամնաձև պարիսպները կորչում են սպիտակ ամպերի մեջ:

Կաքավաբերդի (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),  
գլխին (ուղղական հոլով, գործիական հոլով, տրական հոլով),  
ատամնաձև (որական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),  
կորչում են (անցյալ անկատար, անկատար ներկա, անցյալ կատարյալ),  
սպիտակ (որական ածական, հարաբերական ածական, հասարակ գոյական):

17. Կաքավաբերդի բարձունքի միակ ծաղիկը ալպիական մանուշակն էր համարվում: Բարձունքի (գոյական, ածական, մակբայ),

միակ (ածական, թվական, մակբայ),

ալպիական (գոյական, որական ածական, հարաբերական ածական),  
մանուշակն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),

էր համարվում (անցյալ վաղակատար, անցյալ անկատար, անցյալ ապակատար):

18. Բասուտա գետի մյուս ափին՝ քարաժայռերի վրա, թառել են մի քանի տներ: Մյուս (հարաբերական ածական, ցուցական դերանուն, անորոշ դերանուն),  
ափին (ներգոյական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով),  
վրա (գոյական, մակբայ, կապ),  
թառել են (անցյալ կատարյալ, վաղակատար ներկա, անցյալ վաղակատար),  
մի քանի (թվական, դերանուն, մակբայ):

19. Շների ծայնին մի քանի հոգի դուրս եկան վրաններից, նայեցին նրանց կողմը: Չայնին (ուղղական հոլով, ներգոյական հոլով, տրական հոլով),  
դուրս եկան (ներգործական սեռ, կրավորական սեռ, չեզոք սեռ),  
վրաններից (տրական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),  
նայեցին (անցյալ անկատար, անցյալ վաղատակար, անցյալ կատարյալ),  
նրանց (անձնական դերանուն, ցուցական դերանուն, փոխադարձ դերանուն):

20. Նրան թվաց, թե օձը խայթեց ակնոցավոր մարդուն: Նրան (անձնական դերանուն, ցուցական դերանուն, որոշյալ դերանուն),  
թվաց (ներգործական սեռ, կրավորական սեռ, չեզոք սեռ),  
խայթեց (սահմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),  
ակնոցավոր (հարաբերական ածական, որական ածական, գոյական),  
մարդուն (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով):



4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

230

21. Ֆետին գլխարկով մարդը նկատեց պարիսպների փլկածքը, սրածայր բուրդը և պատերի հետքերը:

գլխարկով (գործիական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),  
նկատեց (անցյալ անկատար, անցյալ կատարյալ, անցյալ վաղակատար),  
փլկածքը (դերբայ, գոյական, ածական),  
սրածայր (ձևի մակբայ, որակական ածական, հարաբերական ածական),  
հետքերը (կապ, գոյական, մակբայ):

22. Վրանի մուտքի առաջ մի փոքրիկ տղա ձեռքով մի սունկ հանեց մոխրից և դրեց քարին:  
վրանի (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, տրական հոլով),  
առաջ (մակբայ, կապ, գոյական),  
ձեռքով (մակբայ, կապ, գոյական),  
հանեց (պարզ դիմավոր ձև, բարդորյալ դիմավոր ձև, դերբայ),  
քարին (ներգոյական հոլով, տրական հոլով, գործիական հոլով):

23. Խշշում էր նրա զգեստը, որի փեշերը իջնում էին մինչև մերկ ներբանները:  
խշշում էր (բարդորյալ ժամանակածն, պարզ ժամանակածն, դերբայ),  
զգեստը (բացառական հոլով, ուղղական հոլով, գործիական հոլով),  
մինչև (շաղկապ, մակբայ, կապ),  
մերկ (որակական ածական, ձևի մակբայ, հարաբերական ածական),  
ներբանները (տրական հոլով, բացառական հոլով, ուղղական հոլով):

24. Զիերի սմբակների տակից բազմաթիվ քարեր էին թռչում, որոնք աղմուկով գլորվում էին ծողը:  
բազմաթիվ (ածական, թվական, մակբայ),  
քարեր (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով),  
թռչում էին (անցյալ կատարյալ, անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար),  
աղմուկով (գոյական, ածական, մակբայ),  
գլորվում էին (ներգործական սեռ, կոավորական սեռ, չեզոք սեռ):

25. Նույն ճանապարհով վրանների կողմն էր քարձրանում մի մարդ՝ կողքից կախված պողպատե մանգաղը:  
նույն (ածական, դերանուն, մակբայ),  
ճանապարհով (մակբայ, կապ, գոյական),  
քարձրանում էր (ստիմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, ենթադրական եղանակ),  
կողքից (տրական հոլով, բացառական հոլով, ներգոյական հոլով),  
պողպատե (որակական ածական, հարաբերական ածական, գոյական):

26. Կաքավաբերդի գլխից ամպը հսկա խխունջի պես սողաց դեպի վրանները:  
գլխից (ներգոյական հոլով, բացառական հոլով, գործիական հոլով),  
հսկա (հարաբերական ածական, որակական ածական, ձևի մակբայ),  
խխունջի (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով),  
սողաց (ստիմանական եղանակ, ըղձական եղանակ, հարկադրական եղանակ),  
դեպի (մակբայ, կապ, շաղկապ):



4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

231

27. Խսիորի վրա մեկնվեց և կինը՝ թաղիքի տակ ծածկելով տղային, որ ցրտից կուչ էր եկել:

Մեկնվեց (չեզոք սեռ, կրավորական սեռ, մերգործական սեռ),

տակ (մակբայ, կապ, գոյական),

ծածկելով (անորոշ դերբայ, վաղակատար դերբայ, մակբայ),

տղային (բացառական հոլով, տրական հոլով, ուղղական հոլով),

կուչ էր եկել (անցյալ կատարյալ, անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար):

28. Նույնիսկ քարափի հաստաբուն կաղնին խոնարհվում էր քամու առաջ, ինչպես ճկուն սուներ:

Նույնիսկ (մակբայ, վերաբերական, ածական),

հաստաբուն (որական ածական, հարաբերական ածական, ձևի մակբայ),

խոնարհվում էր (սահմանական եղանակ, ըղծական եղանակ, ենթադրական եղանակ),

առաջ (մակբայ, կապ, վերաբերական),

ճկուն (ենթակայական դերբայ, որական ածական, ձևի մակբայ):

29. Հարսը փափուկ քայլերով, ինչպես այծյամը ծյան վրա, մոտեցավ հնձանին:

Փափուկ (որական ածական, ձևի մակբայ, հարաբերական ածական),

ինչպես (ձևի մակբայ, հարցական դերանուն, հարաբերական դերանուն),

վրա (մակբայ, կապ, գոյական),

մոտեցավ (անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար, անցյալ կատարյալ),

հնձանին (ուղղական հոլով, տրական հոլով, բացառական հոլով):

30. Քամուց հնձանի դռնակը մեղմ ճռնչում էր, և մաշված դուռը դողդոջ երգում էր մի հին երգ:

Դռնակը (ուղղական հոլով, բացառական հոլով, տրական հոլով),

մեղմ (հարաբերական ածական, ածական, ձևի մակբայ, որական ածական),

մաշված (ածական, դերբայ, մակբայ),

երգում էր (մերգործական սեռ, չեզոք սեռ, կրավորական սեռ),

երգ (ուղղական հոլով, տրական հոլով, մերգոյական հոլով):



## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 5

### 5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

1. Դիմացը՝ փոքրիկ գյուղաքաղաքի արևմտյան փեշերին, գլուխը վեր է ցցել ոչ մեծ մի բարձունք, որն իշխող դիրք ունի շրջապատի վրա:
2. Ինչ որ ես ասում եմ, դու պետք է լուրջ ընդունես:
3. Հենց այսօր դու գործ կստանաս, և եթե համաձայն ես, վաղվանից կսկսեմք աշխատել:
4. Ուլքեր մեզ մոտ աշխատանքի են անցնում, հենց սկզբից պարտափոր են պատասխանել իմ մի քանի հարցերին:
5. Դասերից հետո ժամեր էի անցկացնում Վենետիկի հայտնի գրադարանում, որ աշխարհիս լավագույններից մեկն է համարվում:
6. Երևի Միհրդատը չէր զգացել, որ իր խոսքերով ամենից առաջ ինձ է վիրավորում:
7. Ամեն ինչ արթթով չես կարող անել, չնայած տատա միշտ ապավինում էր արդթքի գոյությանը:
8. Թեև քամհինգ տարեկան չկա, բայց հասցրել է երկու գյուտ արտոնագրել:
9. Զե՛ք մեղանում, որ այսպես համարձակ եմ խոսում:
10. Գաբրիելը չէր թաքցնում, որ ինքը կապկած է ինչ—որ կասկածելի անձանց հետ:
11. Փողոցի ամայության մեջ միայն մի մարդ կար՝ պահակը, որ արձանի պատկանդանի տակ հետ ու առաջ էր անում:
12. Անցնում եմ Երևանի հարավային թաղամասերից մեկով, որ բռնեմ Արարատյան դաշտի ճանապարհը:
13. Հասարակ ալմաստը, որ չիղկված արամանդն է, բարձր են գնահատում իղկվածից և գաղտնի ընդունակություններ վերագրում նրան:
14. Քչերը հավանաբար գիտեին, որ այդ ամենը մտացածին է:
15. Կան գիտնականներ, որ խճճվում են մանր փաստերի թփուտներում և չեն կարողանում տեսնել վիթխարի անտառը:
16. Այս լուռ հայացքը մեկն է այն բանալիներից, որոնք բացում են Համլետի խորախորհուրդ իոգին:
17. Մեր պատմության մեջ իիշատակվում է, որ Նաիրիի հայերը եղել են կապուտաչյա ու խարտյաշ:
18. Համլետի պատասխանը պետք է արտասանվի այնքան բնական ու հանդարտ, որ կասկած չհարուցի նրան շրջապատող լրտեսական ականջներին:
19. Քո ասածով որ շարժվեի, տարեգիրքը հեղափոխության տարեդարձին լույս չէր տեսնի:
20. Ես ջանում էի, որ անբասիր պահեմ ուսուցչի անունը:
21. Ես այն ոգին եմ, որ դրախտի բուրմունքներն է տարածում աշխարհեաշխարհ:

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

22. Ես գ...
23. Մառ...
24. Ո՛վ...
25. Ծեղ...
26. Եթե...
27. Մի...
28. Ես...
29. Նոր...
30. Ի՞նչ...
31. Ինձ...
32. Ես...
33. Ա...
34. Ա...
35. Ե...
36. Դ...
37. Լ...
38. Ի...
39. Դ...
40. Դ...
41. Դ...
42. Դ...
43. Դ...
44. Դ...
45. Դ...
46. Դ...
47. Դ...
48. Դ...
49. Դ...
50. Դ...
51. Դ...
52. Դ...



5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

233

22. Ես գիշերուզօր որոնումներ էի կատարում, որ մի հարմար աշխատանք գտնեմ:  
23. Մարտի ամենաթեժ պահին տեղեկացրին, որ թշնամու բանակը նահանջում է:  
24. Ո՛վ դու, որ սուզվել ես գիշերվա խավարում, մի՛ լարիր ջանքդ զուր:  
25. Ծերունի ձկնորսը ուռկամը ծովը նետեց և սպասեց, որ ջրի մեջ ցանցը բացվի ու ձգվի:  
26. Եթե կորցնես մայրենին, կկորցնես և՛ քեզ, և՛ վարքը հայոց մեծերի, և՛ ապագան մեր ազգի:  
27. Մի օր էլ վարպետ Մարգարը տեսավ, որ իրենց տուն են գալիս զինկոմն ու գյուղապետը:  
28. Ես անմիջապես շտապեցի գյուղամեջ, որպեսզի լուրը հաղորդեմ հավաքվածներին:  
29. Նոր նշանակված վերակացուները նույնպես չկարողացան անել այն, ինչ ցանկանում էր իշխանը:  
30. Իշխանին վրդովում էին այն լուրերը, թե շինականները նորից լքում են իր կավածքները:  
31. Իմ ամբողջ ողբերգությունն այն էր, որ լիովին գիտակցում էի այդ սոսկալի անկումը:  
32. Եվ այժմ ահա պարզվեց, որ բոլորի կավածքներից էլ շինականներ են հեռանում:  
33. Ամենքն շտապում էին մահամերձ միլիոնատիրոջ տուն, որ վերջին անգամ տեսնեն նրան և գուցե մի քան իմանան կտակի մասին:  
34. Այն միտքը, թե Անգեղա իշխանիկը իրենց դեմ ըմբոստության է հակված, հանգիստ չէր տալիս իշխան Կամսարականին:  
35. Եվ նա կանի ամեն բան, եթե դու չկանխես:  
36. Դավիթը կառավարչի ասածը չէր հասկանում, քանի որ չէր լսել խոսակցության սկիզբը:  
37. Այն օրվանից, ինչ աղջիկը հիվանդացել էր, նրա մոտ էր գալիս դայակը:  
38. Այդ նեղլիկ կամուրջն այնքան ծանոթ էր ինձ, որ կարողանում էի փակ աչքերով անգամ անցնել նրանով:  
39. Դաիլիճն այնքան լուռ էր ու խորհրդավոր, որ դատարկ էր թվում:  
40. Այո՛, սկսվեց մեծ ու ահռելի պատերազմ, որ ընդգրկել է զրեթե ողջ հողագունը:  
41. Մենք, զենքը ձեռքներին, ելնում ենք՝ պաշտպանելու այս երկիրը, որ անհիշելի ժամանակներից հայ ազգի բնօրրանն է:  
42. Բայց նորից սիրել նրան, ով տարբերություն է դնում վերևի և ներքևի միջև, ավա՛ղ, տիկի՛ն, ես չեմ կարող:  
43. Նա իր համար մեծ հաջողություն էր համարում, որ նման առաջարկ էր ստացել ռուսաց տերության կայսեր անունից:  
44. Ճակատագիրը սահմանել է, որ դու դառնաս նոր Ալեքսանդր Մակեդոնացի:  
45. Թեև դժվարին էր ճանապարհը, նրանց դեմքերին հոգնության նշույլ իսկ չկար:  
46. Որդու ճակատը համբուրելուց հետո նշան արեց, որ քահանային ներս հրավիրեն:  
47. Ինքը, որ երդվյալ ուխտավոր է, պիտի դառնա մեմակյացի կյանքով ապրող նահատակ:  
48. Պատակազծում ուղղանկյուն սրահով տաճարը բոլորեքյան շրջապատված է քսանչորս պուրներով, որոնք խորհրդանշում են օրվա քսանչորս ժամերը:  
49. Երբ ֆիդայիները ցրվեցին, բոլորը բաբուն լաց եղան:  
50. Իր կոչը լսեցին թե չէ, ինն ընկերներից մի քանիսը եկան:  
51. Խեչոն, որ Երևանում էր մտել Անդրանիկի գնդի մեջ, միջահասակ, այրված-խանձված մարդ էր:  
52. Աղջիկը, որ ընկերուհուց հազիվ նկատելի փոքր էր երևում, դիմեց երիտասարդին:



53. Այդ սիրունիկները որտեղի՞ց իմանային, որ նա համալսարանի ուսանող է:
54. Երբ Շվեյցարիայում բուժվում էր, լսեց սուլքան Համիդի գահընկեց լինելու լուրը:
55. Կիրակոսն այնքան նիհար էր, որ պարզորոշ նկատվում էին բիակների սուր ծայրերը:
56. Երբ սպանվեց Աղբյուր Սերոբը, հալաքվեցին՝ խմբի նոր ղեկավար ընտրելու:
57. Այդ դիպվածը խանգարեց, որ նա սրընթաց գրոհ սկսի:
58. Այն անջրպետը, որ ստեղծվեց մեր և սփյուռքի միջև իբրև հակամարտ ուժերը բաժանող պատմեշ կամ խրամատ, յոթ-ութ տասնյակ տարի խանգարում էր մեր մերձեցմանը:
59. Ըուտով վերադարձան այն պատկիռակները, որ գնացել էին բանակցելու Քշնամի գորպակետի հետ:

60. Երբ նրանք հասան վրաններից, առաջին ծիպիլը շարունակեց ճանապարհը:
61. Անճառություն է սպանել, քե յոթ ծոփից անդին եղած «փրկիչները» երբևէ կիայտնվեն:
62. Ավելացրե՞ք նաև այն իրտուն հազար հայ գինգիորներին, որ դաշնակիցների բանակում են կռվում:
63. գնմերայ Նազարբեկյանը հավատում էր, որ գնդապետ Վրեդյանը՝ հետևակային գործով իրենց օգնության կհասնի:
64. Եթե ռուսահայ գործնասի գնդերը որոշ ժամանակ էլ մնան դիրքերում, քաղաքի պաշտպանությունը կբարելավվի:

65. Ռուս սպաներ կան, որ հոծաբությանը գնում են կռվելու:
66. Թուրքերը, քեև հարձակումներ չեն ձեռնարկում, երեք կողմից պաշարված են պահում Կարինի բարձրավանդակը:

67. Ակսեցին կողոպուտն ու նրանց գերեզարկումը, ովքեր չէին հասցրել փախչել:
68. Անդրանիկը Երվանդին ցույց տվեց երկու թուրք գյուղացու, որ գլխիկոր կանգնած էին կողոպուտով լեցուն սայլի մոտ:

69. Պարթևականներից նրանց, ովքեր կարողանում էին քայլել, խմբեցին ու ոտքով ուղարկեցին Կարս:
70. Մինչև վերջին լուպեն միամիտ ծերունին հավատում էր, որ մի օր պատասխանը գալու է:
71. Տեղի հայությունը հեռացել էր, նախքան կիսաներ գաղթականության ակիքը:
72. Նրա ձին կարծես հպարտ է, որ իր մեջքին կրում է քաջարի այդ հսկային:
73. Մենք հալաքվեցինք մեր կանքով, որ մեր կյանքը տանք հանուն մեր հայրենիքի փրկության:
74. Մենք նպատակ ունենք, որ պատերազմը վերջանալուց հետո ամենիջապես զինաթափ անենք նրանց:

75. Կես ժամ հետո մենք այնքան էինք հեռացել, որ լեռան ուրվագծերը չէինք նշմարում:
76. Կինը մենակ էր եկել ծովափ այն հույսով, քե ամուսնուն կիանդիլաի մի երկու օրից:
77. Դու որ հույսդ կորցնես, ջուրը մեր ազգին կտանի:
78. Մի օր էլ նա հայտնեց, քե իրենք Արևմտահայ խորհուրդ ստեղծելու մտադրություն ունեն:
79. Պառակը շփոթվեց, քանի-ժր այդքան շատ հյուրեր տեսավ իր տանը:
80. Ինչ տեսնում էր իր շրջապատում, նրան գաղթի ահապոր օրերն էր հիշեցնում:
81. Ըուշանին դուր էր գալիս, որ իր ծանոթ ենթասպան հուզված է:
82. Որոշել էին, որ ձիերը հանձնեն Երևանի կայազորի պետին:
83. Նա քո կյանքը կդասավորի, ինչպես դու կկանենաս:
84. Երա բարձր ծիծաղը նշան էր, որ չի կարողանում այդ պահին արտահայտել իր քաղկությունը:
85. Չեր գաղափարները ես հարգում եմ, քեև դրանք օտար են ինձ:



5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

235

86. Եւ համառորեն խնդրեց Անդրանիկին և Մելիքյանին, որ գոնե մի բաժակ զինի խմեն:
87. Այն բռնկումը, որ իր մեջ ազնիվ հայրենասիրություն ունի, երբեք դատապարտելի չէ:
88. Եթե չիրագործվեն մեր պահանջները, ապա մենք պիտի կռվենք մինչև վերջին կաթիլ արյունը:
89. Մեզ համար ամենևին նշանակություն չունեն, որ ծանապարհը երկար էր և հոգնեցուցիչ:
90. Մեծ չափով զարգացավ նրա գիտական պաշարը, նախքան կփորձեր իր ուժը գրականության մեջ:
91. Ես մեծ ակնածանք ունեմ «Հին կտակարանի» առասպելների նկատմամբ, քանի որ նրանց մեջ ամփոփված են ժողովրդական հիշողությունն ու իմաստությունը:
92. Աղե արծան պիտի դառնան նրանք, ովքեր անցյալի քանկ հիշատակների հանդեպ հարգանք չունեն:
93. Մեղսագործներն են, որ ամենից ավելի վախենում են հետ մայելուց:
94. Գրողը պատմության խորքերից պեղում է այն փաստերը, որոնք սերտորեն առնչվում են ժամանակակից խնդիրներին:
95. Շատ են մաս նրանց համախոհները, ովքեր գրականության մեջ անտեսում են գրողի կենսափորձը:
96. Եթե մարդու եությունը այդ ժամանակից ի վեր էապես փոխված լիներ, մենք այսօր հազիվ թե հասկանայինք այդ ստեղծագործությունները:
97. Այս գործն այսօր այնքան ժամանակավրեպ է, որ երիտասարդության շրջանում չունի գրեթե ոչ մի ընթերցող:
98. Կարելի՞ է արդյոք անտեսել այն հանգամանքը, որ սփյուռքի հայության մի ստվար մասը արևելահայերեն է խոսում և նոր ուղղագրությամբ գրում:
99. Անհավատալի է ուղղակի, որ ես այդ հերոսական մարդու կողքին էի:
100. Սահմանամերձ Բագարան գյուղն այնտեղ է, որտեղ միախառնվում են Արաքսն ու Ախուրյանը:
101. Նրանց մեջ կան լուրջ գիտնականներ, որ նոր փաստեր են կուտակել և հնարավորություն են փնտրում դրանք շրջանառության մեջ դնելու:
102. Թեև Սարոյանը երկու անգամ եղել էր Երևանում, ես նրան չէի տեսել:
103. Սարոյանի բացառիկությունն այն էր, որ դարձավ մաս իր հարազատ ժողովրդի ազգային մեծ գրողներից մեկը:
104. Փորձի արդյունքն ստացվեց այնպես, ինչպես կանխատեսել էր գիտնականը:
105. Սարոյանը գրականության մեջ կարևորագույնը ոգին է համարում, որովհետև գրականությունը ամենից առաջ ոգի է և դրանից բխած կենսափիլիսոփայություն:
106. Եթե նա իր խոստումը կատարի և պայմանավորված օրը իր զորքով հասնի մեզ օգնության, Թշնամին չի կարողանա դիմադրել:
107. Նրան ցո՛ւյց տվեք, որ դուք սուր միտք ունեք:
108. Հիշողությունը կարող է խամրել ու բթանալ, եթե չի հարստանում սեփական տառապանքի փորձով:
109. Մեր ազգային ոգու, ոճի, հոգեբանության, ավանդների և միջազգային գեղարվեստական մտածողության համածուլվածքից ծնունդ է առել գրական վիթխարի մի երևույթ, որ մեկ բառով սարոյանական է կոչվում:



110. Այնքան բնական է ստացվել համաձուլվածքը, որ այն կազմող տարրերը այլևս չեն գանազանվում:

111. Նա չէր ուզում հավատալ այն բոլոր տեղեկություններին, որ գրված էին դիմումների մեջ:

112. Քննադատները շատ անգամ են անհիմն գրել այն մասին, թե Սարոյանն իր բարությանը չարին չհակառակվելու քրիստոնեական բարոյախոս է:

113. Ինքս էլ այնքան ասող—խոսող չեմ, որ կարողանամ նրան գուրջի տրամադրել:

114. Գուցե դեռևս անհարթահարթի խոչընդոտներ կան, որոնք սովորաբար անտեսանելի են մնում մեզ գրականությանը և գիտությանը զբաղվողներին համար:

115. Թեև այնքան էլ բարձրահասակ չէ, բայց ինձ հակա է թվում:

116. Ես արդեն մանրամասն չեմ հիշում այն, ինչ գրել եմ Սարոյանին ուղղած իմ նամակում:

117. Իսկապես, ի՞նչ պատասխանես այն մարդուն, որ պատկերացում չունի գրողի աշխատանքի մասին:

118. Այդ ոգին պիտի բարձրանար ու ջարդեր, հետ շարտեր թալեաթների ու էնվերների հետևորդներին, որ գալիս էին ջնջելու նաև արևելահայությանը:

119. Ծնվել է մի նոր ու խոշոր հայ բանաստեղծ, որ նորովի է ընկալում Յայաստանը:

120. Եթե հայերեն գրեմ, բնականաբար շատ կհարստացնեմ մեր լեզուն:

121. Սարոյանի դեմքին էլ հրաշալիորեն տարօրինակ փայլ է իջել, ինչ—որ ոգեղեն վեհություն, որ հայտնվում է սովորաբար մեղշնշման պահին:

122. Եղեմնի անդամնալի ավերմներից մեկն էլ նրանց ճակատագիրն է, ովքեր սկիյուռքի տարբեր անկյուններում ուժացման խուրթերին բախվելիս կորցրին նաև մայրենի լեզուն:

123. Երբ ավելի տարիք առնես և իմաստնանաս, կսկսես տանջվել խղճի ցավից:

124. Լյուսին անմիջապես ինքնաթիռ մատեց և վերադարձավ Լոս Անջելես, թեև Երևանում դեռ շատ անելիք ունեք:

125. Եվ հիշել եք նրան միայն այն ժամանակ, երբ դրանի կարիք եք ունեցել:

126. Վարդուց էր նկատել, որ իր սրտում բորբոքվում է մի նոր զգացմունք:

127. Առաջին անգամ այդտեղ զգացի, որ արտաքուստ կենսախիմդ այդ մարդը հոգեպես միայնակ, դժբախտ, նաև անպաշտպան է:

128. Յայ գրականությունը այլ գրականություններից տարբերվում է նախ նրանով, որ հայերեն է գրված:

129. Դեռ հնուց է մեր հողը սրբագործվել Մաշտոցի նշխարներով, իմաստավորվել այն մեծերով, որոնք թաղվել են այս հողում:

130. Երբ այդ նույն օրը մոտեցա բո առանձնատան դռանը, մերսից կոծիտասյան նկագ լսեցի:

131. Շեքսպիրից կարդացել էի այն բոլոր գործերը, որ թարգմանված էին հայերեն:

132. Մեզ հետ էր նաև մի գնդապետ, որ Մոսկվայից հատուկ ժամանել էր այդ գործը վերանայելու համար:

133. Դեռ եր ցույց տալ այն մարդկանց ողբերգությունը, ովքեր հայ գինեգործներին ու հայ ժողովրդին թշնամում չդիմադրեցին: Կոչեր էին անում:

134. Երբ իջավ վարագույրը, ու լմեցին ծափերը, հետմաքեմ եկավ մի բարձրաստիճան ղեկավար:

135. Եվ պատահական չէր, որ նրա շեքսպիրյան բեմադրությունները արվեստի գլուխգործոցներ էին դառնում:



136. Մի երիտասարդ դերասանուհի, որ հենց վերջերս էր ընդունվել թատրոն, լացակումած ծայնով պատմեց:
137. Երբ դուրս եկանք Աճեմյանի տնից, հանդիպեցինք այնտեղ շտապող Գուրգեն Ջանիբեկյանին:
138. Այդ տարաբախտ մարդիկ, որ մեծ դժվարությամբ են դիմանում երկարատև ծնողան փորձություններին, երազանքով սպասում են գարնան գալուն:
139. Նա այժմ հույս չունեի սպարապետի վրա ազդելու, որովհետև դեպքերի անակնկալ ընթացքից խիստ երկյուղած էր:
140. Հենց այն հանգամանքը, որ առաջին անգամ հանդիպում են, շփվում իրար հետ, ճանաչում միմյանց, ստեղծագործական ոգեշնչման նախապայման է:
141. Նրա գեղեցիկ գանգուրները ծածանվում էին մեղմ քամուց, որ փչում էր ծովակի կողմից:
142. Այնպիսի մի հնար տուր, որ մարդու կրծքի տակ քարը սիրտ դարձնեմ:
143. Ընկուզենին, որ հայտնի էր դարձել ամբողջ գյուղում ու երևում էր բոլոր հանդամասերից, Հայկասարի տնամերձ այգու զարդն էր:
144. Թեև հայկական դպրոցները վճարովի են, նրանց վարքն ու բարքը շատ է դուր գալիս տեղացի խտակենցաղ կաթուղիկներին:
145. Եվ պատահական չէ, որ մեզ ընդունող, համերգները կազմակերպող հանձնախմբի մեջ մտել էին զաղուքի համարյա բոլոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:
146. Հարսանյաց արարողությունը նրա համար է, որ ամրապնդի նորաստեղծ ընտանիքի դիրքերը:
147. Այդ վեճը չխանգարեց, անշուշտ, որ մենք բարեկամաբար բաժանվեինք:
148. Ես զգում եմ, որ մեր այնքա՛ն փայլալայծ նպատակի զլխին սև ամպեր են կուտակվում:
149. Իրեն այդ մարդուց անջատում էր մի հեռավորություն, որն այլևս ոչ մի կերպ չէր նվազի:
150. Եվ հրճվում է նա, ով իր սիրած մեղեդին միշտ կրում է իր մեջ:
151. Այո՛, դա հենց այն է, ինչ արքան է կամեցել:
152. Եթե հայոց ազգը համախմբված լինի ու՛ մտքով, ու՛ գործով, հոռմեացիք չեն կարողանա մտնել Հայաստան:
153. Հայոց թագավոր Արգաթը դաժանորեն կպատժի յուրաքանչյուր մարդու, ով չարախոսում է քրիստոնյաներին:
154. Լսել եմ քո մասին, նաև այն բժշկությունների մասին, որ կատարվում են քո ձեռքով:
155. Երանի՛ նրան, ով առանց տեսնելու է հավատում:
156. Ապա Հայաստան եկավ Հիսուսի տասներկու առաքյալներից մեկը, որպեսզի Արգաթ թագավորին բժշկի ու «Ավետարանը» քարոզի մեր աշխարհում:
157. Այդ ժամանակ հեռավոր Հռոմ քաղաքում գտան կույսերին, որոնք լեռներում մեկուսացած պարկեշտ ու սրբանվեր կանայք էին:
158. Նա չէր վախենում, քե որևէ մեկը իրեն կնեղացնի:
159. Քսան հազար դրամով, որ ամռան էի աշխատել, որդիս իր համար գնեց տաբատ, վերնաշապիկ, բաճկոն ու փողկապ:
160. Ազգերի, պետությունների շփումներն այնքան սերտ ու անմիջական են դառնում, որ վերացնում են վարքի ու մտածողության տարբերությունները:



136. Մի երիտասարդ դերասանուհի, որ հենց վերջերս էր ընդունվել թատրոն, լացակումած ծայնով պատմեց:
137. Երբ դուրս եկանք Աճեմյանի տնից, հանդիպեցինք այնտեղ շտապող Գուրգեն Ջանիբեկյանին:
138. Այդ տարաբախտ մարդիկ, որ մեծ դժվարությամբ են դիմանում երկարատև ծնոան փորձություններին, երազանքով սպասում են գարնան գալուն:
139. Նա այժմ հույս չունեի սպարապետի վրա ազդելու, որովհետև դեպքերի անակնկալ ընթացքից խիստ երկյուղած էր:
140. Հենց այն հանգամանքը, որ առաջին անգամ հանդիպում են, շփվում իրար հետ, ճանաչում միմյանց, ստեղծագործական ոգեշնչման նախապայման է:
141. Նրա գեղեցիկ գանգուրները ծածանվում էին մեղմ քամուց, որ փչում էր ծովակի կողմից:
142. Այնպիսի մի հնար տուր, որ մարդու կրծքի տակ քարը սիրտ դարձնեմ:
143. Ընկուզենին, որ հայտնի էր դարձել ամբողջ գյուղում ու երևում էր բոլոր հանդամասերից, Հայկասարի տնամերձ այգու զարդն էր:
144. Թեև հայկական դպրոցները վճարովի են, նրանց վարքն ու բարքը շատ է դուր գալիս տեղացի խստակենցաղ կաթիլիկներին:
145. Եվ պատահական չէ, որ մեզ ընդունող, հաներգները կազմակերպող հանձնախմբի մեջ մտել էին գաղութի համարյա բոլոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:
146. Հարսանյաց արարողությունը նրա համար է, որ ամրապնդի նորաստեղծ ընտանիքի դիրքերը:
147. Այդ վեճը չխանգարեց, անշուշտ, որ մենք բարեկամաբար բաժանվեինք:
148. Ես զգում եմ, որ մեր այնքա՛ն փայփայած նպատակի գլխին սև անպեր են կուտակվում:
149. Իրեն այդ մարդուց անջատում էր մի հեռավորություն, որն այլևս ոչ մի կերպ չէր նվազի:
150. Եվ հրժվում է նա, ով իր սիրած մեղեդին միշտ կրում է իր մեջ:
151. Այո՛, դա հենց այն է, ինչ արքան է կամեցել:
152. Եթե հայոց ազգը համախմբված լինի ու՛ մտքով, ու՛ գործով, հռոմեացիք չեն կարողանա մտնել Հայաստան:
153. Հայոց թագավոր Արգաթը դաժանորեն կպատժի յուրաքանչյուր մարդու, ով Հարախոսում է քրիստոնյաներին:
154. Լսել եմ քո մասին, նաև այն բժշկությունների մասին, որ կատարվում են քո ծեռքով:
155. Երանի՛ նրան, ով առանց տեսնելու է հավատում:
156. Ապա Հայաստան եկավ Հիսուսի տասներկու առաքյալներից մեկը, որպեսզի Արգար թագավորին բժշկի ու «Ավետարանը» քարոզի մեր աշխարհում:
157. Այդ ժամանակ հեռավոր Հոռոմ քաղաքում գտան կույսերին, որոնք լեռներում մեկուսացած պարկեշտ ու սրբանվեր կանայք էին:
158. Նա չէր վախենում, թե որևէ մեկը իրեն կնեղացնի:
159. Քսան հազար դրամով, որ ամռան էի աշխատել, որդիս իր համար գնեց տաբատ, վերնաշապիկ, բաճկոն ու փողկապ:
160. Ազգերի, պետությունների շփումներն այնքան սերտ ու անմիջական են դառնում, որ վերացնում են վարքի ու մտածողության տարբերությունները:



161. Այստեղ նախորդ են մեղմաբար մարդիկ, որոնք իրենց մեջ կարծես մի բանի բան են պահպանում նախապետական անցյալից:

162. Հարևան գյուղերի մարդկանց, որոնք փախել էին անտառներն ու սարերը, մերոնք զարտնի ապաստան ու հացուցուր էին տալիս:

163. Նա իր մտքում դեռ աղաչում էր ուսուցչին, որ դաս հարցնի իրեն:

164. Ես կարող էի քայլել այնպես, որ բնածններից ոչ մեկին չխանգարեի:

165. Մենք միշտ աչքաթող ենք անում, որ պատերազմի ու սովի տարիներին այդ նույն մարդիկ անձնագրիաբար կռվել են հայրենիքի համար:

166. Երբ օտար ակերում մերոնցից երկու հոգի հանդիպում են, արդեն իրադարձություն է:

167. Ինչպե՞ս հաշտվեմ այն մտքի հետ, որ այդքան տաղանդավոր մարդիկ են կրում հայրենիքը:

168. Մի կիլոմետր քայլեցի, մինչև հասա քաղաքի արվարձանի այդ շենքերին:

169. Այս պայմաններում որքա՞ն քաղաքական կլինի, եթե հայ գրողն ու արվեստագետը լուռ ու մունջ մի կողմ քաշվեն:

170. Ճանապարհը, որ մնացել էր մինչև մեր տուն, մենք անցանք ոտքով:

171. Խուստուիվը, որ Նժդեհի անձեռակերտ իուշարձանն է, վերջապես ընդունեց հերոսի մատուցածը:

172. Ողբերգությունն սկսվում է նրանից, որ ազգը որոշակի ոգեղեն միավորից վերածվում է սովորական բազմության:

173. Նախ անհրաժեշտ էր խոսել նրանց հետ, ովքեր իրենց այդ գործի նվիրյալներ էին համարում:

174. Հասկացրո՛ւ ՔՅնամուր, որ ամեն վայրկյան պատրաստ ես պատերազմելու, և նա կիրաժարվի զենքի ուժով քեզ ընկճելու մտքից:

175. Ըստ այն տեսակետի, որ պաշտպանում էր մեր դեկավարը, նման բան հնարավոր չէր:

176. Աստվածատուրը, ինչպես նախօրոք սովորեցրել էին, խոնարհվել է կայսեր ոտքերի առջև և չի համարձակվում բարձրացնել հայացքը:

177. Օրաթերթերից մեկի լուսանկարիչը, որ հատուկ հրավիրվել էր հարցազրույցի ավարտին հեղինակին լուսանկարելու համար, ի միջի այլոց հետաքրքրվեց գրողների վիճակով:

178. Այդ մասին հավաստի տեղեկություններ է տալիս Նիկոլ Ղուկասյանը՝ մի մարդ, որ մեկ ամիս ճանաչում է գյուղի բոլոր մարդկանց, անգամ անասուններին:

179. Սարեղում գյուղեր կան, որ մթերքի ու հացի պակասության հետ նույնիսկ ջուր չունեն:

180. Երբ կառքերը վերացան, ու նրանց տեղը ավտոմեքենայություն հաստատվեց, Վարդանը մնաց անգործ:

181. Ես չեմ հավատում, որ տեսանելի ապագայում գրողն իր աշխատանքի դիմաց շատ քե բիշ տանելի վարձատրություն է ստանալու:

182. Եթե ցամաքություն ունեք սիրող գույգեր տեսնելու, եկե՛ք Արուսյան փողոց:

183. Հայաստան երկիրը, որ կազմում է բյուրեղյա գագաթներով պսակված մի լեռնային բարձրավանդակ, տարվա գրեթե հինգ ամիսներին լինում է ձմռան իշխանության տակ:

184. Ոչ մեկը չի կարող մեկ ամսում սովորել այն, ինչ ուրիշները սովորում են ամբողջ կյանքում:

185. Նրա գրքի հեղույը Չաբրիել Բագրատյանն է, որ պատերազմական գործողությունների բաղկանյալն Բատերաբեմում բազում պարզանքների է արժանացել Բաջության համար:

186. Նա այնքան եկամուտ ունեք, որ կարողանում էր ազատ ու բարեկեցիկ կյանք վարել:



5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի:

239

187. Նա չէր կարող չխոստովանել, որ անծանոթ եղբայրն իրեն հովանավորել էր ամենամուրդ ու ամենազգուշավոր ծնով:

188. Չէ՞ որ որդին այն ամենամեծավոր օղակն է, որ մարդուն կապում է վերջին դատաստանի, ամեն ինչի վախճանի և փրկության հետ:

189. Երբ նոր մարտկոցները տեղադրվեն, այն ժամանակ բոլոր սպաներին կկանչեն ծառայության:

190. Այս տղան, որ երբեք չի տեսել իր նախնիների հայրենիքը, խորապես կապված է պայծառական հողի հետ:

191. Արամին հույս էին տալիս, որ կհյուրընկալվի հենց իր՝ գավառապետի տանը:

192. Ոստիկանը մոխրագույն համազգեստ էր կրում, որ նույնիսկ իր չոր ու ցամաք մարմնի վրա փոքր-ինչ նեղ էր թվում:

193. Ժողովրդի հոգեբանությունը փոխելն այնքան դյուրին չէ, որքան սահմանադրություն կամ օրենքներ հորինելը:

194. Դա երկարածիզ ընթացք էր, որն անգուսպ կերպով մղվում էր դեպի ինչ-որ անորոշ նպատակ:

195. Բոլոր դարերում էլ մարդիկ կյանքի դառնահամ ծաշի վրա գաղափարների համեմունքներ են ցանել, որպեսզի այն դարձնեն առավել անմարսելի:

196. Բարու նկատմամբ նրա թերահավատությունը գալիս էր նրանից, որ կյանքում չափազանց շատ փորձությունների էր ենթարկվել:

197. Ով հերյուրանքներ է տարածում, նա կայսրության թշնամին պիտի համարվի:

198. Քեզ շատ կխնդրեի, որ իմ հավաքած հնություններից մի բան ընտրես՝ իբրև փոխադարձ նվեր:

199. Ամենաչարամիտ վարդապետությունն այն է, երբ սեփական մեղքը որոնում են հարևանի մեջ:

200. Ես բոլորովին նկատի չունեմ նրանց, ովքեր արարչի ստեղծած աշխարհը կործանում են ի սեր սեփական իշխանության և փողի:

201. Ավելի լավ չէր լինի, եթե մենք ձգտեինք փոխադարձ համաձայնության և հաշտության:

202. Եվ ինչ նա ստեղծեց երկրի վրա, տարբեր գույներ ունեին:

203. Խաղի ժամանակ ինձ ապշեցրեց այն, որ դեռահասները չէին կարողանում պատասխանել գրականությանը վերաբերող տարրական հարցերին:

204. Այդ տխուր վիճակի պատճառն այն է, որ թե՛ մեծերը, թե՛ փոքրերը գիրք չեն կարդում:

205. Ուշադրություն դարձրե՛լ ես, որ գործարանային գորգերը շատ շուտ են կորցնում իրենց վառ գույները:

206. Սերը մարդկային հոգու այն անխառն ոսկին է, որն իր միատարր բնույթի շնորհիվ երբեք չի տարրալուծվում:

207. Այդ մարդը, որ ականատեսն էր եղել մեր ազգի մեծագույն և թերևս լավագույն հատվածի կործանման, չտեսնված մի վրեժի ամենակործան պոթեկումն էր զսպում իր ներսում:

208. Պաշտոնը մի շքեղ վերարկու է, որ ծերակույտի կողմից մեծահոգաբար նետվում է այս կամ այն անհատի հնազանդ ուսերին:

209. Մարդկանց փոխադարձ վերաբերմունքը մի գաղտնիք է, որ ծածկված է քաղաքավարական օրենքների բյուրածալ ու անբափանց վերարկուի տակ:

210. Նա այժմ իրեն զգում էր այն գինվորի պես, որն ավարտել էր մի անսպասելի և ահավոր գոտեմարտ:

211. Ինչ որ Աստված կամենա, այն կկատարվի:



## 5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

1. Երեսնիվայր պառկած էին ընտանիք ու հարազատներ ունեցող ծանոթ ու անծանոթ մարդիկ:
2. Խեղճացած այս պարունը մի՞թե երեկ հարթակից հոխորտացողը չէ:
3. Քո դիմածը ես չեմ, անշուշտ:
4. Վրս Խշխանիկն էլ ահա կցանկանա հաճոյանալ Արշակին՝ նրա արքունիքում պաշտոն

ստանալու համար:

5. գունավոր բծերով սպիռոց իիշեցնող քարտեզի վրա նշված էին պատերազմի ուղիները:
6. Ես ուզում եմ ափելի շատ նորածինների լույս աշխարհի գալը:
7. Անդրանիկի հանձնարարականով Լսոնն ամեն օր գնում էր կայարան՝ օրվա նորություններն

իմանալու:

8. Խաչքարերի ամստառը երևի Վարդանանց նախատակներն են՝ քարացումից ասես կենդանացած:

9. Արդյոք ինքը հանցանք մի՞ գործում մարդու նկատմամբ՝ նրան դնելով այդ դժվարին ուղու վրա:

10. Հավատքի զգացողությունը նրանց դրդում է աշխարհն ազատել անհավատների տիրապետությունից:

11. Հայկական հեծելազորի ծիերը, վազքի հոտ առնելով, սկսեցին վրնջալ, բորբոքվել:

12. Նա լուրջանք կուլ տվեց իր հասցեին ասված դառը խոսքերը:

13. Նախքան շարժանկարի ցուցադրվելը բեմադրիչը հանդես եկավ մի ճարտար խոսքով:

14. Ազգի տունը քանդում է նրան արևելյան և արևմտյան հասովածների բաժանելը:

15. Օ՛, հայեր, ձեր արածն ամեն երևակայությունից վեր է:

16. Ճշմարտախոսության իր սկզբունքը այս անգամ էլ անրապնդեց իր ունեցած արիությունը:

17. Այդ հուշակոթողին մոտենալիս օղջ դառնում է թափանցիկ ու զով:

18. Մի առավոտ Անդրանիկը Եովանդին ուղարկեց կայազորի պետի մոտ՝ իրենց ձիերը տեսնելու:

19. Լիովին սթափվեց՝ տեսնելով Միքայելին:

20. Բանախոսելու եկածներն ափից դուրսում էին:

21. Չի՞ճա էլ պարզ ու պարզառ իիշուն եմ մեր սարերի՝ հազարամյակների ոտնափետքերն իրենց վրա կրող ոլոր-մոլոր ճամփաներն ու թեք կաժանները:

22. Նա չէր լսում դադոցից տուն վերադառնող երեխաների արմուկը:

23. Նույնիսկ Նազովենը հաճախ մեղմ էր ընկնում՝ ելքի բացակայությունն ըմբռնելով:

24. Անդրյոն Լեռան կրճերն կաշած իրվանդանի վրա է:

25. Երկիրակները միմյանցից բուրդովին չգանազանվելու չափ նման էին:

26. Չի՞ճեք նաև Չի՞ճիկ Արմատովի՝ իիշությունը կորցրած ինչուսին:

27. Անցյալի ավանդներից գյուղի հրաժարվելը հաճախ մահացու է լինում արվեստի մեջ:

28. Պատժության փորձը մեզ չատ է անհրաժեշտ ներկան գեղեցատելու և գայլք ճանապարհներն ափել խառակ տեսնելու համար:



29. Քաղաքն աղմկեց փողոցների, շուկաների ու ննդակների խանութների՝ իրար քուղորվելն չմանկող ծայներով:
30. Հետազայում գյուղի վերածված այդ բնակավայրը Բազրատունիների նախաբանական ուստանն է եղել:
31. Պեպի լուսի աղբյուրն ընթացողների ոգին ու երազանքն անհնար է ապանել:
32. Չի կարող լինել ճշմարիտ հայրենասիրություն առանց սեփական լեզվի հանդեպ մարդու տածած սիրտ:
33. Իմ սերունդը իրեն պետք եղածի չափ տիրապետում է ռուսերենին:
34. Ճշմարիտ մտավորականի ամենացայտուն հատկանիշներից մեկը նրա՝ նաև այլոց կարծիքների հետ հաշվի նստելն է:
35. Իր հորելյանի նախորդին մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանը տուն էր հրավիրել մագաղորմի տարբեր միավորումներում ծառայող բոլոր հայ ծովակալներին:
36. Ես չեմ կարող վերարտադրել բիբլիսահայերենի ու ամերիկահայերենի յուրահատուկ շաղախով արված այդ պատմությունը:
37. Այրել ցանկացող ժողովրդի ոգին անգամ ցեղասպանությամբ չի ոչնչացվի:
38. Անցնում էի Ղանիել Վարուժանի անունը կրող դպրոցի մոտով:
39. Հոգու ամենախորքերից բարձրացող առնական, միաժամանակ շատ ինքնատեղ մի ծայն էր դա:
40. Ինքը դեռ նահապետականությունը չկորցրած հայ ընտանիքում էր ապրում:
41. Սարոյանն իր վերջին օրերին միայն նրան է քույլ տվել միշտ իր կողքին լինելու:
42. Սայաթ-Նովան էլ իր սիրուհուն ուզում էր տանել «մեջլիսները»՝ նրա գեղեցկությամբ հպարտանալու համար:
43. Անպայման պիտի փնտրեն ու գտնեն քեզ՝ ձեռքդ երկյուղածորեն համբուրելու և երախտագիտությունս հայտնելու համար:
44. Բայց այս անգամ եկար վերջնականապես, եկար խառնվելու քո մախմուրի հողին, դաճալու նրա սրբազան մասունքը:
45. Իմ փափազը ժողովրդի խաղաղ ու հանգիստ ապրելն է:
46. Արվեստի մեջ որևէ լուրջ բան ստեղծելու համար տաղանդից բացի այլ շնորհներ էլ պիտի ունենաս:
47. Երևի դերուսույցի տաղանդ կոչվածը հենց դա է:
48. Կնոջ դերի մեջ մտնելով՝ Աճեմյանը մոռանում էր շրջապատը:
49. Շեքսպիրը մարդկային բոլոր կերպարների, բոլոր բնավորությունների՝ միմյն օրս չգերազանցված հանրագիտարան է:
50. Ես դրանում համոզվեցի հետագայում՝ առնչվելով բատրոնի և դերասաններից մի բանիսի հետ:
51. Ես այլևս չեի տեսնելու մեր ազատած հայրենիքը:
52. Մարդկային վարքագծի ազնվությունը վարպետից անցել է իր դաստիարակածներին:
53. Եկավ ու մտավ գյուղի եզրին մեկուսի կանգնած հողիկը:
54. Ինձ անցյալի քաղցր հուշերից այսօրվա դառնագին մերկան զգող մի տխուր պատմություն էր դա:



29. Քաղաքն աղմկեց փողոցների, շուկաների ու նեղվածք խանութների՝ իրար բոլորովին չնմանվող ծայներով:
30. Հետագայում գյուղի վերածված այդ բնակավայրը Բագրատունիների նախարարական ոստանն է եղել:
31. Դեպի լույսի աղբյուրն ընթացողների ոգին ու երազանքն անհնար է սպանել:
32. Չի կարող լինել ճշմարիտ հայրենասիրություն առանց սեփական լեզվի համոզեալ մարդու տածած սիրո:
33. Իմ սերունդը իրեն պետք եղածի չափ տիրապետում է ռուսներենին:
34. Ճշմարիտ մտավորականի ամենացայտուն հատկանիշներից մեկը նրա՝ մաս այլոց կարծիքների հետ հաշվի նստելն է:
35. Իր հոբելյանի նախօրեին մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանը տուն էր հրավիրել նավատորմի տարբեր միավորումներում ծառայող բոլոր հայ ծովակալներին:
36. Ես չեմ կարող վերարտադրել բիբլիսահայերենի ու ամերիկահայերենի յուրահատուկ շաղախով արված այդ պատմությունը:
37. Ապրել ցանկացող ժողովրդի ոգին անգամ ցեղասպանությամբ չի ոչնչացվի:
38. Անցնում էի Դանիել Վարուժանի անունը կրող դպրոցի մոտով:
39. Հոգու ամենախտրբերից բարձրացող առնական, միաժամանակ շատ ինքնատիպ մի ծայն էր դա:
40. Ինքը դեռ նահապետականությունը չկորցրած հայ ընտանիքում էր ապրում:
41. Սարոյանն իր վերջին օրերին միայն նրան է թույլ տվել միշտ իր կողքին լինելու:
42. Սայաթ-Նովան էլ իր սիրուհուն ուզում էր տանել «մեջլիսները»՝ նրա գեղեցկությամբ հպարտանալու համար:
43. Անպայման պիտի փնտրեն ու գտնեն քեզ՝ ձեռքդ երկյուղածորեն համբուրելու և երախտագիտությունս հայտնելու համար:
44. Բայց այս անգամ եկար վերջնականապես, եկար խառնվելու քո նախնիների հողին, դառնալու նրա սրբազան մասունքը:
45. Իմ փափագը ժողովրդի խաղաղ ու համգիստ ապրելն է:
46. Արվեստի մեջ որևէ լուրջ բան ստեղծելու համար տաղանդից բացի այլ շնորհներ էլ պիտի ունենաս:
47. Երևի դերուսույցի տաղանդ կոչվածը հենց դա է:
48. Կնոջ դերի մեջ մտնելով՝ Աճեմյանը մոռանում էր շրջապատը՝ մինչև օրս
49. Շեքսպիրը մարդկային բոլոր կերպարների, բոլոր բնավորությունների՝ միմյանի չգերազանցված հանրագիտարանն է:
50. Ես դրանում համոզվեցի հետագայում՝ առնչվելով թատրոնի և դերասաններից մի քանիսի հետ:
51. Ես այլևս չեի տեսնելու մեր ազատած հայրենիքը:
52. Մարդկային վարքագծի ազնվությունը վարպետից անցել է իր դաստիարակածներին:
53. Եկավ ու մտավ գյուղի եզրին մեկուսի կանգնած հովիվը:
54. Ինձ անցյալի քաղցր հուշերից այսօրվա դառնագին ներկան գցող մի տխուր պատմություն էր դա:



## 5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

55. Խոնարի բարևում էր գյուղամիջում իրեն հանդիպողներին ու անհետանում:
56. Ծերունի Մուկեսի գալուց հետո կաթծել մի ծանր քար ցած ընկավ նրա կոծքից:
57. Ողոշ պահերի ես մոռանում էի Հայաստանից հազարավոր կիլոմետրերի հեռավորության վրա լինելս:

58. Այս ամենը տեսնելուց հետո չէի կարող խորագույն հարգանքով չլցվել մանկավարժների հանդեպ:

59. Հնադարյան ծեռագրի կաշեպատ կազմի վրա անրացված մոնը արդտ կերպով լուսավորում էր գրատունը:

60. Եվ բոլորովին պատահական չէ մեր համերգին այդքան շատ տեղացիների ներկա լինելը:

61. Նա ինձ հանգամանորեն ներկայացրեց իր դեկավարած կազմակերպությունը:

62. Նստած էի, այո՛, օդաչուական խցիկում ու վայելում էի այն օրերին ակնկալածս:

63. Ես գնում եմ և ճանապարհին պատահող տղաներին ու արջիկներին նախանձուն:

64. Ընդհանրապես գյուղի գործերին չխառնվող Պետին այդ օրը շատ անհամզօստ էր:

65. Ժպիտը երեսին՝ մոտեցավ և ինձ պատվիրեց ձիուն լավ նայել:

66. Մի գեղեցիկ օր՝ վերջին գոլահանդեսը կատարելու ժամանակ, դաշտի վրա երևաց իեծյալների մի խումբ:

67. Նրան ճանաչողները բոլորովին չէին գարնացել նրա այդ արարքից:

68. Քանուց թեթևակի բողբոջված կրակը շուտով նորից հանգավ:

69. Մինչև վարազների՝ ջրի գալը Ալին ժամերով ստիպված էր՝ նստել քարի հետևում:

70. Հողաչափի գալուց հետո խոսք ու գոույցն ավելի շատացավ:

71. Ձորից հենց նոր վերադարձած Մինոնը սկսեց տաշել կացնի նոր կոթը:

72. Դարպասի մոտ Մինոնը տխրությանը նայում էր սարի թափում խոտը ախորժակով խժռող ձիուն:

73. Ձմռան երկար գիշերներից հոգնած գյուղացիները արևակող էին անում, նստում մի չոր

գերանի վրա և գոուցում:

74. Նրանք ունեին մինչև ականջները հասնող փարթած ընչացքներ և ճյուղավոր մորուքներ:

75. Այդպես հաճույքով վրնջում է ձին ոսկեհատ գարին ախոռում տեսնելիս:

76. Տևական ու հոգնեցուցիչ ուղևորությունից հետո ափ իջնելով Օդեսայի նավահանգստում՝

անմիջապես ուղևորվեցի դեպի թատրոն:

77. Փունջ-փունջ աղջիկներ սարերը ելան՝ վիճակ համելու աշխույժ երգերով:

78. Նեղ հունի մեջ գալարվող գետը տեղ-տեղ ծառս էր լինում ժայռերի դեմ:

79. Լուր ստացվեց Ամրամի գորքերի՝ Աղստև և Կուր գետերի խառնուրդի մոտ հանգրվանելու մասին:

80. Վրանից ելնելով՝ Աշոտ արքան դիմեց վարանդացի և տայեցի քաջերին:

81. Հրամանը հասարակ լինելու դեպքում էլ զգիր Իբիշը խոսքը վերջացնում էր սպանոնակիքով:

82. Ժամերով թղթատում էի միջնադարյան արվեստի զանազան տեսություններին, ազգերի պատմությանն ու սոփոություններին նվիրված փոշոտ մագաղաթները:

83. Մի օր էլ հարսաններից մեկը ներս մտավ ու Տիգրանին խնդրեց մի բան գրել:

84. Ներքնահարկի՝ ցածրիկ առաստաղով սենյակում հավաքվածները չէին պատկանում հիշյալ մարդկանց թվին:

85. Աաքանը մարագում դարձանը քրոցի մեջ լցնելիս համկարծ հիշեց սպիտակ շորերով կնոջը:



ությունները վերածել բարոյական հետաքրքրման:

Նկատելով նրա կոնցեպտը:

կիրառելու նպատակով հետաքրքրվելով:

Նկատելով չլինելու մասնավորապես:

Ու աղոտ կերպով լուսավորվելով:

հետաքրքրվելու ներքին կյանքը:

սկզբնականությունը:

որին ակնկալած:

ներքին մաքրամտություն:

ստատ անհանգիստ էր:

անակ, դաշտի վրա երևաց:

բաց:

ներքին:

ապագայի մասին խոսող ժողով:

ին անուն, նստում մի ժողով:

նրա ճյուղավոր մոտիվներ:

անելի:

Չդիտարկելով նախադասություն:

երգերով:

որին դեմ:

մոտիվներին մոտ հանգրվաններ:

սքերին:

սքերներում էր սպասում ինչ-որ:

տեսություններին, ազգերին:

1) բան գրել:

2) չէին պատկանում ինչ-որ:

3) սակայն շորերով կնքվել:

## 5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարոյի:

243

86. Նրա ջրուտ դեմքը խորիտանում էր արծվային քրի հպարտ կորագծով և մոայվում աջ այտին վերից վար գծված մի բարակ սպիտակ:

87. Քարափի մոտ քաղիան անող կանանց մեջ տեսա հոնարին:

88. Ծերունու մահամերձ վիճակի մասին հեռագիրն ստանալուց հետո վայրկենապես ամեն ինչ տակնուվրա եղավ նրա սրտի մեջ:

89. Քարափի գլխին կանգնած սուվերն իմ ընկերն է՝ քրուտի տղան:

90. Ոչնչից միլիոններ ստեղծած այդ մարդն այժմ ընկել էր խորին մտահոգության մեջ:

91. Բավական կոկիկ կահավորված տաք առանձնասենյակում Շահյանը պանի Չղանիչին բազմեցրեց փափուկ բազմոցի վրա:

92. Ծափահարում էին նաև ամերիկացիները՝ ամեն ինչ տեսած, ամեն ինչից կշտացած մարդիկ:

93. Հատկապես դաժան էին վարվում այգու խաղողը գողացողների հետ:

94. Վարագրուխտի՝ ամրոց այցելելը զարմացրել էր Վասակին:

95. Կայծակի ճայթելուն պես սկսեց թափվել տեղատարափ անձրևը:

96. Նրան մեծ ուժ էր ներշնչում ժողովրդի հետ նահատակության գնալու զաղափարը:

97. Սակայն ոստիկանությունը ժամանակին նպաստեց նրա՝ Թիֆլիս փախչելուն:

98. Նա վախենում էր ապստամբների անակնկալ ներխուժելուց:

99. Մեր փողոցով իրիկնապահին անցնողը պապիս պիտի ասեր «բարի իրիկուն»:

100. Քար են ջարդում և պայթեցնում են քարափները՝ նոր առու բացելու համար:

101. Կինը կանգնեց և ձեռքը վեր բարձրացրեց՝ ցույց տալու համար ճանապարհը:

102. Հասնիկը անկողնում շորերով բնած փոքրիկին էր նայում:

103. Չէր զգում վտանգի օրեցօր ահագնանալը:

104. Խոստանում էր այլևս չհատնվել մեր ընտանիքի գործերին:

105. Այնուհետև տանտերը բնակիչներին ծանոթացնելու չափ սովորական դարձրեց իր այցելությունները:

106. Երեկոները մտնում էր ինձ մոտ՝ տաքանալու և ժամանակ անցկացնելու համար:

107. Ես վճռեցի նույնքան անողոր լինել նրա նկատմամբ:

108. Ես տարիներ շարունակ սպասում էի ամուսնուս՝ պատերազմից վերադառնալուն:

109. Բայց այստեղ ինձ սպասում էր իմ կողմից բնավ չնախատեսված մի հուսահատություն:

110. Այժմ թագուհու ասածը նրան հավանական էր թվում:

111. Գարեգինն սպասում էր կալի աշխատանքների վերջանալուն:

112. Չէ՛, չի ուզում տխուր հուշեր արթնացնող լռությունը:

113. Նրա ամբողջ հոգը Քաջանց տան օջախի կրակը միշտ վառ պահելն էր:

114. Ցողի հատիկները կաթելուն պես կակաչները շտկվում էին, ուղղվում ու ժպտում արևին:

115. Չկամենալով խանգարել որդուն և նրա ընկերներին՝ մայրը առանձնացել էր իր փոքրիկ սենյակում:

116. Ջրաղացապան Անդրեասը տանուտների հրամանով վաղ առավոտից գյուղի հրապարակում հավաքվածների մեջ էր:

117. Արտասահման մեկնելու միտքը հանգիստ չէր տալիս Նիկողոսին:

118. Ժայռերից մեկի զազաթին ինքը մի փոս է փորել՝ անձրևաջուրը մեջը լցվելու համար:

119. Այդ բազմությունը մրջյունի պես ջանք էր բախում ծռելու հեղեղի հոսանքը:



120. Նախքան մուրն ընկնելը մարդիկ հեռացան խանութի մոտից:  
 121. Ի՞նչ հպարտությամբ էր քայլում ծիու սամձը բռնողը:  
 122. Լսելով այդ խեղճ պառապի աղեկտուր խոսքերը և տեսնելով նրա առատ արտասուքները՝  
 սանեն ինքն էլ սկսեց արտասվել:  
 123. Կարծես անգերջ էր գիշերային այդ երթը լապտերներով հագիվ լուսավորված անայի  
 փողոցներով:

124. Կիրճի հանդիպակաց ափերը միացնող կանրջով գյուղը տարանջատվում է երկու մասի:  
 125. Յեղիների ասածը Սալոմեն հասկանում էր մեծ մասամբ շոթունքների շարժումներից:  
 126. Այս վայրին մի խորհրդավոր հմայք է տալիս հեռավոր դարերում որպես հոգևոր կենտրոն  
 հայտնի դարձած Մակարապանքը:

127. Որոտ աշխատելու դեպքում էլ Մնացականը չէր կարող լավ ապրուստի հույս փայփայել:  
 128. Նա շատ էր տխրել՝ լսելով իր վաղեմի հակառակորդի գալստյան լուրը:  
 129. Իրեն իշխանական տոհմի շառավիղ համարող Սահակ Ղալկադենը գրել է մի  
 ինշատակարան:

130. Մեր ժողովրդի միաբանվելուց շատ է սարսափում մեր դարավոր Քշնամին:  
 131. Արտասահմանում հանդիպածներիս կրկին հանդիպեցի «Չվարթնոցում»:  
 132. Հորից նրան ժառանգություն մնացածը մի փոքրիկ տուն էր ու այս պարտեզը:  
 133. Մի քանի գրպա ուտելուց հետո թիկնում էր բարձին ու մեջում:  
 134. Մութն ընկնելուն պես վարժապետն իջնում է ներքնահարկ և փամփուշտ է հաշվում:  
 135. Լալեին տեսնելուն պես Տիգրանը մեկնե ընկրկեց:  
 136. Սինոնը տնեցիներին պատվիրում էր ցերեկը այծերին հեռու չքշել:  
 137. Ազատ շուկայի, մերդուրմի ու գործարարության՝ դեռևս նախորդ տասնամյակների  
 սովորույթով շարունակվող խնդիրները թերևս ինչ-որ չափով խանգարում են մեր և արտերկրի  
 հայության մերժեցմանը:

138. Կարծես հեռվից նշմարեցի քարափը բարձրացողին:  
 139. Հին ուղղագրության վերականգնման Չայաստանի ու սիյուրբի լեզվական համախմբման  
 ու միասնացման մտահոգությամբ արվող առաջարկները ենթակա են լուրջ կշռադատման:  
 140. Չէր հավատում տարեց կնոջ նկատմամբ խանդի զգացում ունենալու:  
 141. Անենից բարձր խոսողը մի վիթխարի տղամարդ էր:  
 142. Հաշտարար դատավորի պաշտոնակատարը վերջին ճառն արտասանելիս շատ ոգևորվեց:  
 143. Վահանի հետ խոսելիս Բաղանյանը հարմարվում էր նրա հեզմական տոնին և վարմունքին:  
 144. Վրշակ թագավորը հայի հողով անցնելիս խրոխտանում էր, հայիոյուն Շապուհին:  
 145. Ինճ համար կարևորը նրա ամուլը ու կայտառ լինելն է:  
 146. Առաջին կուրսում սովորողները համարյա միշտ վախենում էին նրանից:  
 147. Չմտան երկար գիշերներին պապս մեզ և հյուրերին պատմում էր իր գլխով անցածը:  
 148. Դրանք մեր ժողովրդի մեհուրյանը, վշտին, քախծին ընկերակցող երգեր են:  
 149. Այրին, իհարկե, հետզհետե կընտելանա հարսին ընդունելու մտքին:  
 150. Չափել ժամանակ գյուղի ավերակ մատուռում իր հետ պատահածը պապս սարսուռով էր  
 հիշում:  
 151. Չեզ ի՞նչ միակ պատգամը հայոց լեզուն պահելն ու պահպանելն է:



152. Սուրդ կոտրվելու դեպքում մի՛ վարանիր, նո՛րը կռիւր:
153. Շքեղաշուք նծույզների՝ արծաթով ու ոսկով զարդանախշված թանքերին նստած էին փառահեղ կեցվածքով մի կին ու մի տղամարդ:
154. Վերադառնալով հայրենիք՝ հայոց արքան ձեռնամուխ է լինում ավերված տաճարի վերակառուցմանը:
155. Թող առավել շքեղանա նահապետ Հայկի ծոռան՝ գեղամի հիմնած ամրոցը:
156. Այս թուղթը տանողները Քրիստոսին պատահեցին երուսաղեմում:
157. Ես երբեք չեմ չարաշահի կայսեր՝ իմ նկատմամբ ունեցած սերն ու հավատը:
158. Պարսկական կողմնորոշում ունեցողներն աշխատում էին թույլ չտալ հունական քաղաքակրթության տարածումը:
159. Ինձ համար դժվար չէ հասկանալ գիրքը երկրորդական, ոչ առաջին անհրաժեշտության ապրանք համարողներին:
160. Սպասվածից մեծ էր նաև այդ ահեղ ճակատամարտում զերվածների թիվը:
161. Քո պահանջածը Մուշեղ սպարապետը չէր կարող ընդունել:
162. զետակը լեռներից դաշտ գահավիժելուն պես խոտորվում է, թեքվում դեպի ճորդիս:
163. Սեղանի բարիքները վայելելուց հետո զրույցի բռնվեցինք տանտիրոջ հետ:
164. Ես ոչ մի պայմանով չեմ լքի թշվառության մեջ ինձ ապավինածին:
165. Վտանգի մեջ հայտնվածին օգնությունից երբեք չեմ զրկել:
166. Տիրող վարչակարգի էությունը հենց սկզբից ճանաչած և դա խորին ատելությամբ մերժած մարդը կընդունվե՞ր արդյոք նույն այդ վարչակարգի կողմից:
167. Վերջին ժամանակներս անընդհատ դժգոհում էր Հակոբի՝ գիշերը մինչև լույս աշխատելուց:
168. Հանկարծակի եկած զինվորները չնկատեցին իրենց թիկունքում թշնամու ջոկատների հայտնվելը:
169. Զինված պահապանների խումբը ամբոխի ուղեկցությամբ դեպի հրապարակ էր տանում մահվան դատապարտվածներին:
170. Իմ այդ զգացումը երևի մնան էր ճակատամարտից առաջ հրամանատարի զգացածին:
171. Ես ապրելու ուժ էի առնում դահլիճների և հրապարակների՝ հայ երգ ու խոսքով ոգեշնչված բազմություններից:
172. Երբեմն գետը դուրս է գալիս ափերից և հեղեղում առափնյա գյուղերի դռնս չցանկած արտերը:
173. Ընկերները որոշեցին մի հողամասում ցորեն ու գարի ցանել, մյուսում՝ գետնախնձոր ու բանջարեղեն:
174. Դաժան թագավորի տիրույթներից փախչողների սրտերում ահագնանում էր բռնվելու վախը:
175. Կաթից վառվածը թանը փչելով է խմում:
176. Մինչև այժմ ոչ ոք պարսից թագավորին չի հիշեցրել Անհուշ թերթում ցմահ բանտարկվածների մասին:
177. Իր տարաբախտ արքային մի փոքր ուրախացնելու համար Դրաստամատը կանչել էր նաև նվագածուներին:
178. Ժամերով կանգնում էր աշտարակին և խորհում իր տերության մեջ կատարված գործերի մասին:



152. Սուրդ կոտրվելու դեպքում մի՛ վարանիր, նո՛րը կռիր:
153. Շքեղաշուք նժույզների՝ արծաթով ու ոսկով զարդանախշված թամբերին նստած էին փառահեղ կեցվածքով մի կին ու մի տղամարդ:
154. Վերադառնալով հայրենիք՝ հայոց արքան ծեռնամուխ է լինում ավերված տաճարի վերակառուցմանը:
155. Թող առավել շքեղանա նահապետ Հայկի ծոռան՝ գեղամի հիմնած ամրոցը:
156. Այս թուղթը տանողները Քրիստոսին պատահեցին երուսաղեմում:
157. Ես երբեք չեմ չարաշահի կայսեր՝ իմ նկատմամբ ունեցած սերն ու հավատը:
158. Պարսկական կողմնորոշում ունեցողներն աշխատում էին թույլ չտալ հունական քաղաքակրթության տարածումը:
159. Ինձ համար դժվար չէ հասկանալ գիրքը երկրորդական, ոչ առաջին անհրաժեշտության ապրանք համարողներին:
160. Սպասվածից մեծ էր նաև այդ ահեղ ճակատամարտում գերվածների թիվը:
161. Քո պահանջածը Մուշեղ սպարապետը չէր կարող ընդունել:
162. Գետակը լեռներից դաշտ գահավիժելուն պես խտտորվում է, թեքվում դեպի ճորոխ:
163. Սեղանի բարիքները վայելելուց հետո գրույցի բռնվեցինք տանտիրոջ հետ:
164. Ես ոչ մի պայմանով չեմ լքի թշվառության մեջ ինձ ապավինածին:
165. Վտանգի մեջ հայտնվածին օգնությունից երբեք չեմ գրկել:
166. Տիրող վարչակարգի էությունը հենց սկզբից ճանաչած և դա խորին ատելությամբ մերժած մարդը կընդունվե՞ր արդյոք նույն այդ վարչակարգի կողմից:
167. Վերջին ժամանակներս անընդհատ դժգոհում էր Հակոբի՝ գիշերը մինչև լույս աշխատելուց:
168. Հանկարծակիի եկած զինվորները չնկատեցին իրենց թիկունքում թշնամու ջոկատների հայտնվելը:
169. Զինված պահապանների խումբը անբոխի ուղեկցությամբ դեպի հրապարակ էր տանում մահվան դատապարտվածներին:
170. Իմ այդ զգացումը երևի նման էր ճակատամարտից առաջ հրամանատարի զգացածին:
171. Ես ապրելու ուժ էի առնում դահլիճների և հրապարակների՝ հայ երգ ու խոսքով ոգեշնչված բազմություններից:
172. Երբեմն գետը դուրս է գալիս ափերից և հեղեղում առափնյա գյուղերի դեռևս չցանված արտերը:
173. Ընկերները որոշեցին մի հողամասում ցորեն ու գարի ցանել, մյուսում՝ գետնախնձոր ու բանջարեղեն:
174. Դաժան թագավորի տիրույթներից փախչողների սրտերում ահագնանում էր թռնվելու վախը:
175. Կաթից վառվածը բանը փչելով է խմում:
176. Մինչև այժմ ոչ ոք պարսից թագավորին չի հիշեցրել Անհուշ բերդում ցմաի բանտարկվածների մասին:
177. Իր տարաբախտ արքային մի փոքր ուրախացնելու համար Դրաստամատը կանչել էր նաև նվագածուներին:
178. Ժամերով կանգնում էր աշտարակին և խորհում իր տերության մեջ կատարված գործերի մասին:



## 5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները վերածել բարդի:

179. Այսպես մարդն սկսում է երես քեքել հողից՝ իրեն կերակրողից:

180. Այնտեղ՝ սյունաշարի ներսում՝ ասես հափերծության բարակույի ակների մեջ, մշտապես հնչում է մարդկային հոգին լուսավորող խորաբափանց երածշտություն:

181. Եվ այդ շարքում պետք է անպայման գրվի այդ սխրանքը բոլոր մարդկանց ու բոլոր ժամանակների համար վերստեղծած մարդու անունը:

182. Հոգևոր եղևում է գարրիելի պապի՝ առաքելական շինարարի ու բարեգործի ձեռքով հիսուն տարի առաջ կառուցված եկեղեցին:

183. Հայրենիքում մեռնելու հեռանկարը չէր ոգևորում հիվանդ ծերունուն:

184. Հյուրընկալողները դիմավորելիս նրան ամեն օր նորանոր վայրեր ցույց տալու խոստում

էին տվել:

185. Մինչ այդ գարեգինին իր հայրենասիրական խիզախությունը դրսևորելու հնարավորություն չէին տվել:

186. Գարրիելից և մյուս հայերից տեղական անձնագիր պահանջողները, ըստ երևույթին, գաղտնի ոստիկանության աշխատակիցներ էին:

187. Անառանցի ճանապարհի վրա նկատելով մի քանի ձիավորների՝ երիտասարդը շտապեց դեպի տիկնոջ առանձնասենյակը:

188. Սուրիանդակը ձին եռանդով քշելու դեպքում միջօրեից առաջ կարող է հասնել Անտիոք:

189. Կառավարությանը ողևել դիպված չի կարող ստիպել բնակչության որոշ մասի նկատմամբ անխնա խստություն ցուցաբերել:

190. Եվ կրկին մարդու առջև հառնում է աշխարհի ստեղծման օրից պատասխան չունեցող այդ

հարցը:

191. Հուշաքարի վրա փորագրված են ավանում և նրա մատուցներում հերոսաբար նախադասվածների անունները:

192. Մարդկության ստեղծման օրից միշտ հավերժության ձգտող մարդ արարածը դատապարտված է ժամանակավոր կյանքի, ինչպես իր ստորակարգ եղբայրները:

193. Ամեն ոճրագործ խոստովանանքի կարիք է զգում մեռության մեջ՝ թեթևացնելու համար իր ոճրաբեռ սիրտը:

194. Կաթնապուրի սովոր շուրթերի համար մահացու կարող է լինել աստվածային սեղանին մատուցվող կերակուրը:

195. Թշվառության աչքերին նայել կարողացող մարդը ի վիճակի է ընդդիմանալ չարիքին և չպարտվել:

196. Բոլորն իրենց երեսին դիմակներ են կրում, բացի աշխարհն իրենց սրտի պես հարազատ համարող անբուժելի «հիվանդներին»:

197. Ամենագեղեցիկ իրը, առօրեական դառնալով, միշտ մի բան կորցնում է իր արժեքից:

198. Իր գործած ոճիդի համար հպարտացողը մարդկությունից դուրս մի ճիպար է հարկավ:

199. Տվյալ առարկան գեղեցիկ է միայն բնության իրեն պարզված հնարավորությունների սահմաններում:

200. Քրիստոնյաների գրպանի դանակներն անգամ կասկածի տակ առնող թուրքական կատակարությունը հանդուրժում էր լեռնական անհամգիստ ցեղերի հետևակային արդիական հրացանները:



201. Ամուսնության հարցում քրոջ խորհրդին հետևելը նա իր մեծագույն սխալն էր համարում:  
 202. Այս դժբախտությունների մեծ մասը նրանց սխալ ու անկշռադատ վճիռներ ընդունելուց է գալիս:  
 203. Այդ մարդու քաջատեղյակությունը հավանաբար պայմանավորված էր հատուկ գաղտնի աղբյուրներ ունենալով:  
 204. Խոսելու չափազանց ինքնավստահ կերպը վկայում էր դիմացինի՝ իշխանավոր մարդ լինելը:  
 205. Իրադրությունը բավական տարբեր է ժողովրդի պատկերացրածից:  
 206. Սպաներին խստորեն հրամայված է զինվորագրվածներին հետ բերել ճակատային զօրից:  
 207. Արարչին և արարչագործությունը չըմբռնելուց է սկսվում այդ մարդկանց անգուսպ ամբարտավանությունը:  
 208. Ժամանակն ու այս պատերազմը վկայում են մարգարեի և Ձեր իրավացի լինելը, պարոն:  
 209. Որպես արվեստագետ արարչին հանդգնորեն կապկող մարդն ընկնում է անաստվածության գիրկը:  
 210. Ազատամիտ եվրոպացու համար անհեթեթ էր այդ արմատացած արևելցու ասածը իր մասին:  
 211. Իշխանավորները ազգային ատելությունը շահարկում են սեփական անմաքուր նպատակներին առավել դյուրությամբ հասնելու համար:  
 212. Ֆրանսուիզու հետ ամուսնացած լինելով՝ Բագրատյանն իրեն խորապես պատասխանատու էր զգում կնոջ անվտանգության համար:  
 213. Իմ անկեղծ խոսքով քեզ վշտացնելս ինձ ցավ է պատճառում:  
 214. Ամենասոսկալին սեփական միայնությունն ու անօգնականությունը խորությամբ ըմբռնելն է:  
 215. Ես դուրս եկա՝ ճաշի համար համեմունք և միրգ առնելու, և հանդիպեցի իմ մի հին ծանոթի:

### 5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի:

1. — Ես չեմ առարկում, — ասաց ինձ Սուրենը. — այդ մասին հայտնի՞ր եղբորդ:
2. Նա ասաց.  
 — Յա՛յր, ես տանը կմնամ, մինչև դու աշխատանքից գաս:
3. Սնրատը հարցրեց իր հյուրին.  
 — Դու ե՞րբ ես վերադարձել, և ի՞նչ պիտի անենք մենք քեզ օգնելու համար:
4. Դու այն ժամանակ ինձ ասացիր.  
 — Ինչքան էլ փորձեն ինձ վրա ճնշում գործադրել, ես խիղճս երբեք չեմ կորցնի:
5. — Դու քո գործն արդեն ավարտել ես, — ասաց քեզ ոստիկանը, — և հիմա ինձ պիտի օգնես:
6. Դու, տեսնելով նորեկի վերաբերմունքը իմ և քո նկատմամբ, զայրացած ասացիր նրան.  
 — Վերցրո՛ւ իրերդ, հեռացի՛ր այստեղից ու այլևս չփորձես մեզ անհանգստացնել:
7. — Այսօրվա Ձեր վարմունքն ու ձևերը միանգամայն ազնվականի են, — ասաց տանտերը Սուրենին, — և դրանք զարմացնում են ինձ ու իմ հյուրերին:



8. — Ես չեի ուզում քեզ վշտացնել, բայց քո վարմունքը ինձ ստիպեց այդ անել, — ասաց բժիշկը այցելուին:

9. — Հիմա ի՞նչ եք ուզում՝ ամենք, — հարցրեց ուղեկցին, — ճանապարհը շարունակե՞նք, մինչև որ Ջեր ասած արքայուրի մոտ հասնեմք:

10. — Ճիշտ ես ասում՝ քո դրությունը ծանր է, բայց դու մի՛ տխրիր, — ասաց նկարիչը՝ հայացքն ուղեկով ինձ:

11. — Շնորհակալ եմ, Վահա՛ն, դու ինձ քաջալերում ես, բայց ես դեռ ոչինչ չեմ արել, դեռ նոր եմ որոշում ընդունել, — ասաց տանուտերը:

12. «Եվ ինչո՞ւ ես չփորձեցի համոզել նրանց, դա լավ կլինե՞ր բոլորիս համար», — մտածում էր նա:

13. — Երե դու քեզ այդպես պահես, ես ինքս կուտեմ քո բլիթը, — նայելով ինձ՝ սպառնաց տատիկս, — ուրեմն խելո՞ք եղիր և կե՛ր:

14. Ես մտքումս ասացի. «Հետաքրքիր է՝ ինչ կասես, մա՛յր, երբ տեսնես, քե ողբան շատ հատապտուղ եմ բերել»:

15. — Նախաճաշս փաթարի՛ր, ուզում եմ հետս տանել, քանի որ ուշ եմ վերադառնալու, — ասացի ր մայրիկիդ առափուտյան:

16. Հուզվեցինք՝ լսելով դատապարհին, որը մեզ ասում էր.

— Դուք ինձ հետ գտնվում եք արդարադատության պալատում, այստեղ արդարություն կգտնեք, հանգի՛ստ եղեք, պատմե՛ք՝ ով է ձեզ նեղացրել:

17. Նա, Օֆելյային գնացք նստեցնելով, հավաստիացրեց.

— Մենք ամեն ինչ կպարզենք. մինչև Դուք տեղ հասնեք, Ջեր մայրն արդեն տանը կլինի:

18. Դասից հետո կարդացի ղեկավարության հայտարարությունը, որտեղ գրված էր. «Չեզ՝ ուսանողներիդ համար մենք ստեղծել ենք բոլոր հնարավոր պայմանները, որ դուք այստեղ որևէ դժվարություն չունենաք»:

19. — Ինչո՞ւ ես դու բշտամացել ինձ հետ, — հարցրեց Շապուիդ հայոց արքա Սրշակ Երկրորդին, — չե՞ որ ես սիրել եմ քեզ որդուս պես, անգամ կանեցել եմ քեզ արջկաս ամուսին տեսնել:

20. — Մի՛ խոսիր, հետևի՛ր ինձ, — գգուշացրեց ինձ ուղեկիցս, — հակառակ դեպքում կմոլորվես, և մենք այլևս չենք հանդիպի:

21. Հոփիվն ասաց իր շուրջը հավաքված մարդկանց.

— Երբ գնաք Սողոմոն արքայի մոտ, ասե՛ք, որ նրա տաճարի գինը մայիս ամսվա երեք օրվա անձրևն է:

22. Եկավ դնն ու հարցրեց.

— Արքա՛, ո՞ւր է իմ ոսկին, չե՞ որ մեր գույուցից շատ օրեր են անցել:

23. Տեսնելով հյուրերին՝ տանտերը ուրախ ընդառաջ է գալիս ու ասում.

— Մենք վաղուց էինք ձեզ սպասում, նե՛րս եկեք, բոլորիս էլ շատ ուրախացրիք դուք ձեր գալով: 24. — Մեծ եղավ իմ ուրախությունը, երբ մեր ընդհանուր ծանոթներից ինձացա, որ գոնե բույրո սովորում է մեր դպրոցում, — ասաց ընկերս, երբ հանդիպեցինք:

25. — Տեսնում եմ, — անբարոյց դժգոհությամբ ասաց մեզ սպասավորը, — խոսքներդ մեկ եք արել ու ինձ հալածում եք:



5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի:

249

26. — Մեն—մենակ եմ եկել, հա՛յր, — խոնարհվելով շնչաց որդին, — մի՛ մտածիր անցյալի մասին:  
27. — Եթե հարցնում եք իմ և ուսուցչիս հարաբերությունների մասին, — ասում է Արիստուսը իր աշակերտներին, — պիտի ասեմ, որ Պլատոնն իմ քարեկամն է, քայց ճշմարտությունն ինձ համար ավելի քանկ է:

28. Այսրը ձեռքի դերձանը ցած դրեց և գլուխը տարուբերելով՝ ասաց.

— Է՛հ, չգիտեմ, տղա՛ս, հայրդ ինչ պիտի ամեր, եթե այժմ մեր կողքին լիներ:

29. Կրտսեր քույրս, հենց որ մենակ էինք մնում, ասում էր.

— Ընչացքդ արդեն սնացել է, տան տղամարդը դու ես, դու էլ որոշի՛ր, թե ինչ անենք:

30. — ճանաչեցի՞ր ինձ, — հարցրեց Աահակը ծերունուն. — դու իմ հոր գինակիցն ես եղել:

31. Տեսնելով տնօրենին՝ քարտուղարը հարցրեց.

— Ինչո՞ւ եք մնում քաղաքում. չե՞ որ այստեղ մնալով՝ Ղուբ վտանգի եք ենթարկվում:

32. Ծերուկը, վեր կենալով տեղից, ասաց ինձ.

— Ղու, սիրելի՛ս, լա՛վ խորհիր ամելիքդ մինչև վճռական քայլ կատարելու:

33. Նա ավելացրեց՝ ասելով.

— Ես միայն զգուշացնում եմ, սպարապետ, մնացածը որոշի՛ր դու ինքդ:

34. — Սոնա՛, դու չես սխալվում, ես միանգամայն անըրթանկատ եղա քո նկատմամբ, — խորին հուզումով ասաց Լևոնը:

35. — Ղուբ շարունակո՞ւմ եք պնդել, որ մենք՝ մրցույթի մասնակիցներս, անհաջողության ենք մատնվել, — ժպտող դեմքին՝ հարցրեց խմբավարը ինձ և մյուս ունկնդիրներին:

36. Սեթը հաճախ էր ինքն իրեն հարց տալիս. «Ինչո՞ւ ես խառնվեցի այդ գործին, ինչո՞ւ ընկերներս մենակ թողեցին ինձ, նրանք կներե՞ն ինձ և ե՞րբ կներեն»:

37. Բարձրաձայն մտորում էի. «Ես քեզ ծնողներիս շնորհիվ ճանաչեցի, և դու էլ, թանկագի՛նս, դա չպետք է մոռանաս»:

38. — Երիտասարդը վաղը պիտի իր բանաստեղծությունները կարդա, — հայտնեց ինձ ընկերս, — և ուզում է քո կարծիքն իմանալ:

39. Աշակերտներից մեկը հարցնում է Սոկրատեսին.

— Ի՞նչն է պատճառը, որ ո՛չ ես, ո՛չ իմ ընկերները Ձեր դեմքին երբեք թախծի նշաններ չենք նկատում, Ղուբ միշտ լավ տրամադրության մեջ եք:

40. «Թե՛ն գրում եմ անգլերեն և ծնունդով ամերիկացի եմ, սակայն, — գրել է Վիլյամ Սարոյանը, — ինքս ինձ համարում եմ հայ գրող. ոգին, որ ինձ մղում է գրելու, հայկական է»:

41. — Ամսա՛ սգավոր մորդ ծայնին, հե՛տ դարձիր մոլորությունից, իմացի՛ր, — ասաց մայրը՝ դիմելով որդուն, — իմ ծայնով քեզ հետ խոսում է ամբողջ Վասպուրականը:

42. — Տե՛ր իմ, տարածած է, — ասաց Ղևոնդ երեցը իշխանին, — ե՛լ, կատարի՛ր պարտքդ աշխարհի առաջ, բոլորս քեզ ենք սպասում:

43. Նա հարցրեց քեզ.

— Իսկ դու ի՞նչ պիտի անեիր այն ժամանակ, որպեսզի իմ օգնության կարիքը չզգայիր:

44. — Ինչո՞ւ չէիր պարապել, — հանդիմանեց Վահանն ընկերոջը, — քեզ դուր գալի՛ս է, որ մեզ խայտառակեցիր:

45. Նախագահին իր մոտ կանչեց նրան և հարցրեց.

— Ղուբ, որ շատ մարդկանց կյանք եք դառնացրել, երեխաներ ունե՞ք:



46. — Իհարկե, երբ Պուր հայր լինեիր, գուցե պատկերացնեիր այն հոր փնձակը, որ անտեղի

գրկվել է իր եղբիւաներից, — շարունակեց Արսենյանը՝ դիմելով վախեն:

47. — Ես Ձեզ չեմ հասկանում, — առարկեց Վստրգյանը գործընկերոջը, — և համոզված եմ, որ իրականում Պուր այդպես չէր մտածում:

48. — Չգիտեմ Ձեր հարցի պատասխանը, — շփոթվելով և փոքր-ինչ հուզված՝ պատասխանեց նրան նկարիչը, — բոլ բնագատները մտածեմ այդ մասին, երբ Պուր կարևոր եր համարում նրանց կարծիքը:

49. Պարոնը, վերցնելով բոքսադրամը, ասաց պատանուն:

— Եվ գուցե սա քեզ համար դաս լինի, բարեկա՛ն, որ այլևս այդքան ինքնավստահ չլինես:

50. Անակնկալի եկած հարցրի.

— Տեղ չէի՞ք տա քաղցած մարդուն ձեր սեղանի մոտ, պարոննե՛ր, ես ձեզ շնորհակալ կլինեմ:

51. — Օ՛, ես անպայման պիտի դա անեմ. այսօր հենց դրա համար եմ քեզ մոտ նախաճաշում, — համկարծ հայտնեց ինձ բարեկամս մի փոքր լռելուց հետո:

52. — Երբ Պուր իրանամ ումեք կամ ուղարկելու լուր, — առաջարկեց այցելուն տանտիրոջը, — ասե՛ք, ես կհաղորդեմ:

53. — Ես կուզեմայի, բազուիի՛, — ասաց ցածր ծայնով, — որ վիրավորված լինես և չիմացվեր, և նույնիսկ քեզնից էլ գաղտնի պիտի պահեինք, բայց մեր անգաղտնապահության պատճառով ինձացար:

54. — Մինչև դու մի երդ չեղո՞ւս, ես այստեղից գնացողը չեմ, — հայտարարեց՝ բազմոցի վրա փոխելով և հայացքը հառեց տանտիրոջը:

55. — Ես վաղը կգամ ձեր գրասենյակը, — ձեռքը մեկնելով ինձ՝ ավելացրեց պանդոկապանը, — և հույս ունեմ՝ այնտեղ կկարողանամք առանձին խոսել:

56. — Տղան խանութ չի մտել, — վրդովված հանդուրժում էր ինձ աղջիկը, — փողոցից է տեսել քո այնտեղ մտնելը:

57. Էնձան, կարծես ինքնիրեն խոսելով, ասաց. «Ես այսքան տարի չարչարվել եմ, մի՞թե իմ երազանքները իրականություն չեն դառնալու»:

58. — Ես կուզեի, — ավելացրեց զնունին, — ոչ միայն ապահով օրերին, այլև վտանգների ժամանակ լինեի քեզ՝ իմ արքայի հետ:

59. «Ցավով իմացա Ձեր նամակից, — խնդրագրին ուղղված երկտողուն գրում է բանաստեղծը, — որ դուք ինձ հնարավորություն չեք տալու տեսնելու գրքիս երրորդ սրբագրությունը»:

60. — Մենք այդպիսի սովորություն չունենք, — ասաց տանտերը՝ դիմելով ներս մտնողներիս, — բայց հյուրընկալության կարգը չխախտելու համար կլսենք ձեզ:

61. — Ներողություն, տիկի՛ն, մինչև այսօր այստեղ չեմ եկել, — վախվորած հայացքը դռանը ասաց նորեկը, — քեմ վաղուց էի փափագում Ձեզ տեսնել, ժամանակ չէի գտնում:

62. Չդիմացա և անմիջապես հարցրի նրան.

— Ինչո՞ւ ես ուզում խոստումնդ հարգել, երբ քեզ չեմ խնդրել այդ մասին:

63. Ինձ մեկնեց ձեռքը՝ ասելով.

— Շատ հաճելի էր քեզ հետ հանդիպելը, ես ընդամենը մի բանի օրով եմ մեկնում արտասահման, չմոռանա, կգանգաճախես ինձ:

64. — Չգիտեի, որ նա այդպիսի բան կաներ, — մեղմ ծայնով ասաց ինձ ընկերս, — ների՛ր ինձ:



65. Հայրը նրան զգուշացնում էր. «Ինչքան էլ քեզ հրապուրեն մեղավորները, ոտքդ հե՛տ պահիր նրանց շավիղներից. դու երբեք նրանց նման չես եղել, նրանց նման չես և հիմա»:

66. — Ուշադիր լսիր ինձ, Արթուր, այդպես ոչ մի լավ բանի էլ չենք հասնի, — ասաց ալեհեր հայրը. — իսկ դու պետք է նոր կյանք սկսես:

67. Հայրս մոտեցավ ինձ, նայեց բազմաճանակ հայացքով և ասաց.

— Հորեղբայրդ ճարպիկ մարդ է, չէ՞. մտքով նա առնվազն երեսուն տարով առաջ է ինձնից:

68. — Մի՛ գնա, ինձ մեծակ մի՛ թող, Հենրի՛կ, — ասում էր նա թախծալից ծայնով, — ես պատրաստ եմ ներելու բոլոր արարքներդ:

69. — Հանցա՞նք է սիրելը, — զարմացած ասաց Գոռը Շահանդուխտին. — դու քո սրտին ես հնազանդվել:

70. — Երբ բոլորդ հավաքվեք, ինձ էլ կկանչեք, — հանձնարարեց թագուհին և ապա, դառնալով իշխաններին, ավելացրեց. — անշուշտ, վեհափառն էլ կօգնի մեզ իր խորհուրդներով:

71. — Ա՛յ տղա, արի՛, հազնվիր, ուշանում եմ, — նորից ծայն տվեց Վիկտորյա մայրիկը, իսկ տղան չուզեց լսել:

72. Սկրատեսը գրուցակցին պատասխանում է՝ մեղմ ժպտալով.

— Ես չունեմ որևէ բան, որի համար կափսոսամ, եթե կորցնեմ, և հավատա՛՜ ինքդ էլ չունես:

73. «Եթե եղբայրս մեծ լիներ, — նամակում գրում էր նա աղջկան, — կխնդրեի, որ քեզ հետ ընկերություն աներ»:

74. — Վաղը գործի մի՛ արի, հայրի՛կ, — ասում է հիմնարկի պետը ծերունուն. — դու սխալ ես հասկացել, հավանաբար քեզ ճիշտ չեն բացատրել իմ մտադրությունները:

75. «Ղեռ սովորելու տարիներին ամրապնդվեց այն համոզմունքս, որ յուրաքանչյուր մարդ պիտի ձգտի դառնալ իր ժողովրդի արժանավոր զավակը», — հիշում է Մարտիրոս Սարյանը:

76. «Իհարկե, այդ ամենի համար շնորհակալ եմ, որդիներ՛րս, — ասել է, — բայց ես դա չեմ ուզում, և բոլորս այդ բանը հասկանում ենք:

77. — Արմենուհի՛, դու ինձ չե՛ս ճանաչում, — ասաց օրհորդ Մարին. — մենք հայրենակիցներ ենք, երևի գիտես, չէ՞:

78. Քայլում եմ նրա կողքով ու հազիվ եմ ինձ զսպում, որ չասեմ. «Դու քեզ չես գնահատում, դու լավ մարդ ես, ես ինքս շատ բանով պարտական եմ քեզ»:

79. «Թագավորի մոտ ենք գնում, — տեղեկացրին Ջենոնին, ապա հարցրին. — Ի՞նչ ասենք քո մասին»:

80. — Դե՛հ, հայտնի՛ր ինձ այդ ավանդների տեղը, — հրամայեց գորապետը գերուն, — հակառակ դեպքում գիտես, քե քեզ ինչ է սպասում:

81. — Պատմի՛ր, — ասաց դերվիշը վիրավոր անապատականին, — ինչպես պատահեց այդ ամենը, միգուցե ինչ—որ բանով կարողանամ քեզ օգնել:

82. Մտաբերեց երկու օր առաջ իր հասցեին նրանց ասածը. «Մեր հույսը դու ես, ամեն ինչ կախված է քեզանից»:

83. — Լո՛ւ՛ք, թողե՛ք՝ ասի այն, ինչ մտքում ունի, — սաստեց բանախոսը և ծայնի եղանակը փոխելով՝ ասաց օրհորդին. — կկամենայի իմանալ՝ ինչ էիք ուզում ասել մեր մասին:

84. — Ես սկզբունքորեն դեմ չեմ, — ի պատասխան իմ հարցումին՝ հայտարարեց Սահակը, — այդ մասին հայտնի՛ր յուրայիններին:



85. «Տասնեկ տարեկան էի,— պատմում է Վախթանգ Անանյանը,— երբ գրկվեցի դպրոցից:

գրքերը դարձան իմ ուսուցիչները, նրանք էին լեռնականի ամտաշ հոգիս իղիղները»:

86. — Տե՛ր Աստված, ի՞նչ պիտի ամեն ես հիմա,— մղմնջում էր վանահայրը՝ գլուխը ձեռքերի մեջ:

առած,— կարո՞ղ եմ որևէ բան ամել:

87. — Տո հե՛ր օրհնած,— ասաց մտասույզ ծերունին,— ես մի բան գիտեմ. եթե անընդհատ

դժգոհեմ, գործն առաջ չի գնա:

88. Սողոմոնն ասում է. «Ո՛րվ մարդիկ, իմաստո՛ւն եղեք և կյանքի ճանապարհին ուղղե՛ք ձեր սրտերը»:

89. «Ինացել եմ, որ հիվանդ ես,— գրեց Հակոբն ընկերոջը ուղղված երկտողում,— և մի քիչ ուշանալու է նամակիս պատասխանը»:

90. — Հիշե՛ք որևէ լավ բան Ձեր կյանքի ամենամահող շրջանից,— պատվիրեց բժիշկը՝ նայելով ամօճանոթի աչքերի մեջ,— Ձեր մանկությունից:

91. — Բայց լավ կողմնորոշվեցի, չե՞, — ասաց վարորդը ուղևորներին և ավելացրեց.— տեսա՞ք, որ իզուր չէին իմ կապածները:

92. — Ես էլ եմ փնտրում Ձեր հորը, ուզում եմ գիրքս նվիրել,— ասաց նա աղջկան՝ պայուսակից անշտապ համեւելով գիրքը:

93. — Ես իմ հորն ավելի սակավ եմ տեսնում, քան Պուք՝ նրա գործընկերը,— տխուր ծայնով ասաց աղջիկը՝ դիմելով ինձ:

94. — Ես իմ գիրքը կընծայեմ քեզ, սիրելի՛ Անի, կնակագրեն սրտով ու հոգով, քո գեղեցկությանը վայել,— ասացի ես՝ այդ պատմությունից փոքր-ինչ հուզված:

95. «Հիսուն տարեկան հասակում չե՞ս կարող ինքդ քեզ պաշտպանել», — երկի մտնտում էր նա՝ կշտանքանքով լի հայացքը ինձ հառած:

96. — Դե՛, էլ մի՛ ուշացիր, անցի՛ր գետակը, միասին շարունակենք ծանապարհը,— հրամայեց թիկնապահին:

97. — Վահրա՛մ ջան, սիրելի՛ս,— ասաց մայրը,— ես ամեն ինչ արել եմ քո հաջողության համար,— և ապա, փոքր-ինչ վրդովված, ավելացրեց,— մի՛ մեղադրիր ինձ, դու այդ իրավունքը չունես:

98. — Շատ ես ուզում փող վաստակել,— ասում է հսկան տղային,— ինձ մոտ ծառայության՝ մտիր:

99. — Անուշի՛կս, ես՝ աշխարհի ամենամասնամեծ ու ամենաընթրոստ հոգիս, մարում եմ ոտքերդի տակ,— ասաց մեղմաշունչ քամին արմավենուն,— և երջանիկ եմ դրանով:

100. Մի օր իշխանը կանչեց իր գավակներին և ասաց.

— Այս դաշտերն ու անտառները, որ հիմա մեր ձեռքին են, թագավորն է ընծայել ինձ իմ հավատարին ծառայության համար:

101. — Ինձ համար դուք երեքդ էլ մեկ եք, միայն չգիտեմ, թե ձեզանից որին ավելի հարմար կլինի աղջիկս,— մտախոհ ասաց հայրը կտրիճներին:

102. Արեգը հարձակվեց նրա վրա՝ ասելով.

— Դե՛ն գցիր դիմակդ, տեսնեմ՝ դու ինչ մարդ ես, եթե ոչ, այս րոպեին կթոցնեմ գլուխդ:

103. — Ա՛խ, հայրի՛կ,— լացակունած ասաց դուստրը հորը,— այս ի՞նչ փորձանքի մեջ էիր գցում դու ինձ. հայրասպան պիտի դարձնեիր ինձ:

104. «Նա իսկ և իսկ այն պատկերն է, որը քանի՜ անգամ տեսել եմ ես երազում,— մտածեց արքայադուստրը,— և որի մասին անընդհատ մտածել եմ»:



105. Աղջիկն այնքան գեղեցիկ էր, որ արեգակին ասում էր. «Դու մի՛ դուրս գա, ես եմ դուրս գալու. հակառակ դեպքում կխամրես իմ գեղեցկության կողքին»:

106. Նա զղջաց և ասաց.

— Հա՛յր, մեղանչեցի քո դեմ, ես այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու, պետք չէ, որ քո անբասիր անվան կողքին հնչի իմը:

107. Հայրն ասաց.

— Որդի՛ս, դու միշտ ինձ հետ ես եղել, և այս ամենը, որ ինձ է, մաս քոնն է:

108. «Աստվածաշունչը» սովորեցնում է մեզ. «Մի՛ հապաղիր կարոտյալին բարություն անել, երբ քո ձեռքը կարող է օգնել նրան»:

109. — Փրկի՛ր որդուս, ո՛վ ամենաբարիդ, ու ջանք մի՛ խնայիր, — դիմեց նա ծերունուն աղաչական ձայնով:

110. «Ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել ինձ, — հառաչանքով մտածեց եղևին՝ քամուց խոնարհվելով. — բայց զգում եմ, որ ինձ համար նոր կյանք է սկսվում»:

111. «Դուրյանի տխրության շարժիչը նույն իր անձն է, ինս՝ ուրիշները, — գրում է վարուժանը և ապա ավելացնում, — Դուրյանը ողբում է իր ժպտալ չկարողանալուց, ես ողբում եմ գութիցս և բարկությունիցս»:

112. — Քանի որ մենք հարևաններ ենք, եկա, որ գրույց ամենք, խնդրում եմ՝ Դուք էլ մեկ-մեկ գաք ինձ հյուր, — բացատրեց ծերունին՝ ներկայանալով գրողին:

113. — Ա՛յ որդիս, դու չգիտե՛ս, որ ես Անդրանիկի գինվորներից մեկն եմ եղել, — զարմացած հարցրեց պապը, — էլ ինչո՞ւ ես ինձ այդպիսի բաներ ասում:

114. — Իմ քա՛ջ զինակից, — ասաց սեպուհը երիտասարդին, — եկավ մեր այնքա՛ն սպասած հատուցման ժամը, ես սպասում էի դրան, բայց չէի կարծում, որ երբևէ ինձ կառաջարկեն ուրացող դառնալ և քեզ էլ՝ ինձ հետ:

115. Նա ինձ հարցրեց.

— Դու չե՞ս կարող հայտնել ինձ, թե որտեղ պիտի միանամ ձեր և նրանց բանակները, և այդ գործում որն է քո դերը:

116. Հերթական հաղթանակից հետո Փիլիպոս թագավորը ասում է երիտասարդ Մակեդոնացուն. — Որդյա՛կ, քեզ արժանի թագավորությո՛ւն գտիր, կրկին ու կրկին համոզվեցի, որ Մակեդոնիան խիստ փոքր է քեզ համար:

117. «Մեր փողոցի ծայրին մի հույն նպարավաճառ խանութ ուներ, — տարիներ հետո հիշում էր Հրաչյա Աճառյանը. — խնդրեցի նրան, որ ինձ տա հունարենի այբուբեն, և կարճ ժամանակ անց ազատ կարդում էի»:

118. Բաշինջադյանի կտավների մասին Շիրվանզադեն գրել է. «Գեղեցիկ բնանկարներ շատ կան, բայց իմ տեսածներից քչերն եմ հիշում, որոնցում իմ աչքը կարողացել է նկատել ջրի և լույսի այդքան հաջող միասնություն»:

119. Երբ ուսուցիչներից մեկը խորհուրդ է տվել թողնել «բանաստեղծական տքնությունը», Դուրյանը պատասխանել է.

— Ա՛խ, եթե Դուք իմանայիք, թե որքան շատ եմ սիրում բանաստեղծությունը, ինձ այդպիսի խորհուրդ չէիք տա:

120. — Դու կստանայիր այն ամենը, ինչ ցանկանայիր, եթե չհակառակվեիր մեզ. — ասում է



հրամանատարը բանազնացին,— տղային բողնեիր մեզ մոտ:

121. — Բայց սա ին տունն է,— առարկեց տանտերը՝ դիմելով ոստիկանին,— և ին սեփական տնից ինձ հանել դու չես համարձակվի:

122. — Ես չեմ ուզում կրկին վիրավորել քեզ՝ ինձ համար հարազատ մարդուն,— առարկեց վանականը,— այնպես որ մի՛ հակառակվիր ինձ, Ծովհնա՛ր:

123. — Չնախաճեք, ձեզնից պահանջվում է բարձր պահել հայրենիքի գինգորի պատիվը,— բանք ծայնով իորորեց հրամանատարը իր գինգորներին.— դիմացե՛ք, շուտով մեզ օգնության են գալու նոր ուժեր:

124. — Դու հայրենական անոց ես ժամանում բախտավոր պահի. հանդգլած եմ,— գրկելով որդուն՝ ասաց մայրը,— քո ներկայությունը մի նոր շուք կտա գաղնամանուտի տոնախմբությանը:

125. Լիկիթը հիշում էր, քե ինչպես էր Աղանն ասում իրեն. «Քնած քե արթուն՝ միշտ քեզնով եմ լցված. դու բույն ես դրել սրտումս, ապրում ես աչքերիս մեջ»:

126. — Լսի՛ր ինձ, Ամրա՛ն,— ասաց իշխանը,— մի՛ գնա խոտոր ճանապարհով, փափկացրո՛ւ սրտիդ կարծրությունը և արգելի՛ր այն կոտորածը, որ պիտի տեղի ունենա ոչ մեր կամքով:

127. Տիգրանն ասաց գրուցակցին.

— Պատմե՛ք, խնդրեն. ես շատ եմ ուզում ինձնալ, քե՛ Դուք ինչ գիտեք:

128. «Երբ բարձրանում ես այդ լեռան գագաթը, սիրելի՛ ընթերցող,— գրում է հեղինակն իր վեպում,— և այնտեղից նայում ես ոտքերիդ տակ փռված աշխարհին, մի բոլորովին մոր զգացում է արթնանում քո մեջ»:

129. — Նստե՛ք, խնդրեն, նախ ես սուրճ կպատրաստեն, իեստ կզնանք ին սենյակը և կքննարկենք Ձեզ հուզող բոլոր հարցերը,— ասել էր տանտերը քեզ:

130. «Չնայած դու կասկածում ես, բայց հավատացնում եմ, որ կվերադառնամ քեզ մոտ, միայն դու սպասի՛ր ինձ»,— հավաստիացնում էիր դու ինձ հրաժեշտի պահին:

131. «Դու կարո՞ղ ես որևէ փոփոխություն մտցնել այն բանում, որ դու լիովին ինը չես, իսկ ես լիովին քոնը չեմ»,— գրում է Բեթիովենը իր «ամնաի սիրեցյալին» ուղղված նամակում:

132. Երբ սկսել եմ խոսել իմ մասին, եղբայրս Արամին ասել է.

— Դու լավ չես ճանաչում նրան, իսկ մենք միային ենք մեծացել, և ես նրա մասին ամեն ինչ գիտեմ:

133. — Եղբա՛յր,— ասաց արաբ ծաղրածուն իմ քեռուն,— իսկ դու կարո՞ղ ես վագրին այնքան սիրել, որ գլուխդ դնես նրա բաց երախի մեջ:

134. «Երևում է՝ ձայնս չճանաչեցիր. Արամն է,— ասաց նա ինձ հեռախոսով,— քո նախկին՝ հարևանը, ուզում եմ, որ համդիպենք. կարևոր հարց ունեմ քեզ հետ քննարկելու:

135. «Ին ուժով, որը Ձեզնից է գալիս, իմ արոթքով, որը Ձեզ է հղվում, իմ սիրով, որը տածում եմ Ձեր հանդեպ,— գրել է Ալեքսանդր Բլոկը Մեմդելեևի դատերը,— ես կանչում եմ Ձեզ հաստատման ու մեղծման ոգիների վճռական մարտին»:

136. Թագավորը նրան ասում է.

— Եթե այնպիսի սուտ ասես, որ ես ասեմ, որ սուտ ես ասում, թագավորությանս կեսը կտամ քեզ:

137. Յիշո՞ւմ եք՝ նա Ձեզ ասում էր. «Եթե դու փոխես պահվածքդ, հարգես քո խոսքն ու ինքդ՝ քեզ, ոչ ոք քեզնից չի դժգոհի, և մենք էլ այլևս իրար հետ վիճելու առիթ չենք ունենա»:



138. Արքայազնը աղջկան ասում է.

— Ես գիտեի, որ դեր քեզ գերության մեջ է պահում, եկել եմ՝ քեզ ազատելու. քո սերն է ինձ այստեղ բերել, մենք միասին պիտի գնանք այստեղից:

139. Դու տա՞նք էիր, երբ մայրդ զանգահարեց մեր տուն և ասաց.

— Մենք պատրաստվում ենք ամբողջ ընտանիքով ձեզ հյուր գալ. ձեր մեծ ուրախությունը մենք միասին պիտի նշենք:

140. «Եթե դու երկար ժամանակ չտեսնես ինձ, աղոթի՛ր ինձ համար մթության մեջ, — գրում է Ռիխարդ Վագները բարեկամուհուն. — Ես ձեր տուն կգամ և քեզ կմատուցեմ լավագույնը, ինչին ընդունակ է իմ հոգին»:

141. — Ես միայն սեր ունեմ քո նկատմամբ, — ասաց նա ահաբեկված օձին, — մի՛ վախենա, չեմ ուզում քեզ վնասել, վերադարձի՛ր քո ցեղակիցների մոտ:

142. Մահվան դատապարտված Սկրատեսը հանգստացնում էր կնոջը՝ ասելով. «Քեզ դուր չի գալիս, որ ես աննեղ լինելով եմ դատապարտվել. էհ, կգերադասեիր, որ ես արժանի՝ լինեի նրանց դատավճռին»:

143. — Դու հիմա այդպես ես խոսում, — ասացիր դու ընկերոջդ, — քանի որ տեղյակ չես, թե ինչպիսի իրարանցում էր ընկել բոլորի մեջ, երբ ես հաղորդեցի նրանց այն ամենը, ինչ որ դու պատմել էիր:

144. — Դու քո ճամփան շարունակի՛ր, թո՛ղ՝ ես էլ իմ գործը անեմ, — առանց գլուխը բարձրացնելու ասաց գյուղացին անցորդին:

145. — Արա՛մ, ես պատրաստ եմ ջուրը բերելու, եթե դու էլ ինձ փոխարինես, — ասաց Սուրենը, — մի քիչ փայտ կտրես:

146. — Եթե մենք մեր տեղում անշարժ մնանք, զուգե մեզ բոլորովին չնկատեն, — ծեռքերով փակելով զինվորի բերանը՝ շշնջաց ծերունին:

147. — Մանե՛, դու մի օր կզղջաս արածներիդ համար և կցանկանաս ավելի մտերմանալ հետս, — ասաց Արամը:

148. — Ես վճռականորեն ասում եմ, որ չեմ գնա, եթե ուզում եք, երկուսդ էլ կարող եք գնալ. զավակնե՛րս, — ասաց մայրը տխուր ծայնով:

149. Ինձ ու ընկերներիս տեսնելով՝ մարդիկ ասում էին.

— Դուք ինքներդ եք մեղավոր. ձեր տեսքը, տղաներ, իրոք, շատ կասկածելի է, և զարմանալու բան չկա, որ ձեզ այդպես են դիմավորել:

150. — Մի՛ հուսահատվիր, տղա՛ս. համոզված եմ՝ դու կկարողանաս քո առաջ ծառացած խնդիրները լուծել, — ասաց ինձ հայրս:

151. Իսկ դուք մեզ հարցնեիր. «Դուք ինքներդ հասկանո՞ւմ եք, թե ինչ եք ասում, որ ուզում եք, որ մենք ձեր ասածը հասկանանք»:

152. Իր ուղեկիցներին հանձնարարեց.

— Մի սպասեք, մինչև նա հարցնի, դուք ասե՛ք, որ ես գնացել եմ՝ իր գործով հետաքրքրվելու:

153. — Օ՛, իմ չքնաղ, Աստված սիրես, մի շարունակիր, — ասաց հուզված երիտասարդը օրհորդին:

154. Քեզ նայելով՝ նա մտածում էր. «Իսկ դու ի՞նչ կանեիր, եթե իմ տեղը լինեիր, և այնպես, ինչպես ինձ հետ եմ վարվել, քեզ հետ վարվեիր»:



155. Նա ընկերներին հաճախ ասում էր.

— Եթե ամեն մեկս մի փոքր բան ամի, բոլորս մի մեծ գործ արած կլինենք:

156. Պետք բարտուղարուիւն համձնարարեց.

— Ձանգահարի հաշվապահին և ասա, որ ես իր հաշվետվությունը կարդացել եմ և ուզում եմ

ինձ հետաքրքրող որոշ հարցերի պատասխանները ստանալ իրենցից:

157. — Երեխանն ու, մենք վերջին դասն ենք անում, — ասաց ուսուցչուհին աշակերտներին. —

բայց մի կարծեք, թե արդեն տվորել եք այն ամենը, ինչ ձեզ պետք է գալու կյանքում:

158. — Դու հոխորտում ես, որովհետև ես վանդակում եմ. քո ուժը հրացանիդ ու վանդակիս մեջ է, ինչ՝ իմ մեջ, — ասաց առյուծը մարդուն:

159. — Շնորհակալություն, — ասաց ինձ աղջիկը, — սա մեր առաջին հանդիպումն է, բայց ես, չգիտեմ էլ, թե ինչու, քեզ վստահում եմ:

160. Սերոն ասաց քանոն.

— Դու քշում ես ինձ և կարծում ես, թե ուժե՞ր ես ինձնից. միամիտ, մի՛ մոռացիր, որ ինձ տեղից տեղ տանելով՝ դու ինձ ես ծառայում:

161. — Ես կյանքովս Ձեզ եմ պարտական. ասացե՛ք, թե ինչ կարող եմ անել Ձեզ համար, — ասաց գինգիլը հրամանատարին:

162. Վկան ոստիկաններին ասաց.

— Ես կարող եմ ապրել որտեղ ասես, միայն թե ինձ լավ թաքցնեք, և չիմանան, թե որտեղ եմ:

## 5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

1. Բազրատումին գորավարներին հայտնեց, որ շտապեն օգնություն հասցնել իրեն, որովհետև ինքը որոշել է իր հեծելազորով հետապնդել փախչողներին:

2. Արքան, դիմելով քահանայապետ ընտրելու հավաքված ժողովրդին, ասաց, որ սա է նրանց քահանայապետի զավակը, թող նրանց քահանայապետ լինի:

3. Ծանր մտորումների մեջ էր իշխանը, թե ինքն ինչ անի, ում դիմի, որ իրեն հասկանան ու օգնեն:

4. Վերապաճում երկտողում հայտնում էր մեզ, որ այսօր կեք ծանապարհ ընկնենք. ինքը մենակ չի կարող այդ գործը զուրիս բերել:

5. Էրենբուրգը Մատենադարանի մասին գրել է, որ հիացած է հայ ժողովրդի մշակույթի վեհությունը ցույց տվող հին ձեռագրերի ժողովածուով և երբեք չի մոռանա այն, ինչ տեսել է այնտեղ:

6. Գետին մոտենալիս նա քնքշորեն դիմեց նծույզին՝ ասելով, թե նա, իրեն մեջքին առած, քաջությամբ կտրեց Տիգրիսի ափովի ակիքները, հայրենի երկրի Արածանին ինչու պետք է վախճցնի նրան:

7. Ընկերոջս հարցրի, թե ինչով է ինքը բացատրում իր այդ տգեղ վարմունքը Ձեր ներկայությամբ:

8. Ընկերս մի երեկո ծիծաղելով ինձ ասաց, թե չգիտեմ արդյոք՝ ինչու է Մարտինը իմ դեմ այդպես վատ տրամադրված. չէ՞ որ մենք ժամանակին ընկերներ ենք եղել:

9. Նա ստել է՝ քեզ ասելով, թե ինքը գիտի, որ ես գաղտնի եմ գրում, մենակությանս պահերին:



10. Հետո խնդրել է նրան, որ նա առանց որևէ անուն տալու ինձ հարցնի գրելու արվեստի մասին և պատասխանս հաղորդի իրեն:

11. Միշտ միևնույն պատասխանն էր ստանում որդուց, թե ինքը սաստիկ հոգնած է, շատ գիշերներ չի քնել, կցանկանար պատասխանար հանգստանալ:

12. Նվագավարը երաժիշտներին ասաց, որ նրանք իրեն զարմացնում են. թող ավելի ուշադիր հետևեն իր ձեռքերին, ինքը նրանց հուշում է, թե նրանք երբ սկսեն նվագել:

13. Եկավ դերվիշը, արձանացավ Սֆինքսի առջև և ասաց, որ եկել է նրա մոտ, որպեսզի հարցում անի և իմանա, թե ինչ է երջանկությունը:

14. Հնչեց պատասխանը, թե ինքն է՝ Չնսի որդին, և զարմանում է, որ չճանաչեցինք իրեն:

15. Անթառթ նայելով հոր շիրիմին՝ Արմանը մտքում հարցնում է հորը, թե արդյոք նա իրեն հետևում է և գիտի, թե ինքն ինչ է ձեռնարկել:

16. Լևոնը, դիմելով ինձ, շարունակեց, որ արդեն արմատավորված իմ սիրուց է, որ ո՛չ անցած ճանապարհիս դժվարն են մտաբերում, ո՛չ ապրել—չապրելու վախը:

17. Խորհուրդ տվեց պանդուխտ մշեցիներին, որ նրանք, եթե ուզում են, կարող են մտքով գնալ իրենց լեռները:

18. Ինձ ասել էր, որ գնամ, փորձեմ գտնել իր հարազատներին. ինքը հետո է գալու:

19. Դու նրանց համծնարարեցիր, որ վրանն ամրացնեն, մինչև դու չոր փայտ հավաքես, քանի որ ըստ քեզ՝ գիշերը ցուրտ է լինելու:

20. Ինձ ասաց, որ ես իրեն դուր եմ գալիս, ցուցահանդեսում հենց առաջին հայացքից հավանել է ինձ:

21. Խորհում էր, որ իրեն չարախոսել են, և ինքը դրան տեղյակ չի եղել, ինչպես որ իր մամն շատերը:

22. Որդին նամակով տեղեկացրել էր ծնողներին, որ ինքը չի կարողանալու գալ, թող նրանք իր վրա հույս չդնեն:

23. Փոքր—ինչ վրդովված՝ պատասխանեց ինձ, թե ես՝ բոլորի կողմից սիրված գինվորս, չունեմ արդյոք ինձ պաշտպանելու վճռականություն:

24. Ատոմը մյուս նախարարներին ասաց, որ նամակները տեղ հասցնեն, պատասխանները վերցնեն և, ինչ էլ լինի, գան, հավաքվեն իր մոտ:

25. Հիվանդը տխուր մրմնջաց, որ բժիշկը փրկի իրեն այդ ծանր հիվանդությունից:

26. Դու պատմեցիր նրան, թե շատ դժվար էր քո գործը, երբ ինքը հեռու էր:

27. Նա ինքն իրեն ասում էր, որ ինքը պետք է ամուր լինի. պետք չէ ենթարկվել այդ մարդկանց ազդեցությանը:

28. Մաղթեց մոտեցող սպարապետին, որ առողջ լինի, ձեռքը միշտ հաստատուն լինի:

29. Սեղրակը, նայելով անտեղի աղմկողներին, հորդորեց, որ խելքից դուրս բաներ չխոսեն, ասելիք չունեն՝ լռեն:

30. Նա, մեզ հրաժեշտ տալով, հիշեցրեց, որ երբ ներս մտնենք, անընդհատ մեր մտքում կրկնվեն իր ասածները:

31. Խմբագիրն ինձ առաջարկեց նստել և ավելացրեց, որ ինքը կանչել է ինձ՝ մի թեթև դառնացնելու համար:

32. Երվանդի հեռագրում ասվում էր, որ հարյուրապետին տեղեկացնեն իրենց դիմավորելու անհրաժեշտության մասին:



առկանում:

**33.** Խնդրեցի ծերունուն, որ բացատրի՝ ինչ ագրակի մասին է խոսում ինքը կամ ում է ագրակ անվանում:

**34.** Լսելով իրեն ուղղված մեր խորքը՝ երիտասարդը դժգոհեց, քե ինքը էլ ինչ պիտի ուզեմա,

մնացածն իրեն արդեն տվել ենք:

**35.** Հայկը մեզ խնդրեց, որ մենք գործակատարներին չասենք, քե ինքն է այդ ամենը մեզ պատմել,

առանց այն էլ նրանք իր հետ լավ չեն վարվում:

**36.** Իր պատմությունը չարունակել փորձող այցելուին ասաց, որ բավական է, բող դուրս գնա,

կորչի, ինքը չի ուզում նրան լսել:

**37.** Յրայրը, բարկությունից գունատվելով, Հակոբին հանդիմանեց, քե դա նրա գործը չէ, բող նա

միայն իր հարցերին պատասխանի:

**38.** Բաժակը նորից դրեց սեղանին և խորհուրդ տվեց Մարգարյանին, որ լսի իրեն, քեն իրենցից

նրան խրատ չի հասնում, և երբեք չմտածի վաղվա մասին:

**39.** Ասացի ընկերոջս, որ իր հետևից այսօր չստ եմ ման եկել, հիմա տուն եմ գնում, լավ կլինի՝

ինքն էլ գա, միասին գնանք:

**40.** Վաճառականը առանց այլևայլության պատասխանեց Հակոբ աղային, որ հիմա նորից իր

հույսը նրա վրա մնաց, նրանից գատ մեկը չունի, նա պիտի փրկի իրենց այս վիճակից:

**41.** Մտածվոտ կերպարանք առնելով՝ անմիջապես ասաց Արամին, որ առայժմ չչտապի, իրենք

մի բան կմտածեն, ինքն էլ այդ մարդու համար բնավ որևէ բան անել չի ուզում:

**42.** Մի բուրբ մեկնելով տղային՝ հայրն ասաց, որ նա վերցնի այդ բուրբը, ճկարի դրա վրա, իսկ

պատերը չկեղտոտի:

**43.** Վախանք խնդրել էր գործընկերոջը, որ տնօրենին հաղորդեն՝ ինքը իրեն լավ չի գգում և նրա

գլխավորած հանձնաժողովի աշխատանքներին չի կարող մասնակցել:

**44.** Սուրհանդակը նորից պատասխանեց արքային, որ մարգպետը՝ Վասպուրականի իր

կալվածքում է, նա իրեն պատկիրել է ասել, որ ամբողջ սրտով ողջունում է նրան և շնորհավորում է

նրա նոր ծեռնարկունը:

**45.** Կրթան, իուզումը հազիվ գապելով, ասաց նախարարներին, քե ինքը շնորհակալ է, որ նրանք

եկել են՝ իրեն շնորհավորելու, բայց նրանց շնորհավորանքը չի կարող ընդունել:

**46.** Ծանր շնչելով՝ Մուշեղը պատասխանեց արքային, որ ինքը հավատարիմ է նրան, մտքով նրա

հետ է եղել միշտ, իսկ այժմ, իմանալով, որ նա մեկնելու է Բյուզանդիա, եկել է հրաժեշտ տալու:

**47.** Թունանցյանը կնոջն ուղղված նամակում գրում է, որ ինքը գգում է և խոստովանում՝ չկա մի

էակ, մի անձնավորություն, որ նրան փոխարիներ իր համար:

**48.** Մարթան, հայացքն ուղղելով ամուսնուն, անխռով հարցրեց նրան, քե մտքինն ինչ է, բող

հայտնի իրեն, հավատակ դեպքում ինքը ստիպված կլինի այլ միջոցների դիմել:

**49.** Զապելով ներքին վրդովմունքը՝ իորն ասաց, քե ինքը երևի վերադառնա գինձորական

ժողովություն, նա համաձայն է արդյոք:

**50.** Կինը մեզ խորհուրդ տվեց, որ եթե պատեհ աղիք լինի, մենք դիմենք իր ամուսնուն:

**51.** Տղան մտածում էր, որ իր դասեր մոտ կմնա և նրա մասին կհոգա հայրը, իսկ ինքը դեռ

ժամանակ ունի իր հետագա անելիքները ճշտելու համար:

**52.** Ատրեղի մեջ խորատուզված՝ մտնում էր, որ ինքը այլևս չի կարողանում այդ մարդու

ապածները լսել և հաստատ գիտի, որ ինքը էլ չի դիմանա այդ փորձությունը:



53. Հիվանդն ասաց բժշկին, որ ինքը մի քանի անգամ հարցրեց, բայց արձագանքող չեղավ, մինչդեռ նա՝ որպես բժիշկ, պարտավոր էր ավելի ուշադիր լինել իր հիվանդների նկատմամբ:

54. զաբրիելը վրդովված հարցրեց ինձ, թե նրանք ինձ չասացին արդյոք, որ շտապ պետք է տուն վերադառնամ. չէ՞ որ հայրս վաղուց սպասում է ինձ:

55. Դանիելը, փոքր-ինչ մռայլված, պատասխանեց իշխանուհուն, որ, մեռած թե կենդանի, նրանք կմնան իր որդիները, նա թող շարունակի իր ասելիքը:

56. Դիմելով իրեն օղակած մարդկանց՝ զրագիրն արագ ավելացրեց, որ ինքը դեռ նոր էր մտածում, թե ինչ ասի ինձ, իսկ ես արդեն գնում եմ:

57. Հովհաննեսին միշտ գովում էր՝ ասելով նրան, որ եթե ուզենար, կարող էր իր ծայնով երկնային տավիղներ հնչեցնել:

58. Հիսուսը Պետրոսին ասաց, որ հավատացնում է նրան, որ աքաղաղը դեռ չկանչած՝ նա երեք անգամ պիտի ուրանա իրեն:

59. Դռնապանը խնդրեց պահակապետին, որ նա ամեն ինչ ուշադիր ստուգի, հարցուփորձ անի բոլորին և ոչ մի մանրամասնություն չանտեսի:

60. Աչքերը փայլեցնելով՝ ներս մտնողներին ասաց, որ որքան ինքը հիշում է, նրանք՝ այդ ամբարտավանները, դատավոր էլ էին պահանջել:

61. Վահանը, ի պատասխան հոր հանդիմանությունների, ավելացրեց, որ ինքը վաղուց է այդ վերարկուն վաճառել. թող նա չփնտրի, մեկ է, չի գտնի:

62. Իշխանի ուղեկիցը գոռաց անցորդների վրա, որ մի կողմ քաշվեն և ճամփա տան, ու առաջ նետվեց՝ դարպասները բացելու:

63. Դիմելով մեզ՝ ներկաներիս՝ հարցրեց, թե հավանություն ենք տալիս արդյոք իր ծրագրերին և պատրաստ ենք արդյոք իր հետ համագործակցելու:

64. Գիտնականը խնդրեց փորձագետին, որ նա ստացված արդյունքների մասին շտապ տեղեկացնի իրեն և եթե նկատառումներ ունի, ներկայացնի:

65. Հրամանատարը պատասխանեց բանագնացներին, որ ինքը չի խանգարում նրանց, թող գնան, Աստված թող օրհնի նրանց ճանապարհը:

66. Չնորդ իշխանը ասաց տիրուհուն, որ նա իրենց թույլ տա ընդառաջ գնալ հարյուրապետին, և չսպասելով պատասխանի՝ վեր կացավ գահավորակից:

67. Սահակը ստիպված էր հայտնել վեհափառին, որ ժողովուրդն արդեն բաժրաստում է նրան, թե նա անտեր է թողել Դվինի կաթողիկոսարանը:

68. Հարսը ինչ-որ անհանգիստ շարժում արեց և, դառնալով հարևանուհուն, ասաց նրան, որ ինձանա, կորչի իր աչքից:

69. Ինքը իրեն ասաց, որ մի օր ինքն էլ ստիպված պիտի լինի գաղթի ճամփաները բռնել, ինչպես դուր:

70. Մտքերի մեջ ընկած՝ դառնությամբ խորհում էր, որ ինքը՝ բազում հաղթանակներ տարած հերոսը, այսօր կանգնել է դատարանի առաջ:

71. Հարսի գլխավերևում հնչեց սկեսրայրի խիստ ծայնը, որ նա նստի տանը և իր երեխաներին մեծացնի, իսկ տան ապրուստը ինքը կարող է հոգալ:

72. Ասել եմ Ձարուհուն, որ իր գործընկերոջ հետ գա մեր տուն, լուր ունեն իրենց հաղորդելու:



73. Նա ասաց ինձ, որ բեկ ինքը շտապում է, բայց կարող է մի բանի խոսք փոխանակել ինձ հետ, որովհետև ասելու շատ բան ունի:

74. Պատասխանեց, որ ինքը այն համոզումն ունի, որ ուժը միայն խելքի հետ է օգտակար, և վստախ է՝ առանց խելքի վնասակար է:

75. Մի պատանի Ղեմուդիտուսին ասաց, որ ինքը նա ինձատուր է, որովհետև նրա հետ հանդիպումից առաջ էլ շատ ինձատուրների հետ է հասցրել շփվել:

76. Մի անգամ Սիկրատեսին հանդիմանեցին՝ ասելով, որ նրա աշակերտ Պլատոնը շատ ավելի ճարտար է խոսում, քան նա ինքը:

77. Ի պատասխան թագավորի հանդիմանության՝ թագուհին կցկտուր շշմշաց, որ իր համար անհավանալի է, թե ինչու է նա հանդիմանում իրեն:

78. Ականջիս հնչում են հորս խոսքերը, թե ես շատ առաջ կգնամ, և զգում եմ, որ նա այդ ասում էր հեզմանքով:

79. Նա, դիմելով մեզ, ավելացրեց, որ ինքը կմնա տանը, ամեն ինչ կկարգավորի, մենք էլ շարունակենք մեր գործը, ինքն այլևս մեզ չի խանգարի:

80. Խորհում էր, որ իրենք բոլորը պարտավոր են ենթարկվել տնօրենին՝ այդ անփորձ ու անհավասարակշիռ մարդուն, եթե նա իրենց վրա վերադառնա և նշանակված:

81. Վեհափառը հարցրեց, թե ինչ պիտի լինի իր գործը Ղվինում, և տարակուսած ավելացրեց, որ իր համար անհավանալի շատ բան կա այդ հապճեպ որոշման մեջ:

82. Կինը պատասխանեց ամուսնուն, որ նա չհոգա իր մազին և զբաղվի իր գործերով:

83. Թագավորը հրամայեց Սահակ իշխանին, որ խոսի Մարգվետունու հետ և արդյունքը հայտնի իրեն, իսկ թե ինչ որոշում կկայացնեն իրենք, իրենց գործն է:

84. Վճռաբար պատասխանեց սեպուհին, որ ինքը չի առարկում. թող սեպուհը դատարկի ամբողջ գառնին:

85. Հուսահատ մայելով վեհափառին՝ ասաց, որ իր փրտն այնքան հուզված է, և միտքը՝ այնպես խռովված, որ չի կարող գուշակել չի կարող. թող նա ասի իրեն՝ ինչ է իր ամելիքը:

86. Մի քիչ խորհելուց հետո ասաց, որ դա, իրոք, հրաշք էր. ինքը չի հավատում, թե որևէ դերասան ընդունակ լինի իր վրա նույնպիսի տպավորություն գործելու:

87. Թագավորն Արեգին կանչեց իր մոտ և ասաց նրան, որ նա այդ օրը ցույց տվեց իրեն իր շնորհքը. այսուհետ նա իրենից անբաժան կմնա:

88. Վաղինակը, մոտենալով դագճախի մոտ նստած Անահիտին, հարցրեց նրան, թե նա ինչու է մենակ գործում, երբ, ինչպես ինքը լսել է, աշակերտներ շատ ունի:

89. Վասակը համարձակությամբ պատասխանեց Շապուհին, թե այժմ նա, տեսնելով իրեն մարմնով փոքր, արհամարհում է, բայց մի՞թե այդքան ժամանակ չհապակցավ իր մեծության չափը:

90. Սպարապետն ասաց թագավորին, որ ինքը նրա հրամանները կկատարի և նրա հետ կլինի մինչև վերջին շունչը:

91. Դիմելով իշխանին՝ վեհափառը տարակուսած հարցրեց, թե նա ինչու է ուղարկում իրեն այդ վրեժխնդրությանն ընդառաջ, և ապա ավելացրեց, թե ինքը չի հավանում՝ ինչ օգուտ կարող է բերել նրան իր մահը:

92. Հորդորում էր նրան, որ քաջ լինի, արհամարհի անցավոր կյանքը, կատարի այն, ինչ որ նա քաղաքում է իր աշակերտներին, և եկող սերունդները նրա իշխատակը կօրհմեն:



5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

261

93. Սուրբ գիրքն ասում է, որ եթե խնայաստեան ես, քեզ համար ես խնայաստեան. եթե ծաղր անեալ ես, միայն դու ես վնասը քաշելու:

94. Տղան մրմնջաց աղքատ ականջին, որ ինքը գիտի, որ նա միշտ իր հետ է, անգամ երբ նա հեռու-հեռվում է:

95. Տղային դուր եկավ աղքատ խոստովանությունը, որ նա իր կյանքում իրեն հուզող ոչ մի հարցի պատասխան դեռ չի գտել:

96. Տղան ասաց կարմիր ծաղկին, որ եթե ինքը նրա լեզվին ականջ դնի, մեկ է, նրա անուշ հոտը կվայի, որ ճշմարիտ են իր լսած պատմությունները:

97. Տղան առարկություն չհանդուրժող ծայնով ասաց նրան, որ իր լսածը և նրա ասածը միմյանց հակասակ բաներ թվացին իրեն այդ պահին:

98. Մեղում կրկնեց, որ իր նախորդ կյանքում ինքը ծաղիկ է եղել, և դա հպարտանալու բան է:

99. Պատվիրակը, խոսքին խիստ երանգ տալով, հայտնեց մեզ, որ մեր միասին կնքած հաշտությունը մեծագույն խոռվքի պահին իրենց միխթարություն ու խրատ է լինելու:

100. Տղան մեղավոր ծայնով դիմեց աղքատ՝ ասելով, որ նա ներողամիտ լինի, ինքը նրա տեսակի աշխարհ զալը իր հոգու խորքում չի ըմբռնում:

101. Վիրավորը, մի կերպ գլուխը բարձրացնելով, խնդրեց գինվորին, որ նա ասի իրեն, թե որտեղ է ինքը, ինչ կրակ է իրեն այրում:

102. Նա ոտքի կանգնեց ու ասաց տանտիրոջը, որ ինքը հասկացավ նրան. նա հրաժարվում է իրեն նեցուկ լինելուց, ուստի ինքը հեռանում է:

103. Տարեց գրուցակիցս գլխահակ հարցրեց, թե արդյոք չեմ վախենում, որ ջահելները իր վրա ծիծաղեն:

104. Տատը, բռնանը նայելով, պատմում էր, որ երբ ինքը հանդիպեց նրա լուսահոգի պապին, նա արդեն գիտեր՝ ոչ ոք իր կամքով չի ընտրում հարմար ժամանակը:

105. Տանտերը, ծեռը կրծքին դնելով, ասաց հյուրերին, որ խնդրում է՝ իրենց ներկայությամբ պատվեն իր օջախը:

106. Բանաստեղծն իր պատասխան երկտողում գրել է քեզ, որ ինքը հասկացավ, որ առանց քեզ՝ նույնպես կյանքը հրաշալի է, բայց իր համար անցյալ են արդեն օրերն այդ հրաշք:

107. Պատվիրակը դիմեց գորավետերին՝ ասելով, որ ինքը նրանց մոտ է եկել այդ պատկանելի այրերի հանձնարարությամբ և ողջույն է բերել նրանցից:

108. Պետը հեռախոսով կարգարեց օգնականին, որ նա գտնի Պողոսյանին և ուղարկի իր մոտ:

109. Կնոջը՝ Յաննիին, ուղարկած նամակում Ռուբեն Սևակը գրում է, որ իր համար ականախտ է, որ ածեն մեկն իր կոշտուն ունի և իր տաղանդը. մարդ կա՛մ արվեստագետ է ծնվում, կա՛մ վաճառական:

110. Մի առիթով Պարույր Սևակը գրել է, որ ինքը «վերնագիրը վերցում»-ը համարում է իր բոլոր գրածների մեջ հազվագյուտներից մեկը:

111. Նա ասում է, որ հոգնած է, ու պառկում է քնելու:

112. Աշխարհահռչակ աստղագետ Վիկտոր Չամբարձումյանը մի առիթով ասաց, որ ինքը իրեն լավ է զգում, երբ փողոցում մարդիկ իրեն չեն ճանաչում, և ազատ քայլում է՝ մարդկանց խմբերին խառնված:

113. Երբ Սարգսյանը նկարում էր Ջոն Սթայնբերքին, գրողն ասաց, որ նրա ծեռի շարժումներն իր մեջ



երաժշտություն են ծնում, ինքը երաժշտություն է լսում, կոմիտասյան ու բերիովենյան երաժշտություն:

114. Մի օր Սարյանը խորհուրդ տվեց իր երիտասարդ բարեկամին, որ եթե նա լսի իր մահվան

լուրը, բոլ չհավատա, բոլ գնա՝ Հայաստանով մեկ շրջագայելու և ամենուր կտեսնի իրեն:

115. գեղանկարիչ Կոդ Մոնեն մահից առաջ գրել է, որ եթե իր նկարները ձեռքից ձեռք անցնեն,

բաժանվեն տարբեր բանգարանների, իրեն չեն կարողանա գնահատել ըստ արժանեցույց:

116. Զինվորը ասաց վիուկին, որ նա անմիջապես աչի, թե ինչին է պետք հրահանք, ապա

սպառնաց, որ հավատալ դեպքում ինքը կհանի իր սուրը ու նրա գլուխը կթռցնի:

117. Երիտասարդ բանաստեղծին ուղղված նամակում Ռիլկեն խորհուրդ է տալիս, որ նա դրոնի իր

գրելու բուն պատճառը, ինքն իրեն խոստովանի, թե կենդանի աղոյթ, եթե իրեն կարելի չլինե՞ր գրել:

118. Ես նրան բացատրել եմ, որ դու իր մեջ ես հենարան փնտրում, հույսդ իր վրա ես դնում:

119. Տիկնիկը շատ ուրախացավ և ասաց ծաղիկներին, որ հաճույքով գիշում է նրանց իր մահճակալիկը, ինքն իրեն լավ կզգա նաև իր տուփի մեջ:

120. Պոլ Գոթենը ընկերոջը գրում է, որ այդ ձմռանը նա և ուրիշները իր մեջ կտեսնեն համարյա նոր գոգենի, և ապա բացատրում է, որ ինքը ասում է՝ համարյա, քանի որ չի կարող ամբողջապես փոխվել:

121. Ճիշտ է, որ դու իմ ու թո գրույցից հետո նրան ասել ես, որ մենք խոսել ենք իր մասին, և այդ խոսակցությունն է թեզ ստիպել նրան այցելել:

122. Արքայազնը շրջվեց դեպի ջրահարսը և ասաց նրան, որ ինքը գիտի, որ նա անչափ կուրախանա իր երջանկությամբ. չէ՞ որ նա իրեն շատ է սիրում:

123. Ռոբերտ Հունձանը դաշնակահար ընկերոջը գրում է, որ քանի որ իրենք՝ երաժիշտները, ինչպես նա գիտի, թևածում են լուսաշող բարձունքներում, դժբախտություններն իրենց շատ խոր են խոցում, երբ բացահայտորեն կանգնում են իրենց առջև:

124. Հավատացնում էր գորպալետին, որ իր վրա կեղծ մեղադրանք են բարդել, թող նա ստուգի և կիանոզվի, որ ինքը չի խաբւում նրան:

125. Պու Գայանենին ասացի՜ր, որ դու իր հետ ծանոթանալուց առաջ իենց իր նման մեկին էի՜ր պատկերացնում քո կողքին:

126. Կայսրը հայտարարեց, որ ցանկանում է, որ սոխակը կանգնի իր առջև և երգի իր համար:

127. Տեղյանը իր հին ծանոթություն ուղղված նամակում գրում էր, որ նա ինքնավստահությամբ չիանարի, եթե ինքը պնդի, որ նա իրեն կարող է վստահել, թեկուզ և նրան թվա, թե իրենք «բոլորովին օտար» են:

128. Երիտասարդը արջկան ասաց, որ բաց անի փաթեթը և այն ժամանակ կհասկանա, թե ինչու էր ինքը սկզբում փոքր-ինչ շփոթվել, երբ տեսավ նրա սանդղածքը:

129. Մյուս օրը հանդիպելով ընկերոջը՝ Տիգրանն ասաց, որ ինքը նրա վրա շատ էր զարմացել այն պատճառով, որ նա երեկ իրեն խիստ տաքօրինակ էր պահում, կարծես նրան փոխել էին, տեղն ուրիշ մարդ էին դրել:

130. Ներկայացումից հետո նա մոտեցավ դերասանուհուն և ասաց, որ ինքն այդ օրը նրա արվեստի ջերմ երկրպագուն դարձավ, քանի որ իր կարծիքով՝ դեռ ոչ ոքի չի հաջողվել նրա պես խոր բախանցել հերոսուհու կերպարի մեջ:

131. Նկարիչը ցուցահանդեսի մյուս այցելուների հեռանալուց հետո նրան պատասխանեց, որ ինքը նկարելիս այդպիսի բաներ չի մտածել, բայց նրա հարցերն իրեն անչափ հետաքրքրեցին, և կուզե՞ր էլի հանդիպել նրա հետ:



երաժշտություն:  
լսի իր մահկան  
իրեն:

9 ձեռք անցնել,  
ույն:

րաիանը, ապա

որ նա որոնի իր  
ի չլինելը գրել:  
ա ես դնում:  
մ է նրանց իր

ն համարյա նոր  
ապախե փոխել:  
մ մասին, և այդ

ր նա անչափ

որաժիշտները,  
9 շատ խոր են-

լ նա ստուգի և

ան մեկին էիր

իր իր համար:

վստահություն  
ք «բոլորովին

անա, թե ինչու

եր գարնացել

սել էին, տեղն

այդ օրը նրա

ղվել նրա ախ

ասխանաց, որ

աքրքրեցին, և

#### 5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի:

132. Կարապը բացականչեց, թե կարող էր արդյոք երագել այսպիսի երջանկության մասին, երբ դեռ փոքր էր, և իրեն անճոռնի ճուտիկ էին համարում:

133. Անջատելով արդեն գործի զգած շարժիչը՝ վարորդը նրանց հարցրեց, թե մի՞թե նրանք, իրոք, դեռ չեն որոշել, թե ուր են գնալու, որպեսզի իրեն էլ մի որոշակի բան ասեն:

134. Նա գրադարանավարուհուն խնդրեց, որ իր համար բացառություն անի. թույլ տա, որ ինքը նախ գրադարակները և իրեն հետաքրքրող գիրքը գտնի:

135. Ծաղիկը թիթեռին ասաց, որ ինքը նրան առաջին անգամ է տեսնում, և հարցրեց, թե ով է նա. արդյոք բարեկամ է, թե թշմամի:

136. Երգչուհին նրան խոստովանեց, որ ինքն այդ երգը նրա համար էր երգում, ուզում էր, որ իրենց հոգիներն այդ երգով միածուլվեն:

137. Մեզ հարցնում են, թե արդյոք կատարել ենք անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքներ և ինչ նպատակներ ենք առաջարկում գործարքը կնքելու համար:

138. Իր արվեստանոցը մտնող ընկերներին նկարիչը վստահեցնում էր, որ երբ ինքը մի կողմ քաշի իր նոր նկարը ծածկող քողը, նրանք կհասկանան, թե ինչու ինքը նախապես ոչինչ չէր պատմում նրանց:

139. Արտգործնախարարին հղած ուղերձում դեսպանը նշում է, որ իր և իր գործընկերների երախտագիտությունն է հայտնում նրան բարյացակամ վերաբերմունքի համար և մաղթում է ամենայն բարիք:

140. Հայտնել է ղեկավարությանը, որ ինքը չի կարող գալ, թող իրեն փոխարինող ուղարկեն:

141. Տնօրենը, ի պատասխան մեր գրության, տեղեկացնում էր, որ ինքը դեմ չէ այդ գործարքին, և ապա ավելացնում, որ խոստանում է իր ուժերի ներածին չափ աջակցել մեզ:

142. Երկտողով հայտնել էր ինձ, որ ես չեմ մասնակցելու այդ գործարքին, դրա փոխարեն իրենք ինձ ուրիշ գործ են հանձնարարելու:

143. Քեզ դեռ վաղուց էր ասել, որ ինքը միշտ պատրաստ է համագործակցելու, միայն թե լավ չի պատկերացնում, թե ես ինչ եմ սպասում իրենից:

144. Խորամանկ ժախտը դեմքին՝ նա շնջաց, որ պատրաստ է պատմելու ինձ ամեն բան, միայն թե թող խոստանամ սառնասրտորեն լսել իրեն:

145. Թագավորն ասաց ծաղրածուին, որ ինքը նրան տված իր խոստման տերն է, և իր գանձարանը բաց է նրա համար. ինչ կարող է և որքան կարող է, թող հետը վերցնի:

146. Դուրս գալուց առաջ դու ասացիր ընկերուհուդ, որ դու կվերադառնաս մինչև մուսն ընկնելը, իսկ նա թող զբաղվի փոքրիկով, մինչև որ միասին մի բան որոշեք:

147. Նժույգի վրա առաջ թեքված՝ Արշակը մտածում էր, որ ինքը չի մերի իրեն դեմ կանգնող ոչ մեկին. ինքը կոչված է թագավոր լինելու և, ինչ էլ լինի, կլինի:

148. Կոստան Չարյանի հետ գրուցելիս էնիլ վերհառնը մի անգամ ասել է, որ իր համար բանաստեղծությունը մշտապես աղոթք է, և կարծում է՝ նա համաձայն կլինի իր հետ:

149. Պոլ էլյուարը Շահան Շահնուրին նրա բանաստեղծությունների առաջին գրքի մասին գրում է, որ ինքը համոզված է՝ շատ քիչ բանաստեղծություններ կան, որ նույնքան իմաստալից են և արժեքավոր, որքան նրա գործերն են:

150. Ուիլյամ Ֆոլքները իր հարցասեր բարեկամներին պատասխանում էր, որ գուցե և նրանց համար գարնանայի է, բայց շատ ուրիշների նման ինքն էլ Փարիզ է եկել գրել սովորելու համար:

151. Գյուղացիները մոտեցան նրան և հետաքրքրվեցին, թե նա ինչ է անում իրենց կողմերում և եթե ոչ մի ծանոթ չունի, ինչու է եկել իրենց մոտ:



**152.** Ակումբի նախագահը քղապահն առաց, որ իրենց համար կարևոր այդ խաղը իրենք սկսում են՝ իրենց հաղթանակում համոզված լինելով, հակառակ դեպքում ոչ մարզիկներն իրենք իրենց կենդան, ոչ մարզասերները:

**153.** Ծովի ալիքներն ալվազին ասում էին, որ իրենց մեջ նրան բարիք անելու ձգտում կա միայն, ու իրենք խնդրում են՝ նա լրիվ չիսնի իրենց, քողնի՝ հետ գնան, բայց ալվազը չէր լսում, չէր հասկանում:

**154.** Սպան անցորդին առարկեց, որ նա իր պատվով կերդվի, իսկ ինքը կերաշխապիտի իր ազնիվ խոսքով, և իրենցից մեկը ակներևաբար ստախոս կլինի:

**155.** Իր հետ եկածներին հանձնարարեց, որ սպանն իրեն մի տասը րոպե և եթե այդ ժամանակամիջոցում ինքը չգա, գնան իր տուն:

**156.** Տիրուհին սպասուհուն նախատեց, թե քանի՝ անգամ է ինքը նրան բացատրել, թե ինչու է նրանից պահանջում չպատմել իրեն այն ամենը, ինչ նրան ասել են նրա նժանները:

**157.** Նա ինձ հորդորում էր, որ պատմեմ, ինչ որ տեսել եմ, իսկ ինքն ազնվականի խոսք է տալիս, որ գաղտնի կպահի իմ ամեն մի խոսքը, մեր գրույցն ամբողջությամբ:

**158.** Ծառան տիրոջն առաց, որ երբ ինքը տուն եկավ, նրա ննջարանում՝ սեղանի վրա, գտավ մի նամակ, թեև սենյակի բանալին իր գրպանում էր:

**159.** Ես ասացի նրան, որ դու քո սենյակում ես, և եթե նա ինձ չի հավատում, թող գնա և ստուգի:

**160.** Ես ու Վահանը քո երկտողում կարդացինք, որ դու մեզ կսպանս ձեր տանը, որտեղից մենք միասին կմեկնենք օդանավակայան:

**161.** Լեռնագնաց ընկերոջ քեզ չէ՞ր ասել, որ եթե դու բռնես իրեն պահող ճուպանը, և ինքը բարձրանա ժայռի վրա, մինչև արևի մայր մտնելը դուք մեր տանը կլինեք:

**162.** Արշավախմբի ղեկավարը մեզ հայտնեց, որ իրենք չեն կարող սպանել, մինչև մենք հասնենք իրենց մոտ, և ուզում են սկսել դրոնումներն առանց մեզ:

**163.** Ծերունին հավատացրեց տղային, որ ինքը ամեն ինչ լավ է հասկանում, և նրա աչքերում կասկած տեսնելով՝ բացատրեց, որ երբ ինքը երիտասարդ էր, իր մեջ էլ նման ձգտում եղել է:

## 5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

1. Բարակ անձրևը իր միլիոնավոր մատներով թակում էր հոգնած գինգորների վերարկուները:

Անձրևը (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
մատներով (տեղի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)  
թակում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)  
գինգորների (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)  
վերարկուները (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

2. Այնուհետև ամբողջ օրը բանտի բոլոր խցերից լսվում էին աննժքի դառնաշունչ խոսքեր:  
Այնուհետև (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)  
օրը (ժամանակի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, ենթակա)

խցերից (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)  
դառնաշունչ (ենթակա, ուղիղ խնդիր)

3. Սեղանին  
պատերը:  
սեղանին (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

դրված (որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)  
հազվի (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

4. Այնուհետ  
ինչ-որ ծայր (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

այնուհետ  
ալվազը (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

5. Ուրբենը  
ստորում  
նեղանո  
նրա (ուրբեն)

այդ (բոլոր)  
հանգույց

6. Ուրբենը  
նրան որևէ  
երեխա  
անձնակ  
կրթում

ոչ ոք ((  
որևէ (մեծ)

7. Հանգույց  
Հանգույց  
անցորդ  
նկատող  
Լուսինիկ  
որը (որևէ)

8. Երեկոյան  
երեկոյան  
տուն (ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ծիշտը:

265

խցերից (անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, բուն բացահայտիչ) դառնաշունչ (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ստորոգելի) խոսքեր (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

3. Սեղանին դրված թույլ ճրագը հագիվ էր լուսավորում մռայլ սենյակի ծխոտ, սև պատերը:

Սեղանին (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր) դրված (ստորոգելի, որոշիչ, պարզ ստորոգյալ) ճրագը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա) հագիվ (ժամանակի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա) պատերը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

4. Այնուհետև ավելի է լռում անապատը և նոթերը կիտած ականջ է դնում միայն իրեն լսելի ինչ-որ ձայների:

Այնուհետև (ձևի պարագա, չափ ու քանակի պարագա, ժամանակի պարագա) ականջ է դնում (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) լսելի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ստորոգելի) ինչ-որ (որոշիչ, ձևի պարագա, միջանկյալ բառ) ձայների (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)

5. Ուրբենը մտքում նեղանում էր նրա այդ տարօրինակ հանգստությունից:

Մտքում (ժամանակի պարագա, տեղի պարագա, ձևի պարագա) նեղանում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, հանգույց) նրա (ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր) այդ (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ուղիղ խնդիր) հանգստությունից (որոշիչ, անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)

6. Ուրբենը երեխաներին խնամում, կրթում էր անձնվիրաբար. ոչ ոք չէր կարող կշտամբել նրան որևէ թերության համար:

Երեխաներին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա) անձնվիրաբար (որոշիչ, ձևի պարագա, նպատակի պարագա) կրթում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ) ոչ ոք (ուղիղ խնդիր, որոշիչ, ենթակա) որևէ (միջանկյալ բառ, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

7. Համակարծ անցորդների մեջ նկատեց Լուսիկին, որը իր առջևից գնում էր դպրոց:

Համակարծ (որոշիչ, նպատակի պարագա, ձևի պարագա) անցորդների մեջ (ձևի պարագա, տեղի պարագա, ստորոգելի) նկատեց (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) Լուսիկին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ) որը (որոշիչ, ենթակա, շաղկապ)

8. Երեկոյան տուն վերադարձավ չափազանց տխուր և սրտնեղ տրամադրությամբ. Երեկոյան (ձևի պարագա, որոշիչ, ժամանակի պարագա) տուն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա) վերադարձավ (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ություն

գիտություն

ևն խոսքեր



սրտներ (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)  
տրամադրությամբ (միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ, ձևի պարագա)

9. Հետևից շարժվում էին Ռուբենի ընկերները և պատահական մարդիկ, որոնք անհասկանալի համակարանք են տածում դեպի մեռնողները:

Պատահական (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ)  
մարդիկ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
որոնք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
անհասկանալի (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)  
տածում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

10. Նրա հոգու առջևով եկան-անցան վարպետ Սերոբը, իր երեխաները, քննիչը, հարկածային ընկերները, հանգուցյալը, միլիոնավոր մարդիկ:

Նրա (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)  
հոգու առջևով (միջոցի խնդիր, տեղի պարագա, որոշիչ)  
եկան-անցան (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
հանգուցյալը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)  
միլիոնավոր (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

11. Դա մի չոր ու ցամաք, հասակավոր կին էր՝ բարի, մշտաշարժ, խստադեն:

Դա (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
հասակավոր (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)  
չոր ու ցամաք (ենթակա, ստորոգելի, որոշիչ)  
կին (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
մշտաշարժ (ձևի պարագա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

12. Հնամենի ծանր պահարանի բաց գզրոցներից դուրս էին թափվել մաշված գրքեր:  
Հնամենի (ձևի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)  
գզրոցներից (անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)  
դուրս էին թափվել (իանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
մաշված (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)  
գրքեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

13. Վագոնները դղրդում էին, և Շիրակի քամին փոփռացնում էր պատուհանների վարագույրները:  
վագոնները (ուղիղ խնդիր, որոշիչ, ենթակա)  
քամին (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)  
փոփռացնում էր (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
պատուհանների (հանգման անուղղակի խնդիր, որոշիչ, հատկացուցիչ)  
վարագույրները (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

14. Համագումարի նախօրյակին նա ճամփա ընկալ էրևան իրենց նախկին հարևան Սոսոյի սայլով:  
Նախօրյակին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)  
ճամփա ընկալ (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ծիշտը:

267

երևան (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

իրենց (որոշիչ, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)  
սայլով (ծնի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)

15. Պատշգամբից շողշողացին շեփորների պղնձածուլ կրակները, հետո կարմիր լույսերի մեջ պայծառ օրվա պես հոսեցին կինոյի լուսարձակները:

Պատշգամբից (անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)  
հետո (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)  
հոսեցին (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
կինոյի (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)  
լուսարձակները (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

16. Վանահայրը նստեց ծիթածրագի լույսի առջև, վերցրեց մի սևակաշի գիրք և խոշոր աչքերը գրքին հառած՝ սկսեց կիսածայն մրմնջալ:

Վանահայրը (ուղիղ խնդիր, բուն բացահայտիչ, ենթակա)  
լույսի առջև (ծնի պարագա, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)  
աչքերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)  
գրքին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)  
կիսածայն (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

17. Ջրեր սկսեցին խշշալ նրա ականջներում, ծաղիկների մի հեղեղ եկավ-խոնավեց նրա աչքերում:

Ջրեր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)  
նրա (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, հատկացուցիչ)  
ականջներում (ժամանակի պարագա, ձևի պարագա, տեղի պարագա)  
հեղեղ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)  
եկավ-խոնավեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

18. Իրիկնադեմին Ձվարթենք և բոլոր ուխտավորները քաշվեցին խավարած վանքից:

Իրիկնադեմին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)  
Ձվարթենք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)  
բոլոր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)  
քաշվեցին (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
խավարած (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ)

19. Հայրենիքի բույրը հողի ու ծաղիկների հետ գալիս-լցվում էր վանքի զավիթը և նրան քաշում հեռավոր տուն:

Հայրենիքի (հատկացուցիչ, նպատակի պարագա, որոշիչ)  
բույրը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)  
գալիս-լցվում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)  
նրան (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)  
տուն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

20. Ղունկիանոսը վեր նայեց և տեսավ դռան առջև մի սալատավոր, բարձրահասակ մարդու:  
Ղունկիանոսը (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
տեսավ (ստորոգելի, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)



դռան առջև (ծնի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)  
սապատափոր (ծնի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)  
մարդու (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

21. Վանահայրը մեղձաժպիտ նայեց Ջվարթին ու Ղունկիանոսին ու բարձրաձայն կարդաց իր հեղինակածը:

մեղձաժպիտ (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)  
նայեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)  
Ջվարթին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)  
բարձրաձայն (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)  
հեղինակածը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

22. Վանականները գարնան արևին հավաքված էին պարսպի տակ և դիտում էին ձորը:

վանականները (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
արևին (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)  
հավաքված էին (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
դիտում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

23. Աշակերտները լռիկ ու հնազանդ լցնում էին ծաղկող վարպետի շրջանակները անհրաժեշտ մանրամասներով:

հնազանդ (ստորոգելի, ծնի պարագա, որոշիչ)  
լցնում էին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
ծաղկող (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ)  
վարպետի (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)  
շրջանակները (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

24. Թաղերի խցում Ղունկիանոսը պատմում է Ջվարթի կյանքը:

թաղերի (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)  
ղունկիանոսը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)  
խցում (ժամանակի պարագա, ծնի պարագա, տեղի պարագա)  
պատմում է (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
կյանքը (նպատակի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

25. Երիտասարդը ծեծեց նախասենյակի մթան մեջ հագիվ երևացող դուռը:

երիտասարդը (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ)  
ծեծեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ծնի պարագա)  
մթան մեջ (ծնի պարագա, որոշիչ, տեղի պարագա)  
երևացող (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)  
դուռը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

26. Օազիսի խորքում՝ ծառերի իովանու տակ, կար մի կարկաչափոս աղբյուր:

Օազիսի (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ)  
խորքում (միասնության խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)  
ծառերի (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)  
կարկաչափոս (ծնի պարագա, որոշիչ, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)  
աղբյուր (ստորոգելի, ենթակա, կոչական)



27. Ցամաքի այն մասը, որը կորակտուց հրվանդանի ձևով պարզվում էր դեպի լիճը, իր աջ կողմի վրա ուներ կիսակլոր մի խորշ:

Ցամաքի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ենթակա)  
որը (շաղկապ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
պարզվում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
ունեն (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)  
խորշ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

28. Այդ շաբաթ օրը, սակայն, գյուղացիք մի քիչ տանջեցին հայր սուրբին:

Այդ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր)  
սակայն (շաղկապ, միջանկյալ բառ, ձևի պարագա)  
գյուղացիք (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
մի քիչ (ձևի պարագա, չափի պարագա, նպատակի պարագա)  
հայր սուրբին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

29. Չմոռանր Սողոմոնն ու ընտանիքը, բոլոր եղբայրները, հիրավի, մնում են համարյա անոթի:

Չմոռանը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)  
բոլոր (ստորոգելի, որոշիչ, չափի պարագա)  
եղբայրները (կոչական, ստորոգելի, ենթակա)  
հիրավի (ձևի պարագա, չափի պարագա, միջանկյալ բառ)  
մնում են անոթի (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

30. Յուրաքանչյուր պաշտոնյա կարևոր անձնավորություն է գյուղում:

Յուրաքանչյուր (միջանկյալ բառ, չափի պարագա, որոշիչ)  
պաշտոնյա (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)  
կարևոր (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ձևի պարագա)  
անձնավորություն է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
գյուղում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ստորոգելի)

31. Վարժապետը մոտ գնաց Մկրտչին ու մի բան ասաց նրան:

Վարժապետը (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
մոտ գնաց (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ)  
Մկրտչին (ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)  
մի բան (չափի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)  
նրան (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

32. Ասաց և ձեռքի մեծ բաժակով օղին մի ումպով դատարկեց:

Ձեռքի (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)  
մեծ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)  
օղին (հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
ումպով (չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)  
դատարկեց (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

33. Փոքրիկ սենյակը հետզհետե լցվում էր գյուղացիներով:

Փոքրիկ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)  
սենյակը (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

269

27. Ցամաքի այն մասը, որը կորակտուց հրվանդանի ձևով պարզվում էր դեպի լիճը, իր աջ կողմի վրա ուներ կիսակլոր մի խորշ:

Ցամաքի (որոշիչ, հատկացուցիչ, ենթակա) որը (շաղկապ, ենթակա, ուղիղ խնդիր) պարզվում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) ուներ (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ) խորշ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

28. Այդ շաբաթ օրը, սակայն, գյուղացիք մի քիչ տանջեցին հայր սուրբին:

Այդ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր) սակայն (շաղկապ, միջանկյալ բառ, ձևի պարագա) գյուղացիք (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա) մի քիչ (ձևի պարագա, չափի պարագա, նպատակի պարագա) հայր սուրբին (հանգումն անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

29. Ձմռանը Սողոմոնն ու ընտանիքը, բոլոր եղբայրները, հիրավի, մնում են համարյա անոթի: Ձմռանը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա) բոլոր (ստորոգելի, որոշիչ, չափի պարագա) եղբայրները (կոչական, ստորոգելի, ենթակա) հիրավի (ձևի պարագա, չափի պարագա, միջանկյալ բառ) մնում են անոթի (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

30. Յուրաքանչյուր պաշտոնյա կարևոր անձնավորություն է գյուղում: Յուրաքանչյուր (միջանկյալ բառ, չափի պարագա, որոշիչ) պաշտոնյա (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա) կարևոր (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, ձևի պարագա) անձնավորություն է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ) գյուղում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ստորոգելի)

31. Վարժապետը մոտ գնաց Մկրտչին ու մի բան ասաց նրան: Վարժապետը (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա) մոտ գնաց (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ) Մկրտչին (ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա, հանգումն անուղղակի խնդիր) մի բան (չափի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի) նրան (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգումն անուղղակի խնդիր)

32. Ասաց և ձեռքի մեծ բաժակով օղին մի ումպով դատարկեց: Ձեռքի (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ) մեծ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ) օղին (հանգումն անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր) ումպով (չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա) դատարկեց (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

33. Փոքրիկ սենյակը հետզհետե լցվում էր գյուղացիներով: Փոքրիկ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ) սենյակը (ստորոգելի, որոշիչ, ենթակա)



270

հետզհետե (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

լցվում էր (իանցույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

գյուղացիներով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ենթակա)

34. Միմյանց սեղծելով՝ մեր գլխի վրա շրջան կազմող հետաքրքրասերները մի առ մի գրվեցին:

Միմյանց (ուղիղ խնդիր, ձևի պարագա, որոշիչ)

մեր (որոշիչ, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

հետաքրքրասերները (որոշիչ, ենթակա, կոչական)

մի առ մի (չափի պարագա, ձևի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)

գրվեցին (իանցույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)

35. Եկեղեցուց վեր՝ խճուղին ելնելու կետում, դիմացս դուրս եկավ մի ինչ-որ կույր և նիհար ծերունի:

Կետում (ձևի պարագա, տեղի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

դիմացս (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, հատկացուցիչ)

դուրս եկավ (բաղադրյալ ստորոգյալ, իանցույց, պարզ ստորոգյալ)

ինչ-որ (ձևի պարագա, շարկապ, որոշիչ)

ծերունի (կոչական, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

36. Մատներով հույս տված քթախտի կեպը նա դարձյալ ներս խցկեց ռունգերի մեջ:

Մատներով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

հույս տված (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

քթախտի կեպը (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

նա (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

խցկեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

ռունգերի մեջ (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, տեղի պարագա, ձևի պարագա)

37. Զինվորներն այդ միջոցին ձիերից իջել, նրանց ոտքերը կապել ու արածելու էին թողել վրանների առաջ:

Այդ միջոցին (նպատակի պարագա, իանցման անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)

նրանց (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

ոտքերը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

թողել էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, իանցույց, պարզ ստորոգյալ)

արածելու (հատկացուցիչ, որոշիչ, նպատակի պարագա)

38. Այուս օրը նրան տարան արտ և ձեռքը տվին բահն ու բրիչը:

Այուս (ժամանակի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

օրը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)

նրան (իանցման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

արտ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

բրիչը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

39. Այդ միջոցին եկեղեցի մտավ մի միջահասակ քառասունյա մարդ՝ գունաթափ դեմքով:

Այդ միջոցին (իանցման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

եկեղեցի (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, ենթակա)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

մի (ծնի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)  
մարդ (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)  
դեմքով (ծնի պարագա, որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)

271

40. — Խաչատուր, պարտատերերս ինձ շատ են նեղացնում, չե՞ս կարող մի հազար ոսկի էլ ճարել ինձ համար...

Խաչատուր (ենթակա, միջանկյալ բառ, կոչական)  
պարտատերերս (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
ինձ (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)  
շատ (ծնի պարագա, չափի պարագա, վերաբերական)  
ինձ համար (հիմունքի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

41. Նրանցից շատերը, գնելով այդ տուրքերը, իրենք ավելի թանկ գնով ծախում են մի ուրիշի: Շատերը (չափի պարագա, ենթակա, ստորոգելի)  
տուրքերը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)  
իրենք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)  
ծախում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)  
ուրիշի (նպատակի պարագա, չափի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

42. Գյուլի մեջ արդեն տարածվել էր կաթողիկոսի գալը, և հետզհետե վարդապետի մոտ էին հասնում քահանան, հետո գյուլի իշխանները:

Գյուլի մեջ (ծնի պարագա, տեղի պարագա, միջանկյալ բառակապակցություն)  
արդեն (ծնի պարագա, չափի պարագա, ժամանակի պարագա)  
գալը (հատկացուցիչ, ստորոգելի, ենթակա)  
հասնում էին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
իշխանները (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

43. Հանկարծ մի կայծակ կարծես փայլատակեց մտքի մեջ և ցնցեց վարդապետին:

Հանկարծ (չափի պարագա, որոշիչ, ծնի պարագա)  
կայծակ (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
կարծես (ծնի պարագա, որոշիչ, միջանկյալ բառ)  
ցնցեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)  
վարդապետին (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

44. Յամաքաբերդից գնացած ծիպիկոսները մեծ շուքով գյուղ մտցրին կաթողիկոսին:

Յամաքաբերդից (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

Ծիպիկոսները (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)  
շուքով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, հիմունքի պարագա)  
մտցրին (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
կաթողիկոսին (հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)

45. Ուրախության մեջ ոչ ոք չէր մտածել դրա մասին, և այժմ ամենքի գլառք դեմքերը իսկույն տխուրի փոխվեցին:

Ոչ ոք (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)

դրա մասին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)



272

ամենքի (որոշիչ, նպատակի պարագա, հատկացուցիչ)

դեմքերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)

փոխվեցին (իսնգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

46. վերջապես երիտասարդները կանաց–կանաց սկսեցին սենյակից դուրս գալ՝ թողնելով

այնտեղ միայն ծերունիներին:

վերջապես (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, միջանկյալ բառ)

երիտասարդները (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

կանաց–կանաց (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

սենյակից (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

ծերունիներին (իսնգոյց անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

47. գյուղի հեռավոր մի անկյունում՝ մի խումբ ծառերի մոտ, կար մի անշուք խրճիթ:

գյուղի (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

հեռավոր (չափի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա)

անկյունում (տեղի պարագա, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

ծառերի մոտ (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա,

մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

խրճիթ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

48. Նապամատույցի վրա մնում էր միայն մի երկարահասակ մշեցի, որը շվարած կանգնել էր և իր չորս կողմն էր նայում:

Նապամատույցի վրա (նպատակի պարագա, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

մնում էր (ստորոգելի, իսնգույց, պարզ ստորոգյալ)

մշեցի (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

որը (շաղկապ, ենթակա, որոշիչ)

շվարած (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)

49. Եղոն ապշությանը լսում էր այդ տարօրինակ ճառը և ոչինչ չէր հասկանում:

Եղոն (ստորոգելի, կոչական, ենթակա)

ապշությամբ (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, որոշիչ)

տարօրինակ (ձևի պարագա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

ոչինչ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

չէր հասկանում (բաղադրյալ ստորոգյալ, իսնգույց, պարզ ստորոգյալ)

50. Պաշույնը ստիպեց վաշխառուին կատարել Եղոյի բոլոր հրամանները:

Պաշույնը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

ստիպեց կատարել (իսնգույց, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)

վաշխառուին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

բոլոր (չափի պարագա, որոշիչ, ձևի պարագա)

հրամանները (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

51. Նապահանգստի տարածքում ջրերը խաղաղ էին. քարե նապամատույցի վրա կենդանություն կար:

Նապահանգստի (բուն բացահայտիչ, որոշիչ, հատկացուցիչ)

տարածքում (վերաբերության անուղղակի խնդիր, որոշիչ, տեղի պարագա)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ծիշողը:

273

ջրերը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

խաղաղ էին (պարզ ստորոգյալ, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)

կենդանություն (որոշիչ, ենթակա, ստորոգելի)

52. Ալիքները ռումբի պես պայթում էին՝ խփվելով կարծր պատին:

Ալիքները (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթակա)

ռումբի պես (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

պայթում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

կարծր (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

պատին (տեղի պարագա, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

53. Դեպի Աղթամար էինք գնում աշնանային մի զով գիշերով:

Դեպի Աղթամար (նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա)

գնում էինք (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

աշնանային (ստորոգելի, որոշիչ, ժամանակի պարագա)

զով (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

գիշերով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

54. Մայր մտնող արեգակն այդ միջոցին աղոտ ծառագայթներով խաղում էր ջրերի հետ ու լայն, լուսավոր ուղի գծում մինչև ավեր:

Մայր մտնող (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, որոշիչ)

արեգակը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

աղոտ (ձևի պարագա, որոշիչ, հատկացուցիչ)

ուղի (կոչական, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

մինչև ավեր (նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա, տեղի պարագա)

55. Նավավար Թորոսն այդ միջոցին նավակի քիթը ցցել էր ավազի մեջ և մի քանի գյուղացիների օգնությամբ նավակն էր մտցնում ոչխարները:

Նավավար (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)

քիթը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

մի քանի (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

մտցնում էր (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

ոչխարները (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

56. Դաշտն ամբողջ ծփում—օրորվում էր մեղմ քամուց՝ նագելի և գողտրիկ:

Դաշտը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

ամբողջ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

ծփում—օրորվում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

քամուց (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)

գողտրիկ (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

57. Անտառում ուժեղ քամուց այնպես էին ճռնչում լորենիները, որ կարելի էր կարծել, թե կացնով ծառ են կտրում:

Ուժեղ (ձևի պարագա, որոշիչ, պատճառի պարագա)

քամուց (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)



274

Լորենցները (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

կարելի էր կարծել (պարզ ստորոգյալ, միջանկյալ բառակապակցություն, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ծառ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

58. Ես, կարծես կյանք առած, բլուրն անցա և, ինչքան ուժ ունեի, վազեցի դեպի մեր ջրկառի դիրքերը, ուր ինձ էին սպասում ընկերներս:

կյանք առած (ծնի պարագա, որոշիչ, միջանկյալ բառակապակցություն)

մեր (որոշիչ, հատկացուցիչ, բուն բացահայտիչ)

դեպի դիրքերը (տեղի պարագա, հանգնան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

ուր (տեղի պարագա, շարկապ, ուղիղ խնդիր)

ինձ (նասնական բացահայտիչ, հանգնան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

59. Ու դեռ տրտուն են քո աչքերը թաց:

դեռ (ծնի պարագա, ժամանակի պարագա, միջանկյալ բառ)

տրտուն են (ծնի պարագա, որոշիչ, ստորոգյալ)

քո (ենթակա, միջոցի անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

աչքերը (ուղիղ խնդիր, բուն բացահայտիչ, ենթակա)

թաց (ծնի պարագա, որոշիչ, հիմունքի պարագա)

60. Գազանների ահից շները կուչ եկան վրանների առաջ:

Գազանների (բուն բացահայտիչ, հատկացուցիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ահից (պատճառի պարագա, հիմունքի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

շները (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

կուչ եկան (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

վրանների առաջ (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, ծնի պարագա)

61. Իրենք վաղուց չէին խոսել այդ պատերազմի մասին:

Իրենք (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

վաղուց (ծնի պարագա, ժամանակի պարագա, միջանկյալ բառ)

չէին խոսել (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)

այդ (որոշիչ, հանգնան անուղղակի խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

պատերազմի մասին (ներգործող անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

62. Ջգույշ է միրիապը, դժկար է նրան խփելը:

Ջգույշ է (պարզ ստորոգյալ, ծնի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ)

միրիապը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)

դժկար է (պատճառի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ, ծնի պարագա)

նրան (ուղիղ խնդիր, հանգնան անուղղակի խնդիր, ենթակա)

խփելը (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

63. Պուք այդ գործին ծանոթացաք մեր շնորհիվ և մեր օժանդակությամբ:  
Պուք (կոչական, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

այդ (որոշիչ, ծնի պարագա, հիմունքի պարագա)

գործին (ուղիղ խնդիր, հանգնան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

64. Պուք այդ գործին ծանոթացաք մեր շնորհիվ և մեր օժանդակությամբ:  
Պուք (կոչական, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

այդ (որոշիչ, ծնի պարագա, հիմունքի պարագա)

գործին (ուղիղ խնդիր, հանգնան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

275

մեր շնորհիվ (հիմունքի պարագա, հատկացուցիչ, ձևի պարագա)  
օժանդակությամբ (գիջման պարագա, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

64. Գիշերը նրա հրավերով հավաքվել էինք զրույցի:

Գիշերը (ենթակա, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)  
նրա (ենթակա, հատկացուցիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր)  
հրավերով (ձևի պարագա, պատճառի պարագա, հիմունքի պարագա)  
հավաքվել էինք (բաղադրյալ ստորոգյալ, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)  
զրույցի (պայմանի պարագա, նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա)

65. Ծովերի վրա ուրախ խաղում են ալիքները ժիր:

Ծովերի վրա (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)  
ուրախ (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա, որոշիչ)  
խաղում են (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, պատճառի պարագա)  
ալիքները (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)  
ժիր (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

66. Այդ դեպքից հետո նրանք այլևս միմյանց չեն տեսել:

դեպքից հետո (ժամանակի պարագա, չափի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)  
նրանք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
այլևս (ժամանակի պարագա, հիմունքի պարագա, ձևի պարագա)  
միմյանց (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, մասնական բացահայտիչ)  
չեն տեսել (բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

67. Երագունս մի մաքի

Մոտս եկավ հարցմունքի...

Մի (հատկացուցիչ, որոշիչ, չափի պարագա)  
մաքի (ենթակա, հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր)  
մոտս (տեղի պարագա, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)  
եկավ (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)  
հարցմունքի (հանգման անուղղակի խնդիր, գիջման պարագա, նպատակի պարագա)

68. Կար ժամանակ, երբ այդ մարդը երիտասարդ էր, ու նրա նմանը չկար աշխարհում:  
Կար (հանգույց, ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ)  
ժամանակ (ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա, ենթակա)  
այդ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)  
երիտասարդ էր (պարզ ստորոգյալ, որոշիչ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
աշխարհում (տեղի պարագա, անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)  
երբ աշխարհ եկավ (աշխարհի երբ այն օրը, երբ աշխարհ եկավ)

69. Մի ականատես պառավ պատմում էր, թե սոսկալի էր այն օրը, երբ աշխարհ եկավ:  
Վարդան Աիրումյանը:

Ականատես (ենթակա, որոշիչ, ձևի պարագա)  
պառավ (որոշիչ, ենթակա, ստորոգելի)  
այն (որոշիչ, ձևի պարագա, ենթակա)  
օրը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ժամանակի պարագա)  
աշխարհ եկավ (բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա, պարզ ստորոգյալ)



70. Դպրոցի տնօրեն Հակոբյանին մտեցավ Տիգրանը:

Դպրոցի (տեղի պարագա, որոշիչ, հատկացուցիչ)  
տնօրեն (ենթակա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

Հակոբյանին (բուն բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)  
մտեցավ (իանգույց, ստորոգծելի, պարզ ստորոգյալ)

Տիգրանը (իանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

71. Բակունցի հայրենի քաղաքը՝ գորիսը, փոքր, բայց գեղեցիկ քաղաք է:

Բակունցի (հատկացուցիչ, որոշիչ, ենթակա)  
հայրենի (հատկացուցիչ, հիմունքի պարագա, որոշիչ)

գորիսը (բուն բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
փոքր (ձևի պարագա, ստորոգծելի, որոշիչ)

քաղաք է (պարզ ստորոգյալ, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)

72. Նավակն ավիքներինց Քշվենց դեպի ափ և բախվեց սուրսայր ժայռերին:

Նավակն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, հանգձան անուղղակի խնդիր)  
ավիքներինց (մերգործող անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա, տեղի պարագա)

դեպի ափ (տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)  
բախվեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

73. ... Ու ծնունն եղկար գիշերը նստած՝  
խոսում են Լոռու հին-հին քաջերից:

Ծնունն (ժամանակի պարագա, որոշիչ, մասնական բացահայտիչ)  
գիշերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ժամանակի պարագա)

խոսում են՝ (բաղադրյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, պարզ ստորոգյալ)  
Լոռու (տեղի պարագա, որոշիչ, պայմանի պարագա)

քաջերից (նպատակի պարագա, մերգործող անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

74. Ծեղքով հրածնշտ տվեց ընկերոջը և ինքն էլ պատրաստվեց մեկնելու:  
Ծեղքով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

հրածնշտ տվեց (իանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)  
ընկերոջը (ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր)  
ինքն (իանգույց, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

մեկնելու (ստորոգծելի, նպատակի պարագա, հիմունքի պարագա)

75. Քո ամունը լսելիս ես միշտ մեղ գյուղն եմ հիշում:  
Լսելիս (ձևի պարագա, ժամանակի պարագա, հիմունքի պարագա)  
ես (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգծելի)  
միշտ (ժամանակի պարագա, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)  
գյուղն (ստորոգծելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

76. Ժողովի մասնակիցները բավական խոսեցին դասարանի առաջադիմության մասին:  
Մասնակիցները (ստորոգծելի, ենթակա, բաղադրյալ ստորոգյալ)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

բավական (պայմանի պարագա, ձևի պարագա, չափի պարագա) խոսեցին (հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ) դասարանի (մասնական բացահայտիչ, նպատակի պարագա, հասկացուցիչ) առաջադիմության մասին (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

77. Սամվելը դուրս գնաց՝ ընդունելու իր պատվարժան հյուրերին: Սամվելը (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթակա)

դուրս գնաց (նպատակի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ) ընդունելու (ստորոգելի, նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր) իր (որոշիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հասկացուցիչ) հյուրերին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա)

78. Արամն այդ մրցույթին պիտի մասնակցեր ծնողների թույլտվությամբ: Այդ (որոշիչ, մասնական բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր)

մրցույթին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

պիտի մասնակցեր (բաղադրյալ ստորոգյալ, նպատակի պարագա, պարզ ստորոգյալ) ծնողների (որոշիչ, ենթակա, հասկացուցիչ)

թույլտվությամբ (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, ձևի պարագա)

79. Բաղաքը շրջապատել են թշնամու հոծ խմբերը:

Բաղաքը (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթակա)

շրջապատել են (պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա, որոշիչ)

թշնամու (բացահայտիչ, հասկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

հոծ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

խմբերը (ներգործող անուղղակի խնդիր, ենթակա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

80. Հյուսիսից եկած հյուրն առաջին անգամ էր բրնձով փլավ ուտում:

եկած (անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

հյուրն (որոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

առաջին անգամ (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա, ժամանակի պարագա)

բրնձով (միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ, ձևի պարագա)

փլավ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

81. Թռչունները երամ առ երամ անցնում էին Վարդենիսի (եռներով և ցուրը տանելով՝) իջնում էին հանգիստ առնելու:

Երամ առ երամ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

(եռներով (տեղի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)

տեսնելով (ժամանակի պարագա, նպատակի պարագա, ստորոգյալ)

իջնում էին (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

հանգիստ առնելու (պատճառի պարագա, գիշման պարագա, նպատակի պարագա)

82. Նախադարձների՝ Պարսկաստան գնալուց ինտո խռովքն ու խառնաշփոթը տարածվեց որը Հայոց աշխարհում:

Պարսկաստան (հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)



գնալուց հետո (պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա, ստորոգելի)

խառնաշփոթ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

ողջ (միջանկյալ բառ, որոշիչ, չափ ու քանակի պարագա)

Հայոց (որոշիչ, հատկացուցիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

83. Այդ բոլորը մինչև ամբողջական լինելը, բայց ինձ վախեցրեց մի ուրիշ ծայր:

Բոլորը (վերաբերության անուղղակի խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

հետաքրքրական էր (ծնի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ինձ (իսկապես անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

ուրիշ (որոշիչ, ծնի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ծայր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

84. Գնշող լուրջությամբ էր տիրում, թվում էր, թե ամեն կյանք արդեն մեռել էր սառնամանիքից:

Գնշող (չափի պարագա, որոշիչ, ծնի պարագա)

լուրջությամբ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

թվում էր (միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ, իսկապես)

արդեն (տեղի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)

սառնամանիքից (անցած անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, պատճառի պարագա)

85. Երբ երեխան մոտը համեմեցու կարճ ծեղ վերջացավ, քահանան օրհնեց երիտասարդ ծնողներին, որից հետո բոլորը սեղան նստեցին:

Երեխան (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

մոտը (իսկապես անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ծեղ (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր)

որից հետո (նպատակի պարագա, պատճառի պարագա, ժամանակի պարագա)

բոլորը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

86. Հետո ամեն ինչով հետաքրքրված լինելով էր և գոգավոր խոռոչի ձև էր առնում:

Հետո (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, նպատակի պարագա)

ինչով (ծնի պարագա, որոշիչ, ինքնուրույն պարագա)

գոգավոր (որոշիչ, ծնի պարագա, չափի պարագա)

խոռոչի (իսկապես անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, որոշիչ)

ձև էր առնում (ծնի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

87. Վանքի պարիսպներին դուրս կառուցված այդ շինությունը ճանապարհորդների օթևան էր:

Վանքի (տեղի պարագա, ինքնուրույն պարագա, հատկացուցիչ)

կառուցված (անցած անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)

այդ (որոշիչ, ինքնուրույն պարագա, տեղի պարագա)

շինությունը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

օթևան էր (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, տեղի պարագա)

88. Լևոնը՝ որպես լավ մասնագետ, գերազանցում է բոլորին, և շատերն են նրան նախանձում:

Լևոնը (բուն բացահայտիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

որպես մասնագետ (մասնավորորեն պարագայական բացահայտիչ, բուն

94. Վանքի պարիսպներին դուրս կառուցված այդ շինությունը ճանապարհորդների օթևան էր:

93. Այդ ծայրը մինչև ամբողջական լինելը, բայց ինձ վախեցրեց մի ուրիշ ծայր:

92. Երբ երեխան մոտը համեմեցու կարճ ծեղ վերջացավ, քահանան օրհնեց երիտասարդ ծնողներին, որից հետո բոլորը սեղան նստեցին:

91. Կարճ ժամանակահատվածում, երբ երեխան մոտը համեմեցու կարճ ծեղ վերջացավ, քահանան օրհնեց երիտասարդ ծնողներին, որից հետո բոլորը սեղան նստեցին:



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ձիշտը:

279

բոլորին (հանգման անուղղակի խնդիր, կոչական, ուղիղ խնդիր)  
շատերն (չափի պարագա, ենթակա, ստորոգելի)

նրան (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր)

89. Այդ ժամանակ մայրաքաղաքի փողոցները, մանավանդ ավագ դուռը, զարդարվեցին դրոշմերով:

Այդ ժամանակ (չափի պարագա, նպատակի պարագա, ժամանակի պարագա)  
փողոցները (ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր, ենթակա)  
դուռը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ)

զարդարվեցին (ստորոգելի, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

դրոշմերով (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

90. Ընկերոջ հրավերով նա մեկնեց Արտաշատ. այնտեղ նրան կարևոր գործեր էին սպասում:

Հրավերով (պատճառի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, հիմունքի պարագա)

Արտաշատ (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, կոչական)

նրան (ուղիղ խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

կարևոր (ծնի պարագա, պատճառի պարագա, որոշիչ)

գործեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

91. Կարդալը մարդուն դարձնում է շրջահայաց և բանիմաց. մի՛ խուսափիր գիրք կարդալուց:

Կարդալը (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

մարդուն (հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ուղիղ խնդիր)

դարձնում է շրջահայաց (պարզ ստորոգյալ, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)

գիրք (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

կարդալուց (հանգման անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր, պատճառի պարագա)  
նրանց խմբերը իրենց թաղերն են վերադառնում երգով ու ծնծղաների նվագով և փողոցը լցնում են աղմուկով:

Նրանց (հանգման անուղղակի խնդիր, միջոցի անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

թաղերն (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

երգով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա, որոշիչ)

ծնծղաների (որոշիչ, ենթակա, հատկացուցիչ)

փողոցը (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

93. Արդեն երևում էր կողքի ծին, որը, պարանոցը վեր պահած, թռչում էր՝ խաղացնելով ոտքերը:

Արդեն (հիմունքի պարագա, չափի պարագա, ժամանակի պարագա)

երևում էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

կողքի (հատկացուցիչ, տեղի պարագա, որոշիչ)

որը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, որոշիչ)

ոտքերը (ծնի պարագա, ուղիղ խնդիր, հիմունքի պարագա)

94. Վախճանը գոհունակ տարածվում էր խարույկի կողքին, գրուցում էին ընկերներից կամ հանձնվում ինչ-ինչ հիշողությունների:

խարույկի կողքին (տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, ծնի պարագա)



ընկերներից (անջատման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

գրուցում էին (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

ինչ-ինչ (պատճառի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

հիշողությունների (հատկացուցիչ, գիշման պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր)

95. Առաջին փոփոխվել, որին հոր թաղումից հետո սպասում էր ամեն լուպե, անցավ պակաս գողափոր, քան կարծում էր:

Առաջին (չափի պարագա, տեղի պարագա, որոշիչ)

որին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

թաղումից հետո (պայմանի պարագա, տեղի պարագա, ժամանակի պարագա)

ամեն լուպե (չափի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

գողափոր (ձևի պարագա, չափի պարագա, համեմատության անուղղակի խնդիր)

96. Մի քանիսը նրա միտքը չհասկացան, իսկ մյուսները պնդեցին իրենց ասածը՝ համաձայն պայմանավորվածության:

Մի քանիսը (չափի պարագա, գիշման պարագա, ենթակա)

նրա (հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

միտքը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

ասածը (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

համաձայն պայմանավորվածության (ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

97. Ինձ համար մեծագույն բերկրանք է տեսնել, որ արտասահմանի հայության ճնշող մեծամասնությունը փարված է հայրենիքին, ապրում է նրանով:

Ինձ համար (հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

մեծագույն (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

հայության (հատկացուցիչ, որոշիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

ճնշող (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

նրանով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, հիմունքի պարագա)

98. Յարյուրիազարանց գործը եկել-նստել էր ահագին տարածության վրա և եռում էր

մարդկային բազմության շարժումներից:

Յարյուրիազարանց (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

եկել-նստել էր (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

տարածության վրա (տեղի պարագա, հանգձան անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

մարդկային (որոշիչ, հատկացուցիչ, պայմանի պարագա)

բազմության (հատկացուցիչ, հանգձան անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

99. Ահա և գալուքը. ո՞ւմ սիրտը չի բրբռում գարնան առաջին ծաղիկների բացվելուն պես:

Ո՞ւմ (ենթակա, կոչական, հատկացուցիչ)

չի բրբռում (բաղադրյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, պարզ ստորոգյալ)

գարնան (որոշիչ, հատկացուցիչ, ժամանակի պարագա)

առաջին (որոշիչ, բուն բացահայտիչ, հիմունքի պարագա)

բացվելուն պես (ձևի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարրերակներից ընտրել ծիշողը:

281

100. Դեպի անդունդը պարզվող ապառաժի տակից՝ ուղիղ ոտքերիդ առաջ, իջնում են կնճռոտ ու դաժան լեռների շարքեր:

Պարզվող (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա, որոշիչ) ոտքերիդ առաջ (հանգման խնդիր, ձևի պարագա, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ) իջնում են (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ) դաժան (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ) շարքեր (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

101. Սիրում եր խոսել ամեն նյութից, բայց անհրաժեշտության դեպքում հաճախ էր դիմում ջենոնի օգնությանը:

Նյութից (տեղի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր) անհրաժեշտության դեպքում (պայմանի պարագա, նպատակի պարագա, ձևի պարագա) հաճախ (որոշիչ, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

Ջենոնի (ենթակա, որոշիչ, հատկացուցիչ) օգնությանը (մասնական բացահայտիչ, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

102. Այս առիթով կամենում եմ խոսել պատահածի մասին, որպեսզի հասու լինենք մեզ սպասվելիք վտանգին:

Կամենում եմ խոսել (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ) պատահածի մասին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա) հասու լինենք (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, մասնավորող պարագայական բացահայտիչ)

սպասվելիք (ձևի պարագա, որոշիչ, պայմանի պարագա) վտանգին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)

103. Որքան էլ այս հարցով զբաղված եմ, հարգարժան տեր, այնուամենայնիվ չեմ մոռանում այն, ինչ հրահանգեցիք:

Այս (ենթակա, որոշիչ, կոչական) հարցով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, նպատակի պարագա) զբաղված (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ) տեր (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական) ինչ (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի)

104. Երիտասարդը հույն թիկնապահի բառերը կրկնեց հունական հասուկ առոգանությամբ:

Երիտասարդը (որոշիչ, ենթակա, որոշիչ) հույն (ստորոգելի, ենթակա, որոշիչ)

թիկնապահի (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)

հասուկ (ձևի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

առոգանությամբ (որոշիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա) միայն միայն (որոշիչ, բայց վերջին պահին նրան միացավ ծերունի

105. Սկզբում նա որոշել էր գնալ մենակ, բայց վերջին պահին նրան միացավ ծերունի հորեղբայրը:

Սկզբում (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, պայմանի պարագա)

մենակ (պայմանի պարագա, ձևի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

պահին (նպատակի պարագա, ձևի պարագա, ժամանակի պարագա)

ծերունի (հատկացուցիչ, կոչական, որոշիչ)



282

հորեղբայրը (ուրիշ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

106. Իմ հալածատունն էր, սպիտակ երեխան հողի վրա բարձրացած այս հաստատուն

ամբիոնից ուզում եմ խոսել ձեզ հետ:

Հարազատունք (կոչական, որոշիչ, ենթակա)

սպիտակ (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

ամբիոնից (անձատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ձևի պարագա)

ուզում եմ խոսել (ստորոգելի, ուրիշ խնդիր, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ձեզ հետ (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր,

միասնության անուղղակի խնդիր)

107. Ես դեռ մանկությունից հիշում եմ, թե ինչպես ամեն ինչ անում էր, որ տանը մենք ուրախ լինեմք:

մանկությունից (տեղի պարագա, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա)

ինչպես (որոշիչ, պայմանի պարագա, ձևի պարագա)

ամեն ինչ (ենթակա, ստորոգելի, ուրիշ խնդիր)

տանը (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, բուն բացահայտիչ)

ուրախ լինեմք (պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա, բաղադրյալ ստորոգյալ)

108. Ո՛վ միջակություն, ծերությո՛ւն հոգու, գոհ տիպարը քո սուր ծանաժիվեց, ինչպես բութ ցափից:

Ո՛վ միջակություն (կոչական, ենթակա, որոշիչ)

հոգու (հատկացուցիչ, ձևի պարագա, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

գոհ (որոշիչ, ձևի պարագա, պայմանի պարագա)

քո (հատկացուցիչ, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

ցափից (հիմունքի պարագա, պատճառի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր)

109. Դու, հայրի՛կ, այդ մասին մի՛ մտախոգվիր, վաղը կեթ լուր կբերեմք գյուղից:

Դու (ենթակա, կոչական, ուրիշ խնդիր)

հայրի՛կ (ուրիշ խնդիր, ենթակա, կոչական)

մի՛ մտախոգվիր (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

վաղը կեթ (միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա, չափի պարագա)

կբերեմք (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

110. Այն քաղաքը, որտեղ կատարվել է այս դեպքը, այժմ էլ աննշան է, աշխարհից արիամարիված ու մոռացված, և, ի՛նչ խոսք, քչերն են հիշում դրա մասին:

քաղաքը (տեղի պարագա, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

այս (որոշիչ, հատկացուցիչ, չափի պարագա)

ի՛նչ խոսք (միջանկյալ բառակապակցություն, ձևի պարագա, ենթակա)

դրա մասին (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր,

միջոցի անուղղակի խնդիր)

111. Հայտնի պատրիկ սնքատ Բագրատունուն՝ նշանավոր գորավարին՝ որպես կայսեր դեմ մեղանշածի, գցում են կրկեսը, որ գազանները հոշտեն:

Հայտնի (պայմանի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

որպես մեղանշածի (մասնական բացահայտիչ, հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)

կրկեսը (ուրիշ խնդիր, ենթակա, տեղի պարագա)

գազանները  
հոշտեն (ն

112. Հեռավոր

սարերի (որ

թիվունքից

դանդաղ (որ

հիացնում է

բուրի (հա

բուրի (հա

113. Ոչ ոք չի

սպասում էր

Ոչ ոք (պայմ

էր (չափի

առաջին (չա

բուրի (հա

դրան (հա

մեղգործող

114. Անցավ ա

վնտրած գեղի

սրահից սր

մի (ձևի պա

դռան (հա

փնտրած (որ

գեղեցիկու

115. Բայց պի

դիմը է (ստ

ոչ մի (գիշ

ինձ (անջա

անդուլ (ձև

դարից (ան

116. Նա պատ

նա ապրում էր

ևս (ուրիշ խ

գիտելիքնե

դրանով (ձև

գաղափար

իրոք (նպա

117. Եղնամու

Եղնամու (որ

ուժերը (են

մեծ (հատկ

հարվածա

բոկատներ



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարրերակներից ընտրել ճիշտը:

283

գազանները (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)  
հոշոտեն (նպատակի պարագա, հանգույց, պարզ ստորոգյալ)

112. Հեռավոր սարերի թիկունքից դանդաղ ծագում է արևը և հիացնում բոլորին:  
Սարերի (որոշիչ, տեղի պարագա, հատկացուցիչ)  
թիկունքից (տեղի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)  
դանդաղ (որոշիչ, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա)  
հիացնում է (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, նպատակի պարագա)  
բոլորին (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, նպատակի պարագա)

113. Ոչ ոք չիմացավ, թե երբ ճայթեց գարնանամուտի առաջին ամպրոպը, թեև բոլորը սպասում էին դրան:

Ոչ ոք (պայմանի պարագա, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
երբ (չափի պարագա, միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա)  
առաջին (չափի պարագա, տեղի պարագա, որոշիչ)  
բոլորը (հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
դրան (հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր,  
ներգործող անուղղակի խնդիր)

114. Անցավ սրահից սրահ և հանդիպեց մի փղոսկրյա դռն. ներս մտավ և տեսավ իր փնտրած գեղեցկուհուն:

Սրահից սրահ (ձևի պարագա, անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

մի (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)

դռն (հատկացուցիչ, հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

փնտրած (որոշիչ, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)

գեղեցկուհուն (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, ենթակա)  
115. Բայց պինդ է հոգիս, ու ոչ մի ժանիք ինձ չի բաժանի իմ անդուլ դարից:

Պինդ է (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

ոչ մի (գիշման պարագա, հիմունքի պարագա, որոշիչ)

ինձ (անջատման անուղղակի խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր)

անդուլ (ձևի պարագա, որոշիչ, չափի պարագա)

դարից (անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր)  
116. Նա պատմում էր ոչ թե գիտելիքներով ինձ զարմացնելու համար, այլ, իրոք, դրանով

նա ապրում էր:

Նա (ուղիղ խնդիր, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

գիտելիքներով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, նպատակի պարագա)

դրանով (ձևի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, ստորոգելի)

զարմացնելու համար (վերաբերության անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա, ձևի պարագա)

իրոք (նպատակի պարագա, միջանկյալ բառ, որոշիչ)

117. Թշնամու առաջատար ուժերը ջախջախվեցին մեր հարվածային ջոկատների կողմից:  
Թշնամու (որոշիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

ուժերը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, կոչական)

մեր (հատկացուցիչ, ենթակա, բուն բացահայտիչ)

հարվածային (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

ջոկատների կողմից (ենթակա, անջատման անուղղակի խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)



284

118. — Ռոտե՞ղ եք անցրել այդ գեղեցիկ ծաղիկները:—

Խորհրդակոչ ժպիտով հարցրեց երիտասարդը:

Ռոտե՞ղ (հանգձան անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ստորոգելի)

այդ (դրոշիչ, հատկացուցիչ, պայմանի պարագա)

ծաղկավաճառին (հանգձան անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ժպիտով (միջոցի անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, դրոշիչ)

երիտասարդը (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

119. Թվում էր, թե դա մոռացված մի անկյուն է այն օրից, երբ դեռ մարդը չկար:

Դա (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

անկյուն է (ստորոգելի, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

այն (դրոշիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

դեռ (միջանկյալ բառ, ժամանակի պարագա, ձևի պարագա)

չկար (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա)

120. Եղած հողն էլ դարձր շարունակ այնքան է տրորվել օտար այրուծիի սնքակների տակ, որ անրացել է, քարացել:

Եղած (ստորոգելի, ձևի պարագա, դրոշիչ)

այնքան (չափի պարագա, ձևի պարագա, դրոշիչ)

սնքակների տակ (ձևի պարագա, դրոշիչ, տեղի պարագա)

այրուծիի (ենթակա, հատկացուցիչ, դրոշիչ)

քարացել է (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, պարզ ստորոգյալ)

121. Թեպետ առապիտը զով էր, այնուամենայնիվ, քանի արևը բարձրանում էր, այնքան օդն ավելի էր ջերմանում:

Առապիտը (ժամանակի պարագա, պայմանի պարագա, ենթակա)

զով (ձևի պարագա, ստորոգելի, դրոշիչ)

արևը (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)

օդը (ուղիղ խնդիր, ենթակա, տեղի պարագա)

ավելի (ձևի պարագա, չափի պարագա, ստորոգելի)

122. Հինգ օրվա ճանապարհ էր անցել, մինչև հասել էր այդ բնակավայրը, բայց դեռ երեք օր էլ պիտի սպասեր, որ մյուսները գային:

ճանապարհ (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

բնակավայրը (ստորոգելի, տեղի պարագա, նպատակի պարագա)

երեք օր (չափի պարագա, ժամանակի պարագա, դրոշիչ)

մյուսները (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, ենթակա)

գային (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, նպատակի պարագա)

123. Վերջացնելով գործը՝ նա դարձավ քիչ հեռու կանգնած մի լեյտենանտի.

— Հետևե՛ք աշխատանքի ընթացքին:

Վերջացնելով (ձևի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)

դարձավ (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)

լեյտենանտի (ուղիղ խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

հետևե՛ք (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի)

ընթացքին (հատկացուցիչ, վերաբերության անուղղակի խնդիր, հանգձան անուղղակի խնդիր)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ձիշող:

285

124. Ուզում էր գնալ արտասահման՝ սովորելու. դիմեց մի բանի բարեկամների, մերժվեց:

Արտասահման (նպատակի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա) սովորելու (պայժանի պարագա, պատճառի պարագա, նպատակի պարագա) մի բանի (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ) բարեկամների (հատկացուցիչ, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր) մերժվեց (բաղադրյալ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, պարզ ստորոգյալ)

125. Չնայած իրեն խոստացել էին, բայց համոզված էր, որ գաղտնիքն ասելու դեպքում միայն կարող էր ազատվել չարագործներից:

Իրեն (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր) համոզված էր (ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց) ասելու դեպքում (պայժանի պարագա, ժամանակի պարագա, պատճառի պարագա) կարող էր ազատվել (միջանկյալ բառակապակցություն, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

չարագործներից (ներգործող անուղղակի խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

126. Արամն այդ օրը չայցելեց ընկերոջը և ամբողջ օրն անցկացրեց միայնակ:

Այդ (ժամանակի պարագա, ուղիղ խնդիր, որոշիչ) ընկերոջը (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր) օրն (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի) անցկացրեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի) միայնակ (ձևի պարագա, որոշիչ, ստորոգելի)

127. Նա այդ օրը պետք է մեկներ Իտալիա, բայց, չգիտես ինչու, դա տեղի չունեցավ:

Նա (ուղիղ խնդիր, կոչական, ենթակա) պետք է մեկներ (բաղադրյալ ստորոգյալ, հանգույց, պարզ ստորոգյալ) Իտալիա (տեղի պարագա, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր) չգիտես ինչու (բաղադրյալ ստորոգյալ, ձևի պարագա, միջանկյալ բառակապակցություն) դա (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)

128. Նամակը գրել էր Մանվել Մամիկոնյանը՝ սպարապետի եղբայրը, որը Պարսկաստան մեկնած հայկական հեծելազորի հրամանատարն էր:

Նամակը (ենթակա, ստորոգելի, ուղիղ խնդիր) Մամիկոնյանը (ենթակա, բուն բացահայտիչ, որոշիչ) եղբայրը (բուն բացահայտիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր) որը (որոշիչ, ենթակա, չաղկապ)

Պարսկաստան (ստորոգելի, տեղի պարագա, որոշիչ)

129. Առաքելը գլուխը բարձրացրեց սրի դաստակին հենած ձեռքերի վրայից ու վճռական նայեց վիճողներին:

Գլուխը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ստորոգելի) հենած (ձևի պարագա, պատճառի պարագա, որոշիչ) վճռական (ձևի պարագա, որոշիչ, միջանկյալ բառ) նայեց (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, ձևի պարագա) վիճողներին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, նպատակի պարագա)



130. Մանեն ուշիուշով ականջ է դնում ծերունուն և գգուն ինչ-որ անսովոր մի բան:

Ուշիուշով (ծնի պարագա, նպատակի պարագա, որոշիչ)

ականջ է դնում (բաղադրյալ ստորոգյալ, ուղիղ խնդիր, պարզ ստորոգյալ)

ծերունուն (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)

ինչ-որ (միջանկյալ բառ, որոշիչ, հիմունքի պարագա)

բան (ուղիղ խնդիր, ենթակա, հանգման անուղղակի խնդիր)

131. Այս հոփիտով է անցնում Ալեքսանդրիա տանող երկաթգիծը, և դրանով է, որ սլանում է մեր գնացքը:

Հոփիտով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ներգործող անուղղակի խնդիր)

Ալեքսանդրիա (ենթակա, ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթակա)

երկաթգիծը (ուղիղ խնդիր, տեղի պարագա, ենթակա)

դրանով (միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, ձևի պարագա)

գնացքը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, անջատման անուղղակի խնդիր)

և մեր գնացքը:

132. Հինգ հուժկու գինիորներ դժկարությամբ կարողացան կասեցնել գազագած անբրիտ խուժումը:

Հինգ (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)

դժկարությամբ (ծնի պարագա, չափի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր)

գազագած (ծնի պարագա, ստորոգելի, որոշիչ)

անբրիտ (ենթակա, հատկացուցիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր)

խուժումը (ենթակա, մասնական բացահայտիչ, ուղիղ խնդիր)

133. Ծննդյան հենց հաջորդ օրը նա գրքերը տարավ Մարգարենց տուն՝ նրան ընծայելու:

Ծննդյան (ծանանակի պարագա, հիմունքի պարագա, հատկացուցիչ)

հաջորդ (որոշիչ, անջատման անուղղակի խնդիր, ժամանակի պարագա)

նա (ենթակա, ուղիղ խնդիր, ներգործող անուղղակի խնդիր)

Մարգարենց (հատկացուցիչ, որոշիչ, տեղի պարագա)

ընծայելու (նպատակի պարագա, հատկացուցիչ, ստորոգելի)

134. Նախասենյակում լսվեց դռան գանգակի աղմկալի ձայնը, որը չափից դուրս երկար շարունակվեց:

Նախասենյակում (հանգման անուղղակի խնդիր, ստորոգելի, տեղի պարագա)

դռան (բուն բացահայտիչ, ներգործող անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ)

աղմկալի (ծնի պարագա, միջոցի անուղղակի խնդիր, որոշիչ)

երկար (որոշիչ, տեղի պարագա, չափի պարագա)

որը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, շաղկապ)

135. Քալիս էին բարձրալանդակի տափարակից, որի կենտրոնում աղանանդի նման ջինջ լիճն էր: Տափարակից (անջատման անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա, տեղի պարագա)

որի (ենթակա, որոշիչ, հատկացուցիչ)

կենտրոնում (մասնավորող պարագայական բացահայտիչ, միջոցի անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա)

աղանանդի նման (որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր, ձևի պարագա)

լիճն (ուղիղ խնդիր, ստորոգելի, ենթակա)



5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

136. Ինչո՞ւ է կյանքը հաճախ այնպիսի չար խաղեր խաղում, որ մտածելիս մարդու սրտի մեջ արյունն է պաղում:

Ինչո՞ւ (նպատակի պարագա, պայմանի պարագա, պատճառի պարագա)  
չար (որոշիչ, ձևի պարագա, ստորոգելի)  
մտածելիս (ձևի պարագա, ստորոգելի, ժամանակի պարագա)  
սրտի մեջ (հանգման անուղղակի խնդիր, տեղի պարագա, պայմանի պարագա)  
արյունն (ուղիղ խնդիր, ենթակա, կոչական)

137. Երկար, ամրադար մայթերն են մաշում, շրջում են անվերջ, երբեք չեն հոգնում:

Երկար (որոշիչ, չափի պարագա, ձևի պարագա)  
մայթերն (ստորոգելի, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
շրջում են (հանգույց, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
երբեք (չափի պարագա, պայմանի պարագա, ժամանակի պարագա)  
չեն հոգնում (չափի պարագա, պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ)

138. Որդիդ կառողջանա, ո՛վ մեծափառ արքա, եթե նրան հազցնեք անվիշտ մարդու շապիկ:

Որդիդ (կոչական, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
արքա (որոշիչ, կոչական, ենթակա)  
մարդու (հատկացուցիչ, որոշիչ, հանգման անուղղակի խնդիր)  
շապիկ (ուղիղ խնդիր, ենթակա, ստորոգելի)  
կառողջանա (պարզ ստորոգյալ, բաղադրյալ ստորոգյալ, պայմանի պարագա)

139. Ծառերը մեկը մյուսից հեռու էին ինը-տասը քայլ, բայց հաստաբուն էին, մի-մի բուրգեր՝ ահագրու, բարձրաբերձ:

Հեռու էին (տեղի պարագա, ստորոգելի, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
ինը-տասը (չափի պարագա, ձևի պարագա, որոշիչ)  
հաստաբուն (ստորոգելի, ձևի պարագա, որոշիչ)  
բուրգեր (ստորոգելի, ուղիղ խնդիր, ենթակա)  
բարձրաբերձ (որոշիչ, ստորոգելի, չափի պարագա)

140. Պայծառ հոգիներին հատուկ է լավատեսությունը. Թունանյանը երբեք չկորցրեց լավագույն ապագայի հույսը:

Պայծառ (ձևի պարագա, չափի պարագա, որոշիչ)  
հատուկ է (ստորոգելի, հանգույց, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
երբեք (ժամանակի պարագա, չափի պարագա, ձևի պարագա)  
ապագայի (վերաբերության անուղղակի խնդիր, հատկացուցիչ, որոշիչ)  
հույսը (ենթակա, ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր)

141. Քամին, երևի, այդ բոլորն անում է այն պատճառով, որ արմավենին իրեն չի սիրում, Նեղոսին է սիրում:

Երևի (պարզ ստորոգյալ, միջանկյալ բառ, բաղադրյալ ստորոգյալ)  
բոլորն (չափի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)  
անում է (պարզ ստորոգյալ, ստորոգելի, հանգույց)  
իրեն (հանգման անուղղակի խնդիր, ուղիղ խնդիր, հատկացուցիչ)  
Նեղոսին (ուղիղ խնդիր, հանգման անուղղակի խնդիր, վերաբերության անուղղակի խնդիր)



142. Մի օր մեղմաշունչ մի բամի իջավ Նեղոսի ափերը և փռվեց ոտքերի տակ արմավենու՝

վայելչակազն, նոճիահասակ:

Քամի (հատկացուցիչ, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ափերը (տեղի պարագա, ենթակա, ուղիղ խնդիր)

ոտքերի տակ (ծնի պարագա, տեղի պարագա, հանգման անուղղակի խնդիր)

արմավենու (տեղի պարագա, հատկացուցիչ, որոշիչ)

նոճիահասակ (ծնի պարագա, որոշիչ, բուն բացահայտիչ)

## 5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

1. Ավարտական երեկոյին աշակերտները (երախտիքի, երախտագիտության) խոսք ասացին իրենց ուսուցիչներին:
2. Հափշտակիչը ձերբակալված է, (անբաստանելի, գրպարտվում) է բրեական օրենսգրքի համապատասխան հոդվածով և շուտով կկանգնի դատարանի առաջ:
3. Լուրջ միջոցներ ձեռնարկելու (փոխարեն, փոխանակ) ռուսական դիվանագետները բավարարված էին փոքրիկ գիշումներով:
4. (Ցեղական, ցեղային) ոչխարի մածուկը շատ ավելի համեղ է լինում:
5. (Տեղային, տեղական) իշխանությունները դաժան հաշվեհարդար տեսան ցուցարարների հետ:

6. Խորին երկյուղածությամբ մոտ գնացի ու (դողդոջուն, դողդոջուն) ձեռքերով հանեցի ծրարը:
7. Տարածաշրջան դիտորդներ ուղարկելու (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն) են հայտնել վեց երկրներ:

8. Սպասվում են հայ-ադրբեջանական (պաշտոնական, պաշտոնական) նոր հանդիպումներ:

9. Հիմնադրադր խստորեն հետևում էր կանոնադրական (պահանջների, պահանջներին) ճշգրիտ կատարմանը:

10. Այս գիրքը լույս է ընծայել «Ծաղիկ» (հրատարակությունը, հրատարակչությունը):

11. Ամ մածուկի խոսնակը հրաժարվեց այդ նիստում (հրատարակել, հրապարակել) բննարկվող հարցին վերաբերող բոլոր տպալեզու:

12. Երկրում հեղաշրջում իրականացնելու անհրաժեշտության վերաբերյալ իռեատորի բերած բոլոր (փաստերը, փաստարկումները) հերքվեցին ընդդիմախոսների կողմից:

13. Ձեկուցումից պարզվեց, որ զեկուցողը տարրական (հասկացություն, հասկացողություն) չունի երկրի իրավիճակից:

14. Հոր անսպասելի ժամանումից որդին (հանկարծակի, հանկարծակի) եկավ:

15. Այդ մարդու (կազմակերպական, կազմակերպական) ջիղը մնում է չօգտագործված:

16. Քաղաքագետը երկրի նախագահին հրաժարականի (զեկուցում, զեկույց) է ներկայացրել:

17. Դրամատուրգը (գործառնություն, գործունեություն) է կատարում թե՛ արտարժույթով, թե՛ դրամով:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

289

18. Այդ երիտասարդի հոռի վարքագծից երևում է, որ նա արդեն բարոյապես (այլասերված, այլասեռված) է:

19. Այդ առասպելական հերոսի մասին բազմաթիվ (ավանդույթներ, ավանդություններ) են տեղեփել:

20. Այնչտայնի հարաբերականության տեսությունը բավական (հետևորդներ, հետևորդներ) ունեցավ տարբեր երկրներում:

21. Ամեն զարնան գյուղացին սկսում է (այգաբացի, այգեբացի) աշխատանքները:

22. Ոչ պետական բուհերից շատերն իրենց դասախոսներին վարձատրում են (ժամավճարի, ժամավաճառի) սկզբունքով:

23. (Ապացուցումների, ապացույցների) բացակայության պատճառով քրեական գործը կարճվեց:

24. Այդ դեպքից հետո նրա հոգում մի տեսակ դառնության (զգացմունք, զգացում) էր մնացել:

25. Քաղաքապետարանը վերջերս մի որոշում է ընդունել, (ըստ որում, ըստ որի)՝ բոլոր բնակարաններում պետք է ջրաչափներ տեղադրվեն:

26. Բնավորության այդ լավ գծերը նա (ժառանգել էր, ժառանգություն էր ստացել) ծնողներից:

27. Մեր նախնիները մեզ (ժառանգորդություն, ժառանգություն) են թողել հայրենիք և լեզու, որոնք պիտի աչքի լույսի պես պահպանեն:

28. Ընտրարշավի ընթացքում պատգամավորության թեկնածուների մեծ մասը (խոստովանել, խոստացել) է պայքարել աշխատավարձերի կտրուկ բարձրացման համար:

29. Բոլոր տեղեկությունները նա (ծրագրել, ծրագրավորել) էր մուտքագրել կենտրոնական համակարգի մեջ:

30. Նրան (հազվագյուտ, հազվադեպ) կարելի էր տեսնել պարապ զբոսնելիս:

31. Խմելու ջրի վարձավճարները ժամանակին (հավաքել, հավաքագրել) ջրմուղ ցանցի բնականոն աշխատանքի գլխավոր պայմանն է:

32. Ազգային ժողովի (պատվիրակները, պատգամավորները) ձեռնամուխ եղան մոր օրինագծի քննարկմանը:

33. Խոսքը (վերաբերում, վերաբերվում) է 5-րդ դարի հայ պատմիչների գործերին:

34. Քաղաքացիություն ստանալով՝ նա դարձավ հասարակության (լիիրավ, լիակատար) անդամ:

35. Իր նամակներից մեկում որդին (խոստացել, խոստովանել) է ուղղել իր սխալը:

36. Գեղագիտությունը (հասկացողություն, հասկացություն) է տալիս գեղեցիկի մասին:

37. Ատենախոսի տեսակետները (հիմնավորվում, հիմնվում) են մասնավոր փաստերով:

38. (Չրատարակության, հրատարակչության) մեղքով գրքում սպրդել են բազմաթիվ վրիպակներ:

39. Իր մոր տունը կառուցող բանվորներին (պատվերներ, պատվիրաններ) տալիս մարմնի մեջ անսովոր ցուրտ զգաց:

40. Այժմ ազգին որպես հոգևոր սնունդ հարկավոր են ոչ միայն ավետարան ու շարական, այլև (արվեստ, արհեստ) և գրականություն:

41. Բժիշկները հիվանդին ուշադիր (քննարկեցին, քննեցին) և ախտորոշեցին բոքերի բորբոքում:

42. Երեխաների դաստիարակության հարցում ծնողներն այդպես էլ (միասնական, միացյալ) կարծիք չունեցան:







5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ծիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

291

69. Հեծյալները *(ելուծուտ, երբևեկ)* էին անում պարսպադռնից:
70. Միշտ Չլինկան հագիվ 13 տարեկան էր, բայց արդեն հրաշալի նվագում էր *(դաշնամուր, դաշնամուրի վրա)*:
71. Միշտ իջեցրեց ջուրակը և *(վճռականորեն, վճռորոշ)* պատասխանեց. «Հայրի՛կ, չէ՞ որ երաժշտությունը իմ հոգին է»:
72. Եղել էին երջանիկ ժամանակներ, երբ *(հաղթանակած, հաղթական)* փառքով վերադառնում էին պատերազմից, և ամբոխը ողջունում էր նրանց:
73. Անհնարին *(խռովքի, խռովության)* մեջ կանգնած էր նա հայրենական տան մուտքի առաջ:
74. Գիշերային այդ *(տազնապալից, տազնապող)* պահին երկու ձիավորներ անցնում էին Մուշի դաշտով:
75. *(Այս ու այն կողմ, այստեղ-այնտեղ)* շուտումուր գալուց հետո իշխանը չկարողացավ բնել և դուրս եկավ վրանից:
76. Նա ցատկոտեց *(տեղից, տեղում)* և չընկնելու համար բռնեց սյունից:
77. Մռայլ *(խորհրդի, խորհրդածության)* մեջ խորասուզված, գլուխը կրծքին թեքած՝ կանգնած էր Սմբատը:
78. Նրա և անդամալույծի միջև սկսվեց մի *(անօրինակ, անօրինական)* պայքար:
79. Եվ ահա մի անգամ *(շառաչուն, շառայուն)* հողմին չդիմացավ դարավոր հսկա կաղնին:
80. Չնայած պարկեշտ, բայց *(թեքումիտ, թեքնաբարո)* կին էր տիկին Բախտամյանը:
81. Հազարացիների վրաններն սկսեցին բոցավառվել, և նրանք *(հանկարծակի եկած, հանկարծակիի եկած)* փախան խուճապահար:
82. Նա նայում էր հոնքերի տակից և հայացքը զամում այնպես անդինադրելի, որ մարդ ստիպված էր լինում *(տեղի տալ, տեղիք տալ)*:
83. Հենց որ ստացան այդ լուրը, ամրոցի բնակիչներն իսկույն *(խառնվեցին, խռնվեցին)* պատանու շուրջը՝ հաղթության մանրամասները նրանից լսելու:
84. Մարզպետունին ժպտաց և այդ ժպիտի տակ փորձեց թաքցնել այն կասկածը, որով *(վերաբերում, վերաբերվում)* էր իր սպարապետին:
85. Այսօրվանից նա դառնում է մեր ստեղծագործական միության *(լիիրավ, լիակատար)* անդամ:
86. Սեփական գիտելիքի պակասի *(զգացմունք, զգացումը)* կախված է ունեցած գիտելիքի ծավալից ու խորացումից:
87. Հիվանդանոցներն այսօր չեն կարողանում սոցիալապես խոցելի խավերին *(ապահովագրել, ապահովել)* անվճար բուժօգնությամբ:
88. Ծառայության սկզբում նորակոչիկները ծանոթանում են կանոնագրքի *(պահանջներին, պահանջմունքներին)*:
89. *(Հոգեբարձուների, հոգաբարձուների)* խորհուրդը հուշարձանի պեղման նախագծի և հողախն աշխատանքների իրականացման համար նախատեսել է անհրաժեշտ գումար:
90. Քաղաքի տեսարժան վայրերը *(դիտելուց, դիտարկելուց)* հետո ճամնապարհ ընկանք դեպի Վենետիկ:
91. Հրամանատարը նշեց, որ գինիորների մարտական *(պատրաստակամությունը, պատրաստակամությունը)* բավական բարձր է:
92. Մենք պետք է իրավական *(պետականություն, պետություն)* կառուցենք:
93. Ես զարթնեցի, *(միառժամանակ, միառժամանակ)* մնացի արթուն, հետո նորից բնեցի:



292

94. Բարեխիղճ աշխատանքի շնորհիվ հավաքականի վարորդները կատարել են զգալի

բանակությունը վառելիքի(տնտեսություն, տնտեսում):

95. (Ավանդությունը, ավանդույթը) պատմում է, որ Այծենիկ սնեցին իր մարմնից հանած

մետերով էր կռվում բշտածիների դեմ:

96. Օրիորդի (հնչում, հնչյուն) ծիծաղը ծավալվելով արձագանքեց պալատի կամարների տակ:

97. — Անահիտ, խոսի՛ր, մի խո՛ւք ասա, — հուզմունքից շառագունելով (թրթույեց, թրթվեց)

Արտակը:

աղբիկ

98. (Ամուլ, ամուլ) դաշտերը դարձան բերրի ու արգասաբեր, և անապատները ծաղկեցին:

99. Պատմության բաժնի որոշ ուսանողներ հաջողությամբ (լուծեցին, լուծարեցին) նախորդ

կիսամյակի պարտքերը:

100. (Կարկաշուն, կարկաշյուն) վտակները, լեռան ստորոտի մոտ միախառնվելով, դառնում են

հորդառատ մի գետ:

101. Ցավոք, մեր մարդիկները վճռական պահերին (ցույց, չտվեցին, չցուցաբերեցին)

անհրաժեշտ կամք ու վճռականություն, այդ պատճառով էլ պարտվեցին:

102. Փորձառու մարզիչը վերջին (ցուցումներն, ցուցումներն) էր տալիս իր սաներին, թեև

վերջիններս քաջածանոթ էին տեղանքին:

103. Ես որոշ վերապահությամբ եմ (վերաբերվում, վերաբերում) այդ հարցի քննարկումներին:

104. Հոգիվյանը պատրաստվում էր (փոխարինելու, փոխարկելու) խաղից դուրս եկող իր

ընկերոջը:

105. Կարծում եմ՝ այդ խնդիրները շատ մեծ (բարդություններ, բարդություններ) չեն պարունակում:

106. Նոր դասը հեշտ չէր, և մենք դժկարությամբ (իրացրինք, յուրացրինք) այն:

107. Իմ հաջողությունների համար ես (պարտավոր, պարտական) եմ ծնողներին և ուսուցիչներին:

108. (Հայերեն լեզուն, հայերենը) աշխարհի հնագույն լեզուներից է:

109. Այդ մասին ասվել է (բազմիցս, բազմիցս անգամ):

110. Քո նշած (փաստերից, փաստերի) մեծ մասը չի համապատասխանում իրականությանը:

111. Հոգիանեցին՝ որպես պարտաճանաչ (աշակերտ, աշակերտի), ես լավ եմ ճանաչում:

112. Երեխան իր ծնողների հետ դուրս (եկավ, եկան) գրոսանքի:

113. Բոլորը տեսնում էին, որ օրիորդն (օրակուր, օրակար) ավելի էր գեղեցկանում:

114. Ոչ միայն չէր սովորել դասը, (այլև, այլ) դասի տեղն էլ չգիտեր:

115. Ամեն կերպ փորձում էր (գուրկ, գերծ) մնալ վարկաբեկվելուց:

116. Պատավորի կասկածները (հիմնավորվեցին, հիմնվեցին) նոր փաստերով:

117. Ընկերներիդ (հանդիպելիս, հանդիպելուց) չմոռանաս ասել այդ մասին:

118. Տան համար նոր պահարան, բազմոց, սեղան և արժույթ եմ գնել, ինձա ջանում եմ (դրանք,

դրանք) դասավորել հյուրասենյակում:

119. Հեծած սևաթույր (մծույզը, գրաստը), սարեր ու ձորեր կտրելով՝ սուրում էր սիգապանծ

ասպետը:

120. Իր լուրջ հայացքով (անդորո, հանդարտ) նայելով՝ Վահանին՝ նա ունկնդրում էր այդ

անսովոր պատմությունը:

121. Որևէ խոսք (ասելու, արտահայտելու) փոխարեն՝ սուրհանդակը նամակը հանձնեց

իշխանին:



122. Վարդանը համոզված էր, որ այն չկա իր բաղաբանական ճրագների (հակասակորդ, ուսից)։

123. Դեռ չմարած խարույկի կարծրագույն լույսը (ցուցաբերեց, երևան հանեց) նրա քանի նույն դեմքեր, որոնք տաքանում էին։

124. Նա չէր վերադառնալու ընտանիքի գիրքը, քանի դեռ վերջին հազարացին (հետապնդված, վտարված) չէր երկրի սահմաններից։

125. Դեռավոր անապատում (մոլեգնում, վարարում) էր մորիկը և երկինքը ծածկում փոշու անկերով։

126. Կառքի նստաբարձերին հենված Աշխենը անգուսպ (փղծկում, հեկեկում) էր։

127. Հայերն ընդդիմանում էին համառությամբ՝ Լցված (վրեժի, քենի) զգացումով։

128. Մենք երախտապարտ ենք այն անշահախնդիր (բժշկին, բժշկից), որը, հերոսական ջանքեր գործադրելով, փրկեց վթարի ենթարկված մեր հարազատի կյանքը։

129. Թագավորն ուշադրությամբ լսում էր գորակահին՝ առանց դույզն-ինչ դժգոհության նշույլ (արտաբերելու, արտահայտելու)։

130. Ամառները նա մեկ ամսով գնում է գյուղ՝ (ի՞ր, հրեն) պապերի ծննդավայրը՝ հանգստանալու գեղատեսիլ բնության գրկում։

131. Այդ լուրն ընկերոջը հաղորդելու համար Արան հեռախոսով (կապվեց, կապվեց) նրա հետ։

132. Երբ նկատեց երիտասարդի՝ դեպի իրեն դիմող (կերպարը, կերպարանքը), չթաքցրած հուզմունքով ժպտաց։

133. Տեսնում ես՝ մենք մի մեքենայում չենք տեղավորվում. երեխան թող գա (քո, քեզ) հետ։

134. Սարսափած բնակիչների հուսահատ աղաղակները, միախառնվելով կործանվող շինվածքների դրոշմունքին, ավելի էին (հզորացնում, սաստկացնում) ընդհանուր զարհուրանքը։

135. Վանականը կանգ առավ շքեղ (տան, խորժիթի) պատուհանի առաջ։

136. Հենց սկզբից նրա ուշադրությունը գրավեցին նորակառույց պատի խոր (խորշոմները, խորոչները)։

137. Սամիկոնյանների նախնիները տաճարների կառուցման համար (վերջացրին, սպառեցին) իրենց զանձները։

138. Հայոց աշխարհի մեծ բարեկարգի (տիպարը, տիպը) ոգեշնչում էր ամենքին։

139. Ճանապարհորդը միայն մի բան էր երազում՝ երկար ծանապարհից հետո (խոնջանալ, հանգչել) մի կոճղի կամ քարի վրա։

140. Նա՝ խոշոր մարմնով (գեղաշուք, գողտրիկ) այդ կինը, յուր փայլուն աչքերով երբեմն նայում էր Արթակի երեսին։

141. Գեղջուկի և երկրագործի համար սկսվել էր հողային աշխատանքների (եռում, եռանդուն) շրջան։

142. Բազմաբյուր հայրողիներ (սփռված, փռված) են աշխարհի տարբեր ծայրերում։

143. Այդ առավոտ սուրհանդակը (ավետեց, գուժեց) հեռվից բերած բոթը։

144. Այդ դասախոսից ոչ ոք չի դժգոհում, որովհետև նա ուսանողներին միշտ էլ լավ է (կերարբերում, վերաբերվում)։

145. Պահապանները, տեսնելով, որ ներս մտնողը իշխան է և ոչ հասարակ զինվոր, (պատշաճ, տեղին) հարգանք մատուցեցին նրան։

146. Հմուտ գորավարը գործադրեց իր ռազմական ողջ տաղանդը՝ թշնամու նոր հարձակումը (ընդմիջելու, կասեցնելու) համար։



294

147. գնորդ Սարգսեանին տուրհանգրվակ ուղարկեց սկսած իրենց տարած հաղթանակի (լուրը, գույծը) հայտնելու:
148. Թշնամին, խուժելով այդ քաղաքը, մինչև վերջին բեւը (գողացավ, կողոպտեց) քաղաքացիներին:
149. Նա դժկամությամբ բացում էր բսակի բերանը և սրտի (վշտով, ցափով) վճարում բանկոդների օրակարծը:
150. Այդպիսի մարդիկ են (ստեղծել, կերտել) պատմությունը:
151. Բարեբաղի ուղարկած անսակամ թռչակն արդեն (վերջացել, ավարտվել) էր, և նա սպասում էր հաջորդին:
152. Կկարողանա՞նք արդյոք գտնել այն ոսկե միջինը, որ խաղաղություն է (նպիրում, պարզևում) մտքին ու հոգուն:
153. Միայն սայլերին լծված (նծույզների, ծիւրի) խրիսնջւունն էր մերթընդներթ ընդհատում լռությունը:
154. Ձուկատը թափով անցավ գետը և մարտի բռնկեց հակառակորդի (հեծյալների, հեծկորների) գորախմբի հետ:
155. Արագածից փչող ծակող (քամին, գեփյուղը) անարգել պտույտներ էր գործում նեղլիկ ու կեղտոտ փողոցներում:
156. Նա այդ քայլին դիմեց այն (իույտով, հուսով), որ հաջողության կհասնի:
157. Տնօրենն ավելացրեց, որ ինքը բոլորովին էլ-դեն (չէ, չի) այդ առաջարկությանը:
158. Սահմակը արագորեն սկսեց ղեկի ցած, իսկ գայլերից խրտնած ծիւրը ծյունածածկ ճանապարհով (աղշակեցին, ասպատակեցին) քառատրոփ:
159. Շուշանիկն սրափվեց և անոթխած, հագիվ նկատելի (ծպիտով, ծիծաղով) ծեռքը մեկնեց Միքայելին:
160. Աշխատությունն էր որակական հատկանիշներով լիովին բավարարում է բեկնածուական ատենախոսությանը ներկայացվող (պահանջները, պահանջները), պահանջները):
161. Քո պատմած դեպքը սովորական (ինքարք, հնարանք) է, այլ ոչ բն իրականություն:
162. Հեռվից լսվում էին սարից իջնող աղբյուրների մեղծ (շառաչը, կարկաչը) և Արածանիի անուշ երգը:
163. Երեկոյան (քառաչում, մայում) էին մարգագետիններից տուն եկող կովերն ու հորբերը:
164. Արտակն ու Անահիտը աշտարակից (դիտում, նայում) էին ծովն ու ծովեզները:
165. Վարդոյան մի թափանցիկ մշուշով իր քմայքոտ մարմինը (պարուրած, շրջապատած) կանգնում էր նա Փոքր Մասիսի կատարին:
166. Մի կատարի քամի (ճռնչաց, շառաչեց) այնպիսի սաստկությամբ, որ հնօրյա ծառերն արձատից սկսեցին տատանվել:
167. Բաֆու պատմապեպի հերոսը ներքին ողբերգություն է ապրում այն ցավալի իրողությունից, որ իր հայրն ու բեռին ճակատագրական պահին դավաճանել էին (հայրենիքը, հայրենիքի):
168. Մեղծ քամուց (իշշում, ճարճատում) են բարդիների բարձր կատարները, իսկ ներքևի ճյուղերը խավարի մեջ դեռ անշարժ են:
169. Արվեստի գլուխգործոցներն ատեղծել են ոչ բն պատմական մարդիկ, (այլ, այլև) բնական օժտվածությամբ վիթխարի աշխատասիրություն գումարած և իրենց կոչմանը հավատարիմ նվիրյալներ:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

170. Գյուղացու ամբողջ ունեցածն ընդամենը մի (օրավուր, օրավար) հող էր:

171. Որպեսզի հիմնավորի իր մտքերը, Արամը բերեց (ծանր, ծանրակշիռ) փաստարկներ:

172. Արագիւնները, որ վերադարձել էին մեր կողմերը, իրենց բույնը (ստեղծել, շինել) էին ամենաբարձր բարդու կատարին:

173. Ծառերի միահյուսված կատարները (տատանվում, ծածանվում) էին ուժեղ քամուց, և ծյուղերի արանքից երևում էր կապտավուն երկինքը:

174. Գարեգինն այն մարդկանցից չէր, որ ընկերների մասին (ծանծաղ, մակերեսային) կարծիք հայտներ:

175. Աշխենի գեղեցիկ զանգուրները (ծածանվում, սասանվում) էին մեղծ քամուց, որ փչում էր մոտակա լճակից:

176. Ամռանը Արաքսի ջուրն այնքան է պակասում, որ նրա (ծանծաղ, մակերեսային) տեղերով կարելի է անցնել մյուս ափը:

177. Ծանր ապրումները (տատանել, սասանել) էին նրա հոգեկան անդորրը, և նա տառապում էր անքնությունից:

178. Հանցագործն այսօր անմեղ է ձևանում, ճշմարտաման խոստովանություններ անում, որոնց (անկեղծության մեջ, անկեղծությամբ) պետք է կասկածել:

179. (Խոր, խորաթափանց) ծովի հատակից սուզակները համեցին մի խոշոր մարգարիտ, որ պետք է լիներ թագավորի մականի զարդը:

180. Հեռադիտակը, որով ուսումնասիրում են երկնային մարմինները, (ստեղծել, կերտել) է իտալացի ֆիզիկոս Գալիլեյը:

181. Տիեզերագնացները (դիտում, դիտարկում) են այնպիսի աստղերի հատկությունները, որոնց բնական արբանյակների վրա հնարավոր է կյանքի գոյությունը:

182. Վերջերս գրողների տանը (բնակեց, բնարկվեց) Պ. Չեյքովսկայանի «Հիսուս Նազովրեցին և նրա երկրորդ աշակերտը» ստեղծագործությունը:

183. Աստղագետները (վիճարկում, վիճում) են տիեզերքում կենսաբանական էակների գոյության հարցը:

184. Փարիզ-Դավար ավտոմոբիլաշարն այս տարի (մեկնարկեց, մեկնեց) աշնան վերջերին:

185. Բոլորին հիացնում էր այն, որ իշխան Մարգալետունին հարգանքով ու արժանապատվությամբ էր (վերաբերում, վերաբերվում) իր զինվորներին:

186. Ատոմը (իրեց, հրահրեց) իր ընկերներին, որ միանան խոովությանը:

187. Նրանք առավել, քան անշունչ մագաղաթը, կարողացել են (պահպանել, պաշտպանել) իրենց հայրենական բարբառը:

188. Չուրն այնքան պարզ էր, որ տեսնում էի, թե ինչպես ձկների մի վտառ (լողում, լողանում) էր ափի երկայնքով:

189. Ամեն օր միևնույն ժամին ծայնասփյուռով տրվում է (պաշտոնական, պաշտոնական) հաղորդագրություն պատերազմի մասին:

190. Հայաստանի պատվիրակները եկող տարի կմասնակցեն Մոսկվայում կայանալիք աշխարհի (առաջնությունում, առաջնությամբ):

191. Մուշեղի ականարկները (վերաբերում, վերաբերվում) էին իրենց գաղտնի բանակցություններին:

որել ճիշտը և  
ության մեջ:

ակի (լուրդ,

կողոպտեց)

) վճարում

ա սպասում

պարզում)

նդիատում

ծվորների)

մեղլիկ ու

ունածածկ

ը մեկնեց

ծուական

րածանի

թերը:

պատած)

ծառերն

ությունից.

մ):

կ ներքևի

) բնական

լատարի



192. Դատաբանում տված կեղծ (ցուցումի, ցուցումների) համար վկան ենթարկվեց պատասխանատվության:
193. Դա բնավ չէր խանգարում Արամին, որ նա իմ գործընկերներին հարգանքով (վերաբերվեր, վերաբերել):
194. Մարզպետունին մարտից առաջ անձանք շրջում էր վրանից վրան և գորապետներին (ցուցումներ, ցուցումներ) էր տալիս:
195. Արտակը անախորժության (զգացմունքով, զգացումով) էր նայում իմ անկոչ ուղեկցին:
196. Մեր դատելի արտակարգ եղանղը, նրա (կազմակերպական, կազմակերպչական) ունակությունները շատով տվեցին իրենց առաջին պտուղները:
197. Երազմանն ու իրենց անսահման լայն (հասկացություններ, հասկացողություններ) են, որ ընդգրկում են այն ամենը, ինչ կա աշխարհում:
198. Մայրը չղիմացավ, երբ երեխան ժպտաց նրա երեսին և մի քանի քառեր (թրթիկեց, թրթիկեց):
199. Եւ կարողանում էր ամեն ինչ այնպես բացատրել, որ մատչելի էր երեխաների (հասկացողությամբ, հասկացությամբ):
200. Մոնան թախիծով (թրթիկեց, թրթիկեց) ուսը և արագ հեռացավ:
201. Տղան ոչ թե մեղադրում էր իր վաղեմի ընկերուհուն, (այլ, այլ) սիրաշահում:
202. Երկրում տիրող ծանր պայմանների (պատճառով, շնորհիվ) արտադրությունն աստիճանաբար նվազում է:
203. Երաժշտը ոչ միայն համակրում էր Լևոնին, (այլ, այլ) կարեկցում:
204. Բժշկի մասնագիտական հմուտ միջամտության (պատճառով, շնորհիվ) ինչպանդն անմիջապես ապաքինվեց:
205. Թռչունների (երաժը, երամակը) ուրախ ծլկոցով ճախրում էր երկնականմայուն:
206. Հարթակից ճամադատակող այդ ոգևորված անբարտապանի անուն— ազգանունն (ի՞նչ, ինչպե՞ս) է:
207. Կինը սաստիկ լարումից սպառել էր համբերությունը. ամբիւս ճանճերի հարձակումներից պաշտպանվելու համար ճեղքն առավ (հովաքը, հովհաքը):
208. Հրավիրյալների մեծամասնությունը, իրավիճակին անտեղյակ, այդպես էլ (չկարողացավ, չկարողացան) որևէ նախաձեռնությունը հանդես գալ:
209. Երեսնր փողոցներից (մեկում, մեկի վրա) օրերս բացվել է մի նոր սրճարան, ուր ամեն ինչ ճաշելի է ու համեմի:
210. Իր լավ մարզավիճակի և ինքնագիտության (շնորհիվ, պատճառով) նա դարձավ մրցության հաղթող և նվաճեց գլխավոր մրցանակը:
211. Ռատցուիին (բազմիցս, բազմիցս անգամ) նրան դիտողություն է արել, բայց այդ չափանշին էր շարունակում է դասը խանգարել:
212. Ընթերցատարում երկար էր մնում, (որպեսզի, որպիսի) ժամանակին կարդա օրվա ճանուղը:
213. Կատակարության համեմատաբարական—նախկին բնատրվումից պարզվեց, որ նրանում առաջադրված խնդիրները մեզ անհայտն չեն (վերաբերվում, վերաբերում):
214. Միտ (զգացումը, զգացումներ) նրա իրենում բույն էր դրել այն օրից, երբ մտել էր դպրոց ու նախել մի սրբունիկ աղջնակի կողքին:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ծիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

215. Հայագի Բարոնները մեծ (երախտիք, երախտազիտություն) ունեն Լեհաստանի բժշկության, մշակույթի և լեհահայոց պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում:

216. Հայաստանյան որամատները նույնպես շուտով կսկսեն եվրոյով (գործառնություններ, գործառնություններ):

217. Շատ չարամիտներ են փորձել (վարկաբեկել, վարքաբեկել) նրան, սակայն ոչ ոքի չի հաջողվել:

218. Արցախյան ազատամարտով հայերը (նրկին անգամ, կրկին) ապացուցեցին, որ իրենք Ավարայրի ու Սարդարապատի հերոսների ժառանգներն են:

219. Պատրաստվելով թերթ կարդալ՝ պապը աչքերին դրեց (ակնոցները, ակնոցը):

220. Հանքաքարը տաքացնելով՝ առանձնացրին (խարամը, խաշամը):

221. Ամեն ինչ (կապկած, կախկած) կլինի նրանից, թե տնօրենն ինչ որոշում կընդունի:

222. Չնայած նրանք մտերիմ ընկերներ էին, բայց որոշ հարցերի վերաբերյալ (ներհակ, հակամետ) կարծիքներ ունեին:

223. Նորալուսնի (մահիկը, սկավառակը) փայլում էր կաթնագույն լույսով:

224. Երկարատև ծանր աշխատանքից (խոնջանալով, հանգչելով)՝ անտառահատները որոշեցին հանգստանալ:

225. Նրա անհաջողությունները (կապկած, կախկած) էին իրադարձությունների անբարենպաստ ընթացքի հետ:

226. Նա (հուսում, հուսով) էր, որ հաջողության կհասնի, ուստի դիմեց այդ քայլին:

227. Այդ բարի մարդու արարքները (ներհակ, հակամետ) էին չարության մասին մտքին անգամ:

228. Սիրանուշը շաբաթ երեկոյան իրենց ամառանոցում աշխատակիցների համար (հրավերը, հրավեր) է կազմակերպել:

229. Լեռնագնացները, հաղթահարելով հերթական (բարձրունքը, բարձրունք), շարունակեցին իրենց երթը դեպի լեռնագանգվածի ամենբարձր գագաթը:

230. Չնայած եղբայրներ են, բայց (հակոտնյա, հակամետ) բնավորություններ ունեն:

231. — Երեխաներ, այժմ դուք կծանոթանաք վայրի (թռչունների, թռչունների հետ), — ասաց գազանանոցի ուղեկցորդը:

232. Արյան և ավերի (ներհակ, հակամետ) թուրք հրոսակները հարձակվեցին խաղաղ բնակավայրերի վրա:

233. Դիմելով պատկերասրահի տնօրենին՝ գիտնականը ասաց.

— Լսել ենք, որ (ձեր, ձեզ) մոտ են պահվում Այվազովսկու նորահայտ նկարները:

234. Մենք սիրով ընդունեցինք նրանց (հրավերը, հրավեր) և կմասնակցենք գիտաժողովին:

235. Միայնության (զգացումը, զգացումներ) խորացում էր նրա վիրավորանքը և սաստկացնում տառապանքը:

236. Նրանք բարեհաճել են մեզ նույնպես հրավիրել (մասնակցել, մասնակցելու) իրենց տղայի հարսանիքին:

237. Դավադիր գնդակը թիկունքից էր (դիպել, դիպել) նրան ու տեղնուտեղը սպանել:

238. Իրեն մի հարցում օգնելու խնդրանքով (իմ, ինձ) մոտ էր եկել դպրոցական դասընկերս:

239. Նրա հպարտ հոգին (վրդովվել, վրդովել) էր բարեկամի անզգույշ մի խոսքը:

240. Տարեվերջին պարզվեց, որ (հանքափորները, հանքափորներ) բարեխղճորեն կատարել են իրենց խոստումը:



298

241. Մարտի 30-ին՝ գիշերվա ժամը 2-ին, (ժամացույցների, ժամացույցների) փոքր սլաքները պետք է մեկ ժամ առաջ տալ:

242. Ազնավորին՝ որպես (բանապտեղծ, բանաստեղծի), դեռևս պատշաճորեն չեն գնահատել բննադատները:

243. Շառլի հայրը՝ Միքայելը, Փարիզի «Կոկկաս» ռեստորանում նվագում էր (թամանչայի վրա, թամանչա) և երգում Նայաթ-Նուրիի ու Ջիվանու երգերը:

244. Սկզբնական շրջանում ոչ ոք չէր (վերաբերվում, վերաբերում) նրա երգերին, նույն այն երգերին, որոնք ճանաչումից հետո ընդունվում էին դրդողալի ծափահարություններով:

245. Մի արվեստագետ միայն՝ Էդիտ Պիաֆը, խիստ հապանելով Շառլի գեղեցիկ պարը, հրապիրեց նրան ելույթ (ունենալ, ունենալու) իր խմբում:

246. Ազնավորն իր երգերով նվաճել էր ոչ միայն Փարիզը, (այլև, այլ) աշխարհի շատ ու շատ քաղաքներ:

247. Նա դատարան ներկայացավ որպես (տուժած, տուժված) կողմ և անհերքելի փաստերով հիմնավորեց իր արդարացի լինելը:

248. Այգում (աշխատելուց, աշխատելիս) նա ցուրտ չէր գգացել, բայց տուն վերադառնալով՝ բարձր ջերմությամբ ընկել էր անկողին:

249. Ժամանակակիցները պատմում են, որ Էդիշե Չարենցը հաճախ էր իջնում Յրագղանի ձորը՝ ջրի (խախտյուն, խղիտջուր) լսելու:

250. Նրա հոգու անդորրը խախտվել էր վերջին ցնցող (դեպքերով, դեպքերից):

251. Տեղափոխվող սարքավորումները մեքենայի ուժեղ ցնցումներից շուրջ էին եկել ու վնասվել այնպես, որ (դրանց, դրանցից) մի մասն այլևս պիտանի չէր գործածության համար:

252. Հետևե՛ք մեր խորհուրդին և բաց մի՛ բողբեք հնարավորությունը (հնտանալ, հնտանալու) համակարգչային գործում:

253. (Թռչող, բռնող) օդանավի ձայնն արագորեն խլացավ, և նա շուտով կորավ երկինքը ծածկող ամպերի մեջ:

254. Երիտասարդ ու անվարժ երգչի ձայնը անսովոր դալիճում անակնկալ (հուզմունքից, հուզմունքով) դողում էր:

255. Անժամոր գեղեցիկուի ծեփին կար մի հետաքրքիր ծալուկի (հովիար, հովար), որով նա և հով էր անում, և քշում էր վրա տվող ճանճերին:

256. Իրավապահ մարմինները, այնուամենայնիվ, բռնեցին վտանգավոր հանցագործին և նրան (նստացրին, նստեցրին) մեղադրյալի արձին:

257. Վարուց հայտնի չգրված մի օրենքով՝ մարտադաշտից (փախնող, փախչող) վախկոտներին ու դավաճաններին խփում են թիկունքից:

258. Բանի որ վերքը փոքր էր ու առանձնապես վտանգավոր չէր, վիրահատությունը կատարեցին (տեղային, տեղական) անզգայացումով:

259. Ամենօրյա մարզումների շնորհիվ մեր գնդի զինվորները ծեփ էին բերել մարտական (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն), որից երկուրդում էր թշնամին:

260. Բժիշկը հիվանդի նպաքինման ողջ ընթացքին պարբերաբար հետևելու (պատրաստակամություն, պատրաստակամություն) հայտնեց:

261. Իրաքյան պատերազմը միայն արաբների գործը չէ. դա (վերաբերում, վերաբերվում) է տարածաշրջանի բոլոր երկրներին ու ժողովուրդներին:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

299

262. Հիվանդը վաղուց էր կորցրել համի (զգացումը, զգացմունքը) և հիմա նույնիսկ չէր էլ գիտակցում՝ իր կերածը քաղցր է, թե դառը:
263. Այդքան շատ բարձրաստիճան հյուրերի (միաժամանակ, միաժամանակ) և անսպասելի գալը տանտերերին մի պահ շփոթության մատնեց:
264. Ծաղկից ծաղիկ (թռչելով, թռնելով)՝ ժրաջան մեղուն ծաղկաբույր նեկտար էր հավաքում:
265. Թերևս ամենից խոր մեծարենցն է ըմբռնել Նարեկացուն, (մեկնել, մեկնարկել) նրա «Մատյանի» քնարական հերոսի ողբերգության երկրային ու երկնային ակունքները:
266. «Պեպո» կատակերգության առանձին (տեսիլներում, տեսիլքներում) Սունդուկյանը կերպավորել է հասարակական տարբեր խավերի մարդկանց, բացահայտել նրանց էությունը:
267. Նկատի ունենալով, որ Նազարյանը հաճախակի է խախտում հարևանների հանգիստն ու համակեցության կանոնները, դատարանը նրան հատուկ վճռով (վտարեց, վթարեց) իր բնակարանից:
268. Բարեբախտաբար մեքենան, մի հսկա քարի դեմ առնելով, կանգ առավ, և ուղևորները շատ (չտուժվեցին, չտուժեցին):
269. Բայց վախենում են, որ կմերժես, կասես՝ չէ, ու ես հենց քո առաջ (կհանգեմ, կհանգչեմ) մոմի պես:
270. խաղի թեժ պահին հարձակվողներից մեկը ծանր վնասվածք ստացավ, և մարզիչը նրան (փոխարինեց, փոխարկեց) կիսապաշտպանով:
271. Համալսարանի ղեկավարությունը որոշել է խստացնել (տարկետում, տարկետում) ծնակերպելու պայմանները:
272. Չորս ամիս աշխատավարձ չէր ստացել, որի հետևանքով վատացել էր նրա (ընտանեական, ընտանեկան) դրությունը:
273. (Ոչ ոքի, ոչ-ոքի) մտքով չանցավ, թե այդ խառնաշփոթ ստեղծող ծաղկած անծանոթն իրենց ընկերը կլինի:
274. Մասնագիտական խորհուրդը երիտասարդի ատենախոսությունը գնահատեց ըստ (արժանվույն, արժանավույն) և միաժամյն որոշեց նրան շնորհել իր հայցած գիտական աստիճանը:
275. Երբեմնի մեծահարուստ, ամենագոր մարդը (սննկացել, սնանկացել) էր ու դուրս չարտվել մեծ կյանքից. այլևս չունեի նախկին հեղինակությունն ու իշխանությունը:
276. Այդ անհագ շատակերն (օրեկան, օրական) խժռում է մի քանի մարդու սնունդ և դեռ էլի դժգոհ է:
277. Այդ մասին (բազմիցս, բազմիցս անգամ) զգուշացրել ենք նրան, բայց նա չարունակ կրկնում է նույն սխալը:
278. Տղան շատ էր փորձել (խոսացնել, խոսեցնել) այդ աղջկան, սակայն վերջինս ոչ միայն չէր լսել նրան, այլև մոտենալ անգամ թույլ չէր տվել:
279. Խիստ ու երկարատև էր Հայաստանի այս տարվա ծմեղը. մրգառատ շրջանները շատ են (տուժել, տուժվել) սաստիկ ցրտահարությունից:
280. Ազգային ժողովում մի քանի պատգամավոր առաջարկեցին, (որ, որպեսզի) այդ օրինագիծը վերադարձվի լրանշակման:
281. Այս պայմաններում ամենևին էլ (ձեռնառու, ձեռնառու) չէ քաղաքում անասուն պահելը. էլ չեն խոսում առողջապահական անհարմարությունների մասին:
282. Գրիգոր Նարեկացու ստեղծագործության գիտական բնութագրման ատկաբեզում մեծ ջանքեր են ներդրել Ղ. Ալիշանը, Ա. Չոպանյանը, Լ. Շանթը, Մ. Սեծարենցը, Մ. Աբեղյանը և (այլք, այլք):



283. Այսօր հայոց պատմական Արցախ աշխարհը մեծ մասով ազատագրվել է ադրբեջանական

գերիշխանությունից (*ի շնորհիվ, շնորհիվ*) հայ ամենուրազ ազատամարտիկների:

284. *(Յանձն, հանձն)* պարոն Կարապետյանի մեր դպրոցն ունի բանիմաց, կրթական գործը

լավ պատկերացնող, բարձր նկարագրի տեր տնօրեն: *ձեռնարկ*

285. Նա այդ հավաքին եկել էր առանց (*զգուշացում, զգուշացման*), ուստի անխուսափելի էր

հակառակորդների նոր բախումը: (*վարկաբեկող, վարքաբեկող*) մի

286. Ընդհանուր ժողովում տնօրենի հակառակորդները նրան (*վարկաբեկող, վարքաբեկող*) մի

քանի ելույթներ ունեցան:

287. Հասկանալով մեղադրանքների իսկությունը՝ ներկաներից (*ոչ մեկ, ոչ մեկը*) գեղծարարին պաշտպանելու փորձ չարեց:

288. Ծիրանի բարձր բերք ստանալու համար բարենպաստ պայմաններ են պետք. անհրաժեշտ է (*որ, որպեսզի*) ժամանակին կատարվեն փխրեցումն ու էտը, կազմակերպվի վնասատուների դեմ պայքարը:

289. Սիրում են Հանո Սահյանի «Մանուկներում (*կորան, կորակ*) արահետ ու անուն» սկզբածքով բանաստեղծությունը:

290. (*Վերաբերյալ, վերորենյալ*) փաստերից ակնհայտ է դառնում, որ նա չեզոք ու անտեղյակ մեկը չէ, այլ հանցագործության կազմակերպիչներից կան մասնակիցներից մեկը:

291. Թանգարանի տնօրենն այցելուներին ասաց.

— (*Մեզ, մեր*) մոտ են պահվում Ե. Չարենցի վերջին շրջանի փրկված, սակայն հիմնականում քայքայված ձեռագրերը, որոնք մեծ դժվարությամբ են վերծանվում:

292. Փորձառու բժշկի վճռական գործողությունների (*շնորհիվ, պատճառով*) հիվանդի կյանքը փրկվեց:

293. Համալսարանի ուսանողները հարգում են նրան որպես լավագույն (*դասախոսի, դասախոս*):

294. Հայ ժողովրդի (*դատրերը, դուստրերը*)՝ հայուհիները, օժտված են առանձնահատուկ գեղեցկությամբ:

295. Աշակերտների համար այսօրվա դասին առնչվող մի քանի չպարզաբանված հարցեր դեռ (*կա, կան*):

296. Մարգիկը, մի քանի կտրուկ ու (*գիրք, գիրք*) շարժումներ անելով, անսպասելի մի հարկածով տապալեց մրցակցին:

297. Դատավարության ամբողջ ընթացքը ցույց տվեց, որ մեղադրյալն իրականում ոչ մի (*մեղք, մեղք*) էլ չէր գործել:

298. Ամբարտապան հանցագործը ամենևին էլ չէր (*զղջում, գեղջում*) իր արարքների համար:

299. Եզան (*շողիքը, շողիկը*) օղակաձև քսվում էր փարթամորեն աճած խոտերին ու ծաղիկներին:

300. Անտեղի են քո և հարազատներիդ բոլոր մտահոգությունները. բժիշկն ասաց, որ (*քո, քեզ*) մեջ ոչ մի հիվանդություն չկա:

301. Ամենաճակատագրական պահին այդ բարեկամ կոչեցյալը խիստ վատ արտահայտվեց քո (*նկատմամբ, մասին*):

302. Խնդիրը կարգավորելու համար անհրաժեշտ է, (*որ, որպեսզի*) մենք հանդիպենք և միասին բնադրեք բոլոր թեր և դեմ կողմերը:

303. Լույսը (*վերաբերում, վերաբերվում*) է նաև այն ծրագրին, որը հատուկ բննադիւմից հետո պիտի դրվի գործողության մեջ:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

301

304. Ծառատունկից հետո հարկավոր է ամբողջ տարածքը շրջափակել (*փշալարներով, փշալարներով*), որպեսզի տարատեսակ կենդանիները չկարողանան փչացնել տունկերը:
305. Այդ նպատակի համար (*նախատեսված, նախատեսված*) գումարները ճիշտ չօգտագործվեցին, փոշիացան, և այդ պատճառով էլ գործը մնաց անկատար:
306. Հայաստանում ավերված տնտեսությունը վերականգնելու համար (*բավականի, բավականի*) լուրջ քայլեր են ձեռնարկվում:
307. Պատգամավորը, շահագրգռված իր նպատակներով, անընդհատ ջանում էր (*շեշտել, խոսել*) այդ օրենքն ընդունելու անհրաժեշտության մասին:
308. Ըստ արքայական (*հրամանով, հրամանի*) հայրենիքի դավաճանին ներկայացրին նմանների համար սահմանված առանձնահատուկ պատժի:
309. Հիմա սահմանազխի անցման կետերում ստուգումները շատ են (*խստացրել, խստացրել*), այդ պատճառով էլ չի հաջողվում անհրաժեշտ քանակությամբ վառելիք ներկրել:
310. Վիրավոր, արճակալու թռչունը (*կորել, կորչել*) էր թփուտներում, և բարակներն անգամ չէին գտնում նրա հետքը:
311. Երկրի (*կենտրոնախույս, կենտրոնախույս*) նախարարները գտնվել էին թագավորական իշխանության հետ և իրենց անհեռատես արարքներով թուլացնում էին հայոց պետությունը:
312. Նախարարների (*երկպառակությունը, երկպառակությունը*) խոչընդոտում էր հայոց իշխանական տների միաբանումը թագավորի շուրջը:
313. Ջարդ ու եղեռն տեսած մարդիկ անգամ չէին ներում սեփական կաշին փրկելու համար հավատը ուրացողներին ու (*հայրենիքը, հայրենիքին*) դավաճանողներին:
314. Շտապ մի տաքսի (*կանգնեցրու, կանգնացրու*). եթե այս հանդիպումից ուշացանք, շատ բան ենք կորցնելու:
315. Ըստ նախնական (*պայմանավորվածության, պայմանավորվածությամբ*) հրատարակչությունը հեղինակներին կվճարի նախօրոք:
316. — Ես քո (*երախտիքը, երախտագիտությունը*) չեմ մոռանա, — ասաց հայրս վարպետ Սկրտիչին:
317. Վիրավոր ընկերոջ կյանքը փրկելու համար, (*փոխանակ, փոխարեն*) շտապ օգնություն կանչելու, վազել էր հոր հետևից:
318. Բացի ազատամարտի (*մասնակիցները, մասնակիցներից*) հանդիսությամբ ներկա էին նաև մտավորական անվանի գործիչներ և քաղաքական նշանավոր դեմքեր:
319. Նա իր ազգակիցների շրջանում ծավալել էր հայրենասիրական բուռն (*գործունություն, գործունություն*):
320. Վարդավառի տոնին միմյանց վրա ջուր լցնելու (*ավանդույթը, ավանդույթներ*) մեզանում պահպանվել է՝ ջրի պաշտամունքի ժամանակներից:
321. Արևմտահայության բնաջնջման համիդյան ծրագիրը ամենավայրագ ձևով իրականացրին երիտթուրքերը՝ Չինգիզ խանի արժանավոր (*հետևորդները, հետևորդները*):
322. Հակառակի պես վերջերս՝ ամռան այս սաստիկ շոգին, մեր սառնարանը լավ չի (*սառեցնում, սառացնում*), այդ պատճառով էլ մթերքը փչանում է:
323. Դեռևս մենք չենք կարողացել հրատարակել բոլոր հայ դասականների երկերի (*լիիրավ, լիակատար*) ժողովածուները:
324. Գիտնականի եզրակացությունները (*հիմնված, հիմնավորված*) էին երկար տարիների ուսումնասիրությունների և կենսափորձի վրա:



302

325. Քրիստոնյա մարդը, անկախ ազգային պատկանելությունից, լավ է յուրացրել

«Աստվածաշնչի» տալը (պատվիրանները, պատվերները):

326. Մեր առաջարկությունը երկար բանավեճերի և բուռն քննարկումների (տեղի տվեց, տեղիք տվեց):

327. Այդ պարզ ու տվորական (խաբկանքը, խաբեությունը) մենք հասկացանք շատ ուշ, երբ արդեն անկարելի էր դեպքերի ընթացքը փոխել:

328. Այդ հմուտ բանասերը՝ իբրև խմբագիր, բնագիրը (իրատարակության, իրատարակչության) պատրաստելու մեծ փորձ ունի:

329. Նրա աշխատությունը լրջորեն (քննեցին, քննարկեցին) և նկատի ունենալով գիտական բարձր արժեքը՝ երաշխավորեցին պաշտպանության:

330. Կատարի քամին (ցնցում, ցնծում) էր խաղիսլ, տնակի դուռը, որի ճռնչյունից զարհուրում էին եղեխամերը:

331. Իր ամբողջ կյանքում (գուրկ, գերծ) է եղել ունեցվածքից ու վայելքներից, գոհացել է իր չարքաշ աշխատանքի համեստ արդյունքով:

332. — Համեմարարականը կատարե՞ք և ինձ մարդակայել պատասխա՛ն տվե՞ք. թույլ մի՛ տվե՞ք, որ (կրկին, կրկին անգամ) դիմեն դեկավարությանը:

333. Երբեմն Սամվելը հարկադրված էր լինում իր (նածիշտ, սպասակոր) Հուսիկին համոճարարել անհնարին թվացող գործեր, որոնք նա կատարում էր անտրտունջ:

334. գիտափորձին վերաբերող այդ երկու նյութերը միմյանց հետ չխառնելու նպատակով գիտնականը պահում էր հատուկ պատրաստված առանձին (անոթներում, անութներում):

335. Եկեղեցու պատերի աղճատված արձանագրությունները, քայքայված տապանագրերը (վերածնելու, վերծանելու) համար հարկ եղավ չարչարվել երկու ամիս:

336. Ճամփորդը ամուր բռնել էր կողքից կախված (մախաղը, մախաթը), որի մեջ պահվող զանձը հաճախ շոշափում էր անբացատրելի երանությամբ:

337. Հայտնի է, որ աղետի գոտում (կատարվում են) շինարարական ծավալում աշխատանքներ:

338. Նոր վարած հողի (գուղձերից, շեղձերից) տաք գուլորշի էր բարձրանում:

339. Նրա գլխում ամեն ինչ խառնվել էր. (մանկած, մանկածապատ) մտքերից կորցրել էր հոգեկան անդորրը:

340. Վարպետը խնամքով ու զգուշությամբ (նկանակով, ջնարակով) էր պատում սկահակներն ու ափսեները թե՛ ներսից, թե՛ դրսից:

341. Անլուսին գիշեր էր, և հայր ու տղա (սոսափելով, խաղիսափելով) առաջ էին շարժվում:

342. Ծեր գուսանը ներս մտավ ու (բանբրիռը, բանբրիշը) դրեց սեղանին:

343. Շալն ընկավ օրիորդի ուսերից՝ երևան հանելով նրա (գիրք, գիրգ) թևերը:

344. Պատանի մետաձիզը արձակելու պատրաստ մետը ինտ դրեց (պատմուճանի, կապարճի) մեջ, աղեղը ուսը զգեց և հեծավ ձին:

345. Արքայադուստրը շտապ հագավ նախշագարդ (մույթերը, մուկերը) և մոտեցավ պատուհանին:

346. Վարպետը խորիուրդ տվեց փայտե մանրահատակը հալած (կապարով, կուպրով) կպցնել:

347. Նրա դիմագծերից երևում էր, որ գտարյուն (խառնածին, խափշիկ) է:

348. Փողոցով անցնում էր միջին տարիքի մի կին՝ գլխին (հովհարով, հովարով) սպիտակ գլխարկ:



302

325. Քրիստոնյա մարդը, անկախ ազգային պատկանելությունից, լավ է յուրացրել «Աստվածաշնչի» տալը (պատկիրամենքը, պատկերոմքը):

326. Մեր առաջարկությունը երկար բանավեճերի և բուռն քննարկումների (տեղի տվեց, տեղիք տվեց):

327. Այդ պարզ ու սովորական (խաբկանքը, խաբեությունը) մենք հասկացանք շատ ուշ, երբ արդեն անկարելի էր դեպքերի ընթացքը փոխել:

328. Այդ հմուտ բանասերը՝ իբրև խմբագիր, բնագիրը (իրատարակության, իրատարակչության) պատրաստելու մեծ փորձ ունի:

329. Նրա աշխատությունը լրջորեն (քննեցին, քննարկեցին) և նկատի ունենալով գիտական բարձր արժեքը՝ երաշխավորեցին պաշտպանության:

330. Կատարի բամին (ցնցում, ցնծում) էր խաղիսւլ, տնակի դուռը, որի ճռնչյունից զարհուրում էին երեխաները:

331. Իր ամբողջ կյանքում (գուրկ, գեղծ) է եղել ունեցվածքից ու վայելքներից, գոհացել է իր չարքաշ աշխատանքի համեստ արդյունքով:

332. — Հանձնարարականը կատարեք և ինձ մարդակայել պատասխա՛ն տվեք. թույլ մի տվեք, որ (կրկին, կրկին անգամ) դիմեմ դեկավարությանը:

333. Երբեմն Սամվելը հարկադրված էր լինում իր (նաժիշտ, սպասավոր) Հուսիկին հանձնարարել անհնարին թվացող գործեր, որոնք նա կատարում էր անտրտուն:

334. Գիտափորձին վերաբերող այդ երկու նյութերը միմյանց հետ չխառնելու նպատակով գիտնականը պահում էր հատուկ պատրաստված առանձին (անոթներում, անոթներում):

335. Եկեղեցու պատերի աղճատված արձանագրությունները, քայքայված տապանագրերը (վերածնելու, վերածանելու) համար հարկ եղավ չարչարվել երկու ամիս:

336. Ճամփորդը ամուր բռնել էր կողքից կախված (մախաղը, մախաթը), որի մեջ պահվող զանձը հաճախ շոշափում էր անբացատրելի երանությամբ:

337. Հայտնի է, որ աղետի գոտում (կատարվում է, կատարվում են) շինարարական ծավալուն աշխատանքներ:

338. Նոր վարած հողի (գուղձերից, շեղճերից) տաք գուլորշի էր բարձրանում:

339. Նրա գլխում ամեն ինչ խառնվել էր. (մանկած, մանկածապատ) մտքերից կորցրել էր հոգեկան անդորդը:

340. Վարպետը խնամքով ու զգուշությամբ (նկանակով, ջնարակով) էր պատում սկահակներն ու ափսեմները թե՛ մերսից, թե՛ դրսից:

341. Սնուսին գիշեր էր, և հայր ու տղա (սոսափելով, խաղիսափելով) առաջ էին շարժվում:

342. Ծեր գուսանը մերս մտավ ու (բամբիռը, բամբիշը) դրեց սեղանին:

343. Ըսան ընկավ օրիորդի ուսերից՝ երևան հանելով նրա (գիրք, գիրք) թևերը:

344. Պատանի նետածիգը արձակելու պատրաստ մետը հետ դրեց (պատմուճանի, կապարծի) մեջ, աղեղը ուսը գցեց և հեծավ ձին:

345. Արքայադուստրը շտապ հագավ նախշագարդ (մույթերը, մուկերը) և մոտեցավ պատուհանին:

346. Վարպետը խորիուրդ տվեց փայտե մանրախատակը հալած (կապարով, կուպրով) կացնե:

347. Նրա դիմագծերից երևում էր, որ գտարյուն (խառնածին, խափշիկ) է:

348. Փողոցով անցնում էր միջին տարիքի մի կին՝ գլխին (ոպիարով, հովարով) սպիտակ գլխարկ:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

303

349. Արդեն կեսօրին մեզն աստիճանաբար (տարորոշվեց, տարրալուծվեց), և սկսեց նշմարվել լեռան գագաթը:

350. Խափանված ծորակը փոխելու համար սովորաբար դիմում են (պայտարին, փականագործին):

351. Քահանան հետ քաշեց դռան (փողորակը, սողնակը), դուռը բացեց և ներս հրավիրեց օտարականին:

352. Նրա խոր, խելացի աչքերից երևում էր, որ մարդամոտ և (ներհուն, ներամփոփ) անձնավորություն է:

353. Փայտաշեն լուսանուտի կոտրված փեղկը վերանորոգելու համար (մատուցակ, հյուան) հրավիրեցին:

354. Առաջնորդի բոցաշունչ խոսքերը (ոգևորում, ոգորում) էին հրապարակում հավաքվածներին:

355. Աղջիկը սաստիկ (զղջում, մեղանջում) էր իր գործած մեղքերի համար:

356. Անծանոթ լեզվով այդ հինավուրց արձանագրությունը (վերծանելու, վերարծարծելու) համար նա պետք է բազմաթիվ աղբյուրներից օգտվեր:

357. Սարից իջնելուն պես հովիվը ոչխարի հոտը քշեց (մախաղը, փարախը):

358. Գիշեր էր. լուսնի (մահիճի, մահիկի) աղոտ լույսը չէր բավարարում անտառում կողմնորոշվելու համար:

359. Իշխանուհին ձեռքերի մեջ հիացած շուռումուռ էր տալիս գինու ոսկեծույլ (ստահակը, սկահակը):

360. Վահրամը տանը մի զույգ (սամում, սամույր) էր պահում:

361. Ձեռքերն այրելով՝ փոքրիկը (անուրից, ակուրից) հանեց խորոված սունկը:

362. (Աստանդական, ասպնջական) այդ ընտանիքի հնօրյա հարկի տակ արդեն ո՛րերորդ անգամ էի հյուրընկալվում՝ ինձ զգալով ինչպես իմ հայրական տանը:

363. Խոսքովի սաղարթախիտ անտառներում ազատ շրջում էին այծյամներ, (կթղաներ, կխտարներ) ու քարայծեր:

364. Լայծուն ցեխի մեջ (ոթում, գայթում) և դժվարությամբ էր առաջ շարժվում:

365. Գարնանը՝ (այգաբացին, այգեբացին), միշտ գնում էր գյուղ՝ պապին օգնելու:

366. (Մանանեխի, անանուխի) թելը հանգստացնում է նյարդերը:

367. Թագավորի (հովատակը, հրովարտակը) անմիջապես տարածվեց երկրով մեկ:

368. Այդ տոթ գիշերով մթության մեջ (կափկափելով, խարխափելով)՝ առաջ էինք շարժվում՝ մեկս մյուսի ձեռքը բռնած:

369. Գյուղացիներն աշնանը (բավական, բավականին) բերք հավաքեցին:

370. Աշակերտները (երախտիքի, երախտագիտության) զգացումով են հիշում իրենց առաջին ուսուցչուհուն:

371. Համաձայն (ավանդության, ավանդույթի)՝ Մեծամոր լճի ջրերում սարսափելի վիշապներ են ապրում:

372. (Փորձական, փորձարարական) աշխատանոցում էր երեք մասնագետ:

373. Ընդունվեց օրենք, (ըստ որի, ըստ որում)՝ պակասեցվում էր հողի հարկը:

374. Բժիշկն ուշադիր (բճնեց, բճնարկեց) հիվանդին և ախտորոշում կատարեց:



304

և

375. Մեր խումբը մրցումներում (և՛ հրապ, կապատար) հաղթանակ տարավ:

376. Անցյալ դարի կեսերին սմերիկայում պայքար էր ծավալվել ազգային (խտրության,

խտրականության) դեմ:

377. Անահիտը (ծրագրավորել, ծրագրել) էր դպրոցն ավարտելուց հետո բուհ ընդունվել:

378. Ուսանողություն (կոչվածը, կոչեցալը) բնակչության մի ստվար մասն է կազմում և կարևոր

դեր է խաղում հասարակական կյանքում:

379. Աշտիկին (հազվադեպ, հազվագյուտ) կտեսնես բակում խաղալիս:

380. Լեռնագնացները դժվարությամբ (հաղթեցին, հաղթահարեցին) բարձունքը:

381. Հայազգի բռնցքամարտիկը, մարտի այդ բեկումնային պահից սկսած, դրության (և՛ հրապ,

կապատար) տերն էր:

382. Հանցագործն արագ (խոստացավ, խոստովանեց) իր մեղքերը:

383. Ուսուցիչն աշակերտների միջև (խտրություն, խտրականություն) չէր դնում:

384. Մեր տանը մենք ընթրում էինք, երբ (անակնկալի եկավ, անակնկալ եկավ) ընկերոս և ինձ

թաղում հրավիրեց:

385. Արամյանը տարրական (հասկացություն, հասկացողություն) չունեւ աստղագիտությանից:

386. Զբոսաշրջիկներն ամառում բազմաթիվ ծաղիկներ (հավաքեցին, հավաքագրեցին):

387. — Ինչո՞վ է (հիմնվում, հիմնավորվում) Ձեր ենթադրությունը, երիտասարդ,— հարցրեց

դասախոսը:

388. — Քո պատմածը, վարդան, մի շատ սովորական և ոչ այնքան համոզիչ (հնարք, հնարանք)

է,— ամբիջպալես վրա բերեց ընկերոս:

389. գիտնականը (տրավել, հրավերք) ստացավ դասախոսություն կարդալու արտասահմանից

ժամանակ ուսանողների համար:

390. Բանաստեղծության առաջին (թարյակը, թառատողը) անհամեմատ թույլ էր ստացվել:

391. Բոլորը (համկարծակիի եկան, հանկարծակի եկան) այդ անսպասելի ելույթից:

392. — «Ընկերություն» (հասկացության, հասկացողության) մեջ ոչ մի նոր երանգ մի

վնասեց,— խորհուրդ տվեց ձեր գլխիդը:

393. Օտարերկրացի հյուրերի համար կազմակերպված (հրավերք, հրավերքը) շատ ուրախ

անցավ:

394. Դեռ վաղըջական ժամանակներում մարդ արարածը (մեղանչեց, մեղա եկավ) և

արժանացավ Աստծու գալույթին:

395. Բոլոր ներկայները բնակիկիդ հարցի վերաբերյալ (միացյալ, միասնական) կարծիք

ունեն:

396. (Նորեկուկ, նորընծա) «ազգաներներից» շատերը միայն ի վնաս ազգի են գործում:

397. — Ձեր դիտողությունը, երիտասարդ, չափազանց (նուրբ, նրբանկատ) է,— շեշտեց

ուսուցչագետը:

398. Որդին խոնարհիվեց իրր առջև և (մեղանչեց, մեղա եկավ)՝ հայցելով նրա ներողամտությունը:

399. Դաշնակիցները (միացյալ, միասնական) գնական ուժերով կարողացան հաղթել ընդհանուր

թշնամուն:

400. Վարդերի կինը չափազանց (նրբանկատ, նուրբ) էր, երբեք չէր վիրավորում խոսակցի

արժանապատիությունը:



375. Սեր խումբը մրցումներում (լիիրալ, լիսկատար) հաղթանակ տարավ:

376. Անցյալ դարի կեսերին սմերիկայում պայքար էր ծավալվել ազգային (խտրության, խորականության) դեմ:

377. Անտիտը (ծրագրավորել, ծրագրել) էր դպրոցն ավարտելուց հետո բուռի ընդունվել:

378. Ուսանողություն (կոչված, կոչեցյալը) բնակչության մի ստվար ծանց է կազմում և կարևոր դեր է խաղում հասարակական կյանքում:

379. Աշտիկին (հազվադեպ, հազվագյուտ) կտեսնես բակում խաղալիս:

380. Լեռնազանգները դժվարությամբ (հաղթեցին, հաղթահարեցին) բարձունքը:

381. Հայագի բոցքանձարտիկը, մարտի այդ բեկումնային պահից սկսած, դրության (լիիրալ, լիսկատար) տերն էր:

382. Հանցագործն արագ (խտտացավ, խտտովանեց) իր մեղքերը:

383. Ուսուցիչն աշակերտների միջև (խտրություն, խտրականություն) չէր դնում:

384. Սեր տանը մեք ընթրում էինք, երբ (անակնկալի եկավ, անակնկալ եկավ) ընկերս և ինձ բառում հրավիրեց:

385. Արժանքը տարրական (հասկացություն, հասկացողություն) չունեի աստղագիտությունից:

386. Զրուսաշրջիկներն անտառում բազմաթիվ ծաղիկներ (հավաքեցին, հավաքագրեցին):

387. — Ինչո՞վ է (իմնելով, իմնավորվում) Ձեր ենթադրությունը, երիտասարդ,— հարցրեց դասախոսը:

388. — Քո պատճառը, վարդան, մի շատ սովորական և ոչ այնքան համոզիչ (իմարք, ինքարանք) է— անմիջապես վրա բերեց ընկերս:

389. Վիտնականը (իրավեք, հրավեք) ստացավ՝ դասախոսություն կարդալու արտասահմանից ժամանած ուսանողների հաճար:

390. Բանասերծության առաջին (թաղակը, թառատողը) անհանձնատ քույր էր ստացվել:

391. Բուրդը (հանկարծակիի եկան, հանկարծակի եկան) այդ անսպասելի ելույթից:

392. — «Ընկերություն» (հասկացություն, հասկացողություն) մեջ ոչ մի նոր երանգ մի վեճերը,— խորհուրդ տվեց մեր զինակիրը:

393. Օտարերկրացի ուղևորի հաճար կազմակերպված (հրավեք, հրավերքը) շատ ուղախ անցավ:

394. Դեռ վարչապետ ժամանակներում մարդ արարածը (մեղանչեց, մեղա եկավ) և արժանացավ Աստու գայրույթին:

395. Բոլոր մեղկամեղ բնասրկվող հարցի վերաբերյալ (միացյալ, միասնական) կարծիք ունեին:

*հարցի մասին*

396. (նորելուկ, նորընծա) «ազգասերներից» շատերը միայն ի վնաս ազգի են գործում:

397. — Ձեր դիտողությունը, երիտասարդ, հափազանց (նուրբ, նրբանկատ) է,— շեշտեց ուսուցչագետը:

398. Դրան խնամարկեց իոր առջև և (մեղանչեց, մեղա եկավ)՝ հայցելով նրա ներողանդությունը:

*հիշանում*

400. Վարդապետ կենց հափազանց (նրբանկատ, նուրբ) էր ելուեք չէր վիրավորում խոսակցի արժանապատիվներինը:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

401. Սպարապետը զինվորներին դիմելիս շարունակ (ոգեկոչում, ոգևորում) էր հերոս նախնիների հիշատակը:
402. Գյուղացիների դժգոհությունը գնալով վտանգավոր (չափերի, չափսերի) էր հասնում:
403. Երկու երկրների նախագահների (պաշտոնական, պաշտոնական) հանդիպումներն ունեցան կարևոր նշանակություն:
404. Պատշար Մեսրոպը (պատրաստականություն, պատրաստականություն) հայտնեց օգնելու հարևանին տուն կառուցելիս:
405. Հրամանատարն ամենադժվար պահերին անգամ կարողանում էր (ոգեկոչել, ոգևորել) զինվորներին:
406. Մանուշակ տատիկը թռռներին արգելում էր չրերին ձեռք տալ. դա ծննդվա (պահեստն, պահուստն) էր:
407. Մարգարյանին ձերբակալեցին (պաշտոնական, պաշտոնական) դիրքի չարաշահման պատճառով:
408. — Բոլորը պիտի առաջնորդվեն Աստվածաշնչի տասը (պատվերներով, պատվիրաններով). — շնչում էր քահանան:
409. Զինվորական հրամանատարությունը բարձր գնահատեց բանակի մարտական (պատրաստականությունը, պատրաստականությունը):
410. Ղեկավարը հեռացվեց աշխատանքից, որովհետև վատ էր կատարում իր պաշտոնական (պարտավորությունները, պարտականությունները):
411. Տնօրենը վատ էր (վերաբերում, վերաբերվում) իր աշխատակիցներին:
412. — Մեր բաժնի վարիչը շատ բարյացակամ մարդ է և հյուրընկալ (տանտեր, տանուտեր). — ասաց ընկերս:
413. Հեռվում (տարրորոշվում, տարրորոշվում) էին սարերի բարձր կատարները:
414. (Տեղական, տեղային) իշխանությունները ճնշեցին ապստամբությունը:
415. Բանվորը մեկ ամսում 1000 մանրակ պատրաստելու (պարտավորություն, պարտականություն) էր ստանձնել:
416. Հիվանդը հասկացավ, որ բժշկի արած հետևություններն իրեն չէին (վերաբերում, վերաբերվում):
417. Գյուղի (տանտերն, տանուտերն) ու քահանան մտան եկեղեցու գավիթը:
418. Սանթրոսյանը շոյլ մարդ էր. փողի (տնտեսությունը, տնտեսումը) խորթ էր նրա տուփանը:
419. Բանվորների աշխատավարձի բարձրացման հարցի լուծումը թողնվեց հիմնարկի ղեկավարի (տնօրենությանը, տնօրենությանը):
420. Դաշտում արածում էր (ցեղային, ցեղական) ձիերի մի երամակ:
421. Հետախույզը ճշգրտորեն էր կատարում հրամանատարի (ցուցումները, ցուցումները):
422. Հեռու երկրներ (ուղևորվելիս, ուղևորվելիս) պապս իր հետ մի բուռ հող էր վերցնում:
423. (Փոխանակ, փոխարեն) ընկերոջն օգնելու՝ Արամը շարունակ դավեր էր նյութում նրա դեմ:
424. (Տնտեսության, տնտեսման) վիճակը բարելավելու նպատակով իշխանությունները հանապատասխան միջոցներ ձեռնարկեցին:
425. Աշխարհում շատ է պակասել (ցեղային, ցեղական) հակամարտությունների թիվը:
426. (Ցուցում, ցուցումը) տալիս վկան աղավաղեց բոլոր փաստերը:



427. Լուրջ մտածելու (*փոխանակ, փոխարեն*) մեարդվւմ շարունակ հապճեպ որոշումներ էր կայացնում:

428. Ընթիշն իր (*ջրտ, ջրտ*) բազուկներով արցանի մեջ առաւ անդակցի իրանը:

429. Այս տարի մեր գյուղում (*այգեքացը, այգարացը*) սկսեց մարտի վերջին:

430. Քննությանը պատրաստվելու վերաբերյալ մեզ կարևոր (*ցուցնունքներ, ցուցուններ*) տվեց մեր դասընկերը:

431. Խնդրում եմք, նույնքների ժամանակ դաիւիճում լուրքում (*պահպանել, պաշտպանել*):

432. Մենք գալիք շաքաք հարսանիքի մասնակցելու (*հրավեր, հրավերք*) եմք ստացել:

433. Դու շատ (*թույր, բյուր*) կարծիք ունես ին ընդունակութունների մասին:

434. Մայրը դուրսով ջուր էր տաքացնում, և փոքրիկ Կարենն անհամբեր սպասում էր, թե երբ է (*լողալու, լողանալու*):

435. Այդ (*անստույգ, անըստգյուտ*) կերտվածքը ապշեցնում է իր նրբակերտ քանդակներով:

436. Ոչ միայն վաղվա հանդիպումն էր նրա մտորումների առարկան, (*այլ, այլև*) մի ժամ առաջ տեսած պատկերը:

437. Նա խնդրեց ինձ համբերել, մինչև ինքը (*վերահաս, վերահասու*) կլինի դպրոցի կյանքին:

438. Այս անգամ նկագում է ոչ թե լեռնականների կորուկի երգը, (*այլ, այլև*) հովվական պարզ մի երգ:

439. Այ ծաղիկներ, աղջկա չտեսա՞ք. եթե ասեք, ցողերի (*փոխարեն, փոխանակ*) մարգարիտի գինդեր կկախեն ձեր ականջներից:

440. Նա (*բոցակեզ, բոցաշունչ*) խոսքերով ժողովրդի իրավունքներն էր պատգամում:

441. Լիլիթն անտարբեր էր Աղանի գուրգուրանքի (*վերաբերյալ, հանդեպ*):

442. Մի անիո մերձավորիդ այն, (*ինչ-որ, ինչ որ*) չես ուզում՝ քեզ ամեն:

443. Մեր նախնիների մասին (*պկանդուրթը, պկանդութունը*) պատմում է նրանց քաջագործութունների մասին:

444. Մի (*հուժկու, հույժ*) դղրդյուն կարծես շարժեց Դվինը:

445. Մի (*յուրովսան, յուրօրինակ*) աշխարհ է անտառը:

446. Բրոնզագույն արփին սենյակը ոսկերիում էր միջօրեի (*դեղձան, դերձան*) ճառագայթներով:

447. Մեղանի վրա տկտկում էր ժամացույցը, իսկ բուխարիում (*ճրթճրթում, ճոճոռում*) էին փայտերը:

448. Գիշերուզօր լռեյայն աշխատում էր՝ բրտիներով (*չորացնելով, տամկացնելով*) դարչնագույն քարերը:

449. Սաղարթախիտ (*դաշտով, պուրակով*) անցնելիս նրանք անուր բռնում էին իրար ձեռքից:

450. Ուղտերը բերում էին (*խստաշունչ, տոթակեզ*) հարավի արմավը, բուզը, նարինջը:

451. Նեղոսի (*պաղպաջյուն, պաղպաջուն*) ջրերը ողողել էին շուրջբոլորը:

452. Միտաիույզ քնարի նուրբ լարերը (*թրթում, բոկում*) էին:

453. Սֆինքսը (*շանթացայտ, շանթարգել*) հայացքով այրում էր բոլոր զբոսաշրջիկներին:

454. Ճգնափորները երկինք կարկատած ձեռքերով արոթք են (*իդում, հայցում*) առ Աստված:

455. Համայն աշխարհի բոլոր (*ճակերում, ձագերում*) հարցում էին արեւ, որպեսզի իմանային, թե ինչ է երջանկությունը:

4075



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

307

456. Լուսադեմին հայ (կտրիչները, կտրիճները) արդեն գրավել էին կարևորագույն քարձույթները:

457. Արու-Մահարին, աչքերն անքթիք (հառած, հառնած) արևին, թռչում էր աննինջ:

458. Ծիծաղով՝ (հնչուն, հնչուն) ու արծաթածայն, միանում է նա կրկին շարքերին:

459. Սմբատը քառասունին մոտ մարդ էր՝ (հավակնորդ, հավակնորդ) բնավորությամբ:

460. Ի՞նչ կար այդ անհունի մեջ, այդ շողշողուն, այդ արծաթագծ լույսի (ներքո, ներքև):

461. (Ինչպես, ինչպիսի) բարի, հրաշալի կին էր նա:

462. Մի օր (էլ, իսկ) անփույթ, անզգույշ փերին ընկավ ձկնորսի ուռկանը:

463. (Ամեն ոք, ոչ ոք) մի հավաստի խոսք չէր ասում:

464. Ապա ձգի՛ր դու մեր գյուղը, փախի՛ր (այլուր, ամենուր), հեռացի՛ր:

465. Գեղեցիկ կերևար, եթե նրա աչքերը (շարժում, շարժում) ու մանր չլինեին:

467. Գիշերվա (անակնկալ, ակնդետ) տեսիլքից ցնցվել էր Նոր Ջուղան:

468. (Դողդոջուն, դողդոջուն) ձեռքերը վեր կարկառած՝ նա անեծքի ու դառնության խոսքեր էր մրմնջում:

469. Արևի (վաղորդայն, վաղորդայն) շողերի հետ մենք հասանք գետափի սահմանամերձ արտերը:

470. Քարանձավը նման էր տաճարի՝ առաստաղից կախված (աշտարակներով, աշտարակներով):

471. Նա վերջին անգամ նայեց (թափուր, թափուր) մնացած տներին ու ամայացող գյուղերին:

472. Ձիավորն անցավ (կշկշան, քչքչան) առուներ, փարթամ ու հուռթի մարգագետիններ:

473. Մի թխալոտ օր Աբգարը տուն եկավ (ալեհույզ, ալեհետ) հոգով:

474. Լուսնի (կաթնագույն, լաջվարդ) լույսի տակ՝ ծովի համդարտ ջրերի վրա, մեղմիկ սահում էր մակույկը:

475. Ասպատակում էին գրավյալ երկրի ավաններն ու (ոստանները, ոստանները) և ավարով դառնում էին հայրենի ափերը:

476. Հեռվից լսվում էր ծովի խուլ (շառաչուն, շառաչուն):

477. Բարկացավ Աստված, որ մի (հողեղեն, հողային) հանդգնում է ընդդիմանալ:

478. Նա (խոժոռ, խոշոր) ձեռքերը միշտ պահում էր վերարկուի գրպաններում:

479. Այնուհետև լսեց, թե ինչպես (բառաչեց, մայեց) հարևան Հրաչի կովը:

480. Հետզհետե սկսվեց ավարառություն, որի դեմ սկզբում Գարեգինը կռվում էր, բայց ի վերջո զիջեց, (ընդգրկեց, ընկրկեց):

481. Վերքը բացվել էր, սաստիկ (մոմռում, մոմռում) էր:

482. Նրանք ոչինչ չգտան և վերադարձան (ծեռնպահ, ծեռնունայն):

483. Այդ ճանապարհով քայլում էին երկու հայ գուսան՝ (նվագարարները, նվագածուները) ուսերից կախած:

484. Ջայռույթից նրա աչքերն ուզում էին դուրս (թռչել, թռչել) ակնակապիճներից:

485. Այնտեղ գիշատիչ թռչուններ կան՝ արծիվ, (անգղ, վիթ):

486. Դիլան դային կոխկոտում է չորացած տերևները, թաղվում, ինչպես հարդի (շեղքի, շեղքի) մեջ:

487. Երբ անծրնը սկսվեց, նա գլուխը ծածկեց անջրանցիկ գործվածքից կարված (թաղարով, վեղարով):



488. Նա շատ բարեկիրք է և բոլորին էլ հավասարապես լավ է (վերաբերում, վերաբերվում):
489. Դեկվար աշխատողը պետք է (կազմակերպական, կազմակերպչական) ջիղ ունենա:
490. Ավագը լինում է (մեծ, խոշոր) և մանր:
491. Քաջարի ասպետի սաղապարտի տակից երևում էին (շիկախեղ, շիկալուն) ծագերի ծայրերը:
492. Միջումների համար մարզիկը գնեց մի բանկագին ցեղական (գրաստ, նժույգ):
493. Յերիքնագն իր ծաղկանցից վարդագույն և կապույտ (իակիքներ, մարջաններ) բաղեց և նվիրեց աղջնակին:
494. Վարդետը (շաղափով, շառափով) ծակեց պատը և ամրացրեց կախիչը:
495. Երկինքը մռայլվեց, և սկսվեց մեղմ (տարափը, բոնը):
496. Եղանակը բազկական ցուտել էր, և առափնյայան դաշտերն արդեն (եղյամապատ, ցողապատ) էին լինում:
497. Գնդակը գինգլորին դիպել էր ծնկից վերև՝ (սրունքին, ազդրին):
498. Տղան գլխարկը հետ էր տարել մինչև (թունքը, ծոծրակը):
499. Վարդույրի (ծուպերը, քղանցքները) տատանվում էին մեղմ քանուց:
500. Գեղանի օրիորդը (շղարշով, շամանդաղով) ծածկել էր դեմքը:
501. (Յողը, մեզը) պատել էր սարերը և թույլ չէր տալիս մեզ կողմնորոշվել, թե ուր ուղղությամբ գնանք:
502. Տարեմուտի երեկոյան (դրասանգներով, երասաններով) զարդարեցինք սենյակի պատերը և տոնածաղը:
503. Ծննդյան տոների համար մեր փողոցում (եղևնիներ, եղևանիներ) են վաճառում:
504. (Անագորույն, անհարիր) թշնամին չիճայեց ո՛չ կին, ո՛չ մանուկ:
505. Մեր հաջողության (առիակատչյան, վարկանիշը) մեր փորձն ու գիտելիքներն են:
506. Նրա ճգնարանը (առտնին, մեկուսի) մի վայրում էր, աչքից հեռու:
507. Նրա պիրկ ու սլացիկ մարմինը լի էր (սպյունով, աճյունով):
508. (Աղանդերը, աղանդները) միոգ էր ու չամչարակ:
509. Արքայադստեր (նաժիշտները, բանբիշները) բերեցին թագուհու նվիրած ժանեկազարդ գգեստը:
510. Գյուղատնտեսությունը լուրջ վնասներ կրեց կառավարիչների (իանցավոր, հանցագործ) անփութության հետևանքով:
511. Զեր մերկայացրած դիտարկումները այնքան էլ (իամոզիչ, համոզեցուցիչ) չեն:
512. Օրենքը (գործողության, գործունեության) մեջ է մտնում ստորագրման պահից:
513. Կուսակցությունը ստիպված էր հայտարարություն (կատարել, անել) առաջիկա ընտրություններին իր մասնակցության վերաբերյալ:
514. Կցանկանալի հանգամանորեն անդրադառնալ այդ (իարցի մասին, հարցին):
515. Ցանկանում եմ, (որ, հրպեզի) Զեր կյանքում ամեն ինչ բարեհաջող ընթանա, և Ղուք այս տարի անպայման ընդունվեք համալսարան:
516. Մի խումբ հայ գործարարներ լուրջ մտադրություններ ունեն տնտեսական լայն (գործունեություն, գործառություն) ծավալելու Գյումրիում:
517. Իրավապահպան մարմինները կտրուկ (միջոցներ, միջոցառումներ) են ձեռնարկում իրադրական կարգը պահպանելու համար:



5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

309

518. Այդ քարքարոտ լեռներին *(նայելիս, նայելուց)* ծեր վանահայրը մտքով տեղափոխվում էր իր հայրենի բնաշխարհը:

519. Փաստաբանը շատ կարճ ժամանակում հասցրեց հանգամանորեն ծանոթանալ *(փաստերին, փաստերի հետ)*:

520. Հոգնած ուխտավորը բախեց առաջին իսկ պատահած իջևանատան դուռը և *(ապաստան, ապաստարան)* խնդրեց՝ ընդարձակացած ոտքերին փոքր-ինչ հանգիստ տալու համար:

521. Գրականության ասպարեզում ունեցած մեծ հաջողությունների *(կապակցությամբ, համար)* գրողը պարգևատրվեց շքանշանով:

522. Մենք՝ ուսանողներս, այդ մասին լսում էինք *(առաջի, առաջին)* անգամ:

523. Իրավական պետության մեջ պետք է գործեն օրենքները, և պետք է լինի օրենքի *(գերակայություն, գերադասություն)*:

524. Կիրթ ու բարեստես տիկին էր և մշտապես զգում էր իր *(գերադասությունը, գերազանցությունը)* գորշ ու միապաղաղ շրջապատի նկատմամբ:

525. Սիրում եմ իմ ժողովրդի հոգու կորովը և դրա մեջ եմ տեսնում նրա հավերժական *(գոյության, առկայության)* մեծ խորհուրդը:

526. Թագադրության պահին մի խումբ զինյալների *(առկայությունը, գոյությունը)* պալատականներից շատերին խորհելու առիթ տվեց:

527. Հրատարակչությունը հայոց հարցի վերաբերյալ փաստաթղթերի հայտնի ժողովածուն նորից է *(հրապարակել, հրատարակել)*:

528. Հայաստանի կառավարությունը որոշում է կայացրել մեծացնելու հանրապետության անապահով ընտանիքներին հատկացվող օգնության *(չափսերը, չափերը)*:

529. Հարկավոր է շտապ միջոցներ *(ծեռնարկել, կազմակերպել)* ցրտահարության հասցրած վնասները վերացնելու համար:

530. Մեր ժողովրդին լուսավոր ապագա է *(սպասում, սպասվում)*:

531. Մասնավոր սեփականության *(անձեռնմխելիության, անձեռնամխելիության)* վերաբերյալ

առայժմ որևէ օրենք չի ընդունվել:

532. *(ներողություն, ներեղություն)* խնդրելու փոխարեն հոխորտում է:

533. *(Տուժված, տուժած)* կողմը ձեռնպահ է մնում այդ դեպքի վերաբերյալ որևէ հայտարարություն անելուց:

534. Ստավորական գործչի *(առաջի, առաջին)* մտահոգությունը պետք է լինի իր ժողովրդի ու իր երկրի ճակատագիրը:

535. *(Ի շնորհիվ, շնորհիվ)* ձեռնարկված միջոցառումների՝ հնարավոր եղավ Սևանի բնապահպանական վիճակը փոքր-ինչ բարելավել:

536. Ի տարբերություն խաղի մյուս *(մասնակիցների, մասնակիցներից)*՝ դարապատակիչ աչքի ընկավ իր գեղեցիկ խաղով:

537. Այդ *(հարցի վրա, հարցին)* ուզում եմ անդրադառնալ մի բանի առումներով:

538. *(Առ այսօրվա, այսօրվա)* դրությամբ հանձնախումբը լուծելու շատ խնդիրներ ունի:

539. Հայաստանը այլ երկրներից *(ներ է մուծում, ներմուծում է)* զգալի քանակությամբ նավթամթերք:

540. Նա, անշուշտ, զգում է ուսուցչուհու *(բարյացակամ, բարյացկամ)* վերաբերմունքը իր նկատմամբ:



541. Զորքը այլևս չէր կարողանում դիմադրել և ստիպված էր (ընկրկել, հետ ընկրկել) թշնամու ուժեղ գրոհներին:
542. Եուրջ (ուրբանասուն, ուրսուն) դպրոցահասակ երեխաներ էին մասնակցում գարնանային այդ տոնախմբությանը:
543. Փոքրիկը ծնըքում ամուր պահել էր (տաս, տասը) դրամ:
544. Չգիտե՞ր՝ (ինչու, ինչու համար) հայտնվեց գյուղում:
545. Տարիներ շարունակ ապրել էր (ընտանեական, ընտանեկան) խաղաղ միջավայրում՝ շրջապատված երեխաներով ու թոռներով:
546. Անհեռատես և անփույթ գործավարության պատճառով կազմակերպությունը շատ կարճ ժամանակում (սնանկացավ, սննկացավ):
547. Մարզիկը վերջապես (թույլտվություն, թույլատվություն) ստացավ մասնակցելու այդ առաջնությանը:
548. Հարկ են համարում (հիշեցնել, հիշացնել) ձեր խոստումների մասին:
549. Մենք առիթ ունեցել ենք այդ մասին (մանրամասն, մանրամասը) խոսելու:
550. Եվրոպական երկրներից մի բանիսը (խստիկ, խստիկ կերպով) դատապարտեցին Միացյալ Նախագնդերի ներխուժումը Իրաք:
551. Այդ կազմակերպությունների (համատեղ համագործակցությունը, համագործակցությունը) հաջողությունների մեծ երաշխիքներ ունի:
552. Հայերենը աշխարհի հնագույն և հարուստ լեզուներից մեկն է (է հանդիսանում, է):
553. Մի շարք գործարարներ բավականաչափ (տուժել, տուժվել) են իրենց անփութության և անհեռատես տնտեսավարման պատճառով:
554. (Հանձին, հանձինս) պարոն Վահանի՝ ես ունեցել են անշահախնդրի մի ընկեր:
555. Հայ ժողովրդի համար և՛ մշակույթը, և՛ լեզուն դարեր շարունակ (եղել են, եղել է) ազգայական հզոր գործոն:
556. Նա հարգանքի արժանի այն արվեստագետներից է, որ հոգևորը (վեր են դասում, վեր է դասում) նյութից ու նյութականից:
557. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները վերջին տասնամյակներին համար ու հետևողական ջանքեր (է գործադրում, են գործադրում) Մերձավոր Արևելքում իր դիրքերն ամրապնդելու համար:
558. Սիրում են նրան՝ որպես բարեհամբույր և բանիմաց (ուսուցիչ, ուսուցչի):



## ՀԱՎԵԼՎԱԾ

### Շարադրությունների վերնագրեր

1. Մանկությունս հիշելիս
2. Գրքերի աշխարհը
3. Մայրերի տունը
4. Չնձաղիկի բույրը
5. Ինչո՞ւ մամակ չես գրում
6. Աշնան արև
7. Կարոտի կանչով
8. Իրիկնամուտի խոհեր
9. Հրաժեշտ դպրոցին
10. Անտառի արահետներով
11. Բարեբեր աշուն
12. Լեռներ հայրենի
13. Անձրևոտ եղանակ
14. Մեր ընտանիքը
15. Անակնկալ հանդիպում
16. Ամանորի գիշերվա խոհեր
17. Իմ առաջին ուսուցիչը
18. Ինչն է ինձ ուրախացնում
19. Մատենադարանի գանձերը
20. Քրիստոնյա Հայաստան
21. Մեր բակը
22. Թափվի՛ր, զարնա՛ն անձրև
23. Մայր իմ անուշ ու անգին
24. Իմ Հայաստան
25. Ընկերությունն իմ պատկերացմամբ
26. Հաղթանակի բերկրանքը
27. Սուրբ Էջմիածին
28. Այգաբաց
29. Մայրենի լեզու
30. Փակ դուռ
31. Տերևաթափ
32. Նվեր ծննդյան տոնին
33. Երդում
34. Մայրամուտի գույները
35. Ծովափին
36. Թուլամոռը
37. Մեղեդիներ, մեղեդիներ

38. Ուխտագնացություն
39. Հուշարձաններ
40. Կենդանիների աշխարհը
41. Ծիծեռնակաբերդի ծանապարհին
42. Մերնդափոխություն
43. Օդանավակայանում
44. Իմ սիրած արվեստագետը
45. Ինչպես եմ պատկերացնում  
Հայաստանի ապագան
46. Ազգաիրկիչ մտահղացում
47. Մեր նախնիները
48. Գարնան ծաղիկներ
49. Դռները բացե՛ք
50. Արագիլներ
51. Ներկայացումից հետո
52. Տոնահանդես
53. Հաստատակամություն
54. Լավատեսություն
55. Իմ սիրած բանաստեղծը
56. Հայաստան աշխարհ
57. Ինչ եմ դառնալու
58. Ծառատունկ
59. Այո՛ կամ ո՛չ
60. Պատասխանատվություն
61. Ճիշտ ընտրություն
62. Բնության գրկում
63. Իմ սիրած երգերը
64. Ուշացած խոստովանություն
65. Անքուն գիշերին
66. Մեր վանքերն ու բերդերը
67. Ինձ մի՛ տանջիր
68. Քննություն
69. Առաքինի մարդը
70. Հպարտություն
71. Խաղաղ երկինք
72. Ստի ոտքը կարճ է
73. Սրտի թելադրանքով



- 74. Խոիեր ապագայի մասին
- 75. Խարվածը
- 76. Մեծ երգախանը
- 77. Հայոց աղջիկներ
- 78. Հավատարմություն
- 79. Հույս
- 80. Լուսաբացից առաջ
- 81. Լուսյան հմայքը
- 82. Իմ պապը
- 83. Թագադրում
- 84. Երագի քներով
- 85. Նախանձախնդրություն
- 86. գրականությունն իմ կյանքում
- 87. Ո՞ւր ենք գնում
- 88. Չգտումներ ու տենչանքներ
- 89. Բարեգործություն
- 90. Ուսման ծարավ
- 91. Հայոց բանակը
- 92. Հին լուսանկար
- 93. Երևանի գիշերները
- 94. Հայաստանի երիտասարդությունը
- 95. Սիրով և համակրանքով
- 96. Մարդկային ջերմություն
- 97. Չափի զգացում
- 98. Վերածնվող Հայաստան
- 99. Նամակ սփյուռքից
- 100. Ընդգծում
- 101. Չարքոնք
- 102. Բարեկամության կամուրջ
- 103. Արվեստի հրաշագործ ուժը
- 104. Ներշնչանք
- 105. Իմ դերը կյանքում
- 106. Ինչ չանել
- 107. Ինչի են ընդունակ
- 108. Իմ նախասիրությունները
- 109. Իրական հերոսներ
- 110. Գիտության ուժը
- 111. Անկեղծ խոստովանություն
- 112. Աշխատանքի բերկրանքը
- 113. Ծաղկեփունջ

- 114. Աշխարհն ու՝ մենք
- 115. Գարնանամուտ
- 116. Հեքիաթային գիշերներ
- 117. Մայր հողի կանչով
- 118. Կյանքն առշնում է
- 119. Եթե ուսանող դառնամ
- 120. Փնտրում են
- 121. Խաղաղ երեկո
- 122. Ապրելու ժամանակը
- 123. Իսկական բարեկամություն
- 124. Հայաստան ասելիս
- 125. Գալիքին ընդառաջ
- 126. ժամանակն ու ես
- 127. Գիմեձոն
- 128. Երգի հրապույրը
- 129. Արկած
- 130. Մեր և ատելություն
- 131. Կյանքի սննդ ու սպիտակը
- 132. Լիպուսին
- 133. Ամենից երջանիկ մարդը
- 134. Իմ սերնդակիցը
- 135. Ներքող
- 136. Անմոռաց մի օր
- 137. Առաջին հանդիպումը
- 138. Սպասում
- 139. Իմ կյանքի նշանաբանը
- 140. Իմ ծննդավայրը
- 141. Ընկերությունը սրբություն է
- 142. Իմ երագած երկիրը
- 143. Սիրահարվածը
- 144. Կատարյալ մարդն իմ պատկերացմամբ
- 145. Հետադարձ հայացք
- 146. Անթառան ծաղիկներ
- 147. Երագների գրկում
- 148. Ինսաստուն խոսքի արժեքը
- 149. Ում կուզեի նմանվել
- 150. Անմահ գործ
- 151. Երջանկության արցունքներ
- 152. Թնակիոր խոսք
- 153. Հրջարարձային օր

- 154. Աշնան մեղ
- 155. Երագներ և օ
- 156. Մարդը և օ
- 157. Մեծ կյանք
- 158. Մահ և ան
- 159. Երագների
- 160. Մարդը և օ
- 161. Նվիրական
- 162. Կախարդ
- 163. Իմ կյանք
- 164. Մեպտեմբ
- 165. Ծաղիկներ
- 166. Իմ սիրտ
- 167. Ընկերակ
- 168. Գյուղում
- 169. Կյանքի
- 170. Թախծու
- 171. Մեր առ
- 172. Կարոտ
- 173. Ես սիրո
- 174. Եթե ուն
- 175. Իմ սիրտ
- 176. Ճշմարի
- 177. Մեր տո
- 178. Իմ սիրո
- 179. Չուղար
- 180. Երևան
- 181. Մեսրո
- 182. Պանդի
- 183. Տաճար
- 184. Գեղեցի
- 185. Երևան
- 186. Մանկո
- 187. Երջան
- 188. Վերջին
- 189. ժխտո
- 190. Քաջու
- 191. Հնարա
- 192. Հերոս
- 193. Արգա



Հարադրությունների վերնագրեր

154. Աշման մեղեդի
155. Երազներ և իրականություն
156. Մարդը և օրենքը
157. Մեծ կյանքի շեմին
158. Մահ և անմահություն
159. Երազների հերոսը
160. Մարդը և հավատը
161. Նվիրական զգացմունք
162. Կախարդական մեղեդի
163. Իմ կյանքի օրագիրը
164. Սեպտեմբերի մեկը
165. Ծաղիկներն իմ կյանքում
166. Իմ սիրած էակը
167. Ընկերական միջավայրում
168. Գյուղում հանգստանալիս
169. Կյանքի դասերը
170. Թախծոտ աչքեր
171. Սեր առաջին հայացքից
172. Կարոտ
173. Ես սիրում եմ
174. Եթե ունենայի կախարդական փայտիկ
175. Իմ սիրած երգիչը
176. Ճշմարիտ ժողովրդավարություն
177. Մեր տոհմածառը
178. Իմ սիրած խաղը
179. Չուղարկած նամակ
180. Երևանի ցայտաղբյուրները
181. Մեսրոպյան տառերը
182. Պանդխտություն
183. Տաճարում
184. Գեղեցիկը կիրկի աշխարհը
185. Երևանի փողոցներում
186. Մանկության սխալներ
187. Երջանիկ պատահականություն
188. Վերջին կանգառը
189. Ժլատություն
190. Քաջություն
191. Հնարամիտ տղան
192. Հերոսությունն իմ պատկերացմամբ
193. Արգասավոր ամառ

194. Հոգու խորքում
195. Խոտոր ուղիներ
196. Կյանքի գնով
197. Կռվախնձոր
198. Ինքս ինձ հետ
199. Լավ է ուշ, քան երբեք
200. Մանկան անհոգ աշխարհը
201. Աշխարհն իմ աչքերով
202. Հակահարված
203. Պատահական հանդիպում
204. Իմ սիրած երաժիշտը
205. Հոգիս թևեր ունի
206. Տխրություն
207. Ինչո՞ւ ենք մենք այսպես ապրում
208. Իմ նախընտրած մասնագիտությունը
209. Մարդիկ և բնավորություններ
210. Ճանապարհորդությունը հրաշք է
211. Բնությունը հրաշագործ է
212. Կցանկանայի, որ...
213. Ես՝ 2025 թվականին
214. Պատկերասրահում
215. Բարություն
216. Խիղճ
217. Անմնացորդ նվիրվածություն
218. Մի ծաղկով գարուն չի գա
219. Զղջում
220. Բնօրրան
221. Դեմքեր և դեպքեր
222. Իմ պարծանքը
223. Ազգային արժանապատվություն
224. Հայրենասիրություն
225. Տենչանք
226. Հայոց եկեղեցին
227. Արարատը՝ հույսի կանթեղ
228. Արևի երկիր Հայաստանս
229. Հրաժեշտի երեկո
230. Լույսեր, հույսեր, վառ երազներ
231. Հաղթանակ
232. Նամակ սիրած անձնավորությանը
233. Հայացք դեպի ապագան
234. Սառնասրտություն



314

235. Երանի տեսնելի
236. Կյանքի խորությունը ճանապարհներին
237. Մեր դասարանը
238. Պայքար հանուն կյանքի
239. Ծաղիկների աշխարհում
240. Ճանապարհորդություն դեպի...
241. Կյանքիս նպատակը
242. Անակնկալ նվեր
243. Հայոց լեռներում
244. Հրաժեշտի պահին
245. Առաջին ծյունը
246. Երագների աշխարհում
247. Ին կյանքի ամենաերջանիկ օրը
248. Հայկական ճարտարապետությունը
249. Ղաժան ճշմարտություն
250. Մեր տունը
251. Հույս, հավատ, սեր
252. Իմ բնավորությունը
253. Հայ կնոջ բնութագիրը
254. Մաքառումներ կյանքի ճանապարհին
255. Կյանքի ուղղապատույտ ճանապարհներով
256. Կա՛նգ առ, ակնթա՛րք
257. Սրտաբուխ ծիծաղ
258. Հույսի շող
259. Գեթ մեկ անգամ
260. Խիղճը չի մեռնում
261. Հայի աչքեր
262. Իմ առօրյան
263. Սիրելով ապրել
264. Եթե նկարիչ լինեի
265. Գիտե՞ս՝ ինչու...
266. Իդձեր, փափագներ
267. Ես՝ ազգիս համար
268. Զրուսանք
269. Կատակ
270. Հորիզոնից այն կողմ
271. Փրկենք մեր հոգիները
272. Վարագույրը բարձրանում է
273. Նպատակ ու կամք
274. Մոդ ձեռքերը
275. Առեղծվածային գիշեր
276. Անսպասելի պատասխան
277. Հայոց խաչքարերը
278. Զյան փաթիլներ
279. Զյունապատ լեռներ
280. Նամակ ընկերոջս
281. Հարազատներս
282. Իմ քույրը (եղբայրը)
283. Մարդիկը
284. Հեռախոսագանգ
285. Վարպետը
286. Դեմքեր ու հայացքներ
287. Հիշատակ
288. Ազատամարտիկը
289. Սևանա լիճը
290. Համբերություն
291. Վերադարձ ծննդավայր
292. Մենակություն
293. Այցելություն ուսուցչիս
294. Մի անգամ՝ դասանիշոցին
295. Խաղաղություն աշխարհին
296. Անձնագրիություն
297. Անձրևից հետո
298. Մեր դպրոցը
299. Իմ դպրոցիկերները
300. Զվարճակի դեպք



## Առաջադրանքների լուծման նմուշներ

1.1. Մամիկոնյան նախարարը հապճեպ ու կողքանց զննեց խոսողին, և նորից բոլորը լռեցին: Հայրապետը մտահոգ շուրջն էր նայում և կարճես զննում մերթ կրականոցը, որի մեջ հանգչում էին փայտերը, մերթ պատերի մորթիները, մերթ հատակին ճապողած վագրենին ու բազմաստեղնյան աշտանակը, որի բոլորակ ակսետում սնացել էր ողջ գիշեր յուրի մեջ թաթախված պատրույգը: Որոշմախորշի գրադարակից նրան էին նայում մատյանները՝ փղոսկրյա կազմով, ոսկեգոծ ու ակնագարդ: Նայում էր հազարապետը՝ աշխույժ եռանդի ու սուր մտքի տեր այդ մարդը, և սիրտը մղկտում էր, թախիժը խեղդում էր կոկորդը:

— Ի՞նչ ես խորհում, — սթափվելով մտքերից՝ դարձավ նա Վարդանին, — լինելիքը կլինի: Վարդանը, հայացքը հատակին խոնարհած, մտնտում էր ասելիքը:

— Տիարք, ժամ չէ դժգոհության: Հազվերտին պատասխանելը միայն հոգևորների գործը չէ:

1.2. Հիմնավորց հիշատակներով հայտնի Աղթամար կղզին տարածվում է Վանա լճի հարավարևելյան մասում. նրա դիմաց Հայկական Տավրոս լեռնաշղթայի մաս կազմող Առնոս և Կապուտկող լեռներն են:

1.3. Կողք կողքի, երեքհարյուրամյա, մուգ կարմիր, գյուղեգյուղ, ինչ—որ բան:

2.1. Այգեգործ, կարոտաբաղձ, դյուրահալ, խմբանկար, ձկնորս, մրգավաճառ:

2.2. Նախադեպ, ապուշ, ստորակարգ, գերծայն, մակբայ, ընդհանուր:

2.3. Բնանկարիչ, արևադարձային, մանկավարժություն, ձեռնագնդորդ, վիպասան, հնամենի:

2.4. Գովեստ, աճուկ, վայրի, վերջույթ, կայսրուհի, խոհուն:

2.5. Համալսարան, առտնին, տարակուսանք, անհունորեն, մակերիկամային, ստորգետնյա:

2.6. Անարգ, անգիր, անախորժ, անբիծ, անհագ, անվրեպ:

2.7. Ակնարկ, լրջախոհ, ջրասույգ, մանկամիտ, քմահաճ, լուռումունջ:

2.8. Շինանյութ, սրտամոտ, ռազմադաշտ, աղվափետուր, ինքնաթիռ, լիահույս:

3.1. Գավաթ — ըմպանակ, տենդ — դողերոցք, նստվածք — մրուր, գոմ — փարախ, թել — դերձան, նախասրահ — գավթ:

3.2. Լկտի — անպատկառ — անգգամ, ազնիվ — շիտակ — անկեղծ, սնապարծ — մեծամիտ — գռռոզ, վեհապանծ — սեգ — հպարտ, դիակալ — քինոտ — հիշաչար:

3.3. Բերկրալից — թախծոտ, փութկոտ — դանդաղկոտ, կանուխ — ուշ, քիտ — քնքուշ, երկչոտ — համարձակ, թեժ — մարմանդ:

4.1. Եվ շրջելով հայացքը՝ նայեց երկնքին՝ արշալույսի մեջ թաթախուն, կապույտի մեջ ծախրող թռչուններին:

4.2.1. Օր, ծմեռ, ամառ, տարի, անգամ:

4.2.2. Ուտնածայն, հեռագիր, աստղ, հեռագրասյուն, հատակագիծ:

4.2.3. Ուտել, ճանկել, աղանձել, տանել, բնեցնել:

4.2.4. Գրում եմ, գրում ենք, չեմ գրելու, գրել եմ, գրեցի:

4.3. Դամբարանը կառուցող ճարտարապետները ծարտարապետները ոգտագործել են հունական ճարտարապետության բոլոր երեք ոճերը:

Դամբարանը (ուղղական հոլով),

կառուցող (ենթակայական դերբայ),

ճարտարապետները (ուղղական հոլով),

օգտագործել են (վաղակատար ներկա),

հունական (հարաբերական ածական):



5.1. Դիմացը՝ փոքրիկ գյուղաքաղաքի արևմտյան փեշերին, գլուխը վեր է ցցել շոշապատի վրա

իշխող դիրք ունեցող ոչ մեծ մի բարձունք:

5.2. Երեսնիվայր պառկած էին ծանոթ ու անծանոթ մարդիկ, որ ընտանիք ու հարազատներ ունեին:

5.3. Սուրենը ինձ ասաց, որ ինքը չի առարկում. այդ մասին հայտնեմ եղբորս:

5.4. Բազրատունին գորավարներին հայտնեց.

— Շտապե՛ք օգնություն հասցնել ինձ, որովհետև ես որոշել եմ իմ հեծելազորով հետապնդել փախչողներին:

5.5. Բարակ անձրիկը իր միլիոնավոր մատներով թափում էր հոգնած զինվորների վերարկուները:

Աճծրևը (ենթակա)

մատներով (միջոցի անուղղակի խնդիր)

թափում էր (պարզ ստորոգյալ)

զինվորների (հատկացուցիչ)

վերարկուները (ուղիղ խնդիր)

5.6. Ավարտական երեկոյին աշակերտները երախտագիտության խոսք ասացին իրենց ուսուցիչներին:

## Ցուցումներ լուծումներում հնարավոր գուգաձևությունների վերաբերյալ

### Հայոց լեզվի գրավոր աշխատանքը ստուգելիս անհրաժեշտ է ճիշտ համարել.

1. Շաղկապով, նախդիրով կամ առանց դրանց որոշ անհսկական բարդությունների բաղադրիչների թե՛ միասին, թե՛ առանձին գրությունը (աի ու սարսափ, նախ և առաջ, մերթ ընդ մերթ, վերջ ի վերջո, ի միջի այլոց, իսկույն նեթ, թեպետ և և այլն):

2. Աստված բառի և տոների անունների (ամանոր, նապաստրո, նոր տարի, վարդավառ և այլն) թե՛ մեծատառով, թե՛ փոքրատառով գրությունը:

3. Մի շարք բառերի՝ տարբեր հոլովումներով փոփոխակները (ծնոռան — ձմեռվա, անկաճք — անունով, տանուտիրոջ — տանուտերի, այրուձիու — այրուձիի, սկեսորոջ — սկեսուրի, օրից — օրվանից, կայսեր — կայսրի, կուտակմանը — կուտակումին, այրու — այրիի, Սասնա — Սասնի, Սյունյաց — Սյունիքի, Գյումրիի — Գյումրու — Գյումրիկա և այլն):

4. Մի շարք հոլովածների՝ տարբեր հիմքերից կազմված փոփոխակները (մթով — մթնով, տնից — տանից, ձեզնում — ձեզանում և այլն):

5. Մեկուկես վանկանի անգղ և գամփո բառերի և միավանկ վերջնաբաղադրիչով մի շարք գոյականների հոգնակիի թե՛ — եր, թե՛ — ներ վերջավորությամբ տարբերակները՝ անգղ(ն)եր, գամփո(ն)եր, չափանիշ(ն)եր, կայազոր(ն)եր, երկրաշարժ(ն)եր, լեռնանցք(ն)եր, ցուցամատ(ն)եր և այլն:

6. Չայնափորով և սկ, սպ, գգ տիպի հնչյունակապակցություններով սկսվող բառերից (բայց ոչ՝ օժանդակ բայերից կամ էլ վերաբերականից) առաջ ոչ միայն ն, այլև ը հորի գործածությունը (օրինակ՝ զարնանը սպասող, ուրիշները ի՞նչ գիտեմ, սերունդները ինձ կներեմ):



7. Մի շարք դեպքերում գլխավոր և երկրորդական նախադասությունների ստորոգյալների ժամանակների համաձայնեցված և չհամաձայնեցված տարբերակները: Օրինակ՝ «Վախենում էր նրան արթնացնել, որ հանդիմանանքի չարժանանա(ր)»:

8. Հնչած (ոչ ներքին կամ գրավոր) ուրիշի ուղղակի խոսքը թե՛ չակերտներով, թե՛ գծիկով առանձնացնելը (— Վե՛րջ տուր, — ասաց նա: «Վե՛րջ տուր», — ասաց նա):

9. Դերբայի լրացում երկրորդական նախադասությունը թե՛ ստորակետ-ստորակետով, թե՛ ստորակետ-բութով տրոհելը: Օրինակ՝ «Տեսնելով, որ ոչ չի լսում, լռեց»: «Տեսնելով, որ ոչ որ չի լսում՝ լռեց»:

10. Բարդ նախադասության երկու բաղադրիչները միացնող շաղկապին հաջորդող պարագա դերբայական դարձվածը թե՛ բութով, թե՛ ստորակետ-ստորակետով տրոհելը: Օրինակ՝ «Մոտեցավ և բազմոցին պառկելով՝ քնեց»: «Մոտեցավ և, բազմոցին պառկելով, քնեց»:

11. Նույննթակա համադաս նախադասությունները միացնող և, ու, կամ շաղկապներին նախորդող վերջադաս դերբայական դարձվածից հետո ստորակետ թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ «Լսում է՝ ուշադիր նրա դեմքին նայելով(,) և ձևացնում, թե համամիտ եմ»:

12. Հետադաս որոշիչ (նաև որպես պարագա մեկնաբանվող) միջադաս դերբայական դարձվածը թե՛ բութ-ստորակետով, թե՛ ստորակետ-ստորակետով տրոհելը: Օրինակ՝ «Իսկ դեղձենին՝ մեկուսի կանգնած, պչրանքով շորորում էր»:

13. Համադասական (կամ ստորադասական) շաղկապին հաջորդող ստորադասական շաղկապից առաջ ստորակետ թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ «Տղային տարավ իր տունը և (,) որովհետև զավակ չունեի, որդեգրեց»:

14. Համասեռ որոշիչներից իմաստով հստակորեն չսահմանագատվող տարասեռ որոշիչները ստորակետով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ ոսկեվառ(,) գինեվետ այգիներ, վաղնջական(,) գողտրիկ երազ, զարդանախշ(,) երկփեղկ դարպաս, մղձավանջային(,) ահասարսուռ պատկերներ, հանկարծահաս(,) անօրինակ մարտ և այլն:

15. Նախադասությանը կապով միացած նպատակի և պատճառի պարագա վերջադաս դերբայական դարձվածները բութով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ «Տիգրանը դուրս եկավ փողոց(,) ուշ գիշերվա հաճելի զովը վայելելու համար»:

16. Գաղտնավանկի թույլ լսվող ը-ն թե՛ բացելով, թե՛ չբացելով տողադարձելը: Օրինակ՝ խառնը-վածք կամ խառն-վածք, վերցը-նել կամ վերց-նել, աղջը-կա կամ աղջ-կա, քրտը-նել կամ քրտ-նել և այլն:

17. Ուրիշի ուղղակի խոսքի արդյոք վերաբերականը ուղղակի խոսքում պահպանելը կամ չպահպանելը: Օրինակ՝ Գրիգորը հարցրեց, թե թույլ կտան արդյոք, որ իրենք էլ ներս մտնեն: > Գրիգորը հարցրեց. «Թույլ կտա՞ք (արդյոք), որ մենք էլ ներս մտնենք»:

18. Ուրիշի ուղղակի խոսքի տեղի և ժամանակի առկայական մակբայներն ու դրանց հարաբերակից դերանունները անուղղակի խոսքում թե՛ նույնությամբ պահպանելը, թե՛ տեղով ու ժամանակով օտարելը: Օրինակ՝ Նա ասաց. «Այս տանը ես այսօր չեմ եղել»:

19. Հարցական դերանուն չպարունակող ուրիշի անուղղակի խոսքում (արդյոք բառի առկայությամբ) հարցական նշան թե՛ դնելը, թե՛ չդնելը: Օրինակ՝ Նա հարցրեց, թե Արամը արդյոք մասնակցել (մասնակցե՞լ) է ծառատունկին:

20. Հեռացած հատկացուցիչը կամ սեռական հոլովով կողմնակի ենթական դերանունից առաջ բութով թե՛ տրոհելը, թե՛ չտրոհելը: Օրինակ՝ «Սանահինի վանքի(») մեզ բաջածանոթ գմբեթը շողշողում էր»:



# ՔՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ .....

3

## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

|   |     |
|---|-----|
| 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կենտադրել.....  | 6   |
| 1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում .....                    | 91  |
| 1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը համեմելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով..... | 107 |

## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

|  |     |
|--|-----|
| 2.1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ .....  | 114 |
| 2.2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ .....                                  | 117 |
| 2.3. Սյունակներում դեն դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արմատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ ..... | 119 |
| 2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ .....                                | 123 |
| 2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ .....                                    | 125 |
| 2.6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի) .....                 | 127 |
| 2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ) .....                                   | 136 |
| 2.8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ).....                      | 140 |

## ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

|   |     |
|---|-----|
| 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ) ..... | 144 |
| 3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ).....  | 157 |



## ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

|                  |   |
|------------------|---|
| ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ ..... | 3 |
|------------------|---|

### ՀԱՐՑԱՇԱՐ 1

|  |     |
|--|-----|
| 1.1. Լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել.....  | 6   |
| 1.2. Արտագրել՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում .....                   | 91  |
| 1.3. Փակագծերում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով ..... | 107 |

### ՀԱՐՑԱՇԱՐ 2

|   |     |
|---|-----|
| 2. 1. Կազմել 6 բարդ բառ՝ սյունակներից ընտրելով մեկական արմատ .....  | 114 |
| 2. 2. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական նախածանց և արմատ՝ կազմել 6 նախածանցավոր բառ .....                                  | 117 |
| 2. 3. Սյունակներում դեն դիմաց գրված բառերից ընտրելով մեկական արմատ և տրված վերջածանցներից մեկը՝ կազմել 6 բարդ ածանցավոր բառ ..... | 119 |
| 2.4. Յուրաքանչյուր սյունակից ընտրելով մեկական արմատ և վերջածանց՝ կազմել 6 վերջածանցավոր բառ .....                                 | 123 |
| 2.5. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ .....                                     | 125 |
| 2.6. Տրված ածանցով և բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի) .....                  | 127 |
| 2.7. Տրված գույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ) .....                                    | 136 |
| 2.8. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ) .....                      | 140 |

### ՀԱՐՑԱՇԱՐ 3

|   |     |
|---|-----|
| 3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ) ..... | 144 |
| 3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (իոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ).....  | 157 |



|  |     |
|--|-----|
| 3.3. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ<br>(հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 գույգ) ..... | 161 |
|--|-----|

#### ՀԱՐՑԱՇԱՐ 4

|  |     |
|--|-----|
| 4.1. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝<br>ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով<br>համապատասխան փոփոխությունների ..... | 164 |
| 4.2. Առանձնացնել նշված հատկանիշով բառերը .....   | 219 |
| 4.3. Տրված նախադասության առանձնացված բառերի ձևաբանական<br>վերլուծության տարբերակներից ընտրել ճիշտը .....                           | 226 |

#### ՀԱՐՑԱՇԱՐ 5

|  |     |
|--|-----|
| 5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզի .....                               | 232 |
| 5.2. Պարզ (դերբայական դարձվածով) նախադասությունները<br>վերածել բարդի .....               | 240 |
| 5.3. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի .....   | 247 |
| 5.4. Անուղղակի խոսքը վերածել ուղղակի խոսքի .....   | 256 |
| 5.5. Տրված նախադասության շարահյուսական վերլուծության<br>տարբերակներից ընտրել ճիշտը ..... | 264 |
| 5.6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և<br>տեղադրել նախադասության մեջ .....        | 288 |

#### ՀԱՎԵԼՎԱԾ

|   |     |
|---|-----|
| Շարադրությունների վերնագրեր .....                                     | 311 |
| Առաջադրանքների լուծման նմուշներ .....                                 | 315 |
| Ցուցումներ լուծումներում հնարավոր գուգաձևությունների վերաբերյալ ..... | 316 |



## Հայոց Լեզվի Խաղցաշարերի շտեմարան

Հրատարակչության գլխ. տնօրեն՝  
Գեղարվեստական խմբագիր՝  
Համակարգչային ծնագիրունը՝  
Կազմի ծնագիրունը՝  
Սրբագրիչ՝

ԷՄԻՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ  
ԱՐԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ  
ԼԱՆԱ ՀՈՎԱՄԵԹՅԱՆԻ  
ԱՐԵՎԻԿ ԴԱԿՈԲՅԱՆԻ  
ՆՎԱՐԴ ՓԱՐՍԱԴԱՆՅԱՆ

Տպագրությունը՝ օֆսեթ, թուղթը՝ օֆսեթ  
Չափսը՝ 70x100/16, Ծավալը՝ 20 տպ. մանուկ



«ՋԱՆԱԳԱԿ-97» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ  
375051, Երևան, Կոմիտասի պող. 49/2, հեն.՝ (+37410) 23-25-28,  
ֆաքս՝ (+37410) 23-25-95, էլ. փոստ՝ info@zangak.am,  
էլ. կայք՝ www.zangak.am



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0247562





Ա Ա Ն Կ Ա Պ Ա Տ Ա Ն Ե Կ Ա Ն Ա Մ Ս Ա Պ Ի Բ

Այն, ինչ մենք գիտենք, սահմանափակ է,  
իսկ այն, ինչ մենք չգիտենք, անվերջանալի է...



«Հանգստի 97» հրատարակչություն  
«Այգ» մանկատարանի տնօրեն  
375051, Երևան, Կոմիտասի 49/2

Տեղ. (374 10) 23 25 28

Ֆաքս (374 10) 23 25 95

Էլ փոստ info@zangak.am, ayg@zangak.am

Էլ. կայք www.zangak.am



រតនភាសា ឧបាសកនិក្ខេបនិក្ខេប ឧបាសក បុគ្គល